

Sacra parallela (recensiones secundum alphabeti litteras dispositae, quae tres libros conflant) (fragmenta e cod. Vat. gr. 1236)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ.

Κτήμα τίμιον ἢ ἀρετὴ, Θεῶ συνάπτουσα, καὶ βασιλείας οὐρανῶν προξενούσα. Πορισμὸς δὲ ταύτης ἢ τῶν θείων ἐντολῶν τήρησις γίνεται. Φησὶ γὰρ ὁ Κύριος ἐν ἐπαγγελίαις πρὸς τὸν ἐν Αἰγύπτῳ λαόν· Ἐὰν ἀκούσητέ μου, καὶ φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου, ἔσεσθέ μοι λαὸς περιούσιος, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον. Καὶ υἱοὺς Θεοῦ γενέσθαι τοὺς πειθαρχοῦντας τοῖς προστάγμασιν ἀπεφήνατο. Ἡλίκον δὲ τοῦτο ἀγαθὸν λόγος ἐρμηνεῦσαι οὐ δύναται. Ὑπὲρ γὰρ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἢ χάρις· ὑπὲρ ἐλπίδα τὸ τῆς υἰοθεσίας ἀξίωμα. Προσῆκει τοίνυν ἡμᾶς ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν τὰ ἐντεταλμένα προθύμως ἐκτελεῖν. Ῥαδίαν δὲ τὴν τοῦ συμφέροντος αἴρεσιν ἔξομεν, παραλλήλους θέντες τὰς ἀρετάς, καὶ τὰς ἀντιζύγους καὶ ἀντιθέους αὐτῶν κακίας, καὶ ὅσα περὶ αὐτῶν λέλεκται τῇ θείᾳ Γραφῇ καὶ τοῖς ἀγίοις καὶ θεοφόροις ἡμῶν Πατράσιν. Εἰσόμεθα γὰρ ἐντεῦθεν καὶ τὰς λαμπράς τῶν δικαίων διανομὰς, καὶ τὰς ἠπειλημένας κατὰ τῶν ἀθετοῦντων κολάσεις. Ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν Φίλωνος καὶ Ἰωσήπου συνταγμάτων ἠθροίσθησαν γινῶμαι εἰς κλέος τῆς παρ' ἡμῶν ἀληθείας. Ἐβραῖοι δὲ ἄμφω καὶ λόγοι ἀνδρες· διὸ προσῆκειν δεῖ μετὰ πάσης ἀκριβείας τοῖς διηγήμασι, καὶ ἀποφθέγμασι τούτων, ὡς οὐ μόνον τοῦ σκοποῦ τῶν παρ' ἡμῖν πιστοτάτων καὶ μακαρίων ἀνδρῶν οὐδ' ὅλως διαμαρτάνουσιν· ἀλλὰ γε καὶ πολλὴν τὴν ἰσότητα, καὶ ὁμοιολεξίαν ἐν τε λόγοις καὶ ἤθεσι ἐπιδείκνυνται, βεβαιοῦντα μᾶλλον, οὐκ ἐλαττοῦντα τούτων παρὰ τοῦ Πατρὸς ῥηθησόμενα λόγια.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΕΙΣ ΤΑ ΙΕΡΑ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.

Τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς ἢ ἄσκησις, πλούτου δόξης καὶ ἀρχῆς, καὶ πάντων ὅσα τὸ θνητὸν ἀσπάζεται γένος, ὑπερέχει, σωτηρίας ἡμῖν ἐφόδια χαριζομένη. Τὸ δὲ ῥᾶον φέρειν τοὺς ἐξ αὐτῆς πόνους, τὸ παρὸν ἡμῖν πραγματεύεται σύνταγμα. Τῶν γὰρ λίαν θαυματομένων, τὰ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ἀμείνω ἔστιν εὐρεῖν ἐν αὐτῷ, καὶ κόρος οὐδεὶς ἀκοῆς τοῖς ἐπισκῆπτουσι γίνεται. Ἡ γὰρ τοῦ κάλλους τῶν ἐγκειμένων ἐκλογὴ πρὸς ἑαυτὴν ἔλκει τοὺς ἐντυγχάνοντας, οὐκ ἐῶσα καμῖν τὸ μέλλον ἀκοῦσαι ποθοῦντας, καὶ ὡς ἐν στιχηραῖς ἄδεται ῥήσεσιν· Οἱ ἐσθιοντές με, ἔτι πεινάσουσι, καὶ οἱ πίνοντές με, ἔτι διψήσουσιν. Ἐπέραστος γὰρ ὡς ἀληθῶς ἢ γλυκύτης τῶν πνευματικῶν μαθημάτων ἀγιάζουσα, καὶ αὐξάνουσα, καὶ τρέφουσα τὰς ψυχάς· περιείληφεν δὲ ὅσα ἠθικῶς, ἢ γνωμικῶς, ἢ παραινεντικῶς [ἢ μνήμη ἀγκναία] πρὸς πᾶσαν αἰτίαν τε, καὶ ὑπόθεσιν τῇ τε Παλαιᾷ, καὶ Νέᾳ τῶν ἱερῶν λογίων Γραφῇ λέλεκται, τοῖς δὲ ἀγίοις καὶ θεοφόροις ἡμῶν Πατράσιν· ὧν τὸ μέγα κλέος, κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διαβεβόηται καὶ ὕμνηται· καὶ τὰ περὶ τούτων σποράδην κείμενα ἀποφθέγματα ἠνθολόγηνται, καὶ ἰδίως τίτλοις παρατέθενται. Πᾶσα δὲ ἢ πραγματεία ἐν τρισὶ βίβλοις ἀναγέγραπται· καὶ τούτων ἢ μὲν πρώτη σύγκειται ἀφ' ὧν μάλιστα προσῆκοι Χριστιανοῖς τὴν ἀρχὴν αἰεὶ ποιεῖσθαι, ἀπὸ Θεοῦ, τὴν τριαδικὴν μονάδα φωτίζουσαν ἐκ προοιμίων ἡμᾶς. Ἡ δὲ δευτέρα, περὶ συστάσεως καὶ καταστάσεως τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων φησίν· ἢ δὲ τρίτη, ἰδίως τὰ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας περιείληφεν. Διὰ τὸ εὐληπτον δὲ, καὶ ῥαδίως εὐρίσκειν τὰ ζητούμενα, ὁ πίναξ τῶν κεφαλαίων, ἤγουν οἱ τίτλοι, κατὰ στοιχεῖον σύγκειται· καὶ ἕκαστον

ζητούμενον κεφάλαιον εύρεθήσεται κείμενον έν τῷ γράμματι ἀφ' οὗ καὶ ἄρχεται· οἶον, τὸ 95.1044 ἀπὸ τοῦ ἄλφα. εἰς τὸ ἄλφα στοιχεῖον· καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ βῆτα, εἰς τὸ βῆτα· ὁμοίως καὶ τὰ ἐξῆς ἅπαντα στοιχεῖα. Ἐν τέλει δὲ ἐκάστου γράμματός εἰσι τίτλοι παραπεμπόμενοι, περὶ ὧν μικρὸν ὕστερον ἐν τοῖς τόποις γενόμενος βραχέα ἐρῶ, σαφῶς τὸ ἐξ αὐτῶν χρῆσιμον παριστῶν. Ὅν δὲ τρόπον οἶνος ὕδατι συγκραθεῖς, ἡδύς ἐστι καὶ ἐπιτερπὴ τὴν χάριν ἀποτελεῖ· οὕτως καὶ ἡ κατασκευὴ ὄλου τοῦ συγγράμματος, σύμμικτος οὖσα ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς, καὶ τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων ἀνδρῶν, πολλὴν ἔχει, τοῖς μὲν βουλομένοις ἀναγινώσκειν ψυχαγωγίαν, τοῖς δὲ φιλοπονοῦσιν, εἰς τὸ διὰ μνήμης ἀναλαβεῖν εὐμάρειαν· πᾶσι δὲ τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ὠφέλειαν. Καὶ εἰ μὲν καλῶς καὶ προσηκόντως συντέτακται, τοῦτο τῆς ἄνωθεν ὑπάρχει ροπῆς. Εἰ δὲ βαναύσως, καὶ οὐ λίαν εὐστόχως, τοῦτο τὸ τῆς ἐμῆς ἀσθενείας. Ὅνομα τῷ ὄλῳ συντάγματι τὰ ἱερά. Ἰστέον δὲ ὡς καὶ ἀπὸ τῶν τοῦ Φίλωνος καὶ Ἰωσήπου συνταγμάτων ἠθροίσθησαν γινῶμαι, εἰς κλέος τῆς παρ' ἡμῖν ἀληθείας, καὶ ὑπὸ δυσμενῶν ἀνευφημουμένης. Ἡ λύσις τῶν παραπομπῶν. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπὰι τῶν τίτλων, τῶν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου ἀρχομένων, καὶ ἀλλαχοῦ κειμένων τε, καὶ εὕρισκομένων. Λεχθήσεται δὲ τί ἐστι παραπομπή, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐξηύρηται. Παραπομπή ἐστι λέξις ὀδηγοῦσα, καὶ ἔλκουσα ἡμᾶς ἔνθα ἕκαστον τῶν ζητουμένων εὕρισκεται. Πολλὴν δὲ χρῆσαν εἰσφέρει τῷ συντάγματι. Οὐ μόνον γὰρ σύντομον κατάληψιν χαρίζεται, ἀλλὰ καὶ μῆκος λόγου ὑποτέμνεται, μὴ συγχωροῦσα παλιλλογεῖν, καὶ τὰ αὐτὰ πολλάκις λέγοντας ἐνοχλεῖν τοὺς ἀκούοντας. Μάλιστα δὲ ἐξηύρηται διὰ τὰ ὁμοιότροπα, ἧγουν τὰ ἐπὶ ἐνὸς πράγματος πολλαχῶς λεγόμενα. Διάφοροι γὰρ εἰσι τίτλοι ἐν ἐκάστῳ βίβλῳ ἐκ τεσσάρων ὀνομάτων, ἴσως δὲ καὶ ἐκ πλειόνων τὰς ἐπιγραφὰς ἔχοντες· οἶον, Περὶ ὑπερηφάνων, καὶ σοβαρῶν, καὶ ἀλαζόνων, καὶ κενოდόξων. Ταῦτα γὰρ εἰ καὶ ἀπὸ διαφόρου γράμματος ἔχουσι τὴν ἀρχὴν, ταῦτόν ἐστι τῷ ὑποκειμένῳ. Διὸ καὶ τὴν τῶν ῥημάτων παράθεσιν ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς καὶ τῶν ὁσίων Πατέρων κοινῶς ἐδέξαντο. Καὶ πάλιν, Περὶ προπετοῦς, καὶ ἀναιδοῦς, καὶ θυμῶδους, καὶ ὀργίλου, καὶ ὀξυχόλου. Καὶ ταῦτα γὰρ πάντα ἐν τῇ θεωρίᾳ ὑπάρχουσι. Καὶ ἵνα μὴ ἐν τῷ νέμειν τὰ αὐτὰ ἀναγνώσματα τοῖς ἐν ῥήμασι, καὶ οὐκ ἐν πράγμασι κεχωρισμένοις, μακροὺς ἀποτείνωμεν λόγους, ἀναγκαίως ἡ παραπομπὴ ἐξηύρηται, δι' ἣς περιγίνεται ἡμῖν ἡ κατὰ στοιχεῖον τῶν τίτλων, ἧγουν τῶν κεφαλαίων, ἔκθεσις. Προσῆκει τοίνυν τοὺς ἐντυγχάνοντας τῷ πίνακι στοιχείων, καὶ τὰς παραπομπὰς τὰς ὑποτεταγμένας αὐτῷ ἐπισκέπτεσθαι. Τὸ γὰρ ζητούμενον κεφάλαιον ἐν ἐνὶ τούτων εὕρηθήσεται.

ΠΙΝΑΞ ΑΡΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΠΥΚΤΙΔΟΣ.

Στοιχεῖον ἄλφα. Α'. Περὶ αἰδίου θεότητος τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος· καὶ ὅτι εἷς καὶ μόνος ἐν πᾶσι Θεός. Β'. Περὶ τοῦ ἄφευκτον εἶναι Θεόν· καὶ ὅτι πάντα ἐφορᾷ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέληθεν. Γ'. Περὶ τοῦ ἀκατάληπτον εἶναι τὸν Θεόν, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἡμᾶς τὰ κρυπτά αὐτοῦ ζητεῖν ἢ περιεργάζεσθαι· ἀνέφικτος γὰρ καὶ ἀκατάληπτος ἡ τούτων εὕρεσις. Δ'. Περὶ ἀγάπης καὶ φόβου Θεοῦ· καὶ ὅτι παντὸς ἀγαθοῦ ὑπερέχουσι. Ε'. Περὶ ἀντιλογίας πρὸς Θεόν· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἀντιλέγειν, ἢ δικαιολογεῖσθαι πρὸς Θεόν. Ϛ'. Περὶ ἀγγέλων· ὅτι καὶ ἄγγελοι ἀμαρτήσαντες κολάζονται. Ζ'. Περὶ ἀγγέλων· ὅτι ἀγγέλους φύλακας ἐπέστησεν ὁ Θεός. Η'. Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου πλάσεως καὶ κατασκευῆς. Θ'. Περὶ αὐτεξουσίου· ὅτι αὐτεξούσιον δέδοται ἡμῖν ἀπὸ Θεοῦ, καὶ ἐν ἡμῖν ἔστι σωθῆναι καὶ ἀπολέσθαι. Ι'. Περὶ τῆς ἀστάτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καταστάσεως· καὶ τίνοι ἔοικεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ βίος αὐτοῦ· καὶ ὅτι μάταια τὰ παρόντα, καὶ σκιᾶς ἀδρανέστερα. ΙΑ'. Περὶ ἀγαθοεργίας· καὶ ὅτι χρὴ τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας ποιεῖν· καὶ ὅτι χρὴ τὰ βάρη τοῦ

πλησίον φέρειν, καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἀλλὰ ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ ἐλέγχειν, μὴ ἀποδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ. IB'. Περὶ ἀσεβῶν, καὶ ἀμαρτωλῶν, καὶ ἀδίκων, καὶ παρανόμων. IΓ'. Περὶ ἀναμαρτησίας· ὅτι οὐδεὶς ἀναμάρτητος, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός. ID'. Περὶ ἀποταξαμένων, καὶ ἐξ ὑποστροφῆς ἐκεῖνα πραττόντων. IE'. Περὶ ἀναστάσεως, καὶ κρίσεως, καὶ αἰωνίου κολάσεως. IΣ'. Περὶ ἀρᾶς ὑπὸ Κυρίου, καὶ τῶν προφητῶν, καὶ ἀποστόλων γενομένης. IΖ'. Περὶ ἀδικουμένων· ὅτι χρή βοηθεῖν αὐτοῖς. IH'. Περὶ ἀγάπης, καὶ εἰρήνης, καὶ εἰρηνοποιῶν, καὶ πράων ἀνθρώπων. IO'. Περὶ ἀληθείας, καὶ μαρτυρίας πιστῆς. K'. Περὶ ἀρχομένων· ὅτι ἐξομοιοῦνται τοῖς τῶν κρατούντων ἦθεσιν, κἂν τε χρηστοὶ, κἂν τε μοχθηροὶ τυγχάνωσιν. KA'. Περὶ ἀρχομένων· ὅτι χρή αὐτοὺς ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἄρχουσιν καὶ εἶκειν, καὶ παραχωρεῖν, καὶ τιμᾶν, καὶ μὴ ἀντιλέγειν. KB'. Περὶ ἀναρχίας, ἥτοι λαοῦ μὴ ἔχοντος ποιμένα, καὶ ἄρχοντα. KG'. Περὶ ἀκηδείας καὶ ἀθυμίας. KD'. Περὶ ἄφρονος, καὶ ἀνοήτου, καὶ ἀπαιδεύτου, καὶ μωροῦ. KE'. Περὶ ἀπλοῦ, καὶ ἀκάκου τὸν τρόπον. KS'. Περὶ ἀκτημοσύνης, καὶ αὐταρκειας, καὶ ὀλιγοδείας. KZ'. Περὶ ἀπάτης κατ' οἰκονομίαν γινομένης. KH'. Περὶ ἀγγέλλοντος, καὶ μεσάζοντος ἀπόκρισιν· καὶ ὅτι ὁ τῶν σταλέντων ἐξουθενῶν, τοῦ πέμψαντος καταφρονεῖ. 95.1048 KO'. Περὶ ἀγνωμονούντων καὶ ἀχαριστούντων. Λ'. Περὶ ἀδυνάτων πραγμάτων. LA'. Περὶ ἀγίων καὶ μακαρίων ἀνδρῶν. LB'. Περὶ ἀπαρχῶν καὶ ἀποδεκατούντων· καὶ ὡς χρή προσφέρειν Θεῷ. LG'. Περὶ ἀγγελίας ἀγαθῆς LD'. Περὶ ἀγγελίας κακῆς. LE'. Περὶ ἀσπασμοῦ· ὅτι τὸ μετριάζειν εὐνοίαν προξενεῖ. LS'. Περὶ ἀπαντημάτων, καὶ τῶν ἀπὸ κακῶν εἰς κακὰ ἐμπιπτόντων. LZ'. Περὶ ἀπραγμοσύνης καὶ ἡσυχίας. LH'. Περὶ ἀποφάσεως καὶ ἀκριβείας Θεοῦ· καὶ ὅτι οὐ δεῖ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ πλέον ἀμύνασθαι, ἢ παρὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φιλανθρωπεύεσθαι. LO'. Περὶ ἀγγαρίας. Μ'. Περὶ αἰσχύνης ἀγαθῆς. MA'. Περὶ αἰσχύνης πονηρᾶς. MB'. Περὶ ἀδίκων αἰτήσεων· καὶ ὅτι τὰς ἀδίκους αἰτήσεις οὐ χρή πρὸς πέρας ἄγειν, κἂν μήτηρ τυγχάνῃ. MG'. Περὶ ἀπληστίας· καὶ ὅτι ἀπλήστως ἔχομεν πρὸς τὴν τοῦ πλείονος ὄρεξιν. MD'. Περὶ ἀδελφῶν. ME'. Περὶ αἰτουόντος, ἡγουν προσαιτουόντος. MS'. Περὶ αἰσχρολογίας· καὶ ὅτι οὐ δεῖ προσφέρειν λόγον σαπρόν. MZ'. Περὶ ἀρᾶς εὐλόγως, ἢ ἀδίκως ἐπαγομένης· καὶ ὅτι χρή εὐλογεῖν, καὶ μὴ καταρᾶσθαι MH'. Περὶ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν· καὶ κατὰ τρόπους δυνάμεθα τυχεῖν συγχωρήσεως. MO'. Περὶ ἀπογινώσεως· ὅτι οὐ δεῖ ἡμᾶς ἀπογινώσκειν τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Ν'. Περὶ ἀναθέματος καὶ ἀφορισμοῦ. NA'. Περὶ τῶν ἀμίκτων, καὶ τῶν ἀκοινωνήτως ἐχόντων πρὸς ἄλληλα. Ἐνταῦθα αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων, τῶν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου ἀρχομένων, καὶ ἀλλαχοῦ κειμένων τε καὶ εὐρισκομένων. Περὶ ἀσκήσεως· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ γ στοιχείῳ τῆς ἔκτης, οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ γυμνασίου. Περὶ ἀρετῆς· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ δ στοιχείῳ τῆς ID', οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ δικαιοσύνης. Περὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ ε στοιχείῳ τῆς KA', οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων. Περὶ ἀνθρωπαρεσκούντων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ κ στοιχείῳ τῆς Δ', οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ κολάκων. Περὶ ἀσθενούντων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ ν στοιχείῳ τῆς Β', οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ νοσούντων. Περὶ ἀρσενοκοιτίας· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ IA' ἡ ἀρχὴ, περὶ πορνείας. Περὶ ἀπειρίας· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς IB', οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ πείρας. Περὶ ἀναιδοῦς· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς IE' οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ προπετείας. Περὶ ἀνηκόων καὶ ἀνυποτάκτων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ, τῆς IH' καὶ δείκνυται ἡ ἀρχὴ, περὶ πολιτείας φευκτῆς. Περὶ ἀγορασίας· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς LB' οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ πράσεως. Περὶ ἀκολουθίας· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ τ στοιχείῳ τῆς Δ' οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ τάξεως. Περὶ ἀλαζόνων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ υ στοιχείῳ τῆς IA' οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ ὑπερηφάνων. Περὶ ἀγαθότητος Θεοῦ· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ φ στοιχείῳ τῆς I' οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ φιλανθρωπίας Θεοῦ. Περὶ ἀνοσίων πράξεων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ χ στοιχείῳ τῆς Σ' οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ χαλεπῶν. Περὶ ἀμφισβητούντων

περὶ τὴν πίστιν· κείται ἔνταῦθα ἐν τῷ λ στοιχείῳ τῆς Α΄ οὗ ἡ ἀρχὴ περὶ λογομάχων. 95.1049 Περὶ τῶν ἀποστερούντων μισθούς· κείται ἔνταῦθα ἐν τῷ μ στοιχείῳ τῆς ΙΣ΄ οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ μισθωτοῦ. Στοιχεῖον Β. Α΄. Περὶ βασιλείας οὐρανῶν. Β΄. Περὶ βουλῆς Θεοῦ· καὶ ὅτι ἄτρεπτος, καὶ ἀνέφικτος ἀνθρώποις ὑπάρχει. Γ΄. Περὶ βοηθείας Θεοῦ· καὶ ὅτι τοῦ Θεοῦ εὐδοκοῦντος, πᾶσα ἐπιβουλὴ ἀνθρώπων ἀσθενεῖ, καὶ ὀλίγοι πολλῶν κρατοῦσιν. Δ΄ Περὶ βαπτίσματος, καὶ τῆς τοῦ θείου λυτροῦ προφητείας. Ε΄. Περὶ βδελυγμάτων, καὶ τῶν λεγομένων θεῶν. ΣΤ΄. Περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ κόσμου τούτου· καὶ ὅτι ἐν περισπασμῶ καὶ μόχθῳ, καὶ ἡμεῖς, καὶ ὁ βίος ἡμῶν. Ζ΄. Περὶ βιαίου καὶ ἀβιάστου. Η΄. Περὶ βλασφήμου καὶ μεγαλορρήμονος. Θ΄. Περὶ βασιλέως χρηστοῦ καὶ μισοπονήρου. Ι΄. Περὶ βασιλέως μὴ λίαν θαυμαζομένου. ΙΑ΄. Περὶ βασιλέως· ὅτι χρὴ εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ. ΙΒ΄. Περὶ βουλῆς· ὅτι χρὴ μετὰ σκέψεως καὶ βουλῆς πάντα πράττειν. ΙΓ΄. Περὶ βρωμάτων, καὶ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων, τῶν ἀπὸ τοῦ στοιχείου ἀρχομένων, καὶ ἀλλαχοῦ κειμένων τε καὶ εὕρισκομένων. Περὶ τῶν βλασφημούντων ἐξ ἀνοίας εἰς τὸν Θεόν· κείται ἔνταῦθα ἐν τῷ ε στοιχείῳ τῆς Ζ΄ οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ ἐκδικήσεως Θεοῦ. Περὶ βροχῆς· κείται ἔνταῦθα ἐν τῷ υ στοιχείῳ τῆς Ζ΄, περὶ ὑετοῦ. Στοιχεῖον Γ. Α΄. Περὶ γνωστικῶν καὶ πνευματικῶν ἀνδρῶν· καὶ ὅσα ἀγαθὰ ἔψεται αὐτοῖς. Β΄. Περὶ τοῦ, Γνώθι σεαυτὸν, ἦτοι Πρόσεχε σεαυτῶ· καὶ ὅτι χρὴ τὰ οἰκεῖα ἕκαστον περισκοπεῖν, καὶ μὴ τὰ ἀλλότρια περιεργάζεσθαι κακὰ. Γ΄. Περὶ γογγυσμοῦ. Δ΄. Περὶ γερόντων καὶ παλαιῶν ἀνδρῶν· καὶ ὡς χρὴ τιμᾶσθαι αὐτούς. Ε΄. Περὶ γεωργίας καὶ γεωργῶν· καὶ ὅτι καλὸν τὸ ἐργάζεσθαι. ΣΤ΄. Περὶ γυμνασίου, καὶ μελέτης, καὶ ἀσκήσεως. Ζ΄. Περὶ γνωσιμαχούντων. Η΄. Περὶ γυναικῶν· ὅτι χρὴ αὐτὰ ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἰδίῳ ἀνδράσι· καὶ μηδὲν πράττειν ἄνευ τῆς αὐτῶν γνώμης καὶ βουλῆς. Θ΄. Περὶ γυναικῶν κυσικουσῶν· καὶ ὅτι μὲν ἄρσεν τίκει, ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας οὐκ εἰσελεύσεται εἰς οἶκον Κυρίου· εἰ δὲ θῆλυ, ἐπὶ ὀγδοήκοντα. Ι΄. Περὶ γυναικῶν· ὅτι οὐ δεῖ ἀκαταλύτως εὐχεσθαι, ἀλλὰ οὐδὲ λαλεῖν, ἢ διδάσκειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Θεοῦ. ΙΑ΄. Περὶ γυναικὸς ἀνδρείας καὶ σώφρονος. ΙΒ΄. Περὶ γυναικῶν πονηρῶν, καὶ μοιχαλίδων, καὶ πορνεουσῶν, καὶ πάσης κακίας πεπληρωμένων. ΙΓ΄. Περὶ γαστριμαργίας, καὶ κόρου· καὶ ὅτι θάνατον προξενεῖ. ΙΔ΄. Περὶ τῶν τὴν γλῶσσαν ἑαυτῶν φυλαττόντων. ΙΕ΄. Περὶ τῶν τὴν γλῶσσαν ἑαυτῶν μὴ φυλαττόντων. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ γέλωτος, καὶ γελοιαστῶν· κείται ἔνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς Ι΄ οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ παρθεσίας. Στοιχεῖον Δ. Α΄. Περὶ δυνάμεως Θεοῦ. 95.1052 Β΄. Περὶ δημιουργίας Θεοῦ, καὶ ὡς οὐδὲν εἰκὴ γέγονεν παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καλὰ λίαν. Γ΄. Περὶ δοξολογίας Θεοῦ· καὶ ὅτι χρὴ δοξάζειν καὶ ἀγιάζειν τὸν Θεόν· καὶ ὅτι τοὺς δοξάζοντας αὐτὸν δοξάζει. Δ΄. Περὶ δικαιολογίας καὶ τίνες ἐδικαιολογήσαντο πρὸς Θεόν. Ε΄. Περὶ τῶν δουλευόντων Θεῷ· καὶ ὅτι χρὴ τούτους τιμᾶν, καὶ σέβειν, καὶ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν νέμειν. ΣΤ΄. Περὶ διαγνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ· καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ οὐκ ἀπὸ τῶν λόγων χρὴ δοκιμάζειν. Ζ΄. Περὶ δικαίων εὐχῆς παρ' αὐτῶν γενομένης· καὶ ὅτι φυλάττει αὐτοὺς ἐκ πειρασμῶν. Η΄. Περὶ δικαίων· ὅτι περιφρονοῦνται, καὶ διασύρονται. Θ΄. Περὶ δανείζοντος καὶ δανειζομένου, καὶ περὶ τῶν κακῶν. Ι΄. Περὶ δεσποτῶν, καὶ οἰκοδεσποτῶν· καὶ ὅτι οὐ χρὴ αὐτοὺς φορτικούς εἶναι, ἀλλ' ἡπίους τοῖς νοσοῦσιν. ΙΑ΄. Περὶ διδασκάλων. ΙΒ΄. Περὶ διαβολῆς· ὅτι οὐ δεῖ ἀκρίτως δέχεσθαι διαβολὴν κατὰ τινος ἀνθρώπου. ΙΓ΄. Περὶ διηγέσεως ἀπὸ συνετῶν ἀνδρῶν γινομένης· καὶ ὅτι χρὴ σπουδαίους εἶναι ἡμᾶς περὶ τὰς τοιαύτας ἀκροάσεις, διαδιδράσκειν δὲ τὰς τῶν ἀπίστων ἀνδρῶν διηγήσεις καὶ ὁμιλίαις. ΙΔ΄. Περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς. ΙΕ΄. Περὶ διαφορᾶς καὶ ἀνομοίου καταστάσεως ἀνθρώπων. ΙΣ΄. Περὶ δικαίων, καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν. ΙΖ΄. Περὶ διγλώσσου. ΙΗ΄. Περὶ δικαστῶν ἀδεκάστων, καὶ καθαρὰς χεῖρας ἐχόντων, καὶ κρίμα, καὶ δικαιοσύνην ποιούντων. ΙΘ΄. Περὶ δικαστῶν ληπτῶν, καὶ δωροδοκουμένων, καὶ ἀθέσμως

κατακρινόντων. Κ'. Περὶ δούλων χρηστῶν. ΚΑ'. Περὶ δούλων πονηρῶν. ΚΒ'. Περὶ
δυσαρεστούμενων. ΚΓ'. Περὶ διψύχων, καὶ παλιμβόλων, καὶ ἄστατον γνώμη
ἐχόντων, καὶ μεταβατῶν. ΚΔ'. Περὶ δόξης καὶ τιμῆς· καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὴν ἴδιαν δόξαν
ἐτέρῳ παρέχειν. ΚΕ'. Περὶ διαβόλου, ἥτοι Σατανᾶ καὶ δαιμόνων. ΚΖ'. Περὶ δυσπιστίας·
καὶ ὅτι ἐπὶ εὐλόγῳ αἰτία δυσπιστήσας Θεῷ συγγινώσκειται ΚΖ'. Περὶ δειπνου καὶ
συνεστιάσεως. ΚΗ'. Περὶ δικαίων· ὅτι φυλάττει αὐτοὺς ὁ Κύριος. ΚΘ'. Περὶ δικαίων·
ὅτι τίμιος παρὰ Θεῷ ὁ θάνατος αὐτῶν. Λ'. Περὶ διαφορᾶς Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, καὶ
τοῦ ἁμαρτάνειν εἰς Θεόν, καὶ τοῦ ἁμαρτάνειν εἰς ἀνθρώπους· καὶ ὅτι πολὺ τὸ μέσον
Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ διαστάσεως· κεῖται
ἐνταῦθα ἐν τῷ μ στοιχείῳ τῆς Ζ'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ μίσους. Περὶ δοκίσεως· κεῖται
ἐνταῦθα ἐν τῷ σ στοιχείῳ ο τῆς Σ'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ οἰήσεως. Περὶ δήμου πόλεως· κεῖται
ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς ΚΣ'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ πλήθους. Περὶ δωρημάτων Θεοῦ·
κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ χ στοιχείῳ τῆς Α'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ χαρισμάτων. Περὶ
δυσπραγίας· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ ε στοιχείῳ τῆς ΙΑ'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ εὐπραγίας. Περὶ
δικαιοσύνης Θεοῦ· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ κ στοιχείῳ τῆς Α'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ κρίματος.
Στοιχεῖον Ε. Α'. Περὶ ἐντολῶν Θεοῦ καὶ τῶν φυλαττόντων αὐτάς. 95.1053 Β'. Περὶ
ἐντολῶν Θεοῦ, καὶ τῶν μὴ φυλαττόντων αὐτάς. Γ'. Περὶ εὐδαιμονίας καὶ
μακαρισμοῦ· καὶ ὅτι οὐ δεῖ πρὸ τελευτῆς εὐδαιμονίζειν τινὰ, ἢ μακαρίζειν. Δ'. Περὶ
ἐνυπνίων. Ε'. Περὶ ἐλπίδος· ὅτι χρὴ εἰς Θεὸν ἐλπίζειν, καὶ μὴ εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων
προστασίας. Σ'. Περὶ ἐκκλησίας καὶ οἴκου Θεοῦ, καὶ θυσιαστηρίου, καὶ θυσίας
ἱερατικῆς· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐσθίειν. Ζ'. Περὶ εὐχῆς, καὶ ὅσα δι' εὐχῆς
κατορθοῦται ἡμῖν ἀγαθά. Η'. Περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ εὐποιίας εἰς πτωχοῦς. Θ'. Περὶ
τῶν ἐλεημοσύνην μὴ ποιούντων, ἀλλὰ πλεονεκτούντων, καὶ περὶ φειδωλῶν, καὶ
φιλοπλουτούντων, καὶ φιλαργύρων. Ι'. Περὶ ἔργων, καὶ πράξεων· καὶ ὅτι ὅποιά τις
δρᾷ, ταῦτα καὶ ὑφίσταται· καὶ ὡς κατὰ τὰ ἔργα καὶ ὁ μισθὸς ἐξομοιοῦται ἡμῖν παρὰ
τοῦ Θεοῦ. ΙΑ'. Περὶ εὐπραγίας· καὶ ὅτι οὐ χρὴ ἐπαίρεσθαι ἐν ταῖς εὐπραγίαις. ΙΒ'. Περὶ
εὐθηνίας καὶ εὐπορίας· καὶ ὅτι ἐν ταῖς εὐπορίαις φιλεῖ τὰ ἁμαρτήματα γίνεσθαι. ΙΓ'.
Περὶ ἐπιβουλῆς, καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων τοῖς πλησίον· καὶ ὅτι αἱ καθ' ἑταίρων
ἐπιβουλαὶ εἰς τοὺς μηχανησαμένους περιτρέπονται. ΙΔ'. Περὶ ἐχθρῶν, καὶ πτώσεως
αὐτῶν· καὶ ὅτι οὐ δεῖ χαίρειν ἐπὶ τῇ κακοπραγίᾳ τῶν ἐχθρῶν. ΙΕ'. Περὶ εὐεργεσίας ἢ
προσφορᾶς ἐξ ἀδίκων γινομένη. ΙΣ'. Περὶ ἐργολάβων, καὶ ἐντολέων, καὶ τῶν εἰς
ἀλλοτρίας δίκας ἑαυτοὺς ἐμβαλλόντων. ΙΖ'. Περὶ ἐπισκόπων χρηστῶν, καὶ
φυλαττόντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. ΙΗ'. Περὶ ἐπισκόπων πονηρῶν, καὶ μὴ
φυλαττόντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. ΙΘ'. Περὶ ἐγγύης. Κ'. Περὶ ἐπιθυμίας· καὶ ὅτι οὐ
δεῖ ἡμᾶς ἐξακολουθεῖν ταῖς πονηραῖς ἐπιθυμίαις. ΚΑ'. Περὶ ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων
ἁμαρτημάτων. ΚΒ'. Περὶ εὐχαριστούντων, καὶ εὐγνωμονούντων· καὶ ὅτι χρὴ τοὺς
εὐεργέτας κηρύσσειν. ΚΓ'. Περὶ ἐκδικήσεως· καὶ ὡς ἀπηγόρευται δις περὶ αὐτοῦ
πράγματος εὐθύνας εἰσπράττεσθαι. ΚΔ'. Περὶ ἐπικοινωνῶν πραγμάτων· καὶ ὅτι χρὴ
φεύγειν τὰ ἐπίκοινα καταγώγια, διότι μάχας καὶ διαστάσεις ποιοῦσι. ΚΕ'. Περὶ
εὐδοκίμιας· ὅτι εὐχῆς ἄξιον τὸ κατόρθωμα. ΚΖ'. Περὶ ἐμπόρων. ΚΖ'. Περὶ εὐνούχων,
καὶ ὅτι πονηρῶν. ΚΗ'. Περὶ ἐγκωμίων τῶν χαιρόντων ἐν αὐτοῖς· καὶ τῶν ὅτι οὐ δεῖ
πρὸ πείρας ἐπαινεῖν τινά. ΚΘ'. Περὶ ἐκδικήσεως ἀπὸ Θεοῦ τοῖς ἀδικουμένοις· καὶ ὅτι
χρὴ Θεῷ ἐπιτρέπειν τὰ τῆς ἐκδικήσεως. Λ'. Περὶ εὐθυνομένων, καὶ δίκας
εἰσπραττομένων· καὶ ὡς οὐδαμῶς ἄλλος ἀντὶ ἄλλου εὐθύνας εἰσπράττεσθαι. ΛΑ'.
Περὶ ἐλεημόνων. καὶ συμπαθῶν ἀνθρώπων. ΛΒ' Περὶ ἐλέγχων. Ἐντεῦθεν αἱ
παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ ἐχθρᾶς· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ μ στοιχείῳ τῆς Ζ'· οὗ ἡ
ἀρχὴ, περὶ μίσους. Περὶ τῶν ἐπιπορούμενων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ ο στοιχείῳ τῆς ΙΒ'·
οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ τῶν τοὺς ὄρκους τῶν ἀθετούντων. Περὶ εὐσεβείας εἰς Θεόν· κεῖται

ένταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς Α΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ πίστεως. Περὶ τῶν ἐπιτιμησάντων βασιλεῦσι μετὰ παρῤῥησίας· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς Η΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ τῶν προφητῶν. 95.1056 Περὶ εὐλαβείας· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς ΙΣ΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ πραότητος. Περὶ ἐξουσίας, καὶ πόθεν γίνεται· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς ΙΣ΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ παρῤῥησίας. Περὶ εὐσπλαγχνίας· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ σ στοιχείῳ τῆς Α΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ συμπαθείας. Περὶ τῶν ἐλέγχους δεχομένων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ σ στοιχείῳ τῆς ΚΒ΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ συμβουλῆς πονηρᾶς. Περὶ ἐπάρσεως· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ α στοιχείῳ τῆς Ζ΄, οὐ ἡ ἀρχή, περὶ καυχήσεως. Περὶ ἐμπρεπείας σώματος· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ κ στοιχείῳ τῆς Ζ΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ κάλλους. Περὶ εὐλαβείας πλαστῆς· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ υ στοιχείῳ τῆς Δ΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ ὑποκρίσεως. Στοιχεῖον Ζ. Α΄. Περὶ τοῦ ζητεῖν τὸν Θεὸν, καὶ αὐτῷ ἔπεσθαι, καὶ ἀκολουθεῖν· καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ πάντα χρῆ ἡμᾶς διαπράττεσθαι. Β΄. Περὶ ζῶων ἀλόγων τῶν φυσικῆ σοφίᾳ κεκοσμημένων. Γ΄. Περὶ ζυγῶν καὶ σταθμῶν δικαίων. Δ΄. Περὶ ζυγῶν, καὶ σταθμῶν, καὶ μέτρων ἀδίκων. Ε΄. Περὶ ζήλου ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ. Στοιχεῖον Η. Α΄. Περὶ ἡμέρας ἀγαθῆς. Β΄. Περὶ ἡμέρας κακῆς. Γ΄. Περὶ ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ ἠρωνείας· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ υ στοιχείῳ τῆς Δ΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ ὑποκρίσεως. Περὶ ἠσυχίας· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ α στοιχείῳ τῆς ΛΖ΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ ἀπραγμοσύνης. Στοιχεῖον Θ Α΄. Περὶ τῆς θείας μυσταγωγίας Β΄. Περὶ θυσιῶν· καὶ ὅτι τὰς κιβδήλους θυσίας ὁ Θεὸς οὐ προσίεται. Γ΄. Περὶ θείων λογίων· καὶ ὅτι χρῆ ἀκροᾶσθαι αὐτῶν, καὶ διὰ μελέτης ἔχειν ταῦτα. Δ΄. Περὶ θείων μυστηρίων. Ε΄. Περὶ θλιβομένων καὶ φροντιζόντων ἀνθρώπων, καὶ περὶ λύπης. Ϛ΄. Περὶ θανάτου, καὶ τῆς ἐν τῷ ἄδῃ καταστάσεως. Ζ΄. Περὶ θανόντων, καὶ περὶ πενθούτων· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἐπὶ τοῖς προαπελθοῦσι πενθεῖν καὶ κόπτεσθαι. Η΄. Περὶ θανάτου, καὶ φόβου ἐξ αὐτοῦ γινομένου. Θ΄. Περὶ θαλάσσης. Ι΄. Περὶ θυγατέρων. ΙΑ΄. Περὶ τοῦ μὴ θαρῤῥεῖν τινὶ ὡς ἔτυχεν. ΙΒ΄. Περὶ θερισμοῦ καὶ τρυγητοῦ. ΙΓ΄. Περὶ θηρευτῶν. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ θυσιαστηρίων καὶ θυσίας ἱερατικῆς· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ ε στοιχείῳ τῆς Ϛ΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ ἐκκλησίας, καὶ οἴκου Θεοῦ. Περὶ θυμῶδους· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς Ε΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ προπετοῦς. Στοιχεῖον Ι. Α΄. Περὶ ἰαμάτων ὑπὸ Κυρίου, καὶ τῶν προφητῶν γινομένων. Β΄. Περὶ ἱερατικῶν· καὶ ὅτι οὐκ ἔξῃσει ἰδιωτεύοντι ἄπτεσθαι ἱερατικοῦ σκεύους. Γ΄. Περὶ ἰκετευόντων· καὶ ὅτι χρῆ τὰς ἰκεσίας τῶν δεομένων προσίεσθαι. Δ΄. Περὶ ἰσότητος· καὶ ὅτι χρῆ τὰ πρὸς ἀξίαν ἐκάστῳ νέμειν, καὶ μὴ σφάλλειν ἐν τῇ κρίσει τοῦ τοιοῦτου. 95.1057 Ε΄. Περὶ ἰατρῶν, καὶ ἰατρείας σώματος καὶ ψυχῆς. Ϛ΄. Περὶ ἱματίων ὅτι οὐ δεῖ ἱματισμῷ πολυτελεῖ κεχρηῆσθαι. ἢ ἄνδρα γυναικεῖαν ἐσθῆτα φορεῖν. Ζ΄. Περὶ ἰσότητος, καὶ ὅτι ἴση τάξις παρὰ Θεῷ πλουσίου καὶ πένητος. Στοιχεῖον Κ. Α΄. Περὶ κριμάτων Θεοῦ· καὶ ὅτι οὐ χρῆ δυσφορεῖν οἷς ὅσοι μὲν δυσπραγοῦσιν, ἄδικοι δὲ εὐπραγοῦσιν. Β΄. Περὶ καταλαλιᾶς· καὶ ὅτι καταλαλιά ἐστι λόγος ψιλὸς ψευδῆς κατὰ τινος λεγόμενος. Γ΄. Περὶ καιροῦ· ὅτι δεῖ τὸν καιρὸν ἐξαγορεύειν, καὶ ὅτι πάντα καιρὸν ἔχει τοῦ καὶ λέγεσθαι, καὶ γίνεσθαι. Δ΄. Περὶ κολάκων καὶ παρασίτων, καὶ γελοιαστῶν· καὶ ὡς χρῆ φεύγειν αὐτούς. Ε΄. Περὶ κλεπτῶν. Ϛ΄. Περὶ κτηνῶν, καὶ προνοίας αὐτῶν. Ζ΄. Περὶ καυχήσεως καὶ ἐπάρσεως· καὶ ὅτι ἐπ' οὐδενὶ περὶ τὸν βίον χρῆ καυχᾶσθαι, ἢ ἐπαίρεσθαι. Η΄. Περὶ κάλλους, καὶ εὐπρεπείας σώματος. Θ΄. Περὶ κομπαζόντων, καὶ φουμιζόντων. Ι΄. Περὶ κρειττόνων· ὅτι οὐ δεῖ πρὸς κρείττονας φιλονεικεῖν. ΙΑ΄. Περὶ κρίματος καὶ δικαιοσύνης Θεοῦ· καὶ ὅτι τὰ πρὸς ἀξίαν ἐκάστων νέμει ὁ Θεὸς, καὶ πρόσωπον ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει. ΙΒ΄. Περὶ καρδίας καθαρᾶς, καὶ τῶν συνειδὸς καθαρὸν ἐχόντων. ΙΓ΄. Περὶ κακοῦ συνειδότος, καὶ τῶν λογισμὸν ἄδικον καὶ πονηρὸν ἐχόντων. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ κόρου· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ γ στοιχείῳ τῆς ΙΓ΄ οὐ ἡ ἀρχή, περὶ γαστριμαργίας. Περὶ τῶν

καταφρονούντων· κείται ένταῦθα έν τῷ μ στοιχείῳ τῆς Ϛ· οὐ ἡ ἀρχή, περί μισέργων. Στοιχεῖον Λ. Α'. Περὶ λογομαχούντων, καὶ ἀμφισβητούντων περί τὴν πίστιν. Β'. Περὶ λοιδορίας. Γ'. Περὶ λιμοῦ, καὶ τῶν σῖτον έν ἀνάγκη μὴ πωλούντων. Δ'. Περὶ λουππαίων. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ λύπης· κείται ένταῦθα έν τῷ θ στοιχείῳ τῆς Ε'· οὐ ἡ ἀρχή, περί θλιβομένων. Στοιχεῖον Μ. Α'. Περὶ μυστηρίων, καὶ τῶν ἐκφερόντων μυστηρία. Β'. Περὶ μισοπονηρίας, καὶ τῶν ἀπαρεσκόντων Θεῷ. Γ'. Περὶ μετανοίας, καὶ ἐξομολογήσεως. Δ'. Περὶ τῶν μὴ μετανοούντων, μηδὲ ἐπιστρεφόντων. Ε'. Περὶ μεθύνων. Ϛ'. Περὶ μισέργων, καὶ ὀκνηρῶν, καὶ ῥαθυμούντων, καὶ καταφρονούντων. Ζ'. Περὶ μίσους, καὶ ἔχθρας, καὶ διαστάσεως, καὶ τῶν μάχας συναπτόντων, καὶ φιλονεικούντων. Η'. Περὶ μεταμελείας Θεοῦ· καὶ έν τίσιν ὁ Δημιουργὸς μετεμελήθη. Θ'. Περὶ μισαδελφίας. Ι'. Περὶ μοναχῶν, καὶ ἀσκήσεως αὐτῶν. ΙΑ'. Περὶ μαθητευομένων· ὅτι χρὴ αὐτοὺς ἐπιμελῶς, καὶ σπουδαίως πρὸς τὰς μαθήσεις ἔρχεσθαι καὶ μὴ ἀποδιδράσκειν τὸ τῆς διδασκαλίας ἐπίπονον· ἀλλ' ἐρωτᾶν, καὶ μανθάνειν παρὰ τῶν εἰδόντων. ΙΒ'. Περὶ μεταβατῶν, καὶ μετερχομένων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. ΙΓ'. Περὶ μισθωτοῦ, καὶ τῶν ἀποστερούντων μισθοῦς. ΙΔ'. Περὶ ματαιοπονοῦντων. 95.1060 Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ τοῦ μὴ μνησικακεῖν· κείται ένταῦθα έν τῷ α στοιχείῳ τῆς ΙΑ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί ἀγαθοεργίας. Περὶ μοχθηρῶν ἀνθρώπων· κείται ένταῦθα τῷ α στοιχείῳ τῆς ΙΒ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί ἀσεβῶν. Περὶ μαρτυρίας πιστῆς· κείται ένταῦθα έν τῷ α στοιχείῳ τῆς ΙΘ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί ἀληθείας. Περὶ μύρου· κείται ένταῦθα έν τῷ α στοιχείῳ τῆς ΚΔ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί ἀγίων. Περὶ μεγαλοῤῥήμονος· κείται ένταῦθα έν τῷ β στοιχείῳ τῆς Η'· οὐ ἡ ἀρχή, περί βλασφημῶν. Περὶ μελέτης· κείται ένταῦθα έν τῷ γ στοιχείῳ τῆς Ϛ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί γυμνασίων. Περὶ μεταβατῶν· κείται ένταῦθα έν τῷ δ στοιχείῳ τῆς ΚϚ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί διψύχων. Περὶ τοῦ ὅτι οὐ δεῖ μακαρίζειν πρὸς τελευτῆς· κείται ένταῦθα έν τῷ ε στοιχείῳ τῆς ΚΓ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί εὐδαιμονίας. Περὶ μέτρων ἀδίκων· κείται ένταῦθα έν τῷ ζ στοιχείῳ τῆς Δ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί ζυγῶν. Περὶ μερίμνης· κείται ένταῦθα έν τῷ π στοιχείῳ τῆς Ε'· οὐ ἡ ἀρχή, περί προσπαθείας. Περὶ μοιχείας· κείται ένταῦθα έν τῷ π στοιχείῳ τῆς ΙΑ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί πορνείας. Περὶ μητραλοίων· κείται ένταῦθα έν τῷ π στοιχείῳ τῆς ΚΓ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί πατραλοίων. Περὶ μακροθυμίας· κείται ένταῦθα έν τῷ υ στοιχείῳ τῆς ΙΒ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί ὑπομονῆς. Περὶ μακροθυμίας Θεοῦ· κείται ένταῦθα έν τῷ φ στοιχείῳ τῆς Β'· οὐ ἡ ἀρχή, περί φιλανθρωπίας Θεοῦ. Περὶ μοχθηρῶν· κείται ένταῦθα έν τῷ φ στοιχείῳ τῆς Η'· οὐ ἡ ἀρχή, περί φίλων τραπέζης. Περὶ μεταδοτικῶν· κείται ένταῦθα έν τῷ φ στοιχείῳ τῆς Θ'· οὐ ἡ ἀρχή, περί φιλοτιμουμένων. Στοιχεῖον Ν. Α'. Περὶ νεότητος, καὶ τῆς νέας ἡλικίας, καὶ ὅσα ἔπεται αὐτοῖς. Β'. Περὶ νοσοῦντων· καὶ ὡς χρὴ ἐπισκέπτεσθαι αὐτούς. Γ'. Περὶ τοῦ νήφειν, καὶ φροντίζειν ἡμᾶς τῆς ἰδίας σωτηρίας. Δ'. Περὶ νεογάμων. Ε'. Περὶ νηστείας καὶ νηστευτῶν. Στοιχεῖον Ξ. Α'. Περὶ ξένων πραγμάτων, καὶ τῶν σπανίως ἔν τισιν εὐρεθέντων. Β'. Περὶ ξένων κολάσεων ἀπὸ Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων δικαίως ἐπελεγθέντων. Γ'. Περὶ ξενιτείας· καὶ ὅτι ἀπαρρησίαστος ὁ ξένος πάντη. Στοιχεῖον Ο. Α'. Περὶ ὄρκου· καὶ ὅτι τοῖς ἐπὶ κακῷ καὶ ἀτόπῳ δεδομένοις ὄρκοις οὐ χρὴ ἐμμένειν. Β'. Περὶ ὄρφανῶν καὶ χηρῶν καὶ ὅτι δεῖ τούτους οἰκτεῖρειν. Γ'. Περὶ ὀρίων· ὅτι οὐ χρὴ αὐτὰ μετάγειν, ἢ σαλεύειν. Δ'. Περὶ ὁδοῦ ἀγαθῆς καὶ πονηρᾶς· καὶ ὅτι οὐ χρὴ τὰ σκολιὰ πράγματα, καὶ τὰς σκολιάς ὁδοὺς ἐκκλίνειν, καὶ τῇ εὐθείᾳ πορεύεσθαι, καὶ ἀγαθῆ, καὶ δικαίᾳ ὁδῷ. Ε'. Περὶ ὀνόματος χρηστοῦ καὶ κακοῦ. Ϛ'. Περὶ οἰήσεως καὶ δοκίσεως· καὶ ὅτι κρεῖττον τὸ εἶναι τοῦ δοκεῖν· ἐμπόδιον γὰρ τοῦτο πρὸς ἀρετὴν. Ζ'. Περὶ οἴνου, καὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ. Η'. Περὶ ὀφθαλμοῦ. Θ'. Περὶ ὀνειδισμοῦ· καὶ ὅτι οὐ δεῖ συμφορὰν ὀνειδίζειν. Ι'. Περὶ ὀλιγοβίων, καὶ ὀλιγοχρονίων ΙΑ'. Περὶ τῶν τοὺς ὄρκους στεργόντων· καὶ ὅτι οὐ χρὴ ὀμνύειν. 95.1061 ΙΒ'. Περὶ τῶν τοὺς ὄρκους ἀθετούντων, καὶ ἐπιπορούντων.

Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ ὀλιγοδείας κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ α στοιχείῳ· τῆς ΚΣ· οὗ ἡ ἀρχή, περὶ ἀκτημοσύνης. Περὶ οἰωνισμοῦ· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς ΚΖ· οὗ ἡ ἀρχή, περὶ παρατηρήσεως. Περὶ ὀργίλων, καὶ ὀξυχόλων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς ΙΕ· οὗ ἡ ἀρχή, περὶ προπετοῦς Περὶ ὀλιγοψυχούντων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ υ στοιχείῳ τῆς ΙΓ· οὗ ἡ ἀρχή, περὶ τῶν μὴ ὑπομενόντων. Στοιχεῖον Π. Α'. Περὶ πίστεως, καὶ εὐσεβείας εἰς Θεόν. Β'. Περὶ προκοπῆς πνευματικῆς. Γ'. Περὶ προσκαιρῶν καὶ αἰωνίων· καὶ ὅτι τὰ μέγιστα πλημμελοῦσιν, οἱ τὰ παρόντα τῶν μελλόντων προτιμῶντες. Δ'. Περὶ προνοίας Θεοῦ· καὶ ὅτι κήδεται καὶ προνοεῖται ἡμῶν ὁ Θεός. Ε'. Περὶ προσπαθείας, καὶ μερίμνης· καὶ ὅτι χρή ἀπροσπαθῶς διακεῖσθαι περὶ τὰ πράγματα. Ϛ'. Περὶ τῶν προφητῶν ἀνδροφονησάντων, καὶ εὐαρεστησάντων Θεῷ. Περὶ προγνώσεως Θεοῦ· καὶ ὅτι τὰ κρύφια καὶ ἄδηλα τῶν πραγμάτων τῷ Θεῷ χρή καταλιμπάνειν Η'. Περὶ προφητῶν ἐπιτιμησάντων βασιλεῦσι μετὰ παρρησίας. Θ'. Περὶ προαιρέσεως, καὶ διαθέσεως· καὶ ὅτι τὴν προαίρεσιν, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ, καὶ ἐπὶ κακῷ ἐξετάζει ὁ Θεός. Ι'. Περὶ παρθενίας, καὶ σωφροσύνης, καὶ γάμου σεμνοῦ. ΙΑ'. Περὶ πορνείας, καὶ μοιχείας, καὶ ἀρσενοκοιτείας. ΙΒ'. Περὶ πείρας, καὶ ἀπειρίας. ΙΓ'. Περὶ πραότητος, καὶ εὐλαβείας. ΙΔ'. Περὶ πταιόντων, καὶ βλασφημούντων ἐξ ἀνοίας εἰς Θεόν. ΙΕ'. Περὶ προπετοῦς, καὶ ἀναιδοῦς, καὶ ὀργίλου, καὶ θυμώδους, καὶ ὀξυχόλων. ΙϚ'. Περὶ παρρησίας, καὶ ἐξουσίας· καὶ πόθεν ἡμῖν περιγίνεται ἡ τούτων κτήσις. ΙΖ'. Περὶ πολιτείας σεμνῆς, καὶ καταστάσεως, καὶ τρόπων χρηστῶν, καὶ ὑπακοῆς· καὶ ὅτι εὐσχημόνως ἡμῶν βιούντων ὁ Θεὸς δοξάζεται, καὶ θεραπεύεται. ΙΗ'. Περὶ πολιτείας ψεκτῆς, καὶ ἀνηκόων, ἀνυποτάκτων, καὶ πανούργων, καὶ τὸ ἦθος ἀπόβλητον ἐχόντων. ΙΘ'. Περὶ παραμονῆς καὶ παραμενόντων· ὅτι δεῖ αὐτοὺς πίστιν καὶ εὐνοίαν σώζειν τοὺς προλαβοῦσιν. Κ'. Περὶ προϊσταμένων· ὅτι δεῖ αὐτοὺς σπουδαίως προϊστασθαι. ΚΑ'. Περὶ πτωχῶν καὶ πενήτων· καὶ ὅτι οὐ χρή τοὺς πένητας ἐκκλίνειν, καὶ ἐξουθενεῖν, ἢ ἀποστρέφεσθαι. ΚΒ'. Περὶ παίδων· ὅτι χρή αὐτοὺς φοβεῖσθαι τοὺς γονεῖς καὶ τιμᾶν, καὶ μηδὲν τούτους κακολογεῖν. ΚΓ'. Περὶ πατραλοίων καὶ μητραλοίων· καὶ ὅσα ἔψεται κακὰ τοῖς ἀτιμάζουσι, καὶ ἀπειθοῦσι τοῖς ἑαυτῶν γονεῦσι. ΚΔ'. Περὶ τοῦ παιδεύειν τοὺς γονεῖς τὰ ἴδια τέκνα καὶ σωφρονίζειν· εἰ γὰρ τοῦτο μὴ πράξωσι, τῆς ἐκείνων γινομένης ἀμαρτίας, καὶ αὐτοὶ μεθέξουσιν. ΚΕ'. Περὶ πείρας πρὸς Θεὸν γινομένης· καὶ ὅτι οὐ δεῖ πειράζειν τὸν Θεόν. ΚϚ'. Περὶ πλήθους καὶ δήμου πόλεως. ΚΖ. Περὶ παρατηρήσεως, καὶ οἰωνισμοῦ· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἡμᾶς καιροὺς, ἢ ἀνθρώπους παρατηρεῖσθαι. 95.1064 ΚΗ'. Περὶ παραθήκης· καὶ ὅτι χρή πιστῶς ποιεῖσθαι τὴν ταύτην φυλακὴν, καὶ μηδαμῶς δόλον, ἢ ἀποστέρησιν τοῦ παραθεμένου μηχανᾶσθαι. ΚΘ'. Περὶ πρεσβυτέρων. Λ'. Περὶ προσφυγίου, καὶ τῶν προσφυγόντων ἐν ἱεροῖς τόποις· καὶ ὅτι χρή τοῖς μὲν ἀνευθύνους βοηθεῖν, τοὺς δὲ ὑπαιτίους ἀποπέμπεσθαι, καὶ ἐκδιώκειν. ΛΑ'. Περὶ πόλεως ἀσεβείας πεπληρωμένης καὶ κακίας. ΛΒ'. Περὶ πράσεως, καὶ ἀγορασίας. ΛΓ'. Περὶ παιδείας Θεοῦ, καὶ τῶν εὐγενῶς φερόντων τὰ ἐπερχόμενα, καὶ μακροθύμως. ΛΔ'. Περὶ παιδείας Θεοῦ, καὶ τῶν μὴ δεχομένων αὐτήν· καὶ ὅτι οἱ μὴ σωφρονιζόμενοι ἐνταῦθα, τῇ αἰωνίᾳ κολάσει παραπέμπονται. ΛΕ'. Περὶ παιδείας Θεοῦ, κατὰ δοκιμὴν, καὶ πείραν γινομένης. ΛϚ'. Περὶ παραμονῆς· καὶ ὅτι ἡ παραμονὴ ἔργον ἀνύει. ΛΖ'. Περὶ πιστοῦ· ὅτι σπάνιον τὸ εὐρεῖν ἄνδρα πιστόν. ΛΗ'. Περὶ τῶν πεποιθότων εἰς κενὰ καὶ μάταια, καὶ εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων προστασίας, καὶ μὴ εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἐλπίδα ἐχόντων, καὶ τὴν πεποιθήσιν· καὶ ὅτι χρή αὐτῷ ἀνακεῖσθαι διὰ παντὸς ὅλον δι' ὅλης ψυχῆς τε καὶ καρδίας. Ἐνταῦθα αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ παρανόμων καὶ ἀνόμων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ α στοιχείῳ τῆς ΙΒ· οὗ ἡ ἀρχή, περὶ ἀσεβῶν. Περὶ τοῦ προσέχειν ἑαυτῷ, καὶ μὴ περιεργάζεσθαι τὰ ἀλλότρια κακὰ· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ γ στοιχείῳ τῆς Β· οὗ ἡ ἀρχή, περὶ Γνωθὶ σαυτόν. Περὶ παλαιῶν ἀνδρῶν· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ γ στοιχείῳ τῆς Δ·

οὗ ἡ ἀρχή, περὶ γερόντων. Περί πλεονεκτούντων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ ε στοιχείῳ τῆς Θ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ τῶν ἐλεημοσύνην μὴ ποιούντων. Περί προσφορᾶς ἐξ ἀδικιῶν γινομένης· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ ε στοιχείῳ τῆς ΙΕ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ εὐεργεσίας. Περί παιδείας· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ σ στοιχείῳ τῆς ΙΗ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ σοφίας. Περί περισπωμένων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ σ στοιχείῳ τῆς ΙΘ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ συνοχῆς πραγμάτων. Περί πτωχῶν τῷ πνεύματι· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ τ στοιχείῳ τῆς Ε´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ ταπεινοφρονούντων. Περί πλαστῆς εὐλαβείας· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ υ στοιχείῳ, τῆς Δ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ ὑποκρίσεως. Περί πενθούντων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ θ στοιχείῳ τῆς Ζ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ θανόντων. Περί παρασίτων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ κ στοιχείῳ τῆς Δ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ κολάκων. Στοιχεῖον Ρ. Α´. Περί ῥεμβομένων τῆς διανοίας, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περί ῥαθυμούντων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ μ στοιχείῳ τῆς Ϛ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ μισέργων. Στοιχεῖον Σ. Α´. Περί συμπαθείας, καὶ εὐσπλαγχνίας, καὶ ἐλεημοσύνης. Β´. Περί συμμέτρου καταστάσεως, καὶ τοῦ μηδένα λυπεῖν. Γ´. Περί σοφῶν, καὶ συνετῶν ἀνδρῶν· καὶ ὅτι χρή αὐτοὺς ἐτοίμους εἶναι εἰς ὠφέλειαν πάντοτε. Δ´. Περί συνηθείας. Ε´. Περί τῶν συμβουλήν δεχομένων. Ϛ´. Περί τῶν μὴ συμβουλήν ἐχόντων, καὶ μισούντων ἐλέγχους. 95.1065 Ζ´. Περί σωφρονισμοῦ· καὶ ὅτι χρή ἡμᾶς διὰ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν σωφρονίζεσθαι. Η´. Περί σπουδῆς· ὅτι ἀνόητος πᾶσα σπουδὴ μὴ βουλομένου Θεοῦ. Θ´. Περί σοφίας κοσμικῆς. Ι´. Περί σκανδάλων· καὶ ὅτι χρή φεύγειν τὰ σκάνδαλα. ΙΑ´. Περί σαρκικῶν ἀνθρώπων. ΙΒ´. Περί σπάνεως, καὶ ἀφορίας χρηστῶν ἀνδρῶν. ΙΓ´. Περί συνεδρίου· ὅτι οὐ χρή ἐν συνεδρίῳ ἀκροάσεως γινομένης διαλέγεσθαι. ΙΔ´. Περί τῶν συμβαινόντων, καὶ ἐμπιπτόντων ἐκ παραλόγου. ΙΕ´. Περί στρατιωτῶν. ΙϚ´. Περί συναγωγῆς χρηστῶν ἀνδρῶν· καὶ ὅτι χρή ἀρίστοις ἀνδράσι κολλᾶσθαι, καὶ μὴ πονηροῖς· ἐξομοιοῦται γὰρ τοῖς ἐκείνοις μεθ' ὧν τὰς διατριβὰς ποιεῖται Φθείρουσι γὰρ χρηστὰ ἦθη ὀμίλια κακαί. ΙΖ´. Περί συνδιαγωγῆς κακῶν ἀνδρῶν· καὶ ὅτι χρή φεύγειν τὰς τῶν μοχθηρῶν ἐταιρίας ὡς ὀλεθρίους. ΙΗ´. Περί σοφίας, καὶ παιδείας, καὶ συνέσεως, καὶ φρονήσεως. ΙΘ´. Περί συνοχῆς πραγμάτων, καὶ περισπασμοῦ. Κ´. Περί τῶν συχνάζόντων ἐν ἀλλοτρίοις οἴκοις. ΚΑ´. Περί συμβουλῆς, καὶ εἰσηγήσεως ἀγαθῆς. ΚΒ´. Περί συμβουλῆς, καὶ εἰσηγήσεως πονηρᾶς. ΚΓ´. Περί τοῦ συμπεριφέρεσθαι. ΚΔ´. Περί τοῦ ἀγίου σταυροῦ. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περί σταθμῶν δικαίων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ ζ στοιχείῳ τῆς Γ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ ζυγῶν δικαίων. Περί σταθμῶν ἀδίκων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ ζ στοιχείῳ τῆς Δ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ ζυγῶν ἀδίκων. Περί σωφροσύνης· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς Ι´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ παρθενίας. Περί συντάξεων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ υ στοιχείῳ τῆς Ι´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ ὑποσχέσεων. Περί σοβαρῶν· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ υ στοιχείῳ τῆς ΙΑ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ ὑπερηφάνων. Περί σπουδαίων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ φ στοιχείῳ τῆς Ε´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ φιλέργων. Περί συκοφαντίας· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ ψ στοιχείῳ τῆς Α´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ ψεύδους Στοιχεῖον Τ. Α´. Περί τιμῆς· ὅτι χρή ἀλλήλους τιμᾶν. Β´. Περί τελωνῶν. Γ´. Περί ταραχοποιῶν, καὶ τὰ σκάνδαλα ἐμποιούντων. Δ´. Περί τάξεως, καὶ καταστάσεως, καὶ ἀκολουθίας· καὶ ὅτι χρή ταύτας πανταχοῦ φυλάττεσθαι. Ε´. Περί ταπεινοφρονούντων, καὶ πτωχῶν τῷ πνεύματι. Ϛ´. Περί τεχνῶν, καὶ τίνες τέχνας ἐξηῦρον. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περί τόκων· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ δ στοιχείῳ τῆς Θ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ δανείζοντος. Περί τιμῆς· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ δ στοιχείῳ τῆς ΙΖ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ πολιτείας σεμνῆς. Περί τρόπων χρηστῶν· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς ΙΖ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ πολιτείας σεμνῆς. Περί τρυγητοῦ· κείται ἐνταῦθα ἐν τῷ θ στοιχείῳ τῆς ΙΒ´ οὗ ἡ ἀρχή, περὶ θερισμοῦ. Στοιχεῖον Υ. Α´. Περί ὕβριστοῦ. Β´. Περί ὑδροποτούντων. Γ´. Περί ὕπνου, καὶ ἀϋπνίας. Δ´. Περί ὑποκρίσεως, καὶ ἠρωνείας, καὶ πλαστῆς εὐλαβείας, καὶ τῶν ταῦτα νοσούντων. 95.1068 Ε´. Περί υἱοῦ σοφοῦ. Ϛ´. Περί

υιοῦ ἄφρονος, καὶ πονηροῦ, καὶ ἀπαιδεύτου. Ζ'. Περὶ ὑετοῦ καὶ βροχῆς· καὶ ὅτι ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν τὰ ὕδατα ἀνάγονται. Η'. Περὶ ὑγείας· καὶ ὅτι πάντων διαφέρει. Θ'. Περὶ ὑπονοίας· ὅτι χρὴ φεύγειν τὰς ἀφορμὰς τὰς τικτούσας ὑπονοίας κακὰς. Ι'. Περὶ ὑποσχέσεων, καὶ συντάξεων· καὶ ὅτι δεῖ πληροῦν αὐτὰς ὡς χρὴ, μετὰ ἀληθείας. ΙΑ'. Περὶ ὑπερηφάνων, καὶ σοβαρῶν, καὶ ἀλαζόνων, καὶ κενοδόξων. ΙΒ'. Περὶ ὑπομονῆς, καὶ μακροθυμίας. ΙΓ'. Περὶ τῶν μὴ ὑπομενόντων, ἀλλ' ὀλιγοψυχούντων. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ ὑπακοῆς· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ π στοιχείῳ τῆς ΙΖ' οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ πολιτείας σεμνῆς. Στοιχεῖον Φ. Α'. Περὶ φιλοξενίας, καὶ φιλανθρωπίας, καὶ ἐλεημοσύνης. Β'. Περὶ φιλανθρωπίας Θεοῦ, καὶ ἀγαθότητος, καὶ μακροθυμίας· καὶ ὅτι κρεῖττον ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ, ἢ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. Γ'. Περὶ φυσικῶν. Δ'. Περὶ φήμης· ὅτι οὐ δεῖ ἐκάστω πιστεύειν. Ε'. Περὶ φιλέργων, καὶ σπουδαίων· καὶ ὅτι χρὴ πονεῖν· καὶ ὠφέλειαν γὰρ παρέχει. Ϛ'. Περὶ φιλαρχίας· ὅτι οὐ δεῖ ἀπροὔπτως ἐπιπηδᾶν ταῖς ἀρχαῖς, καὶ τιμῆς καὶ δόξης ὀρέγεσθαι. Ζ'. Περὶ φίλων χρηστῶν. Η'. Περὶ φίλων τραπέζης, καὶ μοχθηρῶν. Θ'. Περὶ φιλοτιμωμένων, καὶ μεταδοτικῶν· καὶ ὅτι φιλοτιμία σωτηρίαν προξενεῖ. Ι'. Περὶ φειδωλῶν καὶ ἀμεταδότων· καὶ ὅτι οἱ φειδωλίαν νοσοῦντες κινδύνους περιπίπτουσιν. ΙΑ'. Περὶ φιλαιτίου, καὶ φιλεγκλήμονος. ΙΒ'. Περὶ φθόνου, καὶ ζήλου. ΙΓ'. Περὶ φιλαυτίας· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἑαυτὸν δικαιοῦν, ἢ ἐπαινεῖν. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ φιλονεικούντων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ μ στοιχείῳ τῆς Ζ'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ μίσους. Περὶ φρονήσεως· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ σ στοιχείῳ τῆς ΙΗ'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ σοφίας. Περὶ φουμιζόντων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ κ στοιχείῳ τῆς Θ'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ κομπαζόντων. Περὶ φρονιζόντων· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ θ στοιχείῳ τῆς Ε'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ θλιβομένων. Στοιχεῖον Χ. Α'. Περὶ χαρισμάτων, καὶ δωρημάτων Θεοῦ· καὶ ὅτι βίῳ σεμνῶ ἀντιδίδονται παρὰ τοῦ ἀγίου Πνεύματος· καὶ ὡς ἀσύγγνωστα πταίουσιν, οἱ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δώροις καὶ χρήμασι κτᾶσθαι νομίζοντες. Β'. Περὶ χαιρεκακίας, καὶ τῶν ἀποδεχομένων τὰ πονηρὰ, καὶ ἀτιμαζόντων τὸν δίκαιον. Γ'. Περὶ χαλεπῶν, καὶ ἀνοσίων πράξεων. Δ'. Περὶ Χριστιανισμοῦ, καὶ τῆς ἐξ ἔθνων κλήσεως. Ε'. Περὶ ὅτι χρὴ μᾶλλον φοβεῖσθαι Θεὸν, ἢ ἀνθρώπους. Ἐντεῦθεν αἱ παραπομπαὶ τῶν τίτλων. Περὶ χηρῶν· κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῷ ο στοιχείῳ τῆς Β'· οὗ ἡ ἀρχὴ, περὶ ὀρφανῶν. Στοιχεῖον Ψ. Α'. Περὶ ψεύδους, καὶ συκοφαντίας. Β'. Περὶ ψιθυριστῶν. 95.1069 Στοιχεῖον Ω. Περὶ ὥρας καὶ ἡμέρας θανάτου, καὶ τῆς ἐξόδου ἡμῶν· καὶ ὅτι χρὴ ἡμᾶς εὐτρεπίζεσθαι πρὸς αὐτήν, καὶ ἐν ᾧ λαμβάνειν τὴν μετάστασιν. Ἔως ᾧδε ὁ κώδηξ τῶν τῆδε τῆ βίβλω ἐντεταγμένων· ἐπελευσόμεθα λοιπὸν ἐπὶ τὰς ἐκάστου τούτων κατὰ στροφὴν καὶ συντάξεις, πλατύνοντες, καὶ διατρανοῦντες ταῦτα, ὡς οἶόν τε, ἐκ τῶν διὰ Πνεύματος ἀγίου ἐμφερομένων ἐν ἱεροῖς προφητῶν, καὶ ἀποστόλων, καὶ εὐαγγελιστῶν, καὶ διδασκάλων δέλτοις, προαγωγῆς, καὶ προλαμπούσης πάντων τῆς περὶ τὴν τρισυπόστατον μίαν, καὶ ἀσύγχυτον, καὶ ὁμοούσιον θεότητα θεολογίας· ὅτι ἐξ αὐτῆς ἡ θεία, καὶ σωτήριος, καὶ ζωοποιὸς ἐχαρίσθη ἡμῖν πίστις καὶ ὁμολογία, ἡ δὲ κατὰ φύσιν καὶ εἶδος αὐτῆς ἴδρυσις ἐπ' αὐτῆς εἴσεται μόνη τῆ ἀγία καὶ προσκυνητῆ Τριάδι, κατὰ τὸ εἰρημένον, οὐδεὶς γινώσκει Τίς ἐστὶν ὁ Υἱὸς, εἰ μὴ ὁ Πατήρ· οὐδὲ τὸν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ Υἱός. Καὶ, Τὰ Θεοῦ οὐδεὶς ἔγνω, εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἐρευνῶν τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. Ὡς πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ, καὶ τῷ μονογενεῖ καὶ συνάρχῳ Υἱῷ, νῦν τε, καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους καὶ ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΤΑ ΙΕΡΑ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Α.

Τίτλος πρώτος. –Περὶ αἰδίου Θεότητος τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος· καὶ ὅτι εἷς καὶ μόνος ἐπὶ πᾶσιν ὁ Θεός.

Εἶπεν ὁ Θεός· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα τὴν ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Εἶπεν ὁ Θεός· Ἴδου γέγονεν Ἀδάμ, ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν. Δεῦτε, καταβάντες συγγέωμεν αὐτῶν τὴν γλῶσσαν, ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἕκαστος τῆς φωνῆς τοῦ πλησίον. Ἄκουε, Ἰσραήλ· Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστιν. Ἴδετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστι Θεός πλην ἐμοῦ. 95.1072 Τίς Θεός πάρεξ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἢ τίς Θεός πλην τοῦ Θεοῦ ἡμῶν; Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Ὁ δὲ Θεός βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰώνων. Οὐκ ἔστιν ὁμοίός σοι ἐν θεοῖς, Κύριε, καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου. Κύριε, καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν, ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Ἡ βασιλεία σου, βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων καὶ τὸ λοιπόν. Ἐγένετο τοῦ ἐνιαυτοῦ, οὗ ἀπέθανεν Ὀζίας ὁ βασιλεὺς, εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου, καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ. Καὶ Σεραφὶμ εἰστήκεισαν αὐτοῦ κύκλῳ· ἕξ πτέρυγες τῷ ἐνὶ, καὶ ἕξ πτέρυγες τῷ ἐνὶ· καὶ ταῖς μὲν δυσὶν ἐκάλυπτον τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν, καὶ ταῖς δυσὶν ἐκάλυπτον τοὺς πόδας ἑαυτῶν, καὶ ταῖς δυσὶν ἐπέταντο. Καὶ ἔκραζον ἕτερος πρὸς ἕτερον, καὶ ἔλεγον· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ. πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἐγὼ Θεός πρῶτος, καὶ εἷς τὰ ἐπερχόμενα, ἐγὼ εἰμι. Γνωῦτε, καὶ πιστεύσατέ μοι, καὶ συνῆτε, ὅτι εἰμί· ἔμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεός, καὶ μετ' ἐμοῦ οὐκ ἔσται. Ἐγὼ εἰμι Θεός, καὶ οὐκ ἔστι πάρεξ ἐμοῦ σώζων. Οὕτως λέγει Κύριος, Θεός βασιλεὺς Ἰσραήλ, καὶ ὁ ῥυσάμενος αὐτὸν, Κύριος Σαβαώθ. Ἐγὼ πρῶτος, καὶ ἐγὼ μετὰ ταῦτα, καὶ πλην ἐμοῦ οὐκ ἔστι Θεός. Τίς ὡσπερ ἐγώ; Στήτω, καὶ καλεσάτω, καὶ ἀναγγειλάτω, καὶ ἐτοιμασάτω μοι, ἀφ' οὗ ἐποίησα ἄνθρωπον εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὰ ἐρχόμενα πρὸ τοῦ ἔλθειν ἀπαγγειλάτω μοι. Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός, τὴν δόξαν μου ἐτέρῳ οὐ δώσω, οὐδὲ τὰς ἀρετάς μου τοῖς γλυπτοῖς. Κύριος ἀληθινός ἐστι, Θεός ζώντων, καὶ βασιλεὺς αἰώνων. Οὗτος ὁ Θεός ἡμῶν, οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν. Ἡ βασιλεία αὐτοῦ, βασιλεία αἰώνιος, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Κύριος, ἀνέβη εὐθύς ἀπὸ τοῦ ὕδατος. Καὶ ἰδοὺ ἀνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδεν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον, ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου, ἐν ᾧ ἠδόκησα. Στέφανος δὲ ὑπάρχων πλήρης Πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδεν δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπεν· Ἴδου θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ Θεοῦ. Οὐδεὶς Θεός εἰ μὴ εἷς. Καὶ γὰρ εἰσι θεοὶ λεγόμενοι, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεός ὁ Πατὴρ ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ· καὶ ἐν Πνεύμα ἁγίον, ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς ἐξ αὐτοῦ. Διαδραμῶν τὰ σύμπαντα, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἀνανεύσας τοῖς λογισμοῖς, ἐπέκεινα τὸν νοῦν ἀνυψώσας, ἐννόησον τὴν θείαν φύσιν, ἐστῶσαν ἄτρεπτον, ἀναλλοίωτον, ἀπαθῆ, ἀπλήν, ἀσύνθετον, ἀδιαίρετον, φῶς ἀπρόσιτον, δύναμιν ἄφατον, μέγεθος ἀπεριόριστον, δόξαν ὑπεραστράπτουσαν, ἀγαθότητα ἐπιθυμητὴν, κάλλος ἀμήχανον, σφοδρῶς μὲν τῆς τετρωμένης ψυχῆς καθαπτόμενον, λόγῳ δὲ δηλωθῆναι πρὸς ἀξίαν ἀδύνατον. Ἐκεῖ Πατὴρ, ἐκεῖ Υἱός, ἐκεῖ ἅγιον Πνεῦμα, ἡ ἄκτιστος φύσις, τὸ Δεσποτικὸν ἀξίωμα, ἡ φυσικὴ ἀγαθότης· Πατὴρ ἡ πάντων ἀρχή, ἡ αἰτία τοῦ εἶναι τοῖς οὖσιν, ἡ ρίζα τῶν ζώντων. ὅθεν προῆλθεν ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἡ σοφία, ἡ δύναμις, ἡ εἰκὼν ἀπαράλλακτος τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, ὁ ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς Υἱός, ὁ ζῶν Λόγος, ὁ Θεός ὢν, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὢν· οὐχὶ προσγενόμενος, ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων· οὐχὶ προσκτηθεὶς ὕστερον· Υἱός, οὐχὶ κτῆμα· ποιητὴς, οὐχὶ ποιήμα· κτίστης, οὐχὶ δὲ κτίσμα· πάντα ὢν ὅσα ἐστὶν

ὁ Πατήρ· Υἱὸς εἶπον καὶ Πατήρ· φύλασέ μοι ταύτας τὰς ιδιότητας. Μένων οὖν ἐν τῷ εἶναι Υἱὸς, πάντα ἐστὶν ὅσα ἐστὶν ὁ Πατήρ, κατὰ τὴν αὐτοῦ φωνὴν τοῦ Κυρίου, εἰπόντος· Πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ, ἐμὰ ἐστὶν. Τῷ ὄντι γὰρ τῆς εἰκόνης ἐστὶ πάντα ὅσα ἐστὶ τῆ πρωτοτύπῳ μορφῇ. Μίαν φωνὴν τὴν αὐτὴν, καὶ σύμφωνος φθέγγομαι. Τριάς ὡς ἀληθῶς ἡ Τριάς, ἀδελφοί· Τριάς δὲ, οὐ πραγμάτων ἀνίσων ἀπαρίθμησις, ἀλλ' ἴσων καὶ ὁμοτίμων σύλληψις, ἐνούσης τῆς προσηγορίας τὰ ἠνωμένα ἐκ φύσεως, καὶ οὐκ ἐώσης σκεδασθῆναι ἀριθμῷ λελυμένῳ τὰ μὴ λυόμενα. Ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ Πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς ὁ Υἱὸς, δι' οὗ τὰ πάντα· καὶ ἐν Πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα. Θεὸς μὲν ἐστὶ τὸ ἀκρότατον καὶ ἀπρόσιτον, καὶ ἄρρητον φῶς, οὔτε νοῖ ληπτὸν, οὔτε λόγῳ ῥητὸν, πάσης φωτιστικὸν λογικῆς φύσεως· τοῦτο ἐν νοητοῖς, ὅπερ ἐν αἰσθητοῖς ὁ ἥλιος. Ὅσον ἂν καθαρῶμεθα, φανταζόμενον, καὶ ὅσον ἂν φαντασθῶμεν, ἀγαπώμενον, καὶ ὅσον ἂν ἀγαπήσωμεν, αὐτὴς νοούμενον· αὐτὸ ἑαυτοῦ θεωρητικὸν τε καὶ καταληπτικόν· ὀλίγα τοῖς ἔξω χεόμενον. Ὅπερ ἐστὶν τοῖς αἰσθητοῖς ἥλιος, τοῦτο τοῖς νοητοῖς Θεός. Ὁ μὲν γὰρ τὸν ὀρώμενον φωτίζει κόσμον, ὁ δὲ τὸν ἀόρατον. Καὶ ὁ μὲν τὰς σωματικὰς ὄψεις ἡλιοειδεῖς, ὁ δὲ τὰς νοεράς φύσεις θεοειδεῖς ἀπεργάζεται. Καὶ ὡςπερ οὗτος τοῖς τε ὀρώσι, καὶ τοῖς ὀρωμένοις, τοῖς μὲν τὴν τοῦ ὄρα, τοῖς δὲ τὴν τοῦ ὄρασθαι παρέχων δύναμιν, αὐτὸς τῶν ὀρωμένων ἐστὶ τὸ κάλλιστον· 95.1076 οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοῖς τε νοοῦσι, καὶ τοῖς νοουμένοις, τοῖς μὲν τὸ νοεῖν, τοῖς δὲ τὸ νοεῖσθαι δημιουργῶν, αὐτὸς τῶν νοουμένων ἐστὶ τὸ ἀκρότατον, εἰς ὃν πᾶσα ἔφεσις ἴσταται. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος ἡ Τριάς λαμβάνεται. Καὶ γὰρ ὁ Πατήρ τὸ πᾶν ἐργάσασθαι δύναται, καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ Πατρὸς οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, τὸ δὲ ἀμφίβολον ἦν περὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, παρείληπται ἐν τῇ μυσταγωγίᾳ, ἵνα ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἀπορρήτων ἐκείνων ἀγαθῶν, καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς ἀξίας καταμανθάνωμεν· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος· καὶ οὐ λέγουσιν, ἅγιοι, ἅγιοι, ἵνα τὸ ἐνικὸν πολυώνυμον ἀποφάνωσι, μηδὲ τῶν τριῶν τὸν ἀριθμὸν ἀποκρύψωσιν, ἀλλὰ τρεῖς διδώσι τὴν ἁγιαστείαν· μονοειδῶς δὲ καὶ ἐνικῶς ἀποφθέγγονται τὸν λόγον, ἵνα μὴ πολυθεΐαν ὀνομάσωσιν· εἷς γὰρ ἐστὶ Θεὸς Πατήρ ἐν Υἱῷ· Υἱὸς ἐν Πατρὶ σὺν ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ διὰ τοῦτο ἅγιος ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, Πατήρ ὁ ἀληθινὸς ἐνυπόστατος, καὶ Υἱὸς ἀληθινὸς ἐνυπόστατος, καὶ Πνεῦμα ἀληθινὸν ἐνυπόστατον, τρία ὄντα μία θεότης, μία οὐσία, μία δοξολογία, εἷς Θεός· ὀνομάσας Θεὸν, συμπεριείληφας διανοίᾳ τὴν Τριάδα. Ἔσχες Πνεῦμα ἅγιον, κατηξίωσαι τῆς δυνάμεως τῆς πατρῴας καὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἐδόξασας τὸν Πατέρα, ἐσήμανας τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ μὴ κατὰ συναλοιοφῆν. Ἔστι γὰρ ὁ Πατήρ Πατήρ· ἔστιν ὁ Υἱὸς Υἱός· ἔστιν τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἅγιον Πνεῦμα. Ἄλλ' οὐκ ἀπηλλοτριωμένη Τριάς τῆς ἐνότητος, καὶ τῆς ταυτότητος. Ἦ Τριάς ἁγία ἀριθμουμένη, Τριάς ἐν ἐνὶ ὀνόματι ἀριθμουμένη! Οὐ γὰρ λέγεται μονὰς καὶ δυὰς, οὐδὲ μονὰς καὶ μονὰς, ἀλλὰ Τριάς ἐν μονάδι, καὶ μονὰς ἐν Τριάδι, μονοειδῶς μονωνύμως εἷς Θεός· Πατήρ ἐν Υἱῷ· Υἱὸς ἐν Πατρὶ σὺν ἁγίῳ Πνεύματι. Μία δόξα Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος. Τὴν δόξαν γὰρ μου, φησὶν, ἐτέρῳ οὐ δώσω. Οὐ γὰρ ἐστὶ δευτέρος Θεὸς ὁ Υἱὸς, ἀλλὰ Λόγος τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου Θεοῦ, θεολογούμενος ἐν Πατρὶ, ὡς καὶ Πατήρ ἐν Υἱῷ θεολογεῖται. Καθὼς καὶ Ἡσαΐας λέγει, θεολογῶν Υἱὸν σὺν Πατρί· Προσκυνήσουσί σοι, καὶ ἐν σοὶ προσεύξονται· ὅτι ἐν σοὶ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, Σωτήρ. Αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες αὐτῷ, καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ, τῆς αὐτῆς τῷ Υἱῷ οὐσίας, καὶ πλὴν αὐτοῦ [μὴ] εἶναι Θεόν. Οὐκ ἔστιν οὕτω· μὴ γένοιτο· οὐκ ἔστι γεννητὴ ἡ Τριάς, ἀλλ' ἀίδιος, καὶ μία θεότης ἐν Τριάδι, καὶ 95.1077 μία δόξα τῆς ἁγίας Τριάδος. Καὶ σχίζειν αὐτὴν εἰς διαφόρους φύσεις τολμᾶτε; Μόνῳ Θεῷ ἀρμόττει λέγειν τὸ ἐμόν. Αὐτοῦ γὰρ μόνου ὄντως κτῆμα τὰ πάντα.

Τίτλ. Β΄. –Περὶ τοῦ ἄφρευκτον εἶναι τὸν Θεόν· καὶ ὅτι πάντα ἐφορᾷ, καὶ οὐδὲν αὐτὸν λέληθεν.

Οὐκ ἔστιν ὃς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου. Ὁρατὴς ἐστὶν ἔργων χειρῶν ἀνθρώπων· λέληθε δὲ αὐτὸν οὐδὲν ὧν πράττουσιν. Κύριος πάντα ἐφορᾷ, καταλαμβάνων ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξάϊσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Τίς οὗτος ὁ κρύπτων με βουλήν, συνέχων δὲ ῥήματα ἐν καρδίᾳ, ἐμὲ οἶεται κρύπτειν; Ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς ὁ Θεός. Ὑψηλὸς Κύριος, καὶ ταπεινὰ ἐφορᾷ, καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπομακρόθεν γινώσκει. Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; Ἄδης καὶ ἀπώλεια φανερά παρὰ Κυρίῳ· πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων; Ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ Κυρίου σκοπεύουσι κακοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς. Θεὸς ἐγγίζων εἰμὶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, καὶ οὐ Θεὸς πόρρωθεν; Εἰ κρυβήσεται τι ἐν κρυφίοις, κάγω οὐκ ὄψομαι αὐτό; Μὴ οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει Κύριος; Κύριος ἀποκαλύψει βαθέα καὶ ἀπόκρυφα, γινώσκων τὰ ἐν σκότει, καὶ φῶς μετ' αὐτοῦ ἐστί. Τὸ συνέχον τὰ πάντα, γινώσιν ἔχει φωνῆς· διὰ τοῦτο φθειγόμενος ἄδικα οὐδεὶς οὐ μὴ λάθῃ, οὐδ' οὐ μὴ παρελεύσεται αὐτὸν ἐλέγχουσα δίκη. Τῶν νεφρῶν αὐτοῦ μάρτυς, καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπίσκοπος ἀληθῆς, καὶ τῆς γλώσσης ἀκουστής. Τὴν σὴν χεῖρα ἐκφυγεῖν ἀδύνατόν ἐστιν. Οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου μυριοπλάσιον ἡλίου φωτεινότεροι, ἐπιβλέποντες πάσας τὰς ὁδοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἔγνω Κύριος ὁ ὕψιστος πᾶσαν συνείδησιν, καὶ ἐπέβλεψεν εἰς σημεῖον αἰῶνος, ἀπαγγέλλων τὰ παρελθόντα, καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ ἀποκαλύπτων ἴχνη ἀποκρύφων. Οὐ παρήλθεν αὐτὸν πᾶν διανόημα· οὐκ ἐκρύβῃ ὑπ' αὐτοῦ εἷς λόγος. Τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ τῆς σοφίας τῆς κοσμικῆς ἐκόσμησεν, ὅς ἐστι πρὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Οὐ προσετέθη, οὔτε ἡλαττώθη. Ἔργα πάσης σαρκὸς ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι κρυβῆναί τι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ὡς πηλὸς κεραμέως ἐν χειρὶ αὐτοῦ, κατὰ τὴν 95.1080 εὐδοκίαν αὐτοῦ, οὕτως ἄνθρωπος ἐν χειρὶ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν, ἀποδοῦναι αὐτῷ κατὰ κρίσιν. Πολλὴ ἡ σοφία αὐτοῦ· ἰσχυρὸς ἐν δυναστείᾳ, βλέπων τὰ πάντα, καὶ αὐτὸς ἐπιγνώσεται πᾶν ἔργον ἀνθρώπου. Ζῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργῆς, τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καρδίας. Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. Οὐδὲν ἀπρονόητον, οὐδὲν ἀμέλητον παρὰ τῷ Θεῷ. Πάντα σκοπεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς· πᾶσι πάρεστιν, ἐκπορίζων ἐκάστῳ τὴν σωτηρίαν. Εἰ ἔχινον ἔξω τῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς ὁ Θεὸς οὐκ ἀφήκε, τὰ σὰ οὐκ ἐπισκοπεῖ; Οὐδὲν αὐτὸν παρήλθεν, οὐδὲ μέλλει, ἀλλὰ πάντα ἐνέστηκε, καὶ τὰ πόρρωθεν ἡμῖν προσδοκώμενα ὡς ἤδη παρόντα ὑπὸ τοῦ θείου ὀφθαλμοῦ καθορᾶται. Ὁ πανταχοῦ ὧν κατ' οὐδὲν μέρος ἰδιαζόντως καταλαμβάνεται, ἐπίσης περιέχων τὸ πᾶν. Ἄπαντα μέτρῳ καὶ τάξει ποιεῖ ὁ Θεός, καὶ οὐδὲν ἄμετρον παρ' αὐτῷ, ὅτι μηδὲν ἀναρίθμητον. Μόνῃς τῆς θεότητός ἐστι τὸ τῆς διανοίας ὄραν Πάντα πεπλήρωκεν ὁ Θεός, καὶ διὰ πάντων διήλθεν, καὶ κενὸν οὐδὲν, οὐδὲ ἔρημον ἀπολέλοιπεν αὐτοῦ. Ποῖον γὰρ τις τόπον ἐφέξει, ἐν ᾧ οὐχ ὁ Θεὸς ἐστί; Πρὸ γὰρ παντὸς γενητοῦ ὁ Θεός ἐστί, καὶ εὐρίσκεται πανταχοῦ. Ἐκθεσμος ἅπας καὶ ἔκφυλος, ὁ τὸν τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμὸν οἰόμενός τι παρορᾷν.

Τίτλ. Γ΄. –Περὶ τοῦ ἀκατάληπτον εἶναι τὸν Θεὸν, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἡμᾶς τὰ κρυπτὰ ζητεῖν, ἢ περιεργάζεσθαι.

Εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Μωϋσῆν· Οὐ δυνήσῃ ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου· οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπον μου, καὶ ζήσεται. Ἐθαυμαστώθη ἡ γινῶσις σου ἐξ ἐμοῦ· ἐκραταιώθη, καὶ οὐ μὴ δύναμαι πρὸς αὐτήν. Ὁ προστιθεὶς γινῶσιν, προστίθεισιν ἄλγημα. Τίνι ὠμοιώσατε Κύριον, ἢ τίνι ὁμοιώματι ὠμοιώσατε αὐτόν; Μὴ εἰκόνα

ἐποίησε τέκτων, χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον, περιεχρύσωσεν αὐτόν, ἢ ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐτῷ; Ἐμωράνθη πᾶς ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. Λογισμοὶ θνητῶν δειλοὶ, καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι ἡμῶν· μόλις γὰρ εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, 95.1081 καὶ τὰ ἐν χερσὶν εὐρίσκομεν μετὰ πόνου· τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς, τίς ἐξιχνιάσεν; Χαλεπώτερα σου μὴ ζήτηι, καὶ ὑψηλότερά σου μὴ περιεργάζου· ἄ, προσετάγη σοι, ταῦτα διανοοῦ. Οὐ γὰρ ἐστὶ σοι χρεῖα τῶν κρυπτῶν. Ἐν τοῖς περισσοῖς τῶν ἔργων σου μὴ περιεργάζου. Πλείονα γὰρ συνέσεως ἀνθρώπων ὑπεδείχθη σοι· πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ἢ ὑπόληψις αὐτῶν, καὶ ὑπόνοια πονηρὰ ὠλίσθησε διάνοιαν αὐτῶν· καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν αὐτῷ ἀπολεῖται. Περὶ πράγματος, οὗ οὐκ ἔστι σοι χρεῖα, μὴ περιεργάζου. Θαυμαστὰ τὰ ἔργα Κυρίου, καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνθρώποις. Τίς ἐξιχνιάσει τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ; κράτος τῆς μεγαλοσύνης αὐτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται; καὶ τίς προσθήσει ἐκδιηγῆσασθαι τὰ ἐλέη αὐτοῦ; οὐκ ἔστιν ἐλαττώσαι, οὐδὲ προσθεῖναι· καὶ οὐκ ἔστιν ἐξιχνιάσαι τὰ θαύματα Κυρίου· ὅταν συντελέσῃ ὁ ἄνθρωπος, τότε ἄρχεται· καὶ ὅταν παύσῃ, τότε ἐξαπορηθήσεται. Θεὸν οὐδεὶς ἐώρακε πώποτε. Ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων· ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν· φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται. Εἰ βούλει περὶ Θεοῦ λέγειν τι, ἢ ἀκούειν, ἄφες τὸ σῶμα ἑαυτοῦ· ἄφες τὰς σωματικὰς αἰσθήσεις· κατάλιπε τὴν γῆν· κατάλιπε τὴν θάλασσαν· κάτω σεαυτοῦ ποίησον τὸν ἀέρα· παράδραμε ὥρας, καιρῶν εὐταξίας, τὰς περὶ γῆν διακοσμήσεις. Ὑπὲρ τὸν αἰθέρα γενοῦ· διάβηθι τοὺς ἀστέρας, τὰ περὶ αὐτῶν θαύματα, τὴν εὐκοσμίαν αὐτῶν, τὰ μεγέθη, τὰς χρεῖας, τὴν λαμπρότητα, τὴν θέσιν, τὴν κτίσιν. Μὴ ζήτηι τὰ ἀνερεύνητα· οὐδὲ γὰρ εὐρίσκεις. Ἴνα γὰρ τί καὶ ζητεῖς; Παρὰ τίνος ἔχεις μαθεῖν; Παρὰ γῆς; οὐχ ὑφειστήκει. Παρὰ θαλάσσης; οὐκ ἦν ἡ ὑγρά. Παρὰ οὐρανοῦ; οὐκ ἦν ἐπαρθεῖς. Παρὰ ἡλίου καὶ σελήνης; οὐδέπω δεδημιούργητο. Ἀλλὰ παρ' αἰώνων; πρὸ αἰώνων ὁ Μονογενής. Μὴ ἐξέταζε τὰ μὴ ἀεὶ ὄντα, ὑπὲρ τοῦ ἀεὶ ὄντος. Εἰ δὲ μὴ θέλεις, ἀλλὰ φιλονεικεῖς, καταγελῶ σου τῆς ἀγνοίας, μᾶλλον δὲ κλαίω σου τὴν τόλμαν. Τοῖς γεγραμμένοις πίστευε· τὰ μὴ γεγραμμένα μὴ ζήτηι. Εἰδέναι ἡμεῖς ὀφείλομεν ἄ χρη λαλεῖν, καὶ ἄ χρη σιωπᾶν. Μὴ πάντα τὰ ῥήματα τῆ γλώσσης, ἵνα μὴ πάθῃς, καθάπερ ὁ ὀφθαλμὸς, ὃς ὄλον τὸν ἥλιον ἀποβλέψας, ἀπολεῖ καὶ ὁ ἔχει φῶς. Πόσος ὁ Θεός, καὶ τί τὸ μέτρον τοῦ Θεοῦ, καὶ ποταπὸς τὴν οὐσίαν; τὰ τοιαῦτα, ἐπικίνδυνα μὲν ἐρωτῶντι, ἀπορία δὲ τῷ ἐρωτωμένῳ· σιωπὴ δὲ, θεραπεία τῶν τοιούτων. 95.1084 Ὁ μὴ ταπεινῶν ἑαυτοῦ τὴν διάνοιαν, μηδὲ κατὰ μίμησιν τοῦ Ἀποστόλου λέγων τὸ, Ἄδελφοί, ἐγὼ ἑμαυτὸν οὕτω λογιζομαι κατειληφέναι τι· ἀλλὰ περινοῶν οὐσίας Θεοῦ κατάληψιν, καὶ τῷ ἰδίῳ λογισμῷ ἐκμετρῶν τὰ ἀνέφικτα, καὶ τοιοῦτον εἶναι λογιζόμενος τὸν Θεὸν, ὅσον αὐτὸς τῷ ἰδίῳ λογισμῷ περιέλαβεν, καὶ ὅλως τὸν οἰκεῖον νοῦν μέτρον τῶν ὄντων ποιούμενος, καὶ μὴ λογιζόμενος, ὅτι ῥᾶον ἐστὶ κοτύλη μικρᾶ τὴν πᾶσαν θάλασσαν ἐκμετρήσαι, ἢ τῷ ἀνθρωπίνῳ νῷ τῆς ἀφάτου μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ περιδράξασθαι, εἰκῆ φυσιούμενος, καὶ ἐπαιρόμενος τῆ ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτοῦ, οὐ δύναται λέγειν τὸ, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα. Δεδιδάγμεθα παρὰ τῆς θείας Γραφῆς μηδὲν ἐπιτρέπειν ἡμῶν τῷ νῷ παρὰ τῶν συγκεχωρημένων φαντασιοῦσθαι. Θεοῦ μεμνήσθαι μὲν διηνεκῶς εὐσεβῆς, καὶ κόρον οὐκ ἔχον τῆ φιλοθέῳ ψυχῇ· λόγῳ δὲ διεξιέναι τὰ περὶ Θεοῦ τολμηρόν· τῆς μὲν διανοίας πολλῷ τῷ μέτρῳ τῆς ἀξίας τῶν πραγμάτων ἀποπιπτούσης· πάλιν δὲ τοῦ λόγου ἀμυδρῶς παριστῶντος τὰ νοηθέντα. Εἰ οὖν ἡ μὲν διάνοια ἡμῶν παρὰ πολὺ τοῦ μεγέθους τῶν πραγμάτων ἀπολιμπάνεται, ὁ δὲ λόγος ἐλάττων ἐστὶ καὶ αὐτῆς τῆς διανοίας, πῶς οὐκ ἀναγκαῖα ἢ σιωπῆ, μήποτε ἐν τῇ τῶν ῥημάτων εὐτελεῖα δόξῃ κινδυνεύειν τῆς θεολογίας τὸ θαῦμα; Φρίττω καὶ γλώσσαν, καὶ διάνοιαν, ὅταν περὶ Θεοῦ φθέγγωμαι, καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ συνεύχομαι, τὸ ἐπαινετὸν πάθος καὶ μακάριον. Ταπεινόφρων ἐμὸς, οὐχ ὅστις περὶ ἑαυτοῦ μικρὰ διαλέγεται, καὶ τοῦτο πρὸς ὀλίγους

καὶ ὀλιγάκις, οὐδὲ ὅστις ταπεινῶς προσαγορεύει τὸν ἀτιμότερον, ἀλλ' ὅστις περὶ Θεοῦ μετρίως φθέγγεται· καὶ τὰ μὲν εἰπεῖν οἶδεν, τὰ δὲ κατέχειν, τῶν δὲ ὁμολογήσαι τὴν ἄγνοιαν· καὶ παραχωρεῖται τοῦ λόγου τῷ πιστευθέντι, καὶ εἶναί τινα πνευματικώτερον δέχεται, καὶ διαβεβηκότα μᾶλλον ἐν θεωρίᾳ. Φύσει μὲν ἅπας λόγος σαθρὸς, καὶ εὐκίνητος, καὶ διὰ τὸν ἀντίμαχον λόγον ἐλευθερίαν οὐκ ἔχων. Ὁ δὲ περὶ Θεοῦ, τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσῳ μεῖζον τὸ ὑποκείμενον, καὶ ὁ ζῆλος πλείων, καὶ ὁ κίνδυνος χαλεπώτερος. Καὶ τί φοβηθέντες, τί θαρρήσομεν; νοῦν ἢ λόγον, ἢ ἀκοήν; ἐν τρισὶ τούτοις κινδύνου σαλεύοντος. Καὶ γὰρ νοῆσαι χαλεπὸν καὶ ἐρμηνεῦσαι ἀμήχανον, καὶ ἀκοῆς κεκαθαρμένης τυχεῖν ἐργωδέστερον. Τίς φθόνος ἐπαινετῆς ἀναβάσεως; Καὶ τί πτώμα τοιοῦτον, οἷον ἐπάρσει περιπαρῆναι, καὶ μὴ γνῶναι τῆς ἀνθρωπίνης ἀναβάσεως τὴν ταπείνωσιν, καὶ ὅσον 95.1085 ἔτι λείπεται τοῦ ἀληθινοῦ ὕψους ὁ πάντων ἀνώτερος; Κρεῖσσον καμῖν ἐν τοῖς λογισμοῖς μετὰ τῆς ὁδηγίας τοῦ Πνεύματος, ἢ προχειρῶς ἀσεβεῖν τὴν ῥαστώνην διώκοντα. Οὔτε ἀέρα ἔπνευσέ τις ὄλον πώποτε, οὔτε οὐσίαν παντελῶς Θεοῦ, ἢ νοῦς ἐχώρησεν, ἢ φωνὴ περιέλαβεν. Ἄλλη μὲν τοῖς ἐκκαθαρμένοις παντελῶς τὴν διάνοιαν ἀρμόζει ἡ θεολογία, ἡ μάλιστα ἀληθής· ἄλλη δὲ τοῖς πολλοῖς, ἡ δυναμένη τὴν διάνοιαν αὐτῶν εἰς εὐσέβειαν ἐκκαλεῖσθαι καὶ δικαιοπραγίαν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους κοινωνίᾳ, ἀπαλλάττουσα τοῦ θηριώδους βίου. Τί ποτε ἄρα ἐστὶ τὸ φῶς, ᾧ τὸ ζοφῶδες τοῦτο τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως σπήλαιον ἐν τῷ παρόντι βίῳ οὐκ ἀπαυγάζεται; Ἡ τάχα πρὸς ἀνήνυστον, καὶ ἀκατάληπτον ἡ ἐπιθυμία βλέπει; Τίς γὰρ ἐν ἡμῖν λόγος τοιοῦτος, ὡς ἀνιχνεῦσαι τοῦ ζητουμένου τὴν φύσιν; Τίς ἐξεύροι ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων σημασίαν τοιαύτην, ὡς ἀξίαν ἡμῖν ἔννοιαν τοῦ ὑπερκείμενου φωτὸς ἐμποιεῖσθαι; Πῶς ὀνομάσω τὸ ἀθάνατον; πῶς παραστήσω τὸ αὔλον; πῶς δὲ δεῖξω τὸ αἰδέες; πῶς διαλάβω τὸ ἀμέγεθες, τὸ ἄποσον, τὸ ἄποιον, τὸ ἀσημάτιστον, τὸ μήτε τόπῳ, μήτε χρόνῳ εὕρισκόμενον, τὸ ἐξώτερον παντὸς πειρασμοῦ καὶ πάσης ὀριστικῆς φαντασίας; οὐ ἔργον ζωῆς, καὶ ἡ πάντων τῶν κατὰ τὸ ἀγαθὸν νοουμένων ὑπόστασις; Ἄλλ' ὡς μὴ μάτην ὁ λόγος κάμη, τοῖς ἀχωρήτοις ἑαυτὸν ἐπεκτείνων· ἀμήχανον γὰρ ὑπὸ κατάληψιν τοῦτο ἐλθεῖν· πολυπραγμονοῦντες παυσώμεθα, τοσοῦτον μόνον ἐκ τῶν ζητηθέντων κερδάναντες, ὅσον δι' αὐτῶν ἔννοιάν τινα μεγέθους ἄφραστον ἀνατυπώσασθαι. Ὅσον δὲ τῆς γνώσεως ἡμῶν ὑψηλότερον εἶναι τὸ ἀγαθὸν τῇ φύσει πιστεύομεν, τοσοῦτον μᾶλλον τὸ πένθος ἑαυτοῖς ἐπιτείνομεν· ὅτι τούτου τοῦ ὑπεραίροντος πᾶσαν δύναμιν καταληπτικὴν ἐν μετουσίᾳ ποτὲ ἤμεν οἱ ἄνθρωποι. Ἀκράτητος καὶ οὐρανοδρόμος ἡ θεία φύσις, ἀνέφικτος τοῖς διώκουσιν, ἐγγίζουσα τοῖς πιστεύουσιν. Ἀνθρώπιναι λέξεις Θεοῦ οὐσίαν ἐρμηνεῦσαι οὐ δύνανται. Ἔστιν ὅτε καὶ θεολογεῖν ἐπιχειροῦσιν, ὅπου καὶ ἡ ἀλήθεια ἀνέφικτος, καὶ ὁ στοχασμὸς ἐπικίνδυνος. Εἰ ζητεῖς Θεὸν, ᾧ διάνοια, ἐξελθοῦσα ἀπὸ σαυτῆς ἀναζητεῖται.

Τίτλ. Δ. –Περὶ ἀγάπης καὶ φόβου Θεοῦ· καὶ ὅτι παντὸς ἀγαθοῦ ὑπερέχουσιν.

Ἐκάλεσεν ἄγγελος Κυρίου τὸν Ἀβραάμ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀβραάμ. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἴδου ἐγώ. Εἶπε δέ· Μὴ ἐπιβάλης τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παι 95.1088 δάριόν σου, μηδὲ ποιήσης αὐτῷ μηθέν. Νῦν γὰρ ἔγνωσιν ὅτι φοβῆ σὺ τὸν Θεόν, καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ δι' ἐμέ. Καὶ νῦν, Ἰσραὴλ, τί Κύριος ὁ Θεὸς ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ, ἀλλ' ἢ φοβεῖσθαι αὐτὸν, καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ; Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου. Κραταίωμα Κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν. Φοβηθήτω τὸν Κύριον πᾶσα ἡ γῆ. Ἴδου οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Παρεμβαλεῖ ἄγγελος Κυρίου κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς. Φοβήθητε τὸν Κύριον, πάντες οἱ ἅγιοι αὐτοῦ. Ἀρχὴ σοφίας, φόβος Κυρίου. Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον. Καθήλωσον ἐκ τοῦ

φόβου σου τὰς σάρκας μου. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον. Οὐκ ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ ἵππου θέλεις, οὐδὲ ἐν ταῖς κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖς, καὶ τὰ λοιπά. Κύριος δώσει σοφίαν, καὶ ὁδὸν εὐλαβουμένων αὐτὸν διαφυλάξει. Φόβος Κυρίου πηγὴ ζωῆς· ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανάτου. Φόβος Κυρίου μισεῖ κακίαν. Φόβος Κυρίου προστίθῃσιν ἡμέρας. Ὁχύρωμα ὁσίων, φόβος Κυρίου. Φόβω Κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακῶν. Ὑπερασπίζει Κύριος τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν. Φοβοῦ τὸν Θεὸν, καὶ ἔκκλινον ἀπὸ παντὸς κακοῦ· τότε ἴσῃς ἔσται τῷ σώματί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς ὀστέοις σου. Ἐν φόβω Κυρίου ἐλπίς ἰσχύος. Τέλος λόγου, τὸ πᾶν ἄκουε· τὸν Θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε. Ἀνατελεῖ ἡμῖν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἥλιος δικαιοσύνης, καὶ ἐν τοῖς πτέρυξιν αὐτοῦ ἴσῃς. Κύριος ἐν ναῶ ἁγίῳ αὐτοῦ, εὐλαβείσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. Φόβος Κυρίου, δόξα καὶ καύχημα. Φόβος Κυρίου τέρπει καρδίαν, καὶ δώσει εὐφροσύνην, καὶ χαρὰν, καὶ μακροήμερουσιν. Τῷ φοβουμένῳ τὸν Κύριον εὖ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων. Ἀρχὴ σοφίας, φοβεῖσθαι τὸν Κύριον, στέφανος σοφίας, φόβος Κυρίου. Ῥίζα σοφίας, φοβεῖσθαι τὸν Κύριον, καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς μακροήμερουσιν. Σοφία καὶ παιδεία, φόβος Κυρίου. Μὴ ἀπειθήσης φόβω Κυρίου, καὶ μὴ προσέλθῃς αὐτῷ καρδίᾳ δισσῆ. 95.1089 Πνεῦμα φοβουμένων Κύριον ζήσεται ἡ γὰρ ἐλπίς αὐτῶν ἐπὶ τὸν σώζοντα αὐτούς. Ὁφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν· ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Οἱ φοβούμενοι Κύριον, ἀναμείνατε τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνατε, ἵνα μὴ πέσητε. Οἱ φοβούμενοι Κύριον οὐκ ἀπειθήσουσι ῥημάτων αὐτοῦ· καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτόν, συντελέσουσι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Τῷ φοβουμένῳ τὸν Κύριον οὐκ ἀπαντήσῃ κακὸν, ἀλλ' ἐν πειρασμῷ καὶ πάλῃ ἐξελεῖται. Χρήματα καὶ ἡ ἰσχύς ἀνυψοῦσι καρδίαν, καὶ ὑπὲρ ἀμώτερα φόβος Κυρίου. Ὁ φοβούμενος Κύριον εὐθύνει φίλους αὐτοῦ. Ἐν φόβω Κυρίου ἔστω τὸ καύχημά σου. Σπέρμα ἔντιμον ποῖον; Οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον. Πλούσιος καὶ ἔνδοξος, καὶ πένης, τὸ καύχημα αὐτῶν, φόβος Κυρίου. Οἱ φοβούμενοι Κύριον, πιστεύσατε αὐτῷ, καὶ οὐ μὴ πέση ὁ μισθὸς ὑμῶν. Οἱ φοβούμενοι Κύριον, ἐλπίσατε εἰς ἀγαθὰ, καὶ εἰς εὐφροσύνην αἰώνιον καὶ ἔλεος. Μεγιστὰν καὶ κριτῆς, καὶ δυνάστης δοξασθήσεται, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῶν τις μείζων τοῦ φοβουμένου τὸν Κύριον. Πᾶσα σοφία φόβος Κυρίου. Οὐδὲν κρεῖττον φόβου Κυρίου, καὶ οὐδὲν γλυκύτερον τοῦ προσέχειν ἐντολαῖς Κυρίου. Ὁ φοβούμενος Κύριον, οὐδὲν εὐλαβηθήσεται. Φοβουμένου Κυρίου, μακαρία ἡ ψυχὴ. Ὁ φοβούμενος Κύριον, ἐκδέξεται παιδείαν. Οἱ φοβούμενοι Κύριον, εὐρήσουσι κρῖμα καὶ δικαιώματα, καὶ ὡς φῶς ἐκλάμπουσιν. Οὐκ ἔστιν ἐν φόβω Κυρίου ἐλάττωσις, φόβος Κυρίου, ὡς παράδεισος εὐλογίας. Μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ Πατήρ, καὶ γὰρ ἠγάπησα ὑμᾶς. Μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. Ἐὰν τὰς ἐντολὰς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ Πατρός μου τηρήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἀνοίξας Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· Ἐπὶ ἀληθείᾳ καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεός, ἀλλὰ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτόν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἔστιν. Οἴδαμεν ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν. Εἴ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Φόβος Κυρίου, καθάρσιον ψυχῆς, κατὰ τὴν εὐχὴν 95.1092 τοῦ Προφήτου λέγοντος· Καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου· ὡς ὅπου φόβος ἐνοικεῖ, πάσης πονηρᾶς καὶ ἀνοσίας πράξεως ἀποφευγούσης, τῶν τοῦ σώματος μελῶν κινηθῆναι πρὸς ἀτόπους ἐνεργείας διὰ τὸ τῷ φόβῳ καθηλωθῆναι, μὴ δυναμένων. Ὡσπερ γὰρ ὁ ἐμπεπηγὸς ἔχων ἐν ἑαυτῷ τοὺς σωματικούς ἦλους, ἀνερέγητός ἐστιν, ὑπὸ τῶν ὀδυνῶν κατεχόμενος, οὕτως ὁ τῷ φόβῳ Θεοῦ κατειλημμένος, οὐκ ὀφθαλμῶ χρήσασθαι πρὸς ἃ μὴ δεῖ, οὐ χεῖρας κινήσαι πρὸς ἀπηγορευμένας πράξεις, οὐχ ὅλως μικρὸν ἢ μείζον ἐνεργῆσαι παρὰ τὸ

καθήκον δύναται· οἷον ὀδύνη τινὶ τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἀπειληθέντων συμπεπαρμένος. Ἄναγκαῖον ὄφλημα τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην ἀπαιτούμεθα, ὃ τῇ ἐλλιπούσῃ ψυχῇ πάντων κακῶν ἔστιν ἀφορητότατον. Θεοῦ γὰρ ἀλλοτρίωσις καὶ ἀποστροφή, καὶ τῶν ἐν τῇ γεέννῃ προσδοκωμένων κολάσεων ἀφορητότερόν ἐστι καὶ βαρύτερον τῷ παθόντι, ὡς ὀφθαλμῷ φωτὸς στέρησις, κἂν μὴ ὀδύνη προσῆ. Φόβος Κυρίου παντοίων κατορθωμάτων τῆς ψυχῆς περιγίνεται. Ἡ εἰς Θεὸν ἀγάπη αὕτη ἔστιν, τὸ ὑπὲρ δύναμιν αἰεὶ τὴν ψυχὴν ἐπεκτείνει. Ὡσπερ τῷ βοῖ καὶ τῷ ὄνῳ ἐκ τῆς παρὰ τοῦ τρέφοντος εὐεργεσίας, ἢ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη αὐτομάτως ἐγγίνεται, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἔαν εὐαισθητῶς καὶ εὐγνωμόνως τὰς εὐεργεσίας δεξώμεθα. Τὸν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων εὐεργέτην Θεὸν πῶς οὐκ ἀγαπήσομεν κατὰ φύσιν, ἴν' οὕτως εἴπω, ἀδιδάκτως τῆς τοιαύτης διαθέσεως τῇ ὑγιανούσῃ ψυχῇ ἐγγινομένης; Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου, οἷόν τι πρῶτον σπάργανον· καὶ σοφία τὸν φόβον ὑπερβάσα, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην ἀναβιβάσασα, Θεοῦ φίλους ἡμᾶς καὶ υἱοὺς ἀντὶ δούλων ἐργάζεται. Ἄγαθόν καὶ ὑποχωρήσαι τι μικρὸν, ὡς Μωϋσῆς ἐκεῖνος τὸ παλαιόν, καὶ Ἱερεμίας ὕστερον, καὶ προσδραμεῖν ἐτοίμως τῷ καλοῦντι, ὡς Ἀαρὼν τε καὶ Ἡσαΐας, μόνον εὐσεβῶς ἀμφοτέρω· τὸ μὲν διὰ τὴν οἰκείαν ἀσθένειαν, τὸ δὲ διὰ τὴν τοῦ καλοῦντος δύναμιν. Οὐ τοσοῦτον ἐργάζεσθαι δυνήσεται λόγος, ὅσον ἐργάζεται φόβος. Τί γεέννης χαλεπώτερον; ἀλλ' οὐδὲν τοῦ ταύτης χρησιμώτερον φόβου. Ὁ γὰρ τῆς γεέννης φόβος τὸν τῆς βασιλείας ἡμῖν κομίζει στέφανον. Καθάπερ ἐν οἰκίᾳ στρατιώτου διηνεκῶς ὠπλισμένου, οὐ ληστής, οὐ τοιχωρύχος, οὐκ ἄλλος τις τῶν τὰ τοιαῦτα κακουργούντων, τολμήσει φανῆναι πλησίον· οὕτω φόβου κατέχοντος τὰς ψυχὰς, οὐδὲν τῶν ἀνελευθέρων παθῶν ἐπαισέχεται ῥαδίως ἡμῖν, ἀλλὰ δραπετεύει καὶ φυγαδεύεται, τῇ τυραννίδι τοῦ φόβου πάντοθεν ἐξελαυνόμενα. Καὶ οὐ τοῦτο ἔστιν ὃ καρπούμεθα ἀπὸ τοῦ φόβου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕτερον 95.1093 πολλῶ μείζον. Οὐ γὰρ δὴ μόνον τὰ πονηρὰ ἡμῶν ἀπελαύνει πάθη, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν εἰσάγει μετὰ πολλῆς εὐκολίας τὴν ἀρετὴν. Οὐδὲν γὰρ οὕτω κατεσθίει μὲν ἀμαρτήματα, ἀρετὴν δὲ αὖξασθαι ποιεῖ καὶ θάλλειν, ὡς διηνεκοῦς φόβου φύσις. Διὰ τοῦτο τὸν μὴ συζῶντα φόβῳ ἀμήχανον κατορθῶσαι, ὡσπεροῦν τὸν ἐν φόβῳ ζῶντα ἀμήχανον διαμαρτεῖν. Φόβος οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ τεῖχος, καὶ ἀσφάλεια, καὶ πύργος ἀκαταγώνιστος. Ὁ τοῦ ἀπαθοῦς Θεοῦ φόβος ἀπαθῆς· φοβεῖται γὰρ τις, οὐ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ τὸ ἀποπεσεῖν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦτο δεδιῶς, τὸ τοῖς κακοῖς συμπεσεῖν, φοβεῖται καὶ δέδιεν τὰ κακὰ· ὃ δεδιῶς δὲ τὸ πτώμα, ἄφθαρτον ἑαυτὸν καὶ ἀπαθῆ εἶναι βούλεται. Οὐ δυνατόν τὸν ἀληθῶς φοβούμενον τὸν Θεὸν δειλίαν ἔχειν, εἰρημένου τοῦ· Πλὴν αὐτὸν μὴ φοβοῦ ἄλλον. Ὁ φοβούμενος τὸν Θεὸν, κατὰ Θεὸν πάντα πράττει. Λέγεται ὁ Θεὸς φοβερός εἶναι· ἀλλ' οὐχ ὡς θανασίμου θηρίου ἢ ἀνθρώπου ὠμοῦ φόβον ἔχειν. Ὁ γὰρ Θεὸς φῶς ἔστιν, καὶ τὰ ἐξῆς. Πῶς οὖν φοβηθῶμεν φῶς, ἢ ζωὴν, ἢ ἀλήθειαν, ἢ ἀνάστασιν; ὡς ἔαν τις ἦ ἐπὶ ὑψηλὸν ὄρος οἰκῶν, καὶ λέγεται φοβεῖσθαι αὐτό· οὐ τὸ ὄρος φοβεῖται, ἀλλὰ τοῦ μὴ ἐκπεσεῖν αὐτοῦ. Τοίνυν καὶ ἡμεῖς φοβούμεθα τὸν Θεὸν, φοβούμενοι ἐκπεσεῖν τοῦ φωτὸς, καὶ τῆς ζωῆς, καὶ τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς γνώσεως.

Τίτλ. Ε΄. –Περὶ ἀντιλογίας πρὸς Θεόν· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἀντιλέγειν, ἢ δικαιολογεῖσθαι πρὸς Θεόν.

Ἄνομία ἡμῖν λογισθήσεται, πολλὰ λαλούντων ῥήματα ἐνώπιον Κυρίου. Οὐκ εἶ ἄνθρωπος κατ' ἐμὲ, ᾧ ἀντικρινούμαι, ἵνα ἔλθωμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς κρίσιν. Τί ἔτι ἐγὼ κρίνομαι νουθετούμενος καὶ ἐλεγχόμενος παρὰ Κυρίου, ἀκούων τοιαῦτα οὐθὲν ὦν; Ἐγὼ δὲ τίνα ἀπόκρισιν δώσω; Χεῖρα θήσω ἐπὶ στόματί μου· ἄπαξ λελάληκα, ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω. Μὴ μοι εἴη ἐναντίον Κυρίου ἀσεβῆσαι, ἢ ἐναντίον παντοκράτορος ταράξαι τὸ δίκαιον. Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου, καὶ ἡ καρδία σου μὴ ταχύνηται τοῦ ἐξενεγκεῖν λόγον πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ. Μὴ ἐρεῖ πλάσμα τῷ

πλάσαντι, Οὐ σύ με ἔπλασας; ἢ τὸ ποίημα τῷ ποιήσαντι, Οὐ συνετῶς με ἐποίησας; Μὴ ἔρει ὁ πηλὸς τῷ κεραμεῖ, Τί ποιεῖς; Τί οὐκ ἐργάσεις, οὐδὲ ἔχεις χεῖρας; καὶ μὴ ἀποκριθῆσεται 95.1096 τὸ πλάσμα πρὸς τὸν πλάσαντα αὐτόν; ἢ ὁ λέγων τῷ πατρὶ, τί ἐγέννησε; καὶ τῇ μητρὶ, Τί ὠδίνεις; Ὁ μὴ ἐνθυμηθεὶς κατὰ τοῦ Κυρίου πονηρὰ, δοθήσεται αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτῆ. Μὴ δικαιοῦ ἐναντίον Κυρίου. Ὡ ἄνθρωπε, μενοῦν γε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; Μὴ ἔρει τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· Τί με ἐποίησας οὕτως; ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι, ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; Μὴ πειράζωμεν τὸν Κύριον, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπέειραν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων ἀπώλοντο. Οἱ τολμῶντες Θεῷ ἀντιλέγειν, φασίν· Διὰ τί ἐν τῇ κατασκευῇ τὸ ἀναμάρτητον οὐκ ἔχομεν, ὥστε οὐδὲ βουλομένοις ἡμῖν ὑπάρχειν τὸ ἀμαρτάνειν; Ὅτι καὶ σὺ τοὺς οἰκέτας, οὐχ ὅταν δεσμίους ἔχης, εὖνους ὑπολαμβάνεις, ἀλλ' ὅταν ἴδῃς ἐκουσίως ἀποπληροῦντάς σοι τὰ καθήκοντα. Καὶ Θεῷ φίλον, οὐ τὸ ἠναγκασμένον, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἀρετῆς κατορθούμενον. Ἀρετὴ δὲ ἐκ προαιρέσεως, καὶ οὐκ ἀνάγκης γίνεται. Ὁ τοίνυν μεμφόμενος τὸν ποιητὴν, ὡς μὴ φυσικῶς κατασκευάσαντα ἡμᾶς ἀναμαρτήτους, οὐδὲν ἕτερον ἢ τὴν ἄλογον φύσιν τῆς λογικῆς προτιμᾶ, καὶ τὴν ἀκίνητον καὶ ἀνόρητον τῆς προαιρετικῆς καὶ ἐμπράκτου. Μηδεὶς, παρακαλῶ, διορθούσθω τὸν Κύριον, μηδὲ λεγέσθω, ὅτι τοῦτο ἡμῖν ὠφελεῖ συμβῆναι, καὶ οὐκ ἐκεῖνο πάντως. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἐν γνώφῳ γὰρ κρίνει, κατὰ τὸν Ἰὼβ, καὶ νεφέλη ἀποκρυφῆ αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὄραθήσεται. Εἶδεν τὰ ἀπὸ κακίας ἐπὶ ἀρετὴν, καὶ ἀπὸ ἀγνωσίας εἰς ἐπίγνωσιν Θεοῦ προτρεπόμενα φάρμακα. Κάθεσ, ἄνθρωπε, τὴν ὁρμὴν· ἐπίθεσ τῇ γλώττῃ μοχλὸν καὶ θύραν, ἀποπήδησον τῆς οὕτω ψυχρᾶς εἰκαιομυθίας Πάρες ἐπὶ πάντα Θεῷ τὸ καὶ εἰδέναι καὶ δρᾶν ἄπερ ἂν αὐτῷ πρέπει.

Τίτλ. Ϛ'. –Περὶ ἀγγέλων· ὅτι καὶ ἄγγελοι ἀμαρτήσαντες κολάζονται.

Προστάγματι ἐθανάτωσε δράκοντα ἀποστάτην. Ὁ Θεὸς ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο· ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας, παρέδωκεν εἰς κρίσιν κολαζομένους τηρεῖσθαι. Ἀγγέλους τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίν 95.1097 σιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰωνίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. Ἄγγελοι πάντες, ὡσπερ προσηγορίας, οὕτω καὶ φύσεως πάντως τῆς αὐτῆς τυγχάνουσι. Φανοτάτης οὔσης οὐσίας τῶν ἀγγέλων, μᾶλλον δὲ οὐρανοῦ, οὐκ ἀποτεταγμένον ἐν εἶδος, ἢ μία μορφή περὶ αὐτὰ εὐρίσκεται· οὐ γὰρ σκληραὶ καὶ ἀντίτυποι φύσεις σωμάτων εἰσίν. Ἦν τὰ σκέλη αὐτῶν ὀρθὰ, καὶ πτερωτοὶ οἱ πόδες αὐτῶν, ὁ μέγας Ἰεζεκιήλ περὶ τῶν ἀγγέλων ἔλεγεν· ὅπερ δηλοῖ τὸ ἀκλινὲς τῆς γνώμης, καὶ τὸ πρὸς τὰ νοήματα τῆς φύσεως ἐκείνης ὀξυκίνητον. Τιμῶμεν ἀγγέλους, οὐ διὰ τὴν φύσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀρετὴν· καὶ δαίμονας ἀτιμάζομεν, διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῶν κακίαν. Πνευματικαὶ τῶν ἀγγέλων οὐσίαι· εἰκάζονται δὲ πολλάκις ἀνθρώπων ιδέαις, πρὸς τὰς ὑποκειμένας χρεῖας μεταμορφούμενοι.

Τίτλ. ϛ'. –Περὶ ἀγγέλων· ὅτι ἀγγέλου φύλακας ἡμῖν ἐπέστησεν ὁ Θεός.

Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ἵνα φυλάξῃ σε ἐν τῇ ὁδῷ, ὅπως εἰσαγάγῃ σε εἰς τὴν γῆν ἣν ἠτοίμασά σοι. Πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ εἰσάκουε αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀπειθήσῃ αὐτῷ· οὐ γὰρ μὴ ὑποστελεῖταί σε. Τὸ γὰρ ὄνομά μου ἐστὶν ἐν αὐτῷ. Ἔστησεν ὄρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων Θεοῦ. Ὅρατε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ὡσπερ παιδαγωγούς τινὰς ἢ παιδονόμους ἐπιτεταγμένους τοῖς ἀνθρώποις τοὺς ἀγγέλους εἶδὼς ὁ Ἀπόστολος, εἰς μαρτυρίαν ἐκάλεσε. Τοὺς μὲν ἁγίους φωταγωγοὶ

φυλάττουσιν ἄγγελοι, τοὺς δὲ φαύλους σκοτεινοί. Πλοῦτος γνώσεως καὶ σοφίας προστίθησιν ἡμῖν ἄγγελους πολλούς· ὁ δὲ ἀκάθαρτος καὶ ἀπὸ τοῦ δοθέντος αὐτῷ ἐκ παιδὸς ἀγγέλου χωρίζεται. Ἡ γὰρ πνευματικὴ φιλία ἔστιν ἀρετὴ καὶ γνῶσις Θεοῦ, δι' ὧν συναπτόμεθα πρὸς φιλίαν ταῖς ἀγίαις δυνάμεσιν, εἴ γε οἱ μετανοοῦντες ἄνθρωποι χαρᾶς αἴτιοι γίνονται τοῖς ἀγγέλοις.

ΤΙΤΛ. Η΄. –Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου πλάσεως καὶ κατασκευῆς.

Ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον· κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ἐπέβαλεν ὁ Θεὸς ἕκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ· καὶ ὑπνωσεν, καὶ ἔλαβεν μίαν ἐκ πλευρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς, καὶ ὠκοδόμησεν αὐτὴν 95.1100 τὴν εἰς γυναῖκα, καὶ ἦγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδάμ. Καὶ εἶπεν Ἀδάμ· Τοῦτο νῦν ἐστὶν ὅστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου. Αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη αὐτή· ἔνεκεν τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἔπλασαν· δέρμα καὶ κρέας ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ καὶ νεύροις με ἐνεῖρας. Μνήσθητι ὅτι πληθὸν με ἔπλασας, εἰς δὲ γῆν με πάλιν ἀποστρέφεις. Πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν· μέντοι γε ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος, πλὴν μάτην ταρασσεται. Ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν, καὶ ἐκλείψουσι, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν. Τὰ πάντα ἐγένετο ἐκ τοῦ χοῦς, καὶ τὰ πάντα ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν. Ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ, καὶ κατ' εἰκόνα τῆς ἰδίας ἀϊδιότητος ἐποίησεν αὐτόν. Ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου καὶ τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας ἄνθρωπον, ἵνα δεσπόζη τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων, καὶ διέπη τὸν κόσμον ἐν ὀσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἐν εὐθύτητι κρίσιν κρίνῃ. Εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος, ἴσος ἅπασιν καὶ γηγενοῦς ἀπόγονος πρωτοπλάστου, καὶ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγλύφην σὰρξ, δεκαμηνιαῖω χρόνῳ παγεῖς ἐν αἵματι, ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς, καὶ ἡδονῆς ὑπνω συνελθούσης. Καὶ ἐγὼ δὲ γενόμενος ἔσπασα τὸν κοινὸν ἀέρα, καὶ ἐπὶ τὴν ὁμοιοπαθῆ κατέπεσα γῆν, πρώτην φωνὴν τὴν ὁμοίαν πᾶσιν ἴσα κλαίων· ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην καὶ ἐν φροντίσιν. Οὐδεὶς γὰρ βασιλεὺς ἐτέραν ἔσχε γενέσεως ἀρχήν· μία δὲ πάντων εἴσοδος εἰς τὸν κόσμον, ἕξοδος ἴση. Κύριος ἔκτισε ἐκ γῆς ἄνθρωπον· ἡμέρας ἀριθμοὺς καὶ καιρὸν ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπ' αὐτῆς. Κατ' εἰκόνα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτόν, καὶ ἔθηκεν τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάσης σαρκὸς, κατακυριεύειν θηρίων καὶ ἕρπετῶν. Διαβούλιον, καὶ δόξαν, καὶ ὀφθαλμούς, καὶ ἐπιστήμην συνέσεως ἐπέπλησεν αὐτόν, καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ ὑπέδειξεν αὐτῷ. Πάντα ὅσα ἀπὸ γῆς, εἰς τὴν γῆν ἐπελεύσεται. Αὐτοῦ ἔσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεός, ἵνα ἐν αὐτῷ περιπατήσωμεν. Βουλευθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν ἑαυτοῦ κτισμάτων. Αὐτὸς ὁ Δημιουργὸς καὶ Δεσπότης τῶν ἀπάντων 95.1101 ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀγάλλεται. Τῷ γὰρ παμμεγεθεστάτῳ αὐτοῦ κράτει οὐρανοὺς ἐστήριξεν, καὶ τῇ ἀκαταλήπτῳ αὐτοῦ συνέσει διεκόσμησεν αὐτούς· γῆν δὲ ἐχώρισεν ἀπὸ τοῦ περιέχοντος αὐτὴν ὕδατος, καὶ ἠδρασεν ἐπὶ τὸν ἀσφαλὴ τοῦ ἰδίου θελήματος θεμέλιον. Ἐπὶ τούτοις τὸν ἐξοχώτατον καὶ παμμεγέθη ἄνθρωπον ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ καὶ ἀμώμοις χερσὶν ἔπλασεν, τῆς ἑαυτοῦ εἰκόνας χαρακτήρα. Οὕτως γὰρ φησὶν ὁ Θεός· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Ταῦτα οὖν πάντα τελειώσας, ἐποίησεν αὐτὰ, καὶ ἠλόγησε, καὶ εἶπεν· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε. Τίς ὀστέων ἐξήπται ἄτηκτον οὐσίαν; τίς δὲ συνέδησεν ἐπιτείνεσθαι νεύροις, καὶ ἀνίεσθαι περὶ

τάς ἀρμογάς καμπτόμενα τὰ μέλη; τίς ὃς ἐζύμωσε χυμούς, δεύσας αἵματι, καὶ μαλθακὴν ἡμῖν ἐκ χοδὸς σάρκα; Μόνος ὁ ἀριστοτέχνης τὴν λογικωτάτην εἰκόνα καὶ ἔμψυχον τὸν ἄνθρωπον, ἡμᾶς ἑαυτοῦ τεκταινόμενος, καὶ κηροπλαστῶν ἐξ ὑγρῶν καὶ βραχυτάτων σπερμάτων ἐν μήτρᾳ. Τίς γάρ ἐστιν ὁ προμηθεύμενος μὴ συμπνίγεσθαι τῷ ὑγρῷ, καὶ τῇ συνοχῇ τῶν ἀγγείων ἐπικλειζόμενον ἔσω τὸ ἔμβρυον; ἢ τίς ὁ μετὰ τὸ λοχευθῆναι, καὶ εἰς φῶς ἀνελθεῖν, εἰς μέγεθος, καὶ κάλλος, καὶ ῥώμην, ἐξ ἀσθενοῦς καὶ βραχέος μεταβάλλων, εἰ μὴ αὐτὸς οὗτος ὁ ἀριστοτέχνης, ὡς ἔφην, Θεὸς, τῇ ποιητικῇ δυνάμει μετασχηματίζων, καὶ μεταζωγραφῶν τὰς ἰδέας; Ὁ Θεὸς ἀθανασία ἐστὶ, καὶ ζωὴ, καὶ ἀφθαρσία· ἔργον δὲ ἄνθρωπος Θεοῦ· πᾶν δὲ τὸ ὑπὸ ἀθανασίας ἐργασθὲν, ἀθάνατον. Διὸ τὸν μὲν ἄνθρωπον ἠτύργησεν αὐτός· τὰ δὲ λοιπὰ γένη τῶν ζώων, ἄερι, καὶ γῆ, καὶ ὕδατι προσέταξε φέρειν, Ἐξαγαγέτω, λέγων, τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ζωσῶν ψυχῶν, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ, Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος· τετράποδα, καὶ ἐρπετὰ, καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔτι, Ἐξαγαγέτω, ἀλλὰ, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Καὶ, Ἐλαβεν ὁ Θεὸς χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἔπλασεν αὐτόν. Σῶμα ἔκτισεν ὁ Θεὸς, οὐχὶ νόσον· καὶ ψυχὴν ἐποίησεν ὁ Θεὸς, οὐχὶ δὲ ἀμαρτίαν· ἐκακώθη δὲ ἡ ψυχὴ παρατραπέισα τοῦ κατὰ φύσιν. Ἦν ποτε Ἀδὰμ ἄνω, οὐ τόπω, ἀλλὰ τῇ προαιρέσει. Διὰ τί οὐκ εὐθέως αὐτῷ συγκατεσκευάσθη καὶ τὰ ἐνδύματα; Ὅτι οὔτε φυσικὰ ἔπρεπεν εἶναι ταῦτα, οὔτε ἐκ τέχνης. Τὰ μὲν γὰρ φυσικὰ ἴδια τῶν ἀλόγων ἐστὶν, οἷον πτερὰ καὶ τρίχες, καὶ δερμάτων παχύτης, στέγειν μὲν χειμῶνας, φέρειν δὲ καύσωνας δυναμένων· ἀνθρώπῳ δὲ ἔπρεπε κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης παρηλλαγμένης τῶν ἀγαθῶν τὰς ἀντιδόσεις ὑπάρχειν. Σκόπει, τίς ἢ ἀπὸ ψυχῆς τῇ σαρκὶ ἐνδιδομένη δύναμις, καὶ τίς ἢ ἀπὸ σαρκὸς πρὸς ψυχὴν ἐπανιοῦσα συμπάθεια· πῶς δέχεται μὲν τὴν ζωὴν ἐκ τῆς ψυ 95.1104 χῆς τὸ σῶμα, δέχεται δὲ ἀλγηδόνας ἀπὸ τοῦ σώματος ἢ ψυχῆ· ποίας ἀποθήκας τῶν μαθημάτων ἔχει· διὰ τί οὐκ ἐπισκοτεῖ τῇ γνώσει τῶν προλαβόντων ἢ τῶν ἐπιγινομένων προσθήκη, ἀλλὰ σύγχυτοι καὶ εὐκρινεῖς αἱ μνήμαι, οἷον χαλκῇ τις στήλη τῷ ἡγεμονικῷ τῆς ψυχῆς ἐγκεχαραγμένοι διαφυλάττονται· πῶς μὲν πρὸς τὰ τῆς σαρκὸς ὑπολισθαίνουσα πάθη τὸ οἰκεῖον ἀπόλλυσι κάλλος· πῶς δὲ πάλιν τὸ ἀπὸ κακίας αἴσχος καθαιρομένη δι' ἀρετῆς, πρὸς τὴν ὁμοίωσιν ἀνατρέχει τοῦ Κτίσαντος. Πρόσχες, εἰ δοκεῖ, μετὰ τὴν τῆς ψυχῆς θεωρίαν καὶ τὴν τοῦ σώματος κατασκευὴν· καὶ θαύμασον, ὅπως πρέπον ἐν αὐτῷ καταγώγιον τῇ λογικῇ ψυχῇ ὁ ἀριστοτέχνης ἐδημιούργησεν. Ὅρθιον μόνον ἔπλασεν τῶν ζώων τὸν ἄνθρωπον, ἵνα ἐκ τοῦ σχήματος ἴδοις, ὅτι ἐκ τῆς ἄνωθεν συγγενείας ἐστὶν ἡ ζωὴ σου. Τὰ μὲν γὰρ τετράποδα πάντα πρὸς τὴν γαστέρα νένευκεν, ἀνθρώπῳ δὲ ἐτοίμη πρὸς οὐρανοὺς ἢ ἀνάβλειψις, ὥστε μὴ σχολάζειν τῇ γαστρὶ, μηδὲ τοῖς ὑπογαστρίοις πάθεισιν, ἀλλ' ὅλην ἔχειν τὴν ὀρμὴν τοῦ ἄνω πορεύεσθαι. Ἐπειτα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὸ ὑψηλότατον θεί, ἐν αὐτῇ τὰς πλείστου ἀξίας τῶν αἰσθήσεων καθιδρύσατο. Ἐκεῖ ὄψις, καὶ ἀκοή, καὶ γεῦσις, καὶ ὄσφρησις, πᾶσαι ἐγγὺς ἀλλήλων κατωκισμέναι, καὶ οὕτω περὶ τὸ βραχὺ χωρίον στενοχωρούμεναι, οὐδὲν ἐκάστη παρεμποδίζει τὴν ἐνέργειαν τῆς γείτονος. Παρήχθημεν εἰς τὸ εἶναι μὴ ὄντες, καὶ κατ' εἰκόνα τοῦ Κτίσαντος ἐγενήθημεν, νοῦν καὶ λόγον συμπληροῦντα ἡμῶν τὴν φύσιν ἔχοντες, δι' οὗ Θεὸν ἐγνωρίσαμεν. Ὁ κόσμος οὗτος αὐτός τέ ἐστι θνητός, καὶ χωρίον ἀποθνησκόντων. Ἐπειδὴ γὰρ σύνθετός ἐστι τῶν ὀρωμένων ἢ σύστασις, τὸ δὲ σύνθετον ἅπαν διαλύεσθαι πέφυκεν, οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ζῶντες, μέρη ὄντες τοῦ κόσμου, ἀναγκαίως τῆς τοῦ παντός φύσεως ἀπολαύομεν. Τὰ ἀπὸ χρόνου ἀρξάμενα, ἀνάγκη πάντως καὶ ἐν χρόνῳ συστέλλεσθαι. Εἰ ἀρχὴν ἔχει χρονικὴν, μὴ ἀμφιβάλῃς περὶ τοῦ τέλους. Τίς ὁ τῇ σοφίᾳ κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον, καὶ εἰς ἓν ἀγαγὼν τὰ διεστῶτα, καὶ μίξας τὸν χοῦν τῷ πνεύματι, καὶ συνθεῖς ζῶον ὄρατὸν καὶ ἀόρατον, πρόσκαιρον

καὶ ἀθάνατον, ἐπίγειον καὶ οὐράνιον, ἀπτόμενον Θεοῦ, καὶ οὐ περιδρασσόμενον, ἐγγίζον καὶ μακρυνόμενον; Ὅπως συνεζύγην, οὐκ οἶδα, καὶ πῶς εἰκῶν τέ εἰμι Θεοῦ, καὶ τῷ πληρῷ συμφύρομαι. Ὁ καὶ εὐεκτοῦν πολεμεῖ, καὶ ἀνιᾶ πολεμούμενον· ὃ καὶ ὡς σύνδουλον ἀγαπῶ, καὶ ὡς ἐχθρὸν ἀποστρέφομαι· ὃ καὶ ὡς δεσμὸν φεύγω, καὶ ὡς συγκληρονόμον αἰσχύνομαι. Τῆξαι φιλονεικῶ, καὶ οὐκ ἔχω τίνι συνεργῶ πρὸς τὰ κάλλιστα χρῆσομαι, ὡς εἰδῶς εἰς ὃ γέγονα, καὶ ὅτι δεῖ με πρὸς Θεὸν ἀνατεῖναι διὰ τῶν πράξεων. Φεῖδομαι ὡς συνεργοῦ, καὶ οὐκ ἔχω πῶς φύγω τὴν ἐπανάστα 95.1105 σιν, ἢ πῶς μὴ ἀπὸ Θεοῦ πέσω, βαρυνθεὶς ταῖς πέδαις, κατασπώσας ἢ κατεχοῦσας εἰς ἔδαφος. Ἐχθρὸς ἐστὶν εὐμενῆς, καὶ φίλος ἐπίβουλος. Ὡ τῆς συζυγίας καὶ τῆς ἀλλοτριώσεως. Ὁ φοβοῦμαι, περιέπω· ὃ στέργω, δέδοικα· πρὶν πολεμῆσαι, καταλλάσσομαι· καὶ πρὶν εἰρηνεῦσαι, δίψαται. Τίς ἢ περὶ ἐμὲ σοφία; καὶ τί τὸ μέγα περὶ ἐμὲ μυστήριον; ἢ τί βούλεται, μοῖραν ἡμᾶς ὄντας Θεοῦ, καὶ ἄνωθεν ρέυσαντας, ἵνα μὴ διὰ τὴν ἀξίαν ἐπαιρόμενοι καὶ μετεωριζόμενοι καταφρονῶμεν τοῦ Κτίσαντος, ἐν τῇ πρὸς τὸ σῶμα πάλη καὶ μάχη πρὸς αὐτὸν ἀεὶ βλέπειν, καὶ τὴν συνεζευγμένην ἀσθένειαν, παιδαγωγίαν εἶναι τοῦ ἀξιώματος, ἵνα εἴδωμεν οἱ αὐτοὶ μέγιστοί τε ὄντες καὶ ταπεινότατοι, ἐπίγειοι καὶ οὐράνιοι, πρόσκαιροι καὶ ἀθάνατοι, κληρονόμοι φωτὸς πυρὸς, εἴτουν σκότους, ὁποτέρως ἂν νεύσωμεν; Τοιοῦτον τὸ κρᾶμα ἡμῶν, καὶ διὰ ταῦτα· ὡς γοῦν ἐμοὶ καταφαίνεται· ἵνα ὅταν ἐπαιρώμεθα διὰ τὴν εἰκόνα, διὰ τὸν χοῦν συστελλώμεθα. Τάξις τὸν ἄνθρωπον ἐκ λογικοῦ καὶ ἀλόγου συγκρίματος ζῶν λογικὸν συνεστήσατο, καὶ συνέδησε μυστικῶς καὶ ἀρρήτως τὸν χοῦν τῷ νοῦ, τὸν νοῦν τῷ πνεύματι· καὶ ἵνα θαυματοουργήσῃ τι μεῖζον ἐν τῷ ἑαυτοῦ πλάσματι, τὸ αὐτὸ καὶ διεσώσατο, καὶ διέλυσεν. Τὸν μὲν γὰρ ἐπεισήγαγεν, τὸν δὲ ὑπεξήγαγεν, ὥσπερ ἐν ρεύματι, καὶ τῷ θνητῷ τὴν ἀθανασίαν ἐπραγματεύσατο διὰ λύσεως. Τίς ἢ μίξις ἡμῶν; τίς ἢ κίνησις; πῶς τὸ ἀθάνατον τῷ θνητῷ συνεκράθη; πῶς κάτω ρέω, καὶ ἄνω φέρομαι; πῶς ψυχὴ περιφέρεται, καὶ ζωὴν δίδωσι, καὶ πάθους μεταλαμβάνει; πῶς ὁ νοῦς περιγραπτός καὶ ἀόριστος, ἐν ἡμῖν μένων, καὶ πάντα ἐφοδεύων τάχει φορᾶς καὶ ρεύσεως; πῶς μεταλαμβάνεται λόγῳ καὶ μεταδίδεται, καὶ δι' ἀέρος χωρεῖ, καὶ μετὰ τῶν πραγμάτων εἰσέρχεται ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων; Οὐχ ἵνα φάγωμεν καὶ πίνωμεν, καὶ περιβαλῶμεθα, ἐγεννήθημεν, ἀλλ' ἵνα φύγωμεν κακίαν, ἐλώμεθα δὲ ἀρετὴν, τῆς θείας ἐπιλαβόμενοι φιλοσοφίας. Ὅτι γὰρ οὐχ ἵνα φάγωμεν καὶ πίνωμεν, ἐγεννήθημεν, ἀλλ' ἐφ' ἑτέροις πολλῶν μείζοσι καὶ βελτίοσιν, ἄκουσον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν αἰτίαν λέγοντος, ἐφ' ἣ ἄνθρωπον ἐποίησεν· διαπλάττων γὰρ αὐτὸν, οὕτω πως φησί· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Ὅμοιοι δὲ τοῦ Θεοῦ γινόμεθα, οὐκ ἐσθίοντες καὶ πίνοντες καὶ περιβαλλόμενοι· Θεὸς γὰρ οὔτε ἐσθίει, οὔτε πίνει, οὔτε περιβάλλεται· ἀλλὰ δικαιοσύνην ἀσκοῦντες, καὶ φιλανθρωπίαν ἐπιδεικνύμενοι, χρηστοὶ καὶ ἐπιεικεῖς ὄντες, τοὺς πλησίον ἐλεοῦντες, ἅπασαν ἀρετὴν διώκοντες· ἐπεὶ τὸ φαγεῖν καὶ τὸ πιεῖν, κοινὸν πρὸς τὴν τῶν ἀλόγων φύσιν 95.1108 ἡμῖν ἐστίν, καὶ οὐδὲ ἐκείνων κατὰ τοῦτο ἀμείνους ἐσμέν. Τί ὠφέλησαν οἱ Ἑλλήνων σοφοὶ, τοὺς λόγους μηχανησάμενοι, καὶ τὸν τοῦ λόγου δοτῆρα μὴ γνωρίσαντες; Τί ὠφέλησεν Πλάτων, τὸ μὲν στόμα πλατύνας, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ εὐεργετήσας; Οὐχ οἱ πολλὰ περὶ ψυχῆς διαλαβόμενοι, καθ' ἑαυτοὺς ἀπέψυξαν, τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτοῖς τὴν ψυχὴν ἐπιγνῶναι μὴ θελήσαντες; Εἰ γὰρ ἔγνωσαν τὸν ποιητὴν τῶν ἀπάντων, ἐπέισθησαν τῷ Μωσεῖ τῷ θεράποντι λέγοντι· Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Εἶδες πῶς ἔργον Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, τὸ ἔμψυχον τοῦ Θεοῦ κειμήλιον, ἢ ῥίζα τοῦ λογικοῦ ζώου, ὁ ἐν τῇ πλευρᾷ τὴν γυναῖκα βαστάζων; εἶδες πῶς διεπλάσθη ὁ ἄνθρωπος; πῶς παραδόξως ἐγένετο ὁ Ἀδάμ; παραδόξως ἐπλάσθη, καὶ ὑπὲρ φύσιν ἐγέννησε φυσικῶς μὲν ἐγέννησε τὸν Κάϊν καὶ τὸν Ἄβελ, καθὼς φησιν ἡ θεία Γραφή· ἔγνω Ἀδάμ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ

συλλαβοῦσα ἔτεκεν· τὸ δὲ ὑπὲρ τὴν φύσιν, τοῦτό ἐστι τὸ ζητούμενον· πῶς Εὖαν τὴν γυναικα αὐτοῦ καὶ θυγατέρα ἐγέννησεν. Εἰ καὶ Θεὸς αὐτὴν ἐδημιούργησεν, ἀλλ' ὅμως ἐκ τοῦ Ἀδάμ τὴν πλευρὰν ἐδανείσατο. Ὅθεν καὶ διαπλάττων αὐτὴν, ὕπνον ἐνέβαλεν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ καὶ ἔκστασιν, καὶ ἔλαβεν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, καὶ ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς. Ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν ἔκστασει ὕπνωσε τὸν Ἀδάμ, ὃν οὐκ ἔλαθεν ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἐν κρυφῇ· μόνον γὰρ εἶδεν ὁ Ἀδάμ τὴν Εὖαν· ἤψατο τῆς ἑαυτοῦ πλευρᾶς, καὶ εὔρε τὸ λείπον μετὰ προσθήκης σαρκὸς δεδωκώς, καὶ λογικὸν ζῶον ὑποδεξάμενος. Ὅθεν καὶ τοῦ Θεοῦ προσαγαγόντος τὴν γυναῖκα τῷ Ἀδάμ ἰδεῖν τί καλέσει αὐτὴν, ἀποκριθεὶς ὁ Ἀδάμ πρὸς τὸν Θεὸν, εἶπεν, Τί μοι ταύτην ὡς ξένην παρήγαγες, Δέσποτα; οὐκ ἐκπλήττομαι τῇ θεᾷ. Ἐγνώρισα γὰρ μου τὴν σάρκα. Ἐχαρίσω μοι ζῶον λογικὸν, εἰ καὶ διαφέρει τῷ σχήματι, ἀλλ' ἦνωται τῇ φύσει. Γυνὴ καλείσθω· ἐξ ἀνδρὸς γὰρ ἐλήφθη, καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς ἐπλάσθη. Ἔστω οὖν ὑπὸ χεῖρα. Οὐ γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐλήφθη, ἀλλ' ἐκ τῆς πλευρᾶς. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἑπταετίαν ἔκφυσις ὀδόντων ἐστίν· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, καιρὸς τοῦ προίεσθαι σπέρμα γόνιμον. Τρίτη δὲ, γενεῶν αὐξήσις, Τετάρτη δὲ, πρὸς ἰσχὺν ἐπίδοσις, Πέμπτη δ' αὖ γάμων ὥρα. Ἑκτη, συνέσεως ἀρχή. Ἡ δὲ ἑβδόμη, βελτίωσις ἀμφοῖν, καὶ συναύξησις νοῦ καὶ λόγου. Ὀγδόη δὲ, ἡ ἐν ἑκατέρῳ τελείωσις. Κατὰ δὲ τὴν ἑννάτην, ἡ ἐπιείκεια καὶ πραότης τῶν παθῶν ἐπὶ πλεῖον ἡμερωθέντων. Κατὰ δὲ τὴν δεκάτην, τὸ εὐκταῖον τοῦ βίου τέλος, ἔτι τῶν ὀργανικῶν μελῶν συνεστηκότων. Φιλεῖ γὰρ τὸ μακρὸν γῆρας ἕκαστον ὑποσκελίζει καὶ παραιεῖσθαι. Ἰατρὸς Ἰπποκράτης, ἡλικίας ἑπτὰ 95.1109 εἶναι φησί· παιδίου, παιδὸς, μειρακίου, νεανίσκου, ἀνδρὸς, πρεσβύτου, γέροντος. Ταύτας δὲ μετρεῖσθαι μὲν ἑβδομάσιν, οὐ μὴν ταῖς κατὰ τὸ ἔξις. Λέγει δὲ οὕτως· Ἐν ἀνθρώπου φύσει ἑπτὰ εἰσιν ὥραι, ἃς ἡλικίας καλέουσιν· παιδίον, παῖς, μειράκιον, νεανίσκος, ἀνήρ, πρεσβύτης, γέρων. Καὶ παιδίον μὲν ἐστὶν ἄχρι ἑπτὰ ἐτῶν, τουτέστι τῆς τῶν ὀδόντων ἐκβολῆς. Παῖς δὲ ἄχρι γονῆς ἐκφύσεως, εἰς τὰ δις ἑπτὰ. Μειράκιον ἄχρι γενεῖου λαχνώσεως, ἐς τὰ τρις ἑπτὰ· νεανίσκος δὲ ἄχρις αὐξήσεως ὄλου τοῦ σώματος, ἐς τὰ τετράκις ἑπτὰ. Ἀνήρ δ' ἄχρις ἑνὸς δέοντος πεντήκοντα· πρεσβύτης δὲ, ἄχρι πεντήκοντα, ἐς τὰ ἑπτάκις ὀκτώ. Τὸ δὲ ἐντεῦθεν, γέρων. Δυνατὸν ἐν τριακοστῷ ἔτει αὐτὸν ἀνθρωπον πάμπαν γενέσθαι. Ἡβᾶν μὲν περὶ τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην ἡλικίαν, ἐν ἧ σπείρει, τὸ δὲ σπαρὲν ἐντὸς ἑνιαυτοῦ γενόμενον, πάλιν πεντεκαίδεκάτῳ ἔτει τὸ ὅμοιον ἑαυτῷ γεννᾶν. Πᾶν τὴν ἀρχὴν ἔχον, καὶ τέλος ἐπίδεχεται. Τὸ δὲ τέλος ἐπίδεχόμενον, φθορᾶς ἐστὶ δεκτικόν.

ΤΙΤΛ. Θ'. –Περὶ τοῦ αὐτεξουσίου· ὅτι δέδοται ἡμῖν παρὰ Θεοῦ, καὶ ἐν ἡμῖν ἐστὶ σωθῆναι καὶ ἀπολέσθαι.

Διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον δέδωκα ἐπὶ προσώπου ὑμῶν, καὶ τὴν εὐλογίαν, καὶ τὴν κατάραν. Εἶπον τῇ ψυχῇ μου· Σωτηρία σου εἰμι ἐγώ. Κύριος ἐξ ἀρχῆς ἐποίησεν ἀνθρωπον, καὶ ἀφήκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ. Παρέθηκεν σοι πῦρ καὶ ὕδωρ, οὗ ἂν θέλης ἐκτείνεις τὴν χειρὰ σου. Ἐναντία ἀνθρωπον ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος, καὶ ὁ ἂν εὐδοκήσῃ αὐτῷ. Ἴδου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστὶ. Οὐκ οἴδατε, ὅτι ὧ ἔμπαριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ὧ ὑπακούετε. Θέλουσιν ὑμῖν εὖ πράττειν, Θεὸς ἔτοιμος εἰς τὸ παρέχειν. Τέθεικα, φησί, πρὸ προσώπου σου τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, δύο ἀντικειμένας φύσεις. Ἀντιστάθμισον αὐτὰς ἐπὶ τοῦ σεαυτοῦ κριτηρίου· ζυγιστάτησον ἀκριβῶς, τί σοι λυσιτελέστερον, τὴν πρόσκαιρον ἐλέσθαι ἡδονὴν, καὶ δι' αὐτῆς τὸν αἰώνιον λαβεῖν θάνατον, ἢ τὴν ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἀρετῆς ἐλόμενον κακοπάθειαν, ταύτη προξένω χρήσασθαι τῆς αἰωνίου τρυφῆς. Τὰ ἐν ἄδου κακὰ, οὐχὶ Θεὸν ἔχει τὸν αἴτιον, ἀλλ' 95.1112 ἡμᾶς αὐτούς. Ἀρχὴ γὰρ καὶ ρίζα πάσης ἀμαρτίας τὸ ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὸ

αυτεξούσιον. Ἡ ψυχὴ τὸ βασιλικόν τε καὶ ἐπηρμένον αὐτόθεν δείκνυσι, πόρρω τῆς ἰδιωτικῆς ταπεινότητος κεχωρισμένον, ἐκ τοῦ ἀδέσποτον αὐτὴν εἶναι καὶ αὐτεξούσιον, ἰδίους θελήμασιν αὐτοκρατορικῶς διοικουμένην. Τίνος γὰρ τοῦτο, εἰ οὐχὶ βασιλέως ἐστίν; Ἀγαπήσωμεν τὴν εὐλογίαν, καὶ φύγωμεν τὴν κατάραν. Ἐφ' ἡμῖν γὰρ ἐστὶν ἐλέσθαι κατ' ἐξουσίαν ἐκάτερον, πρὸς ὅπερ ἐν τῇ προθυμίᾳ ῥέψωμεν. Οὐ πάντα ἡμῖν ἐξ εὐθείας ὁμιλεῖ ὁ Θεός. Ἐπειδὴ γὰρ ἐκόντας βούλεται εἶναι καλοῦς, οὐ διὰ τὸ αὐτοῦ ἀδύνατον· ἄπαγε· ἀλλὰ διὰ τὸ ἀσθενὲς τὸ ἡμέτερον. Αὐτῷ γὰρ ἕξεστι νεῦσαι μόνον, μᾶλλον δὲ ποιῆσαι ἅπερ ἂν βούλεται. Ἡμεῖς δὲ ἅπαξ ἐαυτῶν γενόμενοι κύριοι, οὐκ ἀνεχόμεθα πάντα ὑπακούειν αὐτῷ. Ἐὰν δὲ ἄκοντας ἐλκύσῃ, ὅπερ ἔδωκεν ἀφαιρήσεται, τὴν τῆς ἐξουσίας ἐλευθερίαν. Εἰδότες, ὅτι καὶ τὸ θέλειν, καὶ τὸ τρέχειν ἐν ἡμῖν ἐστὶν, καὶ διὰ τοῦ θέλειν καὶ τοῦ τρέχειν, τὸν Θεὸν ἐπισπασώμεθα πρὸς τὴν ἡμετέραν βοήθειαν· ἐπισπασάμενοι δὲ αὐτὸν, πρὸς τὸ τέλος ἤξομεν τῶν πραγμάτων· διανιστώμεν οὖν, ἀδελφοί, καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἐπιδειξώμεθα ἐν τῇ τῆς ψυχῆς σωτηρίᾳ τῆς ἡμετέρας, ἵνα μικρὸν ἐνταῦθα πονέσαντες χρόνον, κατὰ τὸν ἀγήρω καὶ ἀθάνατον αἰῶνα τῶν ἀθανάτων ἀπολαύσωμεν ἀγαθῶν. Πλάσας ὁ Θεὸς κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον, τῆς γνώμης αὐτοῦ τὰ τῆς φύσεως ἀπῆώρησεν, ἐντολὴν μίαν ποιησάμενος τὴν διὰ πείραν· φυλάξαντα μὲν γὰρ ταύτην, τῆς ἀθανάτου λήξεως πεποίηκεν ἕσσεσθαι· παραβάντα δὲ, τῆς ἐναντίας. Ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ μὲν αἴρεσις ὡς ἐλευθέρῳ· ἐπὶ Θεῷ ἡ δόσις ὡς Κυρίῳ· δίδωσι δὲ βουλομένοις καὶ ὑπερεσπουδακόσι καὶ δεομένοις, ἵνα οὕτως ἴδιον αὐτοῦ ἡ σωτηρία γένηται. Οὐ γὰρ ἀναγκάζει ὁ Θεός· βία γὰρ ἐχθρὸν Θεῷ· ἀλλὰ τοῖς ζητοῦσι πορίζει, καὶ τοῖς αἰτοῦσι παρέχει, καὶ τοῖς κρούουσιν ἀνοίγει. Βουλομέναις μὲν ὁ Θεὸς ταῖς ψυχαῖς συνεπιπνεῖ. Εἰ δὲ ἀποσταῖεν τῆς προθυμίας, καὶ τὸ δοθὲν ἐκ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα συνεστάλη. Ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον καὶ αὐτεξούσιον, ἵνα ὁ ἑαυτῷ ἐποίησεν δι' ἀμελείας καὶ παρακοῆς, τοῦτο αὐτῷ γοῦν ὁ Θεὸς δωρῆται διὰ φιλανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης, ὑπακούοντος αὐτῷ τοῦ ἀνθρώπου. Καθάπερ γὰρ παρακούσας ὁ ἄνθρωπος, θάνατον ἑαυτῷ ἐπεσπάσατο, οὕτως ὑπακούων τῷ βουλήματι τοῦ Θεοῦ, δύναται περιποιήσασθαι ἑαυτῷ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Δέδωκε γὰρ ἡμῖν ὁ Θεὸς ἐντολὰς ἀγίας, ἃς πᾶς ὁ ποιῶν, δύναται σωθῆναι, 95.1113 καὶ ἀναστάσεως τυχὼν κληρονομήσει τὴν ἀφθαρσίαν. Ἐν σοὶ ἂν εἶη καὶ φωτὸς ἀπολαύειν, καὶ ζόφῳ συνδιαιτᾶσθαι. Πρὶν παρέβῃ, καὶ ἠθέτησε ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος, χειροῖθι εἶχεν πάντα τὰ θηρία, μηδὲν αὐτὸν ἀδικοῦντα παντελῶς. Ἐγὼ εἶμι ἡ θύρα, εἶρηκεν ὁ Κύριος. Οἱ θησαυροὶ οὖν τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἔνδον τῆς θύρας κεκρυμμένοι τυγχάνουσι. Λέγουσί τινες περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὅσα δεῖ αὐτὸν ποιῆσαι ἀγαθὰ καὶ πονηρά. Πολλοὶ οὖν ἐμπύπτοντες διὰ τοῦ πονηροῦ εἰς κακὰ, λέγουσιν· Οὐαὶ τῷ ἄστρῳ αὐτοῦ· καὶ πάλιν, ὅτι κατὰ τὸ δοτὸν ἀποθνήσκουσιν οἱ ἄνθρωποι· ἢ ἐν τῷ ποταμῷ, ἢ ἐν κρημνῷ, ἢ οἰωδῆποτε τρόπῳ. Καὶ τοῦτο ματαιολογοῦντες ἀμαρτάνουσιν. Ὁ γὰρ Θεὸς αὐτεξούσιον ἔδωκε τὴν προαίρεσιν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ὑπέδειξεν αὐτῷ τὴν ὁδὸν τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους. Τὸ κέρδος καὶ τὴν ζημίαν λέγει διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου· Ἐὰν θέλητε, καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε· ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακούσητέ μου, ἐγὼ οὐκ ἀναγκάζω. Τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης γινόμενον κέρδος οὐκ ἔχει. Ἐγὼ ὄρους οὐκ ἐπέθηκα· οὐκ ἔταξα ἐπὶ σὲ καλὰ ἢ κακὰ. Ἐπεὶ εἰ ἐνετείλατό μοι φόνον, ἢ πορνείαν δηλονότι, ποιῆσαι αὐτὰ εἶχον· τὸ γὰρ προστάγματι αὐτοῦ ἀντεπεῖν οὐ δυνατόν. Ἡ τίς κρίνει με τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦντα; οὐδέποτε ὁ Θεὸς θελητῆς ἐστὶ κακοῦ ἀνθρώπων. Τὰ γὰρ πειρατήρια τὰ ἐπερχόμενα τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πονηροῦ εἰσιν· τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι Ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι. Ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν· πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.

Ἐκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας. Ἐὰν δὲ ποιῆς ἀγαθόν, τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία ἐπίγραψον· ἐὰν δὲ πονηρόν, τῇ τοῦ διαβόλου πονηρία ἐπίγραψον.

ΤΙΤΛ. Γ΄. –Περὶ τῆς ἀστάτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καταστάσεως· καὶ τίνι ἔοικεν ἄνθρωπος, καὶ ὁ βίος αὐτοῦ· καὶ ὅτι μάταια τὰ παρόντα, καὶ σκιᾶς ἀδρανέστερα. Προσήλυτοι καὶ πάροικοι ὑμεῖς ἐστε ἐναντίον μου.

Πάροικοί ἐσμεν ἐναντίον σου, καὶ κατοικοῦντες, ὡς πάντες οἱ πατέρες ἡμῶν. Ὡς σκιά αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας τῆς μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ. Ὁ βίος μου ἐστὶν ἐλαφρότερος λαλιάς. Σκιά ἐστὶν ὁ βίος ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Βροτὸς γενητὸς τῆς γυναικὸς, ὀλιγόβιος, καὶ πλήρης ὀργῆς. Ἦ ὡσπερ ἄνθος ἀνθῆσαν ἐξέπεσεν· ἀπέδρα δὲ ὡσπερ σκιά, καὶ οὐ μὴ στή. Ἄνθρωπος σαπρία, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου, σκῶληξ. 95.1116 Ἦγημαι ἑμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν. Ἐγὼ εἶμι σκῶληξ, καὶ οὐκ ἄνθρωπος. Ἴδου παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου. Πάροικος ἐγὼ εἶμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος. Μνήσθητι, ὅτι χοῦς ἐσμεν. Ἐμνήσθη, ὅτι σὰρξ εἶσι, πνεῦμα πορευόμενον, καὶ οὐκ ἐπιστρέφον. Τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ ἀράχνη ἐμελέτων. Ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου. Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ. Ἄνθρωπος ματαιότητι ὁμοιωθεὶς, αἱ ἡμέραι μοι ὡσεὶ σκιά παράγουσιν. Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. Ἐπήνεσα γὰρ τοὺς τεθνηκότας, τοὺς ἤδη ἀποθανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας, καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ δύο τούτους, ὅστις οὐπω ἐγένετο, ὃς οὐκ οἶδε σύμπαν τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον. Πᾶς μόχθος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί ἐπερίσσευσεν ἀνθρώπῳ παρὰ τὸ κτήνος; οὐδέν· ὅτι πάντα ματαιότης. Πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγημάτων, καὶ θυμοῦ περισπασμός. Καί γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδιά αὐτοῦ. Καὶ γὰρ τοῦτο ματαιότης ἐστί. Καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρός γυμνός, ἐπιστρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἦκει, καὶ οὐδὲν λήψεται ἐν μόχθῳ αὐτοῦ, ἵνα πορευθῆ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· καί γε τοῦτο πονηρὰ ἀβρωστία· ὡσπερ γὰρ παρεγένετο, οὕτως καὶ ἀπελεύσεται. Οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ προφήται ποῦ εἰσίν; μὴ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσονται. Πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ δόξα ἀνθρώπου, ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν. Ἴδου πάντες ὑμεῖς ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεσθε, καὶ ὁ σῆς καταφάγεται ὑμᾶς. Μὴ φοβήθητε ὄνειδισμόν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαλισμῷ αὐτῶν μὴ ἠτᾶσθε· ὡσπερ γὰρ ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ βρωθήσεται ὑπὸ σήτος. Καπνὸς ἡ πνοὴ ἐν ῥῖσιν ἡμῶν· καὶ παρελεύσεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἵχνη νεφέλης. Σκιᾶς γὰρ πάροδος ὁ βίος ἡμῶν. Τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑπερηφανία ἡμῶν; καὶ τί πλοῦτος μετὰ ἀλαζονείας συμβέβληται ἡμῖν; Παρήλθεν ἐκεῖνα πάντα ὡς σκιά, καὶ ὡς ἀγγελία παρατρέχουσα, ὡς ναῦς διερχομένη, κυμαινόμενον ὕδωρ· ἢς διαβάσης, οὐκ ἐστὶν ἵχνος εὐρεῖν, οὐδὲ ἀτραπὸν πορείας αὐτῆς ἐν κύμασιν· ἢ ὡς ὀρνέου διίπτάντος ἀέρα, οὐδὲν εὐρίσκεται τεκμήριον πορείας. 95.1117 Πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαιοῦται, ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δένδρου δασέος, τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα δὲ φύει. Οὕτως γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵματος. Ἄνθρωποι πάντες, γῆ καὶ σποδός. Ξένοι καὶ παρεπίδημοί ἐσμεν ἐπὶ γῆς. Ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀνθρώπου, πολλὰ ἔτη ἑκατόν· ὡς σταγῶν ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης, καὶ ψῆφος ἄμμου, οὕτως ὀλίγα ἔτη ἐν ἡμέραις αἰῶνος. Οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δηλὸν ὅτι οὐδὲν ἐξενεγκεῖν δυνάμεθα. Ποία ζωὴ ἡμῶν ἐστίν; ἀτμὴ γάρ ἐστὶν ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη. Ὁδὸς ὁ βίος εἴρηται διὰ τὴν πρὸς τὸ τέλος ἐκάστου τῶν γεννηθέντων ἐπειξιν. Ὡσπερ γὰρ οἱ ἐν τοῖς πλοίοις καθεύδοντες, αὐτομάτως ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐπὶ λιμένας ἔλκονται, κἂν αὐτοὶ μὴ αἰσθάνωνται ἀλλ' ὁ δρόμος αὐτῆς πρὸς τὸ τέλος ἐπείγει· οὕτω καὶ ἡμεῖς, τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς ἡμῶν παραρρέοντες, οἷόν τι νιν κινήσει συνεχεῖ καὶ ἀπαύστῳ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἕκαστος τὸ πέρασ τῷ λανθάνοντι δρόμῳ τῆς ζωῆς ἡμῶν κατεπειγόμεθα. Οἶον

καθεύδεις; καὶ ὁ χρόνος σε παρατρέχει. Ἐγρήγορας, καὶ ἄσυχλος εἶ τὴν διάνοιαν; ἀλλ' ὅμως ἡ ζωὴ δαπανᾶται, κἄν τὴν αἴσθησιν διαφεύγῃ. Δρόμῳ οὖν τρέχοντες πάντες οἱ ἄνθρωποι, πρὸς τὸ οἰκεῖον τέλος ἕκαστος κατεπειγόμενοι. Διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐσμεν ἐν ὁδῷ· καὶ οὕτω δ' ἂν λάβοις τῆς ὁδοῦ τὴν ἔννοιαν, ὁδοιπόρος ἐφέστηκας τῷ βίῳ τούτῳ πάντα παρέρχῃ· πάντα κατόπιν σοι γίνεται. Εἶδες ἐπὶ τῆς ὁδοῦ φυτὸν, ἢ πόαν, ἢ ὅ τι ἂν τύχῃ τῶν ἀξίων θεάματος; μικρὸν ἐτέρφθης, εἶτα παρέδραμες. Πάλιν ἐνέτυχες λίθοις, καὶ φάραγξιν, καὶ κρημοῖς, καὶ σκοπέλοις, ἢ που καὶ θηρίοις, καὶ ἔρπετοις, καὶ ἀκάνθαις, ἢ τισιν ἄλλοις τῶν ὀχληρῶν, μικρὸν ἠνιάθης, εἶτα κατέλιπες. Τοιοῦτος ὁ βίος, οὔτε τὰ τερπνὰ μόνιμα, οὔτε τὰ λυπηρὰ διαρκῆ κεκτημένος. Ἡ ὁδὸς οὐκ ἔστι σὴ, ἀλλ' οὐδὲ τὰ παρόντα σὰ ἐπὶ τῶν ὀδευόντων, ὁμοῦ τε ὁ πρῶτος τὸ ἵχνος ἐκίνησεν, καὶ εὐθύς ὁ μετ' αὐτὸν τὴν βᾶσιν ἤνεγκεν, καὶ μετ' ἐκεῖνον ὁ ἐφεπόμενος. Σκόπει δὲ εἰ μὴ καὶ τὰ τοῦ βίου παραπλήσια. Τὴν γῆν σήμερον σὺ ἐγέωργησας, καὶ αὔριον ἄλλος, καὶ μετ' ἐκεῖνον ἕτερος. Ὅραξ τοὺς ἀγρούς τούτους, καὶ τὰς πολυτελεῖς οἰκίας; πόσα εἶδη ὀνομάτων, τούτων ἕκαστον ἤμειψεν; τοῦ δεῖνος ἐλέγετο. Εἶτα μετωνομάσθη πρὸς ἕτερον· πρὸς τὸν δεῖνα μετῆλθεν· εἶτα νῦν ἄλλου λέγεται. Ἄρα οὖν οὐχ ὁδὸς ὁ βίος, ἄλλοτε ἄλλου μεταλαμβάνων, καὶ πάντα ἔχων ἀλλήλοις ἐφεπομένους; Μακάριος οὖν, ὃς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν ἀμαρτωλῶν οὐκ ἔστι. Ὅταν ἴδῃς βοτάνην χόρτου καὶ ἄνθος χόρτου, εἰς ἔννοιαν ἔρχου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, μεμνημένος τῆς εἰκόνας τοῦ σοφοῦ Ἡσαΐου, εἰπόντος, ὅτι Πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος 95.1120 χόρτου. Τὸ γὰρ ὀλιγοχρόνιον τῆς ζωῆς, καὶ τὸ ἐν ὀλίγῳ περιχαρὲς καὶ ἰλαρὸν τῆς ἀνθρωπίνης εὐημερίας, καιριωτάτης παρὰ τῷ προφήτῃ τετύχηκεν εἰκόνας. Ὁ σήμερον εὐθαλῆς τῷ σώματι, κατασσεσαρκωμένος ὑπὸ τρυφῆς, ἐπανθοῦσαν ἔχων τὴν εὐχροίαν, ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀκμῆς σφριγῶν, καὶ σύντονος, καὶ ἀνυπόστατος τὴν ὄρμην, αὔριον ὁ αὐτὸς οὗτος ἐλεεινός, ἢ τῷ χρόνῳ μαρανθεῖς, ἢ νόσῳ διαλυθεῖς. Ὁ δεῖνα περιβλεπτός ἐπὶ χρημάτων περιουσίᾳ, καὶ πλῆθος περὶ αὐτὸν κολάκων, δορυφορία φίλων προσποιητῶν τὴν ἀπ' αὐτοῦ χάριν θεραπευόντων, πλῆθος συγγενείας καὶ ταύτης κατεσηματισμένης, ἐσμός τῶν ἐφεπομένων μυρίος, τῶν τε ἐπισιτίων, καὶ τῶν κατ' ἄλλας χρεῖας αὐτῷ προσεδρευόντων· καὶ οὐς καὶ προίων, καὶ πάλιν ἐπανίων ἐπισυρόμενος, ἐπίφθονός ἐστι τοῖς συντυγχάνουσιν. Πρόσθετες τῷ πλούτῳ καὶ πολιτικὴν τινα δυναστείαν, καὶ τὰς ἐκ βασιλέων τιμὰς, ἢ ἔθνῶν ἐπιμέλειαν, ἢ στρατοπέδων ἡγεμονίαν· τὸν κήρυκα μέγα βοῶντα πρὸ αὐτοῦ, τοὺς ῥαβδοφόρους ἔνθεν καὶ ἔνθεν βαρυτάτην κατάπληξιν τοῖς ἀρχομένοις ἐμβάλλοντας, τὰς πληγὰς, τὰς δημεύσεις, τὰς ἀπαγωγὰς, τὰ δεσμοτήρια, ἐξ ὧν ἀπόρρητος ὁ παρὰ τῶν ὑποχειρίων συναθροίζεται φόβος. Καὶ τί μετὰ τοῦτο; μία νύξ καὶ πυρετός, ἢ πλευρίτις, ἢ περιπνευμονία ἀνάρπαστον ἐξ ἀνθρώπων, ἀπάγουσα τὸν ἄνθρωπον οἴχεται, πᾶσαν τὴν κατ' αὐτὸν σκηνὴν ἐξαπίνης ἀπογυμνώσασα, καὶ ἡ δόξα ἐκεῖνη ὡς περ ἐνύπνιον ἀπελέγχθη. Ὡστε ἐπιτέτακται τῷ προφήτῃ ἢ πρὸς τὸ ἀδρανέστερον ἄνθος ὁμοίωσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Οὐδὲν μόνιμον τῶν ἀνθρωπίνων· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πρόεισιν εἰς τὸ τέλειον· τὰ δὲ πρὸς τὴν οἰκειάν ἀκμὴν φθάσαντα, καὶ τὸ ἀκρότατον μέτρον αὐτῶν αὐξηθέντα, πάλιν ταῖς κατὰ μικρὸν ὑφαιρέσει φθίνει τε καὶ διαλύεται, καὶ μειούμενα καθαιρεῖται· ὥστε ἐκ τοῦ κατὰ τὴν σελήνην θεάματος παιδεύεσθαι ἡμᾶς τὰ ἡμέτερα, καὶ τῆς ταχείας τῶν ἀνθρωπίνων περιτροπῆς λαμβάνοντας ἔννοιαν, μὴ μεγαλοφρονεῖν ταῖς εὐημερίας τοῦ βίου, μὴ ἐπαγάλλεσθαι δυναστείαις, μὴ ἐπαίρεσθαι πλούτου ἀδελότητι· περιφρονεῖν τῆς σαρκὸς περὶ ἣν ἡ ἀλλοίωσις, ἐπιμελεῖσθαι δὲ τῆς ψυχῆς, ἥς τὸ ἀγαθὸν ἐστὶν ἀκίνητον. Εἰ δὲ λυπεῖ σε ἡ σελήνη ταῖς κατὰ μικρὸν ἀφαιρέσει τὸ φέγγος ἐξαφανίζουσα, λυπεῖτω σε πλέον ψυχὴ ἀρετὴν μὴ κτησαμένη, καὶ διὰ ἀπροσεξίας αἰτίαν τὸ καλὸν ἀφανίζουσα, καὶ μηδέποτε ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαθέσεως

μένουσα· ἀλλὰ πυκνὰ τρεπομένη, καὶ μεταβαλλομένη διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀνίδρυτον. Τὸν βίον τοῦτον πολλαχοῦ εὐρίσκομεν ὑπὸ τῆς θείας Γραφῆς ὕδατα καὶ θάλασσαν ὀνομαζόμενον· ὡς ἐν τῷ ψαλμῷ, Ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους, καὶ ἔλαβέ με· προσελάβετό με ἐξ ὑδάτων πολλῶν. Πρόδηλον γάρ, ὅτι τὴν ταραχὴν τοῦ βίου, ὕδατα 95.1121 λέγει. Οὔτε γὰρ τὰ δεξιὰ καὶ περισπούδαστα τοῖς πολλοῖς τὸ ἐστὸς καὶ μόνιμον ἔχει, οὔτε τὰ περιστατικὰ τῶν πραγμάτων καὶ κατηφῆ, παγίως ἡδρασταί· ἀλλὰ πάντα σάλω τινὶ καὶ κλύδωνι, καὶ μεταβολαῖς ἀδοκίτοις ὑπόκειται. Ὡσπερ οὖν θάλασσαν ἀμήχανον τὴν αὐτὴν ἐπὶ πολὺ διαρκέσαι· τὴν γὰρ νῦν λίαν σταθερὰν μικρὸν ὕστερον ὄψει βιαίως ὑπὸ ἀνέμων τραχυνομένην, καὶ πάλιν τὴν ἀγριαίνουσαν, καὶ βρασομένην τῷ κλύδωνι, βαθεῖα γαλήνη ταχὺ κατεστόρεσεν· οὕτως καὶ τὰ τοῦ βίου πράγματα ῥαδίως λαμβάνει περιστροφὰς ἐφ' ἑκάτερα. Οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον, οὐδὲ εἰς τὸ παντελὲς παραμένειν τοῖς κτησαμένοις πέφυκεν. Τὰ ἀνθρώπινα ταῦτα σκιᾶς ἐστὶν ἀδρανέστερα, καὶ ὀνειρῶν ἀπατηλότερα· εἴτε γὰρ νεότης ἐαρινῶν ἀνθῶν ὀξύτερον καταρρέει, καὶ ὥρα σώματος, ἢ χρόνω, ἢ νόσω μαραίνεται. Καὶ πλοῦτος μὲν ἄπιστος, δόξα δὲ εὐπερίτρεπτος, αἶ τε παρὰ τὰς τέχνας διαπονήσεις τῷ χρόνω τούτῳ ἀπαρτίζονται, ἀλλὰ καὶ τὸ περισπούδαστον ἅπασιν, ὀλίγοι ἄχρι ἀκοῆς τὴν χάριν ἔχουσιν. Πλούτῳ κομᾶς; καὶ ἐπὶ προγόνοις μέγα φρονεῖς, καὶ ἐπαγάλλη πατρίδι, καὶ κάλλει σώματος, καὶ ταῖς παρὰ πάντων τιμαῖς; πρόσεχε σεαυτῷ, ὅτι θνητὸς εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση. Περίβλεψαι τοὺς πρὸ σοῦ ἐν ταῖς ὁμοίαις περιφανείαις ἐξετασθέντας. Ποῦ οἱ εἰς τὰς πολιτικὰς δυναστείας περιβεβλημένοι; ποῦ οἱ δυσμαχώτατοι ῥήτορες; ποῦ οἱ τὰς πανηγύρεις διατιθέντες; οἱ λαμπροὶ ἵπποφόροι; οἱ στρατηγοί; οἱ σατράπαι; οἱ τύραννοι; οὐ πάντα κόνις, οὐ πάντα μῦθος; οὐκ ἐν ὀλίγοις ὀστέοις τὰ μνημόσυνα τῆς ζωῆς αὐτῶν; ἔγκυψον τοῖς τάφοις, εἰ δυνήσῃ διακρίναι, τίς ὁ οἰκέτης, καὶ τίς ὁ δεσπότης· τίς ὁ πτωχὸς, καὶ τίς ὁ πλούσιος. Διάκρινον, εἴ τις σοὶ δύναμις, τὸν δέσμιον ἀπὸ τοῦ βασιλέως, τὸν ἰσχυρὸν ἀπὸ τοῦ ἀσθενοῦς, τὸν εὐπρεπῆ ἀπὸ τοῦ δυσειδοῦς. Μεμνημένος οὖν τῆς φύσεως, οὐκ ἐπαρθήσῃ ποτέ. Οἱ ἄνθρωποι ταῖς νεφέλαις ἐοίκασιν, πρὸς τὰς τῶν πνευμάτων μεταβολὰς ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος τοῦ ἀέρος ἐμφερομέναις. Φύσει μὲν οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον, οὐδὲ ὁμαλὸν, οὐδὲ αὐτάρκες, οὐδὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἰστάμενον· ἀλλὰ κύκλος τις τῶν ἡμετέρων περιτρέχει πραγμάτων, ἄλλοτε ἄλλας ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας πολλακίς, ἔστι δὲ ὅτε καὶ ὥρας φέρων μεταβολὰς, καὶ αὔραις μᾶλλον πιστεύειν αὐτὸν ἔστιν οὐχ ἰσταμέναις, καὶ νηὸς ποντοπορούσης ἴχνεσι, καὶ νυκτὸς ἀπατηλοῖς ὀνειράσι, ὧν πρὸς ὀλίγον ἢ χάρις, καὶ κατὰ ψαμάθων παῖδες τυποῦσι παίζοντες, ἢ ἀνθρώπων εὐημερία. Τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ ῥευστὰ καὶ πρόσκαιρα, καὶ ὡσπερ ἐν παιδιᾷ ψήφων, ἄλλοτε εἰς ἄλλους μεταρρίπτόμενα· καὶ οὐδὲν οὕτως τοῦ κατέχοντος ἴδιον, ὡς ἢ μὴ χρόνω παυσθῆναι, ἢ φθόνω μετατεθῆναι. 95.1124 Οὐδὲν ἀκίνητον, ὅπερ ἔφην, οὐδὲ ὁμαλὸν, οὐδὲ αὐτάρκες, οὐδὲ εἰς τέλος ὅμοιον· οὔτε εὐθυμεῖν, οὐ πλοῦτος, οὐ πενία, οὐ δύναμις, οὐκ ἀσθένεια, οὐ ταπεινότης, οὐ δυναστεία, οὐ τὰ παρόντα, οὐ τὰ μέλλοντα, οὐ τὰ ἡμέτερα, οὐ τὸ ἀλλότριον, οὐ μικρὸν ἢ μεῖζον, οὐχ ὅ τι ἂν εἴπη τις. Καὶ τοῦτο ἴσον κἂν ἰσότης ἔχει, τὴν περὶ πάντων μεταβολήν. Περιχωρεῖ γὰρ τὰ πάντα ῥαδίως, καὶ μεταχωρεῖ, καὶ ἀντικαθίσταται· ὡς αὔραις εἶναι μᾶλλον πιστεύειν, καὶ γράμμασι τοῖς καθ' ὕδατος, ἢ ἀνθρώπων εὐημερία. Τέθνηκα τῷδε τῷ ταλαιπώρῳ βίῳ, Ὅς φέρεται ἄνω καὶ κάτω Εὐρίπου δίκην, βέβαιον οὐδὲν, οὐδὲ ἐφ' ἡμέραν φέρων. Τοιοῦτος ὁ βίος ἡμῶν, ἀδελφοί· τοιοῦτον τὸ ἐπὶ γῆς παίγιον, οὐκ ὄντα γενέσθαι, καὶ γενομένους ἀναλυθῆναι. Ὅναρ ἐσμέν οὐχ ἰστάμενον, φάσμα τι μὴ κρατούμενον, πτῆσις ὀρνέου παρερχομένου, ναῦς ἐπὶ θαλάσσης ἴχνος οὐκ ἔχουσα· κόνις, ἀτμὶς, ἐωθινὴ δρόσος, ἄνθος καιρῷ φυόμενον, καὶ καιρῷ λυόμενον· Ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος αἰ ἡμέραι αὐτοῦ, ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, οὕτως ἐξανθήσει. Καλῶς ὁ θεῖος Δαβὶδ περὶ ἀσθενείας

ἡμῶν ἐφιλοσόφησεν, καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς ῥήμασι· Τὴν ὀλιγότητα τῶν ἡμερῶν μου ἀνάγγειλόν μοι· καὶ παλαιστῶν μέτρον τὰς ἀνθρωπίνας ἡμέρας ὀρίζειται. Πολλὰ μὲν τοῦ βίου τοῦ πολυπαθοῦς αἱ ὁδοί· ἄλλη δὲ ἄλλοίαις βλάβαις συμμίσγεται· ὁ πλοῦτος μὲν ἄπιστος· ἡ δὲ ἀρχὴ καὶ εὐδαιμονία, ὀνειρῶν ὑπερηφανία· καὶ τὸ ἄρχεσθαι μόχθος, ἡ πενία δὲ δεσμός· εὐμορφία δὲ ἐπιλάμπουσα καὶ ἐξαστράπτουσα, μικρὰ χάρις· ἡ νεότης δὲ θερμότης χρόνου· τὸ γῆρας λυπηρὸν τέλος τοῦ βίου· ἡ δόξα ὡς ἀήρ· ἡ ἰσχὺς ὡσεὶ χόρτος τοῦ ἐν ἀγρῷ ἀχύρου. Ἄτακτος ἡ πλησμονή· δεσμὰ ὁ γάμος· εὐπαιδία τέκνων, μέριμνα ἀναγκαστική· ἡ κακοτεκνία, νόσος καὶ ὀδύνη· αἱ δὲ ἀγοραὶ, τῆς κακίας φροντίδες· ἡ μόνωσις δὲ, ἀσθένεια. Στενὴ καὶ ἐπονείδιστος ἡ ἀλλοτρία τροφή· τὸ δὲ τὴν γῆν ἀροτριᾶν κόπος· τῶν θαλασσοπλῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεον ἐν τῷ ἄδι· ἡ πατρὶς δὲ, βάραθρον ἴδιον· ἡ ξενιτεία, ὄνειδος. Πάντα μόχθος τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἐνταῦθα, πάντα ἐμπαιγμός, ῥιπιζόμενος χνοῦς, σκιά, καὶ φαντασία· δρόσος, ἄνεμος, πτερὸν, ἀτμίς, σπινθῆρ, ἐνύπνιον, χύμα ρεύματος, πλοίου ἴχνος, τέφρα, τροχὸς αἰεὶ στρεφόμενος, ὅμοια πάντα κυλίνδρους, ἐστῶς τε καὶ τρέχων, λυόμενος, πεπηγὼς, ὥραις, ἡμέραις, νυξί, μόχθοις, θανάτοις, λύπαις, τέρψεσιν, ἀρρώστιαις, πτώσεσι, κακοπραγίαις. Τῶν ἀνθρωπίνων δὲ οὐδὲν ἐστὶν ἀδρανέστερον· ἐν μόνον καὶ βέβαιόν ἐστὶν τοῖς ἀνθρώποις καλόν, ἐντεῦθεν ἀναχωρεῖν τὸν σταυρὸν βαστάζοντας, δάκρυά τε καὶ στεναγμούς καὶ νοῦν θείας φροντίσι καὶ ἐλπίσι, καὶ τῇ Τριάδι λελαμπρυσμένους, τῇ ἐπουρανίῳ, τῇ μιγνυμένη τοῖς καθαροῖς. 95.1125 Οἷμοι τούτου τοῦ βίου βλάβαις ἐπιμηκεστέρου· ἕως τίνος κόπρω παρακαθέζομαι; Τίς βίος; ποία ζωὴ; ἐκ τάφου πηδήσας, ἐπὶ τάφον πάλιν ὀδεύων· ἐκ δὲ τοῦ τάφου πάλιν ἐν πυρὶ θάπτομαι ἀποτόμως. Αὐτὸ δὲ τοῦτο ὅσον ἀναπνέω, ποταμοῦ ἐστὶ ροῦς τρέχοντος, αἰεὶ ἀπερχομένου καὶ ἐρχομένου ἐκ τῶν ὀπίσω, πάλιν βέβαιον μηδὲν ἔχοντος ἢ φέροντος· ὅσον κόνις ὀφθαλμοῖς ἐπιπάσσουσα, ὅπως ἂν τοῦ Θεοῦ πόρρω πέσω. Παίγνιόν ἐστὶν ὁ ἀνθρωπος. Ἀλλήλους μὲν καὶ ἐγὼ, καὶ ὁ χρόνος, ὡς ὄρνις ἢ ὡς πλοῖα ἐν πελάγει ἀντιπαρατρέχουσα, βέβαιον οὐδὲν ἔχοντες. Ὅπερ δὲ ἡμαρτον, οὐ παρατρέχει, ἀλλὰ παραμένει τῇ ζωῇ. Ὁ περιγίγιος χώρος τῶν τρεπομένων καὶ ἀλλοιουμένων ἐστίν. Ἀεὶ, μάλιστα δὲ νῦν εὐκαιρον εἰπεῖν· Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. Ποῦ ἡ λαμπρὰ τῆς ὑπατείας περιβολή; ποῦ δὲ αἱ φαιδραὶ λαμπάδες; ποῦ δὲ οἱ κρότοι, καὶ οἱ χοροὶ, καὶ αἱ θαλεῖαι, καὶ αἱ πανηγύρεις; ποῦ δὲ οἱ στέφανοι, καὶ τὰ παραπετάσματα; ποῦ δὲ τῆς πόλεως ὁ θόρυβος, καὶ αἱ ἐν ἵπποδρομίαις εὐφημῖαι, καὶ τῶν θεάτρων αἱ κολακεῖαι; Πάντα ἐκεῖνα οἴχεται· καὶ ἄνεμος πνεύσας ἀθρόως, τὰ μὲν φύλλα κατέβαλεν, γυμνὸν δὲ ἡμῖν τὸ δένδρον ἀπέδειξεν, καὶ ἀπὸ τῆς ρίζης αὐτῆς λοιπὸν σαλευόμενον. Τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ πνεύματος προσβολή, ὡς καὶ πρόρριζον ἀπειλεῖν ἀνασπᾶν, καὶ αὐτὰ διασαλεῦσαι τοῦ δένδρου τὰ νεῦρα. Ποῦ νῦν οἱ πεπλανημένοι φίλοι; ποῦ δὲ τὰ προσωπεῖα τῶν κολάκων; ποῦ τὰ συμπόσια καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ὁ τῶν παρασίτων ἐσμός, καὶ δι' ὅλης ἡμέρας ἐκχεόμενος ἄκρατος, καὶ αἱ ποικίλαι τῶν μαγείρων τέχναι, καὶ οἱ τῆς δυναστείας θεραπευταῖ; οἱ πάντα πρὸς χάριν ποιοῦντες καὶ λέγοντες; Νὺξ ἦν πάντα ἐκεῖνα καὶ ὄναρ, καὶ ἡμέρας γενομένης ἠφανίσθη. Ἄνθη ἦν ἔαρινά, καὶ παρελθόντος τοῦ ἔαρος ἅπαντα κατεμαράνθη· σκιά ἦν, καὶ παρέδραμεν· καπνὸς ἦν, καὶ διελύθη· πομφόλυγες ἦσαν, καὶ διεβράγησαν· ἀράχνη ἦν, καὶ διεσπᾶσθη. Διὸ πάλιν τὴν πνευματικὴν ταῦτα ἐπωδὴν ἐπάγωμεν, συνεχῶς λέγοντες· Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. Ταύτην τὴν ῥῆσιν, καὶ ἐν τοίχοις, καὶ ἐν ἱματίοις, καὶ ἐν ἀγοραῖς, καὶ ἐν οἰκίαις, καὶ ἐν ὁδοῖς, καὶ ἐν θύραις, καὶ ἐν εἰσόδοις, καὶ ἐν ἐξόδοις, καὶ πρὸ πάντων ἐν τῷ ἐκάστου συνειδότι συνεχῶς ἐγγεγράφθαι ἔδει, καὶ διὰ παντὸς αὐτὴν μελετᾶν. Ἐπειδὴ πολλὴ τῶν πραγμάτων ἡ ἀπάτη, καὶ τὰ προσωπεῖα, καὶ ἡ ὑπόκρισις, ἀλήθειά τις παρὰ τοῖς πολλοῖς εἶναι δοκεῖ, ταῦτα καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ ἐν δεῖπνῳ, καὶ ἐν ἀρίστῳ, καὶ ἐν συλλόγοις

ἐπιλέγειν ἕκαστον τῷ πλησίον ἐχρῆν, καὶ παρὰ τοῦ πλησίον ἀκούειν, ὅτι Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. Οὐκ ἔλεγον συνεχῶς, ὅτι δραπέτης ὁ πλοῦτος; σὺ δὲ ἡμῶν οὐκ ἠνέχου· οὐκ ἔλεγον, ὅτι ἀγνώμων ἐστὶν οἰκέτης; σὺ δὲ οὐκ ἠβούλου πείθεσθαι. Ἴδου σὲ τῶν πραγμάτων ἐδίδαξεν ἢ πείρα· ὅτι οὐ δραπέτης μόνον, οὐδὲ 95.1128 ἀγνώμων οἰκέτης, ἀλλὰ καὶ ἀνδροφόνος· οὗτος γάρ σε τρέμειν νῦν καὶ δεδιέναι παρεσκεύασεν. Οὐκ ἔλεγον συνεχῶς, ἠνίκα ἐπετίμας ἀληθῆ σοι λέγοντι, ὅτι ἐγὼ σε φιλῶ μᾶλλον τῶν κολακευόντων; οὐκ ἔλεγον, ὅτι ἐγὼ ὁ ἐλέγχων, πλέον κήδομαι τῶν χαριζομένων; οὐ προσετίθουν τοῖς ῥήμασι τούτοις, ὅτι ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλων, ἢ ἐκούσια φιλήματα ἐχθρῶν; Εἰ τῶν ἐμῶν ἤκουσας τραυμάτων, οὐκ ἂν σοι τὰ φιλήματα τὰ ἐκείνων τὸν θάνατον τοῦτον ἔτεκον. Τὰ γὰρ ἐμὰ τραύματα ὑγείαν ἐργάζονται, τὰ δὲ ἐκείνων φιλήματα νόσον ἀνίατον κατεσκεύασε. Ποῦ νῦν οἱ οἰνοχόοι; ποῦ δὲ οἱ σοβοῦντες ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, καὶ μυρία πᾶσιν ἐγκώμια πλέκοντες; ἐδραπέτευσαν· ἠρνήσαντο τὴν φιλίαν, ἀσφάλειαν ἑαυτοῖς διὰ τῆς σῆς ἀγνοίας πορίζοντες. Οὔτε ἐγγὺς γενέσθαι τολμῶσι· καὶ ἡ μὲν πολεμηθεῖσα παρὰ σου Ἐκκλησία, τοὺς κόλπους ἠπλωσε, καὶ ὑπεδέξατο· τὰ δὲ θεραπευθέντα θέατρα, ὑπὲρ ὧν πρὸς σε πολλάκις διελέχθην, προὔδωκεν, καὶ ἀπώλεσεν, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐπαυσάμεθα αἰεὶ λέγοντες· τί ταῦτα ποιεῖς; ἐκβακχεύεις τὴν πόλιν, καὶ κατὰ κρημνῶν φέρεις; Καὶ παρέτρεχες ἅπαντα. Καὶ αἱ μὲν ἵπποδρομῖαι, αἱ τὸν πλοῦτον τὸν σὸν κακῶς ἀναλώσασαι, τὸ ξίφος ἠκόνησαν, ἡ δὲ Ἐκκλησία τῆς ὀργῆς ἀπολαύσασα τῆς ἀλόγου καὶ ἀκαίρου, πανταχοῦ περιτρέχει τῶν δικτύων τούτων ἐξαρπάσαι σε ἐπειγομένη. Καὶ ταῦτα λέγω, οὐκ ἐπεμβαίνων τῷ κειμένῳ, οὐκ ἀναξαίνων τὰ ἔλκη τοῦ τετρωμένου, οὐ καταποντίζων τὸν κλυδωνιζόμενον, ἀλλὰ τοὺς ἐξουρίας πλέοντας παιδεύω μὴ γενέσθαι ὑποβρυχίους. Οὐδὲν γὰρ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων σαθρότερον. Διὸ, ὅπερ ἂν εἶποι τις ὄνομα τῆς εὐτελείας αὐτῶν, ἔλαττον τῆς ἀληθείας ἐρεῖ, κἂν καπνὸν, κἂν σκιάν, κἂν χόρτον, κἂν ὄναρ, κἂν ἄνθη ἑαρινὰ, κἂν ὀτιοῦν ἕτερον ὀνομάσῃ, καὶ τῶν οὐδὲν ὄντων οὐδαμινώτερα, μετὰ τῆς οὐδενείας καὶ πολὺ τὸ ἀπόκρημον ἔχει. Τίς γὰρ τούτου γέγονεν ὑψηλότερος; οὐ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρήλθεν τῷ πλούτῳ; οὐ πρὸς αὐτὰς τῶν ἀξιομάτων ἀνέβη τὰς κορυφάς; οὐχὶ καὶ αὐτοῖς τὰ διαδήματα περικειμένοις φοβερὸς ἦν; οὐχὶ πάντες αὐτὸν ἔτρεμον καὶ ἐδεδίεσαν; Ἄλλ' ἰδοὺ γέγονε καὶ δεσμοτῶν ἀθλιώτερος, καὶ οἰκετῶν ἐλεεινότερος, καὶ αὐτῶν τῶν λιμῶν τηκομένων πτωχῶν πενέστερος, καθ' ἑκάστην ὥραν ξίφη βλέπων ἠκονημένα, καὶ βάραθρον, καὶ δημίους, καὶ τὴν ἐπὶ θάνατον ἀπαγωγὴν· καὶ οὐδὲ εἰ πώποτε γέγονε ἐπὶ τῆς ἡδονῆς οἶδεν ἐκείνης· οὐδὲ αὐτῆς αἰσθάνεται τῆς ἀκτίνος, ἀλλ' ἐν μεσημβρία μέση ὥσπερ πυκνοτάτη νυκτὶ περιστοιχιζόμενος· οὕτως τὰς ὄψεις πεπήρωται. Μᾶλλον δὲ ὅσα ἂν φιλονεικῶμεν, οὐ δυνησόμεθα παραστήσαι τῷ λόγῳ τὸ πάθος, ὅπερ ὑπομένειν αὐτὸν εἰκὸς, ἴσως καθ' ἑκάστην ὥραν ὑποτέμνεσθαι προσδοκοῦντα. Τὴν γὰρ προτέραν ὅτε ἐπ' αὐτὸν ἦλθον ἐκ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν πρὸς οἰκίαν ἐλκῦσαι βουλόμενοι, καὶ τοῖς σκεῦεσι προσέδραμε τοῖς ἱεροῖς, πύξινον μὲν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον 95.1129 ἦν, καὶ τοῦ νεκρωθέντος ἅπαξ οὐδὲν ἄμεινον διακεείμενον. Κτύπος δὲ τῶν ὀδόντων, καὶ πάταγος, καὶ τρόμος τοῦ παντὸς σώματος, καὶ φωνὴ διακοπτομένη, καὶ γλῶσσα διαλελυμένη, καὶ σχῆμα, οἷον καὶ λιθίνην ψυχὴν τῆξαι δυνάμενον. Καὶ ταῦτα λέγω οὐκ ὀνειδίζων, οὐδὲ ἐπεμβαίνων τῇ συμφορᾷ, ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν διάνοιαν μαλάξαι βουλόμενος, καὶ εἰς ἔλεον ἐπισπάσασθαι. Τίνος ἔνεκεν ἀγανακτεῖς; Ὅτι δὴ, φησὶν, εἰς Ἐκκλησίαν κατέφυγεν ὁ πολεμήσας αὐτὴν διηνεκῶς. Διὰ τοῦτο μάλιστα δοξάζειν χρὴ τὸν Θεόν, ὅτι ἀφῆκεν αὐτὸν εἰς τοσαύτην καταστῆναι ἀνάγκην, ὥστε καὶ τὴν δύναμιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν μαθεῖν. Οὐ μνησικακήσασα ὑπὲρ τῶν ἔμπροσθεν, ἀλλὰ τοὺς κόλπους αὐτῆς ἀπλώσασα τῆς φιλοστοργίας. Τοῦτο τροπαίου παντὸς λαμπρότερον· τοῦτο Ἕλληνας ἐντρέπει· τοῦτο Ἰουδαίους

καταισχύνει, ὅτι τὸν πολέμιον αἰχμάλωτον λαβοῦσα φεΐδεται· καὶ καθάπερ μήτηρ φιλόστοργος ὑπὸ τὰ παραπετάσματα αὐτῆς ἔκρυψεν, καὶ πρὸς βασιλικὴν ὄργην ἀντέστη, καὶ πρὸς δήμου θυμὸν καὶ πρὸς μῖσος ἀφόρητον. Τοῦτο τοῦ θυσιαστηρίου κόσμος. Ποῖος κόσμος, φησὶ, τὸν ἐναγῆ, καὶ πλεονέκτην, καὶ ἄρπαγα τῶν κίωνων ἄπτεσθαι τοῦ θυσιαστηρίου; Μὴ λέγε ταῦτα· ἐπεὶ καὶ ἡ πόρνη ἤψατο τῶν ποδῶν τοῦ Ἰησοῦ ἢ σφόδρα ἐναγῆς καὶ ἀκάθαρτος, καὶ οὐκ ἦν ἔγκλημα τοῦ Ἰησοῦ. Οὐ γὰρ τὸν καθαρὸν ἔβλαπτεν ἢ ἀκάθαρτος, ἀλλὰ τὴν ἐναγῆ πόρνην ὁ καθαρὸς εἰργάσατο ἄμωμον διὰ τῆς ἀφῆς· μηδὲ μνησικακίης, ἄνθρωπε, ἐκείνου. Οἰκέται ἐσμέν τοῦ Δεσπότη τοῦ ἐσταυρωμένου, τοῦ λέγοντος· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσιν. Ἄλλ' ἄπετείχισεν τὴν ἐνταῦθα καταφυγὴν γράμμασι καὶ νόμοις διαφόροις· ἀλλ' ἰδοὺ διὰ τῶν ἔργων ἔμαθεν, ὅπερ ἐποίησεν, καὶ τὸν νόμον ἔλυσε πρῶτος αὐτὸς δι' ὧν ἔπαθεν, καὶ γέγονε τῆς οἰκουμένης θέατρον. Καὶ σιγῶν ἐντεῦθεν ἀφήσι φωνὴν ἅπασιν παραινῶν, καὶ λέγων· Μὴ ποιῆτε τοιαῦτα, ἵνα μὴ πάθητε τοιαῦτα. Καὶ διδάσκαλος ἐνεδείχθη σιγῶν διὰ τῆς συμφορᾶς. Καὶ λαμπηδόνα μεγάλην ἀφήσι τὸ θυσιαστήριον. Νῦν φοβερὸν μάλιστα, ὅτι τὸν λέοντα δεδεμένον ἔχει. Καὶ βασιλικῆ εἰκόνι μέγας γένοιτ' ἂν κόσμος· οὐχ ὅταν ἐπὶ τοῦ θρόνου κάθηται πορφυρίδα περιβεβλημένος, καὶ διάδημα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὑπὸ τῷ βασιλικῷ ποδὲ Βάρβαροι ὀπίσω δεδεμένοι, κατὰ τὰς κεφαλὰς νεύωσι κείμενοι. Καὶ πάντες ἐνταῦθα συνεδράμετε, ἵνα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἴδητε διελεγομένην. Ὁρῶν γὰρ τοῦτον ἐκ τοσαύτης κορυφῆς κατενεχθέντα, τὸν σεῖοντα σχεδὸν τὴν οἰκουμένην πᾶσαν συνεσταλμένον, καὶ λαγωῦ, καὶ βατράχου δειλότερον γεγενημένον, καὶ χωρὶς δεσμῶν τῷ κίονι τούτῳ προσηλωμένον, καὶ ἂν τι ἀλύσεως τῷ φόβῳ περισφιγγόμενον, καὶ δεδοικότα, καὶ τρέμοντα καταστέλλετε τὴν φλεγμονὴν, καὶ καθαιρεῖτε τὸ φύσημα, φιλοσοφήσαντες, ὅτι Πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν, ὅτι Ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται· ὅτι Ἄνθρω 95.1132 πος ματαιότητι ὠμοιώθη, καὶ ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι αὐτοῦ. Ταράσσεται ἄνθρωπος, καὶ τὸ τέλος ἀπόλλυται. Ταράσσεται, ὡς μὴ γενόμενος ἀφανίζεται. Ταράσσεται, καὶ πρὶν καταστῆναι καταποντίζεται· ὡς πῦρ ἀνακαίεται, καὶ ὡς καλάμη ἀποτεφροῦται· ὡς θύελλα ὑπεραίρεται, καὶ ὡς κόνις ἐξαφανίζεται, ὡς φλόξ ἀναρρίπιζεται, ὡς καπνὸς διαλύεται, ὡς ἄνθος ὠραίζεται, καὶ ὡς χόρτος ξηραίνεται· ὡς νέφος ὑπεραπλοῦται, καὶ ὡς σταγῶν ἀπομειοῦται· ὡς πομόλυξ ὀγκοῦται, καὶ ὡς σπινθήρ ἀποσβέννυται. Ταράσσεται, καὶ τοῦ πλούτου μόνον τὸν βόρβορον ἀποφέρειται. Ταράσσεται, κερδάναι τὴν δυσωδίαν. Ταράσσεται, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς ταραχῆς οὐδὲν λαμβάνων ἀπέρχεται. Αὐτοῦ αἱ ταραχαί, καὶ ἄλλων αἱ τρυφαί· αὐτοῦ οἱ πόνοι, καὶ ἄλλων οἱ θησαυροί· αὐτοῦ αἱ φροντίδες, καὶ ἄλλων αἱ εὐφροσύναι· αὐτοῦ αἱ θλίψεις, καὶ ἄλλων αἱ ἀπολαύσεις· αὐτοῦ αἱ ἄρπαγαί, καὶ ἄλλων αἱ ἡδοναί· αὐτοῦ αἱ κατάραι, καὶ ἄλλων αἱ θεραπείαι· κατ' αὐτοῦ οἱ στεναγμοί, καὶ παρ' ἑτέροις οἱ πλεονασμοί· κατ' αὐτοῦ τὰ δάκρυα, καὶ παρ' ἑτέροις τὰ χρήματα. Αὐτὸς ἐν ἄδη κολάζεται, καὶ ἄλλοι πολλάκις ἐν τοῖς αὐτοῦ τρυφῶντες ψάλλουσι· πλὴν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. Ἄνθρωπος, τὸ τῆς ζωῆς πρόσκαιρον δάνεισμα, τὸ τοῦ θανάτου ἀνυπέρθετον ὄφλημα, τὸ ἐκ προαιρέσεως ἀδάμαστον ζῶον, τὸ αὐτοδίδακτον πονήρευμα, τὸ αὐτοματὲς ἐπιβούλευμα, τὸ εὐτεχνον εἰς κακουργίαν, τὸ εὐμήχανον εἰς ἀδικίαν, τὸ ἔτοιμον εἰς πλεονεξίαν, τὸ ἀκόρεστον εἰς ἀπληστίαν, τὸ ὑπέρκομπον πνεῦμα, τὸ μεγαλορρήμον θράσος, τὸ εὐδιάλλακτον φρύαγμα, τὸ εὐάλωτον τόλμημα· ὁ πηλὸς ὁ αὐθάδης, ἢ κόνις ἢ μεγαλόφρων, ἢ σποδὸς ἢ πεφυσιωμένη, ὁ σπινθήρ εὐκατάσβεστος, ἢ φλόξ ἢ εὐμάραντος, ὁ εὐρίπιστος λάχνος, τὸ ἐτοιμόφθορον φύλλον, ὁ εὐξήραντος χόρτος, ἢ εὐνέκρωτος χλόη, ἢ ἀεὶ δαπάνητος φύσις. Ὁ σήμερον ἀπειλῶν, καὶ αὔριον

τελευτῶν· ὁ σήμερον ἐν πλούτῳ, καὶ αὔριον ἐν τάφῳ· ὁ σήμερον ἐν διαδήματι, καὶ αὔριον ἐν μνήματι· ὁ σήμερον ἐν κόλαξι, καὶ αὔριον ἐν σκώληξιν· ὁ σήμερον ἐν θησαυροῖς, καὶ αὔριον ἐν σοροῖς· ὁ σήμερον ὦν, καὶ αὔριον μὴ ὦν· ὁ ἄρτι φρυαττόμενος, καὶ μετ' ὀλίγον θρηνούμενος· ὁ ἐν εὐπραγίαις ἀφόρητος, καὶ ἐν δυσπραγίαις ἀπαραμύθητος· ὁ ἑαυτὸν ἀγνοῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἑαυτὸν πολυπραγμονῶν· ὁ τὸ παρὸν οὐκ εἰδῶς, καὶ περὶ τῶν μελλόντων φανταζόμενος· ὁ φύσει θνητὸς, καὶ τῇ ἐπάρσει, ὡς νομίζει, αἰώνιος. Τὸ παντὸς πάθους εὐδιάβατον καταγῶγιον· τὸ τῶν πορευτῶν ἀδιάφορον παίγνιον· τὸ τῶν συμφορῶν καθημερινῶν γυμνάσιον· τὸ πάσης λύπης εὐπαράδεκτον πανδοχεῖον. Ὡ πόση τῆς ἡμετέρας εὐτελείας ἢ τραγωδία! πόσος τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ὁ θρίαμβος! ὦ πόσα εἶπον! τῆς προφητικῆς φωνῆς οὐδὲν ἀρμοδιώτερον εὔρον τῆς λεγούσης. Πλὴν 95.1133 ταρασσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν· νεκροῦ ἀχρηστότερα τὰ λαμπρὰ τοῦ παρόντος βίου. Τὰ παρόντα πάντα ἀράχνης ἐστὶν ἀδρανέστερα, καὶ ὄνειρων ἀπατηλότερα· καὶ γὰρ καὶ ἀγαθὰ, καὶ τὰ κακὰ τέλος ἔχει. Εἰδότες, ἀγαπητοὶ, ὡς ὄναρ τὰ παρόντα, καὶ ὡς πανδοχεῖον οἰκοῦμεν, ὡς διὰ παντὸς ἐξερχόμενοι· φροντίσωμεν τῆς ὁδοῦ, καὶ τὰ ἐφόδια τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπαγάγωμεν. Ἐνδυσώμεθα ἱμάτια τὰ μεθ' ἡμῶν ἀπερχόμενα· ὥσπερ τῆς ἰδίας σκιᾶς οὐκ ἔστιν ἐπιλαβέσθαι, οὕτως οὐδὲ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Τὰ μὲν γὰρ τῇ τελευτῇ καταλύεται, τὰ δὲ πρὸ τῆς καὶ παντὸς χειμάρρου ὀξυρρέπεστερον παράγει· τὰ δὲ μέλλοντα οὐκ οἶδεν μεταβολὴν. Οὐκ ἐπίσταται γῆρας, οὐκ ἔχει τινὰ ἀλλοίωσιν, ἀλλ' ἀνθεὶ διηνεκῶς, καὶ ἐν ποικίλαις εὐπραγίαις διαμένει. Μὴ θαυμάσης χρήματα τὰ μὴ παραμένοντα τοῖς κεκτημένοις, ἀλλ' ἀμείβοντα τοὺς δεσπότες, καὶ ἀπὸ τούτου ἀποπηδῶντα εἰς ἕτερον, καὶ πάλιν ἀπ' ἐκείνου πρὸς ἄλλον· τούτων πάντων δεῖ καταπτύειν. Ἄρκει γὰρ ἀκοῦσαι καὶ μόνον τοῦ λέγοντος· τὰ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια. Σκιᾶς θᾶπτον ἀπανθεῖ τὰ ἀνθρώπινα. Οὐδενὸς οὕτως ὡς χρόνου πενόμεθα. Καὶ ἡ μὲν τέχνη μακρὰ, βραχὺς δὲ ὁ βίος ἡμῶν. Ἐγγὺς τὸ τέλος τῆς ζωῆς· γρηγόρησον, ἄνθρωπε. Καθεύδεις, καὶ ὁ χρόνος σε παρατρέχει· ἐγρήγορας, καὶ περὶ τὰ μάταια τὴν ἑαυτοῦ περιέλκεις καρδίαν· ἀλλ' ὅμως μειοῦται ἡ ζωὴ σου, κἂν αὐτὸς μὴ αἰσθάνῃ, μηδὲ συνιῆς. Φύλλα καὶ πομόλυγας, καὶ καπνὸν, καὶ ἄχυρα, καὶ σκιάν, καὶ κονίοντα ἀπὸ ἄλωνος, ἐκρίπτουμένον ὑπὸ ἀνέμου προεῖπον πάντα τοῦ παρόντος αἰῶνος τὰ λαμπρὰ. Πάντα γὰρ τὰ γήϊνα τὴν γῆν εὐρίσκει τέλος. Ἰππόδρομον νοήσεις τὸν παρόντα αἰῶνα. Πάντες γὰρ ἐν αὐτῷ φαῦλοι τε καὶ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι δίκην ἵππου τρέχουσι πρὸς τὸ οἰκεῖον ἕκαστος ἐπειγόμενοι πέρας. Οὐκ οἶδατε, φησὶν, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; Ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως. Εἰκότως οὖν ἵππόδρομον λέγομεν τὸν παρόντα βίον. Θριξ λελευκασμένη τὴν ἐντεῦθεν τῆς ψυχῆς ἀποδημίαν βοᾷ καὶ διαμαρτύρεται. Ὅθεν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐτοίμαζε τὰ ἔργα σου εἰς τὴν ἔξοδον. Θεατέον γὰρ τὴν χώραν τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦ πώγωνος, ὅτι λευκὴ ὑπάρχει πρὸς θερισμὸν, καὶ μέλλει δρεπάνῃ τις νοητὴ διὰ θανάτου ἐκτέμνειν τὴν ψυχὴν σου ἐκ τοῦ σώματος, καὶ εἰς ξένους τινὰς 95.1136 πάμπαν ἀγνοουμένους μετακομίζειν τόπους τῇ τοῦ Κυρίου διατάξει. Μὴ ἐξαπατάτω ἡμᾶς τὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ περιφανῆ καὶ λαμπρὰ δεικνύμενα πράγματα. Παρέρχεται γὰρ τὰ πάντα, καὶ οὐδὲν παντελῶς τῶν φαινομένων στάσιμον. Ἐπιστάμενοι οὖν ὡς οὐδὲν τῶν παρόντων παραμένει τοῖς κτήτορσι, καὶ ὅτι δεῖ πάντως ἐξελθεῖν ὥσπερ ἐκ πανδοχείου, φροντίσωμεν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπαγούσης ἐκεῖ, καὶ τὰ ἐφόδια τῆς αἰωνίου ζωῆς ἑαυτοῖς ἀπενεγκώμεθα, δι' εὐχῶν, δι' ἐλεημοσυνῶν, διὰ πραότητος, διὰ γνώσεως τῶν θεοπνεύστων Γραφῶν, διὰ τῆς πρὸς τοὺς οἰκέτας εὐμενείας καὶ συγκροτήσεως, καὶ διὰ τῶν ἄλλων πραγμάτων ὧν ὑπαγορεύει ὁ ἀληθὴς λογισμὸς. Κυρίως, οὔτε ἐπὶ χρημάτων ἢ κτημάτων περιουσίᾳ, οὔτε ἐπὶ δόξης λαμπρότητι, οὐδὲ συνόλως ἐπὶ τινι τῶν ἐκτὸς ψυχρῶν τε ὄντων καὶ ἀβεβαίων, καὶ ἐξ ἑαυτῶν τὰς φθορὰς δεχομένων

χαίρειν ἔστι. Καὶ μὴν οὐδὲ ἐπὶ ῥώμῃ, καὶ εὐτονίᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῦ σώματος πλεονεκτημασιν. ἅ καὶ τῶν φαυλοτάτων ἐστὶ κοινὰ, καὶ τοῖς ἔχουσι πολλάκις ὄλεθρον ἀπαραίτητον ἤνεγκεν διὰ τὸ ἀσύστατον καὶ ἀβέβαιον. Πάντων μὲν, εἰ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, ἄκυρον ἄνθρωπος, οὐδενὸς ἐνειλημμένος, οὐχ ὅ τι τῶν ἄλλω ἄλλ' οὐδὲ τῶν περὶ αὐτὸν βεβαίως, οὐχ ὑγείας, οὐκ εὐαισθησίας, οὐκ ἀρτιότητος τῆς περὶ τὰ ἄλλα τοῦ σώματος, οὐχὶ φωνῆς, οὐκ ἀγχινοίας. Τὰ γὰρ κατὰ πλοῦτον, ἢ δόξαν, ἢ φίλους, ἢ ἀρχάς, ἢ ὅσα ἄλλα τυχηρὰ, τίς οὐκ οἶδεν ὡς ἔστιν ἀβέβαια; Ὡστε ἀνάγκη ὁμολογεῖν, ὅτι περὶ ἓνα τὸ κύρος τῶν ἀπάντων ἐστὶ, τὸν ὄντα ὄντος Κύριον.

ΤΙΤΛ. ΙΑ΄. –Περὶ ἀγαθοεργίας· καὶ ὅτι χρὴ τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντα ποιεῖν· καὶ ὅτι χρὴ τὰ βάρη τοῦ πλησίον φέρειν, καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἀλλ' ἀντιλαμβάνεσθαι αὐτοῦ, καὶ ἐλέγχειν τὰ ὡς εἰκὸς παρ' αὐτοῦ γινόμενα κακὰ, καὶ μὴ ἀντιδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ.

Μὴ ἰδὼν τὸν μόσχον τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἢ τὸ πρόβατον πλανώμενα ἐν τῇ ὁδῷ, ὑπερίδης αὐτά· ἀποστροφῇ ἀποστρέψεις αὐτὰ τῷ ἀδελφῷ σου. Ἐὰν δὲ μὴ ἐγγίξῃ τῷ ἀδελφῷ σου, μηδὲ ἐπίστη αὐτὸν, συνάξεις αὐτὰ μετὰ σεαυτοῦ, ἕως ἂν ζητήσῃ αὐτὰ ὁ ἀδελφός σου, καὶ ἀποδώσῃ αὐτά. Ἐὰν συναντήσῃς τῷ βοῖ τοῦ ἐχθροῦ σου, ἢ τῷ ὑποζυγίῳ αὐτοῦ πλανωμένοις, ἀποστρέψας ἀποδώσεις αὐτῷ. Ἐὰν δὲ ἴδῃς τὸ ὑποζύγιον τοῦ ἐχθροῦ σου πεπτωκὸς ὑπὸ τὸν γόμον, οὐ παρελεύσῃς αὐτὸ, ἀλλὰ συνάξεις αὐτῷ μετ' αὐτοῦ. Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ οὐ λήψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν Ἐὰν πένηται ὁ ἀδελφός σου, καὶ ἀδυνατοῖ ἐν ταῖς χερσὶν παρά σοι, ἀντιλήψῃ αὐτοῦ ὡς προσηλύτου καὶ παροίκου· καὶ ζήσεται ὁ ἀδελφός σου μετὰ σοῦ. Οὐ λήψῃ παρ' αὐτοῦ τόκον, οὐδὲ πλεονασμόν. 95.1137 Ἐξῆλθεν Δαβὶδ ἀπὸ τοῦ σπηλαίου, καὶ ἐβόησεν ὀπίσω Σαοὺλ, λέγων· Κύριε βασιλεῦ· καὶ ἐπέβλεψεν Σαοὺλ ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἔκυψε Δαβὶδ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν Δαβὶδ· Ἴνα τί ἀκούεις τῶν λόγων τοῦ λαοῦ λεγόντων· Ἴδου Δαβὶδ ζητεῖ τὴν ψυχὴν σου; Ἴδου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐωράκασιν οἱ ὀφθαλμοί σου, ὥσπερ ἔδωκέ σε Κύριος εἰς τὰς χεῖράς μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ οὐκ ἠβουλήθη ἀποκτεῖναί σε, καὶ ἐφεισάμην σου καὶ εἶπα· Οὐκ ἐποίσω χεῖρά μου εἰς τὸν κύριόν μου, ὅτι χριστὸς Κυρίου οὗτος. Καὶ ἰδὼν πτερύγιον τῆς διπλοῖδος σου ἐν τῇ χειρὶ μου, καὶ οὐκ ἀπέκταγά σε. Καὶ ἐπῆρε Σαοὺλ τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσεν, καὶ εἶπε πρὸς Δαβὶδ· Δίκαιος σὺ ὑπὲρ ἐμέ, ὅτι σὺ ἀνταπέδωκάς μοι ἀγαθὰ, ἐγὼ δὲ ἀνταπέδωκά σοι κακὰ. Τεκταινόμενος ἀγαθὰ, ζητεῖ χάριν ἀγαθῆν. Μὴ πλατύνου σοῖς χεῖλεσιν· μὴ εἴπῃς· Ὅν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσομαι αὐτῷ, ὑπὲρ ὧν με ἠδίκησεν. Μὴ εἴπῃς· Τίσομαι τὸν ἐχθρόν· ἀλλ' ὑπόμεινον τὸν Κύριον, ἵνα σε βοηθήσῃ. Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτὸν, καὶ ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν. Τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ Κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθὰ. Ὅδοι μνησικακῶν εἰς θάνατον. Ὅς μνησικακεῖ, παράνομος. Ὁ κρύπτων ἔχθραν, συνίστησι δόλον. Κακίαν ἕκαστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ οὐ μὴ μνησικακῆτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. Κρῖμα δίκαιον κρίνατε, καὶ ἔλεος καὶ οἰκτιρισμὸν ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ἐκζητήσατε τὸ καλὸν, καὶ μὴ πονηρὸν, καὶ ἔσται μεθ' ὑμῶν Κύριος. Ἀκούσατε ῥῆμα Κυρίου οἱ τρέμοντες τὸν λόγον αὐτοῦ. Εἶπατε, ἀδελφοί μου, τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ βδελυσομένοις, ἵνα τὸ ὄνομα Κυρίου δοξασθῇ, καὶ ὀφθῇ ὑμῖν ἐν εὐφροσύνῃ ὑμῶν, καὶ ἐκεῖνοι αἰσχυρθῆσονται. Ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος μὴ μνήσῃς τῷ πλησίον σου. Ἄφες ἀδίκημα τῷ πλησίον σου, καὶ τότε δεηθέντος σου αἰ ἁμαρτίαι σου λυθήσονται. Μνήσθητι τὰ ἔσχατά σου, καὶ παῦσαι ἐχθραίνων. Δάνεισον τῷ πλησίον σου κατὰ δύναμίν σου. Ἐλεγξον τὸν πλησίον σου, μήποτε οὐκ ἐποίησε· καὶ εἴ τι ἐποίησε, μήποτε προσθῇ. Ἐλεγξον τὸν φίλον, μήποτε οὐκ εἶπε· καὶ εἰ εἴρηκεν, ἵνα μὴ δευτερεύσῃ. Νόει τὰ τοῦ πλησίον ἐξ ἑαυτοῦ. Ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ συντηρεῖ

ὄργην, καὶ παρὰ 95.1140 Κυρίου ζητεῖ ἴασιν. Ἐπ' ἄνθρωπον ὅμοιον αὐτοῦ οὐκ ἔχει ἔλεος, καὶ περὶ ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεῖται. Αὐτὸς σὰρξ ὢν, διατηρεῖ μῆνιν· καὶ τίς ἐξελεῖται τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ; μνήσθητι τὰ ἔσχατά σου, καὶ παύση ἐχθραίνων. Μνήσθητι ἐντολῶν, καὶ μὴ μνησίσης τῷ πλησίον. Ἐὰν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σου. Ἄφες τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον, διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἐὰν ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν· κύριε, πολλάκις εἰς ἐμὲ ἁμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι, ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά. Ὁμοιωθῆ ἢ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐθέλησε συνάραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ Κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον ἀφήκεν αὐτῷ. Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὔρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὠφείλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν, ἔπνιγε λέγων, ἀποδοῦς εἴ τι ὀφείλεις. Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτοῦ, λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν εἰς φυλακὴν, ἕως ἂν ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πονηρῆ, πᾶσαν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσας ἐμέ· οὐκ ἔδει καὶ σε ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλον, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἐλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ αὐτῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτως καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν. Ἐὰν ἁμάρτη ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. Καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρτήσῃ εἰς σε, καὶ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ, λέγων· Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. Ὁφείλομεν ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. Ἐκαστος ὑμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθόν, πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἦρε 95.1141 σκεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀνθρώπων. Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Εἰ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Ἔως καιροῦ ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. Ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἀλλήλων μέλη ἐσμέν. Ὁργίσεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. Ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν· μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ, εὐσπλαγχνοὶ, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἔχαρίσατο ἡμῖν. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητὰ, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. Τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένησθε; Ἄλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ

δικαιοσύνην, μακάριοι. Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, μὴ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίας κληρονομήσητε. Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. Ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὁ δὲ κακοποιῶν, οὐχ ἑώρακε τὸν Θεόν. Ὡσπερ τῷ φωτὶ αὐτομάτως ἔπεται τὸ φωτίζειν, καὶ τῷ μύρῳ τὸ εὐωδεῖν, οὕτω καὶ ταῖς ἀγαθαῖς πράξεις ἀναγκαίως ἀκολουθεῖ τὸ ὠφέλιμον. Οἱ τὸ ἀγαθὸν ἐργαζόμενοι, ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ τὸ ἀπόδεκτον ἔχουσι. Μηδεὶς ἄγνοιαν προφασίζέσθω περὶ τὸ ἀγαθόν· φυσικὰς λόγος, οἰκείωσιν ἡμῖν τοῦ καλοῦ, καὶ ἀλλοτριώσιν ἀπὸ τῶν βλαβερῶν ὑποδεικνύων ἐγκατεσπάρη. Ὁ ὑπὲρ τῆς τοῦ πλησίον ἀμαρτίας θερμὸν ἀποτήξας δάκρυον, ἑαυτὸν ἐξιάσατο, δι' ὧν τὸν ἀδελφὸν ἐπωδύρατο. Οἶδας τί ποιήσεις τῷ πλησίον σου καλόν; ὡς ἑαυτῷ βούλει παρ' ἑτέρου γενέσθαι. Ὁ ἐφησυχάζων, καὶ μὴ ἐλέγχων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἄσπλαχνός ἐστιν, ὡσπερ ὁ τὸν ἰὸν ἑναφείς τῷ δηχθέντι ὑπὸ τοῦ ἰοβόλου. Μὴ γελάσης πτώμα τοῦ πέλας· διάβαινε δὲ ἀσφαλῶς, ὡς σοι δύναμις· ἀλλὰ καὶ δίδου χεῖρα χαμαὶ κειμένῳ. 95.1144 Συγχωρήσωμεν, ἵνα συγχωρηθῶμεν. Ἀφῶμεν, ἵνα αἰτησώμεθα ἄφεσιν. Ἄφες ὁ ἀφεθείς· ἐλέησον ὁ ἐλεημένος. Κτῆσαι τὸ φιλάνθρωπον ἕως καιρός. Συγχωρήσωμέν τι μικρὸν, ἵνα μεῖζον ἀντιλάβωμεν, τὴν ὁμόνοιαν. Ἦττηθῶμεν, ἵνα νικήσωμεν. Ὁρᾶτε νόμους ἀθλήσεως, καὶ παλαιστῶν ἀγωνίσματα, οἱ τῷ κάτω κείσθαι πολλάκις νικῶσι τοὺς ὑπερκειμένους. Ἀγαθὸν χρηστότητι νικᾶν θρασύτητα, καὶ βελτίους ποιεῖν τοὺς ἀδικοῦντας, οἷς καρτεροῦμεν πάσχοντες. Εἰ μηδὲν ὠφλεις τῷ Θεῷ τιμωρίας, Μηδὲ αὐτοῖς ἴσθι τοῖς ὄφλουσι συμπαθής· Εἰ δὲ οἶδας ὄφλων, καὶ πρόχρησον τὸ πρᾶον. Οἶκτω γὰρ οἶκτος καὶ Θεῷ σταθμίζεται. Ὅτι δίδωμι πλέον τῇ πρὶν ἀγάπῃ τῆς παρουσίας ὑπεροψίας, καὶ διὰ τοῦτο γίνομαι μακροθυμότερος, ἵνα ὀνειδίσω θερμότερον. Αὐτάρκης μοι τιμωρία κατὰ τῶν ἀδικούντων, ἢ τοῦ ἀντιδρᾶν ἐξουσία. Μὴ σε ἀπατᾶ μάταιος λογισμὸς, ὅτι τὸ δίκαιος ἐπεξελεθεῖν ἀνεύθυνόν ἐστι, καὶ τὸ παραδοῦναι τοῖς νόμοις τὸν ἀδικήσαντα. Μεγάλην ἡμῖν νομίζωμεν προκεῖσθαι πραγματεῖαν φιλανθρωπίας, καὶ συγχωρήσωμεν τὰ εἰς ἡμᾶς, ἵνα καὶ αὐτοὶ τύχωμεν συγχωρήσεως. Τί χρηστότητος δόγμα συντομώτερον; Τοιοῦτος ἴσθι τοῖς φίλοις, καὶ τοῖς πέλας, οἷους ἑαυτῷ τούσδε τυγχάνειν θέλεις. Τηροῦμεν τὰς ἀλλήλων ἀμαρτίας, οὐχ ἵνα πενθήσωμεν, ἀλλ' ἵνα προσπλήξωμεν, καὶ ἀπολογία ἔχωμεν τῶν ἡμετέρων κακῶν τὰ τῶν πλησίον τραύματα. Ὅσῳπερ ἂν ἰσχυρότερος ᾖς, τοσοῦτω δικαιότερος ἂν εἴης τὸν ἀσθενέστερον διαβάσταξαι. Οὐ γὰρ ἑαυτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις ἰσχυρὸν εἶναι χρή τὸν ἰσχύοντα. Εἰ δὲ λέγων ἰσχύειν, τὴν ἀσθένειαν, τὴν ἐκείνου περιορᾶς, διπλὴν δώσεις δίκην, ὅτι τε οὐκ ἐφείσω, καὶ ὅτι πολλὴν ἔχομεν τοῦ φείσασθαι δύναμιν. Ὑπεύθυνος γὰρ ἕκαστος ἡμῶν τῆς τοῦ πλησίον σωτηρίας ἐστίν. Διὰ τοῦτο οὐχὶ τὰ ἑαυτοῦ σκοπεῖν, ἀλλὰ τὰ τῶν πέλας, ἐκελεύσθημεν. Τιμῆς γὰρ ἠγοράσθημεν· ὁ δὲ ἀγοράσας ἡμᾶς, τοῦτο προσέταξεν ἐπὶ τῇ κοινῇ πάντων λυσιτελείᾳ. Οὐχ ἀπλῶς πρὸς τὸ τῶν παραπτωμάτων μέτρον δεῖ τὴν ἐπιτίμησιν ἐπάγειν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἀμαρτανόντων στοχάζεσθαι προαιρέσεως, μήποτε ῥάψαι τὸ διερῥηγὸς βουλόμενος, χεῖρον τὸ σχίσμα ποιήσης. Ἐν μόνον σκοπῶμεν, ἀδελφοὶ, οὐχ ὅπως μηδὲν πάθωμεν παρὰ τῶν ἐχθρῶν κακὸν, ἀλλ' ὅπως μηδὲν 95.1145 αὐτοῖς ἡμεῖς ἐργασώμεθα κακόν. Ὅταν λάβῃς τὸν ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖρας τὰς σὰς, μὴ σκόπει ὅπως αὐτὸν ἀμυνάμενος, καὶ μυρίαὶς πλύνας λοιδορίαις ἐκπέμψῃς, ἀλλ' ὅπως ἐπαναγάγῃς πρὸς ἐπιείκειαν· καὶ μὴ πρότερον ἀποστῆς, ἕως ἂν περιγένη τῇ πραότητι τῆς ὠμότητος τῆς ἐκείνου. Τότε μεῖζους παρὰ τοῦ βίου κείσονται ἀντιδόσεις, ὅταν μυρία τοὺς ἐχθροὺς ἀγαθὰ ποιήσαντες, τούναντία ἀνταπολάβωμεν. Ὅταν ἐννοήσωμεν ἅπερ ἐπάθομεν παρὰ τῶν συνδούλων, λογισώμεθα ἅπερ ἐποιήσαμεν εἰς τὸν Δεσπότην, καὶ τῷ φόβῳ τῶν οἰκείων ἀμαρτημάτων τὸν θυμὸν ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις πλημμελήμασι ταχέως ἀπώσασθαι δυνησώμεθα. Εἰ γὰρ δεῖ μεμνησθαι ἀμαρτημάτων, τῶν οἰκείων

δεῖ μεμνησθαι μόνον· κὰν τῶν οἰκείων μνημονεύσωμεν, οὐδέποτε ἀλλότρια λογιούμεθα. Ἐὰν ἔχῃς τι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἔξελε τὴν λύπην, θεράπευσον τὴν ὀργὴν, λύσον τὴν ἔχθραν, ἵνα λάβῃς θεραπείαν ἀπὸ τῆς τραπέζης. Θυσία προσέρχῃ φρικτῆ καὶ ἀγία, αἰδέσθητι τὴν ὑπόθεσιν αὐτῆς τῆς προσφορᾶς. Ἐσφαγμένος πρόκειται ὁ Χριστός· καὶ τίνος ἔνεκεν ἐσφάγη; καὶ διὰ τί; Ἴνα εἰρηνοποιήσῃ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἵνα καὶ ἀγγέλοις σὲ ποιήσῃ φίλον. Μηδεὶς τοίνυν ἔστω Ἰούδας, μηδεὶς πονηρίας γέμων, μηδεὶς ἔχων ἰὸν ἐν τῇ διανοίᾳ, μὴ εἰς κατάκρισιν λάβῃ. Καὶ γὰρ τότε μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν προσφορὰν, ἐπέπεσεν τῷ Ἰούδα ὁ διάβολος· οὐ τοῦ σώματος καταφρονῶν τοῦ Δεσποτικοῦ, ἀλλὰ τῆς ἀναισχυντίας, ἐπιπηδῶν τοῦ Ἰούδα, ἵνα μάθωμεν, ὅτι τοῖς ἀναξίως μετέχουσι τῶν θείων μυστηρίων, τούτοις μάλιστα ἐπιπηδᾷ καὶ ἐπιβαίνει συνεχῶς ὁ διάβολος, ὥσπερ τῷ Ἰούδα τότε. Αἱ γὰρ τιμαὶ τοὺς ἀξίους ὠφελοῦσιν· τοὺς δὲ παρὰ τὴν ἀξίαν ἀπολαβόντας, εἰς μείζονα τιμωρίαν ἐμβάλλουσιν. Καὶ ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα φοβήσω, ἀλλ' ἵνα ἀσφαλίσωμαι. Σὺ τῷ συνδούλῳ μένεις ἐχθραίνων, καὶ πῶς δυνήσῃ βαδίζειν ἐπὶ τὴν τῆς εἰρήνης τράπεζαν; Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐδὲ ἀποθανεῖν ὑπὲρ σοῦ παρητήσατο, σὺ δὲ οὐδὲ ὀργὴν ἀφιέναι τῷ συνδούλῳ διὰ σεαυτὸν ἀνέχη. Ἐπηρέασε γὰρ, φησί, καὶ τὰ μέγιστα ἐπλεονέκτησεν. Καὶ τί τοῦτο; εἰς χρήματα ἢ ζημίᾳ· οὐδέπω ἐσταύρωσε, καθάπερ τὸν Χριστὸν οἱ Ἰουδαῖοι· ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτὸ τὸ αἷμα, ὅπερ ἐξέχεεν, εἰς σωτηρίαν τοῖς ἐκχέασιν ἔδωκεν. Τί τούτῳ ἴσον ἔχεις εἰπεῖν; Ἐὰν μὴ ἀφῆς τῷ ἐχθρῷ, οὐκ ἐκεῖνον ἠδίκησας μᾶλλον, ἢ σαυτὸν. Ἐκεῖνον μὲν γὰρ εἰς τὸν παρόντα βίον παρέβλεψας, ἑαυτὸν δὲ ἀσύγνωστον ἐποίησας πρὸς τὴν ἀπολογίαν τὴν εἰς τὴν μέλλουσαν ἡμέραν. Οὐδὲν γὰρ οὕτω μισεῖ ὁ Θεὸς, ὡς 95.1148 μνησικάκον ἄνθρωπον, ὡς οἰδαίνουσαν καρδίαν, ὡς φλεγμαίνουσαν ψυχὴν. Ἄκουσον γοῦν τί φησιν· Ὅταν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῆς ἄνω τοῦ θυσιαστηρίου, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σου· ἄφες τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀπελθὼν καταλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ. Τί λέγεις, ἀφήσω; Ναί, φησίν· διὰ γὰρ τὴν εἰρήνην τὴν εἰς τὸν ἀδελφόν, καὶ αὕτη ἡ θυσία ἐγένετο. Μείζον ἀγαθὸν τὸ ἐλεγχθῆναι τοῦ ἐλέγξει νομίζω, ὅσω μείζον ἐστὶ τὸ ἑαυτὸν ἀπαλλαγῆναι κακοῦ, τοῦ ἄλλον ἀπαλλάξαι. Δεῖ κεκραμένον εἶναι τὸν ἔλεγχον, τὸ πρᾶγμα μὲν λέγοντα, δειλίαν δὲ προσποιούμενον, κατὰ τοὺς σοφοὺς τῶν ἱατρῶν, οἱ κρύπτουσι τῷ χαλκῷ τὸν διαιροῦντα σίδηρον. Πᾶσα μὲν ἁμαρτία δεινὴ ἐστὶ· πλὴν μείζον τῆς μνησικακίας, καὶ τῆς πλεονεξίας οὐδὲν ἐστίν. Οὐκ εἶπεν, πορνεία ἢ εἰδωλολατρεία ἐστίν, ἀλλὰ πλεονεξία. Ἀδελφὴ δὲ τῆς πλεονεξίας ἡ μνησικακία. Δεινὴ γάρ ἐστίν ἡ ἁμαρτία αὕτη καὶ παράνομος. Τὰ λοιπὰ ἁμαρτήματα πονηρὰ μὲν εἰσιν, ὀλιγόχρονοι δὲ τυγχάνουσιν, ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἀποτελούμενα. Ἐπόρνευσέ τις; ἐν μιᾷ ὥρᾳ παύσας τὸ κακὸν, τὰς λοιπὰς ὥρας δύναται ἡσυχάσαι. Ἐκλεψέ τις; ἐν μιᾷ ὥρᾳ ποιήσας τὸ κακὸν, λοιπὸν μετανοεῖ. Ἐφόνευσέ τις; κακὸν μὲν καὶ τοῦτο· ἀλλὰ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ποιήσας τὸ κακὸν, τὰς λοιπὰς ὥρας δύναται μετανοῆσαι. Ὁ δὲ μνησικάκος, καθ' ἑκάστην ὥραν ἁμαρτάνει, τὴν κακίαν ἐν τῇ καρδίᾳ περιφέρων. Κὰν εἰς ἐκκλησίαν εἰσέλθῃ, οὐ δύναται καθαρὰν εὐχὴν τῷ Θεῷ ἀναπέμψαι, τὴν κακίαν ἔχων κατὰ τοῦ πλησίον. Οὐδὲ καθαρῶς ἀπὸ ἁμαρτίας μνησικάκος ψυχὴ· καὶ ἐλεημοσύνην οὐδέποτε ἐργάζεται. Ὁ γὰρ μὴ ἔχων ἀγάπην, οὐδὲ ἔλεεῖ, οὐδὲ ἀντιλαμβάνεται. Ὁ ἄκακος ἐχθρὸν οὐκ ἔχει· ὁ μνησικάκος οὐκ ἀπαλλάττεται τοῦ ἐχθροῦ, ἐχθρὸν ἔχων τὸ ἴδιον συνειδός.

ΤΙΤΛ. ΙΒ΄. Περὶ ἀσεβῶν, καὶ ἁμαρτωλῶν, καὶ κακῶν, καὶ μοχθηρῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀδίκων, καὶ παρανόμων.

Οὐ συνθελήσεις τῷ ἀσεβεῖ· οὐκ εἰσακούσεις τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ. Οὐκ ἐπιποθήσεις ἐπ' αὐτῷ, οὐδὲ μὴ σκεπάσης

αὐτόν. Ἀναγγέλλων ἀναγγελεῖς περὶ αὐτοῦ· καὶ αἱ χεῖρές σου ἔσονται ἐπ' αὐτὸν ἐν πρώτῳ ἀποκτεῖναι αὐτόν, καὶ αἱ χεῖρες παντὸς τοῦ λαοῦ σου ἐπ' ἐσχάτων. Διὰ τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας τῶν ἐθνῶν τούτων Κύριος ἐξολοθρεύσει αὐτούς πρὸ προσώπου σου· οὐ διὰ τὴν δικαιοσύνην σου, οὐδὲ διὰ τὴν ὀσιότητα τῆς καρδίας σου, σὺ εἰσπορεύῃ κληρονομῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνομίαν τῶν ἐθνῶν τούτων Κύριος ἐξολοθρεύει αὐτούς πρὸ προσώπου σου. 95.1149 Θεὸν τὸν γεννήσαντά σε ἐγκατέλιπες, καὶ ἐπελάθου Θεοῦ τοῦ τρέφοντός σε. Ἵνα μὴ ἀπολέσῃ ἀμαρτωλὸς τὸν ἀναμάρτητον, οὐ μὴ θελήσῃ ὁ Θεὸς εὐίλατεῦσαι αὐτῷ· ἀλλ' ἐκκαυθήσεται ὀργὴ Κυρίου, καὶ ὁ ζῆλος αὐτοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ. Ἐξολοθρεύσατε τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔσονται ὑμῖν εἰς παγίδας, καὶ εἰς σκάνδαλα, καὶ εἰς ἥλους ἐν ταῖς πτέρναις ὑμῶν, καὶ εἰς βολίδας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν· ὅτι οὐκ ἠκούσατε τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν. Καὶ ἔσται, τὸν τρόπον ἠύφρανθῃ Κύριος ἐν ὑμῖν τοῦ εὖ ποιῆσαι ὑμᾶς, οὕτως εὐφρανθήσεται Κύριος ἐφ' ὑμῖν, ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς. Ἐξ ἀνόμων ἐξελεύσεται πλημμέλεια. Ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Βασσά λέγων· Ἀνθ' ὧν ὑψώσά σε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔδωκά σε ἠγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου, καὶ ἐπορεύθης ἐν ὁδῷ Ἱεροβοάμ, καὶ ἐξήμαρτες τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ, τοῦ παροργίσει με ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ὀπίσω σου, καὶ ὀπίσω τοῦ οἴκου σου κακὰ· καὶ δώσω τὸν οἶκόν σου, ὡς τὸν οἶκον Ἱεροβοάμ. Τὸν τεθνηκότα τοῦ Βασσά ἐν τῇ πόλει, καταφάγονται οἱ κύνες· καὶ τὸν τεθνηκότα ἐν τῷ πεδίῳ, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Εὐφροσύνη ἀσεβῶν πτώμα ἐξαίσιον· χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώλεια. Ἐὰν ἀνέβῃ εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ τὰ δῶρα, ἢ δὲ θυσία αὐτῶν νεφῶν ἄψηται· κἂν δοκῆ ἤδη κατεστηρίχθαι, τότε εἰς τέλος ἀπολεῖται. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐροῦσι· Ποῦ ἐστίν; Θυμὸς ἐπὶ ἀμαρτωλοῦς ἐπελεύσεται, καὶ τότε γινώσκονται ποῦ ἐστὶν αὐτῶν ἢ ὕλη. Οἱ σπεῖροντες τὰ ἄτοπα, ὀδύνας θερίσουσιν. Ἀπὸ δὲ προστάγματος Κυρίου ἀπολοῦνται, ἀπὸ δὲ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανισθήσονται. Πρὸ προσώπου ἀσεβοῦς τίς ἔπηξεν; Φῶς ἀσεβῶν σβεσθήσεται. Πρόσωπα ἀσεβῶν ἀτιμίας ἐμπλησθήσεται. Πᾶς ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι· ὅταν δοκῆ εἰρηνεύειν, ἤξει αὐτοῦ ἢ καταστροφή. Ἐλπίς ἀσεβοῦς ἀπολεῖται· ἀοίκητος γὰρ αὐτοῦ ἔσται ὁ οἶκος. Ἀράχνη δὲ αὐτοῦ ἀποβήσεται ἢ σκηνή. Ἡμέρα ὀργῆς ἐπέλθῃ αὐτῷ. Ἀσεβῶν λύχνος σβεσθήσεται. Ἐλεύσεται δὲ αὐτοῖς ἢ καταστροφή, καὶ ἔσονται ὡσπερ ἄχυρα ἀπὸ ἀνέμου. Ὀφθαλμοὶ ἀσεβῶν τακῆσονται. Ἡ γὰρ ἐλπίς αὐτῶν ἀπώλεια. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν. Ἐλασσονοῦσι φυλὰς ἀμαρτίαι. Παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσι, σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτῶν ἀμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. 95.1152 Οὐ παροικήσει σοι πονηρευόμενος, οὐδὲ διαμένουσι. Συντελεσθήσεται δὴ πονηρία ἀμαρτωλῶν, καὶ κατευθυνεῖς. Σύντριψον τὸν βραχίονα τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ τοῦ πονηροῦ. Ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ μετ' ἤχου. Ἐπιβρέξει ἐπὶ ἀμαρτωλοῦς παγίδα, πῦρ καὶ θεῖον. Πολλοὶ αἱ μᾶστιγες τοῦ ἀμαρτωλοῦ Πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι. Θάνατος ἀμαρτωλῶν πονηρὸς, καὶ οἱ μισοῦντες τὸν δίκαιον. Οἱ ἐχθροὶ Κυρίου ἅμα τοῦ δοξασθῆναι αὐτούς καὶ ὑψωθῆναι. Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρούμενον. Κρινόν με ὁ Θεὸς, καὶ δίκασον τὴν δίκην μου ἐξ ἔθνους. Τί ἐγκαυχᾶ ἐν κακίᾳ, ὁ δυνατὸς ἀνομίαν; ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοὶ εἰσι βολίδες. Ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἀμαρτωλοὶ ἀπὸ μητρας· ἐπλανήθησαν. Εὐφρανθήσεται δίκαιος, ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν· τὰς χεῖρας, κ. τ. λ. Σκέπασόν με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους. Ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς, οὕτως ἀπολοῦνται. Ἀνταποδώσει Κύριος κατὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν· καὶ κατὰ, κ. τ. λ. Ἐκλίποιεν ἀμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἄνομοι. Ἐπιθυμία ἀμαρτωλοῦ ἀπολεῖται. Ἴδου οἱ μακρύνοντες ἑαυτούς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται. Μακρὰν ἀπὸ ἀμαρτωλῶν σωτηρία, ὅτι τὰ δικαιώματα, κ. τ. λ. Πάντας τοὺς ἀμαρτωλοῦς

ἐξολοθρεύσει. Ἀμαρτάνοντας καταδιώξεται κακά. Ὅδοι ἀσεβῶν ἀπολοῦνται. Αἱ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναί, καὶ οὐκ οἶδασι πῶς προσκόπτουσιν. Ἐγγονον κακὸν, μάχαιρα τοὺς ὀδόντας ἔχει, καὶ τὰς μύλας στομιδας, ὥστε ἀναλίσκειν τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς. Πρόχειρος γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἢ ἀπώλεια. Οὐ ἂν εἰσέλθῃ ἀσεβῆς, ἀφανίζεται. Καρπὸς ἀσεβῶν ἀναστρέφει Κύριος. Ἀσεβῆς ποιεῖ ἔργα ἄδικα. 95.1153

Στόμα ἀσεβῶν καλύπτει πένθος ἄωρον. Συντριβὴ ἀσεβῶν, πενία. Παραπονηρευομένης καταιγίδος ἀφανίζεται ὁ ἀσεβῆς. Διωγμοὶ ἀσεβῶν εἰς θάνατον. Λαμπτήρ ἀσεβῶν, ἀμαρτία. Ἔργα ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως. Ἀσεβῆς ποιεῖ ἔργα ἀδικίας. Φυλάσσεται ὁ ἀσεβῆς εἰς ἡμέραν κακῆν. Ἄδικοι ἀπολοῦνται συντόμως. Θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς, οὐ καλόν. Φεύγει ἀσεβῆς μηδενὸς διώκοντος. Γλῶσσα ἀδίκου ἐξολεῖται. Ἀσεβῆς οὐχ ἔξει παρρησίαν. Θυσία ἀσεβῶν βδέλυγμα Κυρίῳ. Ὅδος κακοῦ, καὶ ποῦς παρανόμου, ἀπολεῖται ἐν ἡμέρᾳ κακῆ. Βδέλυγμα Κυρίῳ, ὁδοὶ ἀσεβοῦς. Ἄνθ' ὧν ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται. Ψυχὴ ἀσεβοῦς, οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς ἀνθρώπων. Ὡσπερ ὄμφαξ ὁδοῦσι βλαβερός, καὶ καπνὸς ὄμμασιν, οὕτως παρανομία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ. Κατὰρα Κυρίου ἐν οἴκοις ἀσεβῶν. Οἰκίαι ἀσεβῶν ἀφανισθήσονται. Μακρὰν ἀπέχει ἀπὸ ἀμαρτωλῶν ὁ Θεός. Ἀκάθαρτος ἔναντι Κυρίου πᾶς παράνομος. Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ· δεῖλαιοὶ εἰσιν, ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ. Συντέλεια εἰς ἀσεβεῖς ἦξει. Ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς, καὶ ἐξαρῶ τοὺς ἀνόμους ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, λέγει Κύριος. Ἄκουε, οὐρανὲ, καὶ ἐνωτίζου, ἡ γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν. Ἔσονται ὥσπερ τερέβινθος ἀποβεβληκυῖα αὐτῆς τὰ φύλλα, καὶ ὡς παράδεισος ὕδωρ μὴ ἔχων. Καὶ ἔσται ἰσχύς αὐτῶν ὡς καλάμη στυπασίου, καὶ ἡ ἐργασία αὐτῶν ὡς σπινθῆρες πυρός. Καὶ κατακαυθήσονται οἱ ἄνομοι, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ ἅμα, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων. Ἀσεβῶν πόλις, εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ οἰκοδομηθῆ. Ἐντελοῦμαι τῇ οἰκουμένη κακὰ, καὶ τοῖς ἀσεβέσι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. Οὐ μὴ μείνη εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον σπέρμα πονηρόν. Ἴδου ἡμέρα ἔρχεται Κυρίου μετὰ θυμοῦ καὶ 95.1156 ὀργῆς, θεῖναι τὴν οἰκουμένην ὅλην ἔρημον, καὶ τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἀπολέσαι ἐξ αὐτῆς. Ἡ γῆ τῶν ἀσεβῶν πεσεῖται. Τρόμος λήψεται τοὺς ἀσεβεῖς. Ἀρθήτω ὁ ἀσεβῆς, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν Κυρίου. Οὐκ ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσι, λέγει Κύριος. Ἐὰν ἀπ' ἐμοῦ ἀποστῆς, πλεόν τι ἔξεις, εἶπεν ὁ Κύριος. Ὁ ἄνομος θύων μόσχον, ὡς ἀποκτείνων κύνα· ὁ δὲ ἀναφέρων σεμίδαλιν, ὡς αἷμα ὑῶν. Οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ, πονηρὰ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ. Ἔσται ὡς κονιορτὸς ἀπὸ τροχοῦ ὁ πλοῦτος τῶν ἀσεβῶν, καὶ ὡς χνοῦς φερόμενος. Καὶ ἔσται ὡς στιγμή. Καὶ ἔσται ὡς ἐνυπνιαζόμενος καθ' ὕπνον, ὁ πλοῦτος τῶν ἐθνῶν, καὶ ἔσονται ὡς οἱ ἐν ὕπνῳ πεινῶντες καὶ ἐσθίοντες, καὶ ἐξαναστάντων αὐτῶν μάταιον τὸ ἐνύπνιον αὐτῶν· καὶ ὄν τρόπον ἐνυπνιάζεται ὁ διψῶν ὡς πεινῶν, καὶ ἐξαναστὰς ἔτι διψᾷ, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς κενὸν ἤλπισεν, οὕτως ἔσται ὁ πλοῦτος πάντων τῶν ἐθνῶν. Εἶπεν Κύριος πρὸς με· Μὴ προσεῦξῃ περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, ὅτι ἐὰν στῆ Μωϋσῆς καὶ Σαμουὴλ πρὸ προσώπου μου, οὐκ ἔσται ἡ ψυχὴ μου πρὸς αὐτούς. Ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσῃ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβεσθήσεται· καὶ ἔσονται εἰς ὄρασιν πάσῃ σαρκί. Μὴ ἐπιλήσεται νύμφη τὸν κόσμον αὐτῆς, καὶ παρθένος τὴν στηθοδεσμίδα αὐτῆς; ὁ δὲ λαός μου ἐπελάθετό μου, ἡμέρας ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Τάδε λέγει Κύριος· Αὐτοὶ οἰκοδομήσουσιν, ἐγὼ δὲ καταστρέψω. Ἐν ἴσῳ μισητὰ, καὶ ὁ ἀσεβῶν, καὶ ἡ ἀσέβεια· τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι ἐξολοθρευθήσεται. Ἐλπίς ἀσεβῶν ὡς φερόμενος χνοῦς ὑπὸ ἀνέμου, καὶ ὡς καπνὸς ἀπὸ ἀνέμου διεχύθη. Γενεᾶς ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη. Μάταιοι μὲν πάντες ἄνθρωποι, οἷς παρῆν Θεοῦ ἀγνωσία, καὶ ἐκ τῶν ὀρωμένων ἀγαθῶν οὐκ ἴσχυσαν εἰδέναι τὰ ὄντα, οὔτε τοῖς ἔργοις προσέχοντες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην. Ταλαίπωροι, καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες αὐτῶν. Τοῖς ἀσεβέσι μέχρι τέλους ἀνελεῖμων θυμὸς ἐπέστη. Ἐν συναγωγῇ ἀμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ. Ἐκδίκησις ἀσεβῶν, πῦρ καὶ σκώληξ. 95.1157 Πῦρ,

χάλαζα, καὶ λιμὸς, καὶ θάνατος, πάντα ταῦτα εἰς κόλασιν ἀμαρτωλῶν ἐκτίσθη. Θάνατος, καὶ ἔρις, καὶ ῥομφαία, καὶ μᾶστιξ, ἐπὶ τοὺς ἀνόμους ἐκτίσθησαν. Οὐαὶ ὑμῖν, ἄνδρες ἀσεβεῖς, οἵτινες ἐγκατελίπετε νόμον Κυρίου. Πένθος νεκροῦ ἑπτὰ ἡμέραι· μωροῦ δὲ καὶ ἀσεβοῦς, πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ὡς ῥομφαία δίστομος, πᾶσα ἀμαρτία οὐκ εὐδοκεῖ ὁ ὕψιστος ἐν προσφοραῖς ἀσεβῶν. Ὡς ἀπὸ προσώπου ὄψεως φεῦγε ἀπὸ ἀμαρτίας. Ἐὰν γὰρ προσέλθῃς, ἔξεταί σε· ὀδόντες λέοντος οἱ ὀδόντες αὐτῆς, ἀναιροῦντες ψυχάς. Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν. Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς. Ἀναχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, δούλος ἐστὶ τῆς ἀμαρτίας· ὁ δὲ δούλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ. Τάλας ἐγὼ, οὐδὲ ἐμνήσθην, ὅτι ὁ Θεὸς νοῦν ὄρᾳ, καὶ ψυχῆς ἐπιτηρεῖ φωνήν. Συνεργῶν ὁ ἐχθρὸς πρὸς ἀμαρτίαν, πρὸς ἑμαυτὸν λέγει· Ἐλεήμων ἐστὶν ὁ Θεὸς, καὶ ἀνέξεταί μου. Καὶ μὴ πληγῆς παραχρηῖμα, οὐκ ἐπαυσάμην, ἀλλὰ μᾶλλον κατεφρόνησα συγγνώμης. καὶ ἐδαπάνησα Θεοῦ μακροθυμίαν. Ὡσπερ συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀποστελεῖ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐμβαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων. Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὰ πονηρά. Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. Οὐκ ἔστι δένδρον καλὸν, ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν, ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέξουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βᾶτου τρυγῶσι σταφυλήν. Τὰ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας, θάνατος. Ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἀμαρτίαν· ἡ δὲ ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα, ἀποκύει θάνατον. 95.1160 Ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὶν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτάνει. Τινῶν αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τινῶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσι. Βαρυτάτη κόλασις τοῖς εὐφρονοῦσιν, ὁ ἀπὸ Θεοῦ χωρισμός. Ἀσέβεια κυρίως λέγεται ἢ εἰς Θεὸν ἀμαρτία. Ἀμῆχανον ἐκτραπήναι τῆς δικαίας ὁδοῦ, μὴ λήθην Θεοῦ ταῖς ψυχαῖς νοσήσαντας. Μηδεὶς οἰέσθω τῶν ἐσφαλμένας περὶ Θεοῦ ἐχόντων ὑπολήψεις, ὅτι δεκταὶ αὐτῶν εἰσιν αἱ ἐν ψαλμωδίαις αἰνέσεις. Θεοῦ ἄγνοια θάνατός ἐστι ψυχῆς. Τίνι οὐαί; τίνι θλίψεις; τίνι ἀπορία καὶ σκότος; τίνι αἰωνία κατάκρισις; οὐ τοῖς παραβάταις; οὐ τοῖς τὴν πίστιν ἀρνησαμένοις; Τίς δὲ τῆς ἀρνήσεως ἔλεγχος; οὐχ ὅτι τὰς οἰκείας ὁμολογίας ἠθέτησαν; Ὡσπερ ὁμολογία τῆς εἰς Θεὸν πίστεως, τὸν τῆς εὐσεβείας μακαρισμὸν προξενεῖ, οὕτω καὶ ἡ ἄρνησις τῆ κατακρίσει τῆς ἀθεότητος ὑποβάλλει. Παρεμβαλεῖ ἄγγελος Κυρίου παντὶ πεπιστευκότι εἰς τὸν Κύριον. Ἄγγελος παρεδρεύει, ἐὰν μήποτε αὐτὸν ἡμεῖς ἐκ τῶν πονηρῶν ἔργων ἀποδιώξωμεν. Ὡς γὰρ τὰς μελίσσας καπνὸς φυγαδεύει, καὶ τὰς περιστεράς ἐξελαύνει δυσωδία, οὕτω καὶ τὸν φύλακα τῆς ζωῆς ἡμῶν ἄγγελον ἢ πολύδακρυς καὶ δυσώδης ἀφίστησιν ἀμαρτία. Ὁ κοπιάσας ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ζήσεται εἰς τέλος. Ὁ δὲ ἐν τρυφῇ καὶ ἐκλύσει πάσῃ διάγων, διὰ τὸ ἀβροδίατον πορφύραν καὶ βύσσον ἐνδεδυμένος, καὶ εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς, καὶ φεύγων τοὺς ὑπὲρ ἀρετῆς καμάτους, οὔτε ἐκοπίασεν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, οὔτε ζήσεται ἐν τῷ μέλλοντι, ἀλλὰ μακρὰν ὄψεται τὴν ζωὴν, βασανιζόμενος ἐν τῇ φλογὶ τῆς καμίνου. Ὡσπερ ἡ σκιά τῷ σώματι, οὕτω ταῖς ψυχαῖς αἱ ἀμαρτίαι παρέπονται, ἐναργεῖς τὰς πράξεις ἐξεικονίζουσαι. Οὐπω ἡ καταδίκη ἐνεπόδιζε τῇ εὐθηνίᾳ τῆς γῆς. Πρεσβυτέρα γὰρ αὕτη τῆς ἀμαρτίας, δι' ἣν κατεκρίθημεν ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου ἡμῶν ἐσθίειν τὸν ἄρτον. Πλὴν τὸ ῥόδον ἄνευ

ἀκάνθης ἦν πότε· ὕστερον δὲ τῷ κάλλει τοῦ ἄνθους ἀκάνθη συνεζεύχθη, ἵνα τῷ τέρπνῳ τῆς ἀπολαύσεως ἔγγυθεν ἔχωμεν παρακειμένην τὴν λύπην, μεμνημένοι τῆς ἀμαρτίας, δι' ἣν ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἡμῖν ἡ γῆ ἀνατέλλειν κατεδικάσθη. Εἰ ἀκόρεστος τοῦ ἡλίου τούτου ἡ θεά, ποταπὸς τῷ κάλλει ὁ τῆς δικαιοσύνης Ἥλιος; Εἰ τυφλῷ ζημία τοῦτον μὴ βλέπειν, ποταπὴ ζημία τῷ ἀμαρτωλῷ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς στερηθῆναι; Βαρεῖα ἡ ἀμαρτία, καθέλκουσα τὴν ψυχὴν εἰς 95.1161 πυθμένα ἄδου. Τὸ ἀμαρτάνειν ἡμῖν κατὰ ἀπουσίαν τοῦ θεοῦ φόβος γίνεται. Εἰ μὲν καλὸν ἡ ἀμαρτία, φύλασσε ταύτην εἰς τέλος. Εἰ δὲ βλαβερὰ τῷ ποιῶντι, τί ἐπιμένεις τοῖς ὀλεθρίοις; οὐδεὶς χολὴν ἐμέσαι ζητῶν ἐκ πονηρᾶς καὶ ἀκολάστου διαίτης, πολυπλασίονα ταύτην ἑαυτῷ θησαυρίζει. Νοῦν σου τὴν ὑπέρθεις, κἂν περιστείλῃ τοῖς ῥήμασιν· αὐτὰ βοᾷ τὰ πράγματα, κἂν τῇ φωνῇ σιωπᾶς. Ἔασον, ἀποχρήσομαι τῇ σαρκὶ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν αἰσχυρῶν. Ἐγκυλισθῶ τῷ βορβόρῳ τῶν ἡδονῶν· αἰμάξω τὰς χεῖρας· ἀφέλωμαι τὰ ἀλλότρια· πορευθῶ δολίως, ἐπιορκήσω, ψεύσωμαι, καὶ τότε μετανοῶ. Ὅρα μὴ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἀπολυτρώσεως πλῆθος κακῶν συλλεξάμενος, τὴν μὲν ἀμαρτίαν ἀθροίσῃς, τῆς δὲ συγχωρήσεως ἀποτύχῃς. Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. Μὴ ἐμπορεύου τὴν χάριν. Μὴ εἴπῃς· καλὸς μὲν ὁ νόμος, ἀλλ' ἡδίων ἡ ἀμαρτία· ἡδονὴ ἄγγιστρόν ἐστιν τοῦ διαβόλου πρὸς ἀπώλειαν ἔλκον· ἡδονὴ μήτηρ τῆς ἀμαρτίας, ἡ δὲ ἀμαρτία τὸ κέντρον ἐστὶ θανάτου. Ἡδονὴ τροφὸς ἐστὶ τοῦ αἰωνίου σκώληκος, ἡ πρὸς καιρὸν καταλιπαίνει τὸν ἀμαρτάνοντα, ὕστερον δὲ πικροτέρας χολῆς ποιεῖται τὰς ἀναδόσεις. Οὐδὲν ἄλλο βοᾷ ἡ ὑπέρθεις, ἡ ταῦτα· βασιλευσάτω ἐν ἐμοὶ ἡ ἀμαρτία, εἶτα βασιλεύσει ποτὲ καὶ ὁ Κύριος. Παραστήσω μου τὰ μέλη ὄπλα ἀδικίας τῇ ἀνομίᾳ ποτὲ, καὶ ὄπλα δικαιοσύνης αὐτὰ τῷ Θεῷ. Οὕτω καὶ ὁ Κάϊν προσέφερε τὰς θυσίας, τὰ πρῶτα τῇ ἀπολαύσει τῇ ἑαυτοῦ, τὰ δευτέρα τῷ κτίσαντι καὶ δωρησαμένῳ Θεῷ. Ὅτε δυνατὸς εἶ ἐν ἔργοις, τὴν νεότητά σου ταῖς ἀμαρτίαις προσαναλίσκεις· ὅταν ἀποκάμῃ τὰ ὄργανα, τότε προσάγεις αὐτὰ τῷ Θεῷ, ὅτε εἰς οὐδὲν ἐστὶν αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀλλ' ἀνάγκη κεῖσθαι, διὰ τὸν ἐκ τοῦ χρόνου μαρασμὸν παραλυθέντος τοῦ τόνου. Ἡ ἐν γῆρᾳ σωφροσύνη, οὐ σωφροσύνη, ἀλλ' ἀκολασίας ἀδυναμία· νεκρὸς οὐ στεφανοῦται. Οὐδεὶς δίκαιος δι' ἀδυναμίαν τοῦ κακοῦ. Ἔως ἐστὶ δύναμις, λόγῳ κράτει τῆς ἀμαρτίας. Τοῦτο γάρ ἐστιν ἀρετὴ, ἔκκλισις ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιήσις ἀγαθοῦ. Ἡ δὲ ἀργία τῆς πονηρίας, οὔτε ἐπαίνων αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, οὔτε κολάσεως ἀξιούται. Ἐὰν δι' ἡλικίαν παύσῃ τῆς ἀμαρτίας, τῆς ἀσθενείας ἡ χάρις. Ἐπαινοῦμεν δὲ τοὺς κατὰ προαίρεσιν ἀγαθοὺς, οὐ τοὺς ὑπὸ ἀνάγκης ἐξαιρεγομένους. Τίς δέ σοι καὶ τὸν ὄρον τῆς ζωῆς ἔπηξεν; τί σοι τὴν προθεσίαν τοῦ γήρωσ ὥρισεν; τίς οὗτος ἀξιόπιστος παρά σοι τῶν μελλόντων ἐγγυητής; οὐχ ὄρας νήπια ἀρπαζόμενα; τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ἀπαγομένους; οὐκ ἔχει μίαν προθεσίαν ὁ βίος. Τί ἀναμένεις πυρετοῦ σοι δῶρον γενέσθαι τὴν μετάνοιαν, ὅτε οὔτε φθέγγασθαι δυνήσῃ, τάχα δὲ οὐδὲ ἀκοῦσαι, οὐ χεῖρας ἄραι εἰς τοὺς οὐρανοὺς, οὐκ ἐπὶ πόδας διαναστῆναι, οὐ κλῖναι γόνυ εἰς τὴν προσκύνησιν. 95.1164 Μηδεὶς σε ἐξαπατάτω κενοῖς λόγοις· ἐπιστήσεται γάρ σοι αἰφνίδιος ὄλεθρος, καὶ ἡ καταστροφὴ ὁμοίως καταιγίδι παρέσται. Ἦξει ἄγγελος κατηφῆς, ἀπάγων βιαίως, καὶ κατασύρων σου τὴν ψυχὴν δεδεμένην ταῖς ἀμαρτίαις πυκνὰ μεταστρεφομένην πρὸς τὰ ὧδε, καὶ ὄδυρομένην ἄνευ φωνῆς, τοῦ ὄργανου λοιπὸν τὸν θρῆνον ἀποκλεισθέντος, Ὡ πόσα σπαράξεις σεαυτὸν, πόσα δὲ στενάξεις, ἄπρακτα μετανοῶν ἐπὶ τοῖς βουλευθεῖσιν! ὅταν ἴδῃς τὴν φαιδρότητα τῶν δικαίων ἐν λαμπρᾷ διανομῇ τῶν δώρων, καὶ τὴν κατήφειαν τῶν ἀμαρτωλῶν ἐν τῷ σκότει τῷ βαθυτάτῳ. Οἷα ἐρεῖς ἐν τῇ ὀδύνη τῆς καρδίας σου τότε; Αἰ ἐμέ, μὴ ἀπορρίψαι τὸ βαρὺ τοῦτο φορτίον τῆς ἀμαρτίας, οὕτω ῥαδίας οὔσης τῆς ἀποθέσεως, ἀλλὰ τὸν σωρὸν τῶν κακῶν τούτων ἐφέλκεσθαι. Αἰ ἐμέ, τὰς κηλίδας μὴ ἀποπλύνασθαι, ἀλλ' ἐστιγμένον εἶναι ταῖς ἀμαρτίαις. Νῦν ἂν ἤμην μετὰ τῶν ἀγγέλων· νῦν ἂν τοῖς οὐρανόις ἀγαθοῖς ἐνετρύφω. Ὡ τῶν πονηρῶν βουλευμάτων! διὰ πρόσκαιρον

ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν ἀθάνατα βασανίζομαι. Δι' ἡδονὴν σαρκός, τῷ πυρὶ παραδίδομαι· δικαία ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ. Ἐκαλούμην, καὶ οὐχ ὑπήκουον. Ἐδιδασκόμεν, καὶ οὐ προεῖχον. Διεμαρτύραντό μοι, ἐγὼ δὲ κατεγέλων. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐρεῖς ἀποκλαιόμενος, ἐὰν προαναρπασθῆς. Τοὺς τῆς ἀμαρτίας καμάτους τὸ τῆς γέννης ἐπίπονον καὶ σκυθρωπὸν ἀναμένει. Ἐμοὶ μὲν δακρῦειν ἐπέρχεται ἐπὶ σέ, ἄνθρωπε, ὅταν ἐνθυμηθῶ, ὅτι τὰ ἔργα τῆς αἰσχύνης προτιμᾷς τῆς μεγάλης δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὸ τῆς ἀκολασίας ἡδὺ δυσαποσπάστως ἔχων τῆς ἀμαρτίας, τῶν ἐν ἐπαγγελίας ἀγαθῶν σεαυτὸν ἀποκλείεις, μὴ ἰδεῖν ἀγαθὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ ἀγγέλων μυριάδες, πρωτοτόκων πανήγυρις, ἀποστόλων θρόνοι, προφητῶν προεδρίαί, σκῆπτρα πατριαρχῶν, μαρτύρων στέφανοι, δικαίων ἔπαινοι. Τούτοις σεαυτὸν ἐπιθύμησον συναριθμηθῆναι, ἀπολουσάμενος, καὶ ἁγιασθεὶς κατὰ τὴν δωρεὰν τοῦ Χριστοῦ. Ἄνθρωπε, ἢ τὴν γέννην φοβήθητι, ἢ τῆς βασιλείας ἀντιποιήθητι. Μὴ ἀτιμάσῃς τὴν κλῆσιν. Πρόχειρον ἡ κακία, καὶ δίχα τοῦ ἔλκοντος. Εὐρετὶς κακῶν ἡ ἀσέβεια, καὶ λίαν τολμηρὸν εἰς ἐγχείρησιν. Πῶς δὲ ἀνθρώπων ἡμελλον φείδεσθαι, οἱ θεότητος μὴ φεισάμενοι; Πρώτην ὤφλησε τιμωρίαν ὁ ἄνθρωπος τῷ Θεῷ, ὅτι ἀπέστησεν ἑαυτὸν τοῦ ποιήσαντος, καὶ πρὸς τὸν ἐναντίον ἀπηυτομόλησεν, δραπετῆς τοῦ κατὰ φύσιν Δεσπότου, καὶ ἀποστάτης γενόμενος. Δευτέραν δὲ, ὅτι τὴν πονηρὰν τῆς ἀμαρτίας δουλείαν ἀντὶ τῆς αὐτεξουσίου ἐλευθερίας ἠλλάξατο, καὶ προετίμησεν τοῦ δουλεύειν Θεῷ τὸ τυραννεῖσθαι ἀπὸ τῆς καταφθειρούσης δυνάμεως. 95.1165 Ἡ τοῦ κακοῦ στάσις, ἀρχὴ τῆς κατὰ ἀρετὴν ἐστὶν ὁρμῆς. Οὐκ ἔστιν ἄλλη τις τοῦ κακοῦ ὑπόστασις, εἰ μὴ ὁ χωρισμὸς τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κρείττονος. Ἡ ἀμαρτία, ἕως μὲν ἂν ὠδίνηται, ἔχει τινὰ αἰσχύνην. Ἐπειδὰν δὲ τελεσθῆ, τότε ἀναισχυντοτέρους ποιεῖ τοὺς ἐργαζομένους αὐτήν. Οὐ τὸ θλίβεσθαι κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀμαρτάνειν κακόν. Ἡ χαλεπὴ θλίψις τοῦτο ἐστίν. Οὐχ οἱ ἀσεβοῦντες μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ δυνάμενοι μὲν ἀπαγαγεῖν τῆς ἀσεβείας, μὴ βουλόμενοι δὲ, δι' ὄκνον ἢ διὰ νωθεῖαν, ὁμοίως κολάζονται. Μὴ προσεῦξῃ περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, φησὶ πρὸς Ἱερεμίαν ὁ Θεὸς, ὅτι ἐὰν στῆ Μωϋσῆς καὶ Σαμουὴλ, οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν. Οὕτως ἐστὶν ἀμαρτήματα πᾶσαν ὑπερβαίνοντα συγγνώμην, καὶ ἀπολογίας τυχεῖν οὐ δυνάμενα. Τὸ ἀνεπισκόπητον καὶ ἀπρονόητον ἐγκαταλειφθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, πάντων ὀλεθριώτατον, καὶ ἢ ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι μεγίστη τιμωρία αὕτη, τὸ ἔρημον καὶ ὄρφανὸν γενέσθαι ποιεῖ Θεοῦ. Ὁ γὰρ ξένος τοῦ βοηθοῦ καὶ Σωτῆρος γενόμενος, ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς καὶ τοῖς λησταῖς εὐθύς ἐστίν. Εἶτα βασιλεὺς μὲν ἐπίγειος πιστεύεται εἶναι, καίπερ μὴ πᾶσι βλεπόμενος· διὰ δὲ νόμων, καὶ διατάξεων αὐτοῦ, καὶ ἐξουσιῶν, καὶ δυνάμεων, καὶ εἰκόνων νοεῖται, τὸν δὲ Θεὸν οὐ βούλει νοεῖσθαι δι' ἔργων καὶ δυνάμεων. Οὐ τὸν Θεὸν βλάψομεν ἀγνοοῦντες αὐτὸν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἀποστερήσομεν τῆς αὐτοῦ φιλίας. Οὐδέποτε αἴρεσις τὴν Ἐκκλησίαν ἐνίκησεν, ἀλλὰ αἰεὶ μαίνεται, καὶ κατ' ὀλίγον προελθοῦσα εὐθέως λύεται. Ὡσπερ ὀφθαλμὸς τεταραγμένος, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τοῖς παρὰ φύσιν θολωθεῖσα δόγμασιν, οὐχ οἷά τε τὸ φῶς τῆς ἀληθείας διδέναι ἀκριβῶς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ποσὶ παρορᾷ. Ἐν οὖν θολερῷ ὕδατι, καὶ τὰς ἐγχείλεις ἀλίσκεσθαί φασιν ἀποτυφλουμένας. Κρεῖττων εὐημερίας ἀχαλινώτου νόσος φιλόσοφος. Οἱ πολλὰ πταῖοντες, καὶ μὴ κολαζόμενοι, φοβεῖσθαι καὶ δεδοικέναι ὀφείλουσιν. Αὕξεται γὰρ αὐτοῖς τὰ τῆς τιμωρίας διὰ τῆς ἀτιμωρησίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ. Πέφυκεν ἕκαστος τῶν κακουργῶν ἀνδρῶν τὸ δίκαιον λέγων κακόν. Εἰ μηδὲν πράττεις φαῦλον, μηδὲν φοβηθῆς πάμπαν. Εἰ δὲ κακὰ ἐργάζῃ, φοβήθητι τὸν Κριτὴν. Εἰ εὐρίσκομεν ὄφεις ὄφειων δεινότερους, δῆλον ὅτι 95.1168 καὶ πάθη παθῶν ἐστὶ χαλεπώτερα, καὶ δαιμόνων πονηρῶν ἕτεροι πονηρότεροι καὶ πικρότεροι ὑπάρχουσι δαίμονες, καὶ φαύλων φαυλότεροι. Τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ῥαδίως διὰ τῆς ἀμαρτίας φονευομένης ὑπὸ τῶν δελεαζόντων ἀκαθάρτων δαιμόνων, εὐστόχως εἶπεν ὁ λέξας, ὅτι ἀγρεύομαι ὡσπερ λέων εἰς σφαγὴν. Τῇ φύσει τὸ ἀγαθὸν

ἄνω φέρον ὑπάρχει, τὸ δὲ κακὸν πρὸς τὰ κάτω καθέλκει τὸν κεχρημένον· ὡς πού και ὁ Σολομὼν ἐφράσατο, ὅτι Οἱ πόδες τῆς ἀφροσύνης τοὺς χρωμένους αὐτῇ εἰς ἄδην κατάγουσιν. Βαβυλῶν ποτὲ μὲν ὁ διάβολος λέγεται, ποτὲ δὲ ἡ ψυχὴ ἀνθρώπου συγκεχυμένη ἐκ πειρασμῶν χαλεπῶν, ποτὲ δὲ ὁ κόσμος δι' αὐτὴν ἐν αὐτῷ πολιτευομένην σύγχυσιν, καὶ χλεύην, καὶ ἀπάτην Τινὲς καὶ χωρὶς περιστάσεως, καὶ ἀνάγκης, πόθῳ θεῖῳ καὶ ἔρωτι προσέρχονται τῷ Θεῷ, ἀποφυγόντες τὰ δοκοῦντα ἐν κόσμῳ ὠραῖά τε καὶ τερπνά· σὺ τοσαύταις βληθεῖς ταλαιπωρίαις, μένεις ἀκμὴν φιλονεικῶν, καὶ στέργων τὰ ὑλικά πράγματα, καὶ ταῖς ἀμαρτίαις καταπνιγόμενος, οὐ βούλει αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ἐκ παρατάξεως τὸν Θεὸν παροργίζεις, τρισάθλιε; Εἶπερ αἴσθησιν εἶχες, αὐτὰ τὰ τοῦ βίου πράγματα ἤλαυνέ σε καταφυγεῖν πρὸς Θεὸν, καὶ σωθῆναι. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἔθελοκακεῖς, βλέπε τὰ καταληψόμενά σε, ἵνα ἐν μέσῳ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων κακίστῳ μόρῳ τὸν βίον καταλύσης, κάκεισε ἀπέλθης γυμνὸς ἀρετῆς πάσης. Τοὺς καρποὺς τῶν σῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτὸς ἐσθίεις. Καὶ γὰρ εἴρηται παρὰ τῷ Ἡσαΐᾳ, ὅτι Ἔδονται τὰ ἔργα τῆς πονηρίας αὐτῶν. Τῆς δὲ καρδίας τῆς πονηρίας μεμορφωμένης, βδελυροὶ ἐκ ταύτης λογισμοὶ ἀναπηδῶσι. Καταγέλαστον ἂν εἴη τὸ κατάρχειν τῶν ἀνδραπόδων, ἐξανδραποδίζεσθαι δὲ ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας. Πάντες οἱ ἀμαρτωλοὶ πολύτροποι λέγονται. Ἄλλος γὰρ τρόπος πορνείας, καὶ ἄλλος τρόπος θυμοῦ, καὶ ἕτερος κενοδοξίας τρόπος, καὶ φθόνου, καὶ μνησικακίας, καὶ τῶν ἐξῆς. Οἱ δὲ δίκαιοι μονότροποι εἰσιν. Διόπερ φησὶν ὁ μακάριος Δαβὶδ, ὅτι Κύριος κατοικίζει κοινοτρόπους ἐν οἴκῳ πνευματικῷ. Εἰ λεπρὸς ποτε κατάστικτος τὴν σάρκα, μετὰ πίστεως προσελθὼν Χριστῷ τῷ πανυψίστῳ Θεῷ, ἀπέληφεν εὐθέως ταύτην παντὸς καθαρὰν σπίλου, διὰ τί αὐτὸς ὀκνεῖς πιστεῖ καὶ δεήσει χρήσασθαι, καὶ τῶν μιαρῶν, καὶ ἀκαθάρτων παθῶν τῆς ψυχῆς λυτρωθῆναι; Οὐκ οἶσθα ὅτι ὧν τις ἠττῆται ψυχῆς παθῶν, τούτων γίνεται καὶ δούλος μαστιγίας; ἀλλ' οὐκ ἐσμὲν ἡμεῖς παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας, ὅπως τῆς ἀμαρτίας διαιρεθέντες ἐλευθεριάσωμεν. Αἰρετὸν 95.1169 μᾶλλον δούλον γενέσθαι καὶ οἰκοτρίβων οἰκότριβα, ἢ δουλωθῆναι ποτε πάθει καταράτοις Πλειστάκις τὴν μεγάλην θάλασσαν, καὶ τὸν θαλάσσιον οὐκ ἠγγόνησας φόβον; πόσω μᾶλλον φοβερωτέρα ἡ μνήμη τῆς κρίσεως. Οὐ πάντες οἱ δαίμονες τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύματα, ἢ τὰς αὐτὰς πονηρὰς λειτουργίας ἐπιτάσσονται παρὰ τοῦ διαβόλου. Ἄλλος γὰρ ἄλλην βδελυρὰν καὶ θεοστυγὴν διακονίαν πεπίστευται. Καὶ οὗτος μὲν βλασφημίας λογισμοὺς ταῖς τῶν ἀνθρώπων καρδίαις ἐγγλύφουσιν· ἐκεῖνοι δὲ αἰσχροὺς ἐπιθυμίας ὑποτίθενται τῇ ψυχῇ. Καὶ ἄλλοι μὲν εἰς κενοδοξίαν, καὶ φθόνον, καὶ τὰ ἐξῆς διεγείρουν εἰώθασιν· ἄλλοι δὲ τοῖς αἰρετικοῖς τὰς ὕλας τῶν νοημάτων χορηγοῦσιν· ἄλλοι δὲ περὶ γαστριμαργίαν καὶ μέθην, καὶ πορνείαν σχολάζουσι. Καὶ ἕτεροι μὲν δαίμονες διὰ τῶν ἐνυπνίων, καὶ τῶν παρατηρήσεων Ἑλληνικῶν ἐξαπατῶσι, καὶ χλευάζουσι. Ἄτεροι δὲ τὰς ἡδονὰς τῶν ἀνθρώπων ἐμβάλλουσιν ἐν τῷ σώματι, καὶ πάντα τὰ μέλη τῇ ἀθεσμῖα καγχάζειν καὶ κυματοῦσθαι ποιοῦσι, καὶ ὀμίχλης, καὶ ζόφου πληροῦσι τὰς αἰσθήσεις· καὶ οἱ μὲν τοῖς ἐπαιδοῖς, καὶ φαρμάκοις, καὶ τοῖς ἐπιλαλοῦσι συμπράττουσι, καὶ συνεπισχύουσιν. Ἐκεῖνοι, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἕκαστον τάγμα δαιμόνων ἰδίαν τινα κεκλήρωται διακονίαν καὶ πραγματείαν ψυχοβλαβῆ. Ὁ χεῖλεσι μόνον ὁμολογῶν τὸν Χριστὸν, ἀρνησάμενος δὲ τοῖς ἔργοις, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ, οὐδὲ ἔχει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ· μόνου καὶ παντὸς μετόχου τυγχάνοντος τοῦ ἐν αὐτῷ πάντα ποιοῦντος. Τότε συγχώρησις γίνεται τῶν προεπταισμένων, ὅταν ἔργα μετανοίας μετὰ ταῦτα τελεσθῇ. Εἰ γὰρ τις ἔτι πράττων τὰ ψεκτικά καὶ κολαστέα, προσποιεῖται μετάνοιαν, οὐ τεύξεται συγχώρησεως, ἔτι πράττων τὰ ἀπηγορευμένα. Προσαγορεύσαντος τοῦ ἀσεβοῦς Βασιλίδου τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, καὶ εἰπόντος· Ἐπιγινώσκεις ἡμᾶς; ἀμελητῆ, Ἐπιγινώσκω σε, λέγει ὁ ἅγιος, πρωτότοκον τε Σατανᾶ. Φοβηθῶμεν, οὐχὶ νόσον τὴν ἕξωθεν, ἀλλὰ ἀμαρτήματα, δι' ἃ ἡ νόσος· καὶ νόσον ψυχῆς, οὐχὶ σώματος.

Νόμος ἔστω κατὰ τῶν σεμνὰ καὶ θεῖα, οὐ σεμνῶς καὶ θεοπρεπῶς ὄραν ἀξιούντων, κόλασιν ἐπιφέρειν ἀορασίας. Εἰ βούλει ὑπὸ τοῦ Θεοῦ βασιλεύεσθαι, μὴ βούλει ἀμαρτάνειν. Εἰ δὲ ἀμαρτάνεις, πῶς βασιλεύσῃ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ καθαρὸς νοῦς πέφυκεν θεωρεῖν τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὁ Θεὸς τούτῳ πέφυκεν ἐμφανίζεσθαι. Ὅσοι οὖν 95.1172 περὶ τὴν ἀλήθειαν ἐσφάλισαν, παρὰ τὸ κακῶς βιώσαι ἐσφάλισαν. Κολάζονται οὖν οἱ αἰρετικοὶ, οὐχ ὅτι αἰρετικοὶ εἰσιν, ἀλλ' ὅτι γεγόνασι κακῶς βιώσαντες. Οὐκ ἔστι γὰρ αἰρετικὸν γενέσθαι, μὴ κακῶς βιώσαντα, εἴτε λόγος, εἴτε πράξει. Δικαίως οὖν κριθήσονται, οὐχ ὅτι προσκόπτουσιν, ἀλλ' ὅτι ἑαυτοὺς διὰ μέθης, ἀπειθείας, καὶ φιλαργυρίας τυφλοῦντες, ἐν σκότει διαπορεύονται.

ΤΙΤΛ. ΙΓ'. -Περὶ ἀναμαρτησίας· ὅτι οὐδεὶς ἀναμάρτητος, εἰ μὴ ὁ Θεός.

Μὴ καθαρὸς ἔσται βροτὸς ἐνώπιον Κυρίου; Τίς καθαρὸς ἔστιν ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' οὐδὲ εἷς, κἂν μίαν ἡμέραν ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Οὐρανὸς οὐ καθαρὸς ἐναντίον αὐτοῦ. Τίς βροτὸς, ὅτι ἔσται ἄμεμπτος; πῶς ἔσται βροτὸς δίκαιος παρὰ Κυρίῳ; Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσεις, Κύριε, Κύριε, τίς ὑποστήσεται; Μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν. Τίς καυχῆσεται ἀγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρρησιάζεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἀμαρτίας; Ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῆ, ὃς ποιήσει ἀγαθόν, καὶ οὐχ ἀμαρτήσεται. Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἀμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἀλήθεια ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν.

ΤΙΤΛ. ΙΔ'. -Περὶ ἀποταξαμένων. καὶ ἐξ ὑποστροφῆς ἐκεῖνα πραττόντων οἷς ἀπετάξαντο.

Τοὺς ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιὰς, ἀπάξει Κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. Ὡσπερ κύων, ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔμετον, καὶ μισητὸς γένηται, οὕτως ἄφρων τῇ αὐτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἀμαρτίαν. Ἐν τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, καὶ ποιήσει ἀδικίαν, κατὰ πάσας τὰς ἀνομίας ἃς ἐποίησεν ὁ ἄνομος, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν, οὐ μὴ φυλαχθῶσιν ἐν τῷ παραπτώματι αὐτοῦ, ᾧ παρέπεσεν, καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ αἷς ἤμαρτεν, ἐν αὐταῖς ἀποθανεῖται. Δικαιοσύνη δικαίου οὐ μὴ ἐξέλθῃ αὐτόν, ἐν ἣ ἂν ἡμέρα πλανηθῇ· καὶ ἀνομία ἀσεβοῦς οὐ μὴ κακῶς αὐτόν, ἐν ἣ ἂν ἡμέρα ἀποστραφῇ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ. Ἐκαστον ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑμῶν κρινῶ ὑμᾶς, οἶκος Ἰσραὴλ. Βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ, καὶ πάλιν ἀπτόμενος αὐτοῦ, τί ὠφέλησεν ἐν τῷ λουτρῷ αὐτοῦ; Οὕτως ὁ ἄνθρωπος νηστεύων ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ πάλιν πορευόμενος, καὶ τὰ αὐτὰ ποιῶν, τῆς προσευχῆς αὐτοῦ, τίς εἰσακούσεται; καὶ τί ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινωθῆναι αὐτόν; Μὴ προσκόψῃς ἐν λιθῶδεσι. 95.1173 Ἐπανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης εἰς ἀμαρτίαν, ὁ Κύριος ἐτοιμάσει εἰς ῥομφαίαν αὐτόν. Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, οὐκ εὐθετὸς ἔστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εἰ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτῳ δὲ πάλιν ἐμπλακέντες, ἠττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. Κρεῖσσον γὰρ αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς τῆς ἀγίας ἐντολῆς. Συμβέβηκε γὰρ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέρασμα, καὶ ὅς λουσάμενος εἰς κύλισμα βορβόρου. Ἐλεεινὸν θέαμα, μετὰ νηστείαν, μετὰ σκληραγωγίαν, μετὰ προσευχὴν ἐκτενῆ, μετὰ δάκρυον δαψιλές, μετὰ ἐγκράτειαν ἐτῶν εἴκοσιν ἢ τριάκοντα, δι' ἀπροσεξίαν ψυχῆς καὶ ἀμέλειαν γυμνὸν ἀπάντων ἀποδειχθῆναι, καὶ παραπλήσιον γενέσθαι τὸν τῇ ἐργασίᾳ τῶν ἐντολῶν εὐθηνούμενον ἐμπόρῳ τινὶ μεγαλοπλούτῳ, ὃς τὰ πλήθη τῶν ἀγωγίμων ἐπαγόμενος, ἐξ οὐρίας αὐτῷ τῆς νηδὸς φερομένης, τὰ

φοβερὰ πελάγη διαδραμῶν, πρὸς αὐτοῖς τοῖς λιμέσι διαρράγέντος τοῦ πλοίου, πάντων ἔρημος ἀθρόον ἀπεδείχθη. Ἐὰν καὶ οὗτος τὰ μυρίοις πόνοις καὶ ἰδρῶσι κτηθέντα, μιᾷ προσβολῇ δαίμονος ἀπολέση, ὥσπερ τινὶ ἀγρίῳ λαίλαπι τῇ ἀμαρτία βυθισθεῖς· πρέπουσα φωνὴ τῷ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἀρετὴν ναυαγήσαντι. Ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταγιγῆς κατεπόντισέ με. Ὁ ἐν προκοπῇ γενόμενος ἀγαθῶν ἔργων, εἶτα παλινδρομήσας πρὸς τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, οὐ μόνον τοῖς πεπονημένοις μισθὸν ἐζημιώθη, ἀλλὰ καὶ βαρυτέρας ἀξιοῦται τῆς κατακρίσεως. Τὸ ἅπαξ τινὰ μετανοήσαντα, τὴν αὐτὴν πάλιν ποιῆσαι ἀμαρτίαν, ἔλεγχός ἐστι τοῦτο, πρῶτον αἴτιον τῆς ἀμαρτίας ἐκείνης μὴ κεκαθάρθαι, ἀφ' οὗ καθάπερ ἀπὸ ρίζης τινὸς τὰ ἴσα φύεσθαι συμβαίνει. Ὡσπερ εἴ τις φυτοῦ κλάδους ἐκκόψαι θελήσειεν, τὴν ρίζαν ἐάσας, οὐδὲν ἦττον ἢ ρίζα μένουσα πάλιν βλαστάνει. Ἐφ' οἷς ἂν εὖρω ὑμᾶς ἐπὶ τούτοις καὶ κρινῶ· καὶ παρέκαστα βοᾷ τὸ τέλος ἀπάντων, ὥστε καὶ τὰ μέγιστα εὖ πεπονηκότες τὸν βίον, ἐπὶ δὲ τοῦ τέλους ἐξοκείλονται πρὸς κακίαν, ἀνόνητοι πάντες οἱ πρόσθεν πόνοι, ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ δράματος ἐξάθλων γενομένων. Ὅταν ἄνθρωπος δίκαιος ἐκπέση, λέγωμεν περὶ αὐτοῦ τὸ λεχθὲν παρὰ τοῦ Ἡσαίου· Πῶς ἐξέπεσεν ὁ ἔωσφόρος ἐξ οὐρανοῦ, καὶ εἰς τὴν γῆν συνετρίβη; 95.1176 Ἦνιοι προκόψαντες ἐπ' ἀρετὴν, ὑπενόστησαν πρὶν ἐφικέσθαι τοῦ τέλους, τὴν ἄρτι φουομένην ἀριστοκρατείαν ἐν ψυχῇ καθελοῦσης τῆς παλαιᾶς ὀλιγοκρατείας, ἢ πρὸς ὀλίγον ἠρεμήσασα, πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς μετὰ πλείονος δυνάμεως ἐναπέθετο. Ὅταν ἄνθρωπος κατορθώσῃ βίον ἐνάρετον δι' ἀσκήσεως, καὶ ἀγαθῆς πολιτείας, καὶ ἔστιν ὑπὸ πάντων ἐγνωσμένος, ὅτι ἔστιν εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, καὶ ἐκπέση εἰς ἀμαρτίαν, τοῦτό ἐστι παράπτωμα. Ἀνήλθεν γὰρ εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πέπτωκεν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἄδου.

ΤΙΤΛ. ΙΕ'. Περὶ ἀναστάσεως, καὶ κρίσεως, αἰωνίας κολάσεως.

Ἦτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κρινεῖ. Ἄντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν, καὶ ἐκλείψουσι, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν. Εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; Σύμπαν τὸ ποίημα ἄξει ὁ Θεὸς εἰς κρίσιν, ἐν παντὶ παρεωραμένῳ, ἐὰν ἀγαθὸν, ἐὰν πονηρόν. Οὐαὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἡμέραν Κυρίου! Ἴνα τί ὑμῖν αὕτη ἡμέρα Κυρίου; αὕτη ἐστὶ σκότος, καὶ οὐ φῶς. Μεγάλη ἢ ἡμέρα Κυρίου, μεγάλη καὶ ἐπιφανὴς σφόδρα. Τίς ἔσται ἰκανὸς αὐτῇ; Ἐξεγειρέσθω, καὶ ἀναβαινέτω πάντα τὰ ἔθνη εἰς τὴν κοιλάδα Ἰωσαφάτ, ὅτι ἐκεῖ καθιῶ τοῦ διακρῖναι πάντα τὰ ἔθνη εἰς τὴν κύκλωθεν. Ἐξαποστείλατε δρέπανα, ὅτι παρέστηκεν ὁ τρυγητός. Εἰσπορεύεσθε, πατεῖτε, διότι πλήρης ἢ ληνός· ὑπερχεῖται τὰ ὑπολήνια, ὅτι ἐπληθύνθη τὰ κακὰ αὐτῶν. Ἦχοι ἐξήχησαν ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δίκης· ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη συσκοτάσουσι, καὶ οἱ ἀστέρες οὐ δώσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν· ὁ δὲ Κύριος ἐκ Σιών ἀνακράξεται, καὶ ἐξ Ἱερουσαλήμ δώσει τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ. Εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου Κυρίου, διότι ἐγγὺς ἢ ἡμέρα Κυρίου. Ἦτοίμασε Κύριος τὴν θυσίαν αὐτοῦ, ἠγίασε τοὺς κλητοὺς αὐτοῦ. Ἐγγὺς ἢ ἡμέρα Κυρίου ἢ μεγάλη, ἐγγὺς καὶ ταχεῖα σφόδρα. Φωνὴ ἢ ἡμέρα Κυρίου πικρὰ καὶ σκληρὰ τέτακται· ἡμέρα ὀργῆς, ἢ ἡμέρα ἐκείνη ἡμέρα θλίψεως καὶ ἀνάγκης, καὶ ἀφανισμοῦ· ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου. Ἴδου ἔρχεται, λέγει Κύριος ὁ παντοκράτωρ· καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; διότι αὐτὸς εἰσπορεύεται ὡς πῦρ ἐν χωνευτηρίῳ, καὶ ὡς πόα πλυνόντων· καὶ καθιεῖται χωνεύων καὶ καθαρίζων ὡς τὸ ἀργύριον. Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω Ἠλίαν τὸν Θεσβίτην, πρὶν ἔλθειν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. Νῦν εἰσέλθετε εἰς τὰς πέτρας, καὶ κρύπτεσθε εἰς τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου Κυρίου, καὶ 95.1177 ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν. Ἴδου ἡμέρα Κυρίου ἀνίατος ἔρχεται μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς, θῆναι τὴν οἰκουμένην ὅλην ἔρημον καὶ τοὺς ἀμαρτωλοὺς

ἀπολέσει ἐξ αὐτῆς. Οἱ γὰρ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὁ Ὠρίων, καὶ ὁ κόσμος πᾶς τοῦ οὐρανοῦ, τὸ φῶς αὐτῶν οὐ δώσουσι, καὶ σκοτασθήσονται τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φῶς. Καὶ ἐντελοῦμαι τῇ οἰκουμένη ὅλη κακὰ, καὶ τοῖς ἀσεβέσι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν· καὶ ἀπολέσω ὕβριν ἀνόμων, καὶ ὕβριν ὑπερηφάνων ταπεινώσω. Ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Ἐγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ τὸν συλλογισμόν ἔρχομαι συναγαγεῖν. Εἰλιγῆσεται ὁ οὐρανὸς ὡς βιβλίον, καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσοῦνται ὡς φύλλον ἐξ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλον ἀπὸ συκῆς. Πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται πρὸς σὲ εἰς κρίσιν, καὶ πάντα αὐτοὺς ἐτάσει· οἱ δὲ ἔνοχοι ἔσονται ἐν λύπῃ. Ἴδου ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἴδου ὁ Κύριος ἡμῶν μετὰ ἰσχύος ἔρχεται. Ἴδου ὁ μισθὸς μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔργον ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἴδου Κύριος ὡς πῦρ ἵξει, καὶ ὡς καταιγὶς τὰ ἄρματα αὐτοῦ, ἀποδοῦναι ἐν θυμῷ ἐκδίκησιν καὶ ἀποσκορακισμόν ἐν φλογὶ πυρός. Ἐν γὰρ τῷ πυρὶ Κυρίου κριθήσεται πᾶσα ἡ γῆ. Τάδε λέγει Κύριος τοῖς ὀστέοις τούτοις· Ἴδου ἐγὼ φέρω ἐφ' ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς, καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς νεῦρα, καὶ ἄξω ἐφ' ὑμᾶς σάρκα· καὶ ζήσεσθε, καὶ γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος. Κρίσις τῷ Κυρίῳ ἐν τοῖς ἔθνεσι, κρίνεσθαι αὐτὸς πρὸς πᾶσαν σάρκα. Ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ ὁ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο. Καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιῶν, καὶ ἡ θριξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρὸν· καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ φλόξ πυρός, καὶ οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον. Ποταμὸς πυρός εἶλκεν ἐκπορευόμενος ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Χιλίαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ μυρία μυριάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ. Ἐμπροσθεν αὐτοῦ κριτήριον ἐκάθισεν, καὶ αἱ βίβλοι ἠνεώχθησαν. Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστήσεται Μιχαὴλ ὁ ἄρχων ὁ μέγας, ὁ ἐστηκὼς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ· καὶ ἔσται καιρὸς θλίψεως, οἷος οὐ γέγονεν ἄφ' οὗ γεγένηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς, ἕως καιροῦ ἐκείνου. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σωθήσεται ὁ λαὸς σου πᾶς ὁ εὐρεθεὶς γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ· καὶ πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐν γῆς χῶματι ἐξεγερθήσονται. Οὗτοι εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὗτοι εἰς ὄνειδισμόν, καὶ αἰσχύνῃν αἰώνιον· καὶ οἱ συνιέντες ἐκλάμπουσιν ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος, καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν, ὡσεὶ ἀστέρες εἰς τὸν αἰῶνα. Λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἄργον ὃ ἐὰν λαλή 95.1180 σωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου κατακριθήσῃ. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁ σπεύρων καλὸν σπέρμα, ἔστιν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δὲ ἀγρὸς, ἔστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσιν υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπεύρας αὐτὰ, ἔστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνος ἔστιν· οἱ δὲ θερισταί, ἄγγελοι εἰσιν. Ὡσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀποστελεῖ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιῶντας τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐμβαλοῦσι αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρὸς αὐτῶν. Μέλλει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν. Εὐθέως μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται· καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· καὶ ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως, καὶ δόξης πολλῆς· καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης, καὶ συλλέξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ

ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ Πατὴρ μόνος. Γρηγορεῖτε. ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν. Ἔρχεται ὥρα, ἐν ἧ πάντες οἱ ἐν μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ· καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Υἱοῦ ἀνθρώπου. Ἦσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίσκοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσε πάντας. Ὁμοίως καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· ἦσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· ἦ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθε Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. Κατὰ ταῦτα ἔσται ἡ ἡμέρα, ἐν ἧ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. Τότε ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ, σελήνῃ, καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἔθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ 95.1181 οἰκουμένη. Αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, καὶ τότε ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Προσέχετε ἑαυτοῖς μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθη, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνιδίως ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὡς παγίς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. Ὅταν ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοί εἰσιν ἐν οὐρανῷ. Λογίζομαι, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. Ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει. Εἴ τις τὸ ἔργον μένει, ὃ ἐπωκοδόμησεν, μισθὸν λήψεται. Εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται. Αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὕτως γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιόν. Ἄλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν· ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεῦτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οἶος ὁ χοϊκὸς τοιοῦτοι καὶ οἱ χυϊκοί· καὶ οἶος ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. Καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ. Τοῦτο φημι, ἀδελφοί μου, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. Ἴδου μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα. Ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλίσει γὰρ· καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσεται ἀθανασίαν. Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσεται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσεται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος. Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τὸ νῖκος; τὸ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία; Ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος. Τοὺς πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι, δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομισθῆται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, καθὰ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε φαῦλον. Ὅ γὰρ ἂν σπεῖρῃ ἄνθρωπος; τοῦτο καὶ θερίσει. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπησθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρειᾶν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ, οὕτως ἔρχεται. Ὅταν γὰρ εἴπωσιν· Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπιστήσεται ὄλεθρος. Ὡσπερ ἡ ὠδὴν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. 95.1184 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός· μηδὲ θροεῖσθε, μηδὲ διὰ πνεύματος, μήτε δι' ἐπιστολῆς, ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα Κυρίου. Μὴ τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ

ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῆ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν, ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καθίσει, ἀποδεικνύοντα ἑαυτὸν, ὅτι ἐστὶ Θεός. Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ. Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται· καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς παρουσίας αὐτοῦ· οὐ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις, καὶ τέρασι ψεύδους, καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο, εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. Καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ. Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Ἦξει ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ, ἐν ἧ ἡ οἱ οὐρανοὶ μὲν ῥοιζηδὸν παρελεύσονται· στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. Ἴδου ἔρχεται Κύριος ἐν μυριάσιν ἀγίαις αὐτοῦ, ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων τῶν ἔργων αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν λόγων, ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ οἱ ἀμαρτωλοί. Μὴ με νομίση ὡσπερ μητέρα τινὰ τροφὸν, ψευδῆ σοι μορμολύκεια ἐπισείειν, ὡσπερ ἐκεῖνοι ποιεῖν περὶ τοὺς νηπίους τῶν παίδων εἰώθασιν, ὅταν θρηνῶσιν ἄτακτα καὶ ἀπέραντα, καὶ δι' ἐπιπλάστων διηγημάτων κατασιγάζουσιν. Ταῦτα μὲν οὐ μῦθος, ἀλλὰ λόγος ἀψευδῆς προκεκηρυγμένος φωνεῖ. Καὶ ἴσθι ἀκριβῶς, ὅτι γενήσεται τῶν βεβιωμένων ἔλεγχος ἀκριβής. Οὐκ ἔστι ρῆτωρ ἐκεῖ· οὐκ ἔστι πιθανότης ῥημάτων, κλέψαι δυναμένη τοῦ δικαστοῦ τὴν ἀλήθειαν· οὐκ ἀκολουθοῦσι κόλακες, οὐ τὰ χρήματα, οὐδ' ὄγκος ἀξιώματος· ἔρημος φίλων, ἔρημος βοηθῶν, ἀσυνηγόρητος, καταισχυρόμενος ἕκαστος ἀπολειφθήσεται· σκυθρωπὸς, κατηφής, μεμονωμένος, ἀπαρρησίαστος. Ὅπου ἂν τις περιαγάγῃ τὸν ὀφθαλμὸν, ἐναργεῖς ὄψεται τῶν ἔργων τὰς εἰκόνας. Ὅσπερ γὰρ σκιά τῷ σώματι, οὕτω ταῖς ψυχαῖς αἱ ἀμαρτίαι παρέπονται, ἐναργεῖς τὰς πράξεις ἐξεικονίζουσαι. Διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἄρνησις ἐκεῖ· ἀλλὰ φράσσεται στόμα ἀναίσχυντον. Αὐτὰ γὰρ ἐκάστου καταμαρτυρεῖ τὰ 95.1185 πράγματα, οὐ φωνὴν ἀφίεντα, ἀλλὰ τοιαῦτα φαινόμενα, οἷα ὑφ' ἡμῶν γεγένηται. Ἐν καὶ τοῦτο τῆς τοῦ διαβόλου μεθοδείας, τὸ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὡσπερ ἐπιλαθομένους τῶν τοσοῦτων ἀποφάσεων, τέλος κολάσεων ἑαυτοῖς ὑπογράφειν, εἰς τὸ μᾶλλον κατατολμᾶν τῆς ἀμαρτίας. Ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσῃ, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται. Ἐκεῖ κρίνεται, οὐχὶ μόνον ὁ καθηγησάμενος τοῦ δεινοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ πονηρῷ ἡγεμόνι πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἀκολουθήσας. Φησὶν ὁ προφήτης· Ἴνα τί ὑμεῖς ζητεῖτε τὴν ἡμέραν Κυρίου; καὶ αὕτη ἐστὶ σκότος, καὶ οὐ φῶς· σκότος δὲ δηλονότι τοῖς ἀξίοις τοῦ σκότους. Ἐπεὶ ἀνέσπερον καὶ ἀδιάδοχον, καὶ ἀτελεύτητον τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἶδεν ὁ λόγος, ἦν καὶ ὀγδόην ὁ ψαλμῶδης προσηγόρευσεν, διὰ τὸ ἔξω κεῖσθαι τοῦ ἑβδοματικοῦ τούτου χρόνου. Ὅστε κἂν ἡμέραν εἴπησιν, καὶ αἰῶνα, τὴν αὐτὴν ἐρεῖς ἔννοιαν. Εἴτε οὖν ἡμέρα ἢ κατάστασις ἐκείνη λέγοιτο, μία ἐστὶ, καὶ οὐ πολλαί· εἴτε αἰὼν προσαγορεύοιτο, μοναχὸς ἂν εἴη, καὶ οὐ πολλοστός. Καλὸν μὴ ῥήματος μόνον καὶ πράξεως, ἀλλὰ καὶ καιροῦ παντὸς, καὶ ὥρας αὐτῆς τοῦ ἀκαριαίου καὶ λεπτοτάτου οἶεσθαι λόγον ἀπαιτεῖσθαι ἡμᾶς. Γίνωσκε συλλέγεσθαι εἰς ὕστερον. Οὐδὲν ὄλως τῶν ἀγαθῶν, κἂν μικρὸν ᾖ, παροφθήσεται ἐκεῖ παρὰ τοῦ κριτοῦ. Εἰ γὰρ ἀμαρτημάτων καὶ ῥημάτων καὶ ἐνθυμημάτων τιννύειν μέλλομεν τιμωρίας ἡμεῖς, πολλῶ μᾶλλον τὰ κατορθώματα, κἂν μικρὰ λογισθήσεται. Ἀντίστασις ἔσται ἐκεῖ τῶν πονηρῶν πράξεων, καὶ τῶν οὐ τοιούτων· κἂν μὲν αὗται καθελκύσωσι τὸν ζυγὸν, ἔσωσαν οὐ μικρὰς τὸν ἐργάτην τῶν ἑαυτῶν· κἂν τοσοῦτων ἰσχύση πονηρῶν

πράξεων ἐργασία βλάψαι, ὅσον κατασπᾶσαι τῆς πρώτης χώρας, αὐτὸν εἰς τὸ τῆς γενένης ἀπάγουσι πῦρ, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸ πλῆθος τῶν κατορθωμάτων, ὡς καὶ δυνηθῆναι ἀντιστῆναι πρὸς τὸν βίαιον ἐκεῖνον ἀνωθισμόν. Μνημονεύετε τῆς φρικώδους, καὶ φοβερᾶς ἡμέρας, ἐν ἧ πάντες παρίστανται τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, δώσοντες δίκας τῶν πεπραγμένων, ἔνθα πρὸ ὀφθαλμῶν πάντων προτεθήσεται τὰ ἀμαρτήματα, καὶ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ τοῖς ἀγνοοῦσιν ἐπιδειχθήσεται· ἔνθα ἡ πηγὴ τοῦ πυρὸς, καὶ ὁ ἀκοίμητος σκώληξ. Ἔνθα πάντα γυμνὰ καὶ τετραχληλισμένα· ἔνθα βίβλοι τῶν καρδιῶν ἡμῶν ἀνοιγήσονται, καὶ ἐν μέσῳ ἀναγνωσθήσεται τὰ φανερά καὶ τὰ κεκρυμμένα, τὰ ἐν νυκτί, καὶ τὰ ἐν ἡμέρᾳ. Ἐπὶ τοῦ ἐνὸς οὐ θέλομεν ἀσχημονῆσαι ἐνταῦθα, ἐπὶ δὲ μυριάδων τοσοῦτων ἐκεῖ τί ποιήσομεν Καθάπερ ἡμεῖς τοῖς οἰκέταις τοῖς ἡμετέροις, οὐχὶ τῆς ἐξόδου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσόδου ἀπαιτοῦμεν τὸν λόγον, ἐξετάζοντες πόθεν ὑπεδέξαντο χρήματα, καὶ παρὰ τίνων, καὶ πότε, καὶ πῶς, καὶ πόσα· 95.1188 οὕτως δὲ καὶ ὁ Θεὸς, οὐχὶ τῆς δαπάνης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς κτήσεως ἀπαιτήσει τὰς εὐθύνas. Οὐ τὸ κολάζεσθαι ἐνταῦθα, κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἄξιον τῆς ἐκεῖσε γενέσθαι κολάσεως. Οὐκ ἔστι παρὰ Θεῶ, οὔτε πονηρὸν ὄντα ἀπολέσαι τὸν ἀγαθὸν μισθὸν περὶ ἐνὸς ἀγαθοῦ μετὰ πλειόνων κακῶν πεπραγμένου, οὔτε πάλιν ἀγαθὸν ὄντα, ἀπολέσαι τὴν κόλασιν, καὶ μὴ λαβεῖν αὐτήν, εἰ μετὰ πλειόνων ἀγαθῶν ἐν τινὶ γένηται πονηρεῦων. Ἀνάγκη γὰρ ζυγῶ καὶ σταθμῶ πάντα ἀποδιδόναι τὸν Θεόν. Ὁ νοῦς ἐκάστῳ μάρτυς ἐστὶν ὧν ἐν ἀφανεῖ ἐβουλεύσαντο, καὶ τὸ συνειδὸς ἔλεγχος ἀδέκαστος, καὶ πάντων ἀψευδέστατος.

ΤΙΤΑ. ΙΣ΄. –Περὶ ἀρᾶς ὑπὸ Κυρίου, καὶ τῶν προφητῶν, καὶ ἀποστόλων ποτὲ γενομένης.

Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ ὄφει· Ὅτι ἐποίησας τοῦτο, ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς. Ἐπὶ τῷ στήθει, καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύση, καὶ γῆν φαγῆ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. Καὶ τῇ γυναικὶ εἶπεν· Πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου, καὶ τὸν στεναγμὸν σου· ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτός σου κυριεύσει. Τῷ δὲ Ἀδάμ εἶπεν· Ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικὸς σου, καὶ ἀπὸ τοῦ ξύλου οὗ ἐνετειλάμην σοι, τοῦτο μόνον μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. Ἐν λύπαις φαγῆ αὐτήν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, καὶ φαγῆ τὸν ἄρτον σου, ἕως οὗ ἀποστρέψῃς εἰς γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση. Εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς Κάιν· ποῦ ἐστὶν Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου; Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐ γινώσκω Μὴ φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου εἰμι ἐγώ; Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Τί ἐποίησας τοῦτο; φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς με ἐκ τῆς γῆς. Καὶ νῦν ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἣ ἔχανε τὸ στόμα αὐτῆς δέξασθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ τῆς χειρὸς σου· ὅτε ἐργᾷ τὴν γῆν, καὶ οὐ προσθήσει δοῦναί σοι τὴν ἰσχὺν αὐτῆς. Στένων καὶ τρέμων ἔση ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐξένηψε Νῶε ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἔγνω ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος. Καὶ εἶπεν· Ἐπικατάρατος Χαναάν· παῖς οἰκέτης ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. Εἶπεν Δαβὶδ· ὄρη τὰ Γελβουὲ, μήτε δρόσος, μήτε ὑετὸς πέση ἐφ' ὑμᾶς. Ὅρη θανάτου, ὅτι ἐκεῖ ἐξηράνθη σκέπη δυνατῶν. Ἴδου Ἥλιου ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. Καὶ ἐλάλησεν ὁ πεντηκόνταρχος πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπεν· Ἀνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσέ σε, κατάβηθι. Καὶ ἀπεκρίθη Ἥλιου, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐγώ, καταβήσεται πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλώσει σε, καὶ τοὺς πεντήκοντά σου. Καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτὸν, καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ. Εἶπεν Ἥλιου· 95.1189 Τάδε λέγει Κύριος· Ἀνθ' ὧν ἐξαπέστειλας ἀγγέλους ζητῆσαι ἐν τῷ Βαὰλ μυῖαν θεὸν προσόχθισμα Ἀκκαρῶν, οὐχ οὕτως· ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐκεῖ, οὐ καταβήσεται ἀπ' αὐτῆς, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῆ. Ἦνοιξεν Ἰὼβ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ κατηράσατο τὴν

ἡμέραν αὐτοῦ λέγων, Ἀπόλοιτο ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἐν ἧ, εἶπον ἐγεννήθη, καὶ ἡ νύξ ἐκείνη ἐν ἧ εἶπον· Ἴδου ἄρσεν. Ἡ νύξ ἐκείνη εἶη σκότος, καὶ μὴ ἀναζητήσει αὐτὴν ὁ Κύριος ἄνωθεν, μηδὲ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὴν φέγγος. Ἐκλάβῃ δὲ αὐτὴν σκότος καὶ σκιά θανάτου. Ἐπέλθοι ἐπ' αὐτὴν γνόφος· καταραθεῖ ἡ ἡμέρα, καὶ ἡ νύξ ἐκείνη. Ἐπενέγκαι αὐτὴν σκότος, μὴ εἶη εἰς ἡμέραν ἑνιαυτοῦ, μηδὲ ἀριθμηθεῖ εἰς ἡμέραν μηνῶν· ἀλλὰ ἡ νύξ ἐκείνη εἶη ὁδύνη, μηδὲ ἔλθοι ἐπ' αὐτὴν εὐφροσύνη, μηδὲ χαρμονή, ἀλλὰ καταράσεται αὐτὴν ὁ καταρώμενος ἡμέραν ἐκείνην, ὁ μέλλων τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι. Σκοτωθεῖ τὰ ἄστρα τῆς νυκτὸς ἐκείνης, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθῃ, μὴ ἴδοι ἐωσφόρον ἀνατέλλοντα, ὅτι οὐ συνέκλεισε πύλας γαστρὸς μητρός μου, ἀπήλλαξε γὰρ ἂν πόνον ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου. Εἶσαν οἱ ἐχθροί μου, ὡσπερ ἡ καταστροφή τῶν ἀσεβῶν, καὶ οἱ ἐπανιστάμενοί μοι ὡσπερ ἡ ἀπώλεια τῶν παρανόμων. Ἡμέρα συναντήσεται αὐτοῖς σκότος, τὸ δὲ μεσημβρινὸν ψηλαφησεται ἴσα νυκτί. Ἀπόλιντο δὲ ἐν πολέμῳ, ἐκσιφωνηθεῖ αὐτῶν ἡ ἰσχὺς. Πᾶς ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι· ὅταν δοκῇ ἤδη εἰρηνεύειν, ἤξει αὐτῷ ἡ καταστροφή. Οἶδεν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι μένει εἰς πτώμα. Ἡμέρα δὲ αὐτοῦ σκοτεινὴ· ἀνάγκη δὲ αὐτὸν καὶ θλίψις καθέξει, ὡσπερ στρατηγὸς πρωτοστάτης πίπτων ὅτι ἤρεν χεῖρας ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἐναντίον δὲ παντοκράτορος ἐτραχηλίασεν. Αὐλισθεῖ δὲ εἰς πόλεις ἐρήμους· εἰσέλθοι δὲ εἰς οἴκους ἀοικήτους. Ἄ δὲ ἐκεῖνοι ἐθέρισαν, ἄλλοι ἀποίσονται· οὔτε μὴ πλουτισθῇ, οὔτε μὴ μείνῃ αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα. Οὐ μὴ βάλλῃ ἐπὶ τὴν γῆν σκιάν, οὐδὲ μὴ ἐκφύγῃ τὸ σκότος. Τὸν βλαστὸν αὐτοῦ μαράνη ἄνομος, ἐκπέσοι δὲ αὐτοῦ τὸ ἄνθος. Κενὰ ἀποβήσεται αὐτῷ. Ἡ τομὴ αὐτοῦ πρὸ ὥρας φθαρήσεται, καὶ ὁ ράδαμος αὐτοῦ οὐ μὴ πυκνάσῃ. Τρυγηθεῖ δὲ ὡσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας· ἐκπέσοι δὲ ὡς ἄνθος ἐλαίας· μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος. Ἐν γαστρὶ λήψεται ὁδύνας· ἀποβήσεται αὐτῷ κενὰ, ἡ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλους. Φῶς ἀσεβῶν σβεσθήσεται, καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ. Θηρεύσαισαν ἐλάχιστοι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν. Ἐμβέβληται ὁ ποῦς αὐτῶν ἐν παγίδι, καὶ ἐν δικτύῳ ἐλιχθεῖ. Ἐλθοῖσαν ἐπ' αὐτὸν παγίδες. Πτώμα δὲ αὐτῷ ἐτοίμασται ἐξαίσιον. Κατέδεται τὰ ὠραῖα αὐτοῦ θάνατος· κατασπαρήσονται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ θείῳ. Ὑποκάτωθεν αὐτοῦ αἱ ρίζαι ξηρανθήσονται, καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ. Τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ἀπόλοιτο ἐκ τῆς γῆς. Ἀπώσῃ αὐτὸν ἐκ φωτὸς εἰς σκόπος, οὐκ ἔσται σεσωσμένος εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν ὁ οἶκος αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῦ ζήσονται ἕτεροι· οὗτοί εἰσιν οἴκοι ἀδίκων, οὗτος ὁ τόπος τῶν μὴ ἰδόντων τὸν Κύριον. 95.1192 Κρῖνον αὐτοῦς ὁ Θεός· ἀποπεσάτωσαν ἀπὸ τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν. Αἰσχυνθεῖσαν, καὶ ταραχθεῖσαν πάντες οἱ ἐχθροί μου. Αἰσχυνθεῖσαν, καὶ ἐντραπεῖσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν μου. Μὴ οἰκτειρήσεις πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν. Ὁ Θεός μου δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου· μὴ ἀποκτείνῃς. Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα. Ἐκχεον ἐπ' αὐτοῦς τὴν ὀργὴν σου, ἐπὶ τὰ ἔθνη μὴ γινώσκοντά σε. Ὁ Θεός μου, τοῦ αὐτοῦ ὡς τροχὸν, ὡς καλάμην κατὰ πρόσωπον ἀνέμου. Πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας, καὶ ζητήσουσιν. Οὐκ ἠθέλησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Ἐνδυσάσθωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντές με ἐντροπὴν. Σύντριψον τὸν βραχίονα τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ. Αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες διὰ κενῆς. Δὸς αὐτοῖς, Κύριε, μήτραν ἀτεκνοῦσαν, καὶ μαστοὺς ξηρούς. Ἔσται ὑμῖν ἀντὶ ὁσμῆς ἡδείας κονιορτὸς, καὶ ἀντὶ ζώνης σχοινίῳ ζῶσῃ, καὶ ἀντὶ κόσμου τῆς κεφαλῆς τοῦ χρυσοῦ, φαλάκρωμα ἕξεις διὰ τὰ ἔργα σου, καὶ ἀντὶ χιτῶνος μεσοπορφύρου περιζώσῃ σάκκων. Καὶ ὁ υἱός σου ὁ κάλλιστος, ὃν ἀγαπᾶς, μαχαίρα πεσεῖται, καὶ οἱ ἰσχύοντες ἡμῶν μαχαίρα πεσοῦνται, καὶ καταλειφθήσῃ μόνῃ, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐδαφισθήσῃ. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο. Ἀποδώσει αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ ἔργα αὐτοῦ.

ΤΙΤΛ. ΙΖ'. –Περὶ ἀδικουμένων· ὅτι χρή βοηθεῖν αὐτοῖς.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις μέγας γενόμενος ὁ Μωϋσῆς, ἐξῆλθε πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ τοὺς υἱούς Ἰσραὴλ· κατανοήσας δὲ τὸν πόνον αὐτῶν, ὁρᾷ ἄνθρωπον Αἰγύπτιον τύπτοντα τινὰ Ἑβραῖον τῶν ἑαυτοῦ ἀδελφῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. Περιβλέψας δὲ ᾧδε καὶ ᾧδε, οὐχ ὁρᾷ οὐδένα· καὶ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον, ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἄμμῳ. Ἐξελθὼν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ, ὁρᾷ δύο ἄνδρας διαπληκτιζομένους, καὶ λέγει τῷ ἀδικοῦντι· Διὰ τί τύπτεις τὸν πλησίον; Ὁ δὲ εἶπε· Τίς σε κατέστησε ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; Ἡ ἀνελεῖν με θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; ἐφοβήθη δὲ Μωϋσῆς, καὶ εἶπεν· Εἰ οὕτως ἐμφανὲς γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο; Διέσωσα πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου. Συνέτριψα μυλὰς ἀδίκων, ἐκ δὲ μέσου τῶν ὀδόντων αὐτῶν ἄρπαγμα ἐξέσπασα. Ῥῦσαι ἀπαγομένους εἰς θάνατον, καὶ ἐκπριοῦ κτεινομένους, μὴ φείση. Ἐὰν δὲ εἶπης, Οὐκ οἶδα τοῦτον, γίνωσκε ὅτι Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει, ὃς ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 95.1193 Ἐξέλεσθε διηραγμένον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτόν. Ἀδικίαν καὶ τάλαιπωρίαν ἀφέλεσθε· ἐξάρατε καταδυναστείαν ἐκ τοῦ λαοῦ μου, λέγει Κύριος. Ἐξελοῦ ἀδικούμενον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτόν. Πᾶς ὁ πλέων ἐγγύς ἐστι τοῦ ναυαγίου, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσω σφοδρότερον πλέει· καὶ πᾶς ὁ σώμα περικείμενος, ἐγγύς ἐστι τῶν τοῦ σώματος κακῶν, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσωπερ ἂν ὀρθῶς βαδίζει, καὶ μὴ βλέπει τοὺς πρὸ αὐτοῦ κειμένους. Ἔως πλεῖς ἐξ οὐρίας, τῷ ναυαγοῦντι δὸς χεῖρα· ἕως εὐεκτεῖς, καὶ πλουτεῖς, τῷ κακοπαθοῦντι βοήθησον. Μὴ ἀναμείνης ἐπὶ σεαυτοῦ μαθεῖν, ὅσον κακόν ἐστιν ἀπανθρωπία, καὶ οἷον ἀγαθὸν σπλάγχνα τοῖς χρήζουσιν ἀνοιγόμενα. Χρηστοὺς εἶναι χρή τοῖς προεμπεσοῦσι, καὶ τῷ ἐλέῳ κτᾶσθαι τὸν ἔλεον. Ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις συμφοραῖς τὰ οἰκεῖα εὖ τίθεσθαι χρή, καὶ δανεῖζειν Θεῷ τὸν ἔλεον ἐλέους χρήζοντας, καὶ μὴ καταφρονεῖν ἀνθρώπων ἄνθρωποι ὄντες. Μὴ γελάσης πτώμα τοῦ πέλας· διάβαινε δὲ ἀσφαλῶς, ὅση σοι δύναμις, ἀλλὰ καὶ δίδου χεῖρα χαμαὶ κειμένῳ.

ΤΙΤΛ. ΙΗ'. –Περὶ ἀγάπης, καὶ εἰρήνης, καὶ εἰρηνοποιῶν.

Εἶπε Νοεμῖν πρὸς Ῥούθ· Ἴδου ἀνέστρεψεν ἡ σύννυμφός σου πρὸς λαὸν αὐτῆς, καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῆς, ἐπιστράφηθι καὶ σύ. Εἶπε δὲ Ῥούθ· Μὴ ἀπαντήσης μοι τοῦ καταλιπεῖν σε, ὅτι ὅπου ἂν πορευθῆς, πορεύσομαι· καὶ ὁ λαός σου, λαός μου, καὶ ὁ Θεός σου, Θεός μου. Προσέθετο Ἰωνάθαν ὁμόσαι τῷ Δαβίδ, ὅτι ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ ἀγαπῶντος αὐτόν. Ἀλγῶ ἐπὶ σέ, ἀδελφέ μου Ἰωνάθαν. Ὠραιώθησμοι σφόδρα· ἐθαυμαστώθη ἡ ἀγάπησίς σου ἐμοὶ ὑπὲρ ἀγάπης γυναικῶν. Ζήτησον εἰρήνην, καὶ δώξον αὐτήν. Οἱ βουλόμενοι εἰρήνην, εὐφρανθήσονται. Πάντας τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύψει φιλία· ὁ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας, εἰρηνοποιεῖ. Μακρόθυμος ἀνὴρ κατασβέσει κρίσεις· ὁ δὲ ἀσεβὴς ἐγερεῖ μᾶλλον. Καλύπτουσιν ἔχθραν χεῖλη δίκαια. Κρείσσων ψωμὸς μετ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος πλήρης πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης. Θυμὸν ἀνδρὸς πραῦνει θεράπων φρόνιμος. 95.1196 Ὑδωρ πολλὸν οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύζουσιν αὐτήν. Τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπάτε, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. Ὡς ὠραῖοι ἐπὶ τῶν ὁρέων οἱ πόδες εὐαγγελιζομένων ἀγαθὰ, ἀκοὴν εἰρήνης, εὐαγγελιζομένων ἀγαθὰ! Ἀναστήσω αὐτοῖς φυτὸν εἰρήνης, καὶ οὐκέτι ἔσσονται ἀπολλύμενοι. Ἐν τρισὶν ὠραῖσθην, καὶ ἀνέστην ὠραία ἔναντι Κυρίου καὶ ἀνθρώπων· ὁμόνοια ἀδελφῶν, καὶ φιλία τῶν πλησίων, καὶ γυνὴ καὶ ἀνὴρ ἑαυτοῖς συμπεριφερόμενοι. Μακάριοι εἰρηνοποιοὶ, ὅτι καὶ αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν· εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς· προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἂν δύο ὑμῶν

συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἂν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἂν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰρήνην τὴν ἐμὴν ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ Πατήρ, καὶ γὰρ ἠγάπησα ὑμᾶς· μένιντε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ Πατρός μου τητήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς. Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν ἔρχησθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ ἂν ἦ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη. Ὡς ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου πρὸς ἄρχοντα ἐν τῇ ὁδῷ, δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς παραδῶ σε τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλῃ εἰς φυλακὴν. Ἀμὴν λέγω σοι· οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. Μηδὲν μηδενὶ ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. Τὸ γὰρ, Οὐ μοιχεύσης, οὐ κλέψῃς, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, καὶ εἴ τις ἕτερα ἐστὶν ἐντολὴ, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ ἀγαπᾶσαι τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. Τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται. Πλήρωμα νόμου ἡ ἀγάπη. Ζηλοῦτε τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα· καὶ ἔτι 95.1197 καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ, καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Κἂν ἔχω προφητείαν, καὶ ἴδω τὰ μυστήρια πάντα, καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν· κἂν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι· κἂν ψωμίζω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μοι, κἂν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ οὐ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς. Πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. Καὶ πάλιν· Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη. Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. Εἰρηνεύετε, ἀδελφοί, καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὖσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητὰ, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. Ἐπὶ πᾶσι τὴν ἀγάπην διώκετε, ὅτι ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος. Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ βραβεύεται ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον. Καρπὸς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεύρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει. Ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀγαπᾶτε. Ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν. Τέκνα, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ τῇ γλώσσει, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. Καὶ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα, ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν. Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐν τοῦ Θεοῦ ἐστὶν· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν, ἐκ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ. Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ· ἡ γὰρ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὁ δὲ φοβούμενος, οὐ τελειοῦται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἐὰν τις εἴπῃ, ὅτι Ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισεῖ, ψευστὴς ἐστίν. Ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἐώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἐώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν; Οὐδὲν ἐστὶν ἄμεινον εἰρήνης, ἐν ἧ ἡ πᾶς πόλεμος καταργεῖται. 95.1200 Ὅσον ἐστὶ τὸ τῆς εἰρήνης ἀγαθόν, τί χρὴ λέγειν πρὸς ἄνδρας υἱοὺς τῆς

εἰρήνης; Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἴδιον Χριστιανοῦ, ὡς τὸ εἰρηνοποιεῖν, διότι καὶ τὸν ἐπ' αὐτὴν μισθὸν ἡμῖν ὁ Κύριος ἐπηγγείλατο. Θεοῦ καὶ τῶν θείων ἐγγύς, ὅσοι τὸ τῆς εἰρήνης ἀγαθὸν ἀσπαζόμενοι φαίνονται, καὶ τῷ ἐναντίῳ, τῇ στάσει ἀπεχθραίνονται καὶ δυσχεραίνουσιν. Ὡσπερ ὑγείας ἐπιλαβούσης, νόσος ἐξαφανίζεται, καὶ φωτὸς φαίνοντος, οὐχ ὑπολείπεται σκότος, οὕτως καὶ τῆς εἰρήνης ἐπιφανείσης, λύεται πάντα τὰ ἐκ τοῦ ἐναντίου συνιστάμενα πάθη. Πᾶσα ἡ τῶν κακῶν ἀγέλη τῇ ἀγαπητικῇ διαθέσει ἐξαφανίζεται. Τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης οὐδὲν ἀνώτερον τίθησι. Τοιοῦτον τῶν ἀγαπώντων τὸ ἔθος· πάντα τὰ τῶν ἀγαπωμένων πράγματα δι' αὐτῶν ἀνύεσθαι βούλονται, καὶ μηδὲν χωρὶς αὐτῶν ἐκείνους, μὴ ποιεῖν, μὴ λέγειν. Ἡ τῆς ἀγάπης φύσις κόρον οὐκ οἶδεν, ἀλλ' αἰεὶ τῶν ἀγαπωμένων ἀπολαύουσα, πρὸς μείζονα αἴρεται φλόγα. Καὶ τοῦτο ὁ ταύτης τρόφιμος εἰδὼς Παῦλος ἔλεγεν· Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. Τοῦτο γὰρ τὸ ὄφλημα αἰεὶ μὲν καταβάλλεται, οὐδέποτε δὲ ἀποδίδεται. Ἐνταῦθα τὸ διηνεκῶς ὀφλεῖν καλὸν καὶ ἐπαίνων ἄξιον. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν χρημάτων, τοὺς μηδὲν ὀφείλοντας ἐπαινοῦμεν, ἐπὶ δὲ τῆς ἀγάπης, τοὺς διηνεκῶς ὀφείλοντας μακαρίζομεν· καὶ ὅπερ ἀγνωμοσύνης ἐκεῖ, τοῦτο ἐνταῦθα εὐγνωμοσύνης σημεῖόν ἐστι, τὸ μηδέποτε διαλύεσθαι τὸ τῆς ἀγάπης ὄφλημα. Ὁ ἐπευξάμενος εἰρήνην ἅπασιν, τὸν πόλεμον παθῶν ἐξέβαλεν, τὴν ἀμαρτίαν τῶν ἀτόπων λογισμῶν, τὴν ταραχὴν τῶν ἐπιθυμιῶν, τὴν ζάλην, τὰ κύματα, τὸν χειμῶνα, καὶ λιμένος εὐδιωτέραν τὴν ψυχὴν κατεσκεύασε, τὴν μητέρα καὶ κοινὴν τροφὸν τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων εἰρήνην, μετὰ πολλῆς τῆς σπουδῆς εἰς τὴν ψυχὴν τῶν δεξαμένων τὴν εἰρήνην πιστῶν εἰσαγαγών. Ὡσπερ ψυχὴ ἄνευ σώματος ἄνθρωπος οὐ καλεῖται, οὐδ' αὖ σῶμα ἄνευ ψυχῆς, οὕτως οὐδὲ ἀγάπη πρὸς Θεὸν, ἐὰν μὴ ἔχη ἀκόλουθον καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, οὐ τυγχάνει ἀγάπῃ· οὐδ' αὖ πάλιν ἢ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπῃ, ἐὰν μὴ ἔχη τὴν πρὸς Θεὸν, οὐ καλεῖται ἀγάπῃ. Διὸ σπάνιον ἔστιν εὐρεῖν τελείαν ἀγάπην. Ὅσοι τοίνυν ὀρθοδόξως φρονοῦσι περὶ Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, καὶ τὴν εἰς ἀλλήλους φυλάττουσιν ἀγάπην, οὗτοι κέκτηνται τὸ τέλειον τῆς ἀγάπης. Ἀγάπη Πατέρα ὁμολογεῖ, Υἱὸν προσκυνεῖ, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα δοξολογεῖ. Ἀγάπη τὴν συμφωνίαν τῆς Τριάδος οὐ διαιρεῖ. Ἀγάπη ἀγγέλων σύμβιος, πατέρων σύντροφος, προφητῶν σύσκηνος, μαρτύρων σύναθλος, ἀποστόλων σύγχωρος, Ἐκκλη 95.1201 σίας σύνδεσμος. Ἀγάπη πόλεμον οὐκ οἶδεν, ἐχθρὸν 95.1201 οὐκ ἔχει, εἰρήνην πρεσβεύει. Ἀγάπη φονικούς θυμούς πραῦνει, λογικούς λαοὺς σεμνύνει. Ἀγάπη ἐν τῷ κόσμῳ μὴ χωροῦσα, καὶ ἐν ταπεινῇ καρδίᾳ κατοικοῦσα. Ἀγάπη μέλιτος καὶ γάλακτος γλυκυτέρα, ἢ μὴ μόνον ἐν τῷ στόματι τὸ γλυκὺ ἔχουσα, ἀλλὰ ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας τὸ ἡδὺν κέκτηται. Ἀγάπη ἢ πάντων ἀρμογὴ, δι' ἧς συνέστηκε μὲν τὰ ἐπίγεια, αὖξιν δὲ τὰ οὐράνια. Ἀγάπη, δι' ἣν ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑπὲρ ἡμῶν· ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενεῖ ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον ὑπὲρ ἡμῶν. Ἀγάπη τὰ ζεῦγη τῶν ἀρότρων ὁμοφρόνως τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ ὑπέζευξεν· κινδύνους δὲ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ὑπομένειν ἐδίδαξεν. Ἀγάπη μάρτυρας τελειοῖ, ἀποστόλους στεφανοῖ. Ἀγάπη ἄλλον, ὡς ἑαυτὸν ὁρᾷ, καὶ τὰ ἴδια κοινὰ πᾶσιν ἡγεῖται. Ἀγάπη τὴν ἔνδειαν τοῦ πλησίον μέριμναν ἰδίαν τίθησιν. Ἀγάπη κοινὴν τράπεζαν πᾶσιν ἰστᾷ, πλουσίῳ τε καὶ πένητι, σοφῷ τε καὶ ἰδιώτῃ. Ἀγάπη τὴν πεπικρασμένην ψυχὴν γλυκαίνει, τὴν τεθλιμμένην θεραπεύει, τὴν τεταπεινωμένην ἀναθάλλειν ποιεῖ. Ἀγάπη ἄβυστον λαμπάδα τῆς παρθενίας περιφέρει, καὶ τοὺς ἰδίους περιεργάζεται ζητοῦσα. Ἀγάπη τὰς τῆς βασιλείας θύρας ἀνοίγει, καὶ τοὺς ἐν σεμνῷ γάμῳ βιοῦντας εἰσελθεῖν οὐ κωλύει. Ἀγάπη τὴν ἐλεημοσύνην φιλεῖ, καὶ τῷ ταῦτα γεωργῶ στεφάνους χρυσαυγεῖς ἐτοιμάζει. Ἀγάπη ὑπερηφάνους οὐκ οἶδεν, ταπεινοὺς δὲ δοξάζει. Ἀγάπη κακολογίαν φεύγει, εὐλογίαν δὲ στέργει. Ἀγάπη ἄνδρα καὶ γυναῖκα γάμῳ συναφθέντας ὁμονοεῖν συμβουλεύει, χωρίζεσθαι δὲ ἀπ' ἀλλήλων οὐδέποτε θέλει. Ἀγάπη τοὺς πατέρας

φιλεῖν τὰ τέκνα προτρέπεται, καὶ τὰ τέκνα δουλεύειν ὡς δεσπόταις τοῖς γονεῦσιν. Ἀγάπη τοὺς δεσπότας ἐλεήμονας εἶναι πρὸς τοὺς οἰκέτας παρακαλεῖ, καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπουργεῖν τοῖς δεσπόταις ἀδόλως παραινεῖ. Πολλαχῶς ἀγάπη νοεῖται, διὰ πραότητος, διὰ χρηστότητος, δι' ὑπομονῆς, διὰ ἀφθονίας καὶ ἀζηλίας, δι' ἀμνησικακίας. Ἀμέριστός ἐστιν ἐν πᾶσι, ἀδιάκριτος κοινωνική. Τρισσὰ εἶδη φιλίας διδασκόμεθα, καὶ τούτων τὸ μὲν πρῶτον καὶ ἄριστον, τὸ κατ' ἀρετὴν· στερρὰ γὰρ ἢ ἐκ λόγου ἀγάπη· τὸ δὲ δεύτερον καὶ μέσον, τὸ κατ' ἀμοιβήν· κοινωνικὸν τοῦτο, καὶ μεταδοτικόν, καὶ βιωφελές· κοινὴ γὰρ ἢ εὐχάριστος φιλία. Τὸ δὲ ὕστατον καὶ τρίτον, ἡμεῖς μὲν τὸ ἐκ συνηθείας φαμέν, οἱ δὲ Ἕλληνές φασι, τὸ καθ' ἡδονὴν τρεπτόν καὶ μετὰβλητον. Οὐκοῦν ἢ μὲν τίς ἐστι φιλοσόφου φιλία, ἢ δὲ ἀνθρώπου, ἢ δὲ ζώου. Τὸ ἀγαπᾶν τοὺς ἐχθροὺς, οὐκ ἀγαπᾶν τὸ κακὸν λέγει, οὐδὲ ἀσέβειαν, οὐδὲ μοιχείαν, ἢ κλοπὴν, ἀλλὰ τὸν κλέπτην, καὶ τὸν μοιχόν· οὐ κατ' ὃ ἀμαρτάνει, καὶ τῇ ποιᾷ ἐνεργεῖα μολύνει τὴν ἀνθρώπου προσ 95.1204 ηγορίαν, καθ' ὃ δὲ ἄνθρωπος ἐστι, καὶ ἔργον Θεοῦ. Ἀμέλει τὸ ἀμαρτάνειν ἐνεργεῖα κεῖται, καὶ οὐκ οὐσία· διὸ οὐδὲ ἔργον Θεοῦ. Οὐ μνησικακήσει ὁ γνωστικός ποτε. Οὐ χαλεπανεῖ οὐδενί, κἄν μίσους ἄξια τυγχάνη, ἐφ' οἷς διαπράττεται. Σέβει μὲν γὰρ τὸν Ποιητὴν, ἀγαπᾷ δὲ τὸν κοινωνόν τοῦ βίου, οἰκτεῖρων καὶ ὑπερευχόμενος αὐτοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν. Ἀγάπη τὰ φλεγόμενα μόρια τοῦ θυμοῦ θεραπεύειν. Ἡ ἀγάπη τὸν ἄνθρωπον εἰς τρία μερίζεται πρόσωπα· ὁ μὲν διὰ Θεὸν ἀγαπᾷ, ὃν ἀγαπᾷ· ὁ δὲ ἐπεὶ πλούσιός ἐστι, χάριν λήψεως δώρων· ὁ δὲ ἐμπαθῶς. Καὶ ὁ μὲν εἰλικρινῶς δοξάζει ὃν ἀγαπᾷ, ὁ δὲ διὰ πλεονεξίαν, ὁ δὲ χάριν ἡδονῆς Εἰρήνην, κἄν ἢ σφόδρα ἐπιζήμιος, λυσιτελεστέρα ἐστὶ πολέμου.

ΤΙΤΛ. ΙΘ'. –Περὶ ἀληθείας καὶ μαρτυρίας πιστῆς.

Οὐ συγκαταθήσῃ μετὰ τοῦ ἀδίκου γενέσθαι μάρτυς ἄδικος. Ἐπὶ δυσὶ μάρτυσιν ἢ τρισὶν ἀποθανεῖται ὁ ἀποθνήσκων. Οὐκ ἐμμενεῖ μάρτυς εἷς, μαρτυρῆσαι κατὰ ἀνθρώπου, κατὰ πάσας αἰτίας, καὶ κατὰ πᾶν ἀμάρτημα. Ἀληθινὸν στόμα ἐμπλησθήσεται γέλωτος, καὶ τὰ χεῖλη αὐτοῦ ἀγαλλιᾶσεται. Πᾶσαι αἱ ὁδοὶ Κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια, τοῖς ἐκζητοῦσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ. Ἀλήθειαν ἐκζητήσῃ Κύριος. Μὴ περιέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον ἀληθείας ἕως σφόδρα, ὅτι ἐπὶ τοῖς κρίμασί σου ὑπερήλπισα. Μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου· οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιόν, οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Ἔλεον καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί. Ῥύεται ἐκ κακῶν μάρτυς πιστός. Ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν, ἀρεστὰ παρὰ Θεῷ, ἢ θυσιῶν αἷμα. Νόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ἀδικία οὐχ εὐρέθη ἐν χείλεσιν αὐτῶν. Λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. Οὐκ ἔστι παρὰ τῇ ἀληθείᾳ λαμβάνειν πρόσωπα. Οὐ μὴ παροδύσω τὴν ἀλήθειαν, οὔτε μὴν φθόνῳ τετηκότι συνοδεύσω· ὅτι οὗτος οὐ κοινωνεῖ σοφία. Μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ· μὴ λάβῃς πρόσωπον δυνάστου. Ἔως θανάτου ἀγωνίσαι περὶ τῆς ἀληθείας, καὶ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς πολεμήσῃ ὑπὲρ σοῦ. 95.1205 Πετεινὰ πρὸς τὰ ὅμοια καταλύει, καὶ ἀλήθεια πρὸς τοὺς ἐργαζομένους αὐτὴν ἐπανήξει. Πᾶς ὁ φαῦλα πράσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα. Ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. Μείζονα ταύτης οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. Τὸ κράτιστον τῶν ἀγαθῶν ἢ ἀλήθεια. Δυσθήρατός ἐστιν ὁ τῆς ἀληθείας λόγος, ῥαδίως δυνάμενος ἐκφυγεῖν τοὺς μὴ προσέχοντας. Τοιοῦτόν τι ἢ ἀλογία, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀπομάχεσθαι, ὡς μηδὲ περιπίπτοντας αὐτοὺς ἑαυτοῖς, ἢ νοεῖν, ἢ αἰσχύνεσθαι. Οὐδεμιᾶς δεῖται βοήθειας ἢ τῆς ἀληθείας ἰσχύς, ἀλλὰ κἄν μυρίους ἔχη τοὺς σβεννύντας αὐτὴν, οὐ μόνον οὐκ ἀφανίζεται, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν τῶν

ἐπηρεάζειν ἐπιχειρούντων φαιδροτέρα ἄνεισι, τῶν κοπτόντων ἑαυτοὺς καταγελῶσα. Οὔτε τὸ φῶς ἔσται σκότος ποτέ, ἕως ἂν ἡ φῶς· οὔτε ἡ τῶν παρ' ἡμῖν πραγμάτων ἀλήθεια διελεγχθήσεται. Ἀλήθεια γάρ ἐστι, καὶ ταύτης ἰσχυρότερον οὐδέν. Πᾶς ὁ δυνάμενος λέγειν τὴν ἀλήθειαν, καὶ μὴ λέγων, κριθήσεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Βέλτιον λίθον βαλεῖν εἰκῆ, ἢ λόγον. Λάλει ἂ δεῖ, καὶ ὅτε δεῖ, καὶ οὐκ ἀκούσεις ἂ μὴ δεῖ. Σιγᾶν τὴν ἀλήθειαν χρυσόν ἐστι θάπτειν.

ΤΙΤΛ. Κ΄. –Περὶ ἀρχομένων· ὅτι ἐξομοιοῦνται τοῖς τῶν κρατούντων ἦθεσι, κἂν τε χρηστοὶ, κἂν τε μοχθηροὶ ὑπάρχωσι.

Εἶπε Γεδεὼν πρὸς τὸν λαόν· Καθὼς ποιῶ, οὕτως ποιήσατε. Σαλπιῶ ἐν τῇ κερατίνῃ, καὶ σαλπιεῖτε κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς. Ἔλαβεν Ἀβιμέλεχ τὴν ἀξίνην, καὶ ἔκοψεν κλάδους ξύλων, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ· Ὁ οἶδατε ποιοῦντά με, ποιήσατε. Κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ· καὶ κατὰ τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως, πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Πρὸς τὸ τῶν κρατούντων ἦθος πλάττεσθαι πέφυκεν ὡς τὰ πολλὰ τὸ ἀρχόμενον. Ὡστε ὅποιοί ποτε ἂν οἱ ἄγοντες ᾖσι, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ ἀγόμενον εἶναι.

ΤΙΤΛ. ΚΑ΄. –Περὶ ἀρχομένων· ὅτι χρὴ αὐτοὺς ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἄρχουσι, καὶ εἴκειν, καὶ παραχωρεῖν, καὶ τιμᾶν, καὶ μὴ ἀντιλέγειν.

Θεοὺς οὐ κακολογήσεις, καὶ ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἔρεῖς κακῶς. Ἀσεβῆς, ὃς λέγει τῷ βασιλεῖ, Παρανομεῖς. Ἀσεβῆς, ὃς οὐκ αἰσχυνηθῆ πρόσωπον ἐντίμου, οὐδὲ οἶδε τιμὴν θέσθαι τούτοις. Ἐν εἰδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ, καὶ ἐν ταμείοις κοιτῶνός σου μὴ καταράσῃ πλούσιον· ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει τὴν φωνὴν σου, καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας, ἀναγγελεῖ λόγον σου. Φοβοῦ τὸν Θεόν, υἱέ, καὶ βασιλέα, καὶ μηδετέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσης. Στόμα βασιλέως φύλαξον, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ πορεύσῃ, ὅτι πάντα ὅσα ἐὰν θελήσῃ ποιῆσαι, καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων ποιεῖ, καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ, Τί ποιεῖς; Μεγιστᾶνι ταπεινοῦ τὴν κεφαλὴν σου. Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυνάστου. Προσκαλεσαμένου σε δυνάστου, ὑποχωρῶν γίνου, καὶ τόσῳ σε μᾶλλον προσκαλέσεται. Ἐν μέσῳ μεγιστάνων μὴ ἐξίσασον. Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. Οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία, εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ. Αἱ δὲ οὔσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν· ὥστε ἀντιτασσόμενος, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρῖμα λήψονται. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπέικετε. Αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες. Ἀλυσιτελές γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσι, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν. Τῷ Καίσαρι ὑποτάγητε, ἐν οἷς ἀκίνδυνος ἡ ὑποταγή. –Εὐεργεσία τοῖς ὑποδεεστέροις, καὶ ἄρχειν ἑαυτῶν μὴ ἐπισταμένοις, τὸ δουλεύειν τοῖς κατ' ἐπιστήμην ἄρχουσιν. Ὑποτασσόμεθα, καὶ Θεῷ, καὶ ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἐπιγείοις ἄρχουσι· Θεῷ διὰ παντός· διὰ φιλαδελφίαν, ἀλλήλοις· δι' εὐταξίαν, τοῖς ἄρχουσιν· καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσωπερ ἂν ᾖσιν ἡμερώτεροι καὶ χρηστότεροι. Δεινὸν γὰρ ἐπιείκειαν δαπανῆσαι τῷ συνεχεῖ τῆς συγγνώμης, ἵνα μὴ καὶ τῆς ἐκείνων τραχύτητος αὐτοὶ δίκας ἀπαιτηθῶμεν, γαλήνην πνευματικὴν λύσαντες, καὶ φωτὶ ζόφον ἐπαγαγόντες, καὶ μέλιτι καταμιγνύντες ἀψίνθιον. 95.1209 Τοὺς ὑπὸ βασιλέως χειροτονομένους ἄρχοντας, κἂν πονηροὶ ᾖσιν, ἕτερον δεδοικέναι χρὴ, οὐ διὰ τὴν πονηρίαν καταφρονοῦντες αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ χειροτονήσαντος δυσωπούμενοι. Πάντες οἱ ἄρχεσθαι κακῶς μεμαθηκότες, καὶ ἄρχειν εἴσονται, παρελθόντες εἰς ἐξουσίαν αὐτοῦ. Ὁ μαθὼν ἄρχεσθαι, καὶ ἄρχειν εὐθὺς μανθάνει.

Οὐδὲ γὰρ εἰ πάσης γῆς καὶ θαλάττης τὸ κράτος ἀνάψοιτό τις, ἄρχων ἂν εἴη πρὸς ἀλήθειαν, εἰ μὴ μάθοι καὶ προπαιδευθεῖ τὸ ἄρχεσθαι. Τὸ ὑποτάττεσθαι τοῖς κρείττοσιν, ὠφελιμώτατον ἀνθρώπῳ· χαλεποῦ ὄντος τὸ εἰδέναι ἄρχεσθαι, κινδυνεύει πολλῶ χαλεπώτερον τὸ ἄρχειν ἀνθρώπων.

ΤΙΤΛ. ΚΒ΄. –Περὶ ἀναρχίας, ἦτοι λαοῦ μὴ ἔχοντος ποιμένα.

Ποιήσεις τοὺς ἀνθρώπους ὡς τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, καὶ ὡς τὰ ἔρπετα οὐκ ἔχοντα ἡγούμενον. Ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν ὄχλον πολὺν, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα ἀποίμενα. Τό τε ἄναρχον, ἄτακτον· τὸ πολύαρχον, στασιῶδες, καὶ οὕτως ἄναρχον, καὶ οὕτως ἄτακτον. Εἰς ταῦτόν γὰρ ἀμφοτέρω φέρει, τὴν ἀταξίαν, εἰς δὲ ἔκλυσιν. Ἀταξία γὰρ μελέτη λύσεως. Ἡ μὲν ἀταξία ἀναρχίας ἐστὶ γνῶρισμα· ἡ δὲ τάξις τὸν ἡγεμονεύοντα δείκνυσιν. Ἐνθα μὴ ἐστὶν ἄρχων, ἐκεῖ πάντως ἀταξία γίνεται. Ἀναρχία μᾶλλον καὶ στάσις, ἐξ ἰσοτιμίας ἀντιπαρεξαγομένη πολυαρχία. Ὡ πόσα καὶ ἡλίκα κακὰ ἐξ ἀναρχίας φύεται! Λιμὸς, πόλεμος, δηώσεις χωρίων, στέρησις χρημάτων, ἀπαγωγαί, οἱ περὶ δουλείας καὶ θανάτου φόβοι.

ΤΙΤΛ. ΚΓ΄. –Περὶ ἀκηδίας, καὶ ἀθυμίας.

Ἴνα τί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχὴ μου; ἴνα τί συνταράσσεις με; Ἐν τῷ ἀκηδιᾶσαι τὴν καρδίαν μου ἐν πέτρᾳ, ὕψωσάς με. Ἦδολέσχησα, καὶ ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου. Ἐνύσταξεν ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ ἀκηδίας, βεβαίωσόν με ἐν τοῖς λόγοις σου. Ἀθυμία κατέσχε με ἀπὸ ἀμαρτωλῶν τῶν ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου. Ἰσχύσατε, χεῖρες ἀνειμέναι, καὶ γόνατα παραλελυμένα. Ἰσχύσατε, μὴ φοβεῖσθε. Ἴδου ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἴδου ὁ Κύριος ἡμῶν μετὰ ἰσχύος ἔρχεται. Ἴδου ὁ μισθὸς μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ. Κύριε παντοκράτορ, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ψυχὴ ἐν 95.1212 στεναγμοῖς, καὶ πνεῦμα ἀκηδιῶν ἐκέκραξαν πρὸς σέ· Κύριε, ἄκουσον, Κύριε, ἐλέησον, ὅτι ὁ Θεὸς ἐλεήμων εἶ. Τὰς παρειμένας χεῖρας, καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιάς ὀρθὰς ποιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον. Ἡ εἰς ἄγαν κατῆφεια γίνεται τῆς ἀμαρτίας αἰτία. Ὅμοιός εἰμι τοῖς ἐν θαλάσῃ, ὑπὸ τῆς κατὰ τὸν πλοῦν ἀπειρίας ἀπολλυμένοις καὶ ναυτιῶσιν· οἱ τῷ μεγέθει τοῦ πλοίου δυσχεραίνουσιν, ὡς πολὺν τὸν σάλον παρεχομένῳ, κάκειθεν ἐπὶ τὸν λέμβον καὶ τὸ ἀκάτιον μεταβαίνοντες, πανταχοῦ ναυτιῶσι, καὶ πανταχοῦ ἀποροῦσι· συμμετέρχεται γὰρ αὐτοῖς ἡ ἀηδία καὶ ἡ χολή. Τοιοῦτον καὶ τὸ ἡμέτερον. Τὰ γὰρ ἔνοικα πάθη περιφέροντες, πανταχοῦ μετὰ τῶν ὁμοίων θορυβῶν ἐσμέν. Πάσης δαιμονικῆς ἐνεργείας βλαβερωτέρα ἢ τῆς ἀθυμίας καὶ ἀκηδίας ὑπερβολή· ἐπεὶ καὶ δαίμων ἐν οἷς ἂν κρατῆ, δι' ἀθυμίας κρατεῖ. Κἂν ταύτην ἀφέλης, οὐδὲν σοι παρ' ἐκείνου γενήσεται κακὸν ἢ δεινόν. Καιρὸς ἀθυμίας, οὐχ ὅταν πάσχωμεν κακῶς, ἀλλ' ὅταν δρῶμεν κακῶς. Ἐκάστου ἡμῶν ἀγὼν ἐστὶ κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀκηδίας, συνεζευγμένου καὶ συνεργοῦντος τῷ πνεύματι τῆς λύπης. Δεινὸς οὗτος καὶ βαρύτερος δαίμων, καὶ τοῖς μοναχοῖς ἀεὶ πολεμῶν· ὅστις καθ' ὥραν ἕκτην ἐπιπίπτει τῷ μοναχῷ, ἀτονίαν καὶ φρίκην αὐτῷ ἐμποιῶν, καὶ μῖσος ἐργαζόμενον, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν τόπον, καὶ πρὸς τοὺς συνδιατρίβοντας ἀδελφούς, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, καὶ πρὸς αὐτὴν τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ὑποβαλὼν αὐτῷ καὶ λογισμοὺς μεταβάσεως, ὡς εἰ μὴ μεταστήσῃ ἑαυτὸν πρὸς ἕτερούς τῶν τύπων, μάταιος αὐτῷ πᾶς ὁ χρόνος, καὶ ὁ πόνος γενήσεται. Πρὸς τούτοις πᾶσι καὶ πείναν αὐτῷ ἐντίθησι περὶ ὥραν ἕκτην, οἷα αὐτῷ οὐκ ἂν συνέβη ἐκ τριημέρου νηστείας, ἢ μακροτάτης ὁδοῦ, ἢ βαρυτάτου κόπου. Ἐπειτα λογισμοὺς αὐτῷ ἐμβάλλει, ὡς οὐδενὶ ἄλλῳ τρόπῳ δυνήσεται τῆς νόσου ταύτης καὶ τοῦ βάρους ἀπαλλάττεσθαι, εἰ μὴ διὰ τοῦ ἐξέρχεσθαι συνεχῶς, καὶ παραβάλλειν ἀδελφοῖς χάριν ὠφελείας, καὶ ἐπισκέψεως ἀσθενούντων. Ὅταν οὖν μὴ δυνήθῃ ἐν τούτοις αὐτὸν

ἀπατήσαι, σφοδρότερος κατ' αὐτοῦ καὶ ἰσχυρότερος γίνεται, εἰ μὴ διὰ προσευχῆς καὶ ἀποχῆς ἀργολογίας, καὶ μελέτης τῶν θείων λογίων, καὶ τῆς ἐν τοῖς πειρασμοῖς ὑπομονῆς. Ἐὰν γὰρ μὴ τούτοις τοῖς ὅπλοις ἡσφαλισμένον αὐτὸν εὖρη, κατατοξεύσας τοῖς ἑαυτοῦ βέλεσιν, ἄστατον αὐτὸν ἀναδεικνύσει, καὶ ῥεμβὸν ἀποτελεῖ, καὶ ῥάθυμον, καὶ ἀεργὸν, καὶ μοναστήρια περιέρχεσθαι παρασκευάζει, καὶ οὐδενὸς 95.1213 ἄλλου φροντίζειν, εἰ μὴ που πότοι γίνονται. Λοιπὸν ἐκ τούτου καὶ εἰς κοσμικὰ αὐτὸν πράγματα ἐνδεσμεῖ, ὡς ἂν αὐτὸν καὶ αὐτοῦ τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος τελειῶς ἐκβάλλῃ. Ταύτην τὴν νόσον βαρυτάτην οὖσαν ὁ θεῖος Ἀπόστολος γράφων Θεσσαλονικεῦσι, τάδε φησί· Παραγγέλλομεν ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος. Αὐτοὶ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Δωρεὰν ἄρτον οὐκ ἐφάγομεν παρά τις, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ ἐργαζόμενοι νυκτὸς καὶ ἡμέρας, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν. Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Καὶ γὰρ ὅτε ἤμην πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. Ἠκούομεν γὰρ τινος περιπατοῦντος ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένου. Παραγγέλλομεν οὖν ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτοῦ ἄρτον ἐσθίωσιν. Ἀτάκτους γὰρ ὁ Ἀπόστολος καλεῖ τοὺς μὴ ἐργαζομένους. Ὁ γὰρ ἄτακτος, καὶ ἀνευλαβῆς τυγχάνει, καὶ προπετῆς περὶ λόγον, καὶ εἰς λοιδορίαν πρόχειρος, καὶ εἰς ἡσυχίαν ἀνεπιτήδειος, καὶ τῆς ἀκηδίας δοῦλος. Παραγγέλλει οὖν στέλλεσθαι ἀπ' αὐτοῦ, τουτέστιν ἀφορίζεσθαι ὡς ἀπὸ λοιμικῆς νόσου. Δωρεὰν ἄρτον οὐκ ἐφάγομεν παρά τις, ἀλλὰ ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα. Ὁ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν, ὁ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ μετάρσιος ἕως τρίτου οὐρανοῦ, ὁ λέγων τὸν Κύριον προστεταχέναι τοῖς τὸ Εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ζῆν, εἶτα σαφέστερον δεικνύων τὴν τικτομένην βλάβην· ἀπὸ γὰρ ἀργίας περιεργία, καὶ ἀπὸ περιεργίας ἀταξία, καὶ ἀπὸ ἀταξίας, πᾶσα κακία· Εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. Οὐ μόνον γὰρ τῆς ἑαυτῶν χρείας ἕνεκεν ἐργάζονται, ἀλλὰ καὶ ξένοις, καὶ πτωχοῖς, καὶ τοῖς ἐν φυλακαῖς ἐκ τοῦ ἰδίου ἔργου αὐτῶν ἐπιχορηγοῦσι, πιστεύοντες τὴν τοιαύτην εὐποιΐαν θυσίαν ἁγίαν εὐπρόσδεκτον τῷ Θεῷ γίνεσθαι. Καὶ τοῦτο δὲ λέγουσιν οἱ Πατέρες, ὅτι ὁ ἐργαζόμενος ἐνὶ δαίμονι πολλάκις πολεμεῖ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ θλίβεται· ὁ δὲ ἀεργὸς ὑπὸ μυρίων πνευμάτων αἰχμαλωτίζεται. –Ὁ ἀκηδιαστῆς μισεῖ μὲν τὰ παρόντα, ἐπιθυμεῖ δὲ τὰ μὴ παρόντα.

ΤΙΤΛ. ΚΔ'. –Περὶ ἄφρονος, καὶ ἀνοήτου, καὶ ἀπαιδευτοῦ, καὶ μωροῦ.

Ἐώρακα ἄφρονας ρίζας βάλλοντας, ἀλλ' εὐθύς ἡ διαίτα αὐτῶν ἐβρώθη. Ἄτιμοι καὶ πεφασλισμένοι, ἐνδεεῖς παντὸς ἀγαθοῦ, οἱ δὲ ρίζας ξύλων ἐμασσῶντο ἀπὸ λιμοῦ μεγάλου. Ἀπώλοντο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς σοφίαν. Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ· Οὐκ ἔστι Θεός. 95.1216 Μὴ γίνεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις. Ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται. Ἐκ στόματος ἄφρονος βακτηρία ὕβρεως. Ἴνα τί ὑπῆρχε χρήματα ἄφρονι; κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δύναται. Ἄφρων ἀυθήμερον ἐξαγγέλλει ὄργην αὐτοῦ. Ὁ ἄφρων ἐξεπέτασεν ἑαυτοῦ κακίαν. Ἄφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, τὸν δὲ Θεὸν αἰτιᾶται ἡ καρδία αὐτοῦ. Στόμα ἄφρόνων ἀναγγελεῖ κακά. Ἄφρων μαστιγῶθεις οὐκ αἰσθάνεται. Οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή. Μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, ἵνα μὴ ὅμοιος γένη αὐτῷ. Ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, ἵνα μὴ φαίνεται σοφὸς ἑαυτῷ. Ἀπαιδευτοὶ συναντᾷ θάνατος. Οἱ ἀπαιδευτοὶ ἀκρατεῖς γλώσση. Βαρὺς λίθος, καὶ δυσβάστακτος ἄμμος· ὄργη δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέρων. Οἱ ἄφρονες τῆς ὕβρεως ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γενόμενοι, ἐμίσησαν αἴσθησιν. Ἄνους ὑπὸ παγίδος θανεῖται. Ἄνηρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύεται

όδους σκολιάς· ὁ δὲ αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῶ, σημαίνει ποδὶ, διδάσκει ἐν νεύμασι δακτύλων. Εἰς ὧτα ἄφρονος μὴδὲν λέγετε, μήποτε μυκτηρίση τοὺς συνετοὺς σοὺς λόγους. Ὡς φωνὴ ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕτως ὁ γέλως τῶν ἀφρόνων. Χεῖλη ἄφρονος καταποντίζουσιν αὐτόν. Ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοήσει. Ζῆλος λήψεται λαὸν ἀπαιδευτον. Σοφίαν καὶ παιδείαν ἐξουθενῶν, ταλαίπωρος, καὶ κενὴ ἡ ἐλπίς αὐτοῦ, καὶ οἱ κόποι αὐτοῦ ἀνόνητοι. Μὴ ὑποστρώσης ἀνθρώπῳ μωρῶ σεαυτόν. Μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλευέου. Συγκολλῶν ὄστρακον, ὁ διδάσκων μωρόν. Ἐπὶ νεκρῶ κλαῦσον· ἐξέλιπε γὰρ φῶς. Καὶ ἐπὶ μωρῶ κλαῦσον· ἐξέλιπε γὰρ σύνεσις. Πένθος νεκροῦ ἑπτὰ ἡμέρας, τοῦ δὲ μωροῦ καὶ ἀσεβοῦς πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Μετὰ ἄφρονος μὴ πληθύνῃς λόγους, καὶ πρὸς ἀσύνετον μὴ πορεύου. Μὴ πρόσπαιζε ἀπαιδεύτοις. Ἄμμον, καὶ ἄλας, καὶ βῶλον σιδηροῦν εὐκο 95.1217 πώτερον ὑπενεγκεῖν, ἢ ἄνθρωπον ἀσύνετον. Ἦδιον κλαῦσον ἐπὶ νεκρῶ, ὅτι ἀνεπαύσατο· τοῦ δὲ μωροῦ ὑπὲρ θάνατον ἢ ζωὴ πονηρά. Τροχὸς ἀμάξης ἔγκατα μωροῦ, καὶ ὡς ἄξων στρεφόμενος ὁ διαλογισμὸς αὐτοῦ. Μωρὸς δὲ λέγει, Οὐχ ὑπάρχει μοι φίλος. Οὔτε ἐν ἰχθύσι φωνήν, οὔτε ἐν ἀπαιδεύτοις ἀρετὴν δεῖ ζητεῖν. Ὡσπερ οἱ ἀσθενοῦντες χρήζουσιν ἰατρικοῖς, οὕτως σοφίας ἄφρονες ἐπιδέονται. Πρὸς σκληρὰν καὶ ἀπειθὴ καρδίαν λόγος ὑγιῆς οὐκ εἰσέρχεται· ἀλλ' ὥσπερ ἀντιτυπούμενος, πρὸς ἑαυτὸν ἐπανέρχεται. Ζωῆς ἀλόγου δαίμων ἡγεμών. Τῶν φαύλων πλούσιος οὐδεὶς, κὰν τὰ πανταχοῦ μέταλλα κέκτηται, ἀλλ' εἰσὶ πάντες οἱ ἄφρονες πένητες. Στενοχωρεῖται πᾶς ἄφρων θλιβόμενος ὑπὸ φιλαργυρίας, καὶ φιλοδοξίας, καὶ φιληδονίας, καὶ τῶν ὁμοιοτρόπων, ἄπερ οὐκ ἔῃ τὴν διάνοιαν ἐν εὐρυχωρίᾳ διάγειν. Μείζον ἀνθρώπῳ κακὸν ἀφροσύνης οὐδὲν ἔστι, τοῦ ἰδίου τοῦ λογιμοῦ γένους, τὸν νοῦν ζημιωθέντι. –Νόσου καὶ φθορᾶς αἴτιον ἀπαιδευσία. Ἀμήχανον τὰ μεγάλα πρὸ τῶν μικρῶν παιδευθῆναι.

ΤΙΤΛ. ΚΕ΄. –Περὶ ἀπλοῦ καὶ ἀκάκου τὸν τρόπον.

Ὁ Κύριος μὴ ἀποίσειται τὸν ἄκακον. Φύλασσε ἀκακίαν, καὶ ἴδε εὐθύτητας, ὅτι ἔστιν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῶ. Ὁ Θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ. Κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ. Ὡς πορεύεται ἀπλῶς, πορεύεται πεποιθῶς. 95.1220 Ὅσον χρόνον ἔχονται ἄκακοι τῆς δικαιοσύνης, οὐκ αἰσχυνθήσονται. Ὁ πορευόμενος ὀρθῶς, φοβεῖται τὸν Κύριον. Ὁ βλέπων λεῖα, ἐλεηθήσεται. Προσδεκτοὶ Κυρίῳ πάντες ἄμωμοι ἐν ὁδῶ αὐτῶν. Ψυχὴ εὐλογημένη, πᾶσα ἀπλῆ. Ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ. Χρηστοὶ ἔσονται οἰκίητορες γῆς· ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ, ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ. Διττῶς νοοῦμεν τὴν ἀκακίαν. Ἦ γὰρ τὴν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ἀλλοτρίωσιν λογιμῶ κατορθουμένην, καὶ διὰ μακρᾶς προσοχῆς, καὶ μελέτης τῶν ἀγαθῶν, οἰονεὶ ρίζαν τῆς κακίας ἐκτέμνοντες· ἢ κατὰ στέρησιν αὐτῆς παντελεῖ τὴν τοῦ ἀκάκου προσηγορίαν δεχόμεθα. Καὶ πάλιν ἀκακία ἔστιν ἢ μήπω τοῦ κακοῦ ἐμπειρία, διὰ νεότητα πολλάκις, ἢ βίου τινὸς ἐπιτήδευσιν, ἀπείρως τινῶν πρὸς τινὰς κακίας διακειμένων, οἷον ὁ παῖς οὐκ οἶδεν ὑπερηφανίαν, οὐκ οἶδε δόλον, ἢ ῥαδιουργίαν. Πάλιν εἰσὶ τινες τῶν τὴν ἀγροικίαν οἰκούντων, οὐκ εἰδότες τὰς ἐμπορικὰς κακουργίας, οὐδὲ τὰς ἐν δικαστηρίῳ διαπλοκάς· τοὺς τοιοῦτους ἀκάκους λέγομεν, οὐχ ὡς ἐκ προαιρέσεως κακίας κεχωρισμένους, ἀλλ' ὡς μήπω εἰς πεῖραν τῆς πονηρᾶς ἔξεως ἀφιγμένους. Χαρακτηρίζει οὖν τὸν ἄκακον ἢ ἀπλότης τοῦ ἦθους. Διώκετε ἀλήθειαν εἰλικρινῆ, ἀπλότητα, δικαιοσύνην. Ἄπλαστος ὁ δίκαιος, ὁποῖος Ἰακώβ· διὰ τοῦτο κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ. Τὸν ἀπλοῦν καὶ ἄδολον εὐκόλως ἐξαγορεύει τὰ ἀπόρρητα τῆς ψυχῆς. Ἀφύλακτον ἢ ἀπλότης, καὶ μετὰ τοῦ σαθροῦ τὸ φιλάνθρωπον, καὶ ἡκιστα κακίαν ὑφορεῖται τὸ κακίας ἐλεύθερον. Τὸ εἰς κακίαν οὐχ ἔτοιμον οὐδὲ εἰς ὑπόνοιαν

εὐχερές. Ἡ ἀπλότης τιμία παρὰ Θεῶ. Τὸ γὰρ πανουργόν, εἰ καὶ δεκτὸν ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν σπουδάσασιν, ἀλλ' οὐδαμῶς εἰς ἀρετῆς εὐωδίαν καταλογισθεῖ ποτέ.

ΤΙΤΑ. ΚΖ΄. –Περὶ ἀκτημοσύνης, καὶ αὐταρκειᾶς, καὶ ὀλιγοδείας.

Κρεῖσσον ὀλίγον τῷ δικαίῳ, ὑπὲρ πλοῦτον τῶν ἀμαρτωλῶν πολύν. Κρεῖσσον ξενισμὸς μετὰ λαχάνων πρὸς φιλίαν καὶ χάριν, ἢ παράθεσις μόχθων μετὰ ἔχθρας. Κρεῖσσον ὀλίγων λῆψις μετὰ δικαιοσύνης, ἢ πολλὰ γεννήματα μετὰ ἀδικίας. Κρεῖσσον ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος 95.1221 πολλῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀδίκων χρημάτων μετὰ μάχης. Πλοῦτον καὶ πενίαν μὴ μοι δῶς, Κύριε, σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα, καὶ τὰ αὐτάρκη, ἵνα μὴ πλησθεῖς, ψευδῆς γένωμαι, καὶ εἴπω· Τίς με ὄρᾳ; ἢ πενηθεῖς, κλέψω, καὶ ὁμόσω τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Μέλι εὐρών, φάγε τὸ ἱκανόν, μήποτε πλησθεῖς ἐξεμέσης. Ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν. Κρεῖσσον πλήρωμα δρακὸς μετὰ ἀναπαύσεως, ὑπὲρ πλήρωμα δύο δρακῶν ἐν μόχθῳ. Ζωὴ αὐταρκειᾶς ἐργάτου γλυκανθήσεται. Ὑπνος ὑγείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδους. Ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστίν. Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ μία· καὶ οὐδεὶς τι τῶν ὑπαρχόντων ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς πάντα κοινά. Ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. Αὐτοὶ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρεῖαις μου, καὶ τοῖς οὔσι μετ' ἐμοῦ ὑπῆρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. Ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. Οἶδα ἐγὼ καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν ἐν παντὶ, καὶ ἐν πᾶσι· μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι, καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν, καὶ ὑστερεῖσθαι. Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ. Ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶπεν· Οὐ μὴ σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω. Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνω ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στομαχόν σου, καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Ἔστι πορισμὸς μέγας ἢ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκειᾶς. Οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δηλὸν ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. Ἐχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησώμεθα. Οὐκ εὐχομαι πλουτεῖν, οὔτε ἔραμαι, ἀλλὰ μοι εἴη ζωὴ ἀπὸ τῶν ὀλίγων μηδὲν ἔχοντι κακόν. Μεγάλην ἔχε τὴν ψυχὴν· τοῖχοι δὲ μικροὶ καὶ μεῖζους τὴν αὐτὴν χρεῖαν παρέχονται. Ἡ οἰκονομοῦσα τὸ ζῶον δύναμις, αὐτάρκειαν μὲν καὶ λιτότητα ῥαδίως κατειργάσατο, καὶ ὠκείωσε τῷ τρεφομένῳ· πολυτέλειαν δὲ καὶ ποικιλίαν βρωμάτων παραλαβοῦσα, εἶτα ἀντισχεῖν πρὸς τὸ πέρασ οὐκ ἐξαρκέσασα, τὰ ποικίλα· γένη τῶν νοσημάτων ἐποίησεν. 95.1224 Παράχρησις ἐστίν ἢ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν δαπάνη. Σκοπὸς ἐσθῆτος εἰς κάλυμμα εἶναι σαρκὸς πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος αὐταρκες. Ἀκτημοσύνην ἐκείνην ἔφη ὁ Κύριος τὸ μέτρον εἶναι, ὥστε εἰς τὸν ἔσχατον χιτῶνα αὐτοῦ ἕκαστον περιεστάναι τὴν κτῆσιν. Οὐκ ἐπαινοῦμέν τι τῶν μετὰ τὸν λαιμὸν ὁμοτίμων, μᾶλλον δὲ ἀτίμων, ὁμοίως καὶ ἀποβλήτων· ἀλλὰ ζῶμεν οὕτως ἀπλῶς καὶ σχεδίως, καὶ μικρόν τι τῶν θηρίων, οἷς ὁ βίος ἄσκευος καὶ ἀνεπιτήδευτος, διαφέροντες. Κρεῖσσον πενή ἐπαινετὴ πλούτιο κακίστου. Δεινὸν πείνεσθαι, χειρὸν δ' εὐπορεῖν κακῶς. Ὅψον σοι γενέσθω ἢ ἔνδεια, καὶ τὸ μὴ ἐπιβαλεῖν κόρον τῷ κόρῳ, μηδὲ ἀμβλύνειν τῇ κραιπάλῃ τὴν ὄρεξιν. Ὁ τὴν ἡμέραν διδοὺς, καὶ τὰ εἰς τὴν ἡμέραν σοι δώσει. Τὸ καλῶς ἔχειν ὀλίγα, πολὺ τιμιώτερον τοῦ κακῶς ἔχειν πολλά. Ἡ εὐτελής δίαιτα κυλιόμενη, καὶ προκόπτουσα, ἐπὶ πολὺ καταλύει τὰ τῆς πορνείας μαθήματα. Σιτίους χρῶ, μὴ τοῖς ἡδέσιν, ἀλλὰ τοῖς ὠφελίμοις. Ὁ σπουδαῖος ὀλιγοδεὴς, ἀθανάτου καὶ θνητῆς φύσεως μεθόριος· τὸ μὲν ἐπιδεὲς ἔχων, διὰ σῶμα θνητὸν, τὸ δὲ μὴ πολυδεὲς, διὰ ψυχὴν ἐφιεμένην ἀθανασίας.

ΤΙΤΑ. ΚΖ΄. –Περὶ ἀπάτης κατ' οἰκονομίαν γινομένης καὶ ὅτι ἀπάτη δόλου ἄμοιροῦσα, ἔπαινον προξενεῖ τῷ δεδρακότι.

Εἶπε Ῥεβέκκα πρὸς Ἰακώβ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον· Ἴδου ἐγὼ ἤκουσα λαλοῦντος τοῦ πατρὸς σου πρὸς Ἡσαῦ τὸν ἀδελφόν σου, λέγοντος· Ἐνεγκέ μοι θήραν, καὶ ποιήσόν μοι ἐδέσματα· καὶ φαγὼν εὐλογήσω σε ἐναντίον Κυρίου πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. Νῦν οὖν, υἱέ, ἄκουσόν μου, καθὰ ἐγὼ σοι ἐντέλλομαι, καὶ πορευθεὶς εἰς τὰ πρόβατα, λάβε μοι ἐκεῖθεν δύο ἐρίφους ἀπαλοὺς καὶ καλοὺς, καὶ ποιήσω αὐτοὺς ἐδέσματα τῷ πατρὶ σου, καὶ φάγεται, ὅπως εὐλογήσῃ σε ὁ πατήρ σου πρὸ τοῦ αὐτὸν ἀποθανεῖν. Εἶπε δὲ Ἰακώβ πρὸς Ῥεβέκκαν τὴν μητέρα αὐτοῦ· Ἔστιν ὁ ἀδελφός μου ἀνὴρ δασύς, ἐγὼ δὲ ἀνὴρ λεῖος. Μήποτε ψηλαφήσῃ με ὁ πατήρ μου, καὶ ἔσομαι ἐναντίον αὐτοῦ ὡς καταφρονῶν· καὶ ἐπάξω ἐπ' ἐμαυτὸν κατάραν, καὶ οὐκ εὐλογίαν. Εἶπε δὲ μήτηρ· Ἐπ' ἐμέ ἡ κατάρα σου, τέκνον· μόνον ὑπάκουσον τῆς φωνῆς μου. Καὶ πορευθεὶς ἔνεγκε τῇ μητρὶ αὐτοῦ· καὶ λαβοῦσα Ῥεβέκκα τὴν στολὴν Ἡσαῦ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῦ πρεσβυτέρου τὴν καλὴν, ἣ ἦν παρ' αὐτὴν ἐν τῷ οἴκῳ, ἐνέδυσε Ἰακώβ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον, καὶ τὰ δέρματα τῶν ἐρίφων περιέθηκε περὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὰ γυμνά τοῦ τραχήλου αὐτοῦ, καὶ ἔδωκε τὰ ἐδέσματα εἰς τὰς χεῖρας Ἰακώβ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ εἰσήνεγκεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. 95.1225 Ῥαχὴλ ἔλαβε τὰ εἶδωλα, καὶ ἐπέβαλεν αὐτὰ εἰς τὰ σάγματα τῆς καμήλου, καὶ ἐπεκάθισεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε τῷ πατρὶ αὐτῆς· Οὐ δύναμαι ἀναστῆναι ἐνώπιόν σου, ὅτι ὁ κατεθισμὸς τῶν γυναικείων μου ἔστιν. Ἀπηγγέλη τῇ Θάμαρ λέγοντες· Ἴδου ὁ πενθερός σου ἀναβαίνει κεῖραι τὰ πρόβατα αὐτοῦ. Καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσεως αὐτῆς, περιέβαλε τὸ θέριστρον, καὶ ἐκαλλωπίσατο, καὶ ἐκάθισεν ἐν παρόδῳ Θαμνᾶ. Εἶδε γὰρ ὅτι μέγας γέγονε Σηλῶμ· αὐτὸς δὲ οὐ δέδωκεν αὐτὸν εἰς γυναῖκα. Καὶ ἰδὼν Ἰούδας αὐτὴν, ἐξέκλινε πρὸς αὐτὴν, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Ἐασόν με εἰσελθεῖν πρὸς σέ. Οὐ γὰρ ἔγνω, ὅτι νύμφη αὐτοῦ ἔστιν. Ἡ δὲ εἶπε· Τί μοι δώσεις, ἐὰν εἰσέλθῃς πρὸς με; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐγὼ σοι ἀποστέλλω ἔριφον αἰγῶν ἐκ τῶν προβάτων μου. Ἡ δὲ εἶπε· Δὸς ἀρράβωνά, ἕως οὐ ἀποστεῖλαί σε. Ὁ δὲ εἶπε· Τίνα δώσω σοι ἀρράβωνά. Ἡ δὲ εἶπε· Τὸ δακτύλιόν σου, καὶ τὸν ὀρμίσκον, καὶ τὴν ράβδον τὴν ἐν τῇ χειρὶ σου. Καὶ ἔδωκεν αὐτῇ, καὶ εἰσηλθε πρὸς αὐτὴν, καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν παρ' αὐτοῦ. Σχόλιον. Τρεῖς υἱοὺς ἔσχεν ὁ τῆς Θάμαρ πενθερός Ἰούδας, καὶ τοὺς δύο καθ' ἓνα ἦν συνάψας αὐτῇ. Καὶ ὡς ἄπαιδες ἐτελεύτησαν, παρητήσατο τὸν τρίτον αὐτοῦ συνάψαι αὐτῇ υἱὸν, εὐλαβηθεὶς μήποτε καὶ αὐτὸς τελευτήσῃ. Θάμαρ οὖν εἰς τὸ τῆς ἀτεκνίας ὄνειδος περιπεσοῦσα, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς πορνείας κίνδυνον ὑφορωμένη, οἰκονομία χρησαμένη κατὰ τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ, ἐμίχθη αὐτῷ, καὶ τίκει ἐξ αὐτοῦ παῖδας δύο, τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρᾶ. Εἶπεν ἡ ἀδελφὴ Μωϋσῆ τῇ θυγατρὶ Φαραῶ· Θέλεις καλέσω σοι γυναῖκα τροφεύουσαν ἐκ τῶν Ἑβραίων, καὶ θηλάσει σοι τὸ παιδίον; Καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡ θυγάτηρ Φαραῶ, Πορεύου. Ἐλθοῦσα δὲ ἡ νεᾶνις, ἐκάλεσε τὴν μητέρα τοῦ παιδίου. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὴν ἡ θυγάτηρ Φαραῶ· Διατήρησόν μοι τὸ παιδίον τοῦτο, καὶ θήλασόν μοι αὐτό· ἐγὼ δὲ δώσω σοι τὸν μισθόν. Καὶ ἔλαβεν ἡ γυνὴ τὸ παιδίον, καὶ ἐθήλασεν αὐτό. Ἀπέστειλεν Ἰησοῦς δύο ἄνδρας ἐκ Σατιμ σκοπεῦσαι τὴν γῆν καὶ τὴν Ἰεριχῶ. Καὶ εἰσηλθόν εἰς οἰκίαν γυναικὸς πόρνης, ἣ ὄνομα Ῥαᾶβ, καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ Ἰεριχῶ, λεγόντων· Εἰσπεπόρευνται ὧδε ἄνδρες τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατασκοπεῦσαι τὴν γῆν. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰεριχῶ, καὶ εἶπεν πρὸς Ῥαᾶβ, λέγων· Ἐξάγαγε τοὺς εἰσπορευομένους εἰς τὴν οἰκίαν σου νύκτα. Κατασκοπεῦσαι γὰρ τὴν γῆν ἤκασιν· καὶ λαβοῦσα ἡ γυνὴ τοὺς ἄνδρας, ἔκρυψεν. Καὶ εἶπεν· Εἰσεληλύθασι πρὸς με οἱ ἄνθρωποι, ὡς δὲ ἡ πύλη ἐκέκλειστο ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἄνδρες ἐξῆλθον, καὶ οὐκ ἐπίσταμαι ποῦ πεπόρευνται. Καὶ καταδιώξατε ὀπίσω αὐτῶν καὶ καταλήψεσθε αὐτούς. Αὕτη δὲ ἀνεβίβασεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ δῶμα, καὶ ἔκρυψεν ἐν τοῖς ξύλοις τῆς ληνοκαλάμης τῆς ἐστοιβασμένης αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος. Καὶ οἱ ἄνδρες κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τὰς διαβάσεις. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον

οί διώκοντες, αὕτη ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Εἰς τὴν 95.1228 ὀρεινὴν ἀπέλθατε, μὴ συναντήσωσιν οἱ καταδιώκοντες ὑμᾶς, καὶ κρυβήσεσθε ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας ἕως ἂν ἀναστρέψωσιν οἱ καταδιώκοντες. Εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουήλ· Πλήσον τὸ κέρας σου ἐλαίου, καὶ δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Βηθλεέμ πρὸς Ἴεσσαί, ὅτι ἐώρακα ἐν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐμοὶ εἰς βασιλέα. Καὶ εἶπε Σαμουήλ, Πῶς πορευθῶ; καὶ ἀκούσεται Σαοὺλ, καὶ ἀποκτενεῖ με. Καὶ εἶπε Κύριος· Δάμαλιν βοῶν λάβε ἐν τῇ χειρὶ σου, καὶ ἔρεῖς, Θῦσαι τῷ Κυρίῳ ἤκω. Καὶ καλέσεις τὸν Ἴεσσαί καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς τὴν θυσίαν, καὶ χρίσεις ὃν ἂν εἶπω σοι. Καὶ ἐποίησεν ὁ Σαμουήλ, ὅσα ἐλάλησεν αὐτῷ Κύριος. Σχόλιον. Ἐντεῦθεν διδασκόμεθα ἐν ἐνίοις οἰκονομεῖν χρεῖαν εἶναι τὰ πράγματα, καὶ τῷ ὄγκῳ, καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐξουσίας κεχρηῆσθαι. Ὁ γὰρ Θεός, ὁ λόγῳ πάντων κρατῶν, καὶ δυνάμενος τὸν Σαοὺλ ἄρδην ἀφανίσαι, καὶ εἰς τὸ ἀνύπαρκτον καταστῆσαι, ἐνέτρεψε τῷ Σαμουήλ μεθόδῳ τινὶ ἀποκρούσασθαι τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην πεῦσιν. Κατάγει Μελχὼλ τὸν Δαβὶδ διὰ τῆς θυρίδος, καὶ ἔφυγεν, καὶ σώζεται. Καὶ ἔλαβε Μελχὼλ τὰ κενοτάφια, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τὴν κλίνην, καὶ ἦπαρ αἰγῶν, καὶ στρογγύλωμα τριχῶν, καὶ ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκάλυπεν αὐτὰ ἱματίῳ· καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν Δαβὶδ· καὶ εἶπε Μελχὼλ ἐνοχλεῖσθαι αὐτόν. Οὐκ ἐν τοῖς πολέμοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ πολλὴν καὶ ἀναγκαίαν εὔροι τις τῆς ἀπάτης τὴν χρεῖαν, καὶ οὐ πρὸς τὰ τῆς πόλεως πράγματα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν οἰκίᾳ, πρὸς γυναῖκα τῷ ἀνδρὶ, καὶ πρὸς ἄνδρα γυναικί, καὶ πατρὶ πρὸς υἱόν, καὶ πρὸς φίλον φίλῳ, ἤδη δὲ καὶ πρὸς πατέρα παισί. Καὶ γὰρ τῶν τοῦ Σαοὺλ χειρῶν, ἢ τοῦ Σαοὺλ θυγάτηρ οὐκ ἴσχυσεν ἐτέρως ἐξελεῖσθαι τὸν ἄνδρα, ἀλλ' ἢ μετὰ τὸ παραλογίσασθαι τὸν πατέρα. Καὶ ὁ ταύτης δὲ ἀδελφός, τὸν ὑπ' ἐκείνης διασωθέντα σώσαι βουλόμενος. κινδυνεύοντα πάλιν τοῖς αὐτοῖς ὄπλοις ἐχρήσατο, οἷσπερ καὶ ἡ γυνή. Πολὺ γὰρ ἢ τῆς ἀπάτης ἰσχύς, μόνον μὴ μετὰ δολεῶς προσαγέσθω τῆς προαιρέσεως. Εὐκόλον πρὸς ἀπάτην τὸ πρὸς ἡδονὴν ἅπαν. Οὐ πᾶς δόλος ὑπαίτιός ἐστιν· ἐπεὶ καὶ ληστὰς νυκτοφύλακες, καὶ πολεμίους στρατηγοὶ, οὓς ἀδόλως συλλαβεῖν οὐκ ἔστιν, ἐνεδρεύοντες κατορθοῦν δοκοῦσι, καὶ τὰ λεγόμενα στρατηγήματα τοιοῦτον ἔχει λόγον, καὶ τὰ τῶν ἀθλητῶν ἀγωνίσματα. Καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων ἡ ἀπάτη νενόμισται ἴδιον.

ΤΙΤΛ. ΚΗ'. –Περὶ ἀγγέλλοντος, καὶ μεσάζοντος ἀπόκρισιν· (σιζ) καὶ ὅτι ὁ τὸν σταλέντα ἐξουθενῶν, τοῦ πέμψαντος περιφρονεῖ ὡσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμνητῷ κατὰ καῦμα ὠφελεῖ, οὕτως ἄγγελος πιστὸς ἀποστείλαντα αὐτόν.

Ψυχὰς γὰρ τῶν αὐτῶν χρωμένων ὠφελεῖ. Ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν ὄνειδος περιποιεῖται ὁ ἀποστέλλων δι' ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. 95.1229 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ἄ πρέσβεις ὑπομένουσι, ἐπὶ τοὺς πέμψαντας λαμβάνει τὴν ἀναφοράν.

ΤΙΤΛ. ΚΘ'. Περὶ ἀγνωμονούντων καὶ ἀχαριστούντων.

Τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἦλθεν Ἰσμαήλ υἱὸς Ναθανίου ἐκ τοῦ σπέρματος τῶν βασιλέων, καὶ δέκα ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν τὸν Γοδολίαν, καὶ ἀπέθανεν· καὶ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ τοὺς Χαλδαίους, οἳ ἦσαν μετ' αὐτοῦ εἰς Μασιφά. Σχόλ. Οὗτος λόγον λαβὼν ἀπαθείας, τὸν δεδωκότα ἀνεῖλε. Πνεῦμα Κυρίου ἐνέδυσε τὸν Ἀζαρίαν τὸν τοῦ Ἰωδαὲ τὸν ἱερέα, καὶ ἀνέστη ἐπάνω τοῦ λαοῦ, καὶ εἶπεν· Τάδε λέγει Κύριος· Τί παραπορεύεσθε τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου; καὶ οὐκ εὐοδωθήσεσθε, ὅτι ἐγκατελίπετε τὸν Κύριον. Καὶ ἐλιθοβόλησαν δι' ἐντολῆς Ἰωᾶς τοῦ βασιλέως ἐν αὐλῇ οἴκου Κυρίου. Καὶ οὐκ ἐμνήσθη Ἰωᾶς τοῦ ἐλέους, οὗ ἐποίησε μετ' αὐτοῦ Ἰωδαὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἀπέθνησκεν, εἶπεν· Ἴδοι Κύριος, καὶ κρινάτω. Καὶ ἐγένετο μετὰ ἐνιαυτὸν, ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν δύναμις Συρίας, καὶ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ

κατέφθειρε πάντας. Ἄνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀτεκνίαν. Ἄντι τοῦ, Ἀγαπᾶν με ἐνδιέβαλόν με. Ὅς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐκ ἐνεχθήσεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ἔκουε, οὐρανὲ, καὶ ἐνωτίζου, γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν· Υἱοὺς ἐγέννησα, καὶ ὑψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. Ἀχαρίστου ἐλπίς ὡς χειμέριος πάχνη τακίησεται, καὶ ῥυήσεται ὡς ὕδωρ ἄχρηστον. Ἀγαθὰ ἐγγύου ἀνατρέψει ἀμαρτωλὸς, καὶ ἀχάριστος ἐν διανοίᾳ ἐγκαταλείψει ῥυσάμενον. Ξενιεῖς καὶ ποτιεῖς ἀχάριστον, καὶ πρὸς ἐπὶ τούτῳ πικρὰ ἀκούσεις. Δεινὸν, τὸν εὐεργηθέντα καὶ ταῖς μεγίσταις ὑπόχρεων χάρισι, πρὸς τῷ ἀχαρίστῳ, ἔτι καὶ ὑβρεως, καὶ ἀτιμίας καταῤῥξαι. Δεινὸν μὲν· ἀλλὰ τῷ ποιοῦντι μεῖζόν ἐστι κακὸν, ἢ τῷ πάσχοντι. Ὑπερβολὴ τοῦτο γε ἀγνωμοσύνης, τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ εὐεργέτου ἀφορμὴν ἀχαριστίας ποιεῖσθαι. Ὅρωμεν πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων μετὰ τὰς εὐεργεσίας, καθάπερ ἀνδραπόδων, οὕτω καὶ περιορῶντας τῶν εὐεργετησάντων, καὶ τὰς ὀφρῦας ἀνασπῶντας κατ' αὐτῶν. Δεινὸν μοι ἢ ἀχαριστία καταφαίνεται· δεινὸν μοι καὶ πάνδεινον

ΤΙΤΛ. Λ΄. –Περὶ ἀδυνάτων πραγμάτων.

Μὴ θάλλει πάπειρος ἄνευ ὕδατος; ἢ ὑψωθήσεται βούτομος ἄνευ ποτοῦ, ἔτι ὦν ἐπὶ ρίζης; Εἰ ἔστι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ ἀετοῦ πετομένου, ζητούντος βορῶν; Τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; τίς συνέτριψε τὸ πᾶν ὕδωρ ἱματίῳ; τίς ἐκράτησε πάντων ἄκρων τῆς γῆς; Τρία ἐστὶν ἀδυνάτά μοι νοῆσαι, καὶ τὸ τέταρτον οὐκ ἐπιγινώσκω, ἴχνη ἀετοῦ πετομένου, καὶ ὁδὸν ὄφεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νηὸς ποντοπορούσης, καὶ ὁδὸν ἀνδρὸς ἐν νεότητι. Εἰ πορεύονται δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ καθόλου, ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς; Εἰ ἐξελεύσεται λέων ἐκ τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ, θήραν οὐκ ἔχων; εἰ δώσει σκύμνος φωνὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ καθόλου, ἐὰν μὴ ἀρπάσῃ τι; εἰ πεσεῖται ὄρνεον ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ ἰζευτοῦ; εἰ σχασθήσεται παγὶς ἐπὶ τῆς γῆς ἄνευ τοῦ συλλαβεῖν τι; εἰ φωνήσῃ σάλπιγξ ἐν πόλει, καὶ λαὸς οὐ πτοηθήσεται; καὶ ἔσται κακία ἐν πόλει, ἢν Κύριος οὐκ ἐποίησεν; Μὴ δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος, ὥστε κόπτειν ἐν αὐτῇ; ἢ ὑψωθήσεται πρίων ἄνευ τοῦ ἔλκοντος αὐτόν; Εἰ ἀλλάξει Αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ, καὶ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὑμεῖς δυνήσεσθε εὖ ποιῆσαι, μεμαθηκότες κακά. Ἄμμον θαλασσῶν, καὶ σταγόνας ὑετοῦ, καὶ ἡμέρας αἰῶνος τίς ἐξαριθμήσει; Ὑψος οὐρανοῦ, καὶ πλάτος γῆς, καὶ ἄβυσσον, καὶ σοφίαν τίς ἐξιχνιάσει; Οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη. Οὐδεὶς δύναται δυσι κυρίοις δουλεύειν. Ἡ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ Μαμμωνᾷ. Τίς ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; Μὴ τι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; Οὕτως οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ. οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν Κύριον αὐτοῦ. Οὐδὲν ἐστι συγκεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Πῶς δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν! Πάλιν λέγω ὑμῖν· Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι πασὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά. 95.1233 Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε. Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ Νικοδήμῳ· Ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Νικοδήμος· Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρον ὢν; μὴ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον, καὶ γεννηθῆναι; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν

εις την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Δεῖ τὴν ψυχὴν ἄρχειν μὲν τῶν παθῶν, δουλεύειν δὲ τῷ Θεῷ. Ἀμήχανον γὰρ αὐτὴν, καὶ ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας βασιλεύεσθαι, καὶ ὑπὸ Θεοῦ· ἀλλὰ δεῖ κακίας μὲν ἐπικρατεῖν, τῷ Δεσπότῃ δὲ τῶν ὅλων ὑποτετάχθαι. Ἀμήχανόν ἐστι χωρητικούς ἡμᾶς γενέσθαι τῆς θείας χάριτος, μὴ τὰ ἀπὸ κακίας πάθη προκατασχόντα τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐξελάσαντας· ἀλλὰ καὶ ἀγγεῖον προκατειλημμένον ὑπὸ τινος δυσωδίας, εἰ μὴ ἐκπλυσθῆ, οὐ μὴ δέξεται τοῦ μύρου τὴν ἐπιβρόχην. Ἀμήχανον ἄψασθαι τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ ἀποστάντα πρότερον, καὶ ἐκνεύσαντα τοῦ κακοῦ. Ὡσπερ ἀδύνατον ὑπερβῆναι τὴν ἑαυτοῦ σκιάν, καὶ τῷ λίαν ἐπειγομένῳ (φθάνει γὰρ αἰεὶ τοσοῦτον, ὅσον καταλαμβάνεται)· ἢ τοῖς ὄρατοῖς πλησιάσαι τὴν ὄψιν, δίχα τοῦ ἐν μέσῳ φωτός, καὶ ἀέρος· ἢ τῶν ὑδάτων ἔξω τὴν νηκτὴν φύσιν διολισθαίνειν· οὕτως ἀμήχανον τοῖς ἐν σώματι δίχα τῶν σωματικῶν πάντῃ γενέσθαι μετὰ τῶν νοουμένων. Ἀμήχανον συνυπάρχειν τὴν πρὸς κόσμον ἀγάπην τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπῃ, ὡς ἀμήχανον συνυπάρχειν ἀλλήλοις φῶς καὶ σκότος.

ΤΙΤΛ. ΛΑ΄. –Περὶ ἀγίων, καὶ μακαριζομένων ἐφ' οἷς δρῶσι, καὶ ὑπὲρ ὧν.

Ἀπὸ τῶν ἀγίων φοβηθήσεσθε. Μακάριος σὺ Ἰσραήλ. Τίς ὅμοιός σοι· λαὸς σωζόμενος ὑπὸ Κυρίου. Μακάριος ἄνθρωπος, ὃν ἤλεγξε Κύριος. Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν οὐκ ἔστι. Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ. Μακάριοι πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰῶνας αἰνέσουσί σε. Μακάριος ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἂν παιδεύσης, Κύριε, καὶ ἐκτοῦ νόμου σου διδάξεις αὐτόν. Μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιῶντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ. Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. 95.1236 Μακάριοι ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου. Μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες. Μακάριος, οὗ ὁ Θεὸς Ἰακώβ βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπίς αὐτοῦ ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτοῦ. Βουλή ἀγίων, σύνεσις. Μακάριος ἀνὴρ, ὃς εὔρε σοφίαν. Τιμιωτέρα γάρ ἐστι λίθων πολυτελῶν. Χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσῃ εὐχερῶς. Τελειότητος ὁσίων ὁδηγήσῃ αὐτούς Ὁ ἐλεῶν πτωχοὺς, μακαριστός. Ὁ ἀπτόμενος ὑμῶν, ὡς ἀπτόμενος τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ μου. Μακάριοι πάντες οἱ ἐμμένοντες ἐν αὐτῷ. Μακάριος ὁ διατηρῶν τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ μὴ ποιεῖν ἄδικα. Καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ τῶν ἀγίων ὡσπερ ξύλον ἔγκαρπον. Μακάριοί ἐσμεν, Ἰσραήλ, ὅτι τὰ ἀρεστὰ τῷ Θεῷ ὑμῖν γινώσται ἔστιν. Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ὠλίσθησεν ἐν στόματι αὐτοῦ. Μακάριος ᾧ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Ἐννέα ὑπονοήματα ἐμακάρισα ἐν καρδίᾳ μου, καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ ἐπὶ γλώσσης. Ἄνθρωπος εὐφραϊνόμενος ἐπὶ τέκνοις, ζῶν καὶ βλέπων ἐπὶ πτῶσιν ἐχθρῶν. Μακάριος ὁ συνὼν γυναικὶ συνετῇ, καὶ ὃς ἐν γλώσσει οὐκ ὠλίσθησεν, καὶ ὃς οὐκ ἐδούλευσεν ἀναξίῳ ἑαυτοῦ. Μακάριος ὃς εὔρε φρόνησιν, καὶ ὁδηγούμενος εἰς ὧτα ἀκουόντων. Ὡς μέγας ὁ εὐρῶν σοφίαν! ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τὸν φοβούμενον τὸν Κύριον. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πεινῶντες, καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μακάριοι οἱ μὴ εἰδότες, καὶ πιστεύσαντες. Ἐγένετο ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν αὐτῷ· Μα 95.1237 καρία ἢ κοιλία ἢ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὐς ἐθήλασας. Αὐτὸς δὲ εἶπεν· Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ

φυλάσσοντες αὐτόν. Μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ Κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται, καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ, ἔλθῃ, καὶ εὖρη οὕτως, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες, ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον, ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. Νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου. Διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτούς ὁ Θεὸς, Θεὸς αὐτῶν ἐπικαλεῖσθαι. Ἦτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Καὶ μετ' ὀλίγα· Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ τε, καὶ Σαμψών, καὶ Ἰεφθάε, Δαβίδ τε, καὶ Σαμουήλ, καὶ τῶν προφητῶν, οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας. Μακάριος ὁ τὰ πλείστων ἄξια κεκτημένος, ὁ τῶν ἀναφαιρέτων ἀγαθῶν μέτοχος. Τοῦτον δὲ πῶς ἐπιγνωσόμεθα; Ὁς οὐκ ἐπορεύθη ἐν τῇ βουλῇ ἀσεβῶν. Μακάριος, ὃς οὐκ ἔλαβε περὶ Θεοῦ δισταγμὸν, ὁ μὴ μικροψυχῆσας περὶ τὰ παρόντα, ἀλλὰ ἀναμένων τὰ προσδοκώμενα· ὃς ἔσχε περὶ τοῦ Κτίσαντος ἡμᾶς ὑπόληψιν ἄπιστον. Μαρτύρων μνήμης τίς ἂν γένοιτο κόρος τῷ φιλομάρτυρι; διότι ἢ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ὁμοδούλων τιμὴ ἀπόδειξιν ἔχει τῆς πρὸς τὸν οἰκεῖον δεσπότην εὐνοίας ἢ πρὸς τοὺς εὖνους τῶν ὁμοδούλων διάθεσις τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τὸν δεσπότην ἔχει, ᾧ δεδουλεύκασιν, καὶ ὁ τοὺς διὰ πίστιν ἠθληκότας τιμῶν, δῆλός ἐστιν τὸν ζῆλον ἔχων τῆς πίστεως. Ταύτην εἶναι πραγματείαν ἀρίστην φημί, αἵματος ὀλίγου βασιλείαν οὐρανῶν ὠνήσασθαι, καὶ δόξης ἀϊδιότητα τῶν προσκαίρων ἀντιλαβεῖν ἀγαθῶν. Νόμος μαρτυρίας, μήτε ἐθέλοντας πρὸς τὸν ἀγῶνα χωρεῖν, φειδοὶ τῶν διωκόντων καὶ τῶν ἀσθενεστέρων, μήτε παρόντας ἀναδύεσθαι· τὸ μὲν γὰρ θράσους, τὸ δὲ ἀνανδρίας ἐστίν. Ἡ τῶν μακαρισμῶν κοινωνία, θεότητός ἐστι κοινωνία· Θεοῦ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἴδιον ἢ μακαριότης ἐστίν. Εἰ τὸ ἰδεῖν τὸν Θεὸν ὑπερβολὴν ἐν τῷ ἀγαθῷ οὐκ ἔχει, τὸ Υἱὸν γενέσθαι τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ εὐκληρίαν ἐστὶ πάντων. Ὁ γὰρ Υἱὸς ἀξιωθὴς γενέσθαι, ἔξει 95.1240 πάντως ἐν ἑαυτῷ τοῦ Πατρὸς τὸ ἀξίωμα· ὑπὲρ εὐχὴν δὲ ἢ ἐπιτυχία· ὑπὲρ ἐλπίδα δὲ τὸ δῶρον· ὑπὲρ φύσιν ἢ χάρις. Φύσις ἐστὶ πρὸς τὸ μακάριον καὶ ἐπαινούμενον τὴν ἐπιθυμίαν συντείνεσθαι. Ἀγαθοῦ παντὸς τὸ κεφάλαιον, τὸ ὑπὲρ τὴν ζωοποιὸν ἐξουσίαν τετάχθαι. Τοιαῦτα τῶν ἁγίων αἰ ψυχαί. Πρὶν ἢ καταπεσεῖν, ἀνίστανται· πρὶν ἢ πρὸς ἁμαρτίαν ἐλθεῖν, ἀναχαιτίζονται· ἐπειδὴ νήφουσι, καὶ διὰ παντός εἰσιν ἐγρηγοροῦνται. Οὐ μήρινθον λεπτήν διαθέουσιν οἱ θαυματοποιοὶ τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ ξίφεσιν ἐπικυβιστῶντες γυμνοῖς, τέχνη τὰς πληγὰς διαφεύγουσιν, ἀλλὰ ἀντὶ μὲν σχοινίου τὴν στενὴν καὶ ἀμφίκριμνον τῆς εὐσεβείας ὁδὸν ἀσαλεύτω βήματι διατρέχουσι· τῶν δὲ τυραννουμένων ξιφῶν τὰς ἀκμὰς ταῖς τῶν οἰκεῖων πληγῶν φιλοτιμίαις ἀμβλύουσιν· οὐ τὸ μὴ πάσχειν τέχνην ποιησάμενοι, ἀλλὰ τὸ νικᾶν ἐν τῷ πάσχειν ἀσκούμενοι. Ἔοικε τὸ μαρτύριον ἀποκάθαρσις εἶναι ἁμαρτιῶν μετὰ δόξης. Μακαρία φύσις, ἢ ἐπὶ παντὶ χαιροῦσα, καὶ μηδενὶ δυσαρεστοῦσα ἐν τῷ κόσμῳ τὸ παράπαν, ἀλλ' εὐαρεστοῦσα τοῖς γινομένοις, ὡς καλῶς καὶ συμφερόντως γινομένοις.

ΤΙΤΛ. ΑΒ'. –Περὶ ἀπαρχῶν καὶ ἀποδεκατούντων καὶ ὡς χρὴ προσφέρειν τῷ Θεῷ τὰς ἀπαρχάς.

Ἀπαρχὰς ἄλωνός σου, οὐχ ὑστερήσεις. Οὐκ ὀφθήσῃ ἐνώπιόν μου κενός. Ἀπαρχὰς τῶν πρωτογεννημάτων τῆς γῆς σου, εἰσοίσεις εἰς τὸν οἶκον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου. Ὁ βραχίων ὁ δεξιὸς τῷ ἱερεῖ ἔσται. Πᾶσα δεκάτη τῆς γῆς σου, ἔσται ἅγιον τῷ Κυρίῳ. Πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ ἐγκαταλίπῃς τὸν Λευῖτην πάντα τὸν χρόνον, ὅσον ἐὰν ζῆς ἐπὶ τῆς γῆς. Οὐκ ὀφθήσῃ ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου κενός· ἕκαστος κατὰ

τὴν δύναμιν τῶν χειρῶν ὑμῶν κατὰ τὴν εὐλογίαν Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, ἣν ἔδωκέ σοι. Τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῶ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης, ἵνα πίμπληται τὰ ταμεῖά σου πλησμονῆς σίτου, οἴνου δὲ αἰ ληνοί σου ἐκβλύζωσι. Μὴ ὀφθῆς ἐνώπιον Κυρίου κενός. Ἐν πάσῃ δόσει ἰλάρυνον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ εὐφροσύνη ἀγίασον δεκάτην. Δὸς Ὑψίστῳ κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ. 95.1241 ὅτι Κύριος ἀνταποδιδούς ἐστὶν ἡμῖν, καὶ ἐπταπλάσιον ἀποδώσει σοι. Ἐκ πάντων τῶν ἀπαρχῶν ὑμῶν τοῖς ἱερεῦσιν ἔσται. Δῶρον Θεοῦ κάλλιστόν ἐστὶν ὁ τρόπος. Κἂν πάντα ἐνέγκῃς, οὐδὲν οἴσεις ἄξιον. Ὁ καὶ πένης δίδωσι, τοῦτο πρόσφερε. Μίσθωμα πόρνης ἀγνός οὐ μερίζεται.

ΤΙΤΛ. ΛΓ΄. –Περὶ ἀγγελίας ἀγαθῆς.

Ὡσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσηνές, οὕτω ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν. Ταχεῖς ἴδου ἐπὶ τὰ ὄρη οἱ πόδες εὐαγγελιζομένου, καὶ ἀπαγγέλλοντος εἰρήνην. Ὡς ὠραῖοι πόδες ἐπὶ τῶν ὁρέων εὐαγγελιζομένου ἀκοὴν εἰρήνης, εὐαγγελιζομένου ἀγαθά!

ΤΙΤΛ. ΛΔ΄. –Περὶ ἀγγελίας κακῆς.

Λαβόντες χιτῶνα τοῦ Ἰωσήφ, ἔσφαξαν ἔριφον αἰγῶν, καὶ ἐμόλυναν τὸν χιτῶνα τοῦ Ἰωσήφ τῷ αἵματι, καὶ εἰσήνεγκαν τῷ πατρὶ αὐτῶν, λέγοντες· Τοῦτον εὔρομεν, ἐπίγνωθι εἰ ὁ χιτῶν τοῦ υἱοῦ σου ἐστὶν, ἢ οὐ. Καὶ ἐπέγνω αὐτὸν Ἰακώβ, καὶ εἶπεν· Χιτῶν τοῦ υἱοῦ μου ἐστὶν. Θηρίον πονηρὸν κατέφαγεν αὐτόν· θηρίον πονηρὸν διήρπασεν αὐτόν. Διέρρηξε δὲ Ἰακώβ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἐπέθετο σάκκον ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐπένησε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡμέρας πολλάς. Ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐληλυθὼς ἐκ τῆς παρεμβολῆς, καὶ εἶπε τῷ Ἠλεί· Πέφευγεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων, καὶ πληγὴ μεγάλη γέγονεν ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἀμφοτέροι οἱ υἱοί σου τεθνήκασι, καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐλήφθη. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἐμνήσθη τῆς κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ δίφρου εἰς τὰ ὀπίσω ἐχόμενα τῆς πύλης, καὶ συνετρίβη ὁ νῶτος αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν. Ἴδου ἀνὴρ ἦλθεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τοῦ λαοῦ τοῦ μετὰ Σαοὺλ, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ διεβρώγῳτα, καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτὸν πρὸς Δαβὶδ, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν αὐτόν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Δαβὶδ· Πόθεν παρεγένου; Καὶ εἶπεν· Ἐκ τῆς παρεμβολῆς Ἰσραὴλ σέσωσμαι. Καὶ εἶπε Δαβὶδ πρὸς αὐτόν· Τίς ὁ λόγος οὗτος; ἀπάγγειλόν μοι. Καὶ εἶπε· Φεύγει ὁ λαὸς ἐκ τοῦ πολέμου τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἔπεσαν πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ Σαοὺλ καὶ Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τεθνήκασι. Καὶ ἐκράτησεν ὁ Δαβὶδ τῶν ἱματίων αὐτοῦ, καὶ διέρρηξεν αὐτὰ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἐκόψαντο, καὶ ἔκλαυσαν, καὶ ἐνήστευσαν ἕως δείλης ἐπὶ Σαοὺλ καὶ Ἰωνάθαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν λαὸν Ἰούδα, καὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπλήγησαν ἐν ῥομφαίᾳ. Εἶπε Χουσί τῷ βασιλεῖ· Εὐαγγέλια, κύριέ μου βασιλεῦ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Χουσί· Εἰ εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ τῷ Ἀβεσαλῶμ; Καὶ εἶπεν ὁ Χουσί· 95.1244 Γένοιντο ὡς τὸ παιδάριον Ἀβεσαλῶμ οἱ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, καὶ πάντες ὅσοι ἐπανέστησάν σοι εἰς κακά. Καὶ ἐδάκρυσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπερῶν τῆς πύλης, καὶ ἔκλαυσε, καὶ τάδε εἶπεν ἐν τῷ κλαίειν αὐτόν· Τέκνον ἐμὸν Ἀβεσαλῶμ· Ἀβεσαλῶμ τέκνον ἐμόν. Τίς δῶ ἡμῖν θάνατον ἀντὶ σοῦ, Ἀβεσαλῶμ υἱέ μου; Παιδεύσω αὐτοὺς ἀντὶ ἀκοῆς τῆς θλίψεως αὐτῶν. Οὐαὶ ἐπὶ οὐαὶ ἔσται, καὶ ἀγγελία ἐπὶ ἀγγελίαν ἔσται. Καὶ ζητηθήσεται ὄρασις ἐκ προφήτου, καὶ νόμος ἀπολεῖται ἐξ ἱερέως, καὶ βουλή ἐκ πρεσβυτέρων. Καὶ ὁ ἄρχων ἐνδύσεται ἀφανισμόν, καὶ αἱ χεῖρες τοῦ λαοῦ μου τῆς γῆς παραλυθήσονται.

ΤΙΤΛ. ΛΕ΄. –Περὶ ἀσπασμοῦ· ὅτι τὸ μετριάζειν εὐνοίαν προξενεῖ.

Ἐγένετο ἐν τῷ ἐγγίζειν ἄνδρα πρὸς Ἀβεσαλώμ τοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ, καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ κατεφίλει αὐτόν. Καὶ ἐποίησεν Ἀβεσαλώμ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο παντὶ Ἰσραὴλ, τοῖς παραγενομένοις εἰς κρίσιν πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ ἰδιοποιεῖτο Ἀβεσαλώμ τὰς καρδίας πάντων τῶν ἀνδρῶν Ἰσραὴλ. Εἰσερχόμενοι εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. Καὶ ἐὰν μὲν εἴη ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν. Ἐὰν δὲ μὴ εἴη ἀξία, ἡ εἰρήνη πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήσεται. Εὐπροσήγορον ἐν ταῖς ἐντεύξεσιν, γλυκὺν ἐν ταῖς ὁμιλίαις. Μὴ νομίζωμεν ψιλὸν εἶναι καὶ εὐτελὲς τὸ κατόρθωμα τοῦτο, γίνεσθαι εὐπροσήγορον καὶ φιλοπροσήγορον.

ΤΙΤΛ. ΛΣ'. –Περὶ ἀπαντημάτων, καὶ τῶν ἀπὸ κακῶν εἰς κακὰ ἐμπίπτόντων.

Πορεύονται εἰς τάλαιπωρίας Αἰγύπτου, καὶ ἐκδέξεται αὐτοὺς Μέμφις, καὶ θάψει αὐτοὺς Μαχμάς. Ὅν τρόπον ὅταν ἐκφύγη ἄνθρωπος ἐκ προσώπου λέοντος, καὶ ἐμπέση αὐτῷ ἄρκτος, καὶ εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀπερείσῃ χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν τοῖχον, καὶ δάκῃ αὐτὸν ὄφρις. Ἔσται ὁ φεύγων τὸν φόβον, ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον· καὶ ὁ ἐκβαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου, ἀναλωθήσεται ὑπὸ τῆς παγίδος.

ΤΙΤΛ. ΛΖ'. –Περὶ ἀπραγμοσύνης καὶ ἡσυχίας.

Ἐνδοξάσθητι καθήμενος ἐν τῷ οἴκῳ σου. Ἡσυχάσεις, καὶ οὐκ ἔσται ὁ πολεμῶν σε. Σὺ, Κύριε, καταμόνας ἐπ' ἐλπίδι κατώκησάς με. Καταμόνας εἰμὶ ἐγώ, ἕως οὗ παρέλθω. Ἄνῆρ φρόνιμος ἡσυχίαν ἄγει. Ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διὰ παντός. Ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶσον, καὶ ἡσύχιον, καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους; 95.1245 Μὴ ἐκπορεύεσθε εἰς ἀγρὸν, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς μὴ βαδίζετε, ὅτι ῥομφαία τῶν ἐχθρῶν παροικεῖ κύκλωθεν. Ἀγαθὸν ἀνδρὶ, ὅταν ἄρῃ τὸν ζυγὸν ἐν νεότητι. Καθήμενος καταμόνας, καὶ σιωπήσεται, ὅτι ἦρεν ἐφ' ἑαυτῷ. Ἀναστρέφει Ἰακώβ, καὶ ἡσυχάσει, καὶ ὑπνώσει εἰς τὸ σωτήριον Κυρίου, καὶ οὐκ ἔσται ὁ παρενοχλῶν αὐτόν. Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς, καὶ τυρβάζεις περὶ πολλά. Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἀδελφοί μου, ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν ὑμῶν. Τὸ ἀπεσχισμένον καὶ ἰδιάζον, τοῦ κοινωνικοῦ, καὶ ἠνωμένου τοῖς πολλοῖς προτιμώτερον. Ἀφάτῳ τοίνυν δυνάμει φαντασιούμενοι τὸν νοῦν οἱ ἀπερίσπαστον αὐτὸν καὶ καθαρὸν ἔχοντες, οἶονεὶ ἠνιοχοῦντα αὐτοὺς ἔχουσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. – Ἡσυχία, καθάρσεως ἀρχὴ τῆ ψυχῆ, καὶ ὡσπερ τὰ θηρία εὐκαταγώνιστά ἐστι καταψηθέντα, οὕτως ἐπιθυμίαι, καὶ ὄργαι, καὶ λύπαι, καὶ φόβοι τὰ ἰοβόλα τῆς ψυχῆς κακὰ, κατευνασθέντα διὰ τῆς ἡσυχίας, καὶ μὴ ἀγριαινόμενα τῷ συνεχεῖ ἐρεθισμῷ, εὐκαταγωνιστότερα τῆ δυνάμει τοῦ λόγου γίνεται. – Ἐπὶ τὸν κόσμον μὴ διαχεόμενος, ἐπάνεισι μὲν πρὸς ἑαυτὸν, δι' ἑαυτοῦ δὲ πρὸς τὴν περὶ Θεοῦ ἔννοιαν ἀναβαίνει, μήτε πρὸς τροφῆς φροντίδα, μήτε πρὸς περιβολαίων μέριμναν τὴν ψυχὴν καθελκόμενος· ἀλλὰ σχολὴν ἀπὸ τῶν γηίνων φροντίδων ἄγων, τὴν πᾶσαν ἑαυτοῦ σπουδὴν ἐπὶ τὴν κτῆσιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν μετατίθησι. Χρή τι καὶ ἡσυχάζειν, ὥστε ἀθολώτως προσομιλεῖν τῷ Θεῷ, καὶ μικρὸν ἀπανάγειν τὸν νοῦν ἀπὸ τῶν πλανωμένων. Ἡ ἀπράγμων ἡσυχία, τῆς ἐν πράγμασιν περιφανείας τιμιωτέρα. Τότε μάλιστα ἐπιτίθεται ὁ διάβολος, ὅταν ἴδῃ μεμονωμένους ἡμᾶς, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὄντας. – Ἀρμόζει τῷ ἐγκρατεῖ, καὶ τοὺς ὄχλους φεύγειν, ἵνα τὸν νοῦν ἀπερίσπαστον ἔχη, καὶ τὴν καρδίαν ἀτάραχον. Πολλὴ γὰρ ἐν τοῖς ὄχλοις ἡ ταραχὴ. Μέγας συνεργὸς πρὸς τελειότητα τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν ἡ ἀναχώρησις. Μεγάλῃν εἰς γνῶσιν ῥοπὴν ἀπερίσπαστος παρέχει προαίρεσις. Ζῆν ἄμεινον ἐπὶ στιβάδος κατακείμενον, καὶ θαρρῆϊν, ἢ ταράττεσθαι χρυσοῦν ἔχοντα κλίνην. Βίος ἡσύχιος χρημάτων πολλῶν περιφανέστερος. Ὁ σοφὸς ἠρεμίαν, καὶ ἀπραγμοσύνην, καὶ σχολὴν 95.1248 μεταδιώκει, ἵνα τοῖς θείοις θεωρήμασιν ἐν ἡσυχίᾳ ἐντύχη

ΤΙΤΛ. ΛΗ΄. –Περὶ ἀποφάσεως, καὶ ἀνταποδόσεως, καὶ ἀκριβείας Θεοῦ· καὶ ὅτι οὐ δεῖ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ πλέον ἀμύνασθαι, ἢ παρὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φιλανθρωπεύεσθαι.

Εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαοὺλ· Οὐχὶ μικρὸς ἐνώπιον Κυρίου, ἡγούμενος σκῆπτρου φυλῆς Ἰσραὴλ, καὶ ἔχρισέ σε Κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ; Καὶ εἶπέν σοι· Πορεύθητι, καὶ ἐξολόθρευσον τὸν Ἀμαλήκ, τοὺς ἀμαρτάνοντας εἰς ἐμὲ, καὶ πολεμήσεις αὐτούς, ἕως οὗ συντελέσης αὐτούς. Καὶ ἵνα τί οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς Κυρίου, ἀλλ' ὥρμησας ἐπὶ τὰ σκύλα, καὶ τὸν βασιλέα ἀγαγὼν περιεποιήσω; Καὶ ἐξουδένωσας τὸ ῥῆμα Κυρίου, καὶ ἐξουδενώσῃ σε Κύριος τοῦ μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ. Προσηῆθεν Ἥλιον, καὶ εἶπεν Ἀχαάβ βασιλεῖ Ἰσραὴλ· Τάδε λέγει Κύριος· Ἄνθ' ὧν εἶπε Συρία, Θεὸς ὀρέων Κύριος, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, καὶ οὐ Θεὸς κοιλάδων αὐτός· καὶ δώσω τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην εἰς χεῖρά σου, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ εἶμι Κύριος. Καὶ ἐπάταξεν Ἰσραὴλ τὴν Συρίαν, ἑκατὸν χιλιάδας πεζῶν ἡμέρα μιᾶ, καὶ ἔπεσε τὸ τεῖχος ἐπὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ υἱὸς Ἀδὲρ ἔφυγεν, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ· Ἴδου δὴ οἶδαμεν, ὅτι βασιλεῖς Ἰσραὴλ, βασιλεῖς ἐλέους εἰσίν. Ἐπιθώμεθα δὴ σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφύας ἡμῶν, καὶ σχοινία ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ἐξέλθωμεν πρὸς βασιλέα Ἰσραὴλ, ὅπως ζωογονήσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ εἶπαν τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ· Δουλός σου υἱὸς Ἀδὲρ λέγει, Ζήσεται ἡ ψυχὴ μου. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Εἰ ἔτι ζῆ; ἀδελφός μου. Καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ υἱὸς Ἀδὲρ, καὶ ἀναβιβάζουσι πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἄρμα. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Τὰς πόλεις ἃς ἔλαβεν ὁ πατήρ μου παρὰ τοῦ πατρός σου, ἀποδώσω σοι, καὶ ἐξόδους θήσεις σεαυτῷ ἐν Δαμασκῶ, καθὼς ἔθετο ὁ πατήρ μου ἐν Σαμαρείᾳ. Καὶ διέθετο αὐτῷ διαθήκην, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτόν. Καὶ μετ' ὀλίγα· Εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ· Τάδε λέγει Κύριος· Διότι ἐξήνεγκας σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ χειρός μου, ἔσται ἡ ψυχὴ σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἐξερευνήσω τὴν Ἰερουσαλήμ μετὰ λύχνου, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς καταφρονούντας τὰ φυλάγματα αὐτῶν. Ἀνοίξατε τὰς ἀποθήκας αὐτῆς· ἐρευνήσατε αὐτὴν ὡς σπήλαιον, καὶ ἐξολοθρεύσατε αὐτὴν, μὴ γενέσθαι αὐτῇ κατάλυμα. Γῆ, γῆ, ἄκουσον λόγον Κυρίου· Γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἀνθρώποις· ὅτι οὐ μὴ αὐξηθῆ ἕκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου Δαβὶδ, ἄρχων ἐν τῷ Ἰούδα. Ἐπὶ μὲν τῶν ἐχθραινόντων τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἐμποδιζόντων ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Θεοῦ, ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ ποιεῖν κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ Κυρίου εἰπόντος· Ἐὰν ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίση σε, ἔξελε αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. Ἡ γὰρ ἐπὶ τῶν τοιούτων φιλανθρωπία παραπλησία ἐστὶ τῇ ἀπαιδεύτῳ χρηστῷ 95.1249 τητι τοῦ Σαοὺλ ἐπὶ τοῦ Ἀγαθοῦ ἦν παρὰ τὸ τοῦ Κυρίου διατεταγμένον αὐτῷ ἐπεδείκνυτο.

ΤΙΤΛ. ΛΘ΄. –Περὶ ἀγγαρίας. Ἀδύνατοι ἀμπελῶνας ἀσεβῶν ἀσιτεῖ καὶ ἀμισθὶ εἰργάσαντο.

Ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο. Ὁ οἰκοδομῶν τὸν οἶκον αὐτοῦ οὐ μετὰ δικαιοσύνης, καὶ τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ οὐκ ἐν κρίματι, παρὰ τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐργᾶται δωρεάν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδῶ αὐτῷ. Ἴδου ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὄτια Κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύθει. ΤΙΤΛ. Μ΄. –Περὶ αἰσχύνης ἀγαθῆς. Λαβόντες Σῆμ καὶ Ἰαφὲθ τὸ ἱμάτιον, ἐπέθεντο ἐπὶ τὰ δύο νῶτα αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπισθοφανῶς, καὶ συνεκάλυψαν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καὶ τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν οὐκ εἶδον. Ἔστιν αἰσχύνη ἐπάγουσα ἀμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις. Πρὸ βροντῆς κατασπεύδει

ἀστραπή, καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ προελεύσεται χάρις. Αἰσχύνεσθε ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρὸς περὶ πορνείας, καὶ ἀπὸ ἡγουμένου καὶ τυράννου ἕνεκεν ψεύδους· ἀπὸ κριτοῦ καὶ ἄρχοντος περὶ πλημμελείας, καὶ ἀπὸ τόπου οὗ παροικεῖς περὶ κλοπῆς, καὶ ἀπὸ ἀληθείας Θεοῦ, καὶ ἀπὸ διαθήκης· καὶ ἀπὸ πῆξεως ἀγκῶνος ἐν ἄρτοις, καὶ ἀπὸ σκορακισμοῦ λήψεως καὶ δόσεως, καὶ ἀπὸ ἀσπαζομένων περὶ σιωπῆς· ἀπὸ ὀράσεως γυναικὸς ἐταίρας, καὶ ἀπὸ συστροφῆς προσώπου συγγενοῦς, καὶ ἀπὸ κατανοήσεως γυναικὸς ὑπάνδρου, καὶ ἀπὸ περιεργίας παιδίσκης αὐτῆς· ἀπὸ φίλων περὶ λόγου ὄνειδισμοῦ, καὶ ἀποκαλύψεως λόγων κρυφίων· καὶ ἔση αἰσχυντηρὸς ὡς ἀληθινὸς, καὶ εὐρίσκων χάριν ἔναντι παντὸς ἀνθρώπου.

ΤΙΤΛ. ΜΑ΄. –Περὶ αἰσχύνης πονηρᾶς. Περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ αἰσχυνθῆς.

Ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις· καὶ μὴ λάβης πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου, καὶ μὴ ἐντραπῆς εἰς πτώσιν σου. Ἔστι χάριν αἰσχύνης ἐπαγγελλόμενος φίλω, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν ἐχθρόν. Ὁργή, καὶ ἀναίδεια, καὶ αἰσχύνη μεγάλη, ἐὰν γυνὴ ἐπιχορηγῇ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Περὶ τούτων μὴ αἰσχυνθῆς, καὶ μὴ λάβης πρόσωπον τοῦ ἁμαρτάνειν· Περὶ νόμου Ὑψίστου καὶ διαθήκης, καὶ περὶ κρίματος τοῦ δικαίωσαι τὸν ἀσεβῆ, περὶ λόγου κοινωνοῦ καὶ ὀδοιπόρων, καὶ περὶ δόσεως κληρονομίας ἐτέρων· περὶ ἀκριβείας ζυγοῦ καὶ σταθμῶν, καὶ περὶ κτήσεως πολλῶν καὶ ὀλίγων· περὶ διαφόρου πράσεως ἐμπόρων, καὶ περὶ παιδείας τέκνων πολλῶν, καὶ οἰκῆτη πονηρῶ πλευρὰν αἰμάξαι. Ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾶ καλὸν σφραγίς· καὶ ὅπου χεῖρες 95.1252 πολλὰι, κλεῖσον. Ὁ ἐὰν παραδῶς, ἐν ἀριθμῶ, καὶ σταθμῶ· καὶ δόσις καὶ λήψις πάντων ἐν γραφῇ. Τὴν αἰδῶ φασι μὴ λυσιτελεῖσαι πολλοῖς.

ΤΙΤΛ. ΜΒ΄. –Περὶ ἀδίκων αἰτήσεων· καὶ ὅτι τὰς ἀδίκους αἰτήσεις, οὐ χρὴ πρὸς πέρας ἄγειν, κἂν μήτηρ τύχη ἢ τὴν αἴτησιν ποιουμένη.

Ἐτέθη θρόνος τῇ μητρὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐκάθισε, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Αἴτησιν μίαν μικρὰν ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν μου. Καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς· Αἴτησαι, μήτηρ ἐμῆ, ὅτι οὐκ ἀποστρέψω σε. Δοθήτω δὴ Ἀβισὰκ ἢ Σουναμίτις Ὁρνία [αλ. Ἀδονία σρνψη προ ἄδνη] τῷ ἀδελφῷ σου εἰς γυναῖκα. Καὶ ἀπεκρίθη Σολομών ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ· Καὶ ἴνα τί αἰτῇ τὴν Ἀβισὰκ τῷ Ὁρνία εἰς γυναῖκα; Καὶ αἴτησαι αὐτῷ τὴν βασιλείαν· ὅτι οὗτος ὁ ἀδελφός μου μείζων ὑπὲρ ἐμέ, καὶ αὐτῷ Ἀβιαθὰρ ὁ ἱερεὺς, καὶ αὐτῷ Ἰωὰβ υἱὸς Σαρουῖα ὁ ἀρχιστράτηγος ἐταῖρος αὐτοῦ. Καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς Σολομών κατὰ τοῦ Κυρίου, λέγων· Τάδε ποιῆσαί μοι ὁ Θεὸς, καὶ τάδε προσθεῖη, ὅτι κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐλάλησεν Ὁρνίας τὸν λόγον τοῦτον. Καὶ νῦν ζῆ Κύριος, ὃς ἠτοίμασε, καὶ ἔθετό με ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρός μου, ὅτι σήμερον θανατωθήσεται Ὁρνίας. Καὶ ἐξαπέστειλεν, καὶ ἀνεῖλεν αὐτὸν, καὶ ἀπέθανεν Ὁρνίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἢ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; Ἡ δὲ εἶπεν· Ἴνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πίνειν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ βάπτισμα, ὃ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα. Λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαί ἐκ δεξιῶν μου, καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασθη ὑπὸ τοῦ Πατρός μου.

ΤΙΤΛ. ΜΓ΄. –Περὶ ἀπληστίας· καὶ ὅτι ἀπλήστως ἔχομεν πρὸς τὴν τοῦ πλείονος ὄρεξιν.

Ἄδης καὶ ἀπώλεια οὐκ ἐμπίπλονται· ὡσαύτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι. Οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὄραϊν, καὶ οὐ πληρωθήσεται οὐδ' ἀπὸ ἀκροάσεως. Δι' ἀπληστίαν πολλοὶ ἐτελεύτησαν. Ἀπληστία σώματος, καὶ τοὺς τὰ ἄλλα σοφοὺς ἐκμαίνειν δύναται, καὶ χεῖρον φρονεῖν βιάζεται, καθάπερ ὕβριστὴς πῶλος, τὸν λογισμὸν συναρπάζουσα. Ἄϋπνός ἐστι καὶ ἀκοίμητος πρὸς τὴν τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν ἢ ἀνθρωπίνην φύσιν. Ὁ φαῦλος αἰεὶ πολυδεής, αἰεὶ διψῶν τῶν ἀπάντων 95.1253 ἀπλήστου καὶ ἀκορέστου χάριν ἐπιθυμίας, ἢ πυρὸς δίκην πάντα μικρά τε, καὶ μεγάλα πίνει.

ΤΙΤΛ. ΜΔ'. –Περὶ ἀδελφῶν Οὐ μισήσεις τὸν ἀδελφόν σου ἐν τῇ διανοίᾳ σου.

Ἴδου δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀδελφοὶ ἐν ἀνάγκῃ χρήσιμοι ἔστωσαν. Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ἰσχυρὰ, καὶ ὑψηλή. Ἰσχύει δὲ ὡσπερ τεθεμελιωμένον βασιλεῖον. Πᾶς ὁ ἀδελφὸν πτωχὸν μισῶν, φιλίας μακρὰν ἐστίν. Κρείσσων φίλος ἐγγύς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν. Ἀδελφοὶ καὶ βοήθεια ἐν καιρῷ θλίψεως. Μὴ ἀλλάξης ἀδελφὸν γνήσιον ἐν χρυσίῳ Σουφίρ.

ΤΙΤΛ. ΜΕ'. –Περὶ αἰτούντων, ἤγουν προσαιτούντων.

Τέκνον, ζῶν ἐπαιτήσεως μὴ βιώσης. Κρείσσον γὰρ ἀποθανεῖν, ἢ ἐπαιτεῖν. Ἐν στόματι ἀναιδοῦς γλυκανθήσεται ἐπαιτήσεως δόσις, καὶ ἐν κοιλίᾳ αὐτοῦ πῦρ καήσεται. ΤΙΤΛ. ΜΣ'. –Περὶ αἰσχρολογίας. Φθειροῦσιν ἦθη χρηστὰ ὀμιλῖαι κακαί. Πᾶς λόγος σαπρὸς μὴ ἐκπορευέσθω ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. Αἰσχροτῆς καὶ μωρολογίας, ἢ εὐτραπελίας, τὰ μὴ ἀνήκοντα, μηδὲ ὀνομαζέσθωσαν ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις. Αἰσχρολογία μὴ ἐξερχέσθω ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. Ἡ τῶν λόγων συνήθεια ὀδός ἐστίν ἐπὶ τὰ πράγματα. Διὸ πάση φυλακῇ τὴν ψυχὴν τηρητέον, μὴ διὰ τῆς τῶν λόγων ἡδονῆς παραδεξάμενοί τι, λάθωμεν τῶν χειρόνων, ὡσπερ καταδηλητήρια μετὰ τοῦ μέλιτος προσιέμενοι. Κακοῦ μελέτη χρόνῳ βεβαιωθείσα δυσίατός ἐστίν, ἢ καὶ παντελῶς εἰς φύσιν ὡς τὰ πολλὰ τοῦ ἔθους μεθισταμένου. Κηρῷ τὰ ὦτα φράσσε πρὸς φαύλους λόγους, Ὡδῶν τε τερπνῶν ἐκμελῆ λυγίσματα. Αἰσχροὶ καὶ εἰκαῖοι, οἱ ἐν τοῖς ματαίοις εὐφυῖαν ἀνεπιδεικνύντες, βραδεῖς μὲν ὄντες τὰ καλὰ παιδεύεσθαι, τὰ δὲ ἐναντία μανθάνειν ὀξύτατοι καὶ προχειρότατοι. Αἰσχρολογίας αὐτοῖς τε ἡμῖν παντελῶς ἀφεκτέον, 95.1256 καὶ τοὺς χρωμένους αὐτῇ ἐπιστομιστέον, καὶ ὄψει δριμυτέρᾳ, καὶ προσώπου ἀποστροφῇ, καὶ τῷ ἀπομυκτηρισμῷ καλουμένῳ, πολλάκις δὲ καὶ λόγῳ θραυστέρῳ. Τὸ ἐν τοῖς ὀνόμασιν ἀτακτεῖν, μελέτην ἐμποιεῖ τοῦ καὶ εἰς τὰ ἔργα ἀκοσμεῖν. Πάντη ἀφεκτέον αἰσchrῶν ἀκουσμάτων καὶ θεαμάτων· πολὺ δὲ πλεον ἔργων αἰσchrῶν καθαρευτέον. – Ὀδὸς ἐπ' ἀναισchrυντίαν ἢ αἰσchrυρολογία, καὶ τέλος ἀμφοῖν ἢ αἰσchrυρουργία. Κίνδυνον φέρει πολλάκις τὸ δυσφήμους λόγους ἀκούειν.

ΤΙΤΛ. ΜΖ'. –Περὶ ἀρᾶς εὐλόγως ἢ ἀδίκως ἐπαγομένης· καὶ ὅτι χρὴ εὐλογεῖν, καὶ μὴ καταρᾶσθαι.

Ὡσπερ ὄρνεα ἃ πέτανται, καὶ στρουθοὶ, οὕτως ἀρὰ ματαία οὐκ ἐπελεύσεται οὐδενί. Μὴ δῶς τύπον ἀνθρώπῳ καταρᾶσθαι σε. Καταρωμένου γὰρ σε πικρία ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς δεήσεως αὐτοῦ εἰσακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν. Κατὰρα μητρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια. Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. Ἡ γλῶσσα ἀκατάσχετον κακόν, μεστή ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγεννημένους. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατὰρα. Οὐ χρὴ,

ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι, μήτε ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς τὸ γλυκὺ, καὶ τὸ πικρὸν βρῦει. Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα;

ΤΙΤΛ. ΜΗ΄. –Περὶ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν· κατὰ ποίους τρόπους δυνάμεθα τυχεῖν συγχωρήσεως.

Ἐκδουσαι ῥύπον, καὶ οὐ μὴ φοβηθῆς, καὶ τὸν κόπον σου ἐπίλυσαι, ὥσπερ κύμα παρελθὸν, καὶ οὐ πτοηθήσῃ· ὅτι εὐχὴ σου ὥσπερ ἑωσφόρος. Λύτρον ψυχῆς ἀνδρὸς, ὁ ἴδιος πλοῦτος. Ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἀμαρτίαι. Εἴ ἔστι ποιῶν κρῖμα, καὶ ζητῶν πίστιν, ἔλεος γενήσομαι αὐτῷ, λέγει Κύριος. Εὐέλπιδας ἐποίησας τοὺς υἱοὺς σου, ὅτι δίδως ἐπὶ ἀμαρτήμασι μετάνοιαν. Πῦρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ ἐλεημοσύνη ἐξιλάσκεται ἀμαρτίαν. Ἄφες ἀδικήμα τῷ πλησίον σου, καὶ τότε δεηθέντος σου αἱ ἀμαρτίαι σου λυθήσονται. 95.1257 Ὁ τιμῶν πατέρα, ἐξιλάσεται ἀμαρτίαν. Εὐδοκία Κυρίου, ἀποστῆναι ἀπὸ ἀδικίας, καὶ ἐξιλασμοὺς ἀποστῆναι ἀπὸ ἀμαρτίας. Ἐὰν ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν.

ΤΙΤΛ. ΜΘ΄. –Περὶ ἀπογνώσεως· ὅτι οὐ δεῖ ἡμᾶς τῆς ἐαυτῶν ἀπογινώσκειν σωτηρίας.

Πεποιθὼς ἔση, ὅτι σοι ἔστιν ἐλπίς. Οἱ ἀπηλπισμένοι τῶν ἀνθρώπων, ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης. Οὐδεὶς φόβῳ τῶν στερήσεων τὰ ἀγαθὰ ἀπωθεῖται. Οὕτω γὰρ ἂν οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων συνέστη, εἴ ἐφ' ἐκάστῳ τῶν σπουδαζομένων τὰς ἀποτυχίας ἐλογιζόμεθα. Παράκειται γὰρ τῇ γεωργίᾳ ἡ ἀφορία, ταῖς ἐμπορίαις δὲ τὰ ναύγια, τοῖς γάμοις αἱ χηρεῖαι, ταῖς παιδοτροφίαις αἱ ἀποτεκνώσεις. Ἄλλ' ὅμως ἐγχειροῦμεν τοῖς ἔργοις, ταῖς χρηστοτέραις ἐλπίσιν ἐπεριδόμενοι, τὴν δὲ τῶν ἐλπισθέντων ἔκβασιν ἀνατιθέμεντες τῷ τὰ ἡμέτερα οἰκονομοῦντι Θεῷ. Οὔτε ὁ μὴ ῥαθυμῶν εἰς ἀπόγνωσιν ἂν ἐμπέσοι ποτὲ, οὔτε ὁ τρεφόμενος ἐλπίσι χρησταῖς, καὶ μὴ ἀπογινώσκων ἑαυτοῦ, εἰς ῥαθυμίαν δυνήσεται ἐμπεσεῖν.

ΤΙΤΛ. Ν΄. –Περὶ ἀναθέματος καὶ ἀφορισμοῦ.

Οὐκ εἰσοίσεις βδέλυγμα εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ἔση ἀνάθεμα ὥσπερ τοῦτο. Προσοχθίσματι προσοχθιεῖς, καὶ βδελύγματι βδελύξῃ, ὅτι ἀνάθεμά ἐστιν. – Οὐχ εὐρεθήσεται ἐν τῇ χειρὶ σου οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος. Εἶπε Κύριος πρὸς Ἰησοῦν· Οὐ δύνανται υἱοὶ Ἰσραὴλ ὑποστῆναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ὅτι ἐγενήθησαν ἀνάθεμα. Οὐ προσθήσω ἔτι μεθ' ὑμῶν εἶναι, ἐὰν μὴ ἐξάρητε τὸ ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. Ἀναστὰς ἀγίασον τὸν λαὸν εἰς τὴν αὔριον· καὶ ὡς ἀναδειχθῆ παρα Κυρίου, κατακαυθήσεται ἐν πυρὶ, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ, ὅτι παρέβη τὴν διαθήκην Κυρίου, καὶ ἐποίησεν ἀνόμημα ἐν Ἰσραὴλ. Καὶ ὤρθρισεν Ἰησοῦς τὸ πρωῖ, καὶ εἶπε τῷ Ἀχάρ· Ἀνάγγειλόν μοι, τί ἐποίησας. Καὶ εἶπεν Ἀχάρ· Εἶδον ἐν τῇ προνομῇ ψιλὴν ποικίλην καλὴν, καὶ διακόσια δίδραχμα ἀργυρίου, καὶ γλῶσσαν χρυσῆν πεντήκοντα διδράχμων, καὶ ἔλαβον· καὶ ἰδοὺ κεκρυμμένα εἰσὶν ἐν τῇ γῆ. Καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς αὐτοῦ.

ΤΙΤΛ. ΝΑ΄. –Περὶ ἀμίκτων, καὶ τῶν ἀκοινωνήτως ἐχόντων πρὸς ἄλληλα.

Τί τὸ ἄχυρον πρὸς τὸν σίτον; Τί κοινωνήσει λύκος ἀμνῷ; οὕτως ἀμαρτωλὸς 95.1260 πρὸς εὐσεβῆ. Τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα; αὕτη προσκρούσει, αὕτη συντριβήσεται. Οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων. Τίς μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ

συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Ἄμικτος ἢ τοῦ ἐλεήμονος καὶ τοῦ ἀπηνουῦς ἐναντίωσις. Οὐχ ὑπομένει τὸ σκότος τὴν τοῦ φωτὸς παρουσίαν· οὐ νόσος ὑγείας ἐπιλαβούσης ἴσταται· οὐκ ἐνεργεῖ τὰ πάθη τῆς ἀπαθείας παρουσίας· φροῦδος ὁ θάνατος, ἀφανὴς ἢ φθορὰ, ὅταν ἐν ἡμῖν βασιλεύῃ ἡ ζωὴ, καὶ ἡ ἀφθαρσία τὸ κράτος ἔχῃ. Γεννηθῆτω ἐν ἐμοὶ τὸ θέλημά σου, ἵνα σβεσθῇ τοῦ διαβόλου τὸ θέλημα. Ὡσπερ γὰρ ἐν τοῖς ζοφώδεσι τῶν σπηλαίων, φωτὸς εἰσκομισθέντος, ὁ ζόφος ἐξαφανίζεται, οὕτως τοῦ σοῦ θελήματος ἐν ἐμοὶ γενομένου, πᾶσα πονηρὰ καὶ ἄτοπος τῆς προαιρέσεως κίνησις εἰς τὸ μὴ ὄν περιίσταται. Ἡδονὴ οὐ παραδέχεται πόνον, οὐδὲ λύπη χαρὰν, οὐδὲ κατήφεια εὐφροσύνην, οὐδὲ αὖ πάλιν πόνος δυναστεύων ἡδονὴν προσίεται, οὐδὲ κρατοῦσα λύπη ἔχει χαρὰν παρεζευγμένην, οὐδὲ κατηφεία ἐγκέκραται εὐφροσύνη. Ἀνεπιπλόκως γὰρ ἔχει πρὸς ἄλληλα τὰ ἐναντία πάθη, καὶ οὐκ ἂν εἰς ταυτὸν ἔλθοι ποτέ· οὐδὲ ὀμηρεῦσει ποτὲ πρὸς φιλικὴν κοινωνίαν, διὰ τὴν ἐκ φύσεως ἄσπονδον ἔχθραν καὶ ἀλλοτριώσιν. Ἀμήχανον συνυπάρχειν τὴν πρὸς τὸν κόσμον ἀγάπην τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπῃ, ὡς ἀμήχανον συνυπάρχειν ἀλλήλοις φῶς καὶ σκότος

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Β.

ΤΙΤΛΟΣ Α΄. –Περὶ βασιλείας οὐρανῶν.

Ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Ἀπὸ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασται ἀρπάζουσιν αὐτήν. Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῶ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρῶν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει, πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. – Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ὃς εὐρῶν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὃ τῷ εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῷ μισθώσασθαι ἐργάτας, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν 95.1261 παραβολαῖς, λέγων· Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν· πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων· Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις, Ἴδου τὸ ἄριστόν μου ἡτοιμάσα, οἱ ταῦροι καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸ ἴδιον ἔργον, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκεῖνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμος, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὔρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δούλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας ὅσους εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐνεπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων· καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ χωρίου. Τότε ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου, καὶ τὰ λοιπά. Ἔλεγεν ὁ Κύριος· Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ καθεύδῃ, καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ, καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. Αυτόματῃ γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα. ἄσταχυν, εἶτα πλήρη σίτον ἐν τῷ στάχυϊ. Ὅταν δὲ παραδῶ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ

δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. Ἔλεγε· Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλλομεν αὐτήν; Ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῆ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἐστὶ, καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβαίνει πάντων τῶν λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. Διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Οὐκ ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Οὐκ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. Ἡ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἄρσενοκοῖται, οὔτε λοῖδοροι, οὐ μέθυσοι, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσι. Τελειούμενος ἄνθρωπος, εἰς τὴν τῶν ἀγγέλων ἀξίαν ἀνάγεται. Τὸν ἐκείθεν τῶν ἐορταζόντων ἦχον, ἔνθα εὐφραινόμενων πάντων ἡ κατοικία, οὐκ ἄλλο τι, ἢ τοῦτο εἶναι νομίζω, Θεὸν ὑμνούμενόν τε καὶ δοξαζόμενον τοῖς τῆς ἐκείσε πολιτείας ἡξιωμένοις. 95.1264 Ὡσπερ διάφοροι βίων αἰρέσεις, οὕτως καὶ μοναὶ ἄλλαι παρὰ τῷ Θεῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ἐκάστῳ μεριζόμεναι. Καὶ ὁ μὲν τήνδε κατορθούτω ἀρετὴν, ὁ δὲ τὰς ἀπάσας, εἰ οἷόν τε· μόνον ὀδευέτω, καὶ ἐφίεσθω τοῦ πρόσω, καὶ κατὰ πόδας ἐπέσθω τῷ καλῶς ὀδηγοῦντι καὶ κατευθύνοντι, καὶ διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ καὶ πύλης ἐπὶ τὸ πλάτος ἄγοντι τῆς ἐκείθεν μακαριότητος. Χριστῷ συνταφῆναί με δεῖ, Χριστῷ συναναστῆναι, συγκληρονομησαί Χριστῷ, υἱὸν γενέσθαι Θεοῦ, θεὸν αὐτόν. Ἄθλον ἀρετῆς, θεὸν γενέσθαι, καὶ τῷ καθαρῳτάτῳ φωτὶ καταστράπτεσθαι. –Τὸ πιστὸν καὶ ἀναμφίβολον τῆς ἐλπιζομένης χάριτος, ἀπόλαυσις τοῖς δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχομένοις γίνεται. Ἡ τῆς βασιλείας ἀξία, ὑπερκειμένην ἑαυτῆς τυραννίδα οὐκ ἔχει. –Τῶν προσδοκωμένων ἀγαθῶν ἡ θλίψις ἄνθος ἐστίν. Διὰ τὸν καρπὸν τὸ ἄνθος δρεψώμεθα. Οὐ τῶν καθευδόντων καὶ βλακευόντων ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' οἱ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. Αὕτη γὰρ μόνη βία καλή, Θεὸν βιάσασθαι, καὶ παρὰ Θεοῦ ζωὴν ἀρπάσαι. Ὁ δὲ γνοὺς τοὺς βεβαίως, μᾶλλον δὲ βιαίως ἀντεχομένους, συνεχώρησε καὶ εἶξε. Χαίρει γὰρ ὁ Θεὸς τὰ τοιαῦτα ἠττώμενος. Οὐκ ἔχει ἐπιθυμίαν ἢ ἄφθαρτος βασιλεία, ἀλλὰ παρουσίαν πάντων τῶν ἀγαθῶν. Ὅθεν οὐκ ἔστιν ἐπιθυμῆσαι· ἐκ γὰρ τοῦ ὑστερεῖν, τὸ ἐπιθυμεῖν ἐστίν· ἐκ δὲ τοῦ πάντα ἔχειν, τὸ μηδενὸς ἐπιθυμεῖν ἐστίν. –Βασιλείαν Θεοῦ λεκτέον, τὴν κατάστασιν τῶν κατὰ τοὺς θείους νόμους βιούντων.

ΤΙΤΑ. Β΄. –Περὶ βουλῆς Θεοῦ· καὶ ὅτι ἄτρεπτος, καὶ ἀνέφικτος ἀνθρώποις ὑπάρχει.

Κύριος διασκεδάζει βουλάς ἐθνῶν, ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν. Ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς ἀνθρώπων. Πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνθρώπου· ἡ δὲ βουλή τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἄ ὁ Θεὸς ἅγιος βεβούλευται, τίς διασκεδάσει; καὶ τὴν χεῖρα τὴν ὑψηλὴν τίς ἀποστρέψει; Τάδε λέγει Κύριος Σαβαώθ, λέγων· Ὅν τρόπον εἴρηκα, οὕτως ἔσται, καὶ ὃν τρόπον βεβούλευμαι, οὕτως μενεῖ. –Ποῦ εἰσὶν οἱ σοφοὶ σου; καὶ ἀναγγειλάτωσάν σοι ὃ τι βεβούλευται Κύριος Σαβαώθ. Τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου, ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ 95.1265 ἐγένετο, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἢ πρὸς τίνα συνεβουλεύσατο, καὶ συνεβίβασεν αὐτόν; Θεὸς αἰώνιος ὁ κατασκευάσας τὰ ἄκρα τῆς γῆς. Οὐ πεινάσει, οὐδὲ κοπιάσει, οὐδὲ ἔστιν ἐξέυρεσις τῆς φρονήσεως αὐτοῦ. Ἐγὼ εἶμι ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν ἐμοῦ. Πᾶσα ἡ βουλή μου στήσεται, καὶ πάντα ὅσα βεβούλευμαι, ποιήσω· ἐλάλησα, καὶ ἤγαγον· ἔκτισα καὶ ἐποίησα αὐτό. Τὸ ῥῆμά μου ὃ ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματός μου, οὐ μὴ ἀποστραφῆ πρὸς με κενὸν, ἕως ἂν συντελέσῃ πάντα ὅσα ἠθέλησα. Τίς ἀνδρῶν γνώσεται βουλήν Θεοῦ; ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται τί θέλει ὁ Κύριος; λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοὶ, καὶ ἐπισηφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι αὐτῶν. Μόλις γὰρ εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἐν χερσὶν εὐρίσκομεν

μετὰ πόνου· τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς ἐξίχνιασεν; βουλήν δέ σου τίς ἔγνω; Ὅπου Θεὸς βούλεται, νικάται φύσεως τάξις. Εἰ ἠβουλήθη γὰρ, ἠδυνήθη.

ΤΙΤΛ. Γ΄. –Περὶ βοηθείας Θεοῦ· καὶ ὅτι τοῦ Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἐπιβουλή ἀνθρώπων ἀσθενεῖ, καὶ ὀλίγοι πολλῶν κρατοῦσι.

Καθότι αὐτοὺς ἔταπείνουν, πλείους ἐγίνοντο, καὶ ἴσχυον σφόδρα. Εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· Εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τῆς κραυγῆς αὐτῶν ἀκήκοα, ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν αὐτῶν. Οἶδα γὰρ τὴν ὀδύνην αὐτῶν, καὶ κατέβην τοῦ ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐκ χειρὸς Αἰγυπτίων, καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ῥέουσαν μέλι καὶ γάλα. Εἶπε Βαλαάμ· Ἐκ Μεσοποταμίας κατεπέμψατό με Βαλακ βασιλεὺς Μωάβ, λέγων· Κατάρασαί μοι τὸν Ἰσραήλ. Τί ἀράσομαι ὃν μὴ ἀράται Κύριος; ἢ καταράσομαι ὃν μὴ καταράται ὁ Θεός; Εἶπε Κύριος πρὸς Γεδεών· Πολὺς ὁ λαὸς ὁ μετὰ σοῦ, ὥστε παραδοῦναί με τὴν Μαδιάμ ἐν χειρὶ αὐτῶν, μήποτε καυχῆσεται Ἰσραήλ, ὅτι Ἡ χεὶρ μου ἔσωσέ με. Καὶ νῦν λάλησον εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, λέγων· Τίς ὁ φοβούμενος καὶ δειλός; Ἐπιστραφήτω. Καὶ ἀπεστράφησαν ἀπὸ τοῦ λαοῦ εἴκοσι δύο χιλιάδες, καὶ δέκα χιλιάδες ἀπελείφθησαν. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Γεδεών· Ἔτι ὁ λαὸς πολὺς, κατένεγκον αὐτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ εἶπε πρὸς Γεδεών· Πᾶς ὃς ἂν λείξη τῇ γλώσσει αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ὡς ἂν λείξη κύων, στήσεις αὐτοὺς κατὰ μόνας· καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τριακόσιοι ἄνδρες. Καὶ εἶπε Κύριος· Ἐν τοῖς τριακοσίοις τούτοις παραδώσω τὴν Μαδιάμ εἰς χεῖράς σου. Ἔλαβε Δαβὶδ τὴν ράβδον ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ πέντε λίθους, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ, καὶ σφενδόνῃ αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ προσῆλθεν πρὸς τὸν ἀλλόφυλον. Καὶ εἶδε τὸν Δαβὶδ, καὶ ἐξουδένωσεν αὐτὸν, ὅτι ἦν 95.1268 παιδάριον. Καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος· Μὴ κύων ἐγὼ εἰμι, ὅτι σὺ ἐξῆλθες ἐν ράβδῳ καὶ ἐν λίθοις; Καὶ εἶπε Δαβὶδ πρὸς ἀλλόφυλον· Σὺ ἔρχῃ πρὸς με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν ἀσπίδι. Ἐγὼ δὲ προσάγω πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Σαβαώθ παντοκράτορος, καὶ πατάξω σε, καὶ γνώσονται πᾶσα ἡ ἐκκλησία αὕτη, ὅτι οὐκ ἐν ῥομφαίᾳ, οὐδὲ ἐν δόρατι σώζει Κύριος. Καὶ ἐξέτεινε Δαβὶδ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ κάδιον, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν λίθον ἓνα, καὶ ἐσφενδόνησε, καὶ ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ. Καὶ διέδου ὁ λίθος διὰ τῆς περικεφαλαίας εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἔδραμε Δαβὶδ, καὶ ἀφεῖλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Εἶπεν Ἀβεσαλώμ, καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραήλ· Ἀγαθὴ ἡ βουλή Χουσί ὑπὲρ τὴν βουλήν Ἀρχιτόφελ. Ὅπως ἐπάγη Κύριος ἐπὶ Ἀβεσαλώμ τὰ κακά. Εἰσῆλθον τέσσαρες λεπροὶ, καὶ Θεοῦ εὐδοκήσαντος, ὅλον τὸ στρατόπεδον Συρίας ἐφόβησαν. Κατίσχυσεν Ἐζεκίας, καὶ ὤκοδόμησε τὸ τεῖχος τὸ κατεσπασμένον, καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ καρδίαν λέγων· Ἰσχύσατε καὶ ἀνδρίζεσθε, μὴ πτοηθῆναι ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως Ἀσσοῦρ, καὶ τοῦ ἔθνους τοῦ μεγάλου, ὅτι μεθ' ἡμῶν πλείους ἢ μετ' αὐτῶν. Βραχίονες σάρκινοι μετ' αὐτοῦ, μεθ' ἡμῶν δὲ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν· καὶ κατεθάρρῃσεν ὁ λαός. Κύριος φωτισμὸς μου καὶ σωτὴρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; καὶ τὰ λοιπά. Οὐ σωθήσεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας, καὶ τὰ λοιπά. Πάντα τὰ ὀσῆ μου ἐροῦσι, Κύριε, Κύριε, τίς ὅμοιός σοι; καὶ τὰ λοιπά. Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. Εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἦν ἐν ἡμῖν· εἰπάτω δὴ Ἰσραήλ· εἰ μὴ ὅτι Κύριος, καὶ τὰ λοιπά. Ἐβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν μου, καὶ εἰσήκουσέ μου. Ἔσομαι αὐτῇ πύργος κύκλωθεν, καὶ εἰς δόξαν ἔσομαι αὐτῆς. Καὶ ποιήσω ἐκδίκησιν πᾶσι τοῖς ἀτιμάζουσιν αὐτοὺς. Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός· γνώτε, ἔθνη, καὶ ἠττάσθε, καὶ ἀκούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. Κύριος ἐγένετο βοηθός μου, διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ' ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου, ὡς στερεὰν πέτραν, καὶ ἔγνω ὅτι οὐ μὴ αἰσχυρθῶ. Κύριος μετ' ἐμοῦ καθὼς μαχητὴς ἰσχύων. Κύριος δίδωσι ζωὴν τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν. –Ἄσατε τῷ Κυρίῳ,

αίνεσατε αὐτὸν, ὅτι ἐξείλετο ψυχὴν πένητος ἐκ χειρὸς πονηρευομένου. Ἄνεβόησε φωνῇ μεγάλη Σωσάννα, καὶ εἶπεν· Ὁ Θεὸς αἰώνιος, ὁ τῶν καρδιῶν γνώστης, ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, σὺ ἐπίστασαι ὅτι ψεύδη 95.1269 μου κατεμαρτύρησαν. Καὶ ἰδοὺ ἀποθνήσκω μὴ ποιήσασα μηδὲν ὧν οὗτοι κατεμαρτυρήσαντο κατ' ἐμοῦ. Καὶ εἰσήκουσεν ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς αὐτῆς, καὶ ἀπαγομένης αὐτῆς ἀπολέσθαι, ἐξήγειρεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παιδάριον νεώτερον, ᾧ ὄνομα Δανιήλ, καὶ ἀνεβόησε φωνῇ μεγάλῃ· Καθαρός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς. Οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ, ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραῶ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον. Εἰ ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; Ὁ τὸν Θεὸν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, πάντων ἐστὶν ἰσχυρότερος. Εἰ πάντα ὅσα διεσπούδαζον οἱ πονηροὶ καὶ ἄθεοι γόητες, ἐξεγίνετο αὐτοῖς τε καὶ τοῖς τούτων ὑπερασπισταῖς καὶ συνεργοῖς δαίμοσιν, οὐκ ἂν ἀφήκαν ἐπὶ τῆς γῆς ἕνα πού ζῶντα Χριστιανὸν ἄνθρωπον, οὐκ εὐκτήριον οἶκον, οὐ παραίνεσιν ἀγαθὴν, οὐ λόγον οὐδαμῶς περιφανῆσαι σωτήριον.

ΤΙΤΛ. Δ΄. –Περὶ βαπτίσματος, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ λουτροῦ προφητείας.

Προσέλθετε πρὸς αὐτὸν, καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνηθῆ. Οἱ διψῶντες, πορεύεσθε ἐφ' ὕδωρ, καὶ ὅσοι μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε, καὶ πίετε οἶνον ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς. Ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου. Λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε. Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἐν ἡμέραις Νῶε κατεσκευασμένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος. Ὁ καὶ ἡμᾶς νῦν ἀντίτυπον διασώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ρύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεὸν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀδύνατον τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσασμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γεννηθέντας Πνεύματος ἁγίου, καὶ καλὸν γευσασμένους Θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ παραδειγματίζοντας. Καιρὸς βαπτίσματος, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος. Οὔτε γὰρ σῶματι ζῆν μὴ ἀναπνέοντι δυνατὸν, οὔτε ψυχῇ συνεστάναι, μὴ γνωριζούσῃ τὸν Κτίσαντα. Θεοῦ γὰρ ἄγνοια θάνατός ἐστι ψυχῆς. Ὁ δὲ μὴ βαπτισθεὶς, οὐ πεφώτισται. Ἄνευ δὲ φωτὸς, οὔτε ὀφθαλμὸς τὰ ἑαυτοῦ καθορᾶ, οὔτε ψυχὴ δύναται Θεοῦ δέξασθαι θεωρίαν ἄνευ βαπτίσματος. 95.1272 Ἰωάννης ἐκήρυσσε βάπτισμα μετανοίας· καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα Ἰουδαία. Κύριος κηρύσσει βάπτισμα υἰοθεσίας· καὶ τίς τῶν εἰς αὐτὸν ἠλπικῶτων οὐχ ὑπακούσεται; Ἐκεῖνο εἰσαγωγικὸν τὸ βάπτισμα, τοῦτο τελειωτικόν· ἐκεῖνο ἀμαρτίας ἀναχώρησις, τοῦτο οἰκείωσις πρὸς Θεόν. Ὁ Ἰσραὴλ, εἰ μὴ παρήλθε τὴν θάλασσαν, οὐκ ἂν ἐχωρίσθη τοῦ Φαραῶ· καὶ σὺ ἐὰν μὴ παρέλθῃς διὰ τοῦ ὕδατος, οὐ χωρισθήσῃ τῆς πικρᾶς τυραννίδος τοῦ διαβόλου. Οὐκ ἂν ἔπιεν ἐκεῖνος ἐκ τῆς πνευματικῆς πέτρας, εἰ μὴ τυπικῶς ἐβαπτίσθη· οὐδὲ σοὶ τις δώσει τὴν ἀληθινὴν πόσιν, ἐὰν μὴ ἀληθῶς βαπτισθῆς. Ἐφαγεν ἄρτον ἀγγέλων ἐκεῖνος ἐκεῖνος μετὰ τὸ βάπτισμα· σὺ δὲ οὐ βρώσῃ τὸν ζῶντα ἄρτον, ἐὰν μὴ πρότερον ἀποδέξῃ τὸ βάπτισμα. Εἰσῆλθεν ἐκεῖνος εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας διὰ τὸ βάπτισμα· σὺ δὲ πῶς ἐπανελάθῃς εἰς τὸν παράδεισον, μὴ σφραγισθεὶς τῷ βαπτίσματι; Ἡ οὐκ οἶδας ὅτι φλογίνη ῥομφαία τέτακται φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου, τοῖς μὲν ἀπίστοις φοβερὰ καὶ φλογίζουσα, τοῖς δὲ πεπιστευκόσιν εὐπρόσιτος, καὶ ἡμέραν ἐπιλάμπουσα; ἀλλὰ καὶ στρέφεσθαι αὐτὴν ἐποίησεν ὁ Δεσπότης. Ὅταν μὲν γὰρ ἴδῃ πιστὸν, τὰ νῶτα δίδωσιν· ὅταν δὲ τινα

τῶν ἀσφραγίστων, κατὰ στόμα προσαπαντᾷ. Ἡλίας ἄρμα πυρὸς καὶ ἵππους πυρίνους ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντας οὐ κατεπλάγη, ἀλλ' ἐπιθυμία τῆς ἄνω πορείας τῶν φοβερῶν κατετόλμησεν, καὶ μετὰ περιχαρείας ἐπέβη τῶν φλογίνων ὀχημάτων, ὁ ἐν σαρκὶ ζῶν ἔτι· σὺ δὲ οὐ πυρίνων ἀρμάτων ἐπιβήσεσθαι μέλλων, ἀλλὰ δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος ἀναβαίνειν εἰς οὐρανὸν, οὐκ ἐπιτρέχεις τῇ κλήσει; Εἰ δούλος ἀνθρώπων ἦσθα, προεγράφη δὲ δούλοις ἐλευθερία, οὐκ ἂν ἐπὶ τὴν κυρίαν ἀπήντησας, συνηγόρους μισθούμενος, καὶ δικαστὰς παρακαλῶν, ὥστε πάση μηχανῇ πρὸς ἐλευθερίαν ἐξαιρεθῆναι; ἢ που καὶ ράπισμα τὴν τελευταίαν τῶν δούλων πληγὴν ὑπὲρ τῆς μετὰ ταῦτα τῶν αἰκισμῶν ἀπαλλαγῆς κατεδέχου. Ἐπειδὴ δὲ δούλον ὄντα σε οὐχὶ ἀνθρώπων, ἀλλὰ τῆς ἀμαρτίας, καλεῖ πρὸς ἐλευθερίαν ὁ κήρυξ, ἵνα λύση μὲν σε τῆς αἰχμαλωσίας, ἰσοπολίτην δὲ τοῖς ἀγγέλοις ποιήσῃ, καὶ υἷον μὲν ἀποδείξῃ Θεοῦ, εἰσποιηθέντα διὰ τῆς χάριτος, κληρονόμον δὲ τῶν ἀγαθῶν τοῦ Χριστοῦ, οὕτω λέγεις εἶναι καιρὸν σοι δέξασθαι τὰ δεδομένα Πότε γενήσῃ Χριστιανός; πότε σε γνωρίσομεν ὡς ἡμέτερον; Πέρυσι τὸν παρόντα καιρὸν ἐξεδέχου· νῦν πάλιν ἀναμένεις τὸν ἐπιόντα. Ὅρα μὴ εὐρεθῆς μακροτέρας τῆς ζωῆς τὰς ὑποσχέσεις ποιούμενος. Οὐκ οἶδας τί τέξεται ἢ ἐπιούσα. Μὴ ἐπαγγέλλου τὰ μὴ σά. Ἐπὶ ζωὴν σε καλοῦμεν, ἄνθρωπε· τί ἀποφεύγεις τὴν κλῆσιν; ἐπὶ ἀγαθῶν μετουσίαν· τί ὑπερβαίνεις τὴν δωρεάν; Βασιλεία οὐρανῶν ἤνοικται· ὁ καλῶν ἀψευδῆς, ἡ ὁδὸς ῥαδία· οὐ χρόνου, οὐ δαπάνης, οὐ πραγματείας χρεία· τί ἀναδύη; τί φοβῆ τὸν ζυγὸν, ὡσπερ δάμαλις ἀπειροζυγος; 95.1273 χρηστός ἐστίν, ἐλαφρός ἐστίν, οὐ τρίβει τὸν αὐχένα, ἀλλὰ δοξάζει. Οὐ γὰρ δεσμεῖται ἢ ζεύγλη περὶ τὸν τράχηλον. Αὐτεξούσιον ἐπιζητεῖ τὸν ὑφέλκοντα. Ὅρα ὅτι κατηγορεῖται Ἐφραΐμ, ὡσπερ οἰστρώσα δάμαλις, ὅτι ἄτακτα περιπλανᾶται, τὸν τοῦ νόμου ζυγὸν ἀτιμάζων. Ὑπόθεσ σου τὸν ἀδάμαστον αὐχένα· γενοῦ ὑποζύγιον τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μὴ ἀφέμενος τῆς ζεύγλης, μηδὲ ἐλευθεριάζων τῷ βίῳ, εὐεπιχείρητος ἦς τοῖς θηρίοις. Γεύσασθε, καὶ ἴδετε ὅτι χρηστός ὁ Κύριος. Γλυκύτητα μέλιτος πῶς ἀναγγελῶ τοῖς ἀγνοοῦσι; Γεύσασθε καὶ ἴδετε. Αἴσθησις παντὸς λόγου ἐναργεστέρα. Νῦν ὡσπερ ἐπὶ τρυτάνης ἐστάναι νόμιζέ σου τὴν ψυχὴν, ἔνθεν ὑπ' ἀγγέλων, κάκειθεν ὑπὸ δαιμόνων ἐλκομένην. Ἄγγελοι σε παραλήφονται, ἢ καθέξουσιν οἱ κατέχοντες. Ἐπὶ παρατάξεως οἱ στρατηγοὶ τὸ σύνθεμα τοῖς ὑπ' αὐτοῖς διανέμουν, ἵνα καὶ οἱ φίλοι ῥαδίως ἀνακαλῶνται ἀλλήλους, καὶ πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐν ταῖς συμπλοκαῖς ἀναμιχθεῖσιν, εὐκρινῆς δύναται ὑπάρχειν ὁ χωρισμός. Οὐδεὶς ἐπιγνώσεται σε, εἰ ἡμέτερος εἶ, ἢ τῶν ὑπεναντίων, ἐὰν μὴ τοῖς μυστικοῖς συμβόλοις παράσχῃ τὴν οικειότητα. Ἐὰν μὴ σημειωθῇ ἐπὶ σὲ τὸ φῶς τοῦ προσώπου Κυρίου, πῶς ἀντιποιηθήσεται σοι ὁ ἄγγελος; πῶς δὲ ἀφελεῖται τῶν ἐχθρῶν, ἐὰν μὴ ἐπιγνῶ τὴν σφραγίδα; Πῶς δὲ σὺ ἐρεῖς, Τοῦ Θεοῦ εἶμι, μὴ ἐπιφερόμενος τὰ γνωρίσματα; Ἡ ἀγνοεῖς, ὅτι τὰς ἐσφραγισμένας οἰκίας ὁ ὀλοθρευτῆς ὑπερβαίνων, ἐν δὲ ταῖς ἀσφραγίστοις κατεφόνευε τὰ πρωτότοκα; Ἀσφράγιτος θησαυρὸς, εὐεπιχείρητος κλέπταις. Πρόβατον ἀσημείωτον, ἀκινδύνως ἐπιβουλεύεται. Νέος εἶ; ἀσφάλισαι τὴν νεότητά σου τῷ τοῦ βαπτίσματος χαλινῷ. Παρέδραμεν ἢ ἀκμῇ; μὴ ζημιωθῆς τὰ ἐφόδια· μὴ ἀπολέσης τὰ φυλακτήρια· μὴ περὶ τῆς ἐνδεκάτης, ὡς περὶ πρώτης διανοοῦ. Εἴ τις ἰατρῶν ἐπηγγεῖλατό σοι μηχαναῖς τισὶ καὶ ἐπινοίαις νέον ποιεῖν ἐκ γέροντος, οὐκ ἂν ἐπεθύμησας ἐλθεῖν ἐπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἐν ἣ ἑαυτὸν ὄρα ἔμελλες πρὸς ἀκμὴν ὑποστρέφοντα; Ἐπειδὴ δὲ τὴν ψυχὴν σου ἀναθαλήσειν ἐπαγγέλλεται σοι τὸ βάπτισμα, ἦν σὺ ἐπαλαίωσας, καὶ ῥυπῶσαν αὐτὴν ἐκ τῶν ἀνομιῶν, καὶ ἐσπιλωμένην ἀπέδειξας, καταφρονεῖς τοῦ εὐεργέτου; Οὐ προστρέχεις τῷ ἐπαγγέλματι; Οὐκ ἐπιθυμοῦμεν ἰδεῖν τί τὸ μέγα θαῦμα τῆς ὑποσχέσεως; πῶς ἄνευ μητρὸς ἀναγεννᾶται ἄνθρωπος; πῶς ὁ παλαιούμενος καὶ φθειρόμενος κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, σφριγᾷ πάλιν, καὶ ἀνηβᾷ, καὶ εἰς τὸ ἀληθινὸν ἄνθος τῆς νεότητος ἐπανέρχεται; Βάπτισμα αἰχμαλώτοις λύτρον, ὀφλημάτων ἄφεςις, θάνατος

ἀμαρτίας, παλιγγενεσία ψυχῆς, ἔνδυμα φωτεινόν, σφραγίς ἀνεπιχείρητος, ὄχημα πρὸς οὐρανὸν, βασιλείας πρόξενον, υἰοθεσίας χάρισμα. Τοσοῦτων ἀγαθῶν καὶ τηλικούτων, ἄθλιε, προτιμωτέραν ἄγεις τὴν ἡδονήν; Νοῶ γάρ σου τὴν ὑπέρθειν· κἂν περιστέλλης τοῖς ῥήμασιν. Αὐτὰ βοᾷ τὰ πράγματα, κἂν τῇ φωνῇ σιωπᾶς. Ἔασον ἀποχρήσωμαι τῇ σαρκὶ πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν αἰσchrῶν, ἐγκυλισθῶ 95.1276 τῷ βορβόρῳ τῶν ἡδονῶν, αἰμάξω τὰς χεῖρας, ἀφέλωμαι τὰ ἀλλότρια, δολίως πορευθῶ, ἐπιορκήσω, ψεύσωμαι, καὶ τότε τὸ βάπτισμα, ὅταν λήξω τῶν κακῶν, ὑποδέξομαι. Τίς δέ σοι καὶ τὸν ὄρον τῆς ζωῆς ἔπηξεν; τίς σοι τὴν προθεσίαν τοῦ γήρωσ ὥρισεν; τίς οὕτως ἀξιόπιστος παρὰ σοὶ τῶν μελλόντων ἐγγυητής; Οὐχ ὄρας νήπια ἀρπαζόμενα, τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ἀπαγομένους; οὐκ ἔχει μίαν προθεσίαν ὁ βίος. Τί ἀναμένεις πυρετοῦ σοὶ δῶρον γενέσθαι τὸ βάπτισμα; ὅτε οὔτε φθέγγασθαι δυνήσῃ τὰ σωτήρια ῥήματα, τάχα δὲ [οὐδὲ] ἀκοῦσαι καθαρῶς· οὐ χεῖρας ἄραι εἰς οὐρανὸν, οὐκ ἐπὶ πόδας διαναστῆναι, οὐ κλῖναι γόνυ εἰς τὴν προσκύνησιν, οὐ διδαχθῆναι χρησίμως, οὐχ ὁμολογῆσαι ἀσφαλῶς, οὐχὶ συνθέσθαι Χριστῷ, οὐκ ἀποτάξασθαι τῷ ἐχθρῷ, τάχα δὲ οὐδὲ συνετῶς ἐπακοῦσαι μυσταγωγούμενος, ἀμφίβολος ὢν τοῖς παροῦσιν, Ἄρα ἦσθετο τῆς χάριτος, ἢ ἀναισθήτως ἔχει τῶν γενομένων; ὅταν δὲ καὶ ἐπιστημόνως τὴν χάριν δέξῃ, τότε τὸ μὲν τάλαντον ἔχεις, τὴν δὲ ἐργασίαν οὐκ ἐπιφέρεις. Ὡσπερ οὐκ ὄντας ὑπέστησεν, οὕτως ὑποστάντας ἀνέπλασεν, πλάσιν θειότεραν τε καὶ τῆς πρώτης ὑψηλοτέραν· ἢ τοῖς μὲν ἀρχομένοις ἐστὶ σφραγίς, τοῖς δὲ τελειότεροις τὴν ἡλικίαν χάρισμα, καὶ τῆς παθούσης εἰκόνας διὰ τὴν κακίαν ἐπανόρθωσις, ἵνα μὴ τῇ ἀπογνώσει χεῖρους γενομένοι, καὶ ἀεὶ πρὸς τὸ χεῖρον καταφερόμενοι, τελείως ἔξω τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς πίπτωμεν. Γενέσθω σοὶ τὸ λουτρὸν, μὴ τοῦ σώματος μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰκόνας· μὴ τῶν ἀμαρτημάτων ἐκπλυσίς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ τρόπου διόρθωσις· μὴ τὸν προλαβόντα βόρβορον ἀποκλυζέτω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πηγὴν καθαιρέτω· μὴ τὸ καλῶς κτᾶσθαι τυπούτω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καλῶς ἀποκτᾶσθαι, ἢ τότε κουφότατον, τὸ κακῶς κτηθὲν ἀποτίθεσθαι. Τί γὰρ ὄφελος, σοὶ μὲν συγχωρηθῆναι τὴν ἀμαρτίαν, τῷ δὲ ἡδικομένῳ μὴ λυθῆναι τὴν παρὰ σοῦ ζημίαν; δύο σοὶ κακῶν ὄντων, τοῦ τε κτήσασθαι μὴ δικαίως, καὶ τοῦ τὸ κτηθὲν κατέχεσθαι, τοῦ μὲν ἄφεςιν ἔλαβες, τὸ δὲ σήμερον ἀδικεῖς. Σήμερον γὰρ ἐστὶ παρὰ σοὶ τὸ ἀλλότριον, καὶ οὐκ ἀνηρέθη τὸ ἀμάρτημα, τῷ χρόνῳ δὲ διεκόπη· τὸ μὲν πρὸ τοῦ βαπτίσματος τολμηθὲν, τὸ δὲ μένον μετὰ τὸ βάπτισμα. Τῶν γὰρ ἡμαρτημένων, οὐ τῶν ἀμαρτανομένων, τὸ λουτρὸν ἔχει συγχώρησιν. Δεῖ δὲ μὴ σοφισθῆναι τὸν καθαρμόν, ἀλλὰ ἐνσημανθῆναι· λαμπρυνθῆναι σε τελείως, ἀλλὰ μὴ χρωσθῆναι· μηδὲ ἐπικάλυψιν τῶν ἀμαρτιῶν, ἀλλὰ ἀπαλλαγὴν ἔχειν τὸ χάρισμα. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος. ὁ ποιῶν πάντα, καὶ κατασκευάζων αὐτά. Οἱ χθὲς αἰχμάλωτοι, νῦν ἐλεύθεροι, καὶ πολῖται τῆς Ἐκ 95.1277 κλησίας. Οἱ πρώην ἐν αἰσχύνη ἀμαρτημάτων, νῦν ἐν παρρησίᾳ δικαιοσύνης. Εἰ τὸ εἶδέναι τὸν Θεὸν ὑπερβολὴν ἐν τῷ ἀγαθῷ οὐκ ἔχει, τὸ υἰὸν γενέσθαι Θεοῦ ὑπὲρ εὐκκληρίαν ἐστὶ πᾶσαν. Ὁ γὰρ Θεοῦ υἰὸς ἀξιοθεῖς γενέσθαι, ἔξει πάντως τοῦ Πατρὸς τὸ ἀξίωμα. Ὑπὲρ εὐχὴν δὲ ἡ ἐπιτυχία· ὑπὲρ ἐλπίδα δὲ τὸ δῶρον· ὑπὲρ φύσιν ἡ χάρις. –Βαπτίζεται ἀγίῳ Πνεύματι, ὁ διὰ πάσης νοήσεως, καὶ λόγων, καὶ πράξεων ἀγιαζόμενος, καὶ ὢν πνευματικός. Ὡς γὰρ ὁ εἰς ὕδωρ βαπτιζόμενος, ὅλως ὑγραίνεται, οὕτως ὁ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι βαπτιζόμενος, ὅλως πνευματικός καὶ ἅγιος γίνεται, γνώμη καὶ πράξις τοιοῦτος ἀποτελούμενος.

ΤΙΤΛ. Ε΄. –Περὶ βδελυγμάτων, καὶ τῶν λεγομένων θεῶν. Οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.

Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδῶλον, οὐδὲ πᾶν τι ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῆ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασι ὑποκάτω τῆς γῆς. Οὐ προσκυνήσεις, οὐδὲ

μη λατρεύσης αὐτοῖς. Ἐγὼ γάρ εἰμι Κύριος. Πᾶς θυσιάζων θεοῖς ἑτέροις, ἐξολοθρευθήσεται. Οὐκ εἰσοίσεις βδέλυγμα εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ἔση ἀνάθεμα ὡσπερ τοῦτο. Τὰ εἰδῶλα τῶν ἔθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. Θεοὶ, οἳ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ τούτου. Μάταιοι πάντες ἄνθρωποι, οἳς παρῆν Θεοῦ ἀγνωσία, καὶ ἐκ τῶν ὀρωμένων ἀγαθῶν οὐκ ἴσχυσαν εἰδέναι τὸν ὄντα· οὔτε τοῖς ἔργοις προστρέχοντες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην· ἀλλ' ἢ πῦρ, ἢ πνεῦμα, ἢ ταχινὸν ἀέρα, ἢ κύκλον ἀστέρων, ἢ βίαιον ὕδωρ, ἢ φωστῆρας οὐρανοῦ, πρυτάνεις κόσμου θεοὺς ἐνόμισαν· ὧν εἰ μὲν τὴν καλλονὴν τερπόμενοι, ταῦτα ὑπελάμβανον, γνῶτωσαν, πόσω μᾶλλον ὁ τούτων Δεσπότης ἐστὶ βελτίων. Ὁ γὰρ τοῦ κόσμου γενεσιάρχης ἔκτισε ταῦτα. Εἰ δὲ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἐκπλαγέντες, νοησάτωσαν ἀπ' αὐτῶν, πόσω ὁ κατασκευάσας αὐτὰ δυνατώτερός ἐστιν. Ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται. Ταλαίπωροι δὲ, καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες αὐτῶν, οἵτινες ἐκάλεσαν θεοὺς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, χρυσὸν καὶ ἄργυρον, τέχνης ἐμμελετήματα, καὶ ἀπεικίσματα ζῶων, ἢ λίθων ἀχρήστων. Τὸ χειροποίητον ἐπικατάρατον, καὶ ὁ ποιήσας αὐτὸ, ὅτι ὁ μὲν εἰργάσατο, τὸ δὲ φθαρτὸν, Θεὸν ὠνόμασεν. Ἐν ἴσῳ μισητὰ Θεῶ, καὶ ὁ ἀσεβῶν, καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ. Καὶ γὰρ τὸπραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι ἐξολοθρευθήσονται. 95.1280 Κριτής ὁ πηλουργὸς, καὶ ὁ κακόμοχθος, θεὸν μάταιον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσσει πηλοῦ· ὃς πρὸ μικροῦ ἐκ γῆς γεννηθεὶς, μετ' ὀλίγον πορεύεται εἰς γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη, τὸ τῆς ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς χρέος. Ἄλλ' ἔστιν αὐτῷ φροντίς, οὐχ ὅτι μέλλει κάμνειν, οὐδ' ὅτι βραχυτελὴ βίον ἔχει· ἀλλ' ἀντερείδεται μὲν χρυσοουργοῖς καὶ ἀργυροχοοῖς, χαλκοπλάστας τε μιμεῖται, καὶ δόξαν ἠγεῖται, ὅτι κίβδηλα πλάσσει. Σποδὸς ἢ καρδία αὐτοῦ, καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἢ ἐλπίς αὐτοῦ, πηλοῦ τε ἀτιμώτερος ὁ βίος αὐτοῦ, ὅτι ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐτὸν, καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ἐνεργοῦσαν, καὶ ἐμφυσήσαντα αὐτῷ πνεῦμα ζωτικόν· ἀλλ' ἐλόγισαντο παίγνιον εἶναι τὴν ζωὴν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον ἡμῶν πανηγυρισμὸν ἐπικερδῆ. Θέαμα βρωμάτων παρακειμένων ἐπὶ τάφῳ· τί συμφέρει κάρπωσις εἰδῶλω; οὔτε γὰρ ἔδεται, οὔτε μὴ ὄσφρανθῆ. Οἱ μὲν ἥλιον, οἱ δὲ σελήνην, οἱ δὲ ἀστέρων πλῆθος, οἱ δὲ οὐρανὸν αὐτὸν ἅμα τούτοις ἐσεβάσθησαν, οἱ δὲ τὰ στοιχεῖα, ὧν ἄνευ οὐ δυνατὸν συστήναι τὸν ἀνθρώπινον βίον. Οἴμαι δὲ, καὶ δυναστείαν τινὲς θεραπεύοντες, καὶ ῥώμην ἐπαινέσαντες, καὶ κάλλος θαυμάσαντες, θεὸν ἐποίησαν τῷ χρόνῳ τὸ τιμώμενον. Οἱ ἐμπαθέστεροι δὲ αὐτῶν καὶ τὰ πάθη θεοὺς ὠνόμασαν. Εἰσὶ τινες καταρώμενοι τοὺς ἀστέρας, ὅτε κατὰ ἀνθρώπου ὀργίζονται λέγοντες, Οὐαὶ τῷ ἄστρῳ σου. Ἄλλοι λέγουσιν· Καλοῦ ἄστρου ἐγεννήθη, διὸ καὶ συναστρεῖ αὐτῷ τὰ πάντα. Καὶ οὐαὶ τοῖς αὐτὰ λέγουσι. Πολλοὺς οἶδα εὐχομένους εἰς τὸν ἥλιον, καὶ τὴν σελήνην, καὶ ἰκεσίαν προσφέρουσι τῷ ἡλίῳ λέγοντες, Ἐλέησόν με· καὶ οὐαὶ τούτοις. Τί ἀφίεις τὸν ποιητὴν τοῦ ἡλίου, τὸν ἥλιον προσκυνεῖς; οὐ δεῖ λατρεύειν τῇ κτίσει παρὰ τὸν Κτίσαντα. Γέγραπται γάρ· Ἐπικατάρατος πᾶς προσκυνῶν τὸν ἥλιον, καὶ τὴν σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ εἴ τι ἕτερον ποίημα παρὰ τὸν ποιητὴν. Πολλοὶ φανταζόμενοι λέγουσι τὴν σελήνην κατέρχεσθαι. Ὅταν, φασίν, ἐξαιματοῦται ἄνθρωπος καταγοητεύσας αὐτὴν καταφέρει. Καὶ οὐαὶ τοῖς ταῦτα λέγουσιν. Τίς ἠδυνήθη καταγοητεύσας ἀναβαίνειν εἰς οὐρανόν; ἠβουλήθη Σίμων ὁ μάγος, ἀλλὰ πεσὼν διεβράγη. Οὐδεὶς γὰρ δύναται οὐ μικρὸν, οὐ μέγα σαλεῦσαι ἄστρον οὐρανοῦ, ἃ ὁ Θεὸς τῇ ἰδίᾳ δυνάμει ἐθεμελίωσεν. Πάλιν δὲ λέγουσιν, ὅτι νεφέλας καὶ ὑετοὺς παράγουσι γόητες ἄνθρωποι, καὶ τοῦτο ματαιολογοῦσι. Τίς ἀνθρώπων δύναται πρόσταγμα Θεοῦ ἀποστρέψαι γοητεία; τὰ γὰρ νέφη κατὰ πρόσταξιν Θεοῦ ἐκχέουσι τὸν ὑετὸν ἐπὶ τῆς γῆς.

ΤΙΤΛ. Σ΄. –Περὶ τοῦ βίου, καὶ τοῦ κόσμου τούτου· καὶ ὅτι ἐν περισπασμῶ καὶ μόχθῳ καὶ ἡμεῖς, καὶ ὁ βίος ἡμῶν.

Καὶ τῆ γυναικὶ εἶπεν· Πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας καὶ τὸν στεναγμὸν σου. Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἢ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτός σου κυριεύσει. 95.1281 Ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος. Πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστὶν ὁ βίος ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς; Περισπασμὸν πονηρὸν ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. Συνάντημα ἐν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ, τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, τῷ θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι· ὡς ὁ ἀγαθός, ὁ ἀμαρτάνων· ὡς ὁμνύων, καθὼς ὁ τὸν ὄρκον φοβούμενος. Τοῦτο πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι συνάντημα ἐν τοῖς πᾶσιν. Οὐκ ἔστιν ἀλήθεια, οὐδὲ ἔλεος, οὐδὲ ἐπίγνωσις Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀρὰ, καὶ ψεῦδος, καὶ φόνος, καὶ κλοπὴ, καὶ μοιχεῖα ἐκκέχυται ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπὸ φοροῦντος ὑάκινθον καὶ στέφανον, ἕως φοροῦντος ὠμόλινον, θυμὸς, καὶ ζῆλος, καὶ ταραχὴ, καὶ σάλος, καὶ φόβος θανάτου, καὶ μῆνισμα, καὶ ἔρις. Οὐκ οἶδατε, ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστίν; ὃς ἐὰν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, ἡ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. Καὶ ὁ κόσμος παράγει, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Πολυστένακτος ὁ βίος ἡμῶν, καὶ κατηφείας πλήρης. Ὁ κόσμος οὗτος προηγουμένως μὲν διδασκαλεῖον καὶ παιδευτήριον τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ἐστίν· ἔπειτα μέντοι καὶ ἅπαξ ἀπλῶς τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ ἐπιτήδειον ἐνδιάτιμα. Συμφυῆς ἄρα τῷ κόσμῳ, καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ ζώοις τε καὶ φυτοῖς, ἡ χρόνου διέξοδος ἐπέστη, ἐπείγομένη αἰεὶ, καὶ παραρρέουσα, καὶ μηδαμῶς παυομένη τοῦ δρόμου. Τὰ ἀπὸ χρόνου ἀρξάμενα, ἀνάγκη πάντως καὶ ἐν χρόνῳ συντελεῖσθαι. Εἰ ἀρχὴν ἔχει χρονικὴν, μὴ ἀμφιβάλῃς περὶ τοῦ τέλους. Ὁ κόσμος οὗτος αὐτός τέ ἐστι θνητὸς, καὶ χωρὶον ἀποθνησκόντων. Ἐπειδὴ γὰρ σύνθετός ἐστὶν ἡ τῶν ὀρωμένων σύστασις, τὸ δὲ σύνθετον ἅπαν διαλύεσθαι ἐφύκεν, οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ζῶντες, μέρη ὄντες τοῦ κόσμου, ἀναγκαίως τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ἀπολαύομεν. Τὸν μὲν οὐπω τοῖς δεσμοῖς τοῦ γάμου συνεζευγμένον, λυσώδεις ἐπιθυμίαι, καὶ ὄρμαι δυσκάθεκτοι, καὶ ἔρωτες δυσέρωτες ἐκταράττουσι. Τὸν δὲ ἤδη κατειλημμένον ὁμοζύγῳ ἕτερος θόρυβος τῶν φροντίδων ἐκδέχεται· ἐν ἀπαιδίᾳ παίδων ἐπιθυμία, ἐν τῇ κτήσει τῶν παίδων παιδοτροφίας μέριμνα, γυναικὸς 95.1284 φυλακὴ, οἴκου ἐπιμέλεια, οἰκετῶν προστασία, αἱ κατὰ τὰ συμβόλαια βλάβαι, οἱ πρὸς τοὺς γείτονας διαπληκτισμοὶ, αἱ ἐν τοῖς δικαστηρίοις συμπλοκαὶ, καὶ τῆς ἐμπορίας οἱ κίνδυνοι, αἱ τῆς γεωργίας διαπονήσεις· πᾶσα ἡμέρα ἰδίαν ἠκεῖ κομίζουσα τῆς ψυχῆς ἐπισκότησιν, καὶ αἱ νύκτες τὰς καθημερινὰς φροντίδας παραλαβοῦσαι, ἐν ταῖς αὐταῖς φαντασίαις ἐξαπατῶσι τὸν νοῦν. Παντοίοις πάθεσι καὶ ταλαιπωρίαις καταβεβάπτισται ἡ ἀθλιότης τῆς ὧδε ζωῆς. Ὅρα, ἀγαπητὲ, πῶς θάλατταν μιμεῖται τῶν ἀνθρώπων τὰ πράγματα· εἰ μὴ τῆς ταραχῆς ἐκείνης ὁ βίος ἐμπέπλησται· εἰ μὴ τῆς ὑγρᾶς πλέον ἐπὶ τῆς ξηρᾶς χειμαζόμεθα· εἰ μὴ τῶν ἀνέμων σφοδρότερον εἰς ἀλλήλους συμπύπτομεν· εἰ μὴ τὰ χρήματα, καθάπερ καταγίδες κατ' ἀλλήλων ἡμᾶς συγκρούουσιν· εἰ μὴ καθάπερ ἐν ζόφῳ θαλαττίῳ ὧδε κάκεισε περιφερόμεθα. Οὗτος ἐκείνου τὸν ἀγρὸν ἀφηρπάσατο· ἕτερος ἐτέρου τὴν γῆν ἐπαφείλατο· ἄλλος τῆς τοῦ πλησίου γυναικὸς ἐπεθύμησεν, ἄλλος τοῦ δεῖνα τοὺς οἰκέτας ἀφήρπασεν. Ὁ μὲν περὶ ὕδατος πρὸς τὸν γείτονα κρίνεται· ὁ δὲ περὶ ἀέρων τῷ συνκτῆτορι μάχεται. Οἱ μὲν περὶ μέτρα τῆς γῆς διαπληκτίζονται· οἱ δὲ διὰ οἰκοδομίας οἰκιῶν ἀλλήλους διαθλίβουσιν· οὗτος ἄπερ οὐκ ἔδωκεν λαβεῖν ἐπιφύεται· ἐκεῖνος ἄπερ ἔλαβεν, μὴ δοῦναι ἀντιδικάζεται. Ὁ μὲν

περὶ τόκους ἀπληστεύεται· ὁ δὲ τὸ κεφάλαιον ἀποστερεῖν δισχυρίζεται. Οὗτος ἀπορῶν ὀδυνᾶται, ἐκεῖνος εὐπορῶν θορυβεῖται. Ὁ μὴ ἔχων ὄνειδίζεται, καὶ ὁ ἔχων ἐπιβουλεύεται· ὁ κρατῶν ἐνεδρεύεται, ὁ ἐν ἀρχαῖς ὑποβλέπεται· ὁ ἐν ἐξουσίαις μισεῖται, ὁ ἐν δυναστείαις σκευάζεται· οἱ πόλεμοι συνεχεῖς, οἱ φόνοι ἐπάλληλοι. Ἡ ἀπληστία τυραννεῖ, ἡ πλεονεξία δυναστεύει, τὸ ψεῦδος ὑπεραίρεται· ἡ πρὸς ἀλλήλους πίστις ἀπέφυγεν, ἡ ἀλήθεια τὴν γῆν κατέλιπεν· ἡ φιλία μέχρι τραπέζης περιώριστα, οἱ δὲ καὶ τὴν ἰδίαν ἰσχὺν ἀπώλεσαν· αἱ προσηγορίαι ὑποψίας πεπλήρυνται. Οὕτω δὴ πάντων ἐν κακοῖς σεσοβημένων ἡμῶν, ὁ προφήτης τὸν βίον ἐκπτυόμενος ἐκβοᾷ, λέγων· Πλὴν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν.

ΤΙΤΛ. Ζ΄. –Περὶ βιαίου καὶ βιαστοῦ.

Μὴ βιάζου ροῦν ποταμοῦ. Τὸν θέλοντα βοῦν ἔλαυνε. Μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἔκουσίως. Τὸ ἠναγκασμένον, καὶ παρὰ φύσιν, ἐπ' ὀλίγον ἀνίσχον, καὶ τοῦτο βιαίως, καὶ μόλις ταχὺ διελύθη εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη. Τὸ ἀκούσιον πρὸς τὸ τυραννικὸν εἶναι, καὶ οὐκ ἐπαινετὸν, οὐδὲ μόνιμον. Φιλεῖ γὰρ τὸ βιασθὲν, ὡς περ φυτὸν βία χερσὶ μετασπώμενον, εἰς ἑαυτὸν πάλιν 95.1285 ἀφεθὲν ἀνατρέχειν. Τὸ δὲ ἐκ προαιρέσεως, ἐννομώτατον ἅμα καὶ ἀσφαλέστατον, εὐνοίας δεσμῶ τηρούμενον. –Βουλομένων, οὐ τυραννουμένων τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. Τό τε βεβιασμένον, καὶ ἀηδὲς ταχὺ· τὸ δὲ ἀβιαστον, οὐκ ἔχει κόρον, ἀλλ' ἀεὶ χάριτι τε καὶ πόθῳ θάλλει. Μάλιστα πάντων Χριστιανοῖς οὐκ ἐφίεται τὸ πρὸς βίαν ἐπανορθοῦν τὰ τῶν ἀμαρτημάτων πταίσματα. Οὐ γὰρ τοὺς ἀνάγκη τῆς κακίας ἀπεχομένους, ἀλλὰ τοὺς προαιρέσει, στεφανοῖ ὁ Θεός. Βία Θεῶ οὐ πρόσεστιν.

ΤΙΤΛ. Η΄. –Περὶ βλασφημίου καὶ μεγαλορρήμονος.

Εἶπε Κύριος πρὸς Μωσῆν· Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγων· Ἄνθρωπος ὃς ἐὰν καταράσῃται Θεὸν, ἀμαρτίαν λήψεται· ὁ ὀνομάζων δὲ ὄνομα Κυρίου, λίθοις λιθοβολεῖτω αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν Ἰσραὴλ. Μὴ ἐξελθέτω μεγαλορρήμοσύνη ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. Τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου, ὅτι θυμὸν ἔρρηξας ἔναντι Κυρίου; Ἐξολοθρεύσει Κύριος πάντα τὰ χεῖλη τὰ δόλια, γλώσσαν μεγαλορρήμονα· τοὺς εἰπόντας, Τὴν γλώσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ χεῖλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστὶ· τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν; Ἀφανισθήσεται Σαμάρεια, ὅτι ἀντεῖπε πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῆς· ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται αὐτοὶ, καὶ τὰ ὑποτίθια αὐτῶν ἐδαφισθήσονται. Μεθύσατε αὐτὸν, ὅτι ἐπὶ Κύριον ἐμεγαλύνθη. Τάδε λέγει Κύριος· Ἐπειδὴ δέδωκας τὴν καρδίαν σου ὡς καρδίαν Θεοῦ, ἰδοὺ ἐπάγω ἐπὶ σὲ ἄλλοτρίους, λοιμοὺς ἔθνῶν, καὶ ἐκκενώσουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπὶ σὲ, καὶ ἐπὶ τὸ κάλλος τῆς ἐπιστήμης σου, καὶ στρώσουσι τὸ κάλλος σου εἰς ἀπώλειαν. Φιλάνθρωπον πνεῦμα σοφίας, καὶ οὐ κατορθώσει βλάσφημον ἀπὸ χειλέων αὐτοῦ. Ὁ βάλλων λίθον εἰς ὕψος, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ βάλλει. Πᾶσα ἀμαρτία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται, οὐδὲ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὐδὲ ἐν τῷ μέλλοντι. Ὁ μὲν ἀμαρτάνων, παραβαίνει νόμον· ὁ δὲ βλασφημῶν, εἰς αὐτὴν ἀσεβεῖ τὴν Θεότητα. Τοὺς ἐν τῇ πόλει βλασφημοῦντας, σωφρόνιζε· κἂν ἀκούσης τινὸς ἐν ἀμφοδῶ, ἢ ἐν ἀγορᾷ, ἐπιτίμησον, κἂν πληγὰς ἐπιθεῖναι δέῃ, μὴ παραιτήσῃ. Ῥάπισον αὐτοῦ τὴν ὄψιν, σύντριψον αὐτοῦ τὸ στόμα, ἀγιάσον σου τὴν χεῖρα διὰ τῆς πληγῆς. Κἂν ἐγκαλῶσί τινες, κἂν εἰς δικαστήριον ἔλκωσιν, ἀκολουθήσον. 95.1288 Καθάπερ ὁ λίθον ἀκοντίζων εἰς τὸ ὕψος, τοῦ οὐρανοῦ μὲν τὸ σῶμα διατεμεῖν οὐ δύναται, οὐδὲ πρὸς τὸ ὕψος φθάσαι ἐκεῖνο, τὴν δὲ πληγὴν τῇ ἰδίᾳ δέχεται κορυφῇ, πρὸς τὸν ἀκοντίσαντα ἐπανιόντος τοῦ λίθου· οὕτως καὶ ὁ βλασφημῶν εἰς τὴν μακαρίαν τοῦ Θεοῦ οὐσίαν, ἐκείνην οὐ παραβλάψει ποτὲ, πολλῶ μείζονα οὔσαν καὶ ὑψηλοτέραν· κατὰ δὲ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς τὸ ζῖφος ἀκονᾷ, ἀγνώμων περὶ τὸν εὐεργέτην γενόμενος.

ΤΙΤΛ. Θ'. –Περὶ βασιλέως χρηστοῦ καὶ μισοπονήρου.

Αὐξηθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ἔδεται ἔθνη ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ τὰ πάχη αὐτῶν ἐκμυελιεῖ, καὶ ταῖς βολίσις αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς ἔθνη κερατιεῖ. Κέρατα μονοκέρωτος τὰ κέρατα αὐτοῦ· ἐν αὐτοῖς ἔθνη κερατιεῖ. Ψεύσονται σε οἱ ἐχθροί σου, καὶ σὺ ἐπὶ τραχήλου αὐτῶν ἐπιβήση. Ἔσωσεν ὁ Θεὸς τὸν Δαβὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύθη, καὶ ἦν Δαβὶδ ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην. Εἶπε Δαβὶδ· Ἔαφες αὐτὸν καταρᾶσθαι, ὅτι εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός· Εἴ πως εἶδοι Κύριος ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν μου, καὶ ἐπιστρέψει μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας ταύτης. Καὶ Σεμεεὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα· Μὴ λογιζέσθω ὁ κύριος ἀνομίαν, καὶ μὴ μνησθῆς ὅσα ἠδίκησεν ὁ παῖς σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἧ ἔξεπορεύετο ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἐξ Ἱερουσαλήμ, ὅτι ἔγνω ὁ δοῦλός σου, ὅτι ἤμαρτον. Καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς· Οὐ μὴ ἀποθάνης. Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ λοιπά. Ἡμέραν ἐφ' ἡμέρας τοῦ βασιλέως προσθήση, καὶ τὰ λοιπά. Ὁ Θεός, τὸ κρίμά σου τῷ βασιλεῖ δὸς, καὶ τὴν, καὶ τὰ λοιπά. Τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. Ὡσπερ ὄρμη ὕδατος, οὕτως καρδία τοῦ βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ. Βδέλυγμα βασιλεῖ, ὁ ποιῶν κακά. Μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἐτοιμάζεται θρόνος ἀρχῆς. Δεκτὰ βασιλεῖ χεῖλη δίκαια, λόγους δὲ ὀρθοὺς ἀγαπᾷ. Μαντεῖον ἐν χεῖλεσι βασιλέως, ἐν δὲ κρίσει οὐ μὴ πλανηθῆ τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν δὲ ἐκλείψει λαοῦ συντριβὴ δυναστῶν. Ὅταν βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου, οὐκ ἐναντιοῦται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐδὲν πονηρόν. Ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ βασιλεῖ, καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ. Κτείνει ἀσεβεῖς ἀπὸ προσώπου βασιλέως, καὶ 95.1289 κατορθώσῃ ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ. – Δόξα βασιλέως τιμᾶν πρόσταγμα. Βασιλεὺς δίκαιος ἀνίστησι χώραν. Μάχαιρα, γλῶσσα βασιλέως, καὶ οὐ σαρκίνη. Μηδὲν ψεῦδος ἀπὸ γλώσσης βασιλέως λεγέσθω. Βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοῦς, ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον κατασταθήσεται. Θυμὸς βασιλέως ἄγγελος θανάτου, ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἐξιλάσει αὐτόν. Βασιλέως ἀπειλὴ ὁμοία βρυγμῷ λέοντος. Ὡς γὰρ δρόσος ἐπὶ χόρτον, οὕτως τὸ ἰλαρὸν αὐτοῦ. Στόμα βασιλέως φύλαξον. Ἴδου βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει, καὶ ἄρχοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσιν. Εὐλογήσῃ σε ὁ λαὸς ὁ πτωχός, καὶ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσί σε. Ἐγένου πάση πόλει ταπεινῇ βοηθός, καὶ τοῖς ἀθυμήσασι δι' ἐνδείας σκέπη, ἀπὸ ἀνθρώπων πονηρῶν ῥῦσαι αὐτούς· σκέπη διψώντων, καὶ πνεῦμα ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσί σε. Ἴδου ἡμέρα ἔρχεται, λέγει Κύριος, καὶ ἀναστήσω τῷ Δαβὶδ ἀνατολήν δικαίαν· καὶ βασιλεύσει βασιλεὺς, καὶ συνήσει, καὶ ποιήσει κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ, καὶ σωθήσεται λαός, καὶ κατασκηνώσει πεποιθώς. Βασιλεὺς φρόνιμος εὐστάθεια δήμου. Λήψεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνης, καὶ περιθήσεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον· λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα. Παρὰ βασιλεῖ μὴ σοφίζου. Κριτὴς σοφὸς παιδεύσει τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγμένη ἔσται. Οἱ βασιλεῖς, αἰδεῖσθε τὴν ἀλουργίδα. Νομοθετήσῃ γὰρ καὶ νομοθέταις ὁ λόγος. Γινώσκετε τὸ πιστευθὲν ὑμῖν, καὶ τί τὸ μέγα περὶ ὑμᾶς μυστήριον. Κόσμος ὅλος ὑπὸ χεῖρα τὴν ὑμετέραν, διαδήματι μικρῷ καὶ βραχεῖ ῥακίῳ κρατούμενος. Τὰ μὲν ἄνω μόνον Θεοῦ, τὰ δὲ κάτω, καὶ ὑμῶν. Θεοὶ γίνεσθε τοῖς ὑφ' ὑμᾶς, ἵνα εἶπω τι καὶ τολμηρότερον. Καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ εἴρηται, καὶ πεπίστευται. Ἐνταῦθα ἔστω τὸ κράτος ὑμῶν, ἀλλὰ μὴ τῷ χρυσῷ καὶ ταῖς φάλαγξιν. Οἱ περὶ τὰ βασίλεια καὶ τοὺς θρόνους, μὴ σφόδρα ταῖς ἐξουσίαις ἐπαίρεσθε, μηδὲ ἀθάνατα διανοεῖσθε περὶ τῶν οὐκ ἀθανάτων. Τὸ δραστικὸν δείκνυε, μὴ τὸ δρᾶν κακῶς, Τὸ δὲ εὖ τι ποιεῖν, εἰ θέλεις εἶναι θεός· Τὸ δὲ ἔστιν ἀνδρὸς εἰδότης τὸ συγγενές. Κτείνει δὲ ῥᾶστα, καὶ τρυγῶν, καὶ σκορπίος.

95.1292 Οί δυνάσται, φοβεῖσθε τὸν δυνατώτερον. Βασιλεία τῶν ἐπὶ τῆς γῆς πραγμάτων τὰς τραχύτητας ὁμαλίζει. Πᾶς βασιλεὺς δίκαιος ἱερατικὴν ἔχει τάξιν.

ΤΙΤΛ. Ι΄. –Περὶ βασιλέως μὴ λίαν θαυματομένου. Βασιλεὺς θρασὺς ἐμπεσεῖται εἰς κακά.

Βασιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων, μέγας συκοφάντης. Βασιλέως ὑπακούοντες λόγον ἄδικον, πάντες ὑπ' αὐτὸν παράνομοι. Οὐαί σοι, πόλις ἣς ὁ βασιλεὺς σου νεώτερος, καὶ οἱ ἄρχοντές σου ἐν πρώτῃ ἐσθίουσιν. Κακοπραγία περιστρέφει θρόνους δυναστῶν. Ἀκούσατε οὖν, βασιλεῖς, καὶ σύνετε· ἐνωτίσασθε, οἱ κρατοῦντες πλήθους, καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἔθνων, ὅτι ἐδόθη παρὰ Κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν. Ὅτι ὑπηρετᾶται ὄντες τῆς αὐτοῦ βασιλείας, οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς, οὐδὲ ἐφυλάξατε νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν βουλήν τοῦ Ὑψίστου ἐπορεύθητε. Φρικτῶς καὶ ταχέως ἐπιστήσεται ὑμῖν ὄλεθρος, ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται, καὶ τοῖς κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρρινα· δυνατοὶ δυνατῶς ἐτασθήσονται. Πολλοὺς ἀπώλεσε τὸ χρυσίον, καὶ καρδίαν βασιλέως ἐξέκλινεν. Βασιλεὺς ἀπαίδευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. Τῶν μὲν ἀφρόνων βασιλεὺς οὐδεὶς, κἂν τὸ πάσης γῆς καὶ θαλάττης κράτος ἀνάψῃται· μόνος δὲ ὁ ἀστεῖος καὶ θεοφιλής.

ΤΙΤΛ. ΙΑ΄. –Περὶ βασιλέως· ὅτι χρή εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ. Θεοὺς οὐ κακολογήσεις, καὶ ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

Ἄσεβης, ὁ λέγων βασιλεῖ· Παρανομεῖς. Ἐν εἰδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ, ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει τὴν φωνὴν σου. Φοβοῦ τὸν Θεὸν, υἱέ, καὶ βασιλέα, καὶ μηδετέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσεις. Ἰδόντες ἀστέρα οἱ μάγοι, ἐχάρησαν, καὶ δῶρα προσήγαγον. Παρακαλῶ ὑμᾶς, πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· ὑπὲρ βασιλέων, καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων. Τοῦτο γὰρ καλὸν ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ.

ΤΙΤΛ. ΙΒ΄. –Περὶ βουλῆς· ὅτι χρή μετὰ βουλῆς καὶ σκέψεως πράττειν πάντα.

Ὅσπερ πόλις τὰ τεῖχη καταβεβλημένη, ἀτείχιστος, οὕτως ἀνὴρ ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τὰ πάντα πράττει. 95.1293 Οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡσπερ φύλλα· σωτηρία δὲ ἐν πολλῇ βουλῇ. Μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος· βοήθεια δὲ, μετὰ καρδίας βουλευομένης. Μετὰ βουλῆς πάντα ποιεῖ. Μετὰ βουλῆς οἰνοπότει. Βουλή καλὴ φυλάξει σε, ἔννοια δὲ ὅσια τηρήσει σε. Συνάχθητε, καὶ καταβουλεύσασθε ἅμα, οἱ σωζόμενοι. Ἄνευ βουλῆς μηδὲν ποιήσης, καὶ ἐν τῷ ποιῆσαί σε μὴ μεταμέλου. Ἰμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη εἰς οἰκοδομήν, ἐν συσσεισμῷ οὐ διαλυθήσεται· οὕτως καρδία ἐστηριγμένη ἐπὶ διανοήμασι βουλῆς, ἐν καιρῷ οὐ δειλιάσει. Ἐτοιμάσον λόγον, καὶ οὕτως ἀκουσθήσῃ· σύνδησον παιδείαν, καὶ οὕτως ἀποκριθήσῃ. Χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐπιστήσουσι πόδας, καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρα βουλή εὐδοκιμήσει. Μετὰ σοφοῦ συμβουλεύου. Βουλή σοφοῦ πηγὴ ζωῆς. Κρείστων λελογισμένη βραδύτης, τάχους ἀπερισκέπτου. Μακαριότης ἐστὶ, βουλῆς κακῆς ἐκπεσεῖν. Τὰ μὴ σὺν λόγῳ, πάντα αἰσχρά, ὡσπερ τὰ σὺν λόγῳ κόσμια. Χωρὶς θεωρίας ἐπιστημονικῆς, οὐδὲν τῶν πραττομένων καλόν. Μὴ ἀγνοήσης, ὅτι καὶ ὑπὲρ δοῦναι γνώμην τοῦ μὴ καθήκοντος, καὶ συμβουλίαν οὐκ εὐαγῆ, ἀποκλειόμεθα τῆς θείας βασιλείας. Διόπερ ἐσκεμμένως λίαν τὰς γνώμας τοῖς αἰτοῦσιν ἡμᾶς ὀρέγειν ὀφείλομεν.

ΤΙΤΛ. ΙΓ΄. –Περὶ βρωμάτων, καὶ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.

Ὡς λάχανα χόρτου δέδωκα ὑμῖν τὰ πάντα, πλὴν κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς οὐ φάγεσθε. Ἄπο καρποῦ τῶν ἔργων σου χορτασθήσεται ἡ γῆ. Ἀρχὴ ζωῆς ἀνθρώπων, ἄρτος, καὶ ὕδωρ, καὶ ἱμάτιον, καὶ πῦρ, καὶ σίδηρος, καὶ ἄλας, σεμίδαλις πυροῦ, ἔλαιον, γάλα, μέλι, ταῦτα τοῖς εὐσεβέσιν εἰς ἀγαθὰ. Ἔδοξε τῷ ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιθεῖναι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπ' ἀνάγκης· τούτων ἀπέχεσθαι, εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, καὶ πνικτῶν, καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε. Οἶδα, καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν παρ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι. Εἰ δὲ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖ 95.1296 νον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. Ὁ διακρινόμενος ἐὰν φάγη, κατακέκριται. Πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς, τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν· ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς, καὶ ἡ συνείδησις.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Γ.

ΤΙΤΛ. Α΄. –Περὶ γνωστικῶν καὶ πνευματικῶν ἀνδρῶν· καὶ ὅσα ἀγαθὰ ἔψεται αὐτοῖς.

Χεῖλη δικαίων ἐπίσταται ὑψηλά. Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ἀνακρίνει τὰ πάντα· αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. Λέγω ὑμῖν· πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς μὴ τελέσητε. Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀλλήλοις ἀντίκεινται. Ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν, ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθοσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. Ὡ μὴ πάρεστι γνῶσις, τυφλὸς ἐστὶ, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάσαι ἀμαρτημάτων. Ἡ γνῶσις φυσιοῖ. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκός, σὰρξ ἐστὶ· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι. Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις· ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, ἢ ποῦ ὑπάγει. Οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. Εὐγένεια, ἡ τῆς εἰκόνης τήρησις, καὶ πρὸς τὸ ἀρχέτυπον ἑξομοίωσις, ἦν ἐργάζεται λόγος καὶ ἀρετὴ, καὶ καθαρὸς πόθος, αἰεὶ καὶ μᾶλλον μορφῶν τὰ κατὰ Θεὸν τοὺς γνησίους τῶν ἄνω μύστας· καὶ τὸ γινώσκειν, ὅθεν, καὶ τίνες, καὶ εἰς ὃ γεγόναμεν. –Κρείττων ἡ πνευματικὴ συγγένεια τῆς σωματικῆς. Ὡς δὲ σώματος ἀγαθὸν ὑγεία, οὕτως ψυχῆς ἀγαθὸν, γνῶσις Θεοῦ, ὑγεία τις οὕσα ψυχῆς, καθ' ἣν πρὸς Θεὸν ὁμοίωσις γίνεται. Τὸν πνευματικὸν ἀπόνηρον εἶναι χρὴ, καὶ ἀπλοῦν, καὶ ἄδολον. Ὁ μὲν γνωστικὸς, πάντως καὶ ἔργα ἐπιτελεῖ καθήκοντα· ὁ δὲ τὰ ἔργα μὴ ἐπιτελῶν, οὐ πάντως καὶ γνωστικὸς ἐστὶ. Τριῶν τούτων ἀντέχεται ὁ ἡμεδαπὸς φιλόσοφος· πρῶτον μὲν τῆς θεωρίας, ἔπειτα δὲ τῆς τῶν ἐντολῶν ἐπιτελέσεως, τρίτον, ἀνδρῶν ἀγαθῶν κατασκευῆς· ἃ δὴ συνελθόντα, τὸν γνωστικὸν ἀποτελεῖ. Ὁ τι δ' ἂν ἐνδέη τούτων, χωλεύει τὰ τῆς γνώσεως. Ὁ γνωστικὸς ἀφέξεται τῶν κατὰ λόγον, καὶ τῶν κατὰ διάνοιαν, καὶ τῶν κατ' αἴσθησιν καὶ ἐνέργειαν ἀμαρτημάτων. – Θεοῦ γνῶσιν λαβεῖν τοῖς ἔτι ὑπὸ τῶν παθῶν ἀπαγομένοις ἀδύνατον. 95.1297 Πνευματικὸν καὶ γνωστικὸν, τὸν αὐτὸν οἶδεν ὁ Ἀπόστολος, τὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος μαθητὴν. – Ὁ γνωστικὸς θεόθεν λαβὼν τὸ δύνασθαι ὠφελεῖν, ὀνίνησιν, τοὺς μὲν τῇ παρακολουθήσει σχηματίζων, τοὺς δὲ τῇ ἑξομοίωσει προτρεπόμενος, τοὺς δὲ καὶ τῇ προστάξει παιδεύων καὶ διδάσκων. Καί μοι καταφαίνεται τρία εἶναι τῆς γνωστικῆς δυνάμεως ἀποτελέσματα· τὸ γινώσκειν τὰ πράγματα· δεύτερον, τὸ ἐπιτελεῖν· τρίτον, τὸ παραδιδόναι δύνασθαι θεοπρεπῶς τὰ παρὰ τῇ ἀληθείᾳ κεκρυμμένα. – Ὡσπερ πᾶν ὃ βούλεται, δύναται ὁ Θεὸς, οὕτω πᾶν ὃ ἂν αἰτήσῃ ὁ γνωστικὸς, λαμβάνει. – Ἐπετα τῇ γνῶσει τὰ ἔργα, ὡς τῷ σώματι ἡ σκιά. – Ὁ

μνησικακήσει ὁ γνωστικός ποτε· οὐ χαλεπανεῖ οὐδενί, κὰν μίσους ἄξια τυγχάνη, ἐφ' οἷς διαπράττεται. Σέβει μὲν γὰρ τὸν Ποιητὴν, ἀγαπᾷ δὲ τὸν κοινωνικὸν τοῦ βίου, οἰκτεῖρων καὶ ὑπερευχόμενος αὐτοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν αὐτοῦ. –Τὸν γνωστικὸν οὐδέποτε τὸ πλουτεῖν γήθειν ποιεῖ, οὐδὲ τῶν χρημάτων ἀπορεῖν, εἰς ταπεινώσιν ἄγει, τῆς ἀρετῆς καὶ σοφίας αὐτὸν ὑπερυψούσης, καὶ ὑπεράνω αὐτῶν ἴστασθαι παρασκευαζούσης, ὡς διὰ μεγαλοψυχίαν ἐναδιαφορεῖν τοῖς ἡδέσι καὶ ἀηδέσι.

ΤΙΤΛ. Β΄. –Περὶ τοῦ, Γνώθι σεαυτὸν, ἦτοι, Πρόσεχε σεαυτῶ· καὶ ὅτι χρὴ ἕκαστον τὰ οἰκεῖα περισκοπεῖν, καὶ μὴ τὰ ἀλλότρια περιεργάζεσθαι.

Πρόσεχε σεαυτῶ, καὶ φύλαξον τὴν ψυχὴν σου σφόδρα, μὴ ἐπιλάθῃ πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἐωράκασιν οἱ ὀφθαλμοί σου· καὶ μὴ ἀποστήτωσαν ἀπὸ τῆς καρδίας σου. Οἱ ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες, σοφοί. Συντήρησον, καὶ πρόσεχε σφοδρῶς, ὅτι μετὰ τῆς πτώσεώς σου περιπατεῖς. Ἐν φίλῳ καὶ ἐχθρῶ μὴ διηγού βίους, ἀλλ' ἐπαίνους. Καὶ εἴ σοί ἐστιν ἀμαρτία, μὴ ἀποκάλυπτε. Τί βλέπεις τὸ κάρφος ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῶ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες, ἔκβαλε τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Σκόπει, μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστιν. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει. Σταθήσεται δὲ ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. Σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. Ὁ καταλαλῶν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἢ κρίνων, κατα 95.1300 λαλεῖ νόμον, καὶ κρίνει νόμον. Εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητῆς νόμου. Γνώθι σεαυτὸν πρὸ πάντων. Οὐδὲν γὰρ δυσχερέστερον. Ὅταν δὲ σεαυτὸν γνῶς, τότε δυνήσῃ καὶ Θεὸν ἐπιγνῶναι, καὶ λογισμῶ ἐπελθεῖν τὰ πράγματα, ὡς καθήκει. Ἐπαθες, ἄνθρωπε, ὃ ἐγκαλεῖς; καὶ τὸ μὲν ἀλλότριον κακὸν ἐπιμελῶς ἐπιβλέπεις, τὸ δὲ αὐτοῦ αἰσχρὸν οὐδαμοῦ τιθεῖς; Ῥάδιον ἐκάστῳ ἡμῶν πολυπραγμονεῖν τὰ ἀλλότρια, ἢ τὰ οἰκεῖα ἑαυτοῦ διασκέπτεσθαι. Ἴνα οὖν μὴ τοῦτο πάσχωμεν, παῦσαι, φησὶ, τὰ τοῦ δεῖνος κακὰ περιερευνώμενος. Μὴ δίδου σχολὴν τοῖς λογισμοῖς τὸ ἀλλότριον ἐξετάζειν ἀρρώστημα, ἀλλὰ σεαυτῶ πρόσεχε· τουτέστι ἐπὶ τὴν οἰκεῖαν ἔρευναν στρέφε τὸ ὄμμα σου τῆς ψυχῆς, καὶ μὴ παύση διερευνώμενος σεαυτόν. Μεμνημένος τῆς φύσεως, οὐκ ἐπαρθῆσιν ποτέ. Μεμνήσῃ δὲ ἑαυτοῦ, ἐὰν προσέχῃς σεαυτῶ. Πρόσεχε οὖν σεαυτῶ· τουτέστι πανταχόθεν σεαυτὸν περισκόπει. Ἀκοίμητον ἔχε πρὸς τὴν σεαυτοῦ φυλακὴν τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα. Ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις· κεκρυμμένοι βρόχοι παρὰ τοῦ ἐχθροῦ πολλαχόθεν καταπεπήγασιν. Πάντα οὖν περισκόπει, ἵνα σώζῃ ὡσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὡσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος. Ὅρα οὖν μὴ χεῖρων φανῆς τῶν ἀλόγων πρὸς τὴν σεαυτοῦ φυλακὴν, μήποτε ταῖς παγίσιν ἀλοὺς, θήραμα γένη τοῦ διαβόλου, ἐζωγρημένος ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα. Πρόσεχε οὖν σεαυτῶ, τουτέστι μήτε τοῖς σοῖς, μήτε τοῖς περὶ σέ, ἀλλὰ σεαυτῶ μᾶλλον πρόσεχε. Ἄλλο γὰρ ἐσμεν ἡμεῖς αὐτοὶ, ἄλλο τὰ ἡμέτερα, καὶ ἄλλο περὶ ἡμᾶς. Ἡμεῖς μὲν οὖν ἐσμεν ἡ ψυχὴ καὶ ὁ νοῦς, καθ' ὃν κατ' εἰκόνα τοῦ Κτίσαντος γεγενήμεθα. Ἡμέτερον δὲ τὸ σῶμα, καὶ αἱ διὰ τούτου αἰσθήσεις, περὶ ἡμᾶς δὲ χρήματα, τέχναι, καὶ ἡ λοιπὴ τοῦ βίου κατασκευὴ· τί οὖν φησιν ὁ λόγος; Μὴ τῇ σαρκὶ πρόσεχε, μηδὲ τὸ ταύτης ἀγαθὸν ἐκ παντὸς τρόπου δῖωκε, ὑγείαν, καὶ κάλλος, καὶ ἡδονῶν ἀπολαύσεις, καὶ μακροβίωσιν, μηδὲ χρήματα, καὶ δόξαν, καὶ δυναστείαν θαύμαζε, μηδ' ὅσα σοι τῆς προσκαιροῦ ζωῆς τὴν ὑπηρεσίαν πληροῖ. Ἀλλὰ πρόσεχε σεαυτῶ, τουτέστι τῇ ψυχῇ σου. Ταύτην κατακόσμησον, καὶ ταύτης ἐπιμελοῦ· ὥστε πάντα μὲν τὸν ἐκ πονηρίας ἐπιγινόμενον αὐτῇ ρύπον ἀποικονομεῖσθαι διὰ τῆς προσοχῆς, πᾶν δὲ τὸ ἀπὸ κακίας αἴσχος

ἀποκαθαίρεσθαι, παντὶ δὲ τῷ ἐξ ἀρετῆς κάλλει κατακοσμεῖν αὐτὴν καὶ φαιδρύνειν. Ἐξέτασον σεαυτὸν, τίς εἶ· γνῶθι σεαυτοῦ τὴν φύσιν, ὅτι θνητὸν μὲν σου τὸ σῶμα, ἀθάνατος δὲ ἡ ψυχὴ, καὶ ὅτι διπλὴ τις ἡμῶν ἡ ζωὴ· ἡ μὲν οἰκεία τῇ σαρκὶ ταχὺ παρερχομένη, ἡ δὲ συγγενὴς τῇ ψυχῇ, μὴ δεχομένη περιγραφὴν. Πρόσεχε οὖν σεαυτῷ, μὴδὲ τοῖς θνητοῖς ὡς αἰδίοις ἐναπομένης, μήτε τῶν αἰδίων ὡς παρερχομένων καταφρονήσης. Ὑπερόρα σαρκός· παρέρχεται γάρ. Ἐπιμελοῦ ψυχῆς, πράγματος ἀθανάτου. Ἐπίστηθι μετὰ πάσης ἀκριβείας σεαυτῷ, ἵνα εἰδῆς ἐκατέρω διανέμειν τὸ πρόσφορον· σαρκὶ μὲν δια 95.1301 τροφὰς καὶ σκεπάσματα, ψυχῇ δὲ δόγμα εὐσεβείας, ἀγωγὴν ἀστείαν, ἀρετῆς ἄσκησιν, παθῶν ἐπανόρθωσιν· μὴ ὑπερπιαίνειν τὸ σῶμα, μὴδὲ περὶ τὸν ὄχλον τῶν σαρκῶν ἐσπουδακέναι. Ἐπειδὴ γὰρ ἐπιθυμεῖ ἡ σὰρξ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα δὲ ἀλλήλοις ἀντίκεινται, ὅρα μήποτε προθέμενος τῇ σαρκὶ, πολλὴν παράσχης τὴν δυναστείαν τῷ χείρονι. Ὡσπερ γὰρ ἐν ταῖς ῥοπαῖς τῶν ζυγῶν, ἐὰν μίαν καταβαρύνῃς πλάστιγγα, κουφοτέραν πάντως τὴν ἀντικειμένην ποιήσεις, οὕτως καὶ ἐπὶ σώματος καὶ ψυχῆς, ὁ τοῦ ἐτέρου πλεονασμὸς ἀναγκαίαν ποιεῖται τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐτέρου. Πρόσεχε οὖν σεαυτῷ. Ἐκαστος γὰρ ἡμῶν τῶν μαθητευομένων τῷ λόγῳ μιᾶς τινός ἐστι πράξεως ὑπέρτης τῶν κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον διατεταγμένων ἡμῖν. Ἐν γὰρ τῇ μεγάλῃ οἰκείᾳ τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ, οὐ μόνον ἐστὶ σκεύη παντοδαπὰ χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ξύλινα, καὶ ὀστράκινα, ἀλλὰ καὶ τέχναι παντοῖαι. Ἐχει γὰρ ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ, ἣτις ἐστὶν Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, θηρευτὰς, ὀδοιπόρους, ἀρχιτέκτονας, οἰκοδόμους, γεωργούς, ποιμένας, ἀθλητὰς, στρατιώτας· πᾶσι τούτοις ἐφαρμόζει τὸ βραχὺ τοῦτο ῥῆμα, ἐκάστῳ τοῦ ἔργου σπουδὴν καὶ τῆς προαιρέσεως ἐμποιοῦν. Θηρευτῆς εἶ, ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Κυρίου εἰπόντος· Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω θηρευτὰς, καὶ θηρεύσουσιν αὐτοὺς ἐπάνω παντὸς ὄρου. Πρόσεχε ἐπιμελῶς, μὴ πού σοι διαφύγη τὸ θήραμα, ἵνα συλλαβόμενος τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοὺς ὑπὸ τῆς κακίας ἀγριωθέντας προσ[αγ]άγῃς τῷ σώζοντι. Ὀδοιπόρος εἶ, ὅμοιος τῷ εὐχομένῳ· τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον. Πρόσεχε δὲ σεαυτῷ, μὴ παρατραπῆς τῆς ὁδοῦ, μὴ ἐκκλίνῃς δεξιᾷ ἢ ἀριστερᾷ· ὁδῷ βασιλικῇ πορεύου. Ὁ ἀρχιτέκτων, ἀσφαλῶς τὸν θεμέλιον καταβαλλέσθω τῆς πίστεως, ὅς ἐστι Χριστὸς Ἰησοῦς. Ὁ οἰκοδόμος, βλέπετω πῶς ἐποικοδομεῖ, μὴ ξύλα, μὴ χόρτον, μὴ καλάμην, ἀλλὰ χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους. Ὁ ποιμὴν, πρόσεχε μὴ τίς σε παρέλθῃ τῶν ἐπιβαλλόντων τῇ ποιμαντικῇ. Ταῦτα δὲ ἐστὶ ποῖα; τὸ πεπλανημένον ἐπίστρεφε· τὸ συντετριμμένον ἐπίδησον· τὸ νοσοῦν ἴασαι. Ὁ γεωργός, περίσκαπτε τὴν ἄκαρπον συκὴν, καὶ ἐπίβαλλε τὰ πρὸς βοήθειαν τῆς καρπογονίας. Ὁ στρατιώτης, συγκακοπάθησον τῷ Εὐαγγελίῳ, στρατεύων τὴν καλὴν στρατείαν κατὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, κατὰ τῶν παθῶν τῆς σαρκός· ἀνάλαβε πᾶσαν τὴν πανοπλίαν τοῦ πνεύματος. Μὴ ἐμπλέκου ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσης. Ὁ ἀθλητῆς, πρόσεχε σεαυτῷ, μήπως τινὰ παραβῆς τῶν ἀθλητικῶν νόμων· οὐδεὶς γὰρ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Μιμοῦ τὸν Παῦλον, καὶ τρέχοντα, καὶ παλαίοντα, καὶ πυκτεύοντα· καὶ αὐτὸς ὡς ἀγαθὸς πύκτης ἀμετεώριστον ἔχε τὸ τῆς ψυχῆς βλέμμα. Σκέπε τὰ καίρια τῇ προβολῇ τῶν χειρῶν· ἀτενὲς τὸ ὄμμα πρὸς τὸν ἀντίπαλον ἔστω, δρόμοις τοῖς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνων, οὕτω τρέχε, ἵνα καταλάβῃς. Ἐν τῇ πάλῃ τοῖς ἀοράτοις ἀνταγωνίζου. Τοιοῦτόν σε διὰ βίου ὁ λόγος βούλε 95.1304 ται, μὴ ἀναπεπτωκότα, μὴδὲ καθεύδοντα, ἀλλὰ νηφόντως καὶ ἐγρηγορότως σεαυτοῦ προεστῶτα. Πρόσεχε οὖν σεαυτῷ· τουτέστιν ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἔρευναν στρέφε σου τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς. Πολλοὶ γὰρ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, τὸ μὲν κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ κατανοοῦσι, τὴν δὲ ἐν τῷ οἰκείῳ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐκ ἐμβλέπουσιν. Μὴ παύσῃ τοίνυν διερευνώμενος σεαυτὸν, μὴδὲ τὰ ἔξω περισκόπει, εἴπου τινὸς μῶμον ἐξευρεῖν δυνηθῆς κατὰ τὸν Φαρισαῖον τὸν βαρὺν ἐκεῖνον καὶ

ἀλαζόνα, ὃς εἰσθήκει ἑαυτὸν δικαίων, καὶ τὸν τελώνην ἐξευτελίζων· ἀλλὰ σεαυτὸν ἀνακρίνων μὴ διαλίπης, μὴ τι κατὰ τὰς ἐνθυμήσεις ἡμαρτες, μὴ τι ἢ γλῶσσα παρώλισθε, τῆς διανοίας προεκδραμοῦσα, μὴ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν πέπρακταί τι τῶν ἀβουλητῶν. Πρόσεχε οὖν σεαυτῷ, μήποτε ἐάσης ἐξανδραποδισθέντα τὸν νοῦν δοῦλον γενέσθαι τῶν παθημάτων. Τῷ ὄντι ἔοικε πάντων εἶναι χαλεπώτατον, ἑαυτὸν ἐπιγνῶναι. Οὐ γὰρ μόνον ὀφθαλμὸς τὰ ἕξω βλέπων, ἐφ' ἑαυτοῦ οὐ χρήσεται τῷ ὄραϊν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἡμῶν ὁ νοῦς ὀξέως τὸ ἀλλότριον ἀμάρτημα καταβλέπων, βραδύς ἐστὶ πρὸς τὴν τῶν οἰκείων ἐλαττωμάτων ἐπίγνωσιν. Μὴ κρίνε τοὺς κριτὰς, ὁ χρήζων τῆς ἰατρείας· μηδὲ φιλοκρίνει μοι τὰς ἀξίας τῶν σε καθαιρόντων. Ἄλλος μὲν ἄλλου κρείττων, ἢ ταπεινότερος· σοῦ δὲ πᾶς ὑψηλότερος. Ποῦ ποτε ἡμῖν οἱ τῶν μὲν ἰδίων πρᾶσι κριταί, τῶν δὲ ἀλλοτρίων ἀκριβεῖς ἐξετασταί, ἵνα κἀνταῦθα ψεύδωνται τὴν ἀλήθειαν; ποῦ ποτε ἡμῖν, οἱ τὰ τραύματα ἔχοντες, καὶ τοὺς μώλωπας ὄνειδίζοντες; οἱ τὰ προσκόμματα διασύροντες, οἱ τῷ βορβόρῳ κυλινδούμενοι, καὶ τοῖς σπίλοις ἡμῶν ἐπευφραίνόμενοι; οἱ ταῖς δοκοῖς τυφλώττοντες, καὶ τὰ κάρφη προφέροντες, ἃ μῆτε λυπεῖ λίαν ἐγκείμενα, μῆτε χαλεπὸν ἀποσκευασθῆναι καὶ ἀποφουσηθῆναι τῆς ὄψεως; Μὴ ἄλλους ἰατρεύειν ἐπιχειρήσωμεν, αὐτοὶ βρῦοντες ἔλκεσιν. Ἐρεῦνα σεαυτὸν πλέον, ἢ τὰ τῶν πέλας· τὸ μὲν γὰρ αὐτὸς κερδανεῖς, τὸ δ' οἱ πέλας. Κρεῖσων λογισμὸς πράξεων, ἢ χρημάτων. Τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ τῆς φθορᾶς, τὸ δ' ἴσταται. Δόξαν δίωκε, μῆτε πᾶσαν, μῆτ' ἄγαν. Κρεῖσσον γὰρ εἶναι, τοῦ δοκεῖν. Εἰ δ' ἄμετρος εἶ, μὴ τὴν κενὴν θήρευε, μηδὲ τὴν νέαν. Τί γὰρ πίθηκι κέρδος ἂν δοκῆ λέων; Τηροῦμεν τὰς ἀλλήλων ἀμαρτίας, οὐχ ἵνα θρηνήσωμεν, ἀλλ' ἵνα ὄνειδίσωμεν· οὐδὲ ἵνα θεραπεύωμεν, ἀλλ' ἵνα προσπλήξωμεν, καὶ ἀπολογία ἔχωμεν τῶν ἡμετέρων κακῶν τὰ τῶν πλησίων τραύματα. Κακοὺς δὲ καὶ ἀγαθοὺς, οὐχ ὁ τρόπος, ἀλλ' ἡ διάστασις καὶ ἡ φιλία χαρακτηρίζει· καὶ ἃ σήμερον ἐπαινοῦμεν, αὔριον ἐκακίσωμεν. Ἐνέγκωμεν θυμὸν ὡς θηρίον, καὶ γλῶσσαν ὡς τομὸν ξίφος, καὶ ἡδονὴν ὡς πῦρ κατασβέσωμεν· θώμεθα ταῖς ἀκοαῖς θύρας καλῶς ἀνοιγομένας, καὶ κλειομένας, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν σωφρονίσωμεν, καὶ γεῦσιν σπαράττουσαν, μὴ θάνατος ἀναβῆθι διὰ τῶν θυρίδων ἡμῶν, καὶ γέλωτος ἀμετρίας καταγελάσωμεν. Ὁ ἄρα γινώσκων ἑαυτὸν, τόπος ἐστὶ καὶ θρόνος τοῦ Κυρίου. Βούλει γνῶναι Θεόν; προλαβὼν γνῶθι σεαυτὸν. Βίον ἀλλότριον περιεργάζεσθαι, ἀνελευθερίας ἐσχάτης. Οὐδαμῶθεν γὰρ ἡμέληται τὰ ἡμέτερα, ἢ ἐκ τοῦ τὰ ἀλλότρια πολυπραγμονεῖν καὶ περιεργάζεσθαι. Οὐ γὰρ ἔστιν ἄνθρωπον τοὺς ἀλλοτρίους πολυπραγμονοῦντα βίους, τῆς οἰκείας ἐπιμεληθῆναι ποτε ζωῆς. Τῆς γὰρ σπουδῆς αὐτῷ πάσης εἰς τὴν τῶν ἐτέρων πολυπραγμοσύνην ἀναλισκομένης, ἀνάγκη τὰ αὐτοῦ ἀπλῶς κείσθαι καὶ ἡμελημένως. Καὶ ἄλλως δὲ πέφυκεν ἄνθρωπος, τὰ μὲν κατορθώματα τοῦ πλησίον, καὶ πολλὰ ὄντα, καὶ μεγάλα παρορᾶν· εἰ δὲ ἐλάττωμά που φανῆ, κἂν τὸ τυχὸν ἦ, κἂν διὰ πολλοὺς συμβεβηκὸς, καὶ ἐπαισθάνεται ταχέως, καὶ ἐπιλαμβάνεται προχείρως, καὶ μέμνηται διὰ παντός. Καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο καὶ εὐτελές, τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων πολλάκις ἠλάττωσε δόξαν.

ΤΙΤΛ. Γ'. –Περὶ γογγυσμῶν.

Ἦν ὁ λαὸς γογγύζων· καὶ ἐθυμώθη Κύριος, καὶ ἐξεκάυθη πῦρ, καὶ κατέφαγε μέρος τῆς παρεμβολῆς. Φυλάξασθε γογγυσμὸν ἀνωφελῆ, καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης, ὅτι πνεῦμα λαθραῖον κενὸν οὐ πορεύεται. Ἄνηρ ἐπιστήμων οὐ γογγύζει. Μὴ γογγύζετε, καθὼς τινες ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Πάντα ποιεῖτε ἄνευ γογγυσμῶν, ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι. Ἀπρόσδεκτος ἢ ἀπὸ τῶν γογγυστῶν ἐργασία, ὡς θυσία ἐπίμωμος. –Χρὴ οὖν τὸ τοῦ ὀκνηροῦ καὶ ἀντιλογικοῦ ἔργον ἀλλοτριῶσαι τῆς ἀδελφότητος.

ΤΙΤΛ. Δ΄. –Περὶ γερόντων καὶ παλαιῶν ἀνδρῶν· καὶ ὡς χρή τιμᾶσθαι αὐτούς.

Ἀπὸ προσώπου πολιοῦ ἐξαναστήση, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου. Ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι, τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι. 95.1308 Ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία, ἐν δὲ μακρῷ χρόνῳ ἐπιστήμη. Νεώτερος μὲν εἶμι τῷ χρόνῳ, ὑμεῖς δὲ πρεσβύτεροι· διὸ ἠσύχασα φοβηθεὶς ἀναγγεῖλαι ὑμῖν τὴν ἑμαυτοῦ ἐπιστήμην. Στέφανος καυχήσεως, γῆρας· ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὐρίσκεται. Δόξα πρεσβυτέρων πολιὰ. Γῆρας τίμιον, οὐ τὸ πολύχρονον, οὐδὲ ἀριθμῶ ἐτῶν μεμέτρηται. Πολιὰ ἐστὶ φρόνησις ἀνδρῖ, καὶ ἡλικία γήρωσ, βίος ἀκηλίδωτος. Ἐν πλήθει πρεσβυτέρων στήθι· καὶ εἴ τις ἐστὶ σοφὸς, προσκολλήθητι αὐτῷ. Μὴ ἀστόχει διηγημάτων γερόντων· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν. – Μὴ ἀτιμάσης ἄνδρα ἐν γῆρα αὐτοῦ. Στέφανος γερόντων πολυπειρία· καὶ τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος Κυρίου. Λάλησον, πρεσβύτερε· πρέπει γὰρ σοι. Ὡς ὠραῖον πολιαῖς κρίσις, καὶ πρεσβύτεροις ἐπιγνῶναι βουλήν. Πᾶν τὸ ἀρχαιότητα διαφέρον, αἰδέσιμον. Πλεῖον τῷ ὄντι τῆς ἐν θριξὶ λευκότητος εἰς πρεσβυτέρου σύστασιν, τὸ ἐν φρονήσει πρεσβυτερικόν. Ἐπὶ παντὸς ὡς ἐπιπολὺ πράγματος, ἐπισφαλῆς σύμβουλος ἢ νεότης· καὶ οὐκ ἂν τις εὖρη ῥαδίως κατορθωθὲν τι τῶν σπουδῆς ἀξιῶν, ᾧ μὴ καὶ πολιὰ συμπαρελήφθη πρὸς κοινωνίαν τοῦ σκέμματος. Κρείσσων πολιὰ μετὰ φρονήσεως, ἀπαιδεύτου νεότητος. Πολιὰ γερόντων πραότης· ζωὴ δὲ αὐτῶν, γνῶσις ἀληθείας. Ἀνθεῖται πρὸς ἐπιστήμην ψυχῆ, ὅποτε τοῦ σώματος ἀκμαὶ μήκει μαραίνονται. Ὁ ἀληθεῖα πρεσβύτερος, οὐκ ἐν μήκει χρόνων, ἀλλ' ἐν ἐπαινετῷ καὶ τελείῳ βίῳ θεωρεῖται. Τοὺς μὲν οὖν αἰῶνα πολὺν τρίψαντας ἐν τῇ μετὰ σώματος ζωῇ, δίχα καλοκαγαθίας, πολυχρονίους παῖδας λεκτέον, μαθήματα πολιᾶς ἄξια μηδέποτε παιδευθέντας. – Ἀκύμαντος λιμὴν πολιὰ. – Σώματος παρακμῆ, καταστολὴ παθῶν.

ΤΙΤΛ. Ε΄. –Περὶ γεωργίας καὶ γεωργῶν· καὶ ὅτι καλὸν τὸ ἐργάζεσθαι.

Ἐξέβαλε Κύριος τὸν Ἀδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη. Ἦρξατο Νῶε ἄνθρωπος γεωργὸς γῆς, καὶ ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἐμεθύσθη. Ἰσαάκ τὸ καλὸν ἐπεθύμησεν, ἀναπαυόμενος 95.1309 ἀναμέσον τῶν κλήρων· καὶ ἰδὼν τὴν ἀνάπαυσιν, ὅτι καλὴ, καὶ τὴν γῆν ὅτι πίων, τέθεικε τὸν ὦμον αὐτοῦ εἰς τὸ πονεῖν, καὶ ἐγενήθη ἀνὴρ γεωργός. Ἐπιμελοῦ τῶν ἐν πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κερεῖς πόαν· σύναγε χόρτον ὀρεινὸν, ἵνα ἔχῃς πρόβατα εἰς ἱματισμόν. Τίμα δὲ πεδίον, ἵνα ὦσί σοι ἄρνες. Ἐργάζου τὴν γῆν σου· καὶ γὰρ πλοῖα οὐκέτι ἔρχεται ἐκ Καρχηδόνας. Νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα, καὶ μὴ σπεῖρετε εἰς ἀκάνθας. Μὴ μισήσης ἐπίπονον ἐργασίαν, καὶ γεωργίαν ὑπὸ Ὑψίστου ἐκτισμένην. Ὁ ἐργαζόμενος τὴν γῆν, ἀνύψωσε θημωνίαν αὐτοῦ. Χάριν καὶ κάλλος ἐπιθυμεῖ ὀφθαλμός, καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρα χλόην σπόρου. Τί σοφισθήσεται ὁ κρατῶν ἀρότρου, καὶ καυχώμενος ἐν δόρατι κέντρου, βόας ἐλαύνων, καὶ ἀναστρεφόμενος ἐν ἔργοις αὐτοῦ, καὶ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων; Καρδίαν δώσει βαθὺ εἰς τεμεῖν αὐλακας, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεως. Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. Γεηπόνος τὸν ὕπνον ἀποσεισάμενος, πρὸ τὴν τῆς γῆς ἐργασίαν ἐπείγεται, καὶ τοῦ μὲν οἰκίσκου καὶ τῆς ἐπαύλεως τὸ ἔρημον ὑπερασπίζεται, καὶ ἀναγκάζεται ὅμως, καὶ φλογμῷ καὶ χειμῶνι ἀπὸ ταιλιπώρου σαρκὸς διαμάχεσθαι. Πανταχοῦ γὰρ διὰ δυσκολίας καὶ πόνων τοῖς ἀνθρώποις πέφυκε τὰ χρήσιμα παραγίνεσθαι. – Φέρει γεηπόνους ἡδονὴν τὸ ἐξ ὑπτίων τε καὶ βαθυγείων χωρίων πολὺν τινα δρέπεσθαι τὸν καρπόν. Εἰ δέ ποτε καὶ ἐκ πετρώδους γῆς, καὶ λεπτῆς, καὶ ὑποψάμμου δυνηθεῖ μετὰ πολλὴν ἐπιμέλειαν χρηστοῦ τινος ἀπολαῦσαι καρποῦ, μείζων ἐντεῦθεν ἢ ἡδονὴ τῷ γεηπόνῳ, διότι πρὸς τὴν τῆς φύσιν ἀγωνισάμενος, καὶ τοὺς οἰκείους πόνους ἀντεισάξας τῇ στείρωσει τῆς γῆς, νίκης τινὰ μαρτυρίαν ἀποφέρεται παρὰ τῶν τὸ γεώργιον θαυμαζόντων.

ΤΙΤΛ. Ζ΄. –Περὶ γυμνασίου, καὶ μελέτης, καὶ ἀσκήσεως.

Ἐκ μερίμνης καὶ φροντίδος ἀναφανεύεται σοι εἰρήνη. Τέκνον, ἐν ζωῇ σου πείρασον τὴν ψυχὴν σου. Γύμναζε σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς, τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. Οἱ ἐκ μακρᾶς συνηθείας μελετηθέντες πόνοι, ἀλυπότερον προσπίπτουσι τοῖς ἐγγεγυμνασμένοις. – Μιμησώμεθα τοὺς ἐν τοῖς τακτικοῖς τὰς μελέτας ποιουμένους, οἳ γε ἐν χειρονομίαις, καὶ ὀρχήσεσι τὴν ἐμπειρίαν κτησάμενοι, ἐπὶ τῶν ἀγώνων τοῦ ἐκ τῆς παιδείας ἀπολαύουσι κέρδους. 95.1312 Ἀρετὴ ἀμελέτητος ἐν τοῖς ἔργοις, ταχέως ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἀφανίζεται. Ἐκ μελέτης πολλῆς καὶ ἀσκήσεως ἡ βία καὶ ἡ ἀγριότης τῶν παθῶν ἀσθενεῖ. Ἡ συνεχὴς ἀσκησις ἐπιστήμην παγίαν ἐργάζεται, ὡς ἀμαθίαν ἀμελετησία· καὶ πάλιν αὖξει τὴν πείραν ἢ περὶ αὐτὴν τριβή. –Μελέτη τροφὸς ἐπιστήμης.

ΤΙΤΛ. Ζ΄. –Περὶ γνωσιμαχούντων.

Τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα. Τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελῶ, καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου. Δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογία. Πρὸ κρίσεως ἐξέταξε σεαυτὸν, καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς εὐρήσεις ἰλασμόν. Μὴ αἰσχυρθῆς ὁμολογῆσαι ἐφ' ἁμαρτίαις σου.

ΤΙΤΛ. Η΄. –Περὶ γυναικῶν· ὅτι χρὴ αὐτὰς ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι, καὶ μηδὲν ποιεῖν χωρὶς αὐτῶν.

Εἶπεν ὁ Θεὸς τῇ γυναικί· Πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτός σου κυριεύσει. Ἐὰν γενομένη γένηται γυνὴ ἀνδρὶ, καὶ εὐχαὶ αὐτῆς ἐπ' αὐτῇ, κατὰ τὴν διαστολὴν τῶν χειλέων αὐτῆς, ὅσας ὠρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ παρασιωπήσῃ αὐτῇ, ἢ ἂν ἡμέρα ἀκούσῃ, καὶ οὕτω στήσονται πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς, καὶ οἱ ὀρισμοὶ αὐτῆς, οὐδ' ὠρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς στήσονται. Ἐὰν δὲ ἀνανεύσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἢ ἂν ἡμέρα ἀκούσῃ, πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς, καὶ οἱ ὀρισμοὶ αὐτῆς, οὐδ' ὠρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, οὐ μενοῦσιν, ὅτι ἀνὴρ ἀνένευσε· καὶ Κύριος καθαρῶς αὐτήν. Γυνὴ ἴδιον ἄνδρα τιμῶσα, σοφὴ πᾶσι φανήσεται. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτασσέσθωσαν ὡς τῷ Κυρίῳ· ὅτι ἀνὴρ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας· καὶ αὐτός ἐστι κεφαλὴ τοῦ σώματος. Ἄλλ' ὡς ἡ Ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν πᾶσιν. Ἐκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ὡς ἑαυτὸν ἀγαπάτω· ἡ δὲ γυνὴ, ἵνα φοβηθῇ τὸν ἄνδρα. Αἱ γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα εἴ τις ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται· ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀναστροφὴν ὑμῶν. Ὡς ἔστω οὐχ ὁ ἐν πλοκαῖς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅς ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής. Οὕτως γὰρ ποτε αἱ γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς Θεὸν, ἐκόσμουν ἑαυτὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς Σάρρα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραάμ, 95.1313 κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιῶσαι, καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

ΤΙΤΛ. Θ΄. –Περὶ γυναικῶν· ὅτι οὐ δεῖ ἀκατακαλύπτως εὔχεσθαι αὐτὰς, ἢ λαλεῖν, ἢ διδάσκειν ἐν ἐκκλησίᾳ Θεοῦ

. Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι; οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν, ἐὰν κομᾶ, ἀτίμια

αὐτῷ ἐστι· γυνή δὲ ἐὰν κομᾶ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου αὐτῇ διδόται. Οὐκ ἔστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. Αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. Εἰ δέ τι μαθεῖν ἐθέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν. Αἰσχρὸν γάρ ἐστι γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. Γυνή ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. Διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἄνδρός. Αἱ γυναῖκες τὰς φλυαρίας ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν παυσάτωσαν, καὶ τοὺς ψιθυρισμοὺς, μνημονεύουσαι πῶς τῇ Εὐᾶ ψιθυρίσας ὁ πονηρὸς, ἐξέβαλε τοῦ παραδείσου.

ΤΙΤΑ. Ι΄. –Περὶ γυναικῶν κυϊσκουσῶν· ἐὰν μὲν ἄρσεν τέκη. ἐπὶ μ' ἡμέρας οὐκ εἰσελεύσεται εἰς οἶκον Κυρίου· εἰ δὲ θῆλυ, ἐπὶ ὀγδοήκοντα.

Ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων· Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, λέγων· Γυνή εἴ τις ἂν σπερματισθῇ, καὶ τέκη ἄρσεν, ἀκάθαρτος ἔσται ἐπτὰ ἡμέρας, κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἀφέδρου αὐτῆς. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδῶν περιτεμῆς τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ· καὶ τριάκοντα καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐν αἵματι ἀκαθάρτῳ αὐτῆς καθεσθήσεται· παντὸς ἀγίου οὐχ ἄψεται, καὶ εἰς τὸ ἁγιαστήριον οὐκ εἰσελεύσεται, ἕως οὗ πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι καθάρσεως αὐτῆς. Εἰ δὲ θῆλυ τέκη, ἀκάθαρτος ἔσται δις ἐπτὰ ἡμέρας κατὰ τὴν ἀφεδρον αὐτῆς· καὶ ἐξήκοντα ἡμέρας καὶ ἕξ καθεσθήσεται ἐν αἵματι ἀκαθάρτῳ αὐτῆς. Τὰ κατὰ γαστρὸς βρέφη μῆσιν ἐπτὰ ζωογονεῖσθαι πέφυκεν, ὡς παραδοξότατόν τι συμβαίνειν. Γίνεται γὰρ ἐπτάμηνα ἀγώγιμα, τῶν ὀκταμήνων ἐπίπαν ζωογονεῖσθαι μὴ δυναμένων.

ΤΙΤΑ. ΙΑ΄. –Περὶ γυναικὸς ἀνδρείας καὶ σώφρονος.

Ἄνεχώρησε τοῖς ποσὶν εἰς σκηνὴν Ἰαήλ γυναικὸς Χαβὴρ τοῦ Κιναίου. Καὶ ἐξῆλθεν Ἰαήλ εἰς συνάντησιν Σισάρα, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐκκλινον, κύριέ μου, ἔκκλινον πρὸς με· μὴ φοβοῦ. Καὶ ἐξέκλινε πρὸς αὐτὴν ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ περιέβαλεν αὐτὸν ἐπιβολαίῳ. Καὶ εἶπε Σισάρα πρὸς αὐτήν· Πότισον δὴ με μικρὸν ὕδωρ, ὅτι ἐδίψησα. Καὶ ἤνοιξε τὸν ἀσκὸν τοῦ γάλακτος, καὶ ἐπότισεν αὐτὸν, καὶ περιέβαλεν αὐτῷ ἐπιβόλαιον. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν Σισάρα· Στήθι δὴ ἐπὶ 95.1316 τὴν θύραν τῆς σκηνῆς, καὶ ἔσται ἐὰν τις ἔλθῃ πρὸς σέ, καὶ ἐρωτήσῃ σε, εἰ ἔστιν ὧδε ἀνὴρ, ἐρεῖς· Οὐκ ἔστι. Καὶ ἔλαβεν Ἰαήλ τὸν πάσσαλον τῆς σκηνῆς, καὶ ἔθηκε τὴν σφύραν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν ἐν κρυφῇ, καὶ ἔπηξε τὸν πάσσαλον ἐν τῇ γνάθῳ αὐτοῦ, καὶ διεξῆλθεν ἐν τῇ γῇ. Καὶ αὐτὸς ἀπεσκάρησεν ἀναμέσον τῶν γονάτων αὐτῆς, καὶ ἀπέψυξε, καὶ ἀπέθανε. Καὶ ἰδοὺ Βαράκ διώκων τὸν Σισάρα, καὶ ἐξῆλθεν Ἰαήλ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Δεῦρο, καὶ δείξω σοι τὸν ἄνδρα ὃν σὺ ζητεῖς. Εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν, καὶ ἰδοὺ Σισάρα ἐρριμμένος νεκρὸς, καὶ πάσσαλος ἐν τῇ γνάθῳ αὐτοῦ. Εὐλογηθεῖ ἐν γυναιξὶ Ἰαήλ, γυνὴ Χάβερ τοῦ Κιναίου ἀπὸ γυναικῶν, ἐν σκηναῖς εὐλογηθεῖ. Ὑδωρ ἤτησε, καὶ γάλα ἔδωκεν ἐν λεκάνῃ ὑπερεχόντων. Ἦγγισεν Ἀβιμέλεχ ἕως τῆς πύλης τοῦ πύργου ἐμπρῆσαι αὐτήν ἐν πυρὶ· καὶ ἔρριψε γυνὴ μία κλάσμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἀβιμέλεχ, καὶ συνέκλασε τὸ κρανίον αὐτοῦ. Καὶ ἐβόησε ταχὺ πρὸς τὸ παιδάριον τὸ αἶρον τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Σπᾶσον τὴν ῥομφαίαν σου, καὶ θανάτωσόν με, μήποτε εἴπωσιν ὅτι γυνὴ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Καὶ ἐξεκέντησεν αὐτόν τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν. Ἀπήγγειλε Δαβὶδ Μελχὸλ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα· Ἐὰν μὴ σὺ σώσης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τὴν νύκτα ταύτην, αὖριον θανατωθήσῃ. Καὶ κατάγει ἡ Μελχὸλ τὸν Δαβὶδ διὰ τῆς θυρίδος, καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἔφυγε, καὶ σώζεται. Εἶπεν Ἀβιγαία πρὸς Δαβὶδ· Ἐν ἐμοί, κύριε, ἡ ἀδικία. Λαλησάτω δὴ ἡ δούλη σου εἰς τὰ ὦτά σου. Μὴ θέσθω ὁ κύριός μου τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον τὸν λοιμὸν τοῦτον, καὶ ἀφροσύνη μετ' αὐτοῦ.

Καὶ εἶπε Δαβὶδ τῇ Ἀβιγαίᾳ· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ὃς ἀπέστειλέ σε σήμερον εἰς ἀπάντησιν, καὶ εὐλογητὸς ὁ τρόπος σου, καὶ εὐλογημένη σὺ εἶ, ἀποκωλύουσά με σήμερον μὴ εἰσελθεῖν εἰς αἵματα. Τίς ἔδωκε γυναιξὶν ὑφάσματος σοφίαν, καὶ ποικιλτικὴν ἐπιστήμην; Γυνὴ ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Ὅς εὔρε γυναικὰ ἀγαθὴν, εὔρε χάριτας· ἔλαβε δὲ παρὰ Κυρίου ἰλαρότητα. Ὅς ἐκβάλλει γυναικὰ ἀγαθὴν, ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Σοφαὶ γυναικὲς ὠκοδόμησαν οἴκους· ἡ δὲ ἄφρων κατέστρεψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς. Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὐρήσει; τιμιωτέρα ἐστὶ λίθων πολυτελῶν. Μὴ ἀστόχει ἀπὸ γυναικὸς σοφῆς καὶ ἀγαθῆς. Ἡ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ χρυσίου. Γυνὴ σοὶ ἐστὶ κατὰ τὴν ψυχὴν; μὴ ἐκβάλλῃς αὐτήν. Γυνὴ ἀγαθὴ, μερὶς ἀγαθῆ, καὶ ἐν μερίδι φοβουμένων Κύριον δοθήσεται. Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνὴρ· γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ἔτη αὐτοῦ πληρώσει ἐν εἰρήνῃ. Χάρις γυναι 95.1317 κὸς τέρψει τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ὄστα αὐτοῦ πιαίνει ἐπιστήμη αὐτῆς. Κάλλος γυναικὸς ἰλαρύνει πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἐπιθυμίαν ἀνθρώπου ὑπεράγει. Εἰ ἔστιν ἐπὶ στόματος ἔλεος καὶ πραότης, οὐκ ἔστιν ἀνὴρ αὐτῆς καθ' υἱοὺς ἀνθρώπων. Κάλλος νόμιζε τὴν φρενῶν εὐκοσμίαν, Οὐχ ἦν γράφουσι χεῖρες, καὶ λύει χρόνος. Φιλόδακρὺ πῶς αἰεὶ τὸ θῆλυ γένος, καὶ τὸν νοῦν εἰς ἔλεον εὐδιάθρυπτον ἔχει. Ἀνύποπτον εἰς διαβολὴν δείκνυσι γυναικὰ, τὸ μὴ καλλωπίζεσθαι, μηδὲ μὴν κοσμεῖσθαι πέρα τοῦ πρέποντος, εὐχαῖς καὶ δεήσεσι προσανέχουσιν ἐκτενῶς· τὰς μὲν ἐξόδους τῆς οἰκίας φυλαττομένην τὰς πολλὰς, ἀποκλείουσιν ὡς οἶόν τε ἑαυτὴν τῆς πρὸς τοὺς οὐ προσήκοντας προσόψεως, ὡς ἂν προϋργαίτερον τιθεμένην τῆς ἀκαίρου φλυαρίας τὴν οἰκουρίαν. ΤΙΤΛ. ΙΒ΄. – Περὶ γυναικῶν πονηρῶν καὶ μοιχαλίδων, καὶ πορνεουσῶν, καὶ πάσης κακίας πεπληρωμένων. Ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπήγγειλε Σαμψὼν τῇ Δαλιδᾷ τὸ πρόβλημα, ὅτι ἐνώχλησεν αὐτόν. Καὶ ἀνήγγειλε τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ αὐτῆς. Καὶ εἶπαν αὐτῷ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ πρὸ τοῦ δῦναι τὸν ἥλιον· Τί γλυκύτερον μέλιτος, καὶ τί ἰσχυρότερον λέοντος; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Σαμψὼν· Εἰ μὴ κατεδαμάσατέ μου τὴν δάμαλιν, οὐκ ἂν ἔγνωτε τὸ πρόβλημά μου. Εἶπε δὲ Σαμψὼν Δαλιδᾷ· Πῶς λέγεις, ὅτι Ἠγάπηκά σε, καὶ ἡ καρδία σου οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ; τοῦτο τρίτον ἐπλάνησάς με, καὶ οὐκ ἀπήγγειλάς μοι ἐν τίνι ἢ ἰσχύς σου ἢ μεγάλη. Καὶ ἐγένετο ὅτε κατειργάσατο αὐτόν ἐν τοῖς λόγοις αὐτῆς πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ ἔστενοχώρησεν αὐτόν, καὶ ὠλιγοψύχησεν ἕως τοῦ ἀποθανεῖν, ἀπήγγειλεν αὐτῇ πᾶσαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Σίδηρος οὐκ ἀνέβη ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου, ὅτι Ναζιραῖος Θεοῦ εἰμι ἀπὸ κοιλίας μητρός μου. Ἐὰν οὖν ξυρήσωμαι, ἀποστήσεται ἀπ' ἐμοῦ ἡ ἰσχύς μου, καὶ ἀσθενήσω, καὶ ἔσομαι ὡς πάντες ἄνθρωποι. Καὶ εἶδε Δαλιδὰ ὅτι ἀπήγγειλεν αὐτῇ πᾶσαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλε, καὶ ἐκάλεσε τοὺς σατράπας πάντας τῶν ἀλλοφύλων λέγουσα· Ἀνάβητε τὸ ἄπαξ τοῦτο, ὅτι ἀπήγγειλέ μοι πᾶσαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Καὶ ἀνέβησαν πρὸς αὐτήν οἱ ἄρχοντες τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἤνεγκαν τὸ ἀργύριον ἐν χειρὶ αὐτῶν. Καὶ ἐκοίμισε Δαλιδὰ τὸν Σαμψὼν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῆς, καὶ ἐκάλεσε τὸν κουρέα, καὶ ἐξύρησε τὰς ἐπτὰ σειρὰς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπέστη ἡ ἰσχύς αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Δαλιδᾷ· Ἀλλόφυλοι ἐπὶ σέ, Σαμψὼν, καὶ ἐξυπνίσθη ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Ἐξελεύσομαι ὡς ἄπαξ καὶ ἄπαξ, καὶ ἐκτιναχθήσομαι· καὶ αὐτὸς οὐκ ἔγνω ὅτι Κύριος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ 95.1320 ἐκράτησαν αὐτόν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ ἐξώρυσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ κατήνεγκαν αὐτόν εἰς Γάζαν καὶ ἔδησαν αὐτόν ἐν πέδαις χαλκαῖς, καὶ ἦν ἀλήθων ἐν οἴκῳ τῆς φυλακῆς Ἐγενήθη ἐν τῷ καιρῷ γήρους Σολομῶν, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελείως μετὰ Κυρίου, καθὼς ἡ καρδία Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ ἐξέκλιναν αἱ γυναῖκες αἱ ἀλλότριαι τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν αὐτῶν. Τότε ὠκοδόμησε Σολομῶν ὑψηλὸν τῷ Χαμῶς εἰδώλῳ Μωάβ, καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν υἱῶν Ἀμμων, καὶ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδωνίων· καὶ οὕτως ἐποίησε

πάσαις ταῖς γυναίξιν αὐτοῦ ταῖς ἀλλοτρίαις· καὶ ἔθυμίων, καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Μὴ πρόσεχε φαύλη γυναικί. Μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, ἢ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα, ὕστερον μέντοι πικρότερον χολῆς εὐρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαίρας διστόμου. Γυνὴ τιμίας ψυχὰς ἀνδρῶν ἀγρεύει, –Θρόνος ἀτιμίας, γυνὴ μισοῦσα δίκαια. Υἱὲ, φύλασσε ἐμὰς ἐντολάς, καὶ βιώσεις, ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονηρᾶς. Ἀπὸ γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρακύπτουσα, ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν ἐνδεῆ φρενῶν παραπορευόμενον ἐν γωνία, ἐν διόδοις οἴκων αὐτῆς, καὶ λαλοῦντα ἐν σκοτει ἐσπερινῶ, ἠνίκα ἂν ἦ ἡσυχία νυκτερινὴ καὶ γνοφώδης· ἢ δὲ γυνὴ συναντᾷ αὐτῶ εἶδος ἔχουσα πορνικόν, ἢ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι καρδίας. Ἀνεπτρωμένη ἐστὶν ἀσώτως· ἐν οἴκῳ δὲ οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς. Χρόνον γὰρ τινα ἔξω ῥέμβεται, χρόνῳ δὲ ἐν πλατείαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει. Εἶτα ἐπιλαβομένη ἐφίλησεν αὐτὸν, ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῶ· Θυσία εἰρηνικὴ μοί ἐστι, σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐχάς μου. Ἐνεκα τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν σοι, ποθοῦσα τὸ πρόσωπόν σου εὐρηκά σε· κειρίαις τέτακα τὴν κλίνην μου, ἀμφιτάποις δὲ ἔστρωκα τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου· διέρβραγκα τὴν κοίτην μου κρόκῳ, τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ. Ἐλθὲ, καὶ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου. Δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι. Οὐ γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνὴρ μου ἐν οἴκῳ· πεπόρευται ὁδῶ μακρᾶ, ἐνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, δι' ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις δὲ τοῖς ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν. Ὁ δὲ ἐπηκολούθησε κεπρωθεὶς, καὶ ὡσπερ δὲ βουὸς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ ὡσπερ κύων ἐπὶ δεσμὸν, ἢ ὡς ἔλαφος πεπληγὼς εἰς τὸ ἦπαρ, σπεύδει δὲ ὡσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα, οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. Πολλοὺς τρώσασα καταβέβληκε, καὶ ἀναρίθμητοὶ εἰσιν οὓς πεφόνευκεν. Ὅδοι ἄδου ὁ οἶκος αὐτῆς, κατάγουσαι εἰς ταμεῖα θανάτου. Ὡσπερ ἐνώτιον ἐν ῥινὶ ὑὸς, οὕτως γυναικὶ κακόφρονι κάλλος. Γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα, ἐνδεὴς ψωμοῦ γίνεται, ἢ οὐκ ἐπίσταται αἰσχύνην. Ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τοῦ ἑαυτῆς οἴκου, ἐπὶ δίφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις 95.1321 προσκαλουμένη τοὺς παριόντας καὶ κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. Ὅς ἐστὶν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω πρὸς με, ἐνδεὴς δὲ φρονήσεως, παρακελεύομαι, λέγουσα· Ἄρτων κρυφίων ἠδέως ἄψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς γλυκεροῦ πίεσθε. Ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ' αὐτῆ ὀλοῦνται, καὶ εἰς πέταυρον ἄδου συναντᾷ. Ὡσπερ σκώληξ ἐν ξύλῳ, οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός. Ὁ κατέχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ ἀσεβής. Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν ἐρήμῳ, ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου. Σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡμέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ γυνὴ λοῖδορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου ἄνδρα ἐκβάλλει. Ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι, τοῦ ἀναθέσθαι αὐτῇ τι ποιεῖν. Μὴ δῶς γυναικὶ τὴν ψυχὴν σου, μὴ ὑπάντα ἔταιριζομένη. Μετὰ ψαλλούσης μὴ ἐνδεδέλιζε. Παρθένον μὴ καταμάνθανε. Μὴ δῶς πόρνη τὴν ψυχὴν σου. Ἀπόστρεψον τὸν ὀφθαλμόν σου ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου. Μετὰ ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κάθου τὸ σύνολον. Ἐν κάλλει γὰρ γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν. Οἶνος καὶ γυναῖκες ἀποστήσουσι συνετούς. Πατέρα καὶ ἄνδρα καταισχύνει ἢ θρασεῖα, καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρων ἀτιμασθήσεται. Γυνὴ καταλιποῦσα τὸν ἄνδρα, καὶ παριστώσα κληρονόμον ἐξ ἀλλοτρίων, πρῶτον ἐν νόμῳ Ὑψίστου ἠπειθήσε, καὶ δεύτερον εἰς ἄνδρα αὐτῆς ἐπλημμέλησεν, καὶ τὸ τρίτον ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύθη, καὶ ἐξ ἀλλοτρίου ἀνδρὸς τέκνα παρέστησεν. Αὕτη εἰς ἐκκλησίαν ἐξαχθήσεται· οὐ διαδώσουσι τὰ τέκνα αὐτῆς ρίζαν, καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς οὐκ οἴσουσι καρπὸν· καταλείψει εἰς κατάραν τὸ μνημόσυνον αὐτῆς. Μὴ δῶς ὕδατι διέξοδον, μηδὲ γυναικὶ πονηρᾶ ἄνεσιν. Εἰ μὴ πορεύεται κατὰ χεῖρά σου, ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου ἀπότεμε αὐτήν. Συνοικῆσαι λέοντι, καὶ δράκοντι εὐδόκησαι, ἢ συνοικῆσαι μετὰ γυναικὸς πονηρᾶς. Μικρὰ πᾶσα κακία

πρὸς κακίαν γυναικός· κλῆρος ἀμαρτωλοῦ ἐπιπεσεῖ ἐπ' αὐτήν. Ἀνάβασις ἀμμώδης ἐν ποσὶ πρεσβυτέρου, οὕτω γυνὴ γλωσσώδης ἀνδρὶ ἡσύχῳ. Ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἀμαρτίας, καὶ δι' αὐτῆς ἀποθνήσκομεν πάντες. Μὴ δῶς γυναικὶ πονηρᾶ παρρησίαν. Ὅργῃ μεγάλη γυνὴ μέθυσος. Πορνεία γυναικὸς ἐν μετεώροις ὀφθαλμῶν, καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις αὐτῆς γνωσθήσεται. Κρείσσων πονηρία ἀνδρὸς, ἢ ἀγαθοποιὸς γυνή. Ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾶ καλὸν σφραγίς. Ἀμαρτήματα γυναικῶν, ἀνδρῶν ἀπαιδευσία. Γυνὴ φιλόπλουτος, συνοικοῦσα ἀνδρὶ ὁμόφρονι, διπλάσιος νόσος. Τὰς τε γὰρ τρυφὰς ἀναφλέγει καὶ 95.1324 τὰς φιληδονίας αὔξει, καὶ κέντρα ταῖς περιέργοις ἐπιθυμίαις ἐνήσι, τινὰς ἐπινοοῦσα μαργαρίτας, καὶ σμαράγδους, καὶ ὑακίνθους, καὶ χρυσόν· τὸν μὲν χαλκεύουσα, τὸν δὲ ὑφαίνουσα, καὶ διὰ πάσης ἀπειροκαλίας τὴν νόσον αὔξουσα. Οὐ γὰρ ἐκ παρέργου ἢ περὶ ταῦτα σπουδῆ, ἀλλὰ καὶ νύκτες, καὶ ἡμέραι τὰς περὶ τούτων μερίμνας ἔχουσι· καὶ μυρίοι τινὲς κόλακες ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν ὑποτρέχοντες, συνάγουσι τοὺς ἀνθοβαφεῖς, χρυσοχόους, τοὺς μυρεισοὺς, τοὺς ὑφάντας, τοὺς ποικιλτάς· οὐδένα καιρὸν ἀναπνεῖν τῷ ἀνδρὶ δίδωσιν ἐκ τῶν συνεχῶν αὐτῆς ἐπιταγμάτων. Οὐδεὶς ἐξαρκεῖ πλοῦτος ταῖς γυναικείαις ἐπιθυμίαις ὑπηρετούμενος, οὐδ' ἂν ἐκ ποταμῶν ἐπιρρέῃ. Σπουδάζεται μὲν παρ' αὐταῖς τὸ βαρβαρικὸν μῦρον, ὡς τὸ ἐξ ἀγορᾶς ἔλαιον, τὰ δὲ ἐκ θαλάσσης ἄνθη, ἢ κόχλος, ἢ πίννα, ὑπὲρ τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἔριον. Χρυσὸς δὲ περισφίγγων τοὺς βαρυτίμους τῶν λίθων, ὁ μὲν αὐταῖς προμετώπιος γίνεται κόσμος, ὁ δὲ περιαιχένιος, καὶ ἄλλος ἐν ζώναις, καὶ ἄλλος τὰς χεῖρας δεσμεῖ, καὶ τοὺς πόδας. Χαίρουσι γὰρ αἱ φιλόχρυσοι δεδεμέναι ταῖς χειροπέδαις, μόνον ἐὰν χρυσὸς ὁ δεσμῶν αὐτὰς ᾗ. Πότε οὖν ψυχῆς ἐπιμελήσεται ὁ γυναικείαις ἐπιθυμίαις ὑπηρετούμενος; Ὡσπερ γὰρ τὰ ὑπόσαθρα τῶν πλοίων καταιγίδες καὶ ζάλοι, οὕτως αἱ πονηραὶ τῶν γυναικῶν διαθέσεις, τὰς ἀσθενεῖς ψυχὰς τῶν συνοικούντων καταβαπτίζουσιν. Γυναῖκες ἀκόλαστοι ἐπιλαθόμενοι τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, τοῦ πυρὸς τοῦ αἰωνίου καταφρονήσασαι, ἐν ἡμέρᾳ τοιαύτῃ, ὅτε αὐτὰς ἐχρῆν διὰ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀναστάσεως καθέζεσθαι ἐν τοῖς οἴκοις, καὶ ἔννοιαν λαμβάνειν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθ' ἣν ἀνοιγῆσονται μὲν οἱ οὐρανοὶ, ἐπιφανήσεται δὲ ἡμῖν ὁ κριτὴς ἐξ οὐρανῶν, καὶ σάλπιγγες Θεοῦ, καὶ ἀνάστασις νεκρῶν, καὶ κρίσις δικαία, καὶ ἀνταπόδοσις ἐκάστω κατὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ ταῦτα ἔχειν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς, καὶ καθαίρειν μὲν ἑαυτῶν τὰς καρδίας ἀπὸ πονηρῶν ἐνθυμήσεων, ἐξαλείφειν δὲ τοῖς δάκρυσιν τὰ προημαρτημένα, ἐτοιμάζεσθαι πρὸς τὴν ἀπάντησιν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, ἀποσεισάμενοι τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας τοῦ Χριστοῦ, ρίψασαι ἀπὸ τῶν κεφαλῶν τὰ τῆς ἀσχημοσύνης καλύμματα, καταφρονήσασαι τοῦ Θεοῦ, καταφρονήσασαι τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καταναισχυντήσασαι πάσης ὀψεως ἄρρενος, σοβοῦσαι τὰς κόμας, σύρουσαι τοὺς χιτῶνας, καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι, ὀφθαλμῶ ἀσελγεῖ, γέλωτι ἐκκεχυμένῳ πρὸς ὄρχησιν, πᾶσαν νέων ἀκολάσιαν ἐφ' ἑαυτὰς προσκαλούμεναι, ἐν τοῖς πρὸ τῆς πόλεως μαρτυρίοις χοροὺς συστησάμεναι, ἐργαστήριον τῆς οἰκείας ἀσχημοσύνης, αὐτῶν τοὺς ἡγιασμένους τόπους πεποίηνται· ἐμίαναν μὲν τὸν ἀέρα τοῖς ἄσμασι τοῖς πορνικοῖς, ἐμίαναν δὲ τὴν γῆν τοῖς ἀκαθάρτοις ποσὶν, ἣν ἐν ταῖς ὀρχήσεσιν κατεκρότησαν, θέατρον ἑαυταῖς νεανίσκων ὄχλον περιστησάμεναι, σοβάδες ὄντως, καὶ παραφόρου παντελῶς μανίας οὐδεμίαν ὑπερβολὴν καταλείπουσαι. Ταῦτα μὲν πῶς σιωπήσω; πῶς δὲ κατ' ἀξίαν ὀδύρωμαι; Οἶνος 95.1325 ἡμῖν τῶν ψυχῶν τούτων τὴν ζημίαν ἐποίησεν· οἶνος τὸ παρὰ Θεοῦ δῶρον εἰς παραμυθίαν τῆς ἀσθενείας δεδομένον τοῖς σωφρονοῦσιν, ὄπλον δὲ νῦν γενόμενον ἀκολασίας τοῖς ἀσελγαίνουσιν. Οὐδὲν τοίνυν ἐφάμιλλον γυναικὸς πονηρᾶς. Τί λέοντος δεινότερον ἐν τετράποσιν; οὐδέν. Τί δὲ ὠμότερον δράκοντος ἐν ἔρπετοῖς; ἀλλ' οὐδέν· πλὴν γυναικὸς πονηρᾶς. Καὶ λέων, καὶ δράκων ἐλάττω τυγχάνουσι. Μαρτυρεῖ μοι τῷ λόγῳ ὁ σοφώτατος Σολομὼν λέγων· Συνοικήσαι

λέοντι ἢ δράκοντι εὐδόκησαι, ἢ συνοικῆσαι μετὰ γυναικὸς πονηρᾶς καὶ γλωσσώδους. Καὶ ἵνα μὴ νομίσης τὸν προφήτην εἰρωνεῖαν εἰρηκέναι, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων κατάμαθε ἀκριβῶς· τὸν Δανιὴλ οἱ λέοντες ἠδέσθησαν, τὸν δὲ δίκαιον Ναβουθὴν Ἰεζάβελ ἐφόνευσε. Τὸ κῆτος τὸν Ἰωνᾶν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐφύλαξεν, Δαλιδὰ δὲ τὸν Σαμψὼν ξυρήσασα τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκεν. Δράκοντες, καὶ ἀσπίδες, καὶ κεράσται τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐτρόμαξαν, Ἡρωδιάς δὲ αὐτὸν ἐν ἀρίστῳ ἀπέτεμεν. Οἱ κόρακες τὸν Ἡλίαν ἐν τῷ ὄρει διέθρεψαν, Ἰεζάβελ δὲ αὐτὸν μετὰ τὴν εὐεργεσίαν τοῦ ὑετοῦ πρὸς φόνον παρέδωκεν. Τί γὰρ ἔλεγεν; Εἰ σὺ εἶ Ἡλίας, κἀγὼ Ἰεζάβελ· τάδε ποιήσειάν μοι οἱ θεοὶ, καὶ τάδε προσθείησαν, εἰ μὴ ὡς ταύτην τὴν ὥραν αὔριον θήσομαι τὴν ψυχὴν σου ὡς ἐνὸς τῶν τεθνηκότων. Καὶ ἐφοβήθη Ἡλίας, καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἔρημον ὁδὸν ἡμέρας, καὶ ἠτήσατο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀποθανεῖν, καὶ εἶπεν· Κύριε ὁ Θεὸς, ἰκανούσθω, λάβε τὴν ψυχὴν μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι καλὸν τὸ ἀποθανεῖν με, ἢ ζῆν, ὅτι κρείσσων ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὑπὲρ τοὺς πατέρας μου. Οἴμοι! ὅτι ὁ προφήτης Ἡλίας ἐφοβήθη γυναῖκα, ὁ τῆς οἰκουμένης ὅλης τὸν ὑετὸν ἐν τῇ γλώττῃ βαστάζων, ὁ πῦρ οὐρανόθεν ῥήματι κατενέγκας, καὶ δι' εὐχῆς νεκροὺς ἀνεγείρας, ἐφοβήθη γυναῖκα; ναί, ἐφοβήθη. Οὐδεμία γὰρ συγκρίνεται κακία γυναικὶ πονηρᾶ. Μαρτυρεῖ μοι τῷ λόγῳ ἡ Σοφία λέγουσα· Οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλὴν ὄφως, καὶ οὐκ ἔστι κακία ὑπὲρ κακίαν γυναικός. Ὡς τὸ κακὸν τοῦ διαβόλου καὶ ὀξύτατον ὄπλον· διὰ γυναικὸς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ παραδείσῳ κατέτρωσε τὸν Ἀδάμ. Διὰ γυναικὸς τὸν Δαβὶδ πρὸς τὴν κατὰ τοῦ Οὐρίου δολοφονίαν ἐξέμανεν. Διὰ γυναικὸς τὸν σοφώτατον Σολομῶντα πρὸς παράβασιν κατέστρεψεν· διὰ γυναικὸς τὸν ἀνδρειότατον Σαμψὼν ξυρήσας ἐτύφλωσεν. Διὰ γυναικὸς τοὺς υἱοὺς Ἡλὶ τοῦ ἱερέως ἐδάφισεν· διὰ γυναικὸς τὸν οὐρανοδρόμον Ἡλίαν ἐδίωκε· διὰ γυναικὸς τὸν εὐγενέστατον Ἰωσήφ φυλακῇ κατέκλεισε. Διὰ γυναικὸς τὸν παντὸς κόσμου λύχνον Ἰωάννην ἐπέτεμε· διὰ γυναικὸς πάντας κατασφάζει. Γυνὴ γὰρ ἀναιδὴς οὐδενὸς φείδεται. Οὐ Λευίτην τιμᾶ, οὐχ ἱερέα ἐντρέπεται, οὐ προφήτην ἐναιδεῖται. Ὡς κακοῦ κακὸν κάκιστον, γυνὴ πονηρὰ, κἂν ἢ πενιχρά. Ἐὰν δὲ καὶ πλοῦτον ἔλη τῇ πονηρίᾳ αὐτῆς συνεργοῦντα, δισσοῦν τὸ κακόν· ἀφόρητον τὸ ζῶον, ἀθεράπευτον τὸ θηρίον. Ἐγὼ οἶδα καὶ ἀσπί 95.1328 δας κολακευομένας ἡμεροῦσθαι, καὶ λέοντας, καὶ τίγρεις, καὶ παρδάλεις τιθασσευομένας πρᾶννεσθαι· γυνὴ δὲ πονηρὰ καὶ ὑβριζομένη μαίνεται, καὶ κολακευομένη ἐπαίρεται. Κἂν ἔχη ἄνδρα ἄρχοντα, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν τοῖς λόγοις αὐτὸν ἐκμοχλεύουσα πρὸς δολοφονίαν ὀξύνει, ὡς Ἡρωδιάς τὸν Ἡρώδη. Κἂν πένητα ἔχη τὸν ἄνδρα πρὸς ὀργὰς καὶ μάχας αὐτὸν διεγείρει· κἂν χήρα τυγχάνη, αὕτη δι' ἑαυτῆς τοὺς πάντας ἀτιμάζει. Φόβῳ γὰρ Θεοῦ οὐ χαλινοῦται τὴν γλῶσσαν· οὐκ εἰς τὸ μέλλον κριτήριον ἀποβλέπει· οὐ φιλίας οἶδεν θεσμόν. Οὐδὲν ἔστι γυναικὶ πονηρᾶ τὸν ἴδιον ἄνδρα παραδοῦναι εἰς θάνατον. Ἀμέλει γοῦν τὸν δίκαιον Ἰὼβ ἢ ἰδία γυνὴ πρὸς θάνατον παρεδίδου, λέγουσα· Εἶπόν τι ῥῆμα βλάσφημον πρὸς Κύριον, καὶ τελεύτα. Ὡς φύσεως μοχθηρᾶς! Ὡς προαιρέσεως ἀνοσίας! οὐκ ἠλέησεν ἰδοῦσα τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς τὰ σπλάγχνα ὑπὸ τῶν ἀναζευσῶν φλυκτίδων, ὡσπερ ὑπὸ ἀνθράκων σπινθηροβόλων καιόμενα, καὶ ὅλας τὰς σάρκας αὐτοῦ τοῖς σκῶληξι συνειλημμένας. Οὐ κατεκάμφθη πρὸς οἶκτον, ἰδοῦσα αὐτὸν, ὅλον δι' ὅλου ἐλισσόμενον καὶ κάμνοντα, καὶ ἀγωνιῶντα, καὶ συνεχῆ ἄσθματα ἐκ λαγόνων μετὰ πόνου κεχηνότι τῷ στόματι φέροντα. Οὐκ ἐμειλίχθη πρὸς εὐσπλαγχνίαν, ὁρῶσα τὸν ποτε ἐν βασιλικῇ πορφυρίδι, τότε ἐπὶ κοπρίας κείμενον, γεγυμνωμένον τῷ σώματι. Καὶ οὐκ ἐμνημόνευσε τῆς πρὸς αὐτὸν ἀρχαίας συνηθείας, καὶ οὐδὲ ὅσα δι' αὐτὸν ἐπίδοξα καλὰ ἦνθησεν. Ἀλλὰ τί; Εἶπόν τι ῥῆμα πρὸς Κύριον, καὶ τελεύτα. Ἄρά σοί ποτε ἀρρώστουση τοιοῦτον ἐφθέγγετο; Καὶ οὐχὶ εὐχαῖς τὴν νόσον ἀπέσμηξεν; Οὐκ ἤρκει γὰρ αὐτῷ ἢ πρὸς καιρὸν πενία, ἀλλὰ καὶ αἰώνιον αὐτῷ προξενεῖς διὰ τῆς βλασφημίας τὴν κόλασιν; Ἡ οὐκ οἶδας, ὅτι πᾶσα ἀμαρτία

ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ κατὰ τοῦ Πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται, οὔτε ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι; Θέλεις ἰδεῖν καὶ ἄλλην τῆς πονηρίας ταύτης ὁμόζυγον; Ἴδε μοι καὶ τὴν Δαλιδάν. Καὶ γὰρ ἐκείνη τὸν Σαμψῶν τὸν ἀνδρειότατον ἄνδρα ξυρήσασα, τοῖς ἄλλοφύλοις παρέδωκε, τὸν ἴδιον ἄνδρα, τὸν ἴδιον σύννευον, ὃν ἔθαλπεν, ὃν ἐθώπευεν, ὃν ἐκολάκευεν, ὃν ὑπὲρ ἑαυτὴν ἀγαπᾶν ὑπεκρίνατο· ὃν χθὲς ἠγάπα, σήμερον ἠπάτα· ὃν χθὲς ἔθαλπεν ἀγαπῶσα, σήμερον ἔθαπτεν ἀπατῶσα. Καὶ μὴν οὐκ ἦν ὠραῖος; καὶ τίς αὐτοῦ ὠραιότερος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ; ὥστε ἐπτὰ βοστρύχους ἐπὶ κεφαλῆς ἔφερε, τῆς ἐπταφώτου χάριτος τὴν εἰκόνα βαστάζων. Μὴ οὐκ ἦν ἀνδρεῖος; ὥστε τὸν λέοντα φοβερὸν ὄντα ἐν τῇ ὁδῷ μόνος ἀπέπνιξεν, καὶ μιᾶ σιαγόνι ὄνου μυρίους ἄλλοφύλους κατέστρωσεν. Ἄλλὰ καὶ ἅγιος ἦν. Τοσοῦτον γὰρ ἦν ἅγιος, ὡς διψήσαντα αὐτὸν ἐν σπάνει ὕδατος εὔξασθαι, καὶ ἐκ τῆς κατεχομένης ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σιαγόνος νεκρᾶς ὕδατος πηγὰς ἐξενέγκαι, κάκειθεν τὸ ἴαμα τῆς δίψης ἀρύσασθαι. Καὶ τὸν οὕτως ὠραῖον, τὸν οὕτως ἀνδρεῖον, ἡ ἰδία γυνὴ ὡς πολέμιον τοῖς ἄλλοφύλοις παρέδωκεν. Διὰ τοῦτο παραγγέλλει σοι ὁ προφήτης· Ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι, τοῦ ἀναθέσθαι αὐτῇ τι. Εἶπέ μοι, ποῖον θηρίον κατὰ τοῦ ἰδίου ἄρβρενος τοιαῦτα ἂν ἐμελέτησε πώποτε; Ποία δὲ δράκαινα τὸν ἴδιον ὁμόζυγον ἀπο 95.1329 λέσθαι θέλει; Ποία δὲ λέαινα τὸν ἴδιον ἄνδρα πρὸς σφαγὴν παραδίδωσιν; Ὁρᾶς ὅτι ἐπιτετευγμένως εἶπεν ἡ Σοφία τὸ, Οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλὴν ὄφως, καὶ οὐκ ἔστι κακία ὑπὲρ κακίαν γυναικός. Καὶ ἅπαξ ἀπλῶς, ὁ ἔχων γυναικὰ πονηρὰν, γινωσκέτω, ὅτι ἤδη τοὺς μισθοὺς τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ ἐκομίσατο· Γυνὴ πονηρὰ ἀνόμω μερὶς δοθήσεται, ἀντὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ. Ἀφόρητός ἐστι γυνὴ κολακευομένη, τὴν ὄψιν ὥσπερ λειμῶνα διανθίζουσα, ποικίλως φύει τὰς παρειὰς ἐρυθραίνουσα· ἀμύλω τε, οἶνανθίω, φαβατίω, καὶ ψιμμουθίω τὸ πρόσωπον λευκαίνουσα, καὶ μέλανι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογράφουσα· χρυσοῖς δὲ κόσμοις τὸν τράχηλον αὐτῆς, τὰς χεῖρας, καὶ τὰς τρίχας καλλωπίζουσα, καὶ τὴν μαλακὴν αὐτῆς ἐσθῆτα μυρίσμασι διαφόροις καπνίζουσα. Ἔστι δὲ παγὶς θανατηφόρος, διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων ἀπάγουσα τὸν νέον, τὴν μὲν ὄψιν ἐκ τοῦ φαινομένου καλλωπισμοῦ, τὴν δὲ ἀκοὴν ταῖς μαλακίαις μαγεύουσα. Γυνὴ τὸ ὑποζύγιον τὸ κακὸν, ὁ σκώληξ ὁ συρόμενος, ὁ ἔνοικος τοῦ Ἀδάμ, τοῦ ψεύδους ἢ θυγάτηρ, ἢ φυλακὴ τοῦ παραδείσου, τοῦ Ἀδάμ ἢ ἐκβλητρία, ὁ πολέμιος ὄλεθρος, ἢ ἔχθρα τῆς εἰρήνης. Οὐ τῷ ξύλῳ ὁ Θεὸς ἐχαρίσατο τὴν γνῶσιν καλοῦ καὶ πονηροῦ, οὔτε κατεκρέμασε τὸ λογικὸν τοῦ ἀλόγου. Τὸ γὰρ φυτὸν ἄλογον, ὁ δὲ ἄνθρωπος λογικός. Οὐκ ἦν τὸ ξύλον καλοῦ καὶ πονηροῦ ἔχον γνῶσιν. Εἰ δὲ τὸ ξύλον εἶχε γνῶσιν πάντως, καὶ λογικὸν ὑπῆρχεν, ἔδει, τῆς Εὐας ἀπιούσης λαβεῖν τοῦ καρποῦ, εἰπεῖν τὸ δένδρον πρὸς τὴν γυναῖκα· Τί ποιεῖς, γυνή; θέλεις ἐκ τοῦ καρποῦ μου γεύσασθαι; μὴ φάγῃς, ἵνα μὴ ἀποθάνῃς. Κατὰ σεαυτῆς βούλει με τρυγῆσαι. Τέρπη μου τῷ καρπῷ, ἀλλὰ θάνατος ἔγκειται. Μὴ γὰρ οὐκ ἔχεις ἐξ ὧν φάγῃς; Τί οὖν οὐκ ἀπολαύεις ἀκινδύνως, ἀλλ' ἐπιθυμεῖς ὀλεθρίως; θέλεις, καλέσω τὸν ἄνδρα σου, καὶ εἶπω τὴν πράξιν σου, ἵνα μισήσῃ τὴν γνώμην σου; Ἴνα σὺ τερφθῆς, ἐκεῖνος ἀφανίζεται· ἵνα σὺ φάγῃς, ἐκεῖνος ἀποθνήσκει· ἵνα σὺ τῷ ὄφει προσομιλήσῃς, ἐκεῖνος τοῦ Θεοῦ ἄλλοτριούται. Ἄλλ' οὐδὲν τούτων εἶπε τὸ δένδρον. Διὰ τί; ὅτι οὐ μετεῖχε λόγου, ἀλλὰ νόμον ἐβάσταζεν. Ὅσπερ γὰρ βιβλίον ὀλόγραφον οὐ φθέγγεται δι' αὐτοῦ, λαλεῖ δὲ διὰ τῶν ἐν αὐτῷ, οὕτω καὶ τὸ δένδρον ἀντὶ γραμμάτων τὸν νόμον προεβάλλετο. Ποῖον νόμον; Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ. Ἡ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Τί οὖν ὁ Μωϋσῆς; λεγέτω τὰ ἀκόλουθα. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς, οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. Βοηθὸν, οὐκ ἀνδροκτόνον· βοηθὸν, οὐ πλάνον· βοηθὸν, οὐκ ἐπίβουλον· βοηθὸν, οὐκ ἀντίδικον· βοηθὸν, οὐχ ὑπὲρ αὐτόν· κατ' αὐτόν, οὐ κατ' αὐτοῦ. Καὶ ἔλαβεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, φησὶν, ὃν ἔπλα 95.1332 σε, καὶ ἔθετο αὐτόν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς.

Τίνος οὖν ἔνεκεν, τὸν μὲν Ἀδὰμ ἔξω τοῦ παραδείσου ἔπλασε, καὶ ἔξω πλάσας εἰς τὸν παράδεισον ἔθετο, ἐν δὲ τῷ παραδείσῳ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ τὴν Εὐὰν ἐδημιούργησε; Διὰ τί οὖν μὴ καὶ τὴν γυναῖκα ἔπλασεν ἔξω τοῦ παραδείσου, καὶ εἶθ' οὕτως αὐτὴν εἰς τὸν παράδεισον μετώκισεν; ἵνα μὴ μάθη ἔξω τοῦ ἑαυτῆς οἴκου ῥέμβεσθαι, καὶ τοῦ ἰδίου οἴκου ἀντέχεσθαι. Εἰ γὰρ καὶ ἐν τῷ παραδείσῳ διεπλάσθη, καὶ οὐκ ἔκαρτέρησεν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὴν ἐξέωσε, καὶ τὸν Ἀδὰμ ἠλλοτρίωσε, τί ἔμελλε πράττειν, εἰ ἔξω τοῦ παραδείσου διεπλάσθη; Ἐκ ταύτης ἔμαθον αἱ φαῦλαι γυναῖκες οἰκίαν ἐξ οἰκίας περιέρχεσθαι. Ἄς ὀνειδίζων ὁ μακάριος Παῦλος ἔλεγεν· Ἄμα δὲ καὶ ὄργαι μανθάνουσι, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας. Ταῦτα ἐμαθήτευσεν ἡ γυνὴ τοῦ Ἰώβ· ἔλεγε γὰρ πρὸς τὸν ἴδιον ἄνδρα· Ἐγὼ πλανῆτις καὶ λάτρις τυγχάνουσα, τόπον ἐκ τόπου περιερχομένη, καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας. Καλῶς εἶπε πλανῆτις· τὸν γὰρ πλάνον εἶχεν ἐν ἑαυτῇ. Ἀλλὰ μηδεὶς, παρακαλῶ, τοῦ λοιποῦ λοιδορεῖτω τὴν Εὐὰν. Ἡ γὰρ ἁγία Θεοτόκος Παρθένος τὴν ὕβριν αὐτῆς ἀπεγράψατο. Εἰ γὰρ καὶ ἀτακτήσασα συνόμιλος τῷ ὄφει γέγονεν· ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς τεκνογονίας τὸ ἄλλος τῆς ἀνομίας ἀπέθετο, καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐμνημόνευσε λέγων· Ἡ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν, σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας. Ποιάς; ἐκ μὲν αὐτοῦ τοῦ Ἀδὰμ οἱ γεννηθέντες παῖδες, ἀπ' αὐτῶν δὲ οἱ μετ' ἐκείνους, εἶτα οἱ πατριάρχαι, οἱ προφῆται, Δαβὶδ, καὶ τὸ κατὰ σάρκα ὁ Δεσπότης Χριστὸς, ὁ καὶ τὴν λύπην φυγαδεύσας, καὶ τὴν χάριν βραβεύσας. Τί ἐστὶν εὐμορφος γυνή; τάφος κεκονιαμένος, ἐὰν μὴ σωφρονῇ. Τὸ γὰρ κάλλος, καὶ νόσω μαραίνεται, καὶ θανάτῳ διακόπτεται. Αἱ γυναῖκες αἱ πόρνοι, προλαμβάνουσαι καὶ τὰς ἐλευθέραις καλοῦσι πόρνας, ἵνα μὴ ἔχωσιν ἐκεῖναί τι ἀνθυβρίσαι.

ΤΙΤΛ. Γ'. –Περὶ γαστριμαργίας καὶ κόρου· ὅτι ἡ γαστριμαργία θάνατον προξενεῖ.

Ἀπέδοτο Ἡσαῦ τὰ πρωτοτοκία τῷ Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἔδωκε τῷ Ἡσαῦ ἄρτον καὶ ἔψημα φακοῦ· καὶ ἔφαγε, καὶ ἔπιε, καὶ ἀναστὰς ὤχητο, καὶ ἐφάυλισεν Ἡσαῦ τὰ πρωτοτόκια. Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησε παίζειν. Καὶ ἐλάλησεν ὁ Κύριος πρὸς Μωσῆν λέγων· Βάδιζε, καὶ κατάβηθι τὸ τάχος ἐντεῦθεν. Ἡ νόμησε γὰρ ὁ λαὸς σου, οὓς ἐξήγαγον ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἐποίησαν μόσχον χωνευτόν. Ἡ δύναμις τοῦ Σατανᾶ ἐπ' ὀμφάλου γαστροῦ. Μὴ ἀπληστεύου ἐπὶ τραπέζης, μήποτε προσκόψης. 95.1333 Ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὔσα, κηρίοις ἐμπαίζει· ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ, καὶ τὰ μικρὰ γλυκέα φαίνεται. Ὅς κατασπαταλᾷ ἐκ παιδὸς, οἰκέτης ἔσται. Ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐπτέρνισε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰακώβ. Οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι τῷ πρωῖ, καὶ τὸ σίκερα διώκοντες, οἱ μένοντες τὸ ὄψέ! Ὁ γὰρ οἶνος αὐτοὺς συγκαύσει. Πάντες οἱ τὸν οἶνον πίνοντες, αἰσχυνθήσονται. Ἐπλανήθησαν διὰ τὸ σίκερα, ἱερεὺς καὶ προφήτης· ἐξέστησαν διὰ τὸν οἶνον. Στενάζουσι πάντες οἱ εὐφραϊνόμενοι τὴν ψυχὴν. Ἐκάλεσε Κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κλαυθμὸν καὶ κοπετόν, ξύρησιν καὶ ζῶσιν σάκκων· αὐτοὶ δὲ ἐποίησαντο εὐφροσύνην, ἐπισφάζοντες μόσχους, καὶ θύοντες πρόβατα, λέγοντες, Φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Οἱ ἐσθίοντες τὰς τρυφὰς, ἠφανίσθησαν ἐν ταῖς ἐξόδοις· οἱ τιθηνούμενοι ἐπὶ κόκκον, περιεβάλλοντο κοπρίαν. Ὅπισω τῶν ἐπιθυμιῶν σου μὴ πορεύου, καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου. Ἐὰν χορηγήσης τῇ ψυχῇ σου εὐδοκίαν ἐπιθυμίας, ποιήσεις ἐπίχαρμα ἐχθρῶν σου. Μὴ εὐφραίνου ἐπὶ πολλῇ τρυφῇ. Στρόφος μετὰ ἀνδρὸς ἀπλήστου. Κοιλίας ὄρεξις, καὶ συνουσιασμός, μὴ με καταλαβέτωσαν. Μὴ ἀπληστεύου ἐν πάσῃ τρυφῇ. Ἐν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔσται νόσος. Ἄνῆρ βλέπων εἰς τράπεζαν ἀλλοτρίαν, οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ὁ βίος ἐν λογισμῷ ζωῆς. Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες, ὅτι πενήσετε καὶ κλαύσετε. Προσέχετε ἑαυτοῖς, μήποτε ὑμῶν βαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ, μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνιδίως

ὕμῃν ἐπιστῆ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὡς παγίς ἐλεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. Ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν. Μὴ τις πόρνος, ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. Εὐεκτοῦντος καὶ ὑπερζέοντός σου τοῦ αἵματος, ἀφορμὴ πρὸς ἁμαρτίαν ἢ πολυσαρκία γίνεται. Μὴ κολάκευέ σου τὸ σῶμα ὑπνοῖς, καὶ λουτροῖς, καὶ μαλακοῖς στρώμασι, ἀεὶ ἐπιλέγων τὸ ῥῆμα τοῦτο· Τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματι μου, ἐν τῷ καταβαίνειν με εἰς διαφθοράν; Τί περιέπεις τὸ μικρὸν ὕστερον 95.1336 καταφθαρησόμενον; τί καταπαίινεις σεαυτὸν, καὶ περισαρκοῖς; ἢ [οὐκ] ἀγνοεῖς, ὅτι ὅσον παχυτέραν τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ποιεῖς, τοσοῦτω βαρύτερον τῇ ψυχῇ κατασκευάζεις δεσμοτήριον; Πῶς γὰρ ὁ χοϊκὸς ἄνθρωπος καὶ σάρκινος ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ, καὶ ἀναγγελεῖ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ, ὃ μῆτε μαθήμασι δούς καιρὸν, καὶ ἐν τοσοῦτω βάρει τῆς σαρκὸς τὸν νοῦν συγκεχυμένον ἔχων; Ἦν ποτε Ἀδὰμ ἄνω, οὐ τόπω, ἀλλὰ τῇ προαιρέσει. Ταχὺ δὲ πάσης ἀπολαύσεως ἐμπλησθεῖς, ἐξύβρισε τῷ κόρῳ, τὸ φανὲν τερπνὸν τοῖς σαρκίνοις ὀφθαλμοῖς τοῦ νοητοῦ προτιμῆσας κάλλους, καὶ τὴν πλησμονὴν τῆς σαρκὸς τῶν πνευματικῶν ἀπολαύσεων τιμιωτέραν θέμενος. Ἐξω μὲν εὐθύς τοῦ παραδείσου, ἔξω δὲ τῆς μακαρίας ἐκείνης διαγωγῆς, οὐκ ἐξ ἀνάγκης κακὸς, ἀλλ' ἐξ ἀβουλίας γενόμενος. Βαρυνομένη γαστήρ, οὐχ ὅπως πρὸς δρόμον, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὕπνον ἐπιτηδεῖα. Διότι καταθλιβομένη τῷ πλήθει, οὐδὲ ἡρεμεῖν συγχωρεῖται, ἀλλὰ ἀναγκάζεται πολλὰς ποιεῖσθαι τὰς περιστροφὰς ἐφ' ἑκάτερα. Γαστήρ συναλλάκτης ἐστὶν ἀπιστότατος, ταμεῖον ἀφύλακτον· πολλῶν ἀποτεθέντων, τὴν μὲν βλάβην παρακατέχουσα, τὰ μέντοι παραδοθέντα οὐ διασώζουσα. Μὴ μιμήση τῆς Εὐας τὴν παρακοήν· μὴ πάλιν σύμβουλον παραδέξῃ τὸν ὄφιν, φειδοῖ τῆς σαρκὸς τὴν βρῶσιν ὑποτιθέμενος. Τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα, συνεχεῖ μὲν τῷ κόρῳ καταβαρούμενα, εὐκόλως ὑποβρύχια γίνεται· εὐσταλεῖ δὲ καὶ κουφῇ κεχρημένα, καὶ τὸ προσδοκώμενον ἐκ νόσου κακὸν, ὡσπερ χειμῶνος ἐπανάστασιν ὑπεξέφυγεν, καὶ τὸ ἤδη παρὸν ὀχληρὸν ὡσπερ τινὸς σπιλάδος ἐπιδρομὴν διεκρούσατο. Τεσσαράκοντα ἡμερῶν προσεδρίαν νηστεύοντος καὶ δεομένου τοῦ θεράποντος Μωϋσέως, ἄχρηστον ἐποίησεν οἶνοφλυγία μία. Ἄς γὰρ νηστεία ἔλαβε πλάκας, δακτύλῳ Θεοῦ γεγραμμένας, ταύτας ἢ μέθη συνέτριψεν, ἀνάξιον κρίναντος τοῦ προφήτου μεθύοντα λαὸν νομοθετεῖσθαι παρὰ Θεοῦ. Ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ, διὰ γαστριμαργίαν ὁ λαὸς ἐκεῖνος, ὃ τὸν Θεὸν διὰ τῶν μεγίστων τεράτων δεδιδραγμένος εἰς τὴν Αἰγυπτίαν εἰδωλομανίαν ἐξεκυλίσθη, παράλληλα θεῖς ἀμφοτέρα, πῶς ἡ νηστεία Θεῷ προσάγει, καὶ πῶς τρυφή τὴν σωτηρίαν προδίδωσι. Λίχνη γαστήρ ἀεὶ ἀπαιτοῦσα, καὶ μηδέποτε λήγουσα, ἢ λαμβάνουσα σήμερον, καὶ αὔριον ἐπιλανθανομένη, ὅταν ἐμπλησθῇ, περὶ ἐγκρατείας φιλοσοφεῖ, ὅταν δὲ διεπνεύσθη, ἐπιλανθάνεται τῶν δογμάτων. Φοβήθητι τὸ ὑπόδειγμα τοῦ πλουσίου. Ἐκεῖνον παρέδωκεν τῷ πυρὶ ἢ διὰ βίου τρυφή. Οὐ γὰρ ἀδικίαν, ἀλλὰ τὸ ἀβροδίαιτον ἐγκληθεῖς ἀπετηγανίζετο ἐν τῇ φλογὶ τῆς καμίνου. 95.1337 Τὸ περὶ τὴν πέψιν πλημμελές, τοῖς τρυφῶσιν ἀναγκαίως ἀκολουθεῖ. Τοῦτο γὰρ καὶ τὰ σφοδρὰ νοσήματα τοῖς σώμασιν ἀπεργάζεται. Ἐκ γὰρ τῆς παχείας τροφῆς, οἷον αἰθαλώδεις ἀναθυμιάσεις ἀναπεμπόμεναι, νεφέλης δίκην πυκνῆς, τὰς ἀπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐγγινομένας ἐλλάμψεις ἐπὶ τὸν νοῦν, διακόπτουσι. Κόρος ὕβρεως ἀρχή. Οἱ τραπεζοποιοὺς τινὰς ἐπινοοῦντες, καὶ πᾶσαν διερευνώμενοι γῆν τε καὶ θάλασσαν, καὶ οἷόν τινα χαλεπῶ δεσπότη, τῇ γαστρὶ φόρους ἀπάγοντες, ἐλεεινοὶ τῆς ἀσχολίας εἰσὶ· καὶ τῶν ἐν ἄδου κολαζομένων οὐδὲν πάσχοντες ἀνεκτότερον, ἀτεχνῶς εἰς πῦρ ξαίνοντες, καὶ κοσκίνῳ φέροντες ὕδωρ, καὶ εἰς τετριμμένον ἀντλοῦντες πίθον, οὐδὲ πέρασ τῶν πόνων ἔχοντες Σώματος εὐπαθοῦντος, καὶ πολυσαρκία βαρυνομένου, ἀνάγκη ἀδρανῆ καὶ ἄτονον εἶναι πρὸς τὰς οἰκείας ἐνεργείας τὸν νοῦν. Ψυχῆς δὲ

εὐεκτούσης καὶ διὰ τῆς τῶν ἀγαθῶν μελέτης πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ὑψουμένης, ἐπόμενόν ἐστι τὴν τοῦ σώματος ἕξιν καταμαραίνεσθαι. Οὐκ ἐπαινοῦμέν τι τῶν μετὰ τὸν λαιμὸν ὁμοτίμων, μᾶλλον δὲ ἀτίμων, ὁμοίως καὶ ἀποβλήτων. Ἄκρασία ἐμοὶ πᾶν τὸ περισσόν, καὶ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν, καὶ ταῦτα πεινῶντων ἄλλων καὶ δεομένων τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ τε καὶ κράματος. Οὐδὲν οὕτως ἐπίμαχόν τε καὶ φιλόνεικον ὡς γαστήρ. Οἱ περὶ τὴν τρυφήν, ὑφέλετέ τι τῆς σαρκὸς, καὶ δότε τῷ πνεύματι. Ἐγγὺς ὁ πένης; τῇ νόσῳ βοήθησον. Εἰς τοῦτον ἀπέρευξαι τι τῶν περιττῶν. Τί καὶ σὺ κάμνεις ἀπεπτῶν, καὶ οὗτος πεινῶν· καὶ σὺ κραιπαλῶν, καὶ οὗτος ὑδερῶν· καὶ σὺ κόρῳ κόρον βαρύνων, καὶ οὗτος περιτρεπόμενος νόσῳ; Μὴ παρίδῃς τὸν σὸν Λάζαρον ἐνταῦθα, μὴ σε ποιήσῃ τὸν ἐκεῖθεν πλούσιον. Μὴ γῆ καὶ θάλασσα τὴν ἡμῖν κόπρον δωροφορεῖτωσαν. Οὕτω γὰρ τιμᾶν οἶδα τρυφήν. Μέχρι τῆς ὑπερώας ἢ τῶν ἠδυσμάτων αἴσθησις τὸν ὄρον ἔχει, ἀπὸ δὲ τῆς ὑπερώας ἀδιάκριτος ἢ τῶν ἐμβαλλομένων διαφορὰ, ὁμοτίμως τὰ πάντα τῆς φύσεως πρὸς δυσωδίαν ἀλλοιούσης. Ὁ σπόρος τοῦ οἰκοδεσπότου ἐστίν· ἐκ δὲ τοῦ σίτου ὁ ἄρτος γίνεται. Ἡ δὲ τρυφή τὸ ζιζάνιον, ὃ παρεσπάρῃ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ τῷ σίτῳ. Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι ῥίζα τῶν περὶ τὸν βίον πλημμελημάτων ἐστὶν ἢ περὶ τὸν λαιμὸν ἀσχολία; 95.1340 Φαγῶν, καὶ πιῶν, καὶ ἐμπλησθεῖς, πρόσεχε σεαυτῷ. Ἀπόκρημνος γὰρ ἐστὶν ὁ τόπος τῆς τρυφῆς. Σύνδρομον αἰεὶ πῶς ἐστὶ ταῖς τρυφαῖς τὸ φιλήδονον, καθὰ καὶ αὐτὸς φησιν ὁ Ἰσοκράτης. Πλοῦτος κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ἐστὶν ὑπηρέτης. Ἀφεκτέον βρωμάτων, οὐ δι' αὐτὰ, ἀλλὰ διὰ τὰς ὑπ' αὐτῶν βλάβας. Ὁ τῆς γαστριμαργίας λογισμὸς τέλος ἔχει τὸ τῆς πορνείας· τὸ δὲ τῆς πορνείας, τέλος ἔχει τὸ τῆς λύπης. Φάγε τὴν χρεῖαν· οὐ γὰρ κεκώλυται ἢ μετὰ συμμετρίας μετάληψις. Φάγε οὖν εὐχαρίστως, ἀλλὰ μὴ καταφάγῃς. Οἱ γὰρ καταφαγάδες μεμίσσηται. Πᾶς ἄνθρωπος ἄπληστος καὶ ἀκόρεστος, ἀτιμίαν καὶ πάθη ἐπίσταται διὰ γαστριμαργίας. Οὐκ ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ γνωστικῷ τε καὶ σώφρονι ἐλομένῳ ὑπὲρ τὸ δέον σιτεύεσθαι. Πᾶν τὸ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν, ἀχρεῖον καθίσταται. Οὐκ οἶσθα, ὅτι ὑπὲρ τὸ δέον βεβρωκῶς Ἰσραὴλ, ἀπελάκτισε καθάπερ ἡμίονος, καὶ ἀπέστη τοῦ τρέφοντος; –Μὴ βαρυνέσθω τὸ σῶμα τοῖς ἀμέτροις βρώμασιν τε καὶ πώμασιν, ἵνα μὴ ἐκ πλησμονῆς νοσήματι βλαβῆς, καὶ τὴν ψυχὴν σκοτασμοῖς περιβάλλῃ, καὶ ταῖς τῶν ἡδονῶν φάλαγγιν ἐκπορευθῆς. –Σαυτὸν ὑπὲρ τὸ δέον σιτεύων, λέληθας τὸν ἐχθρόν σου σιτεύων. Οὐκ ἂν δύναιο τῷ κλύδωνι τῶν παθῶν ἀντιστῆναι, πεφορτωμένος τῇ δαψιλείᾳ τῶν τρυφημάτων. –Παρατεῖσθε δὲ τὸ τρυφᾶν. Ἐλκει γὰρ εἰς πράξεις, ἀφ' ὧν στεναγμοὶ μετὰ τὴν νῆψιν γίνονται. –Εμφυτον τῇ πλησμονῇ ἢ τοῦ ἑτέρου ἐπιθυμία. –Ἀναγκαῖον λεπτῦναί σε τὸ παχυνθὲν σαρκίον, διότι παχεῖα γαστήρ λεπτὸν νοῦν οὐ τίκτει, καὶ μάλιστα ὅτι σχολαστικὸς πολλῆς νήψεως δεῖται. –Φιλήδονος καὶ φιλενδείκτης ὑπάρχων, οὐ μακρὰν ἀφέστηκας τῆς ταρταρείας Χαρύβδεως. –Μὴ ἀγνοήσῃς, ὅτι τῆς εὐφραϊνομένης εὐδαιμονίας οὐδὲν ὑπάρχει κακοδαιμονέστερον. –Ἔργον ἐστὶ τῆς ἀναιδοῦς γαστρὸς κρατῆσαι. Θεὸς ἐστὶ τῶν ἠττωμένων αὐτῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ἀθωωθῆναι τὸν ἀνεχόμενον ταύτης.

ΤΙΤΛ. ΙΔ'. –Περὶ τῶν τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν φυλαττόντων.

Οὐ λαλήσει τὰ χεῖλη μου τὰ ἄνομα, οὐδὲ ἡ ψυχὴ μου μελετήσῃ ἄδικα. Φειδόμενος χειλέων, νοήμων ἔση. Ὅς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν. Ἀντιλογίαν πρᾶττει σιγηρὸς. Ἀγαπῶν ζωὴν αὐτοῦ, φεῖδεται στόματος αὐτοῦ. Περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα, καὶ ἄδικα χεῖλη ἄπῳσαι ἀπὸ σοῦ. 95.1341 Ἄργυρος πεπυρωμένος, γλῶσσα δικαίου. Μετὰ δικαιοσύνην πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου. Οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν, οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Ἀπὸ καρπῶν στόματος ψυχὴ ἀνδρὸς πλησθήσεται αὐτῶν. Ἰασις γλώσσης δένδρον ζωῆς· ὁ δὲ συντηρῶν πλησθήσεται πνεύματος. Κηρία μέλιτος λόγοι καλοὶ, γλύκασμα δὲ αὐτῶν ἴασις

ψυχῆς. Ὅς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα καὶ τὴν γλῶσσαν, τηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Γλῶσσα μαλακὴ συντρίβει ὄστᾶ. Θάνατος καὶ ζωὴ ἐν χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτὴν ἔδονται τοὺς καρποὺς αὐτῆς. Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ὀλισθήσεται ἐν στόματι αὐτοῦ. Λάρυγξ γλυκὺς πληθύνει φίλους αὐτῶν. Τίς δώσει ἐπὶ τοῦ στόματός μου φυλακὴν, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μου σφραγίδα, ἵνα μὴ ἐκπέσῃ ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἡ γλῶσσά μου ἀπολέσῃ με; Ὁ μισῶν λαλιὰν, ἐλαττοῦται κακίαν. Ἀγαθὰ ἐκκεχυμένα, ἐπὶ στόματι κεκλεισμένῳ. Εἶπα, Φυλάξω τὰς ὁδοὺς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με ἐν γλώσση μου. Θεοῦ, Κύριε, φυλακὴν τῷ στόματί μου, καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χεῖλη μου. Ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχύς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειός ἐστι, δυνάμενος χαλιναγωγῆσαι τὸ σῶμα. Τὸ περὶ τὴν φωνὴν ἀσκεῖν σωφρονεῖν, λαγνεΐας ἐστὶ καρτερία. Οὐκ ἴστε ἡλίκον ἐκ Θεοῦ δῶρον ἢ σιωπῆ· φθέγγου δὲ, εἴ τι κρεῖττον σιωπῆς ἔχεις. Ἀγάπα δὲ ἡσυχίαν, ἔνθα κρεῖττον λόγου τὸ σιωπᾶν. Οὐχ ἡδὺ τοῖς πιστοῖς ἀδολεσχία, καὶ λόγων ἀντιθέσεις. Ἀρκεῖ γὰρ καὶ εἰς ἀντικείμενος. Σοφὸς ἀνὴρ καὶ σιγῶν, τὸν Θεὸν τιμᾷ, εἰδὼς καὶ διὰ τί σιγᾷ. Φεΐδου μοι, παρακαλῶ, τοῦ αὐτοῦ ἀκαταστάτου γλώσσης. Χαλεπώτερος γὰρ ὁ τῆς γλώσσης ὀλισθος τοῦ τῶν ποδῶν ὀλίσθου. ΤΙΤΛ. ΙΕ'. –Περὶ τῶν τὴν γλῶσσαν μὴ φυλαττόντων. Ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἀδίκου ἀπόστηθι. Ἀπὸ μᾶστιγος γλώσσης κρύψει σε. Τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν. 95.1344 Ἐξολοθρεύσει Κύριος πάντα τὰ χεῖλη τὰ δόλια, γλῶσσαν μεγαλοῤῥήμονα. Ἠκόνησαν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεις. Ἀνὴρ γλωσσώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσα σου περιέπλεκε δολιότητα. Κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ χειλέων ἀδίκων, καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας. Παγὶς ἀνδρὶ ἰσχυρὰ τὰ ἴδια χεῖλη· ἀλίσκεται δὲ ῥήμασιν ἰδίου στόματος. Ὁ ἄστεγος χεῖλεσιν ὑποσκολιάζων ὑποσκελισθήσεται. Λόγος λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. Ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βουλάς ἐν συνεδρίῳ. Στόμα ἀφρόνων ἀναγγελεῖ κακά. Σκολιὸς ἐν τῷ ἑαυτοῦ στόματι φέρει τὴν ἀπώλειαν. Ἀνὴρ εὐμετάβολος γλώσση ἐμπεσεῖται εἰς κακά. Χεῖλη ἄφρονος ἄγουσιν αὐτὸν εἰς κακά, τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον ἐπικαλεῖται. Στόμα ἄφρονος συντρίβει αὐτὸν, τὰ δὲ χεῖλη αὐτοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. Βόθρος βαθὺς στόμα παρανόμου· ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ Κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. Ἐν πολλοῖς ξύλοις θαλεῖ πῦρ· στόμα δὲ ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίας. Δι' ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπίπτει εἰς παγίδα ὁ ἁμαρτωλός. Ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν. –Περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα, καὶ ἄδικα χεῖλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. –Οἱ ἀπαίδευτοι, ἀκρατεῖς γλώσση. Ἐὰν ἐξελεύσῃς λόγον, ἐξελεύσεται κρίσις, καὶ μάχη. Ὅς ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκούσῃ, ἀφροσύνη καὶ ὄνειδος αὐτῷ ἐστὶ. Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου, καὶ ἡ καρδιά σου μὴ ταχυνάτω τοῦ ἐξενεγκεῖν λόγον πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ. Ἄφρων πληθύνει λόγους. –Μὴ στῆς ἐν λόγῳ πονηρῷ. Ἐνέτειναν γλῶσσαν αὐτῶν ὡς τόξον. Ὁ πλεονάζων λόγον, βδελυχθήσεται. Βέλος πεπηγὸς ἐν μηρῷ σαρκὸς, οὕτως λόγος ἐν κοιλίᾳ μωροῦ. –Ἀνελεῖμων ὁ μὴ συντηρῶν λόγους. Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου γλωσσώδους, καὶ μὴ ἐπιστοιβάσης ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα. –Φοβερὸς ἐν πόλει ἀνὴρ γλωσσώδης. Ὀλίσθημα ἀπὸ ἐδάφους, ἢ ἀπὸ γλώσσης. Πληγὴ μᾶστιγος ποιεῖ μώλωπα, πληγὴ δὲ γλώσσης συγκλάσει ὄστᾶ. –Τὸ ἀργύριόν σου, καὶ τὸ χρυσίον σου κατάδησον, καὶ τοῖς λόγοις σου ποίησον ζυγὸν καὶ σταθμὸν, καὶ τῷ στόματί σου ποίησον θύραν 95.1345 καὶ μοχλόν· πρόσεχε μὴ πως ὀλισθήσης ἐν αὐτῷ, – Πολλοὶ ἔπесαν ἐν στόματι μαχαίρας, καὶ οὐχ ὡς οἱ πεπτωκότες διὰ γλώσσης. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνάμενος χαλιναγωγῆσαι καὶ ὄλον τὸ σῶμα. Εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὄλον τὸ σῶμα αὐτῶν μεταγομεν· ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα μεταγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὀρμὴ τοῦ εὐθύνοντος

βούλεται· οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα σμικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἴδου ὀλίγον πῦρ ἡλικὴν ὕλην ἀνάπτει! Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. Ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίω δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετον κακὸν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Οὐ χρὴ, ἀδελφοί μου. Μὴ τι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ, καὶ τὸ πικρὸν; Κόρος λόγου πολέμιος ἀκοαῖς, ὡς ὑπερβάλλουσα τροφή σώματι. Ὅλισθος ἀνθρώποις γλῶσσα, μὴ λόγῳ κυβερνωμένη. Λόγος ἀπλῶς προσενεχθεὶς ὀλοκλήρους ἀνέτρεψεν οἰκίας, καὶ ψυχὰς ἀπώλεσε καὶ κατέδυσσε. Καὶ τῶν μὲν χρημάτων τὴν ζημίαν διορθοῦσθαι πάλιν ἔνι, λόγον δὲ ἐκπηδήσαντα ἅπαξ ἀνακτῆσαι πάλιν οὐκ ἔνι. Μὴ χελιδῶνας εἰς οἰκίας δέχεσθε, τουτέστι λάλους ἀνθρώπους, καὶ τοὺς περὶ γλῶσσαν ἀνακρατεῖς ὁμοροφίους μὴ ποιεῖσθε. Γλῶσσα κακὴ ἀνθρώπου, πτωσίς αὐτῶ. Καὶ πάλιν· Ἡ γλῶσσά σου, ἀεὶ ξυρὸν ἠκονημένον ἐποίησας δόλον. Καὶ πάλιν· Τί δοθείη, καὶ τί προστεθείη σοὶ πρὸς γλῶσσαν δολίαν; Καὶ πάλιν· Ὁ Θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσης, ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ, καὶ στόμα δολίου ἐπ' ἐμὲ ἠνοίχθη. Καὶ πάλιν· Ἠκόνησαν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν. Τὸν ὄφιν λέγεται δεινὸν ἔχειν τὸ κέντρον τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ ἔστι δεινότερον γλώσσης ἀνθρώπου κακῆς. Λέγεται καὶ σαῦρα χλωρὰ, ἀλλ' οὐκ ἔστι χλωροτέρα τοῦ φλυάρου. Σκορπίου δῆγμα θεραπεύεται, λόγος δὲ κακὸς ἐξερχόμενος ἐκ στόματος φλυάρου πλήσσει τὸν πλησίον αὐτοῦ. Φλόγα πυρὸς κατασβεννύει ὕδωρ, γλῶσσαν δὲ κακὴν οὐδεὶς καταπραΰνει. Ἴππον σκληροτράχηλον δαμάζει χαλινὸς, γλῶσσαν δὲ κακὴν οὐδεὶς δύναται δαμάσαι. Θηρίον ἄγριον εὐχερῶς ἡμεροῦται, γλῶσσα δὲ κακὴ οὐ πραΰνεται. Οὐκ ἔστιν ἐν τῷ κόσμῳ χειρὸν γλώσσης κακῆς. Συγκρούει πόσιν πρὸς πόσιν, οἰκίαν πρὸς 95.1348 οἰκίαν, τέκνα κατὰ γονέων, ἀδελφοὺς κατὰ ἀδελφῶν. Πάντα τὰ κακὰ διὰ γλώσσης.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Δ.

ΤΙΤΛ. Α΄. –Περὶ δυνάμεως Θεοῦ. Κύριος ὁ Θεός σου ἐν σοὶ, Θεὸς μέγας καὶ κραταιός.

Κύριον τὸν πάντων Δεσπότην ἐπικαλέσομαι, τὸν ποιῶντα μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαΐσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Ἐὰν καταβάλλῃ, τίς οἰκοδομήσει; Ἐὰν κλείσῃ κατὰ ἀνθρώπου, τίς ἀνοίξει; Οἶδα ὅτι πάντα δύναται· ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. Τὸν ποιῶντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος, καὶ ἀπολωλότας ἐξεγείροντα. Ὁ παλαιῶν ὄρη, καὶ οὐκ οἶδασιν· ὁ στρέφων αὐτὰ ὄργῃ· ὁ σείων τὴν ὑπ' οὐρανὸν, οἱ δὲ στύλοι αὐτῆς σαλεύονται. Ὁ λέγων ἡλίῳ μὴ ἀνατέλλειν, καὶ οὐκ ἀνατέλλει, κατὰ δὲ ἄστρων κατασφραγίζει. Ὁ τανύσας τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ περιπατῶν χειρῶν σου ἐξαιρούμενος. Ἐὰν καταστρέψῃ τὰ πάντα, τίς ἐρεῖ αὐτῶ, Τί ἐποίησας; Παρ' αὐτῶ σοφία καὶ δυνάμις, αὐτῶ βουλή καὶ σύνεσις. –Παρ' αὐτῶ κράτος καὶ ἰσχύς, αὐτῶ ἐπιστήμη καὶ σύνεσις. Διάγων βουλευτὰς αἰχμαλώτους, κριτὰς δὲ γῆς ἐξέστησε. Καθιζάνων βασιλεῖς ἐπὶ θρόνων, καὶ περιέδησεν ζώνην ὀσφύας αὐτῶν. Ἐξαποστέλλων ἱερεῖς αἰχμαλώτους, δυνάστας δὲ γῆς ἐξέστησεν. Ἐκχέων ἀτιμίας ἐπ' ἄρχοντας, ἀνακαλύπτων βαθέα ἐκ σκότους. Τόξον δυνατῶν ἠσθένησε, καὶ οἱ ἀσθενοῦντες περιεσώσαντο δυνάμιν. Κύριος πτωχίζει καὶ πλουτίζει, ταπεινοὶ καὶ ἀνυψοῖ, καὶ τὰ λοιπά. Σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεται σοὶ; καὶ τὰ

λοιπά. Πάντες οί κύκλω αὐτοῦ οἴσουσι δῶρα, καὶ τὰ λοιπά. Τίς Θεὸς μέγας, ὡς Θεὸς ἡμῶν; σὺ εἶ ὁ Θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια. Δυνατὸς εἶ, Κύριε, καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλω σου, καὶ τὰ λοιπά. –Τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου; –Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας Κυρίου; ἀκουστὰς, καὶ τὰ λοιπά. –Ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν, καὶ ἀπὸ κοπρίας, καὶ τὰ λοιπά. Ἀπειλῶν θαλάσση, καὶ ξηραίνων αὐτήν, καὶ πάντας τοὺς ποταμοὺς ἐξερημῶν. Τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸν οὐρανόν, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακί; τίς ἔστησε τὰ ὄρη σταθμῶ, καὶ τὰς νάπας ζυγῶ; Πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγῶν ἀπὸ κάδου, καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθησαν. Ὁ κατέχων τὸν γῦρον τῆς γῆς, καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ ὡσεὶ ἀκρίδας. Οὕτως λέγει Κύριος· Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Ποῖον οἶκον οἰκοδομή 95.1349 σετέ μοι, ἢ ποῖος τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; Πάντα γὰρ ταῦτα ἐποίησεν ἡ χεὶρ μου, καὶ ἔστιν ἐμὰ ταῦτα πάντα, λέγει Κύριος. Ὁ λυτρωσάμενος αὐτοὺς ἰσχυρὸς, Κύριος παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῶ. Πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, ὡς οὐθὲν ἐλογίσθησαν, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐπιστήσεται τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐρεῖ, Τί ἐποίησας; Τὸ μέγας ἰσχύειν πάρεστί σοι πάντοτε, καὶ κράτει βραχιόνός σου τίς ἀντιστήσεται; Ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον σου. Ἐλεεῖς δὲ πάντας, ὅτι πάντα δύνασαι. Ἡ ἰσχύς σου δικαιοσύνης ἀρχή, καὶ τὸ πάντων σε δεσπόζειν, πάντων φείδεσθαι σε ποιεῖ. Τοῖς κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα. –Τὴν σὴν χεῖρα ἐκφυγεῖν ἀδύνατον. Τίς ἐρεῖ σοι, Τί ἐποίησας; ἢ τίς ἀντιστήσεται τῷ κρίματί σου; Φοβερὸς Κύριος, καὶ σφόδρα μέγας, καὶ θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ. Ὁ φέρων τὰ πάντα ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ μὴ σωματικῶς ἐνεργῶν, μηδὲ χειρουργίας εἰς τὴν δημιουργίαν ἐπιδεόμενος, ἀλλὰ βουλήματι ἀβιάστῳ ἀκολουθοῦσαν ἔχων τὴν φύσιν τῶν γινομένων. –Ὅπου Θεὸς βούλεται, νικάται φύσεως τάξις. Ἡβουλήθη γὰρ, καὶ ἡδυνήθη Φύσεως κρείττων ὁ Θεὸς, καὶ παρ' αὐτοῦ τὸ θέλειν, ὅτι ἀγαθὸς ἔστι, καὶ τὸ δύνασθαι, ὅτι δυνατὸς, καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ὅτι εὐπορος. –Λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐκ τῶν λίθων τούτων, τουτέστι τῶν λατρευόντων τοῖς λίθοις, δύναται ὁ Θεὸς ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

ΤΙΤΛ. Β΄. Περὶ δημιουργίας Θεοῦ· καὶ ὅτι οὐδὲν εἰκὴ γέγονε παρ' αὐτοῦ.

Εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Σὴ ἔστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σὴ ἔστιν ἡ νύξ· σὺ κατήρτισας φαῦσιν καὶ ἥλιον· σὺ ἐποίησας πάντα τὰ ὄρια τῆς γῆς. Σοὶ εἰσιν οἱ οὐρανοὶ, καὶ σὴ ἔστιν ἡ γῆ· τὴν οἰκουμένην, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ ἐθεμελίωσας. –Αὐτοῦ ἔστιν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν. Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε! πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς, ὁ κατασκευάσας φῶς, καὶ ποιήσας σκότος. Ἐγὼ ἐποίησα γῆν καὶ ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῆς. Ἐγὼ τῇ χειρὶ μου ἐστερέωσα τὸν οὐρανόν. Πνεῦμα παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται, καὶ πνοὴν πᾶσαν ἐγὼ ἐποίησα. Κύριος ὁ ποιῶν γῆν ἐν τῇ ἰσχυΐ αὐτοῦ, ἐτοιμάζων τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ ἐξέτεινε τὸν οὐρανόν, καὶ ἀνήγαγε 95.1352 νεφέλας ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς· ἀστραπὰς εἰς ὑέτον ἐποίησε, καὶ ἐξήγαγε φῶς αὐτοῦ. Ὁ κατασκευάσας γῆν εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, ἐνέπλησεν αὐτὴν κτηνῶν τετραπόδων. Ὁ ἀποστέλλων τὸ φῶς, καὶ πορεύεται· ἐκάλεσεν αὐτὸ, καὶ ὑπήκουσεν αὐτῶ τρόμῳ. Οἱ δὲ ἀστέρες ἔλαμψαν ἐν ταῖς φυλακαῖς αὐτῶν, καὶ ἠυφράνθησαν· ἐκάλεσεν αὐτούς, καὶ εἶπον· Πάρεσμεν· ἔλαμψαν μετ' εὐφροσύνης τῷ ποιήσαντι αὐτούς. Ὁ Θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων. Ἐκτίσθη γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα τὰ πάντα, καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον ὀλέθρου, οὐδὲ ἄδου βασιλείον ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀγαπᾷ τὰ ὄντα πάντα, καὶ οὐδὲν βδελύσσει ὧν ἐποίησας. Πῶς δὲ διέμεινεν ἄν τι, εἰ μὴ σὺ ἠθέλησας; Ἐκ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται. Ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ἔκτισε τὰ πάντα κοινῇ, Κύριος μόνος. Οὐκ ἐποίησεν οὐδὲν ἑλλεῖπον· ἐν τοῦ ἐνὸς ἐστερέωσε τὰ ἀγαθὰ· καὶ τίς πλησθήσεται ὀρῶν δόξαν αὐτοῦ;

Τὰ ἔργα Κυρίου, πάντα ἀγαθὰ, καὶ πᾶσαν χρεῖαν ἐν ὥρᾳ αὐτῶν χορηγήσει. Καὶ οὐκ ἔστιν εἶπεῖν· Τοῦτο τούτου πονηρότερον. Πάντα γὰρ ἐν καιρῷ δοκιμασθήσεται. Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα, καὶ ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσοχθεῖ αὐτοῖς. Καὶ ἡ εἰρήνη ἢ παρ' αὐτῶν, ἐστὶν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς. Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου· καὶ συνεξεδόθη τοῖς τροφίμοις τὰ δηλητήρια· μετὰ τοῦ σίτου τὸ κώνειον, μετὰ τῶν λοιπῶν τροφίμων ἑλλέβορος, καὶ ἀκόνιτον, καὶ μανδραγόρας, καὶ ὁ τῆς μήκονος ὀπός. Τί οὖν; ἀφέντες τὸ ἐπὶ τοῖς χρησίμοις τὴν χάριν ὁμολογεῖν, ἐγκαλέσομεν τῷ Δημιουργῷ ἐπὶ τοῖς φθαρτικοῖς ἡμῶν τῆς ζωῆς; ἐκεῖνο δὲ λογιζόμεθα, ὅτι οὐ πάντα τῆς γαστρὸς ἔνεκεν τῆς ἡμετέρας δεδημιούργηται, ἀλλ' ἡμῖν μὲν αἱ ἀποτεταγμέναι τροφαὶ πρόχειροι, καὶ πᾶσιν εὐγνωστοί· ἕκαστον δὲ τῶν γενομένων ἴδιόν τινα λόγον ἐν τῇ κτίσει πληροῖ. Παρὰ Θεοῦ τὸ κακὸν τὴν γένεσιν ἔχειν, οὐκ εὐσεβές ἐστι λέγειν, διὰ τὸ μηδὲν τῶν ἐναντίων παρὰ τοῦ ἐναντίου γίνεσθαι. Οὔτε γὰρ ζωὴ θάνατον γεννᾷ, οὔτε τὸ σκότος φωτὸς ἐστὶν ἀρχή, οὔτε ἡ νόσος υἰείας δημιουργός. Τί οὖν φαμεν; ὅτι τὸ κακὸν, ἐστὶν οὐχὶ οὐσία ζῶσα καὶ ἔμψυχος, ἀλλὰ διάθεσις ἐν ψυχῇ ἐναντίως ἔχουσα πρὸς ἀρετὴν, διὰ τὴν τοῦ καλοῦ ἀπόπτωσιν τοῖς ῥαθύμοις ἐγγινομένη. Μὴ τοίνυν ἔξωθεν τὸ κακὸν περισκόπει, καὶ τῆς ἐν ἑαυτῷ κακίας ἕκαστος ἑαυτὸν ἀρχηγὸν γνωρίζετω. Οὐδὲν εἰκὴ τῶν παρὰ Θεοῦ γενομένων. 95.1353 Οὐχὶ φύσις αὐτῆ τῶν κινήσεων καθ' ἑαυτὴν πονηρὰ, ἀλλ' ἡ τῶν φυσικῶν κινήματων παρατροπὴ τῆς ψυχῆς τὰς ὁρμὰς ὡς πάθη διέβαλεν. Ὁ γὰρ δημιουργὸς τὴν λύραν καλὴν καὶ εὐφθογγὸν ἡρμῶσατο, οἱ δὲ κρούοντες διαφόρως ἄπτονται τῶν χορδῶν· καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς κιθάρας, ὁ μὲν ὕμνον, ὁ δὲ ἀπηχεῖ βλασφημίαν, οὐχ ὡς τῆς τῶν χορδῶν φύσεως τὸ διεστραμμένον ἐχούσης, ἀλλ' ὡς τῆς τῶν ψηλαφῶντων ἀμαθίας παραφθειρούσης τὸ ὄργανον. Ταῖς τῶν κακῶν ἐπισποραῖς αἰτία τῶν ἀνθρώπων ἡ ῥαθυμία. Ἐν τῷ γὰρ καθεύδειν, φησὶ, τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε τὰ ζιζάνια ἀναμέσον τοῦ σίτου. Πάντα ὅσα πεποίηκεν ὁ Θεὸς, καλὰ πεποίηκεν, ἐπιστήμων αὐτὸς ὢν πάντων. Οὔτε γὰρ ὁ δίκαιος ποιήσειεν τι ἄδικον, οὔτε ὁ ἀγαθὸς φαῦλον, ὡσπερ οὐδὲ ἐπιστήμων ἀνεπιστημόνως. Δίκαιος δὲ, καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐπιστήμων ὁ Θεὸς ἐστίν· οὐδὲν ἄρα ἄδικον, οὐδὲ φαῦλον ὁ Θεὸς ἐποίησεν. Ἐνὶ νεύματι βουλήσεως ἃ θέλει συνίστησιν ἐκ μὴ ὄντων, μόνος ὢν αἴδιος, μόνος ὢν ἀναρχος, μόνος ἀπλοῦς οὐσία καὶ βουλήσει.

ΤΙΤΛ. Γ'. –Περὶ δοξολογίας Θεοῦ· καὶ ὅτι χρὴ δοξάζειν καὶ ἀγιάζειν τὸν Θεὸν, καὶ ὅτι τοὺς δοξάζοντας αὐτὸν δοξάζει ὁ Θεός.

Εἶπε Κύριος πρὸς Μωσῆν· Ὅτι οὐκ ἐπιστεύσατε ἀγιάσαι με, διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν, ἣν ἔδωκα αὐτοῖς. Τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, καὶ ὁ ἐξουθενῶν με ἀτιμασθήσεται. Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὄλῃ καρδίᾳ μου. Αἰνῶν ἐπικαλέσομαι τὸν Κύριον, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι. Οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον, αἰνέσατε αὐτὸν, καὶ τὰ λοιπά. Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διὰ παντὸς ἢ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. Ψάλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν, ψάλατε· ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, ψάλατε. Θύσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀποδὸς τῷ Ὑψίστῳ τὰς εὐχὰς σου. Θυσία αἰνέσεως δοξάσει με, καὶ ἐκεῖ ὁδός. Ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ, πᾶσα ἡ γῆ· ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ, ὁ Θεός· ἐξομολογησάσθωσάν σοι. Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεὸν Κύριον, ἐκ πηγῶν Ἰσραὴλ. Αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς, ἄσατε τῷ Θεῷ, ψάλατε τῷ Κυρίῳ. Ἐμνήσθη τὸν Θεοῦ, καὶ ἠψφράνθη, ἠδολέσχησα. Τὰ ἐλέη σου, Κύριε, εἰς τὸν αἰῶνα ἄσομαι· εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. 95.1356 Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ, καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου. Δεῦτε, ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ ἄσμα καινόν. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, πᾶσα ἡ γῆ. Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, αἱ πατρίαι τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ δόξαν καὶ

τιμήν. Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε. Ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ, πᾶσα ἡ γῆ· δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ. Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός μου. Εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ. Ἦδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογία μου. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐπικαλέσασθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ Κυρίου; ἀκουστάς ποιήσει. Ἡ αἴνεσις αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Αἰνεῖτε, παῖδες, Κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα Κυρίου. Εἴη τὸ ὄνομα, κ. τ. ε. Οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε, Κύριε, οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς ἄδου. Σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐν ὀνόματι Κυρίου. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, πάντα τὰ ἔθνη· ἐπαινέσατε. Ἴδου δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, πάντες οἱ δοῦλοι Κυρίου. Ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι καλόν. Ὅτι τὸν Ἰακώβ, κ. τ. ε. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ὅτι ἀγαθὸς ψαλμὸς, τῷ Θεῷ ἡμῶν. Τίμα τὸν Κύριον, καὶ ἰσχύσεις· πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον. Κύριον αὐτὸν ἀγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔσται σου φόβος. Καὶ ἐὰν ἐπ' αὐτῷ πεποιθὼς ἦς, ἔσται σοι εἰς ἀγίασμα. Ὑμνήσατε τῷ Θεῷ ὕμνον καινόν· ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ δοξάζεται ἀπὸ ἄκρου τῆς γῆς. Ἀνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη μου, οὐδὲ ἔλαβές με εἰς τὴν καρδίαν σου, κἀγὼ σε ἰδὼν παρορῶ. Ὑμνεῖτε τὸν Κύριον, βοᾶτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Δότε τῷ Θεῷ ἡμῶν δόξαν πρὸ τοῦ συσκοτάσαι, καὶ πρὸ τοῦ προσκόψαι τοὺς πόδας ὑμῶν ἐπ' ὄρη σκοτεινά. Εἴη τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἔστι. 95.1357 Δεῖ φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ' εὐχαριστίας Θεοῦ, καὶ πρὸς ἀνατολὴν φωτὸς ἐντυγχάνειν αὐτῷ. Ζῶν καὶ ὑγιὴς αἰνέσει τὸν Κύριον. Εὐλόγησον τὸν Κύριον, τὸν ποιήσαντά σε, καὶ μεθύσκοντά σε ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ. Εὐλογήσατε τὸν Κύριον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· δότε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μεγαλωσύνην, καὶ ἐξομολογήσασθε ἐν αἰνέσει αὐτοῦ, ἐν ὧδαῖς χειλέων καὶ ἐν κιννύραις. Κύριον τὸν Χριστὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Τοῦτό ἐστι Θεοῦ ἐνοίκησις, τὸ διὰ τῆς μνήμης ἐνιδρυμένον ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὸν Θεόν. Τὸ ἰλαρὸν καὶ ἄλυπον τῆς ψυχῆς κατάστημα αἱ τῶν ὕμνων παρηγορίαί χαρίζονται. Δόξαζε τὸν Ποιητὴν, ἐν ᾧ ἐκτίσθη τὰ πάντα, εἴτε ὁρατὰ, εἴτε ἀόρατα, εἴτε ἀρχαῖ, εἴτε ἐξουσίαι, καὶ εἴ τινες εἰσιν ἕτεροι λογικαὶ φύσεις ἀκατονόμαστοι. Τὸν Θεὸν γνωρίσωμεν, τὸν Κτίσαντα προσκυνήσωμεν, τῷ Δεσπότη δουλεύσωμεν, τὸν Πατέρα δοξάσωμεν, τὸν τροφέα ἡμῶν ἀγαπήσωμεν, τὸν εὐεργέτην αἰδεσθησώμεθα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν τῆς παρουσίας, καὶ τῆς μελλούσης, καὶ προσκυνοῦντες μὴ λήξωμεν. Τὴν τῆς αἰνέσεως θυσίαν ἱεουργήσωμέν σοι τῷ ἀπροσδεῖ καὶ τελείῳ Θεῷ· ὃς οὐκ ἀπαιτεῖ σωματικὰς θυσίας, ἐν αἷς πλεονεκτοῦσιν οἱ εὐπορώτεροι, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ διαθέσεως καρδίας καθαρὰν ἐξομολόγησιν, ἧς μέτεστι πᾶσιν ἐξ ἴσου τοῖς βουλομένοις. Μνημονευτέον Θεοῦ μᾶλλον, ἢ ἀναπνευστέον. Εὐσεβείας σημεῖον, τὸ συνεχῆ ποιεῖσθαι τῶν θεωτέρων τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ τὸ πυκναῖς ἐντευξέσιν ἐξιλεοῦσθαι. Τὸν Θεὸν ἔργοις σεμνοῖς σέβου, λόγοις δὲ ὕμνει, ἔννοια τίμα. Ἀξίως οὐδεὶς τὸν Θεὸν τιμᾷ, ἀλλὰ δικαίως μόνον, ὅποτε οὐδὲ τοῖς γονεῦσιν ἴσας ἀποδοῦναι χάριτας ἐνδέχεται. Ἀντιγεννησαὶ γὰρ οὐχ οἷόν τε τούτους.

ΤΙΤΛ. Δ'. -Περὶ δικαιολογίας· καὶ τίνες ἐδικαιολογήθησαν πρὸς τὸν Θεόν.

Οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσομαι, ἵνα μακροθυμήσω. Ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ· κενὸς γάρ μου ὁ βίος. Τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐμεγάλυνας αὐτὸν, ἢ ὅτι προσέχεις τὸν νοῦν εἰς αὐτόν; ἢ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ποιήσεις ἕως πρῶτῃ, καὶ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτὸν κρινεῖς; Ἔως τίνος οὐκ ἔαξ με, οὐδὲ προΐη με, ἕως ἂν καταπίω τὸν πτύελόν μου ἐν ὀδύνῃ; Εἰ ἐγὼ ἤμαρτον, τί δυνήσομαι πρᾶξαι, ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων; Διὰ τί ἔθου με κατεντεύκτην σου, εἰμὶ δὲ ἐπὶ σοὶ φορτίον; καὶ διὰ τί οὐκ ἐποιήσω τῆς ἀνο 95.1360 μίας μου λήθην, καὶ καθαρισμὸν τῆς ἀμαρτίας μου; 95.1360 Νυνὶ δὲ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι. Ἐπειδὴ εἰμι ἀσεβῆς, διὰ τί οὐκ ἀπέθανον; Ἐάν τε ἀπολούσωμαι χίονι,

καὶ ἀποκαθάρωμαί χερσὶ καθαραῖς, ἱκανῶς με ἐν ῥύπῳ ἔβαψας. Ἐβδελύξατό με ἡ στολή μου. Οὐ γὰρ εἶ ἄνθρωπος κατ' ἐμὲ, ᾧ ἀνταποκρινοῦμαι, ἵνα ἔλθωμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς κρίσιν. Εἶθε ἦν ὁ μεσίτης ἡμῶν, καὶ διελέγχων, καὶ διακούων ἀναμέσον ἀμφοτέρων. Διὰ τί ἀσεβεῖς ζῶσι, πεπαλαίωvται δὲ καὶ ἐν πλούτῳ; Ὁ σπόρος αὐτῶν κατ' ἐπιθυμίαν ψυχῆς, τὰ δὲ τέκνα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς. Οἱ οἴκοι αὐτῶν εὐθηνοῦσι, φόβος δὲ οὐδαμοῦ· μᾶστιξ δὲ παρὰ Κυρίου οὐκ ἔστιν ἐπ' αὐτοῖς. Μένουσι δὲ ὡσπερ πρόβατα αἰώνια, τὰ δὲ παῖδια αὐτῶν προσπαίζουσιν, ἀναλαμβάνοντα ψαλτήριον καὶ κιθάραν. Συντετέλεσαν ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐτῶν. Πόσαι εἰσὶν αἱ ἀνομίαι μου, καὶ αἱ ἁμαρτίαι μου, δίδαξόν με. Διὰ τί ἀπ' ἐμοῦ κρύπτη; Ἔως τίνος, Κύριε, κεκράζομαι, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσεις; βοήσομαι πρὸς σὲ ἀδικούμενος, καὶ οὐ σώσεις; Τί μοι ἔδειξας κόπους ἐπιβλέπειν; ἐξεναντίας μου γέγονε κρίσις, καὶ ὁ κριτὴς λαμβάνει. Διὰ τοῦτο διεσκέδασται νόμος, ὅτι ἀσεβῆς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον. Ἐνεκεν τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον. Ἀπεκρίθη ἄγγελος Κυρίου, καὶ εἶπε· Κύριε παντοκράτωρ, ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσης τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα, ἃς ὑπερείδες; Τοῦτο ἑβδομηκοστὸν ἔτος. Δίκαιος εἶ, Κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ· πλήν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ· τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται; εὐθνήνησαν δὲ πάντες οἱ ἀθετοῦντες;

ΤΙΤΛ. Ε΄. –Περὶ τῶν δουλευόντων Θεῷ· καὶ ὅτι χρὴ τούτους τιμᾶν, καὶ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν νέμειν.

Εἶπεν ὁ Σαοὺλ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ· Τί οἴσομεν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ; ὅτι οἱ ἄρτοι ἐκλελοίπασιν ἐκ τῶν ἀγγείων ἡμῶν. Καὶ εἶπε τὸ παιδάριον· Ἴδου ἐν τῇ χειρὶ μου τέταρτον σίκλου ἀργυρίου, καὶ δώσεις τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ. Εἶπεν Ἱεροβοὰμ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· Ἀνάστηθι, καὶ λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ ἄρτους καὶ κολλυρίδας τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, καὶ σταφυλὴν, καὶ μέλι. Ἐλαβεν Ἀβδιὸν ἑκατὸν ἄνδρας προφήτας, καὶ ἔκρυπεν αὐτούς ἀνὰ πεντήκοντα ἐν σπηλαίοις, καὶ ἔτρεφεν αὐτούς. Εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς· Ἴδου διαπορεύεται ἐφ' ἡμᾶς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ· ποιήσωμεν αὐτῷ ὑπερῶν, καὶ θῶμεν αὐτῷ ἐκεῖ κλίνην, καὶ τράπεζαν, καὶ λυχνίαν. Ἀντιλαμβανόμενος δικαίου, οὗτος ἀνατελεῖ. Ὡς εἶ τις πηγὴν φράσσοι, καὶ ὕδατος διέξοδον λυμαίνοιτο, οὕτως ἄκοσμον δίκαιον πεπτωκέναι ἐνώπιον ἀσεβοῦς. 95.1361 Ὅς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθός. Ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον, οὐ καλὸν, οὐδὲ ὄσιον. Εὐποίησον εὐσεβεῖ, καὶ εὐρήσεις ἀνταπόδωμα, καὶ εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Ὑψίστου. Οἱ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες, μεριστὰι τῶν ἐκείνοις ἀποκειμένων στεφάνων εἰσὶν. Οὐκ ἔστι μέγα τὸ φροντίζειν ἄνδρὸς δικαίου. Ἀλλὰ χάριν λαμβάνει ὁ καταξιούμενος διακονεῖν αὐτῷ.

ΤΙΤΛ. Σ΄. –Περὶ διαγνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ· καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ μὴ ἀπὸ τῶν λόγων χρὴ δοκιμάζειν ἕκαστον.

Στολισμὸς ἄνδρὸς, καὶ βῆμα ποδός, καὶ γέλως ὀδόντων ἀναγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ. Ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκειται. Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἳ τινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες. Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Ἐκαστον δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκειται. Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα. Ἐνδέχεται μὲν, ᾧ παιδίον, λέγειν μὲν εὖ, φαῦλον δὲ ὑπάρχειν, πρᾶσσοντα δὲ εὖ, φαῦλον εἶναι ἀδύνατον.

ΤΙΤΛ. Ζ΄. –Περὶ δικαίων, καὶ εὐχῆς παρ' αὐτῶν γινομένης· καὶ ὅτι φυλάττει αὐτοὺς ἐκ πειρασμῶν.

Προσεύξατο Ἀβραὰμ πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ ἰάσατο Ἀβιμέλεχ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰς παιδίσκάς, καὶ ἔτικτον. Οὐκ ἀφελεῖ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ καθιεῖται αὐτοὺς εἰς νίκος, καὶ ὑψωθήσονται. Ἴδου οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτὸν, καὶ τὰ λοιπά. Πολλὰ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν. –Ὁφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δεήσεις αὐτῶν. Ὑποστηρίζει δὲ τοὺς δικαίους ὁ Κύριος. Γινώσκει Κύριος τὰς, κ. τ. ε. Φυλάσσει Κύριος πάντα τὰ ὁστὰ αὐτῶν· ἔν ἐξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται. Συνθέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως. Εὐχὴ κατευθυνόντων δεκτὴ παρὰ Θεῶ. Διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δόξα. Ἐπαύλεις δικαίων εὐλογοῦνται. Εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου. Φῶς δικαίους διὰ παντός. 95.1364 Οἶκος δικαίων ἰσχύς πολλή. Δίκαιος ἐν χαρᾷ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσται. Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει· ἀντ' αὐτοῦ παραδίδεται ἀσεβῆς. Μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐλυτρώσάμην σε· ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου· ἐμὸς εἶ σύ. Καὶ ἐὰν διαβαίνης δι' ὕδατος, μετὰ σοῦ εἶμι, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλείσουσί σε· καὶ ἐὰν διέλθης διὰ πυρὸς, οὐ μὴ κατακαυθῆς. Πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. Οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι. Καὶ δίκαιοι πολλοὶ περιστατικοῖς περιπίπτουσιν, ἀλλὰ ταῦτα μάστιγες οὐκ εἰσὶ.

ΤΙΤΛ. Η΄. –Περὶ δικαίων, ὅτι περιφρονοῦνται καὶ διασύρονται.

Δίκαιοι καταγελῶνται. Παραδίδονται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβῶν. Δίκαιος ἀνὴρ καὶ ἄμεμπτος ἐγεννήθη εἰς χλεύασμα. Ὅσιος ἀκάθαρτος παρὰ κακουργοῖς. Ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισοῦσι δίκαιον. Ὅψονται τὸν δίκαιον, καὶ ἐξουθενήσουσιν, αὐτοὺς δὲ ὁ Κύριος ἐκγελάσεται. Καὶ ἔσονται μετὰ τοῦτο εἰς πτώμα ἄτιμον, καὶ εἰς ὕβριν ἐν νεκροῖς δι' αἰῶνος. Στήσεται ὁ δίκαιος ἐν παρρησίᾳ πολλῇ κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων αὐτὸν, καὶ τῶν ἀθετούντων τοὺς πόνους αὐτοῦ. Ἴδόντες δὲ ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, καὶ ἐκοθήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας. Ἐροῦσι γὰρ ἐν αὐτοῖς μετανοοῦντες· Οὗτος ἦν ὃν ἔσχομέν ποτε εἰς γέλωτα, καὶ εἰς παραβολὴν ὄνειδισμοῦ. Οἱ ἄφρονες τὸν βίον αὐτοῦ ἐλογισάμεθα μανίαν, καὶ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν ἄτιμον. Πῶς κατελογίσθη ἐν υἱοῖς Θεοῦ, καὶ ἐν ἀγίοις ὁ κληρὸς αὐτοῦ; Ἄρα ἐπλανήθημεν ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας, καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης φῶς οὐκ ἔλαμψεν ἡμῖν. Ἀνομίας ἐπλήσθημεν τρίβοις καὶ ἀπωλείας, καὶ ὠδεύσαμεν τρίβους ἀβάτους, τὴν δὲ ὁδὸν Κυρίου οὐκ ἔγνωμεν. Πάντες οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσονται. Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Παραδίδονται πολλάκις καὶ δίκαιοι εἰς χεῖρας ἀσεβῶν· οὐχ ἵνα ἐκεῖνοι τιμηθῶσιν, ἀλλ' ἵνα αὐτοὶ δοκιμασθῶσιν. Οὐ δυνατὸν τοὺς ἐν ἀρετῇ ζῶντας παρὰ πάντων ἀκούειν καλῶς Οὐκ ἔστι τὸν ἀρετῆς ἐπιμελούμενον μὴ πολλοὺς ἔχειν ἐχθρούς.

ΤΙΤΛ. Θ΄. –Περὶ δανειζόντων καὶ δανειζομένων.

Ἐὰν ἀργύριον ἐκδανείσης τῷ ἀδελφῷ σου, οὐκ ἔση αὐτῷ κατεπίγειον· οὐκ ἐπιθήσεις αὐτῷ τόκον. 95.1365 Ζήσεται ὁ ἀδελφός σου μετὰ σοῦ. Τὸ γὰρ ἀργύριόν σου οὐ δώσεις αὐτῷ ἐπὶ τόκῳ καὶ ἐπὶ πλεονασμῷ. Οὐ δώσεις αὐτῷ ἐπὶ τόκῳ τὰ βρώματά σου. Δανεῖον δανειεῖς τῷ πλησίον σου ὅσον ἐπιδέηται, καὶ οὐ λυπηθήσῃ τῇ καρδίᾳ σου, διδόντος σου αὐτῷ· καὶ εὐλογῆσει σε Κύριος. Οὐκ ἐκτοκιεῖς τῷ ἀδελφῷ σου τόκον βρωμάτων, καὶ τόκον παντός πράγματος, οὗ ἐὰν ἐκδανείσης τῷ ἀδελφῷ σου. Ἐὰν ὀφείλημα ἦ ἐν τῷ πλησίον σου ὀτιοῦν, οὐκ εἰσελεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐνεχυράσαι τὸ ἐνέχυρον. Ἐξω στήση, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος, οὗ τὸ δανεῖόν σου

ἔστιν, ἐξοίσει σοι τὸ ἐνέχυρον ἕξω. Ἐὰν δὲ ὁ ἄνθρωπος πείνηται, οὐ κοιμηθήσῃ ἐν τῷ ἐνεχύρῳ αὐτοῦ. Ἀποδώσεις τὸ ἐνέχυρον αὐτοῦ περὶ δυσμὰς ἡλίου, καὶ κοιμηθήσεται ἐν τῷ ἱματίῳ αὐτοῦ, καὶ εὐλογήσῃ σε, καὶ σοὶ ἔσται ἔλεημοσύνη ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου. Δανεῖζει ὁ ἄμαρτωλός, καὶ οὐκ ἀποτίσει· ὁ δὲ δίκαιος οἰκτεῖρει, καὶ δίδωσι. Χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτεῖρων καὶ κυχρῶν. Δίκαιος οἰκτεῖρει καὶ κυχρᾶ. Ὁ πληθύνων πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ τόκου καὶ πλεονασμοῦ, τῷ ἐλεοῦντι πτωχοὺς συνάγει αὐτόν. Δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων, ἐπισκοπὴν ἀμφοτέρων ποιεῖται ὁ Κύριος. Μὴ ἔστω ἡ χεὶρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λαβεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη. Μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυροτέρῳ σου· καὶ ἔὰν δανείσῃς ὡς ἀπωλεκῶς γενοῦ. Δάνεισον τῷ πλησίον σου ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ. Πολλοὶ ὡς εὕρημα ἐνόμισαν δάνος, καὶ παρέσχον κόπους τοῖς βοηθήσασιν αὐτοῖς. Βαρέα ταῦτα ἀνθρώπῳ ἔχοντι φρόνησιν, ἐπιτίμησις οἰκίας, καὶ ὄνειδισμὸς δανειστοῦ. Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι, μὴ ἀποστραφῆς. Ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ ἄμαρτωλοὶ ἄμαρτωλοῖς δανεῖζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. Τῷ ὄντι ὑπερβολὴν ἀπανθρωπίας ἔχει, τὸν μὲν τῶν ἀναγκαίων ἐνδεῶς ἔχοντα, ζητεῖν δάνεισμα εἰς παραμυθίαν τοῦ βίου, τὸν δὲ μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ κεφαλαίῳ, ἀλλ' ἐπινοεῖν ἐκ τῶν συμφορῶν τοῦ πένητος προσόδους ἑαυτῷ, καὶ εὐπορίας συνάγειν. Ὁ μὲν οὖν Κύριος ἐναργῶς ἡμῖν διετάξατο, λέγων· Καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι, μὴ ἀποστραφῆς. Ὁ δὲ φιλάργυρος ὄρων ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἄνδρα κατακαμπτόμενον, πρὸ τῶν γονάτων ἰκετεύοντα, τί οὐ ποιοῦντα ταπεινὸν, τί οὐ φθειγόμενον, οὐκ ἐλεεῖ παρ' ἀξίαν πράττοντα, οὐ λογίζεται τὴν φύσιν, οὐκ ἐνδίδωσι ταῖς ἰκεσίαις, ἀλλ' ἄκαμπτος καὶ ἀμείλικτος ἔστηκεν, οὔτε δεήσεσιν εἰκῶν, οὐ δάκρυσιν ἐπικλῶμενος, ἐπιμένων τῇ ἀρνήσει, ἐπομνύμενος καὶ ἐπ' 95.1368 ἀρώμενος ἑαυτῷ, ἢ μὴν ἀπορεῖν παντελῶς, καὶ περισκοπεῖν καὶ αὐτὸς, εἴ τινα εὕρη τῶν δανειζόντων, καὶ πιστούμενος τὸ ψεῦδος διὰ τῶν ὄρκων, κακὸν παρεμπόρευμα τῆς ἀπανθρωπίας τὴν ἐπιπορκίαν προσκτώμενος. Ἐπειδὴν δὲ ὁ ζητῶν τὸ δάνειον, τόκων μνησθῆ, καὶ ὑποθήκας ὀνομάσῃ, τότε καταβαλὼν τὴν ὄφρυν προσημεΐδιασε, καὶ πού καὶ πατρῶας φιλίας ἐμνήσθη, καὶ συνήθη εἶπε καὶ φίλον. Καὶ ὀψόμεθα, φησὶ, εἴ πού τί ἐστὶν ἡμῖν ἀποκείμενον ἀργύριον. Ἔστι δὲ παρακαταθήκη φίλου ἀνδρὸς ἐπ' ἐργασίᾳ παραθεμένου ἡμῖν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν βαρεῖς ἐπ' αὐτῷ τοὺς τόκους ὥρισεν, ἡμεῖς δὲ πάντως ἐπανήσομέν τι, καὶ ἐπελάττωσιν τοῖς τόκοις δώσομεν. Τοιαῦτα κατασχηματιζόμενος, καὶ τοιούτοις λόγοις ὑποφαίνων, δελεάζων τὸν ἄθλιον, γραμματείοις αὐτὸν προκαταδήσας, καὶ πρὸς τῇ καταπονύσει πενία, ἔτι καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνδρὸς προσαφελόμενος ὥχετο. Ὁ γὰρ τόκοις ἑαυτὸν ὑπεύθυνον καταστήσας, ὧν τὴν ἔκτισιν οὐχ ὑφίσταται, δουλείαν ἀυθαίρετον κατεδέξατο διὰ βίου. Χρήματα, εἶπέ μοι, καὶ πόρους ἐπιζητεῖς παρὰ τοῦ ἀπόρου, καὶ εἰ πλουσιώτερόν σε ἀποφαίνειν ἠδύνατο, τί ἐζήτηι παρὰ τὰς θύρας τὰς σὰς; Ἐπὶ συμμαχίαν ἐλθὼν, πόλεμον εὕρεν, ἀλεξιφάρμακα ἐπιζητῶν, δηλητηρίοις ἐνέτυχεν· δέον παραμυθεῖσθαι τοῦ ἀνδρὸς τὴν πτωχίαν, σὺ δὲ πολυπλασιάζεις, τὴν ἔνδειαν ἐκκαρποῦσθαι ζητῶν τὸν ἔρημον; Ψεύδους ἀρχὴ τὸ δανείσασθαι, ἀχαριστίας ἀφορμὴ, ἐπιπορκίας τε καὶ ἀγνωμοσύνης. Οὐ νύκτες ἐκείνῳ ἀνάπαυσιν φέρουσιν, οὐχ ἡλῖος τερπνός, ἀλλὰ δυσχεραίνει τὸν βίον, μισεῖται ἡμέρας προθεσμίαν ἐπειγομένης, φοβεῖται τοὺς μῆνας ὡς τόκων, πατέρας. Κἂν καθεύδῃ, ἐνύπνιον βλέπει τὸν δανειστήν, κακὸν ὄναρ τῇ κεφαλῇ παριστάμενον. Κἂν γρηγορεῖ, ἔννοια αὐτῷ καὶ φροντίς ὁ τόκος ἐστίν. Δανειστοῦ, φησὶ, καὶ χρεωφειλέτου ἀπαντησάντων ἀλλήλοις, ἐπισκοπὴν ἀμφοτέρων ποιεῖται ὁ Κύριος. Ὁ μὲν ὡσπερ κύων ἐπιτρέχει τῇ ἄγρᾳ· ὁ δὲ ὡσπερ ἔτοιμον θήραμα καταπτήσσει τὴν συντυχίαν· ἀφαιρεῖται γὰρ αὐτοῦ τὴν παρρησίαν τὸ πένεσθαι. Ἀμφοτέρων οἱ ψῆφοι ἐπὶ δακτύλων· τοῦ μὲν χαίροντος τῇ αὐξήσει τῶν

τόκων, τοῦ δὲ στενάζοντος τῇ προσθήκῃ τῶν συμφορῶν. Πίνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, τουτέστι, τὰς οἰκείας ἀφορμὰς περισκόπει. Μὴ ἐπ' ἀλλοτρίας πηγὰς βιάδιζε, ἀλλ' ἐξ οἰκείων λιβάδων συνάγαγε σεαυτῷ τὰς παραμυθίας τοῦ βίου. Μὴ βιάδιζε ἐπ' ἀλλοτρίας θύρας. Φρέαρ γὰρ τῷ ὄντι τὸ ἀλλότριον, ἐστίν. Βέλτιον ταῖς κατὰ μικρὸν ἐπινοίαις τὴν χρεῖαν παραμυθήσασθαι, ἢ ἀθρόως ἐπαρθέντα τοῖς ἀλλοτρίοις, ὕστερον πάντων ὁμοῦ τῶν προσόντων ἀπογυμνοῦσθαι. Εἰ μὲν οὖν ἔχεις πόθεν ἀποδῶς, τί οὐχὶ τὴν παροῦσαν ἔνδειαν ἐκ τούτων τῶν ἀφορμῶν διαλύεις; Εἰ δὲ ἀπορεῖς πρὸς τὴν ἔκτισιν, κακῶ κακὸν θεραπεύεις. Μὴ δέξῃ πολιορκοῦντά σε δανειστήν· μὴ ἀνάσχη ὥσπερ ἄλλο τι θήραμα ἀναζητεῖσθαι καὶ ἐξιχνεύεσθαι. Ψεύδους ἀρχὴ τὸ δανείσασθαι. Ἄλλα ῥήματα τοῦ δανειζομένου, 95.1369 καὶ ἄλλα τοῦ ἀπαιτουμένου. Εἶθε σοι μὴ ἀπήντησα τότε, οὐχὶ δὲ ἄκοντός μου ὑπέβαλες τῇ χειρὶ τὰ χρήματα· ὑπόχαλκον δέ σου τὸ χρυσίον, καὶ παρακεκομμένον τὸ νόμισμα. Εἶτε οὖν φίλος ὁ δανείζων, μὴ ζημιωθῆς αὐτοῦ τὴν φιλίαν· εἶτε ἐχθρὸς, μὴ γένη τῷ δυσμενεῖ ὑποχέριος. Μικρὸν ἐγκαλλωπισάμενος τοῖς ἀλλοτρίοις, ὕστερον καὶ τῶν πατρῶων ἐκστήσῃ. Πένης εἶ νῦν; ἀλλ' ἐλεύθερος. Δανεισάμενος δὲ, οὐδὲ πλουτήσεις, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρεθήσῃ. Δοῦλος τοῦ δεδανεικότος ὁ δανεισάμενος· καὶ δοῦλος μισθοφόρος, ὁ ἀπαραίτητον ἔχων τὴν λειτουργίαν. Οἱ κύνες λαβόντες ἡμεροῦνται, ὁ δὲ δανειστής λαμβάνων προσερεθίζεται. Οὐ γὰρ παύεται ὑλακτῶν, ἀλλὰ τὸ πλεον ἐπιζητεῖ. Ἐὰν ὁμνύης, ἀπιστεῖ· ἐρευνᾷ τὰ ἐνδόν, τὰ συναλλάγματά σου πολυπραγμονεῖ. Ἐὰν προΐης τοῦ δωματίου, ἔλκει πρὸς ἑαυτὸν, καὶ κατασύρει. Ἐὰν δὲ ἔνδον σεαυτὸν κατακρύψῃς, ἐφέστηκε τῇ αὐλαίᾳ, καὶ θυρακρουστεῖ· ἐπὶ γαμετῆς καταισχύνει, ἐπὶ φίλων καθυβρίζει, ἐν ταῖς ἀγόραις ἄγχει· κακὸν συνάντημα ἑορτῆς, ἀβίωτόν σοι κατασκευάζει τὸν βίον. Ἀλλὰ μεγάλη, φησὶν, ἡ ἀνάγκη. Τί ὄφελός σοι τὴν σήμερον ὑπερθέσθαι; Πάλιν γὰρ ἤξει σοι ἡ πενία ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεὺς, καὶ ἡ αὐτὴ ἀνάγκη μετὰ προσθήκης παρέσται. Τὸ γὰρ δάνος οὐκ ἀπαλλαγὴν παντελῆ, ἀλλὰ μακρὰν ἀναβολὴν τῆς ἀμηχανίας παρέχεται. Τόκος οἶμαι διὰ τὴν πολυγονίαν τοῦ κακοῦ προσηγόρευται. Πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; Ἡ τάχα τόκος λέγεται διὰ τὰς ὠδῖνας καὶ λύπας, ἃς ἐμποιεῖν ταῖς ψυχαῖς τῶν δανειζομένων πέφυκεν. Ὡσπερ ἡ ὠδὶς τῇ τικτούσῃ, οὕτως ἡ προθεσμία τῷ ὑποχρέῳ παρίσταται. Τόκος ἐπὶ τόκῳ, πονηρῶν γονέων πονηρὸν ἔκγονον. Ταῦτα δὲ λεγέσθω γεννήματα ἐχιδνῶν, τὰ τῶν τόκων ἀποκυήματα. Τὰς ἐχιδνας λέγουσι τὴν γαστέρα τῆς μητρὸς διεσθιούσας τίκτεσθαι, καὶ οἱ τόκοι τοὺς οἴκους τῶν ὀφειλόντων ἐκφαγόντες ἀπογεννῶνται. Δὸς τὸ οἶκοι κείμενον ἀργύριον, μὴ βαρύνων αὐτὸ ταῖς προσθήκαις, καὶ ἀμφοτέροις ἤξει καλῶς. Σοὶ μὲν ὑπάρξει τὸ ἐκ τῆς φυλακῆς ἀσφαλῶς, τῷ δὲ λαβόντι τὸ ἐκ τῆς χρήσεως κέρδος. Εἰ δὲ καὶ προσθήκην ἐπιζητεῖς, ἀρκέσθητι τοῖς παρὰ τοῦ Κυρίου. Αὐτὸς ὑπὲρ τῶν πενήτων τὸν πλεονασμὸν ἀποτίσει. Παρὰ τοῦ ὄντως φιλανθρώπου ἀνάμενε τὰ φιλάνθρωπα. Ἄ γὰρ λαμβάνεις, ταῦτα μισανθρωπίας οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀπολείπει. Ἀπὸ συμφορῶν κερδαίνεις, ἀπὸ δακρύων ἀργυρολογεῖς, τὸν γυμνὸν ἄγχεις, τὸν λιμώττοντα τύπτεις· ἔλεος οὐδαμοῦ. Τὰ ἐντεῦθεν κέρδη, φιλάνθρωπα ὀνομάζεις; Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὴν μισανθρωπίαν φιλανθρωπίαν προσαγορεύοντες. Ἐκατοστολόγοι καὶ δεκατοστολόγοι τινὲς, φρικτὰ καὶ ἀκουσθῆναι ὀνόματα· μηνιαῖοι ἀπαιτηταί, ὥσπερ οἱ τὰς ἐπιληψίας ποιοῦντες, κατὰ τὰς περιόδους τῆς σελήνης ἐπιτιθέμενοι τοῖς πτωχοῖς, πονηρὰ δόσις 95.1372 ἑκατέρῳ, καὶ τῷ διδόντι, καὶ τῷ λαμβάνοντι, τῷ μὲν εἰς χρήματα, τῷ δὲ εἰς ψυχὴν φέρουσαν τὴν ζημίαν. Ὁ γεωργὸς τὸν στάχυν λαβὼν, τὸ σπέρμα πάλιν ὑπὸ τὴν ρίζαν οὐκ ἐρευνᾷ· σὺ δὲ καὶ τοὺς καρποὺς ἔχεις, καὶ οὐκ ἀφίστασαι τῶν ἀρχαίων· ἄνευ γῆς φυτεῦεις, ἄνευ σπορᾶς θερίζεις. Ἄδηλον τίνοι συνάγεις. Ὁ μὲν δακρύων ἐν τοῖς τόκοις πρόδηλος, ὁ δὲ ἀπολαύειν μέλλων τῆς ἀπὸ τούτων περιουσίας, ἀμφίβολος. Ἄδηλον γὰρ εἰ μὴ ἑτέροις τὴν ἐπὶ τῷ πλούτῳ χαρὰν

ἀφήσεις, τὸ ἐκ τῆς ἀδικίας κακὸν σεαυτῷ θησαυρίσας. Μῆτε οὖν τὸν θέλοντα δανείσασθαι ἀποστραφῆς, καὶ τὸ ἀργυρίον σου μὴ δῶς ἐπὶ τόκῳ, ἵνα, ἐκ Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης διδαχθεῖς, μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος πρὸς τὸν Κύριον ἀπίης, ἐκεῖ τοὺς τόκους τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀποληψόμενος. Ἐπειδὴν εὖρωσι τοὺς ὀφειλόντας οἱ ἄνθρωποι, ὥσπερ θήραμα καὶ ἄγρην εὐρόντες, οὕτως γεγήθασιν, καὶ πάντα ποιῶσιν, ὅπως τὸ πᾶν ἀποίωσι. Κἂν μὴ δυνηθῶσι διὰ τὴν πενίαν τῶν ὀφειλόντων, τὴν ὑπὲρ τῶν χρημάτων ὀργὴν εἰς τὸ ταλαίπωρον τῶν ἀθλίων σῶμα ἐκχέουσιν, αἰκίζόμενοι, καὶ τύπτοντες, καὶ μυρία αὐτοῖς διατιθέντες κακά. Διάρρηξον, ἄνθρωπε, γραμματεῖον ἄδικον, ἵνα οὕτως ἡ ἀμαρτία λυθῇ. Ἐξάλειψον βαρυτάτων τόκων ὁμολογίαν, ἵνα τέκη τὰ συνήθη ἢ γῆ· χαλκοῦ γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ τῶν ἀγόνων παρὰ φύσιν γεννώντων, ἢ κατὰ φύσιν τίκτουςα γίνεται στεῖρα, καὶ πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐνοικούντων κατεδικάσθη τὴν ἀκαρπίαν. Πῶς οὖν διατραφῶ, φησίν; Ἔχεις χεῖρας, ἔχεις τέχνην· μισθαροῦ, διακόνει. Πολλὰ ἐπίνοια τοῦ βίου, πολλὰ ἀφορμαί. Ἄλλ' ἀδυνάτως ἔχεις; Προσαίτει παρὰ τῶν κεκτημένων. Ἄλλ' αἰσχρὸν τὸ αἰτεῖν; Αἰσχροτέρου μὲν τὸν δανεισάμενον ἀποστερεῖν. Ὁ μύρμηξ δύναται μῆτε προσαιτῶν, μῆτε δανειζόμενος διατρέφεσθαι· καὶ μέλισσα τὰ λείψανα τῆς οἰκείας τροφῆς βασιλεῦσι χαρίζεται· οἷς οὔτε χεῖρα, οὔτε τέχνας ἢ φύσις ἔδωκε· σὺ δὲ τὸ εὐμήχανον ζῶον, ὁ ἄνθρωπος, μίαν τῶν πασῶν μηχανῶν οὐχ εὐρήσεις πρὸς τὴν τοῦ βίου διαγωγὴν; Ὡ πόσους ἀπώλεσε τὰ ἀλλότρια ἀγαθὰ! Πόσοι ὄναρ πλουτήσαντες ὑπεραπέλαυσαν τῆς ζημίας! Ἀλλὰ πολλοὶ, φησίν, καὶ ἐκ δανεισμάτων ἐπλούτησαν. Πλείους, δὲ οἶμαι, καὶ βρόχων ἦψαντο. Σὺ δὲ τοὺς μὲν πλουτήσαντας βλέπεις, τοὺς δὲ ἀπαγξαμένους οὐκ ἀριθμεῖς, οἱ τὴν ἐπὶ ταῖς ἀπαιτήσεσιν αἰσχύνην μὴ φέροντες, τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον τοῦ ἐπονειδίστως ζῆν προετίμησαν. Εἶδον ἐγὼ ἔλεεινὸν θέαμα, παῖδας ἐλευθέρους ὑπὸ χρεῶν πατρικῶν ἐλκομένους εἰς τὸ πρατήριον. Οὐκ ἔχεις καταλιπεῖν χρήματα τοῖς παισίν; Μὴ προσαφέλη καὶ τὴν εὐγένειαν. Οὐδεὶς πενίαν πατρὸς ἐνεκλήθη ποτέ. 95.1373 Ὁφλημα πατρῶν εἰς δεσποτήριον ἄγει. Μὴ καταλείπης γραμματεῖον ὥσπερ ἄραν πατρικὴν εἰς παῖδας καταβαίνουσαν καὶ ἐγγόνους.

ΤΙΤΛ. Γ'. –Περὶ δεσποτῶν καὶ οἰκοδεσποτῶν· καὶ ὅτι οὐ χρὴ αὐτοὺς φορτικὸς εἶναι, ἀλλ' ἠπίους τοῖς συνοῦσι.

Ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ, κληρονομήσει ἀνέμους. Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ φαντασιοσκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου. Εἰ ἔστι σοι οἰκέτης, ἔστω ὡς σὺ· ὅτι ἐν αἵματι ἐκτῆσω αὐτόν. Ἐὰν κακώσης αὐτόν, καὶ ἀπάρας ἀποδράσῃ, ἐν ποίᾳ ὁδῷ ζητήσεις αὐτόν; Οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι Κύριος καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ἐστὶν ἐν οὐρανῷ. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχετε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς Κύριον ἔχετε ἐν οὐρανῷ. Ἐνδίκως καταδουλωσάμενος ὁ πατὴρ ἀφήκε σοὶ δοῦλον. Δὸς αὐτῷ τὴν ἐλευθερίαν, κἀκεῖνῳ κουφοτέραν ποιήσεις τὴν βάσανον, καὶ σεαυτῷ τὴν ἀληθινὴν ἐλευθερίαν παρασκευάσεις. Τίς δεσπότης, ἢ δοῦλος; ἢ φαύλη τομῆ. Εἷς πᾶσι πλάστης, εἷς νόμος, κρίσις μία. Ὑπηρετουμένους ὡς σύνδουλος βλέπε. Ὅταν λυθῆς, φάνηθι τιμιώτερος. Οἱ λεγόμενοι δεσπότες, δόξη μόνον, οὐ πρὸς ἀλήθειαν ὀνομάζονται. Κύριος γεννητὸς πρὸς ἀλήθειαν οὐδεὶς, κἂν ἀπὸ περάτων εἰς πέρατα εὐρύνας τὴν ἡγεμονίαν ἀνάψῃται. Μόνος δὲ ὁ ἀγέννητος ἀψευδῶς ἡγεμῶν. Κἂν, ὡς λέγεις αὐτὸς, οὐδένα θλίβεις, οὐ τύπτεις, οὐκ ἐκπιέζεις, οὐκ ἀδικεῖς, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν συνδιατριβόντων σοὶ ὑποίσεις φοβερὸν λογοθέσιον. Μὴ τις σφοδρῶ λιμῷ κάταγχε τοὺς σεαυτοῦ δούλους, ἄνθρωπε, ἀλλ' ὅσον εἰς ἀλλοτρίους εὐψυχεῖς, καὶ χαρίζῃ τοῖς ἔξωθεν αἰτιοῦσι διὰ κενοδοξίαν, τοσοῦτον διὰ Θεὸν χορήγησον τοῖς ἰδίῳις οἰκέταις, ἵνα μηδὲν περαιτέρω σημάνω.

ΤΙΤΛ. ΙΑ΄. –Περὶ διδασκάλων.

Ἴδου ἐγὼ, καὶ τὰ παιδιά ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Τάδε λέγει Κύριος, Ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἐξ ἀναξίου, ὡς στόμα μου ἔση, καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ, καὶ οὐκ ἀποστρέψεις πρὸς αὐτούς. Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. 95.1376 Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε. Ἀξιοπιστία τοῦ διδάσκοντος εὐπαράδεκτον μὲν τὸν λόγον καθίστησι, προσεχεστέρους δὲ τοὺς μαθητευομένους παρασκευάζει. Τροφή γὰρ ἔστιν ἡ διδάξις καὶ τοῦ τρέφοντος. Τότε μάλιστα οἱ μαθηταὶ εἰς τὸν τῶν ἀγαθῶν ἀνάγονται ζῆλον, ὅταν παρὰ τῶν διδασκάλων ἔχωσι τὰ παραδείγματα. Διδάσκων τις μανθάνει πλεόν, καὶ λέγων συνακροᾶται πολλάκις τοῖς ὑπακούουσιν αὐτοῦ. Παιδείας σύμβολον ἡ ῥάβδος. Ἄνευ γὰρ τοῦ δυσωπηθῆναι, καὶ περὶ ἐνίων ἐπιπληχθῆναι, νουθεσίαν ἐνδείξασθαι καὶ σωφρονισμὸν ἀμήχανον. Οὐχ ὡς δύναται διδάσκειν ὁ διδάσκαλος, οὕτω καὶ μανθάνειν ὁ γνῶριμος. Ἐπειδὴ ὁ μὴν τέλειος, ὁ δὲ ἀτελής ἔστιν. Ὅθεν προσήκει στοχάζεσθαι τῆς τοῦ παιδευομένου δυνάμεως. Ἐπίστησον, ὁ διδάσκων, καὶ ἐξέτασον ἀκριβῶς ἀκοὴν τοῦ μανθάνοντος. Εὐήθης γὰρ ὁ κωφῷ διαλεγόμενος, καὶ μάταιος ὁ λίθον νουθετῶν. Καὶ σὺ ἔνοχος ἀμαρτίας σεαυτῷ ἔση, ὁ μὴ ἐπισκεψάμενος, ὅπως, καὶ πηνίκα, καὶ πότε δεῖ λόγον προέσθαι σοφίας. Ὁ λαβῶν χάριν, ὀφείλει ἀφθόνως παραδιδόναι τοῖς θέλουσι μανθάνειν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος εἶπε, Δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Τῷ γὰρ λαβόντι, καὶ μὴ μεταδιδόντι, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ οὐ μόνον δικαίους δίδωσι τὴν χάριν, ἀλλὰ καὶ ἀμαρτωλοῖς. Ἐπειδὴ ἀφθονός ἔστιν ὁ Θεὸς καὶ ἀπροσωπόληπτος, καὶ ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους· καὶ οὐ παρορᾷ τὸν ἀμαρτάνοντα, ἀλλὰ δίδωσι κάκεινῳ μικρὰν χάριν. Ἐκαστος οὖν ἀφθόνως ὀφείλει διδάσκειν.

ΤΙΤΛ. ΙΒ. –Περὶ διαβολῆς· ὅτι οὐ χρὴ ἀκρίτως δέχεσθαι διαβολήν.

Οὐ παραδέξῃ ἀκοὴν ματαίαν. Τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. Ὁ διαβάλλων τὸν πλησίον, ἀδελφικὰ κρέα ἔφαγεν, ὑπόληψιν τρώσας, καὶ μυρία ἕτερα ἐργασάμενος διὰ τοῦ λόγου κακά. Οὐ τοῖς κακῶς μόνον ἀγορεύουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀκούουσι κακῶς λέγοντας ἑτέρους, παραινῶ τὰς ἀκοὰς ἀποφράττειν, καὶ τὸν Προφήτην μιμήσασθαι τὸν λέγοντα· Τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. Εἶπε πρὸς τὸν πλησίον· Εἰ ἔχεις τινὰ ἐπαινεῖσαι καὶ ἐγκωμιάσαι, ἀνοίγω τὰς ἀκοὰς, ἵνα δέξωμαι τὰ μῦρα· ἂν δὲ κακῶς ἐθέλεις εἰπεῖν, ἀποφράττω τὴν εἴσοδον τοῖς ῥήμασι. Βίον ἀλλότριον περιεργάζεσθαι, ἀνελευθερίας ἐσχά 95.1377 της. Τὸ δὲ πάντων καταγελαστότερον, οἱ τοῦτον ἔχοντες τὸν βίον, καὶ τῶν οἰκείων ἀμελοῦντες, ἐπειδὴν εἴπωσί τι τῶν ἀπορρήτων, παρακαλῶσι τὸν ἀκούσαντα καὶ ὀρκουσι μηδενὶ λοιπὸν εἰπεῖν ἑτέρῳ, αὐτόθεν δηλοῦντες, ὅτι πρᾶγμα ἄξιον κατηγορίας ἐποίησαν. Εἰ γὰρ ἐκεῖνον μηδενὶ εἰπεῖν ἑτέρῳ παρακαλῆς, πόσω μᾶλλον σε πρότερον τούτῳ ταῦτα εἰπεῖν οὐκ ἐχρῆν, καὶ διαβάλλειν τινὰ, οὐδὲ κατέχοντα ἐν ἀσφαλείᾳ τὸν λόγον προδοῦναι, καὶ τότε τῆς σωτηρίας αὐτοῦ φροντίζεις; Ἀλλὰ ἡδὺν τὸ διαβάλλειν, ἡδὺ μὲν ἂν τὸ μὴ λέγειν κακῶς. Ὁ μὲν γὰρ κακῶς εἰπὼν, ἐναγώνιος λοιπὸν ἔστιν· ὑποπτέυει καὶ δέδοικε, μετανοεῖ καὶ κατεσθίει τὴν γλῶσσαν ἑαυτοῦ, δεδοικῶς καὶ τρέμων, μήποτε εἰς ἑτέρους ἐξενεχθῇ τὸ ῥῆμα, καὶ μέγαν ἐπαγάγη τὸν κίνδυνον. Ὡσπερ τὸ καλῶς λέγειν καὶ ἐγκωμιάζειν ἀρχὴ φιλίας ἔστιν, οὕτω καὶ τὸ κακῶς λέγειν, καὶ διαβάλλειν ἔχθρας, καὶ ἀπεχθείας, καὶ μυρίων κακῶν ἀρχὴ καὶ ὑπόθεσις γέγονεν. Διάβολοι, καὶ θείας ἀπόπεμπτοι χάριτος, οἱ τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ διαβολικὴν νοσοῦντες κακοτεχνίαν,

θεοστυγεῖς τε καὶ θεομισεῖς πάντη, καὶ πάσης εὐδαιμονίας ἀλλότριοι. Τί ἂν γένοιτο διαβολῆς χεῖρον; κηλεῖ γὰρ τὰ ὦτα, καὶ ἐκπλήττει τὴν διάνοιαν τῶν ἀκροατῶν, ἐκθηριοῖ δὲ αὐτοὺς οἷόν τι θήραμα τοῖς κακοῖς ἀεὶ ἐφεδρεύοντας. Οἱ δὲ τῷ σώφρονι λογισμῷ μάλα ἐρματισμένοι καὶ ἀναχαιτιζόμενοι, τῷ διαβάλλοντι ἀπεχθαίνουσι μάλιστα, ἢ τῷ διαβεβλημένῳ, ἐπιτιμήσαντες καὶ ἐπιστομίσαντες ταῖς πρὸς μέμψιν ὀρμαῖς, ἄχρως ἂν ἐναργῆς μαρτυρίῳ ἢ ἀπόδειξις γένηται.

ΤΙΤΛ. ΙΓ΄. –Περὶ διηγῆσεως ὑπὸ συντετῶν ἀνθρώπων γινομένης· καὶ ὅτι χρῆ σπουδαίους εἶναι ἡμᾶς περὶ τὰς τοιαύτας ἀκροάσεις, ἀποδιδράσκειν δὲ ἀνοήτων ἀνδρῶν.

Διηγῆσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ νόμος σου, Κύριε. Λόγοις σοφῶν παράβαλέ σου τὸν νοῦν. –Λαλεῖτε, ἄνθρωποι, δικαίους· Μὴ ἀστόχει διηγῆματος γερόντων· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν. Διήγησις μωροῦ προσόχθισμα. Μὴ παρίδης διήγημα σοφῶν, καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν ἀναστρέφου. Διήγησις μώρου, ὡς ἐν ὁδῷ φορτίον· ἐπὶ δὲ χεῖλεσι συντετοῦ εὐρεθήσεται χάρις. Κήρῳ τὰ ὦτα φράσσε πρὸς φαύλους λόγους, ὠδῶν τε τερπνῶν ἐκμελῆ λυγίσματα. Τοῖς δ' αὖ καλοῖς τε κάγαθοῖς καὶ ἀεὶ δίδου. Εἰπεῖν, ἀκοῦσαι, καὶ δράσαι, μικρὸν μέσον.

ΤΙΤΛ. ΙΔ΄. –Περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς.

Δικαιοσύνη ρύεται ἐκ θανάτου. Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης ζωὴ. Δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος. 95.1380 Ὁ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν. Δικαιοσύνη φυλάττει ἀκάκους. Διώκοντας δικαιοσύνην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Ἐν πλεοναζούσῃ δικαιοσύνη ἰσχύς πολλή. Ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὐρήσει ζωὴν καὶ δόξαν. Ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς. Ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης. Δικαιοσύνη ἀμώμους ὀρθοτομεῖ ὁδοὺς. Ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς, ποιεῖν δίκαια. Μῆκος βίου ὁδὸς δικαιοσύνης. Ποιεῖν δίκαια, καὶ ἀληθεύειν, ἀρεστὰ παρὰ Θεῷ μᾶλλον ἢ θυσιῶν αἶμα. Ἔσται τὰ ἔργα δικαιοσύνης εἰρήνη, καὶ κρατήσῃ ἡ δικαιοσύνη ἀνάπαυσιν. Δικαιοσύνην μάθετε, οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς πέπαυται γὰρ ὁ ἀσεβής. Ἀνοίξατε πύλας, εἰσελθέτω λαὸς φυλάττων δικαιοσύνην καὶ ἀλήθειαν. Τάδε λέγει Κύριος· Φυλάσσεσθε κρίσιν, ποιεῖτε δικαιοσύνην θείαν. Μακάριος ὁ ποιῶν ταῦτα καὶ ἀντεχόμενος αὐτῶν. Δικαιοσύνη ἀθάνατός ἐστιν. Ἐὰν δικαιοσύνην ἀγαπᾷ τις, οἱ πόνοι αὐτοῦ εἰσιν ἀρεταί. Ἐὰν διώκῃς τὸ δίκαιον, καταλήψῃ, καὶ ἐνδύσῃ αὐτὸ ὡς ποδήρη δόξης. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι. Δικαιοσύνη ἐστὶν ἕξις ἀπονεμητικῆ τοῦ κατ' ἀξίαν Δυσθήρατον δὲ τοῦτο, τῶν μὲν διὰ τὸ περὶ τὴν φρόνησιν ἐλλειπές οὐχ εὐρισκόντων ἐκάστῳ διανεῖμαι τὸ ἴσον, τῶν δὲ διὰ τὸ προκατέχεσθαι ὑπὸ παθῶν ἀνθρωπίνων, ἀφανιζόντων τὸ δίκαιον. –Ἡ ἀρετὴ λόγον ὑγείας ἐπέχει. –Τιμιώτερον ἀρετῆ ἢ πλοῦτος. – Ἀρετῆς ἄσκησις, τίμιον μὲν κτῆμα τῷ ἔχοντι, ἡδιστον δὲ θέαμα τοῖς ἐντυγχάνουσιν. Δύσληπτον τὸ ἀγαθὸν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ὡσπερ καὶ πῦρ ὕλη τῇ ὑγροτέρᾳ. Ἐλευθέραν εἶναι προσήκει παντὸς φόβου τὴν ἀρετὴν καὶ ἀδέσποτον. Ἀδέσποτον ἡ ἀρετὴ, καὶ ἐκούσιον, καὶ ἀνάγκης πάσης ἐλεύθερον. Τοιαύτη τῆς ἀρετῆς ἡ διαίρεσις, ὥστε καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀντιποιομένους αὐτῆς διαμερίζεσθαι, καὶ 95.1381 πᾶσαν ἐκάστῳ παρεῖναι μὴ ἐλαττουμένην ἐπὶ τοῖς συμμετέχουσιν. Χρῆ τὴν ἀρετὴν μὴ χολῆν εἶναι καθ' ἑτέρων, ἀλλ' ἔργῳ καὶ λόγῳ ὀρθὴν καὶ ἀπηρισμένην κατ' ἀμφοτέρα εἶναι. Οὐ δύναται ἡ ἀνθρωπίνῃ φύσει αὐτὸ καθαρῶς τὸ δίκαιον ἐν ψυχῇ θεάσασθαι, τὰ πολλὰ τῶν λογισμῶν ἀμβλυώττουσα. Οὐχ ὁ τόπος τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ πέφυκε τὸν τόπον σεμνύνειν. –Ὡσπερ ἐπὶ τῆς κιθάρας οὐκ ἀρκεῖ μόνον ἀπὸ μιᾶς νευρᾶς τὴν μελωδίαν

εργάσασθαι, ἀλλὰ πάσας ἐπίεναι δεῖ μετὰ ῥυθμοῦ τοῦ προσήκοντος, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ ψυχὴν ἀρετῆς οὐκ ἀρκεῖ ἡμῖν νόμος εἰς σωτηρίαν, ἀλλὰ δεῖ πάντας αὐτοὺς μετὰ ἀκριβείας φυλάττειν. Ὡς ἔοικεν, ἡ δικαιοσύνη τετράγωνός ἐστι, πάντοθεν ἴση καὶ ὁμοία, ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν ἀποχῇ κακῶν, ἐν εὐποιίᾳ, ἐν τελειότητι γνωστικῇ, οὐδαμῆ οὐδαμῶς χωλεύουσα, ἵνα μὴ ἄδικός τε καὶ ἄνισος φανῆ. Τῇ δικαιοσύνῃ αἰεὶ τὸ ἰσχύειν ἀκολουθεῖ, ὥσπερ τῇ ἀδικίᾳ τὸ ἀσθενεῖν ἔπεται. Κακίας ἕξοδος ἀρετῆς εἴσοδον ἐργάζεται, ὡς καὶ τούναντίον, ἀποστάντος ἀγαθοῦ, τὸ ἐφεδρεῦον κακὸν ἐπεισέρχεται. –Εἴ τις πάσας τὰς ἀρετὰς διὰ σπουδῆς καὶ νήψεως ἐγκεκόλλισται, οὗτος βασιλεὺς χρηματίζει, κἂν ἰδιώτης τυγχάνοι.

ΤΙΤΛ. ΙΕ΄. –Περὶ διαφορᾶς καὶ ἀνομοίου καταστάσεως τῶν ἀνθρώπων.

Ὡσπερ οὐχ ὅμοια πρόσωπα προσώποις, οὕτως οὐδὲ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων ὅμοιαι. Οὐ πάντα πᾶσι συμφέρει, καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ εὐδοκεῖ. Οὐ τὰ αὐτὰ πᾶσι ἀρμόζειν οἴεσθε· οὔτε μία πᾶσιν ὁμοίως ἐπιτηδεῖα ὑπάρχει τροφή, οὔτε Χριστιανοῖς εἷς βίος ἀρμόδιος. –Ὡσπερ τοῖς σώμασιν οὐ τὴν αὐτὴν φαρμακείαν καὶ τροφήν προσφέρονταί τινες, ἄλλοι δὲ ἄλλην, ἢ εὐεκτοῦντες, ἢ κάμνοντες, οὕτω καὶ τὰς ψυχὰς διαφόρῳ λόγῳ καὶ ἀγωγῇ θεραπευτέον. Μάρτυρες δὲ τῆς θεραπείας ὧσι καὶ τὰ πάθη. Τοὺς μὲν ἄγει λόγος, οἱ δὲ ῥυθμίζονται παραδείγματι· οἱ μὲν δέονται κέντρων, οἱ δὲ χαλινοῦ. Οἱ μὲν γὰρ εἰσι νωθεῖς καὶ δυσκίνητοι πρὸς τὸ καλόν, οὓς τῇ πληγῇ τοῦ λόγου διεγερτέον. Οἱ δὲ καθάπερ πῶλοι γενναῖοι πόρρω τῆς νύσσης θέοντες, οὓς βελτίους ποιήσειεν ἄγχων καὶ ἀνακόπτων ὁ λόγος· τοὺς μὲν ἔπαινος ὤνησε, τοὺς δὲ ὁ ψόγος. Ἀμφοτέρω μετὰ τοῦ καιροῦ, ἢ τούναντίον ἔβλαψεν ἔξω τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ λόγου. Τοὺς μὲν παράκλησις κατορθοῖ, τοὺς δὲ ἐπιτίμησις· καὶ αὐθις τοὺς μὲν ἐκ κοινῶ διελέγχομεν, τοὺς δὲ κρύβδην.

ΤΙΤΛ. ΙΣ΄. –Περὶ δικαίων, καὶ καλῶν, καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν.

Ἐγνω ὁ Θεὸς τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀγίους προσελάβετο πρὸς αὐτόν. Ὁ ἡγαπημένος ὑπὸ Κυρίου, κατασκηνώσει πεποithῶς, καὶ ὁ Θεὸς σκιάζει ἐπ' αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας. Εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουὴλ· Ἀνάστα, χρίσον τὸν Δαβὶδ, ὅτι ἀγαθός ἐστιν. Νεώτερος ἐγενόμην· καὶ γὰρ ἐγήρασα· καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον. Δίκαιοι κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Σωτηρία τῶν δικαίων παρὰ Κυρίου, καὶ ὑπεραπιστῆς αὐτῶν ἐστιν. Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, ὡσεὶ κέδρος ἢ ἐν τῷ Λιβάνῳ. Φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ, καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη. Γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται. Δόξα καὶ πλοῦτος. Ἐξανέτειλε φῶς ἐν σκότει τοῖς εὐθέσιν, ἐλεήμων. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος, ἀπὸ ἀκοῆς. Φωνὴ ἀγαλλιάσεως καὶ σωτηρίας, ἐν σκηναῖς δικαίων. Κύριος ἀγαπᾷ δικαίους. Οὐ λιμοκτονήσει Κύριος ψυχὴν δικαίου. Πηγὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίου. Θησαυρίζεται δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν. Αἱ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπουσι προπορεύονται δὲ, καὶ φωτίζουσιν ἕως κατορθώση ἡ ἡμέρα. Ἐπτάκις πεσεῖται ὁ δίκαιος, καὶ ἀναστήσεται. Ἐν ἀγαθοῖς δικαίων κατωρθώθησαν πόλεις, στόμασι δὲ ἀσεβῶν κατεσκάφησαν. Χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. Ἐπαύλεις δικαίου εὐλογοῦνται. Χεῖλη ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζει χάριτας. Αἱ ρίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. Οἴκοι δικαίων εὐλογοῦνται. Ὁ βλέπων λεῖα, ἐλεηθήσεται. Ὁ πορευόμενος ὀρθῶς, φοβεῖται τὸν Κύριον. Ὡς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ, μακαρίους τοὺς παῖδας καταλείψει. Τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου αὐτοῦ ἔδωκε σοφίαν, καὶ γνῶσιν, καὶ εὐφροσύνην. Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἄψηται αὐτῶν βάσανος. Ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἕξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. Καὶ ὀλίγα παι 95.1385

δευθέντες, μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέειρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτούς ἀξίους ἑαυτοῦ. Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς, καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι. Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ Ὑψίστου. Διὰ τοῦτο λήψονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας, καὶ τὸ διάδημα τῆς καλλονῆς ἐκ χειρὸς Κυρίου· ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. Δίκαιος ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. Χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ. Θυσία ἀνδρὸς δικαίου δεκτὴ. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ. Ῥάβδος δικαίου κρείστων ἢ τιμὴ κακοῦ Ἐνα πλοῦτον νομίζοντα τὴν τῆς ἀρετῆς κτῆσιν, μίαν εὐγένειαν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν οἰκειότητα, μίαν ἀξίαν καὶ δυναστείαν τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ ἀδούλωτον εἶναι τοῖς ἀνθρωπίνοις παθήμασιν· ἀχθόμενον μὲν τῇ παρατάσει τῆς τοῦ ὑλικοῦ βίου ζωῆς, σπεύδοντα δὲ καθάπερ οἱ διὰ πελάγους κακοπαθοῦντες πρὸς λιμένα καταντῆσαι τῆς ἀναστάσεως. Ὡσπερ τὰ εὐώδη τῶν ἀρωμάτων τῆς ἰδίας εὐπνοίας τὸν παρακείμενον ἀέρα πλήρη ποιεῖ· οὕτως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ παρουσία τοὺς πέλας ὀνίνησιν. ΤΙΤΛ. ΙΖ'. –Περὶ διγλώσσου. Κατάγνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσου. Πᾶς ἀμαρτωλὸς φθονερὸς καὶ δίγλωσσος ἀτιμίαν ἔξει. Ψίθυρον καὶ δίγλωσσον καταράσασθε· πολλοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσε. Γλῶσσα διττὴ πολλοὺς ἐσάλευσσε, καὶ διέστειλεν αὐτούς ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος, καὶ πόλεις ὀχυρᾶς καθεῖλεν, καὶ οἰκίας μεγιστάνων κατέστρεψε. Γλῶσσα διττὴ γυναικας ἀνδρείας ἐξέβαλε καὶ ἐστέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν. Ὁ προσέχων αὐτῇ, οὐ μὴ εὖρη ἀνάπαυσιν, οὐδὲ κατασκηνώσει μετὰ ἡσυχίας. ΤΙΤΛ. ΙΗ'. –Περὶ δικαστῶν ἀδεκάστων, καὶ καθαρὰς ἐχόντων τὰς χεῖρας. καὶ κρῖμα καὶ δικαιοσύνην ποιούντων. Ἀθῶον καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς, καὶ οὐκ ἀθώωσεις τὸν ἀσεβῆ. Πᾶσαν χήραν καὶ ὄρφανὸν οὐ κακώσετε. Οὐ προσθήσεις μετὰ πλήθους ἐκκλῖναι κρίσιν. Δῶρα οὐ λήψῃ. Τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς βλεπόντων, καὶ λυμαίνεται ῥήματα δίκαια. 95.1388 Πένητα οὐκ ἐλεήσεις ἐν κρίσει. Οὐ διαστρέψεις κρῖμα πένητος ἐν κρίσει αὐτοῦ. Οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει. Οὐ λήψῃ πρόσωπον πτωχοῦ, οὐδ' οὐ μὴ θαυμάσης πρόσωπον δυνάστου. Ἐν δικαιοσύνῃ κρινεῖς τὸν πλησίον σου. Δικαίως μία ἔσται τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ἐγγωρίῳ. Οὐ λήψεσθε λύτρα περὶ τῆς ψυχῆς παρὰ τοῦ φονεύσαντος, τοῦ ἐνόχου ὄντος ἀναιρεθῆναι· θανάτῳ θανατώσετε αὐτόν. Δικαίως τὸ δίκαιον διώξεις. Οὐκ ἐπιγνώσῃ πρόσωπον ἐν κρίσει· κατὰ τὸν μικρὸν, καὶ κατὰ τὸν μέγαν κρινεῖς· οὐ μὴ ὑποστείλῃ πρόσωπον ἀνθρώπου, ὅτι ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐστίν. Οὐκ ἐκκλινεῖς κρίσιν προσηλύτου, καὶ ὄρφανου, καὶ χήρας, καὶ οὐκ ἐνεχυριάσεις ἱμάτιον χήρας. Ἐπικατάρατος, ὃς ἐὰν λάβῃ δῶρα, καὶ πατάξῃ ψυχὴν αἵματος ἀθώου· καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαὸς, Γένοιτο. Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς ἐὰν ἐκκλῖνῃ κρίσιν προσηλύτου, καὶ ὄρφανου, καὶ χήρας· καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαὸς, Γένοιτο. Καθίστατε, καὶ μὴ εἴη ἄδικον, καὶ τῷ δικαίῳ συνέρχεσθε. Καθαρὸς χερσὶν ἀναλάβοι θάρσος· ἀδίκων καὶ ἀνόμων καταγελάσει. Ἄνθρωπον οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ἀλλὰ μὴν οὐδὲ βροτὸν οὐ μὴ ἐντραπῶ. Οὐδὲ γὰρ ἐπίσταμαι θαυμάσαι πρόσωπον. Εἰ δὲ μὴ, καὶ ἐμὲ σῆτες ἔδονται. Δῶρα ἐπ' ἀθώοις οὐκ ἔλαβεν. Ὁ ποιῶν ταῦτα, οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιῶντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ. Ἄνοιγε σὸν στόμα, καὶ κρίνε πάντα δικαίως. Ὁ μισῶν δῶρων λήψεις, σώζεται. Κτῆμα τίμιον ἀνὴρ καθαρὸς. Αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει, οὐ καλόν. Ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος, ἐν τῷ συνιεῖν καὶ γινώσκειν τὸν Κύριον, καὶ ποιεῖν κρῖμα καὶ δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῆς γῆς. Εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα Ἰσραὴλ· Ἀποκρίθητε κατ' ἐμοῦ ἐνώπιον Κυρίου· μόνον τίνος εἴληφα, ἢ ὄνον, ἢ καταδυναστεύσας ὑμᾶς. Ἀποκρίθητε κατ' ἐμοῦ. Καὶ εἶπαν πρὸς Σαμουὴλ· Οὐκ ἠδίκησας ἡμᾶς, οὐδὲ εἴληφας ἐκ χειρὸς ἡμῶν οὐδέν. Εἶπε Κύριος πρὸς Σολομών·

Ἄνθ' ὧν ἠτήσω παρ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ οὐκ ἠτήσω ἑαυτῶ ἡμέρας πολλὰς, οὐδὲ πλοῦτον, οὐδὲ ψυχὰς ἐχθρῶν σου, ἀλλ' ἠτήσω ἑαυτῶ σύνεσιν τοῦ εἰσακοῦν κριμαῖ ἰδοῦ δέδωκά σοι καρδίαν φρονίμην καὶ σοφὴν. Ὡς 95.1389 σὺ οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν σου, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἔσται. Εἶπε ταῖς γυναῖξιν ὁ βασιλεὺς Σολομῶν· Σὺ λέγεις ὅτι ὁ υἱός σου ὁ ζῶν, καὶ ταύτης ὁ υἱός ὁ τεθνηκώς; Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Λάβετε μοι μάχαιραν. Καὶ προσήνεγκαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως μάχαιραν. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Διέλετε τὸ παιδίον τὸ ζῶν εἰς δύο, καὶ δότε τὸ ἥμισυ αὐτοῦ ταύτῃ, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ ἐκείνῃ. Καὶ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ ἧς ἦν ὁ υἱός ὁ ζῶν, καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι ἔταράχθη ἡ μήτρα αὐτῆς· Μηδαμῶς, κύριε, δὸς αὐτῇ τὸ παιδίον, καὶ θανάτῳ μὴ θανατώσητε αὐτό. Καὶ αὕτη εἶπε· Μῆτε ἐμὸν, μῆτε αὐτῆς ἔστω· διέλετε αὐτό. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς· Δότε τὸ παιδίον τῇ μητρὶ τῇ εἰπούσῃ, Δότε αὐτῇ τοῦτο, καὶ θανάτῳ μὴ θανατώσητε αὐτό, ὅτι αὕτη ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Κριμα δίκαιον κρίνετε. Χήραν, καὶ ὄρφανόν, καὶ προσήλυτον, καὶ πένητα μὴ καταδυναστεύετε. Τάδε λέγει Κύριος· Φυλάξασθε κρίσιν, ποιεῖτε καὶ δικαιοσύνην. Μακάριος ὁ ποιῶν ταῦτα, καὶ ἀντεχόμενος αὐτῶν καὶ διατηρῶν τὰς χεῖρας αὐτοῦ μὴ ποιεῖν ἄδικα. Ἐκζητήσατε κρίσιν, ῥύσασθε ἀδικούμενον, κρίνατε ὄρφανόν, καὶ δικαιώσατε χήραν, καὶ δεῦτε, καὶ διαλεχθῶμεν, λέγει Κύριος. Ἐνεπλήσθη Σιών κρίσεως καὶ δικαιοσύνης· ἐκεῖ σοφία καὶ εὐσέβεια πρὸς Θεόν· οὗτοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης. Εὐλογῆσει σε ὁ λαὸς ὁ πτωχός, καὶ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσί σε. Ἐγένου γὰρ πάση πόλει ταπεινῇ βοηθός, καὶ τοῖς ἀθυμήσασι δι' ἔνδειαν σκέπη· ἀπὸ ἀνθρώπων πονηρῶν ῥῦσαι αὐτούς. Σκέπη διψώντων καὶ πνεῦμα ἀνθρώπων ἀδικουμένων, εὐλογήσουσί σε. Τάδε λέγει Κύριος· Κρίνατε πρωῒ, καὶ εὐθύνατε, καὶ ἐξέλεσθε διηρπασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικούντος αὐτόν· ὅπως μὴ ἀναφθῇ ὡς πῦρ ἡ ὀργή μου, καὶ καυθήσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σῶζων. Προσήλυτον, καὶ ὄρφανόν, καὶ χήραν μὴ καταδυναστεύετε, καὶ μὴ ἀσεβεῖτε, καὶ αἷμα ἀθῶον μὴ ἐκχέετε. Ἀδικίαν καὶ ταιπυριαν ἀφέλεσθε, κριμα καὶ δικαιοσύνην ποιεῖτε· ἐξέλετε καταδυναστείαν ἀπὸ τοῦ λαοῦ μου, λέγει Κύριος. Ἀθῶον καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς. Οὐκ ἔστι παρὰ τῆ ἀληθείᾳ προσωποληψία. Ἀγαπήσατε δικαιοσύνην οἱ κρίνοντες τὴν γῆν. Λήψεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ· ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην, καὶ περιθήσεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον. Λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα. Μὴ λάβῃς πρόσωπον δυνάστου. Ἔως θανάτου 95.1392 ἀγώνισαι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ Κύριος ὁ Θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. Ἐν ἀθῶοις μὴ δὸς μῶμον. Μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου. Μὴ ἐξαναστῆς ἀπὸ προσώπου ὑβριστοῦ. Ἐξελοῦ ἀδικούμενον ἐκ χειρὸς ἀδικούντος, καὶ μὴ ὀλιγοψυχῆσης ἐν τῷ κρίνειν σε. Πρὶν ἢ ἐξετάσης, μὴ μέμψῃ. Νόησον πρῶτον, καὶ τότε ἐπιτίμα. Ἄνευ κρίσεως μὴ ποιήσης μηδέν. Ἠγούμενόν σε κατέστησαν; μὴ ἐπαίρου. Γίνου ἐν αὐτοῖς ὡς εἰς ἐξ αὐτῶν. Θέλεις μὴ φοβεῖσθαι ἐξουσίαν; Ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. Ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστι, καθὼς καὶ ἐκεῖνος δίκαιός ἐστι. Πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ. Εἰ δόξης ἐπιθυμεῖς, καὶ βούλει τῶν πολλῶν ὑπερφάνεσθαι, καὶ εὐδόκιμος ἐν τοῖς κοσμικοῖς πράγμασι γίνεσθαι, ἔσο δίκαιος, σῶφρων, φρόνιμος, ἀνδρεῖος, ὑπομονητικὸς ἐν τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶσιν. Οὕτω γὰρ σεαυτὸν σώσεις, καὶ ἐπὶ μείζουσιν ἀγαθοῖς μείζονα ἕξεις τὴν περιφάνειαν. Ἐλεγχος τῆς τοῦ δικαίου διαθέσεως ἢ περὶ τὸ κρίνειν ὀρθότης. –Τὸ νοῆσαι τὴν ἀληθῆ δικαιοσύνην μεγάλης ὄντως διανοίας, καὶ φρενὸς τελειοτάτης δεῖται. Ἀμύχανον γὰρ μὴ προπαυδευθέντα περὶ τοῦ δικαίου δύνασθαι τὰς ἀμφισβητήσεις ὀρθῶς διακρίνειν. Ὁ γὰρ εἰδὼς τὴν ἀληθῆ δικαιοσύνην, καὶ δι' αὐτῆς διδαχθεὶς τὸ οἰκεῖον ἀπονεῖμαι ἐκάστῳ, οὗτος δύναται κατευθῆναι κριμα. Ὡσπερ ὁ τοξότης πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπευθύνει τὸ βέλος, οὕτως ὁ κριτής τοῦ δικαίου καταστοχάζεται, οὔτε πρόσωπα λαμβάνων, οὔτε ποιῶν κατὰ πρόσκλισην, ἀλλ' εὐθείας καὶ ἀδιαστρόφους ἐκφέρων τὰς κρίσεις. Καὶ δύο

κρινομένων παρ' αὐτῶ, τοῦ τε πλεονεκτοῦντος, καὶ τοῦ ἔλαττον ἔχοντος ἔστηκεν ὁ κριτής, ἐπανισῶν αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους, καὶ τοσοῦτον ἀφαιρῶν τοῦ ὑπερέχοντος, ὅσον ἐλαττούμενον εὐρίσκει τὸν ἀδικοῦμενον. Ὁ βλέπων λεία, ἐλεηθήσεται· ἐὰν ἴδω τὴν φύσιν τῆς γῆς ἀνωμάλως ἔχουσαν (ἐπειδὴ γὰρ οἷα ἐκτίσθη, τοιαύτη ὁράται), ἐπὶ τούτοις ἐγὼ καταδικάζομαι; Ἀλλὰ νόει μοι ὑψηλῶς. Παρεστήκασί μοι ἀδελφῶν διαφοραί· ὁ μὲν πένης, ὁ δὲ πλούσιος· ὁ μὲν ξένος, ὁ δὲ οἰκεῖος· ἢ δικάζοντί σοι κρινόμενοι, ἢ μεταδιδόντι σοι χρήζοντες. Ἐὰν κάθη κρίνων, μὴ βλέπε ἀνώμαλα, μηδὲ τὸν πλούσιον ὑψηλόν, τὸν δὲ πένητα ταπεινόν. Ἐὰν παρασταθῇ τῇ θύρᾳ σου ὁ τὴν χρεῖαν αὐτοῦ ἐπανορθωθῆναι ζητῶν, μηδὲ οὕτως ἀνώμαλα ἴδης, μὴ εἴπης· Οὗτος φίλος, οὗτος συγγενής, οὗτος εὐεργέτης, ἐκεῖνος ξένος, ἀλλότριος, ἄγνωστος, Ἄνω 95.1393 μαλα βλέπων οὐκ ἐλεηθήσῃ. Λεία βλέπε· φύσις μία, ἔνδεια ἐν ἀμφοτέροις ἢ αὐτῇ. Δὸς τῶ ἀδελφῶ καὶ τῶ ξένῳ, μήτε τὸν ἀδελφὸν ἀποστραφῆς, καὶ τὸν ξένον ἀδελφὸν οἰκεῖον ποιῆσαι. Μὴ πρόκρινε τὸν φίλον ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου, τὴν χρεῖαν αὐτοῦ ἐπανορθούμενος. Βούλεται σε παραμυθητικὸν εἶναι τῶν δεομένων, οὐ προσωπολήπτην, οὐ τῶ συγγενεῖ διδόντα, τὸν ξένον ἀπωθούμενον. Πάντες συγγενεῖς, πάντες ἀδελφοί, ἐνὸς πατρὸς ἔγγονοι πάντες. Ἐὰν τὸν πνευματικὸν εἴπης πατέρα, ὁ οὐράνιος· ἐὰν τὰ γῆϊνα ζητῆς, μήτηρ ἢ γῆ, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πληοῦ διηρτίσμεθα πάντες. Ὡστε ἀδελφὴ ἢ φύσις κατὰ σάρκα, ἀδελφὴ ἢ γένεσις ἢ κατὰ πνεῦμα. Τὸ αὐτό σοι αἷμα φορεῖ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου· τὴν αὐτὴν σοι χάριν ἔλαβε παρὰ τοῦ Δεσπότου. Βλέπε οὖν λεία, ἵνα ἐλεηθῆς. Μὴ εἴπης· Οὗτος πλούσιος καὶ τιμῆς ἄξιος, ἐκεῖνος πένης, καὶ φαυλίζων τὸν πένητα, μηδὲ ταῖς ὑπεροχαῖς ταύταις ἀνωμάλως διάνεμε τὰς τιμάς. Ἔστι γὰρ ὁ πλούσιος ψεύστης, ὁ πλούσιος ἄρπαξ, ὁ πλούσιος πόρνος, ὁ πένης δίκαιος. Μὴ τοίνυν τῇ ἔξωθεν ἐπιφανείᾳ πρόσεχε, ἀλλ' εἰς τὸ κρυπτὸν εἰσερχόμενος, ἐκεῖ τὰς διαφορὰς διάνεμε. Τίμα τὸν τὰ τίμια κεκτημένον. Τί τιμιώτερον; ἀρετὴ ἢ πλοῦτος; τί ἐκ τῶν ἔξωθεν δοκιμάζεις τὰ κρύφια διερευνώμενος; Ὅρας ὅτι ὁ Βῆλ, ἔξωθεν μὲν ἔχει χαλκόν, ἔνδοθεν δὲ πηλόν, τῶ περιαστράπτοντι χαλκῶ ὑποκρυπτόμενον; Ἐὰν ἴδης τοὺς ἐν τῶ βίῳ περιφανεῖς, γίνωσκε ὅτι ὁ χαλκὸς αὐτοῖς περιλάμπει, ἔνδοθεν δὲ πηλὸς εἰσιν. Πολλοὶ μὲν χρυσοῦν ἔχουσιν ἔνδον, ὄστρακον δὲ ἔξωθεν περικείμενον. Οὗτος σωφρονεῖ, κάκεῖνος πορνεύει. Τίς πλουσιώτερος; ὁ τὴν σωφροσύνην ἔχων, ἢ ὁ τὰ χρήματα ἐξ ἀδικίας συνειλεγμένα; τοῦτο τὸ μνημόσυνον ἀναφαίρετον, ἐκεῖνος ὁ πλοῦτος πρόσκαιρος. Τοῦτον κλέπτης οὐ διορύσσει, ἐκεῖνος σήμερον ἀνθεῖ, αὔριον δὲ ἀπομαραίνεται. Ὡστε βλέπε λεία, ὁμοτίμως κατὰ τὸ αὐτό· τὴν μέντοι διάκρισιν τῶν τιμῶν μὴ ἀφανίσῃς, ἵνα ἦς ἐλεημένος. Οὕτω δοκίμαζε τὸν ἀδελφὸν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς αὐτοῖς μέτροις κρινόμενος. –Ποιήσατε δικαιοσύνης ὄπλον, μὴ θανάτου, τὴν παιδείουσιν. –Ἴσθι κρινόμενος ὁ κριτής, καὶ ἦττον ἀμαρτήσεις. –Ἐναντι πάντων εἰσένεγκε τὴν φιλανθρωπίαν, ἣ χαίρει Θεὸς μᾶλλον ἢ πᾶσι τοῖς ἄλλοις. Μίξον τῶ φόβῳ τὴν ἐπιείκειαν, κέρασον τῇ ἀπειλῇ τὴν ἐλπίδα. Πολλὰ καὶ χρηστότητα κατορθοῦν οἶδα, δυσωποῦσαν εἰς ὀφειλομένην ἀνταπόδοσιν· ὅταν βιάζεσθαι παρὸν, συγχωρήσαντες δυσωπήσωμεν εὐνοία τὸν ἐλεούμενον. Τὸ δραστικὸν δείκνυε, μὴ τῶ δρᾶν κακῶς. Τῶ δ' εὖ τι ποιεῖν, εἰ θέλεις εἶναι Θεός. Τὸ δ' ἐστὶν ἀνδρὸς εἰδότης τὸ συγγενές. Κτείνει δὲ ῥᾶστα, καὶ τρυγῶν, καὶ σκορπίος. 95.1396 Μὴ πλήξωμεν ἄθρῳς· οὐ γὰρ ἀσφαλές· ἀλλὰ τῶ φόβῳ σωφρονίσαντες τῇ φιλανθρωπίᾳ νικήσωμεν. Ὅταν αὐτὸς τις ἀνεπίληπτος ἅπασι γένηται, τότε δυνήσεται μεθ' ὄσης βούλεται ἐξουσίας, καὶ κολάζειν, καὶ ἀνιέναι τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταττομένους ἅπαντας. Ὁ κρίνων τοῦ κρινομένου ἐξ ἀνάγκης ἄρχει. Δεῖ τὸν κριτὴν εἰδέναι, ὅτι κρίσει Θεοῦ ὑπηρετεῖ, καὶ οὐ κύριός ἐστιν, ὡς βούλεται ἀγαγεῖν τὸ κρῖμα, ὥστε καὶ χαρίζεσθαι τοῖς κρινομένοις τὰ πράγματα. Διοικήσω τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἀγαθὸς προστάτης, οὐχ

ὡς τύραννος. Ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορίας, τὴν δὲ ἐν ἐκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλήν πᾶσι δώσω.

ΤΙΤΛ. ΙΘ΄. –Περὶ δικαστῶν δωροδοκουμένων, καὶ ἀθέσμως κατακρινόντων.

Πῦρ καύσει οἶκος δωροδεκτῶν. Θυμὸς ἐπ' ἀσεβεῖς ἔσται, δι' ἀσέβειαν δώρων ὧν ἐδέχοντο. Ἄλαλα γεννηθῆτω τὰ χεῖλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα κατὰ δικαίου ἀνομίαν ἐν ὑπερηφανείᾳ. Εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε, εὐθείας κρίνατε. Ἔως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἀμαρτωλῶν λαμβάνετε; Κρίνατε ὄρφανῶ. Ἐξόλλυσιν ἑαυτὸν ὁ δωρολήπτης. Λαμβάνοντος δῶρα ἐν κόλπῳ ἀδικίας, οὐ κατευοδοῦνται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Νίκην καὶ τιμὴν περιποιεῖται ὁ διδοὺς δῶρα· τὴν μὲντοι ψυχὴν ἀφαιρεῖται τῶν κεκτημένων. Ἀργύριον διδόμενον μετὰ δόλου, ὡσπερ ὄστρακον ἠγητέον. Ὅς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀκάθαρτος, καὶ βδελυκτὸς παρὰ Κυρίῳ. Ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ, δίκαιός ἐστιν, ἐπικατάρτος λαοῖς ἔσται, καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη. Ἀπέδοντο ἀργυρίου δίκαιον, καὶ πένητα ἔνεκεν ὑποδημάτων. Τῶν πατούντων ἐπὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς, καὶ ἐκονδυλίζον εἰς κεφαλὰς ἐθνῶν, καὶ ὁδὸν ταπεινῶν ἐξέκλιναν. Ἴνα τί παρεσιωπήσατε ἀσέβειαν, καὶ τὰς ἀδικίας αὐτῶν ἐτρουγήσατε; Πεσοῦνται οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ δι' ἀπαιδευσίαν γλώσσης αὐτῶν. Οἴμοι, ψυχῆ, ὅτι ἀπόλωλεν εὐλαβὴς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ὁ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις οὐκ ἔστιν. Πάντες εἰς αἵματα δικάζουσιν. Ἐκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐκθλίβουσιν. Ἐπὶ τὸ κακὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐτοιμάζουσιν. Ὁ ἄρχων αἰτεῖ, καὶ ὁ κριτὴς εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησε, καταθύμιον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. 95.1397 Ὑμεῖς ἐξεκλίνατε ἐκ τῆς ὁδοῦ ἡσθενήσατε πολλοὺς. Κἀγὼ δέδωκα ὑμᾶς ἐξουθενουμένους εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀνθ' ὧν ἐλαμβάνετε δῶρα ἐν νόμῳ. Γέγονε κρίσις, καὶ ὁ κριτὴς λαμβάνει. Διὰ τοῦτο διεσκέδασται νόμος, καὶ οὐ διεξάγεται εἰς τέλος κρίσις, ὅτι ἀσεβὴς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον. Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν αὐτῇ, ὡς λέοντες ὠρυόμενοι, οἱ κριταὶ αὐτῆς ὡς λύκοι τῆς Ἀραβίας. Οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι, κοινωνοὶ κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀνταπόδομα, ὄρφανοῖς οὐ κρίνοντες, καὶ κρίσει χηρῶν οὐ προσέχοντες. Ἐπιστήσω νεανίσκους ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐμπαῖκται κυριεύσουσιν αὐτῶν. Ὅταν ἐκτείνητε τὰς χεῖρας ὑμῶν, ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀφ' ὑμῶν. Αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις. Οὐαὶ οἱ δικαιοῦντες τὸν ἀσεβῆ ἔνεκεν δώρων, καὶ τὸ δίκαιον τοῦ δικαίου αἴροντες ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὃν τρόπον καυθήσεται καλάμη ὑπὸ ἄνθρακος πυρὸς, καὶ συγκαυθήσεται ὑπὸ φλογὸς ἀνημμένης, ἡ ρίζα αὐτῶν ὡς χόρτος ἔσται, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῶν ὡς κονιορτὸς ἀναβήσεται. Οὐ γὰρ ἠθέλησαν τὸν νόμον Κυρίου Σαβαώθ ποιεῖν, ἀλλὰ τὸ λόγιον τοῦ ἀγίου Ἰσραὴλ παρώξυναν. Οὐαὶ τοῖς γράφουσι πονηρίαν. Γράφοντες γὰρ πονηρίαν γράφουσιν, ἐκκλίνοντες κρίσιν πτωχῶν, ἀρπάζοντες κτήματα πενήτων τοῦ λαοῦ μου, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς ἀρπαγὴν, καὶ ὄρφανὸν εἰς προνομήν. Καὶ τί ποιήσουσι τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπισκοπῆς; Ἡ γὰρ θλίψις ἡμῶν πόρρωθεν ἦξει, καὶ πρὸς τίνα καταφεύξεσθε τοῦ βοηθηθῆναι; Τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαόν μου, καὶ τὸ πρόσωπον τῶν πτωχῶν καταισχύνετε; φησὶ Κύριος. Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλόν, καὶ τὸ καλὸν πονηρόν· οἱ τιθέντες τὸ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς· οἱ τιθέντες τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν. Ἐν ταῖς χερσὶ σου εὐρέθησαν αἵματα ψυχῶν ἀθῶων. Οὐκ ἔκριναν κρίσιν ὄρφανοῦ, καὶ κρίσιν χήρας οὐκ ἐκρίνοσαν. Μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι, λέγει Κύριος; ἢ ἐν ἔθνει τῷ τοιοῦτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχὴ μου; Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν οὐ καλοὶ, καὶ ἡ καρδία αὐτῶν εὐθεία, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πλεονεξίαν, καὶ ἐπὶ τὸ αἷμα τὸ ἀθῶον τοῦ ἐκχέειν αὐτὸ, καὶ ἐπὶ τὴν συκοφαντίαν, καὶ εἰς ἀδίκημα, καὶ εἰς φόνον τοῦ ποιεῖν. Ἐταπεινώσας τὸν ὑψηλόν, καὶ ὑψώσας τὸν ταπεινόν. Ἀδικίαν θήσομαι αὐτὴν, λέγει Κύριος. Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς λύκοι ἄρπαγες, ἀρπάζοντες ἄρπαγμα τοῦ ἐκχέαι

αἶμα, ὅπως πλεονεξία πλεονεκτῶσι. Καὶ οἱ προφήται αὐτῆς ἀλεί 95.1400 φοντες αὐτούς. Ἀναμέσον ἀγίου καὶ βεβήλου οὐ διεσκέδαζον, καὶ ἀναμέσον ἀκαθάρτου καὶ τοῦ καθαροῦ οὐ διέστελλον. Αἱ ψυχὰι διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου, καὶ ψυχὰς περιεποιῶντο, καὶ ἐβεβήλουν με πρὸς τὸν λαόν μου ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν, καὶ ἕνεκεν κλασμάτων ἄρτου, ἀποκτεῖναι ψυχὰς, ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν, καὶ τοῦ περιποιεῖσθαι ψυχὰς, ἃς οὐκ ἔδει ζῆσαι. Κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται· τοῖς κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα. Ξένια καὶ δῶρα ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμούς σοφῶν. Ἀναπολόγητος εἶ, ἄνθρωπε, ὁ κρίνων. Ἐν ᾧ γὰρ κρινεῖς τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις. Τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζη δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε, ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξη τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ. Ὁ τὴν δικαιοσύνην μὴ ἔχων προεναποκειμένην αὐτοῦ τῇ ψυχῇ, ἀλλ' ἢ χρήμασι διεφθαρμένος, ἢ φιλίᾳ χαριζόμενος, ἢ ἐχθρὸν ἀμυνόμενος, ἢ δυναστείαν δυσωπούμενος, τὸ κρίμα κατευθύνειν οὐ δύναται. Πρὸς ὃν ἐρεῖ ὁ ψαλμός· Εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε, εὐθείας κρίνατε, υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. Τοῦτο πολλοὺς ὀρώμεν τῶν νῦν κριτῶν πάσχοντας, οἱ ῥᾶον τοῖς ὑψηλοῖς τὰ μεγάλα συγχωρήσειαν, ἢ τοῖς ταπεινοῖς τὰ ἐλάχιστα. Ἔστι γὰρ ἄκρας κακοδαιμονίας, μὴ ἐν τοῖς ἰδίους ἰσχυροῖς τὸ ἀσφαλὲς ἔχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐτέρων σαθροῖς. Τοσοῦτον δύνανται ἄρχοντες πρὸ τῆς ἀληθείας δόξαν τιμῶντες, ὅσον καὶ λησταὶ ἐν ἐρημίᾳ. Γεγόνασι φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλάρετοι, νωθοὶ τε καὶ κατημελημένοι, καὶ οὐ τετηρήκασιν ἀδιάβλητον τὸ τῆς ἀρχῆς ἀξίωμα. Αἱ περὶ τὰ δικαστήρια σπουδαὶ ταῖς πολυτρόποις ἀμαρτίαις ὑπηρετοῦσιν, μυρίας τοῖς ἀδικοῦσι τὰς συνηγορίας εὐρίσκουσαι. Ἐξετασθήσονται, καὶ ἄρχοντες, καὶ δικασταὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας, καὶ γνωσθήσονται, εἰ μὴ διέφθειραν τὸ δίκαιον· εἰ μὴ πρὸς χάριν, μηδὲ πρὸς ἀπέχθειαν ἐψηφίσαντο τοῖς δικαζομένοις· εἰ μὴ κολακευθέντες ἐνέδωκαν πρὸς τὸ δέον· εἰ μὴ μνησικακοῦντες ἐπήρεασαν τοῖς οὐδὲν ἠδίκηκόσιν. Ἄδικος δικαστής, μεμολυσμένη συνείδησις.

ΤΙΤΑ. Κ'. –Περὶ δούλων χρηστῶν.

Οἰκέτης νοήμων κρατήσῃ δεσποτῶν ἀφρόνων. Οἰκέτου σοφοῦ εὖδοι ἔσσονται πράξεις, καὶ κατευθυνθήσονται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Οἰκέται σοφοὶ ἰδίους δεσπόταις δανείσουσιν. Γλυκὺς ὁ ὕπνος τοῦ δούλου, εἰ ὀλίγον, καὶ εἰ πολὺ φάγεται. 95.1401 Μὴ κακώσης οἰκέτην ἐργαζόμενον ἐν ἀληθείᾳ. Οἰκέτην συνετὸν ἀγαπάτω σου ἡ ψυχὴ, καὶ μὴ στερήσῃς αὐτὸν ἐλευθερίας. Οἰκέτη συνετῷ ἐλεύθεροι ὑπουργήσουσι. Οἱ δούλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις ὑμῶν, μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἀπλότητι καρδίας ὑμῶν ὡς Χριστῷ, μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δούλοι Χριστοῦ· ποιῶντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώπῳ· εἰδότες ὅτι ἕκαστος ὁ ἐὰν ποιῆσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ Κυρίου, εἴτε δούλος, εἴτε ἐλεύθερος. Οἱ δούλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείᾳ, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν Κύριον. Ὁ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώπῳ. εἰδότες ὅτι παρὰ Κυρίου λήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν. Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δούλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἠγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημηθῇ. Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας, μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοὶ εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ, καὶ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις ὑμῶν, οὐ μόνον ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. Τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ τῷ Θεῷ, εἰ διὰ

συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. Οἱ οἰκέται μὴ φευγέτωσαν εὐνοεῖν τοῖς δεσπότης. Ἐλευθέρων καὶ δούλων ὁ τρόπος γράφει.

ΤΙΤΛ. ΚΑ΄. –Περὶ δούλων πονηρῶν.

Λόγοις οὐ παιδευθήσεται οἰκέτης σκληρός. Ἐὰν γὰρ καὶ νοήσῃ, ἀλλ' οὐχ ὑπακούεται. Χορτάσματα καὶ ῥάβδος ὄνω, ἄρτος δὲ, καὶ παιδεία, καὶ ἔργον οἰκέτη. Ἔργασαι ἐν παιδείᾳ, καὶ εὐρήσεις ἀνάπαυσιν. Ἄνες χειρᾶς αὐτῶ, καὶ ζητήσῃ ἐλευθερίαν. Ζυγὸς καὶ ἱμᾶς τράχηλον κάμψουσι, καὶ οἰκέτη κακούργῳ στρέβλαι καὶ βάσανοι. Ἐμβαλλε αὐτὸν εἰς ἐργασίαν, ἵνα μὴ ἀργῇ. Πολλὴν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία. Οἰκέτου πονηροῦ μὴ αἰσχυνομένης πλευρὰν αἰμάξαι. Δούλων ὑπάρχει κακῶν ἀθετεῖν δεσποτεῖαν, καὶ ἐπανίστασθαι κυριότητα, καὶ ὁμόδουλον ἑαυτοῖς ποιεῖν τὸν ἐλευθέρων. Οὐδεὶς οὕτως μέμνηεν, ὡς δούλος ὢν, ἐναντιοῦσθαι δεσπότη.

ΤΙΤΛ. ΚΒ΄. –Περὶ δυσαρεστομένων.

Ὡ οἱ εὐφραϊνόμενοι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ. Τίνι ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης· Ὅμοιοὶ εἰσι παιδίους ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, 95.1404 καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλους, καὶ λέγουσιν· Ἡγήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἔθρηνησαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων, καὶ λέγουσι· Δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· Ἴδου ἄνθρωπος φάγος, καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν.

ΤΙΤΛ. ΚΓ΄. –Περὶ διψύχων, καὶ παλιμβούλων, καὶ ἀστατούντων τὴν γνώμην, καὶ μεταβατῶν.

Αἴγυπτον ἐπεκαλοῦντο, καὶ εἰς Ἀσσυρίους ἐπορεύθησαν. Οὐαὶ καρδίᾳ δισση, καὶ ἀμαρτωλῶ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δύο τρίβους. Μὴ προσέλθῃς καρδίᾳ δισση. Ἄφρων ὡς σελήνη ἄλλοιοῦται. Καρδίᾳ ἐπιβαίνουσα δυσὶν ὁδοῖς, οὐκ εὐδοθήσεται. Ζωὴ πονηρὰ ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν· καὶ οὐ παροικήσει, οὐκ ἀνοίξει στόμα. Τῷ ἐκπορευομένῳ, καὶ τῷ εἰσπορευομένῳ, οὐκ ἦν εἰρήνη ἀπὸ τῆς θλίψεως. Ἀνὴρ δίψυχος ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Οἷς εὐκόλος πρὸς μεταβολὴν ἢ διανοία, τούτοις οὐδὲν ἀπεικὸς καὶ τὸν βίον εἶναι μὴ τετάγμενον. Ἄνθρωποι ταῖς νεφέλαις εἰκόασιν, πρὸς τὰς τῶν ἀνέμων μεταβολὰς, ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος τοῦ ἀέρος ἐμφορομέναις. Κούφους καὶ ἀνοήτους, τούτους ὑπολαμβάνομεν, τοὺς ῥαδίως ἐπ' ἀμφοτέρα φερομένους, καὶ μεταρρέοντας, καθάπερ αὔρας μεταπιπτούσας, ἢ μεταβολὰς, ἢ παλιρροίας εὐρίπων, ἢ θαλάσσης ἀστάτου κύματα. Πέφυκεν ὁ ἄφρων ἐπὶ μηδενὸς ἐστάναι πράγματος. Καὶ ἔστιν αὐτῷ πᾶσα ἡ ζωὴ κρεμαμένη, βάσις ἀκράδαντον οὐκ ἔχουσα. Φυτὸν μεταφερόμενον συνεχῆς, οὐ ποιήσει καρπὸν.

ΤΙΤΛ. ΚΔ΄. –Περὶ δόξης, καὶ τιμῆς· καὶ ὅτι οὐ δεῖ δόξαν ἐτέρῳ παρασχεῖν.

Μὴ δὸς ἐτέρῳ τὴν δόξαν σου, καὶ τὰ συμφέροντά σοι ἔθνη ἄλλοτρίῳ. Τὴν δόξαν μου ἐτέρῳ οὐ δώσω. Ὡς ἔτι ζῆς, καὶ πνοὴ ἐν σοὶ, μὴ ἀλλάξῃς σεαυτὸν ἐν πάσῃ σαρκί. Κρεῖσσον γὰρ ἔστι τὰ τέκνα δεηθῆναί σου, ἢ σὲ ἐμβλέπειν εἰς χειρᾶς υἰῶν σου· καὶ ἐν καιρῷ τελευτῆς διάδος κληρονομίαν σου. Υἱῷ καὶ γυναικί, καὶ φίλῳ, καὶ ἀδελφῷ, μὴ δὸς ἐξουσίαν ἐπὶ σὲ ἐν ζωῇ σου. Μὴ δὸς ἐτέρῳ τὴν δόξαν σου, ἵνα μὴ μεταμεληθεῖς δέῃ περὶ αὐτῶν.

ΤΙΤΛ. ΚΕ΄. –Περὶ διαβόλου, ἤτοι Σατανᾶ καὶ δαιμόνων.

Ἐγενήθη ἐν τῷ εἶναι πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαοῦλ, ἐλάμβανε Δαβὶδ τὴν κινύραν, καὶ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνέψυχε Σαοῦλ, καὶ ἀφίστατο ἀπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν. Ἔστη διάβολος ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἐπέσεισε τὸν Δαβὶδ ἀριθμῆσαι τὸν Ἰσραὴλ. Ἡ δύναμις τοῦ Σατανᾶ ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστροῦ. Ἔστησεν οὐρανὸν αὐτοῦ ὡς κυπαρίσσου, τὰ δὲ νεῦρα αὐτοῦ συμπλέκεται ὡσπερ σχοινίον. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἄνθρακες, ἡ δὲ καρδία αὐτοῦ πέπηγεν ὡσπερ σίδηρος. Τίς ἀποκαλύψει πρόσωπον ἐνδύσεως αὐτοῦ, εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτοῦ τίς εἰσέλθοι; Πύλας στόματος πρὸ προσώπου αὐτοῦ τίς ἀνοίξει; Κύκλω ὀδόντων αὐτοῦ φόβος, τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀσπίδες χαλκαῖ. Ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύονται λαμπάδες καιόμεναι, καὶ διαρρίπτοῦνται ἐσχάροι πυρός. Ἐκ μυκτῆρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης πυρὶ ἀνθράκων. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἄνθρακας φλέξει, φλοῦξ δὲ ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται. Ἐμπροσθεν αὐτοῦ προτρέχει ἀπώλεια. Ἡ στρωμνὴ αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς, πᾶς δὲ χρυσὸς θαλάσσης ὑπ' αὐτὸν ὡσπερ πηλὸς ἀμύθητος. Ἔδειξέ μοι Κύριος Ἰησοῦν τὸν ἱερέα ἐστῶτα πρὸ προσώπου ἀγγέλου Κυρίου, καὶ ὁ διάβολος εἰστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ ἀγγελος πρὸς τὸν διάβολον· Ἐπιτιμήσει Κύριος ἐν σοὶ, διάβολε, καὶ ὁ ἐκλεξάμενος τὴν Ἱερουσαλήμ. Πῶς ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕωςφόρος, ὁ πρῶτ' ἀνατέλλων, συνετρίβη εἰς τὴν γῆν, ὁ ἀποστέλλων πρὸς πάντα τὰ ἔθνη; Σὺ δὲ εἶπας ἐν τῇ καρδίᾳ σου· Εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι· ἐπάνω τῶν ἀστρων τοῦ οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου. Καθίσω ἐν ὄρει ὑψηλῷ, ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ πρὸς βορρᾶν ἀναβήσομαι, ἐπάνω τῶν νεφελῶν· ἔσομαι ὅμοιος τῷ Ὑψίστῳ. Νῦν δὲ εἰς ἄδου καταβήσομαι, καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Οἱ ἰδόντες σε θαυμάσουσιν ἐπὶ σοὶ, καὶ ἔροῦσιν· Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὁ παροξύνων τὴν γῆν, σείων βασιλεῖς, ὁ θεὸς τὴν οἰκουμένην ὅλην ἔρημον, καὶ τὰς πόλεις καθεῖλεν, τοὺς δὲ ἐν ἀπαγωγῇ οὐκ ἔλυσεν. Πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐκοιμήθησαν ἐν τιμῇ, ἄνθρωπος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Σὺ δὲ ῥιφήσῃ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς νεκρὸς ἐβδελυγμένος, μετὰ πολλῶν τεθνηκότων ἐκκεκεντημένων μαχαίρα, καταβαινόντων εἰς ἄδου. Ὅν τρόπον γὰρ ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρὸν, οὐδὲ ἔση καθαρὸς· διόπερ τὴν γῆν μου ἀπώλεσας, καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας, λέγει Κύριος. Δόλος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ μεγαλυνθήσεται, καὶ δόλω διαφθερεῖ πολλοὺς, καὶ ἐπ' ἀπωλεία πολλῶν στήσεται. Φθόνῳ διαβόλου θάνατος εἰς τὸν κόσμον εἰσήλθεν. Τότε Ἰησοῦς ἀνήχθη ὑπὸ τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν ἔρημον πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου· καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ μὴ νύκτας, ὕστερον ἐπέινασε. Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν· Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· Γέγραπται· 95.1408 Οὐκ ἐν ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ· Ταῦτα πάντα σοὶ δώσω, ἐὰν πεσῶν προσκυνήσῃς μοι. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ. Γέγραπται γάρ· Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Εἶπε δὲ τοῖς ἑβδομήκοντα ὁ Κύριος· Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶ ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. Ἴδου δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. Ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίη· ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ ἐν πίστει. Τὰς πονηρὰς τοῦ διαβόλου συμβουλίας ἀποκωλύων ἡμᾶς ὁ Κύριος δέξασθαι, Σήμερον, φησὶν, ἐὰν τῆς φωνῆς

μου ἀκούσητε. Ἐκεῖνος λέγει, Τὴν σήμερον ἐμοὶ, καὶ τὴν αὔριον τῷ Θεῷ. Ὁ Κύριος ἀντιβοᾷ· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς μου ἀκούσητε. Νόησον τὸν ἐχθρόν· οὐ τολμᾷ συμβουλευσαὶ καθόλου ἀποστῆναι τοῦ Θεοῦ. Οἶδεν ὅτι βαρὺ τοῦτο ἀκοῦσαι Χριστιανοῖς· ἀλλὰ τέχναις ἀπατηλαῖς μεθοδεύει τὴν ἐπιχείρησιν. Σοφός ἐστι τοῦ κακοποιῆσαι· σήμερον κλέπτει ἡμᾶς διὰ τῆς μεθοδείας, καὶ τὴν αὔριον ἡμῖν τὰς ἐπαγγελίας περιαφίησιν. Εἶτα ἐπειδὴν ἡ αὔριον ἔλθῃ, πάλιν ἔρχεται κακῶς συμμεριστῆς, ἡμῶν ἀξιών τὴν σήμερον αὐτῷ, τὴν δὲ αὔριον τῷ Κυρίῳ· καὶ οὕτως αἰεὶ, τὸ μὲν παρὸν δι' ἡδονῆς ἀφαιρούμενος, τὸ δὲ μέλλον ταῖς ἐλπίσιν ἡμῶν προσαφιεῖ, λανθάνει ἡμᾶς ἀποβουκολῶν τῆς ζωῆς. Πονηρὸς ὁ διάβολος, καὶ κακίας παντοίας δημιουργός· καὶ ὡσπερ ἔπεται τῷ ἀγαθῷ ἡ ἀφθονία, οὕτως ἀκολουθεῖ τῷ διαβόλῳ ἡ βασκανία. Ἐν τῷ τῆς βασκανίας ὄπλῳ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, μέχρι συντελείας αἰῶνος, πάντας τιτρώσκει καὶ καταβάλλει ὁ λυμεὼν τῆς ζωῆς ἡμῶν διάβολος, καὶ ὁ χαίρων τῇ ἀπωλείᾳ. Ὁ καταπεσὼν διὰ τοῦ φθόνου, καὶ ἡμᾶς ἐαυτῷ διὰ τοῦ ἴσου ὄπλου καταβάλλων. Πόθεν πονηρὸς ὁ διάβολος; ἐκ τῆς οἰκείας προαιρέσεως. Αὐθαίρετον γὰρ ἔχων τὴν ζωὴν, καὶ ἐπ' αὐτῷ κειμένην τὴν ἐξουσίαν, ἢ παραμένειν τῷ Θεῷ, ἢ ἀλλοτριωθῆναι τοῦ ἀγαθοῦ, Γαβριὴλ ἄγγελος, καὶ παρέστηκε τῷ Θεῷ διηνεκῶς, ὁ Σατανᾶς ἄγγελος, καὶ ἐξέπεσε τῆς οἰκείας τάξεως. Κάκεῖνον μὲν ἡ προαίρεσις διεφύλαξε τοῖς ἄνω, καὶ τοῦτον κατέρριψε τῆς γνώμης τὸ αὐτεξουσίον. Ἡδύνατο γὰρ κάκεῖνος ἀποστῆναι, καὶ οὕτως μὴ ἐκπεσεῖν· ἀλλὰ 95.1409 τὸν μὲν διεσώσατο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τὸ ἀκόρεστον, τὸν δὲ ἀπόβλητον ἔδειξεν ἡ ἐκ Θεοῦ ἀναχώρησις. Πόθεν οὖν αὐτῷ ὁ πρὸς ἡμᾶς πόλεμος; Ὅτι δοχεῖον ὄν πάσης κακίας, ἐδέξατο καὶ τοῦ φθόνου τὴν νόσον, καὶ ἐβάσκηεν ἡμῖν τῆς τιμῆς. Οὐ γὰρ ἦνεγκε τὴν ἄλυπον ἡμῶν ζωὴν τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ, δόλοισι δὲ καὶ μηχανήμασι ἐξαπατήσας τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἦν ἔσχεν πρὸς τὸ ὁμοιωθῆναι Θεῷ, ταύτη πρὸς τὴν ἀπάτην ἀποχρησάμενος, ἔδειξε τὸ ξύλον, καὶ ἐπηγγείλατο διὰ τῆς βρώσεως αὐτοῦ ὅμοιον Θεῷ καταστήσειν. Ἐὰν γὰρ φάγητε, φησὶν, ἔσεσθε ὡς θεοὶ, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. Οὐκ ἐχθρὸς τοίνυν ἡμῖν κατεσκευάσθη, ἀλλ' ἐκ ζηλοτυπίας ἡμῖν εἰς ἐχθραν ἀντικατέστη. Ὅρων γὰρ ἐαυτὸν ἐκ τῶν ἀγγέλων ῥιφθέντα, οὐκ ἔφερε βλέπειν τὸν γήϊνον εἰς τὴν ἀξίαν τῶν ἀγγέλων διὰ προκοπῆς ἀνυψούμενον. Ἐπειδὴ οὖν γέγονεν ἐχθρὸς ἡμῶν, ἐφύλαξεν ἡμῖν ὁ Θεὸς τὴν πρὸς αὐτὸν ἐναντίωσιν, δι' ἣν τῷ ὑπηρετησαμένῳ αὐτῷ διελέγετο πρὸς αὐτὸν τὴν ἀπειλήν, ὅτι Ἐχθραν θήσω ἀναμέσον σου, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς. Ἐπειδὴ γέγονεν ἀποστάτης ὁ διάβολος, ἐχθρὸς μὲν Θεοῦ, ἐχθρὸς δὲ τῶν ἀνθρώπων, τῶν κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγεννημένων, διὰ τοῦτό ἐστι μισάνθρωπος· διότι καὶ θεομάχος, καὶ μισεῖ ἡμᾶς ὡς κτίσματα τοῦ Δεσπότη, καὶ ὡς ὁμοίωμα Θεοῦ· καὶ συνεχρήσατο αὐτοῦ τῇ πονηρίᾳ εἰς γυμνάσιον τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ὁ σοφῶς καὶ προνοητικῶς οἰκονομῶν τὰ ἀνθρώπινα, ὡσπερ ἰατρὸς τὸν τῆς ἐχίδνης ἰὸν εἰς σωτηρίων φαρμάκων κατασκευὴν ἀποχρώμενος. Σατᾶν μὲν οὖν λέγεται, διὰ τὸ ἀντικεῖσθαι τῷ ἀγαθῷ. Τῶν ἀγγέλων ὁ στασιάσαι τολμήσας, καὶ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ἀρθῆναι, κατέναντι Κυρίου παντοκράτορος τραχηλιάσας, καὶ ὑπὲρ τὰ νέφη καθέδραν ἐπινοῶν, ὡς ὁ λόγος, δίκην ἔδωκε τῆς ἀπονοίας ἀξίαν, σκότος ἀντὶ φωτὸς εἶναι κατακριθεῖς.

ΤΙΤΛ. ΚΣ'. Περὶ δυσπιστίας· καὶ ὅτι ἐπ' εὐ λόγῳ αἰτία δυσπιστίας, Θεῷ συγγινώσεται.

Εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ· Σάρα ἡ γυνὴ σου οὐ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτῆς Σάρα, ἀλλὰ Σάρρα ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς. Εὐλογήσω δὲ αὐτήν, καὶ δώσω σοι ἐξ αὐτῆς τέκνον, καὶ εὐλογήσω αὐτὸν, καὶ ἔσται εἰς ἔθνος, καὶ βασιλεῖς ἐξ αὐτοῦ ἔσονται. Καὶ ἔπεσεν Ἀβραὰμ ἐπὶ πρόσωπον, καὶ εἶπεν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ λέγων· Εἰ τῷ

ἐκατονταετεί, καὶ Σάρρα ἐνενήκοντα ἐτῶν οὔσα τέξεται; Εἶπε δὲ Ἀβραὰμ πρὸς τὸν Θεόν· Ἰσμαὴλ οὗτος ζήσεται ἐναντίον σου. Εἶπε δὲ ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ· Ἴδου Σάρρα ἡ γυνὴ σου τέξεται σοι υἶόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσαάκ. 95.1412 Καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου πρὸς αὐτὸν εἰς διαθήκην αἰώνιον, εἶναι αὐτῷ Θεός, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν. Εἶπεν Ἐλισαιέ· Δίμετρον κριθῆς σίκλου, καὶ μέτρον σεμιδάλεως σίκλου ἔσται ὡς ἡ ὥρα αὕτη αὐριον ἐν πύλῃ Σαμαρείας. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ τριστάτης τῷ Ἐλισαιέ, καὶ εἶπεν· Ἴδου Κύριος ποιεῖ καταράκτας ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐ μὴ ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο. Καὶ εἶπεν Ἐλισαιέ· Ἴδου ὄψει τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἐκεῖθεν οὐ μὴ φάγης. Εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; Ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτερος, καὶ ἡ γυνὴ μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος, εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμι Γαβριήλ, ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἔση σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Εἶπε Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. Διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ. Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἐωράκαμεν τὸν Κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτώ, πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου· καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας. Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.

ΤΙΤΛ. ΚΖ'. –Περὶ δεῖπνου, καὶ συνεστιάσεως.

Μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ, μηδὲ ἐπιθυμῆσης τῶν ἐδεσμάτων αὐτοῦ. Ὅν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα, οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει. Ἐὰν καθίσῃς δεῖπνεῖν ἐπὶ τραπέζης δυνάστου, νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι. Οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ὅς φάγεται καὶ πίεται, καὶ ὡς δεῖξῃ ἀγαθὸν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. Καὶ γε τοῦτο ἐκ χειρὸς Θεοῦ ἔστιν. Δεῦρο, φάγε ἐν εὐφροσύνῃ τὸν ἄρτον σου. Ἐτοιμάσατε τράπεζαν· φάγετε, πίετε· ἀνάστητε, οἱ ἄρχοντες, ἐτοιμάσατε θυρεούς. Ἄνδρες δίκαιοι ἔστωσαν σύνδειπνοὶ σοι. Φάγε ὡς ἄνθρωπος, ἐὰν ἐπὶ τραπέζης μεγάλης 95.1413 ἐκάθισας. Μὴ ἀνοίξῃς ἐπ' αὐτὴν φάρυγγά σου, καὶ μὴ εἴπῃς· Πολλὰ γε ἐπ' αὐτῆς. Οὐ ἔαν ἐπιβλέψῃς, μὴ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου, καὶ μὴ συνθλίβῃς αὐτῷ ἐν τρυβλίῳ. Φάγε ὡς ἄνθρωπος τὰ παρακεῖμένα σοι, καὶ μὴ διαμασῶ, μὴ μισηθῇς. Παῦσαι πρῶτος χάριν παιδείας, καὶ μὴ ἀπληστεύου, μή[πο]τε προσκόψῃς. Καὶ εἰ ἀναμέσον πλειόνων ἐκάθισας, πρότερος αὐτῶν μὴ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου. Ἔλεγεν ὁ Κύριος τῷ κεκληκότι αὐτόν· Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσί σε, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. Ἄλλ' ὅταν ποιῆς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς· καὶ μακάριος ἔση, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι. Ἀνταποδοθήσεται γὰρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. Ὡς δὲ ἀρμόδιον πρὸ τῆς τροφῆς εὐλογεῖν τὸν Θεὸν τῶν ἀπάντων· οὕτω καὶ παρὰ πότον καθήκει ψάλλειν. Τράπεζα μὴ ἔχουσα μνήμην Θεοῦ, φάτνης ἀλόγων οὐδὲν διενήνοχεν.

ΤΙΤΛ. ΚΗ΄. –Περὶ δικαίων· ὅτι φυλάττει αὐτοὺς ὁ Κύριος.

Οὐκ ἀφελεῖ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ καθιέται αὐτοὺς εἰς νῆκος, καὶ ὑψωθήσονται. Ἴδου οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν. Πολλὰ αἰ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ Κύριος. Φυλάσσει Κύριος πάντα τὰ ὀσᾶ αὐτῶν, ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται. Σωτηρία τῶν δικαίων παρὰ Κυρίου. Ὑποστηρίζει τοὺς δικαίους ὁ Κύριος. Φυλάσσει Κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν. Ἐπαύλεις δικαίων εὐλογοῦνται. Οἶκος δικαίων εὐλογεῖται. Οἶκος δικαίων ἰσχὺς πολλή. Εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου Ἐγχευεῖται δικαίοις εὐφροσύνη. Φῶς δικαίοις διὰ παντός. Δίκαιοι ποιοῦσιν ἐν πλούτῳ ἔτη πολλά. Δίκαιος ἐν χαρᾷ καὶ εὐφροσύνῃ ἔσται. Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει· ἀντ' αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής. Μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐλυτρωσάμην σε· ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου· ἐμὸς εἶ σύ, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλείσουσί σε, καὶ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυρὸς, οὐ μὴ κατακαυθῆς. 95.1416 Οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι. Καὶ δίκαιοι πολλοῖς περιστατικοῖς περιπίπτουσιν· ἀλλὰ ταῦτα μάλιστα οὐκ εἰσὶν· τὸ μὴ δι' ἁμαρτίας ὑπομεῖναι τὸν σπουδαῖον.

ΤΙΤΛ. ΚΘ΄. –Περὶ δικαίων· ὅτι τίμιος παρὰ Κυρίῳ ὁ θάνατος αὐτῶν.

Ἀποθάνοι ἡ ψυχὴ μου ἐν σκηναῖς δικαίων. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων. Ἐγκωμιαζομένου δικαίου, εὐφρανθήσονται λαοὶ πολλοί. Ἀπὸ προσώπου ἀδικοῦντος ἦρται ὁ δίκαιος, καὶ ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ. Τιμῶμεν τὰς τῶν ἀγίων θήκας, καὶ τῆς οὕτω λαμπρᾶς αὐτῶν εὐανδρείας, καθάπερ ἐν τάξει γερῶν καὶ ἀντιμισθίας, τὴν ἀμάραντον αὐτοῖς κατατιθέμενοι μνήμην. Τιμῶμεν ἄνδρας ἀγίους τιμῶντας τὴν πίστιν, καὶ τοῖς τῆς εὐανδρείας ἀυχήμασιν εὖ μάλα κατεστεμμένους ἀγωνισαμένους τε μέχρι ψυχῆς καὶ αἵματος, καὶ μαρτυρήσαντας τῇ δόξῃ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῖς τῆς εὐσεβείας ἀνδραγαθήμασιν ἐκλαμπρυνόμενους. Ὁ ἀψάμενος ὀστέων μάρτυρος, λαμβάνει τινὰ μετουσίαν ἀγιασμοῦ ἐκ τῆς τῷ σώματι παρεδρευούσης χάριτος. Τίμιος οὖν ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ.

ΤΙΤΛ. Λ΄. –Περὶ διαφορᾶς Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων· καὶ ὅτι πολὺ τὸ μέσον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, καὶ τοῦ ἁμαρτάνειν εἰς Θεὸν, καὶ εἰς ἀνθρώπους.

Ἦλὶ πρεσβύτερος σφόδρα· καὶ ἤκουσεν ἃ ἐποίουν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴνα τί ποιεῖτε κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὃ ἐγὼ ἀκούω ἐκ στόματος παντός τοῦ λαοῦ Κυρίου; Μὴ, τέκνα· ὅτι οὐκ ἀγαθὴ ἡ ἀκοή, ἦν ἐγὼ ἀκούω, τοῦ μὴ δουλεύειν λαὸν Θεῶ. Ἐὰν ἁμαρτάνων ἁμαρτήσῃ ἀνὴρ εἰς ἄνδρα, καὶ προσεύξεται περὶ αὐτοῦ πρὸς Κύριον· ἐὰν δὲ τῷ Κυρίῳ ἁμαρτήσῃ, τίς προσεύξεται περὶ αὐτοῦ; Ζητήσατε τὸν Θεὸν, καὶ ἐν τῷ εὐρίσκῃ αὐτόν, ἐπικαλέσασθε. Ἦνίκα δ' ἂν ἐγγίξῃ ὑμῖν, ἀπολειπέτω ὁ ἀσεβής τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἄνομος τὰς βουλάς αὐτοῦ· καὶ ἐπιστραφήτω ἐπὶ Κύριον, καὶ ἐλεηθήσεται, ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. Οὐδὲ ὥσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν, αἱ ὁδοί μου, λέγει Κύριος. Ἄλλ' ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως ἀπέχει ἡ ὁδός μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς διανοίας μου. Τοσοῦτον τὸ μέσον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, ὅσον οὐδὲ ὁ λόγος παραστήσαι δυνησεται.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ε.

ΤΙΤΛ. Α΄. –Περὶ ἐντολῶν Θεοῦ, καὶ τῶν φυλαττόντων αὐτάς.

Εἶπε Κύριος· Ἐὰν ἀκοῆ ἀκούσητε τῆς φωνῆς Κυρίου, καὶ φυλάξησθε τὴν διαθήκην μου, ἔσεσθέ 95.1417 μοι λαὸς περιούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἔθνων. Ἐμὴ γάρ ἐστι πᾶσα ἡ γῆ· ὑμεῖς δὲ ἔσεσθέ μοι βασιλείον ἱεράτευμα, καὶ ἔθνος ἅγιον. Ἐὰν ἀκοῆ ἀκούση τῆς φωνῆς μου, καὶ ποιήσης πάντα ὅσα ἂν εἴπω σοι, ἐχθρεύσω τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀντικείμενοι τοῖς ἀντικειμένοις. Ἐὰν ἐν τοῖς προστάγμασί μου πορεύσθε, καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάσσησθε, καὶ ποιήσητε αὐτά, δώσω τὸν ὑετὸν μου ἐν καιρῷ αὐτοῦ ὑμῖν, καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ γεννήματα αὐτῆς, καὶ τὰ ξύλα τῶν πεδίων ἀποδώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν. Καὶ καταλήψεται ὑμῖν ὁ ἀλοητὸς τὸν σπόρον, καὶ φάγεσθε τὸν ἄρτον ὑμῶν εἰς πλησμονὴν, κατοικήσετε μετὰ ἀσφαλείας ἐπὶ τῆς γῆς ὑμῶν, καὶ κοιμηθήσεσθε, καὶ οὐκ ἔσται ὑμᾶς ἐκφοβῶν. Καὶ ἀπολῶ θηρία πονηρὰ ἐκ τῆς γῆς ὑμῶν, καὶ πεσοῦνται [οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν] ἐνώπιον ὑμῶν φόνω, καὶ διώξονται ὑμῶν πέντε ἑκατὸν, καὶ ἑκατὸν ὑμῶν διώξουσι μυρίους· καὶ πεσοῦνται οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν μαχαίρα. Καὶ ἐπιβλέψω ὑμᾶς, καὶ ἀυξήσω ὑμᾶς, καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου μεθ' ὑμῶν. Καὶ φάγεσθε παλαιὰ καὶ παλαιὰ παλαιῶν, καὶ παλαιὰ ἐκ προσώπου νέων ἐξοίσετε. Καὶ θήσω τὴν διαθήκην μου ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ βδελύζεται ἡ ψυχὴ μου ὑμᾶς. Καὶ ἐμπεριπατήσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσομαι ὑμῶν Θεός. Πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ φύλαξον τὴν ψυχὴν σου σφόδρα. Μὴ ἐπιλάβῃ πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἑώρακασιν ὀφθαλμοί σου, καὶ μὴ ἀποστήτωσαν ἀπὸ τῆς καρδίας σου. Φυλάττων φύλαξαι τὰς ἐντολάς Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, τὰ μαρτύρια καὶ τὰ δικαιώματα ὅσα ἐνετείλατό σοι. Οὐκ ἐκκλινεῖς δεξιᾶ, οὐδὲ ἀριστερᾶ, κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδὸν, ἣν ἐνετείλατό σοι ὁ Κύριος. Ἐὰν ἀκούσητε τὰ δικαιώματά μου ταῦτα, καὶ φυλάξητε, καὶ ποιήσητε, διαφυλάξει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῖν τὴν διαθήκην, καὶ τὸ ἔλεος, ὃ ὥρισε τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καὶ ἀγαπήσει σε Κύριος, καὶ εὐλογήσει τὰ ἔγγονα τῆς κοιλίας σου, καὶ τὸν καρπὸν τῆς γῆς σου, καὶ τὸν σιτόν σου, καὶ τὸν οἶνόν σου, καὶ τὸ ἔλαιόν σου· καὶ εὐλογητὸς ἔσῃ παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. Ἐὰν ἀκοῆ ἀκούση τῆς φωνῆς Κυρίου, εὐλογημένος σὺ ἐν ἀγρῷ, καὶ εὐλογημένη ἡ ἀποθήκη σου, καὶ τὰ ἐγκαταλείμματά σου. Εὐλογημένος σὺ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαί σε· ἀποστείλῃ Κύριος ἐπὶ σὲ τὴν εὐλογίαν, οὗ ἂν ἐπιβάλλῃς τὴν χειρὰ σου, καὶ εὐλογήσει πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου, καὶ δανιεῖς ἔθνεσι πολλοῖς, σὺ δὲ οὐ δανιῆ· καὶ ἄρξεις ἔθνων πολλῶν. Καὶ καταστήσει σε Κύριος εἰς κεφαλὴν, καὶ μὴ εἰς οὐραν, καὶ δώσει τὸν ὑετὸν τῆς γῆς σου ἕως καιροῦ. Εἶπε Σαμουὴλ· Εἰ θελητὸν τῷ Κυρίῳ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίαι, ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς Κυρίου; Ἴδου ἀκοῆ ὑπὲρ θυσίαν. Ἡ ὑπακοή σου ἐπλήθυνέ με εἰς πλατυσμόν. 95.1420 Ὅδοὺς αὐτοῦ ἐφύλαξα, καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνω ἀπὸ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνω. Ἐὰν ἀκούσωσι καὶ δουλεύσωσι, συντελέσουσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν ἐν εὐπρεπείαις. Ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου τηλαυγῆς, φωτίζουσα ὀφθαλμούς. Ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοὺς υἱῶν τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ. Ὁφελον κατευθυνθείσαν αἱ ὁδοί μου, τοῦ φυλάξασθαι. Ὁ νόμος σου ἀλήθεια. Πάντες οἱ λόγοι Κυρίου πεπυρωμένοι. Ὑπερασπίζει δὲ τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν. Τέλος λόγου, τὸ πᾶν ἄκουε· τὸν Θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φύλασσε. Πρόσταγμα Κυρίου πηγὴ ζωῆς. Οἱ ἀγαπῶντες τὸν νόμον, περιβαλοῦσιν ἑαυτοῖς τεῖχος. Τάδε λέγει Κύριος· Ἐὰν ἐν τοῖς ὁδοῖς μου πορεύῃ, καὶ ἐν τοῖς προστάγμασί μου φυλάσση, σὺ διακρινεῖς τὸν οἶκόν μου. Ἀκούσατέ μου, καὶ φάγεσθε ἀγαθὰ, καὶ ἐντρυφηθεῖτε ἐν ἀγαθοῖς ἢ ψυχὴ ὑμῶν. Κρείττων ἡττώμενος ἐν συνέσει ἔμφοβος, ἢ περισσεύων φρονήσει, καὶ παραβαίνων νόμον. Οὐδὲν γλυκύτερον τοῦ προσέχειν ἐντολαῖς Κυρίου. Ὁ ζητῶν νόμον, ἐμπλησθήσεται αὐτοῦ. Θεὸς τὸν θησαυρόν σου κατ' ἐντολάς Ὑψίστου, καὶ λυσιτελέσει σοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Πᾶς ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους, καὶ ποιεῖ αὐτοὺς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησε

τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν. Τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ πέτραν. Ὅς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου, καὶ ἀδελφή, καὶ μήτηρ ἐστίν. Ὁ ὢν ἐκ Θεοῦ, τὰ ῥήματα Θεοῦ ἀκούει. Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Περιτομὴ οὐδὲν ἐστὶ, καὶ ἀκροβυστία, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. Ὁ τηρῶν τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. Ὅπερ ἐπὶ τῆς κιθαρῳδίας ἢ τέχνη, τοῦτο ἐπὶ τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ἢ διὰ τῶν ἔργων ἐπίδειξις. 95.1421 Ὅσα προστάττει ἡμῖν ὁ νόμος, ταῦτα δεῖ κατ' ἀνάγκην φυλάσσειν· ταῦτα δὲ φόρου λόγον ἐπέχει. Ὅσα δὲ ἐκ προαιρέσεως, οἷον παρθενία, ἀναχώρησις, δῶρά εισι, καὶ ξενίου λόγον ἐπέχει. Ξένιον δὲ οὐ προσφέρεται κατ' ἀνάγκην· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἔστι ξένιον.

ΤΙΤΛ. Β΄. –Περὶ ἐντολῶν Θεοῦ, καὶ τῶν μὴ φυλασσόντων αὐτάς.

Ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀδὰμ, ποῦ εἶ; Εἶπεν αὐτῷ Ἀδὰμ· Τῆς φωνῆς σου ἤκουσα περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐφοβήθην, ὅτι γυμνός εἶμι, καὶ ἐκρύβην. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι γυμνός εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου οὗ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ, ἔφαγες; Ἐάν μὴ ἀκούσητε μου, μηδὲ ποιήσητε τὰ προστάγματά μου, ἐπιστήσω ἐφ' ὑμᾶς τὴν ἀπορίαν, τὴν τε ψώραν καὶ τὸν ἴκτερον, σφακελίζοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ τὴν ψυχὴν ὑμῶν ἐκτήκουσαν. Καὶ σπερεῖτε διὰ κενῆς τὰ σπέρματα ὑμῶν, καὶ ἔδονται οἱ ὑπεναντίοι ὑμῶν, καὶ πεσεῖσθε ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν· καὶ φεύξεσθε οὐδενὸς διώκοντος ὑμᾶς, καὶ συντρίψω τὴν ὕβριν τῆς ὑπερηφανίας ὑμῶν· καὶ θήσω τὸν οὐρανὸν ὑμῶν σιδηροῦν, καὶ τὴν γῆν ὑμῶν ὡς χαλκῆν, καὶ οὐ δώσει ἡ γῆ τὸν σπόρον αὐτῆς, καὶ τὸ ξύλον τοῦ ἀγροῦ ὑμῶν οὐ δώσει τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ φάγεσθε τὰς σάρκας τῶν υἱῶν ὑμῶν καὶ τῶν θυγατέρων. Ἐπικατάρατος ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτοῦ· καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός· Γένοιτο. Ἐπικατάρατος σὺ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐπικατάρατος σὺ ἐν ἀγρῷ. Ἐπικατάρατος σὺ ἐν ταῖς ἀποθήκαις σου, καὶ τὰ ἐγκαταλείμματα. Ἐπικατάρατα τὰ ἔγγονα τῆς κοιλίας σου, καὶ τὰ γεννήματα τῆς γῆς σου, τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σου, καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων σου. Ἐπικατάρατος σὺ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι, καὶ ἐπικατάρατος σὺ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι. Ἐξαποστελεῖ σοι Κύριος τὴν ἔνδειαν, καὶ τὴν ἐκλιμίαν, καὶ τὴν ἀνάλωσιν ἐπὶ πάντα οὗ ἂν ἐπιβάλης τὴν χεῖρά σου διὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματά σου. Πατάξει σε Κύριος ἀπορία, καὶ πυρετῷ καὶ ρίγει, καὶ ἐρεθισμῷ, καὶ φόνῳ, καὶ ἀνεμοφθορίᾳ. Καὶ ἔσται σοι ὁ οὐρανὸς ὁ ὑπὲρ κεφαλῆς σου χαλκοῦς, καὶ ἡ γῆ ἢ ὑποκάτω σου σιδηρᾶ. Δῶ Κύριος τὸν ὑετὸν τῆς γῆς σου κονιορτόν· καὶ ἔσῃ ἐν διασπορᾷ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς. Πατάξει σε Κύριος παραπληξία, ἀραρασία, ἐκστάσει διανοίας, καὶ ἔσῃ ψηλαφῶν μεσημβρίας, ὡς ψηλαφήσει ὁ τυφλὸς ἐν τῷ σκότει, καὶ οὐκ εὐοδώσει τὰς ὁδοὺς σου. Καὶ ἔσῃ ἀδικούμενος καὶ ἀρπαζόμενος, καὶ οὐκ ἔσται σοι βοηθῶν. Γυναῖκα λήψῃ, καὶ ἀνὴρ ἕτερος λήψεται αὐτήν· οἰκίαν οἰκοδομήσεις, καὶ οὐκ οἰκήσεις. Εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ· Οὐχὶ μικρὸς σὺ, καὶ ἔχρισέ σε Κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ; Καὶ ἀπέστειλέ σε Κύριος ἐν ὁδῷ, καὶ εἶπέ σοι, Πορεύθητι, ἐξολόθρευσον τὸν Ἀμαλήκ, καὶ τοὺς ἀμαρτάνοντας εἰς ἐμέ· καὶ πολεμήσεις αὐτοὺς ἕως συντελέσεως 95.1424 αὐτοῦς. Καὶ ἵνα τί οὐκ ἤκουσας φωνῆς Κυρίου, ἀλλ' ὥρμησας ἐπὶ τὰ σκύλα, καὶ ἐποίησας τὸ πονηρὸν ἐναντίον Κυρίου; Καὶ εἶπε Σαούλ· Διὰ τὸ ἀκοῦσαί με τὸν λαόν. Ἔσται ὃν τρόπον εἶπε Κύριος, καὶ οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, οὕτως κεκράζονται, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσομαι αὐτῶν, λέγει Κύριος. Ἐγενήθη τὸ σπέρμα τῶν ἀπειθούντων εἰς ἀπώλειαν. Εἰ ἤκουσας τῶν ἐντολῶν μου, ἐγένετο ἂν ὡς ποταμοὶ ἢ εἰρήνη σου. καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ὡς κύμα θαλάσσης.

Ἐροῦσιν, Οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσιν· οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον, φόβος καὶ βόθυνος καὶ παγὶς ἐφ' ὑμῶν. Πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον. Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν. Καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη. Ὅσοι ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Γίνεσθε ποιηταὶ νόμου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς· ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς νόμου ἐστὶ, καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖός ἐστι. Εἶδον ταῦτα ἐγὼ, καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι τοῦ Θεοῦ σοφίαν ἐθαύμασα. Εἰ τὰ ἄλογα ἐπινοητικὰ καὶ φυλακτικὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν σωτηρίας ἐστὶ, καὶ οἶδε τὸ αἰρετὸν αὐτοῦ καὶ τὸ φευκτὸν ἰχθύς, τί ἐροῦμεν ἡμεῖς, οἱ λόγῳ τετιμημένοι, καὶ νόμῳ πεπαιδευμένοι, ἐπαγγελίας προτραπέντες, πνεύματι σοφισθέντες, οἱ τῶν ἀλόγων ἰχθύων ἀλογώτερον τὸ κατ' ἑαυτούς διατιθέμενοι; Ἐπεὶπερ οἱ μὲν ἴσασι τοῦ μέλλοντός τινα ποιῆσθαι πρόνοιαν, ἡμεῖς δὲ δι' ἡδονῆς βοσκηματώδους τὴν ζωὴν ἀναλίσκομεν. Ἰχθύς τοιαῦτα διαμεῖβει πελάγη ὑπὲρ τοῦ εὐρασθαί τινα ὠφέλειαν. Τί ἐρεῖς σὺ ὁ τῇ ἀργίᾳ συζῶν; ἀργία γὰρ κακουργίας ἀρχή. Μηδεὶς ἄγνοιαν προφασίζεσθω. Φυσικὸς λόγος οἰκείωσιν ἡμῖν τοῦ καλοῦ, καὶ ἀλλοτριώσιν ἀπὸ τῶν βλαβερῶν ὑποδεικνύς ἐγκατέσπαρται. Ἰχθύες οὐκ ἀντιλέγουσι νόμῳ Θεοῦ, καὶ ἄνθρωποι σωτηρίων διαταγμάτων οὐκ ἀνεχόμεθα. Μὴ καταφρόνει τῶν ἰχθύων, ἐπειδὴ ἄλογα καὶ ἄφωνα παντελῶς· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀλογώτερος εἶ, τῇ διατάξει τοῦ Κτίσαντος ἀνθιστάμενος. Ἀσεβὲς τὸ λέγειν ἀδύνατα τὰ τοῦ Πνεύματος παραγγέλματα. Ἀνακέκραται τὸ κακὸν πρὸς τὴν φύσιν διὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς παραδεξαμένων τὸ πάθος, τῶν διὰ τῆς παρακοῆς εἰσοικισαμένων τὴν νόσον. 95.1425 Πᾶσα ἡ κτίσις τῷ προστάγματι τοῦ Θεοῦ πειθαρχεῖ· ὁ δὲ ἄνθρωπος μόνος ἀπειθεῖ, δι' ὃν καὶ γέγονε τὰ πάντα. Τῶν τὸν πατέρα μὴ μιμουμένων ὁ πατὴρ πατέρα καλοῦντων οὐκ ἐπακούεται. Μετὰ τὰ τῶν γνωρισμάτων οὖν πρόσελθε τῷ Δεσπότη, καὶ ὡς τέκνον ἀσπάσεται σε. Τοῖς μὲν Θεοῦ γνώμη κατακολουθοῦσιν, καὶ τὰ καλῶς νομοθετηθέντα μὴ τολμῶσι παραβαίνειν, πάντα κατορθοῦνται παρὰ πίστεως, καὶ γέρας εὐδαιμονίας πρόκειται παρὰ Θεοῦ. Καθ' ὅσον δὲ αὐτὸ ἀποστῶσι τῆς τούτων ἀκριβοῦς ἐπιμελείας, ἄπορα μὲν γίνεται τὰ πόριμα, τρέπεται δὲ εἰς συμφορὰς ἀνηκέστους ὅ τι ποτ' ἂν ὡς ἀγαθὸν δρᾶν σπουδάσωσιν

ΤΙΤΛ. Γ'. –Περὶ εὐδαιμονίας καὶ μακαρισμοῦ· καὶ ὅτι οὐ δεῖ πρὸ τελευτῆς μακαρίζειν τινά.

Πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα. Μὴ μακαρίζης ἄνδρα πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. Ὁ μὲν ἐν τῷ βίῳ τυγχάνων, οὐπω μακαριστὸς διὰ τὸ ἄδηλον τῆς ἐκβάσεως. Ὁ δὲ συμπληρώσας τὰ ἐπιβάλλοντα, καὶ ἀναντιρρήτῳ τέλει τὴν ζωὴν κατακλείσας, οὗτος ἤδη ἀσφαλῶς μακαρίζεται. Μηδὲν μέγα εἴης εὐπλοῶν πρὸ πείσματος. Πολλοῖς πρὸς ὄρμον εὐπλοοῦν ἔδω σκάφος, Πολλοὶ ποσορμίσθησαν ἐκ τρικυμίας.

ΤΙΤΛ. Δ'. –Περὶ ἐνυπνίων.

Ἐνύπνια ἀναπτεροῦσιν ἄφρονας. Ὡς ὁ δρασσόμενος σκιάς καὶ διώκων ἀνέμους, οὕτως ὁ προσέχων ἐνυπνίους, καὶ ὡς ὠδίνουσα φαντάζεται τῇ καρδίᾳ. Ἐὰν μὴ παρὰ Ὑψίστου ἀποσταλῆ ἐν ἐπισκοπῇ, μὴ δώσεις εἰς αὐτὰ καρδίαν σου. Πολλοὺς γὰρ ἐπλάνησαν τὰ ἐνύπνια, καὶ ἠσθένησαν οἱ ἐλπίζοντες εἰς αὐτά. Μαντεῖαι καὶ οἰωνισμοὶ, καὶ ἐνύπνια ἁμαρτία ἐστὶ. Πεφύκασί πως αἱ καθ' ὕπνον φαντασίαι, ὡς τὰ

πολλά ἀποιχήματα εἶναι τῶν καθημερινῶν φροντίδων. Ὅποια γὰρ ἦ τὰ κατὰ τὸν βίον ἡμῶν ἐπιτηδεύματα, τοιαῦτα ἀνάγκη εἶναι καὶ τὰ ἐνύπνια.

ΤΙΤΛ. Ε΄. –Περὶ ἐλπίδος· ὅτι χρὴ εἰς Θεὸν ἐλπίζειν, καὶ μὴ εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων προστασίας.

Ὁ πεποιθὼς ἐπὶ Κύριον, σωθήσεται. Εὐφρανθήτωσαν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σοὶ, εἰς αἰῶνα, καὶ τὰ λοιπά. Ὑπερασπιστὴς ἐπὶ πάντων τῶν ἐλπιδόντων ἐπ' αὐτόν. Οὗτοι ἐν ἄρμασι, καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις· ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι, καὶ τὰ λοιπά. Ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἤλπισαν, καὶ ἐρρύσω. Οἱ ὀφθαλμοί μου διὰ παντὸς πρὸς τὸν Κύριον ὅτι αὐτὸς, καὶ τὰ λοιπά. 95.1428 Ἐπὶ τῷ Κυρίῳ ἐλπίζων οὐ μὴ ἀσθενήσω. Ἐπ' αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρδιά μου, καὶ ἐβοηθήθην. Ἐπὶ σοὶ, Κύριε, ἤλπισα, μὴ κατασυχυνηθῆν εἰς τὸν αἰῶνα. Τὸν ἐλπίζοντα ἐπὶ Κύριον ἔλεος κυκλώσει. Ἔλπισον ἐπὶ Κύριον, καὶ ποίει χρηστότητα, καὶ κατασκήνου τὴν γῆν. Ἀποκάλυψον πρὸς Κύριον τὴν ὁδὸν σου. Μακάριος ἀνὴρ οὗ ἔστι τὸ ὄνομα Κυρίου ἐλπίς αὐτοῦ. Ἐπίρριψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνά σου, καὶ αὐτὸς σε διαθρέψει. Ἐλέησόν με, ὁ Θεὸς, ἐλέησόν με ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν ἡ ψυχή μου. Ἐπὶ τῷ Θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. Ὁδήγησεν αὐτοὺς ἐπ' ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν. Ἀγαθὸν πεποιθένα ἐπὶ Κύριον, ἢ πεποιθένα ἐπ' ἄνθρωπον. Οἱ πεποιθότες ἐπὶ Κύριον ὡς ὄρος Σιών. Μὴ πεποιθετε ἐπ' ἀρχόντων, ἐπὶ υἱοῦς ἀνθρώπων· ἐν ἐκείνῃ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν. Ἴσθι πεποιθὼς ἐπὶ Κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου. Ὅς πέποιθεν ἐπὶ Κύριον, ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσται. Ὁ πεποιθὼς ἐπὶ Κύριον. μακαριστός. Ὁ πεποιθὼς ἐπὶ Κύριον, εὐφρανθήσεται. Κύριος κριτὴς ἡμῶν, Κύριος ἀρχὼν ἡμῶν, Κύριος βασιλεὺς ἡμῶν, Κύριος σωτὴρ ἡμῶν· αὐτὸς σώσει ἡμᾶς. Ἴδου ὁ Θεὸς σωτὴρ μου πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ, καὶ σωθήσομαι. Εὐλογημένος ἄνθρωπος ὅστις πέποιθεν ἐπὶ τῷ Κυρίῳ· καὶ ἔσται Κύριος ἐλπίς αὐτοῦ· καὶ ἔσται ὡς ξύλον εὐθηνούν παρ' ὕδατα, καὶ ἐπὶ ἰκμάδα βαλεῖ ρίζαν αὐτοῦ· οὐκ ἔστιν αἰσχύνῃ τοῖς πεποιθόσιν ἐπὶ σέ. Ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεάς, καὶ ἴδετε· τίς ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ, καὶ κατησχύνθη; ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ, καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἐπεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; Διότι οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος, καὶ ἀφίησιν ἁμαρτίας. Τῇ ἐλπίδι ἐσώθημεν. Ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς. Ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν νήφοντες. 95.1429 Τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν δεδομένην ὑμῖν χάριν. Πείσωμεν ἑαυτοὺς, ἀδελφοί, ἐν καιρῷ πειρασμοῦ, μὴ πρὸς ἀνθρωπίνης ἐλπίδας ἀποτρέχειν, καὶ ἑαυτοῖς τὰς βοηθείας θηρᾶσθαι, ἀλλ' ἐν δάκρυσι καὶ στεναγμοῖς, καὶ φιλοπόνῳ προσευχῇ, καὶ ἀγρυπνίᾳ εὐτόνῳ τὰς δεήσεις ποιεῖσθαι. Οὕτως γὰρ λαμβάνει βοήθειαν ἐκ θλίψεως, ὁ τῆς ἀνθρωπίνης βοηθείας ὡς ματαιίας καταφρονῶν. Ἀμύχανόν ἐστι τοῦ τέλους ἐκπεσεῖν τὸν ὅλην διανοίᾳ εἰς τὸν Θεὸν ἐλπίζοντα, καὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ πάντα εἰσφέροντα· ἀδύνατόν τινα σπουδῇ χρώμενον, καὶ μεριμνῶντα ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, καὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ πάντα ἐπιδεικνύμενον, ἐγκαταλειφθῆναί ποτε ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὅταν μηδαμόθεν ἀνθρωπίνης βοηθείας ἐλπίς ἡμῖν ὑπάρχη, μὴ ἀπογνώμεν, μὴ ἀτονήσωμεν, ἀλλὰ τὴν ἄγκυραν τῆς πίστεως ἀναρπάσωμεν. Ῥίψωμεν τὸ ἐργαλεῖον τῆς ἐλπίδος, μὴ εἰς θάλασσαν, ἀλλ' εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ χειμαζόμενον σκάφος τῶν κινδύνων ἀπαλλαγῆσεται. Μὴ πεποιθετε ἐπ' ἀρχοντας· μὴ ἐπαίρεσθε ἐπὶ πλοῦτου ἀδηλότητι· μὴ φρονεῖτε ἐπὶ δυνάμει σώματος· μὴ τῆς ἀνθρωπίνης δόξης τὸ περιφανὲς διώκετε. Οὐδὲν τούτων σώζει. Πάντα πρόσκαιρα· πάντα ἀπατηλά· μία καταφυγὴ ὁ Θεός. Ἐπικατάρατος, ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ' ἄνθρωπον Ὅταν ἐν ταῖς θλίψεσιν ὦμεν, ἐπὶ πάντα μᾶλλον τρέχομεν, ἢ τὸν Θεόν. Νοσεῖ τὸ παιδίον; καὶ σὺ τὸν ἐπωδὸν περισκοπεῖς, ἢ τὸν τοὺς περιεργούς

χαρακτήρας τοῖς τραχήλοις τῶν ἀναιτίων παιδίων περιτιθέντα, ἢ τὸ τελευταῖον ἐπὶ τὸν ἰατρὸν ἔρχη, τὰ φάρμακα τοῦ δυναμένου σώζειν καταμελήσας. Κὰν ἐνύπνιον σε ἐκταράξῃ, πρὸς τὸν ὄνειροκρίτην τρέχεις. Κὰν φοβηθῆς ἐχθρὸν, προστάτην ἓνα τῶν ἀνθρώπων περινοεῖς· καὶ ὅλως ἐφ' ἐκάστης χρείας ἐλέγχῃ, ῥήματι μὲν ὀνομάζων τὸν Θεὸν καταφυγὴν, ἔργῳ δὲ τὴν ἐκ τῶν ἀνωφελῶν καὶ ματαίων βοήθειαν ἐπισπώμενος. Ἔστι δὲ τῷ δικαίῳ ἀληθινὴ βοήθεια ὁ Θεὸς, ὡσπερ τις στρατηγὸς ὀπλιτικὸν γενναῖον ἐξηρημένους, ἔτοιμος αἰεὶ βοηθεῖν τῷ καταπονουμένῳ μέρει, οὕτως ὁ Θεὸς βοηθὸς ἡμῶν ἐστίν. Νοσεῖς; εὐθύμει. Ὅν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει. Πτωχεύεις; εὐφραίνου, ὅτι Λαζάρου σε τὰ ἀγαθὰ διαδέξεται. Ἀτιμάζῃ διὰ τὸ ὄνομα Χριστοῦ; μακάριος εἶ, ὅτι σοι ἡ αἰσχὺνη εἰς δόξαν ἀγγέλου μεταβληθήσεται. Κὰν, ὡς φῆς, τελευτήσῃς οὗτος ὁ πάλτων, πάλιν ἕτερον πάλτωνά σοι ἀγαθώτερον τούτου, καὶ μεγαλοψυχότερον ὁ Κύριος παρέξει, ἐὰν τὴν πίστιν πρὸς αὐτὸν ἔχῃς. Ὁ ἐπ' ἄνθρωπον ἐλπίζων, ἢ ἐπ' ἄλλο τι τῶν κατὰ βίον μετεωριζόμενος, οἷον ἐπὶ δυναστείαν ἢ χρήματα, ἢ τι τῶν παρὰ πολλοῖς νομιζομένων εἶναι λαμπρῶν, οὐ δύναται εἰπεῖν· Ἐπὶ σέ, Κύριε, 95.1432 ἤλπισα. Παράγγελμα γὰρ ἐστίν, μὴ ἐλπίζειν ἐπ' ἄρχοντας. Καὶ, Ἐπικατάρατος, ἄνθρωπος, ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ' ἄνθρωπον. Ὁ τὴν θείαν ἀπάθειαν κατορθῶσαι σπουδάζων, ἀδούλωτον παντὶ πάθει ὀφείλει φυλάξαι τὸν ἑαυτοῦ λογισμὸν. Πείσον τοίνυν σεαυτὸν διὰ τὸν Θεὸν μόνον, καὶ μὴ δι' ἀνθρωπίνην εὐφθαρτον καὶ ἐξίτηλον δόξαν, τὸ ἀγαθὸν ἐκτελεῖν.

ΤΙΤΛ. Σ΄. –Περὶ ἐκκλησίας, καὶ οἴκου Θεοῦ, καὶ θυσιαστηρίου, καὶ θυσίας ἱερατικῆς· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἐν ἐκκλησίαις θῆναι [καπηλεύειν].

Ἔσται τὸ θυσιαστήριον ἅγιον ἁγίων· καὶ πᾶς ὁ ἀπτόμενος τοῦ θυσιαστηρίου, ἁγιασθήσεται. Τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρωτογεννημάτων τῆς γῆς σου εἰσοίσεις εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ σου. Οὐκ ἀναβήσῃ ἐν ἀναβαθμίσειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου, ὅπως μὴ ἀποκαλύψῃς τὴν ἀσχημοσύνην σου ἐπ' αὐτῷ. Ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν τράπεζάν μου ἄρτον ἐναντίον μου διὰ παντός. Πᾶς ὃς ἂν ἄψῃται τῆς θυσίας τῶν ἱερέων ἁγιασθήσεται. Εἶπε Κύριος πρὸς Μωσῆν· Λάλησον πρὸς Ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου, καὶ μὴ εἰσερχέσθω πᾶσαν ὥραν εἰς τὸ ἅγιον ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος εἰς πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου. Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλεοῦς σου εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου· προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίον σου ἐν φόβῳ σου, καὶ τὰ λοιπὰ. Ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. Οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον, αἰνέσατε αὐτόν. Κύριε, ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου. Μίαν ἠτησάμην παρὰ Κυρίου, ταύτην ζητήσω, καὶ τὰ λοιπὰ. Προσκυνήσατε τῷ Κυρίῳ ἐν αὐτῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ. Πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεὸν Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραὴλ. Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεὺς μου. Κρείσσων ἡμέρα μία ἐν ταῖς ἀυλαῖς σου ὑπὲρ χιλιάδας. Τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἀγίασμα, Κύριε, εἰς μακρότητα ἡμερῶν. Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει. Ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ. Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς, κ.τ.λ. 95.1433 Εὐφράνθη ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, εἰς οἶκον Κυρίου πορευσόμεθα. Κύριος ἐν ναῷ ἀγίῳ αὐτοῦ, εὐλαβεῖσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. Μεγάλη ἔσται ἡ δόξα τούτου τοῦ οἴκου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει Κύριος ὁ παντοκράτωρ. Δεῦτε, ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος Κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ. Ἀγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Ὡς μέγας ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ, καὶ εὐμήκης ὁ τόπος τῆς κτίσεως αὐτοῦ! Μέγας, καὶ οὐκ ἔχει τελευτήν· ὑψηλὸς καὶ ἀμέτρητος. Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Εἰσηλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν ἀνέτρεψεν, καὶ τὰς

καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. Μὴ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε· Ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτοις οὐκ ἐπαινῶ. Εὐσεβείας σημεῖον, τὸ συνεχῆ μνήμην ποιεῖσθαι τῶν θειοτέρων τόπων, καὶ τὸ πυκναῖς ἐντεύξεσιν ἐξιλεοῦσθαι τὸν Θεόν. Βούλεται γὰρ τοὺς ἀνθρώπους ὁ Θεὸς περὶ τοὺς τῶν ἁγίων οἴκων λιμένας καθορμίζεσθαι. Τὸ θυσιαστήριον οὐράνιός ἐστι τράπεζα, τὰ ἀπὸ γῆς δεχόμενον, καὶ οὐρανῶ παραπέμπων· τὸ ἀπ' οὐρανῶν δεχόμενον, καὶ τῇ γῇ χορηγοῦν· ἐπὶ γῆς ἐρηρισμένον, καὶ τῶ ἄνω παρακείμενον θρόνῳ. Θυσιαστήριον γὰρ αὐτοῖς φοβερόν τοῖς ἀγγέλοις, τοῖς τὴν οὐράνιον ὑπερπετομένοις ἀψίδα. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ἄρα τὴν Ἐκκλησίαν ἐδημιούργησεν ὁ Χριστὸς, καθάπερ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδάμ τὴν Εὐάν ἐποίησεν. Διὰ τοῦτο Παῦλός φησιν· Ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἔσμεν, τὴν πλευρὰν αἰνιττόμενος. Ὡσπερ γὰρ τότε ἔλαβε τὴν πλευρὰν ὁ Θεὸς, καὶ ἔπλασε τὴν γυναῖκα, οὕτως ἔδωκεν ἡμῖν αἷμα καὶ ὕδωρ ἐκ τῆς αὐτοῦ πλευρᾶς, καὶ ἀνέπλασε τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ὡσπερ τότε ἐν ἐκστάσει ἔλαβε τὴν πλευρὰν καθεύδοντος τοῦ Ἀδάμ, οὕτω καὶ νῦν μετὰ θάνατον τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ δέδωκεν, καὶ ὅπερ τότε ἐκστασις ἦν, τοῦτο νῦν θάνατος. Καθάπερ λιμένας ἐν πελάγει, οὕτω τὰς ἐκκλησίας ἐν πόλεσιν ἔπηξεν ὁ Θεός, ἵνα ἀπὸ τῆς ζάλης τῶν βιωτικῶν πραγμάτων ἐνταῦθα φεύγοντες, γαλήνης ἀπολαύωμεν. Οὐδὲ γὰρ κυμάτων ἔστιν ἐνταῦθα καταφυγόντες δεῖσαι καταδρομὴν, οὐ κακουργῶν ἔφοδον, οὐ πνευμάτων βίας, οὐ θηρίων ἐπιβολάς. Λιμὴν γὰρ ἐστὶ τούτων πάντων ἀπηλλαγμένος. Λιμὴν ἄρα ἐστὶ ψυχῶν ἡ Ἐκκλησία. Πάντα γὰρ διὰ 95.1436 ταύτης κατεστάλη τὰ θηρία, καθάπερ θείας τινὸς ἐπωδῆς, τῆς τῶν θείων Γραφῶν ἀκροάσεως διὰ τῆς ἀκοῆς ἐκάστου πρὸς τὴν ψυχὴν εἰσιούσης, καὶ κοιμιζούσης ταῦτα τὰ ἄλογα πάθη. Μὴ ἀπέχου ἀπὸ Ἐκκλησίας· οὐδὲν Ἐκκλησίας ἰσχυρότερον. Τῆς πέτρας ἰσχυρότερα ἐστὶ, τοῦ οὐρανοῦ ὑψηλότερα ἐστὶ, τῆς γῆς πλατυτέρα ἐστίν. Ὅν γὰρ οὐκ ἐχώρησε τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω, γαστήρ οὐκ ἐστενοχωρήθη χωρήσασα. Οὐδέποτε γηρᾶ, ἀλλὰ πάντα ἀκμάζει. Διὰ τί ὄρος αὐτὴν ἐκάλεσεν ἡ Γραφή; Διὰ τὸ ἀπερίτρεπτον. Καὶ πέτραν καλεῖ αὐτὴν, διὰ τὸ ἄφθορον.

ΤΙΤΑ. Ζ'. –Περὶ εὐχῆς· καὶ ὅσα δι' εὐχῆς κατορθοῦνται ὑμῖν.

Ἐξῆλθε Μωσῆς ἀπὸ Φαραῶ ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐξεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς Κύριον, καὶ ἐπαύσαντο αἱ φωναὶ καὶ ἡ χάλαζα. Ἀνεβόησε Σαμψὼν πρὸς Κύριον, καὶ εἶπε· Κύριε, μνήσθητι δὴ μου τὸ ἅπαξ τοῦτο, καὶ ἀνταποδώσω ἀνταπόδοσιν μίαν περὶ τῶν δύο ὀφθαλμῶν μου τοῖς ἄλλοφύλοις. Καὶ περιέλαβε Σαμψὼν τοὺς δύο στύλους τοὺς μέσους, ἐφ' οἷς ὁ οἶκος ἐπεστήρικτο, καὶ εἶπεν· Ἀποθανέτω ἡ ψυχὴ μου μετὰ τῶν ἄλλοφύλων. Καὶ ἔπεσεν ὁ οἶκος, καὶ ἐθανάτωσεν ὑπὲρ οὓς ἐθανάτωσεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Προσηύξατο Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέστειλεν ὁ Κύριος ἄγγελον, καὶ ἐξέτριψε πάντα δυνατόν, καὶ πολεμιστὴν, καὶ ἄρχοντα, καὶ στρατηγὸν ἐν τῇ παρεμβολῇ βασιλέως Ἀσσοῦρ. Ἐλάλησε Κύριος ἐπὶ Μανασσῆν, καὶ κατέλαβον τὸν Μανασσῆν, καὶ ἔδησαν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγαγον εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ προσηύξατο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἤκουσε τῆς βοῆς αὐτοῦ. Σχόλ. Ἰστορεῖται παρὰ Ἀφρικανῶν, ὅτι ἐν τῷ λέγειν ὠδὴν τὸν Μανασσῆ, τὰ δεσμὰ διεβράβη σιδηρᾶ ὄντα, καὶ ἔφυγεν. Ἀνεβόησεν Ἡλιοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε· Κύριε ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ· ἐπάκουσόν μου ἐν πυρί· καὶ ἔπεσε πῦρ παρὰ Κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὸ ὄλοκαύτωμα καὶ τὰς σχίζας, καὶ τοὺς λίθους, καὶ τὸν χοῦν, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐντῆ θαλάσῃ ἐξέλειξε τὸ πῦρ. Ὁρθησεν ὁ λειτουργὸς Ἐλισσαιῆ, καὶ ἰδοὺ δύναμις κυκλοῦσα τὴν πόλιν, καὶ ἵπποι, καὶ ἄρματα. Καὶ εἶπε τὸ παιδάριον πρὸς αὐτόν· Τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπεν Ἐλισσαιῆ· Μὴ φοβοῦ, ὅτι τοῦ πλείους οἱ μεθ' ἡμῶν. Καὶ προσηύξατο Ἐλισσαιῆ, καὶ εἶπε· Κύριε, διάνοιξον τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδαρίου· καὶ

εἶδε, καὶ ἰδοὺ τὸ ὄρος πλήρες ἵππων, καὶ ἄρμα πυρὸς κύκλω Ἑλισσαιέ· καὶ προσηύξατο Ἑλισσαιέ, καὶ εἶπε· Πάταξον τὸ ἔθνος τοῦτο ἄορασίᾳ. Ἦν Ἡσαΐας ἐν τῇ αὐλῇ μέσῃ, καὶ ῥῆμα Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτόν· Ἐπίστρεψον, καὶ ἔρεῖς πρὸς Ἑζεκίαν· Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ, Ἦκουσα τῆς προσευχῆς σου, καὶ εἶδον τὰ δάκρυά σου, καὶ προσθήσω ἐπὶ τὰ ἔτη σου ἔτη ἰς'. 95.1437 Ὁρθριζε πρὸς Κύριον παντοκράτορα δεόμενος. Εἰ καθαρὸς εἶ καὶ ἀληθινὸς, ἐπακούσεται τῆς δεησεώς σου. Θύσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ Ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου. Τὰς εὐχάς μου τῷ Κυρίῳ ἀποδώσω ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Προσεύξασθε πρὸς με, καὶ εἰσακούσομαι ὑμῶν, καὶ ἐκζητήσατέ με ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν. Κύριε παντοκράτορ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ· ψυχὴ ἐν στεναγμοῖς, καὶ πνεῦμα ἀκηδιῶν ἐκέκραξε πρὸς σέ. Ἄκουσον, Κύριε, ἐλέησον, ὅτι Θεὸς ἐλεήμων εἶ, καὶ ἐλέησον. Ἐν ψυχῇ συντετριμμένη, καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείμεν, ὡς ἐν ὀλοκαυτώμασιν. Μὴ ὀλιγοψυχῆσης ἐν τῇ προσευχῇ σου· μὴ ἐμποδίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι εὐχὴν ἐν καιρῷ. Ὅταν προσεύχη, οὐκ ἔση ὡσπερ ὑποκριταὶ σκυθρωποὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου. Προσευχόμενοι δὲ, μὴ βαττολογήσητε, ὡσπερ οἱ ἔθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογία αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς. Οἶδε γὰρ ὁ Πατὴρ ὑμῶν, ὧν χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ὑμῶν, καὶ τὰ ἐξῆς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῶν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ αἰτῶν λαμβάνει. Προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον· Διὰ τί οὐκ ἐδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν· ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἔρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστεία. Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃ τι ἂν αἰτήσετε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. Ἐλεγε παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν. Κοιτῆς τις ἔν τινι πόλει, κ. τ. ἐ. Ἀγρυπνεῖτε ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, Γενόμενος ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. Καὶ αὐτὸς ἀνεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν, καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύξατο, λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει, παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ. Πλὴν μὴ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω. Καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τοὺς μαθητὰς, εὔρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ εἶπεν 95.1440 αὐτοῖς· Προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν εἶπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῆ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἶπῃ. Ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει. Καὶ προσκαλεσάμενοι οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπον· Οὐκ ἀρεστόν ἐστι καταλείποντας ἡμᾶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις Πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. Ἡμεῖς δὲ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου ἐσόμεθα προσκαρτεροῦντες. Ἀνὴρ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ, ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης, ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, εὐσεβῆς, καὶ φοβούμενος Θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς ἐν τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος Θεοῦ διὰ παντός. Εἶδεν ἐν ὄραματι φανερώς, ὡς περὶ ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ,

καὶ ἔμφοβος γενόμενος, εἶπε· Τί ἐστὶ, κύριε; Εἶπε δὲ αὐτῷ· Αἱ προσευχαί σου καὶ ἔλεημοσύνη σου ἀνέβησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ πάσης εὐχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει, καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ. Παρακαλῶ πρὸ πάντων, ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων, καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἴν' ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Τοῦτο γὰρ καλὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Βούλομαι προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντες ὁσίας χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Ὡσαύτως καὶ γυναῖκας. Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. Εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἔλαιῳ ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου· καὶ ἡ εὐχή τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα. Σωφρονήσατε, καὶ νήψατε εἰς προσευχάς. Μὴ μικρολογίαν καταγνωσθῶμεν, ἐν τῷ μικρὰ αἰτεῖν ἡμᾶς, καὶ τοῦ διδόντος ἀνάξια. Εὐήχός ἐστὶν ἐκείνη ἡ φωνή, καὶ μέχρι τῆς θείας ἀναβαίνουσα ἀκοῆς, οὐχ ἡ μετὰ τινος διατάσεως γινομένη κραυγὴ, ἀλλ' ἡ ἀπὸ καθαρᾶς συνειδήσεως ἀναπεμπομένη ἐνθύμησις. Χωρίζεται Θεοῦ, ὁ μὴ συνάπτων ἑαυτὸν διὰ προσευχῆς τῷ Θεῷ. Οὐκοῦν τοῦτο χρὴ πρότερον ἡμᾶς διδαχθῆναι τῷ λόγῳ, ὅτι δεῖ πάντοτε προσεύχεσθαι, 95.1441 καὶ μὴ ἐκκακεῖν. Ἐκ γὰρ τοῦ προσεύχεσθαι περιγίνεται τὸ μετὰ τοῦ Θεοῦ εἶναι· ὁ δὲ μετὰ Θεοῦ ὢν, τοῦ ἀντικειμένου κεχώρισται. Προσευχῇ τῷ μὲν Ἰωνᾶ τὸ κῆτος οἶκον ἐποίησεν, τὸν δὲ Ἐζεκιάν ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου πρὸς ζωὴν ἐπανήγαγε, τοῖς δὲ τρισὶ νέοις εἰς πνεῦμα δροσῶδες τὴν φλόγα ἔτρεψεν. Ὁ ἐν καιρῷ προσευχῆς μὴ πρὸς τὰ λυσιτελοῦντα τῇ ψυχῇ τεταμένος, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἐμπαθεῖς τῆς διανοίας κινήσεις συνδιατίθεσθαι τὸν Θεὸν ἀξιῶν, λῆρός τις ἐστὶν ὡς ἀληθῶς, καὶ βαττολόγος, καὶ φληνάφης, καὶ φλυαρός, καὶ εἴ τι ἄλλο τῆς τοιαύτης σημασίας ἐστί. Παρὰ σοῦ μοι ζωὴ, παρὰ σοῦ γενέσθω καὶ ἡ πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὴ. Ἐπειδὴ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ κρίσεως ἀπεπλανήθη διὰ τῆς ἀπάτης ἢ ἀνθρωπίνῃ φύσει, καὶ πρὸς τὸ χειρὸν ἢ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων κατεκρατήθη, καλῶς εὐχόμεθα τοῦ Θεοῦ τὴν βασιλείαν ἔλθεῖν. Οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως ἐκδῦναι τὴν πονηρὰν τῆς φθορᾶς δυναστείαν, μὴ τῆς ζωοποιουῦ δυνάμεως ἐφ' ἡμῶν ἀντιλαβούσης τὸ κράτος. Ἐὰν οὖν προσευξώμεθα, ταύτῃ τῇ δυνάμει τὸν Θεὸν ἰκετεύωμεν· Ἀπαλλαγείην τῆς φθορᾶς· ἔλευθερωθείην τοῦ θανάτου· μηκέτι κατ' ἐμοῦ βασιλευέτω τὰ νῦν ἐπικρατοῦντα πάθη, μηδὲ ἀγέτω με ὁ πολέμιος διὰ τῆς ἁμαρτίας αἰχμάλωτον· ἀλλ' ἔλθέτω ἐπ' ἐμὲ ἡ βασιλεία σου, ἵνα ἀποχωρήσῃ ἡ τοῦ ἐναντίου τυραννίς. Οὐ γὰρ ὑπομένει τὸ σκότος τὴν τοῦ φωτὸς παρουσίαν, οὐ νόσος ὑγείας ἐπιλαβούσης ἴσταται, οὐκ ἐνεργεῖ τὰ πάθη, τῆς ἀπαθείας παρουσίας. Φροῦδος ὁ θάνατος, ἀφανῆς ἢ φθορὰ, ὅταν ἐν ἡμῖν βασιλεύῃ ἡ ζωὴ, καὶ ἡ ἀφθαρσία τὸ κράτος ἔχη. Γενηθήτω ἐν ἐμοὶ τὸ θέλημά σου, ἵνα σβεσθῇ τοῦ διαβόλου τὸ θέλημα. Ὡσπερ γὰρ ἐν τοῖς ζοφώδεσι τῶν σπηλαίων φωτὸς εἰσκομισθέντος ὁ ζόφος ἀφανίζεται, οὕτω τοῦ σοῦ θελήματος ἐν ἐμοὶ γενομένου, πᾶσα ἡ πονηρὰ καὶ ἄτοπος τῆς προαιρέσεως κίνησις εἰς τὸ μὴ ὄν περιίσταται. Θέλημα γὰρ σου ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. Ὁ τοῦ πονηροῦ ῥυσθῆναι εὐχόμενος, ἔξω τῶν πειρασμῶν γενέσθαι παρακαλεῖ. Ὅταν δι' εὐχῆς αἰτησώμεθά τι τὸν Δεσπότην, μὴ ταχέως ἔξατονήσωμεν, ἀλλὰ τὸ συνεχές τῆς ἀποτυχίας τῇ συνεχείᾳ τῆς αἰτήσεως ἐκνικήσωμεν. Ἐν ταῖς ἀναβολαῖς καὶ ταῖς ὑπερθέσεσι τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ μὴ προκάμωμεν, μηδὲ προαναπίπτωμεν. Πολλάκις γὰρ ὁ Δεσπότης τὴν δοκοῦσαν ἀναβολὴν εἰς πίστεως γυμνασίαν παρέλκει. Καλὸν πάντοτε διὰ προσευχῆς ὁμιλεῖν τῷ Θεῷ. Εἰ γὰρ συντυχία ἀνδρὸς ἀγαθοῦ βελτιοῖ τὸν συντυγχάνοντα, πόσω μᾶλλον καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ προσομιλεῖν τῷ Θεῷ. Μέγα ἀγαθὸν εὐχή, ἐὰν μετὰ διανοίας εὐχαρίστου γένηται, ἐὰν παιδεύσωμεν ἑαυτοὺς, μὴ μόνον λαμβάνοντας,

ἀλλὰ καὶ ἀποτυγχάνοντας εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ. Καὶ γὰρ ποτὲ μὲν δίδωσι, ποτὲ δὲ οὐ δίδωσιν, 95.1444 ἀμφοτέρα χρησίμως. Ὡστε κἂν λάβῃς, κἂν μὴ λάβῃς, ἔλαβες ἐν τῷ μὴ ἀπολαβεῖν· κἂν μὴ ἐπιτύχῃς, ἐπέτυχες ἐν τῷ μὴ ἐπιτυχεῖν. Ἔστι γὰρ ὅτε τὸ μὴ λαβεῖν ὅπερ αἰτοῦμεν, τοῦ λαβεῖν λυσιτελέστερον. Εἰ γὰρ συμφέρον ἡμῖν πολλάκις τὸ λαβεῖν, πάντως ἔδωκεν ἄν. Τὸ δὲ συμφερόντως ἀποτυχεῖν, ἐπιτυχεῖν ἔστι. Μέγα ὄπλον εὐχή, μέγας κόσμος, μεγάλη ἀσφάλεια. Ἀνθρώπων μὲν γὰρ δεόμενοι, καὶ δαπάνης καὶ χρημάτων δεόμεθα, καὶ κολακείας δουλοπρεποῦς, καὶ πολλῆς περιόδου καὶ πραγματείας. Οὐ γὰρ ἐξ εὐθείας αὐτοῖς τοῖς κύριοις τοῦ δοῦναι τὴν χάριν ἐν διαλεχθῆναι πολλάκις, ἀλλ' ἀνάγκη πρότερον διακόνους, καὶ οἰκονόμους αὐτῶν, καὶ ἐπιτρόπους, χρήμασι καὶ ῥήμασι, καὶ παντὶ θεραπεῦσαι τρόπῳ, καὶ τότε δι' ἐκείνων τὴν αἴτησιν δυνηθῆναι λαβεῖν. Ἐπὶ δὲ Θεοῦ οὐκ ἔστιν οὕτως. Οὐ γὰρ δεῖται μεσιτῶν ἐπὶ τῶν ἀξιούντων, οὐδὲ οὕτως δι' ἐτέρων παρακαλούμενος, ὡς δι' ἡμῶν αὐτῶν τῶν δεομένων ἐπινεύει τῇ χάριτι. Καὶ ἐνταῦθα μὲν, καὶ λαμβάνοντας, καὶ μὴ λαμβάνοντας ἔστι κερδαίνειν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐν ἑκατέρῳ πολλάκις ἐβλάβημεν. Ἐπεὶ οὖν μείζον τὸ κέρδος, καὶ πλείων ἡ εὐκολία τοῖς τῷ Θεῷ προσιοῦσι, μὴ καταφρονῶμεν εὐχῆς. Τότε γὰρ σοι μᾶλλον δίδωσιν ἢ αἰτεῖς, ἂν σὺ διὰ σεαυτοῦ αἰτῆς, ἐὰν μὴ παρέργως αἰτῆς, ὅπερ ποιοῦσιν οἱ πολλοί. Ἡ γλῶσσα μὲν λέγει τὰ ῥήματα, ἡ δὲ ψυχὴ τῆς οἰκίας ἢ ἀγορᾶς τὰς ὁδοὺς περιέρχεται. Τοῦτο δὲ ὄλον τοῦ διαβόλου τὸ κατασκευάσμα. Ἐπειδὴ γὰρ οἶδεν ἡμᾶς κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν διαλεχθῆναι πρὸς τὸν Θεόν, ὅτι δυνάμεθα καὶ ἀφέσεως ἀμαρτημάτων τυχεῖν, βουλόμενος ἡμῖν τὸν τῆς εὐχῆς προσχῶσαι λιμένα, κατ' αὐτὸν ἐνίσταται τὸν καιρὸν, ἐκκρούων ἡμῶν τὴν διάνοιαν τῶν λεγομένων, ὥστε ζημιωθέντας ἡμᾶς μᾶλλον ἢ κερδαίνοντας, ἀπελθεῖν. Ταῦτα οὖν εἰδὼς, ἄνθρωπε, ὅταν προσίῃς Θεῷ. ἐννόησον τίνι προσέρχῃ, καὶ ἄρκεῖ σοι εἰς νῆψιν. Ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος, καὶ ἰδοὺ γυνή, τὸ παλαιὸν ὄπλον τοῦ διαβόλου, ἢ τοῦ παραδείσου με ἐκβαλοῦσα, ἢ μήτηρ τῆς παρανομίας, ἢ ἀρχὴ τῆς ἀμαρτίας· αὐτὴ ἐκείνη ἢ γυνὴ ἔρχεται. Καινὸν πρᾶγμα καὶ παράδοξον! Ἰουδαῖοι φεύγουσι, καὶ γυνὴ καταδιώκει. Καὶ παρεκάλει αὐτὸν λέγουσα· Κύριε, γιὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με. Εὐαγγελίστρια γίνεται ἢ γυνὴ, καὶ τὴν θεότητα, καὶ τὴν οἰκονομίαν ὁμολογεῖ· Κύριε, καὶ τὴν δεσποτείαν· γιὲ Δαβίδ, τῆς σαρκὸς τὴν ἀνάληψιν. Ἐλέησόν με. Οὐκ ἔχω κατόρθωμα βίου· οὐκ ἔχω παρῤῥησίαν πολιτείας. Ἐπὶ ἔλεον καταφύγω, ὅπου ἀνεξέταστος σωτηρία. Καὶ τί εἶδες οὕτω, πονηρὰ οὕσα καὶ παράνομος; Πῶς ἐτόλμησας προσελθεῖν; Καὶ ὅρα γυναικὸς φιλοσοφίαν. Οὐ παρακαλεῖ Ἰάκωβον· οὐ δέεται Ἰωάννου, οὐδὲ προσέρχεται Πέτρον, ἀλλὰ διέτεμε τὸν χορὸν. Οὐκ ἔχω μεσίτου χρείαν, ἀλλὰ λαβοῦσα τὴν μετάνοιαν συνήγορον, αὐτῇ τῇ πηγῇ 95.1445 προσέρχομαι. Διὰ τοῦτο κατέβη, διὰ τοῦτο σάρκα ἀνέλαβεν, ἵνα ἐγὼ αὐτῷ διαλεχθῶ. Ἄνω τὰ Χερουβὶμ αὐτὸν τρέμουσι, καὶ κάτω αὐτῷ πόρνη διαλέγεται. Ἐλέησόν με· ψιλὸν ῥῆμα, καὶ πέλαγος ἀχανὲς σωτηρίας. Ἐλέησόν με· διὰ τοῦτο παρεγένου, διὰ τοῦτο σάρκα ἀνέλαβες, διὰ τοῦτο ἐγένου ὅπερ εἰμί. Ἄνω τρόμος, καὶ κάτω παρῤῥησία. Ἐλέησόν με· τί ἔχεις; Ἔλεον ζητῶ. Τί πάσχεις; Ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Ἡ συμπαθεία γυμνάζεται, ἢ φύσις βασανίζεται. Ἐξῆλθε συνήγορος τοῦ θυγατρίου· οὐ φέρει τὴν νοσοῦσαν, ἀλλὰ φέρει τὴν πίστιν. Θεὸς ἔστι καὶ τὰ πάντα βλέπει. Ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Πένθος χαλεπὸν, τὸ κέντρον τῆς φύσεως, τὴν μήτραν διεσχίζει, κλυδώνιον τοῖς σπλάγχνοις εἰργάσατο. Τί ποιήσω; Απόλλυμαι. Καὶ διὰ τί οὐκ εἶπεν, Ἐλέησον τὴν θυγατέρα μου, ἀλλὰ, Ἐλέησόν με; ἐκείνη γὰρ ἐν ἀσθενείᾳ ἔχει τὸ πάθος. Οὐκ οἶδε τί πάσχει, καὶ οὐκ αἰσθάνεται τῆς ἡδονῆς, παραπέτασμα τῆς συμφορᾶς ἔχουσα τὸ ἀνόδυνον, μᾶλλον δὲ τὸ ἀναίσθητον. Ἐμὲ δὲ ἐλέησον, τὴν θεωρὸν τῶν καθημερινῶν κακῶν. Θέατρον ἔχω συμφορᾶς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ποῦ ἀπέλθω; εἰς τὴν ἔρημον; ἀλλ' οὐ τολμῶ αὐτὴν καταλιπεῖν μόνην. Ἀλλ' εἰς τὴν οἰκίαν; ἀλλ' εὐρίσκω τὸν πόλεμον ἔνδον, τὰ κύματα

ἐν τῷ λιμένι. Τί αὐτήν καλέσω; νεκράν; ἀλλὰ κινεῖται. Ἄλλὰ ζῶσαν; ἀλλ' οὐκ οἶδε τί πάσχει. Οὐκ οἶδα εὐρεῖν ὄνομα ἑρμηνεῦον τὸ πάθος. Ἐμὲ ἐλέησον. Εἰ τεθνήκει τὸ θυγάτριόν μου, οὐκ ἂν τοιαῦτα ἔπαθον. Παρέδωκα ἂν τὸ σῶμα τοῖς κόλποις τῆς γῆς, καὶ τῷ χρόνῳ τὴν λήθην εἰσήγαγον, καὶ διεφόρησα τὸ ἔλκος. Νῦν δὲ νεκρὸν ἔχω διηνεκῆ μοι θεωρίαν ἐργαζόμενον, ὑφαίνοντά μοι τὰ τραύματα, πλεονάζοντά μοι τὸ ἔλκος. Πῶς εἶδον ὀφθαλμοὺς διαστρεφομένους, χεῖρας στραγγαλουμένας, πλοκάμους λυομένους, ἀφρὸν προῖεμένην, τὸν δῆμιον ἔνδον ὄντα, καὶ μὴ φαινόμενον, τὰς μάλιστα φαινομένας; Ἔστηκα θεωρὸς τῶν ἀλλοτρίων κακῶν, τῆς φύσεώς με κεντριζούσης. Ἐλέησόν με. Χαλεπὸν τὸ κλυδώνιον, πάθος καὶ φόβος. Πάθος φύσεως, καὶ φόβος δαίμονος. Προσελθεῖν· οὐ δύναμαι, οὐδὲ κατασχεῖν. Ὡθεῖ με τὸ πάθος, καὶ διακρούεται με ὁ φόβος. Ἐλέησόν με. Ἄλλ' ἐννόησον γυναικὸς φιλοσοφίαν. Οὐκ ἀπῆλθε πρὸς μάντις· οὐ περιάπτα ἐποίησεν· οὐ μαγγανιστρίας γυναικῆς ἐμισθώσατο, ταύτας τὰς γυμναζούσας τοὺς δαίμονας, καὶ αὐξούσας τὸ ἔλκος, ἀλλ' ἀφήκε τοῦ διαβόλου τὸ ἐργαστήριον. Ἐλέησόν με· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Ὅσοι πατέρες ἐγένεσθε, βοηθήσατε τῷ λόγῳ, καὶ ὅσαι μητέρες κατεσκευάσθητε. Οὐ δύναμαι ἑρμηνεῦσαι τὸν χειμῶνα ὃν ὑπέμεινε τὸ γυναιῖον. Εἶδες τὴν καρτερίαν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὑπομονήν. Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καινὰ τὰ πράγματα! Παρακαλεῖ, δέεται, κλαίει τὴν συμφορὰν· αὖξει τὴν τραγωδίαν· διηγεῖται τὸ πάθος, καὶ ὁ φιλόσοφος οὐκ ἀποκρίνεται, ὁ Λόγος σιγᾷ, ἡ πηγὴ ἀποκλείεται, ὁ ἰατρὸς τὰ φάρμακα συστέλλει. Τί τὸ καινόν; τί τὸ παράδοξον; Ἄλλοις ἐπιτρέχεις, καὶ ταύτην ἐπιτρέχουσιν ἀπελαύνεις. Ἄλλ' ἐννόησον τοῦ ἱατροῦ τὴν σοφίαν. Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίνατο αὐτῇ λόγον. 95.1448 Τί οὖν; ἐπειδὴ οὐκ ἔπετυχεν ἀποκρίσεως, προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπολύσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. Ἄλλος εὐαγγελιστὴς λέγει, ἔμπροσθεν ἡμῶν. Ἐναντία τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ οὐ ψευδῆ. Ἀμφοτέρω γὰρ ἐποίει. Πρὸ τούτου ὀπισθεν ἔκραζεν. Ὅτε οὐκ ἀπεκρίθη, ἔμπροσθεν ἦλθεν, καθάπερ κύων περιλείχων τοὺς πόδας τοῦ δεσπότου. Ἀπόλυσον αὐτήν. Θεάτρον περιέσεισεν, δῆμον συνήγαγεν. Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. Τί οὖν αὐτός; Οὐκ ἀπεστάλην, εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. Ὅτε ἀπεκρίθη, χεῖρον ἐποίησεν αὐτῆς τὸ ἔλκος. Τί οὖν; διὰ τοῦτο ἄνθρωπος ἐγένου, σάρκα ἀνέλαβες, οἰκονομίας τσοσάτας εἰργάσω, ἵνα μίαν γωνίαν σώσης; Ἀπειρημένοι Χανααναῖοι, βδελυκτοὶ τῆς ἀσεβείας, ἐναγεῖς, μιαιοὶ, ἀκάθαρτοι, οὔτε ἀκοῦσαι αὐτῶν ἠνεῖχοντο οἱ Ἰουδαῖοι, τὸν νόμον τελοῦντες, καὶ πληροῦντες αὐτόν. Ἐπειδὴ ἡ γυνὴ Χανααναία ἦν, καὶ τοῦ ὀρίου ἐκείνου τοῦ ἀπειρημένου, ἔνθα καὶ λύσσα, καὶ μανία, καὶ ἀσέβεια ἐπέκειτο, καὶ διαβόλου τυραννίς, καὶ δαιμόνων βάρκα, καὶ φύσις πατουμένη, καὶ εἰς ἀλόγων ἀλογίαν κατενεχθεῖσα, εἰς δαιμόνων κακίαν. Προσέτασε δὲ ὁ νόμος, Μηδὲν σοὶ καὶ Χανααναίοις· μὴ δῶς, μὴ λάβῃς μετ' ἐκείνων. Μὴ γυναικῆ λάβῃς, μὴ συμβόλαια, μὴ συναλλάγματα. Διὰ τοῦτο φραγμὸν περιέθηκεν. Ἴνα οὖν μὴ λέγωσιν οἱ Ἰουδαῖοι, Ὅτι ἀφήκας ἡμᾶς, καὶ ἀπῆλθες ἔξω, διὰ τοῦτο οὐκ ἐπιστεύσαμεν σοι. Ἴδου ἀπὸ ἐθνῶν ἔρχονται, καὶ οὐ δέχομαι αὐτούς, ὑμᾶς δὲ φεύγοντας καλῶ. Δεῦτε πρὸς με, πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἔρχεσθε. Ταύτην δὲ ἀπορρίπτω, καὶ παραμένει. Ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν. Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. Ἴδωμεν οὖν τί λέγει· Οὐκ ἀπεστάλην, εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. Ἡ δὲ ἀκούσασα, ἦλθε, καὶ προσεκύνησε λέγουσα· Ναὶ Κύριε. Ὁ δὲ φησιν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βάλλειν τοῖς κυναρίοις. Τί οὖν; Ναὶ, Κύριε. Κύνα με λέγεις, ἐγὼ σε Κύριον καλῶ· σύ με ὑβρίζεις, ἐγὼ σε αἰνῶ. Ναὶ, Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Ὡ σοφία γυναικός! Κύνα με λέγεις; ὡς κύνα με θρέψον. Οὐ παραιτοῦμαι τὸ ὄνειδος· λάβω οὖν

τὴν τροφήν τοῦ κυνός. Κύνα με ἐκάλεσας; δός μοι ψιχίον. Συνήγορος ἐγένου μοι τῇ αἰτήσῃ, ἐν τῇ παροχῇ τὴν συγκατάθεσιν ἐπίδειξον. Ναί, Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τί οὖν ὁ παραιτούμενος, ὁ διώκων, ὁ λέγων· Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ δοῦναι τοῖς κυναρίοις; ὁ λέγων· Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. Τί φησιν, ὦ γύναι, ἐπαινέτης ἐγένου; ἀνακηρύττεις τὴν γυναῖκα, οὐκ ἥσχυνες αὐτήν; οὐκ ἐδίωκες; διὰ τοῦτο ἐδίωκον. Εἰ γὰρ ἐξ ἀρχῆς αὐτὴν ἀπέλυσα, οὐκ ἂν ἔμαθες αὐτῆς τὴν πίστιν. Εἰ ἐκ προοιμίων ἔλαβεν, ἀνεχώρει, καὶ τὸν θησαυρὸν αὐτῆς οὐκ ἠπίστατο. 95.1449 Διὰ τοῦτο ἀνεβαλόμην τὴν δόσιν, ἵνα δείξω αὐτοῖς τὴν πίστιν. ὦ γύναι. Θεὸς λέγει, ὦ γύναι! Ἀκουέτωσαν οἱ εὐχόμενοι μετὰ βαναυσίας. Ὅταν εἶπω, Παρακάλεσον τὸν Θεὸν, δεήθητι αὐτοῦ, ἰκέτευσον αὐτόν· λέγει, Παρακάλεσα ἅπαξ καὶ δεῦτερον, τρίτον, δέκατον, καὶ οὐκ ἔλαβον. Μὴ ἀποστῆς, ἕως ἐὰν λάβῃς. Τότε ἀπόστηθι ὅταν λάβῃς· μᾶλλον δὲ τότε· ἀλλὰ καὶ τότε παράμενε. Κἂν λάβῃς, αἶτει· ὅταν δὲ λάβῃς, εὐχαρίστησον, ὅτι ἔλαβες. Εἰσέρχονται πολλοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀπαρτίζουν μυρίους στίχους εὐχῆς, καὶ ἐξέρχονται. Μὴ γὰρ πολλῶν χρειάν ἔχει ὁ Θεὸς λόγων; τῆς εὐχῆς σου μόνον χρήζει. Καὶ τί, φησί· ἔκλινα, καὶ ἠϋξάμην; Ἐκλινας τὰ γόνατα, ἀλλ' ἡ διάνοιά σου ἔξω ἐπέτατο. Τὸ σῶμά σου ἔσω, καὶ ἡ ψυχὴ σου ἔξω. Τὸ στόμα σου ἔλεγεν, καὶ ἡ διάνοιά σου ἠρίθμει τοὺς τόκους, συμβόλαια, συναλλάγματα, χωρία, κτήματα. Ὁ γὰρ διάβολος πονηρὸς ὢν, καὶ εἰδὼς ὅτι ἐν καιρῷ εὐχῆς μεγάλα ἀνύομεν, τότε ἐπέρχεται. Πολλάκις κείμεθα ὑπτιοί, καὶ οὐδὲν λογιζόμεθα, καὶ ὁ νοῦς ἡρεμεῖ. Ἦλθομεν εὐξασθαι, καὶ μυριοί λογισμοὶ ἐπέρχονται, ἵνα ἡμᾶς ἐκβάλῃ κενούς. Ταῦτα εἰδὼς ἐν ταῖς εὐχαῖς, γίνωσκε τὴν Χαναanaίαν. Ἄλλ' οὐκ ἔχεις θυγατέρα δαιμονιζομένην. Τί εἶπεν ἡ Χαναanaία; Ἐλέησόν με· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Μέγας ὁ δαίμων, ἀμαρτία· ὁ δαιμονίων ἐλεεῖται, ὁ ἀμαρτάνων μισεῖται. Ἐκεῖνος συγγνώμην ἔχει, οὗτος ἀπολογίας ἐστέρηται. Ἐλέησόν με· βραχὺ τὸ ῥῆμα, καὶ πέλαγος φιλανθρωπίας. Ὅπου γὰρ ἔλεος, πάντα τὰ ἀγαθὰ. Κἂν ἔξω ἦς, κράζε καὶ λέγε, Ἐλέησόν με· μὴ κινῶν τὰ χεῖλη, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ βοῶν· καὶ σιωπῶντων ἀκούει ὁ Θεός. Οὐ ζητεῖται τόπος, ἀλλ' ἀρκεῖ τρόπος. Ὁ Ἱερεμίας ἐν βορβόρῳ ἦν, καὶ τὸν Θεὸν ἐπεσπάσατο. Ὁ Δανιὴλ ἐν λάκκῳ λεόντων, καὶ τὸν Θεὸν ἐξευμενίσαστο· οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ ἦσαν, καὶ τὸν Θεὸν ἐδυσώπησαν. Ὁ ληστής ἐσταυρώθη, καὶ ὁ σταυρὸς οὐκ ἐκώλυσεν, ἀλλὰ παράδεισον ἠνοιξεν. Ὁ Ἰὼβ ἐν κοπρίᾳ ἦν, καὶ τὸν Θεὸν ἴλεον κατεσκεύασεν. Ὅπου ἐὰν ἦς, εὐχου. Κἂν δικαστῆ παραστῆς, εὐχου. Ὅταν ὀργίζηται σοι δικαστής, εὐχου. Θάλασσα ἦν ἔμπροσθεν, ὀπισθεν οἱ Αἰγύπτιοι ἐδίωκον, μέσος ὁ Μωσῆς. Πολλὴ εὐχὴ ἐν τῇ στενοχωρίᾳ· ἀλλὰ μέγα τὸ πέλαγος τῆς εὐχῆς. Ὅπισθεν οἱ Αἰγύπτιοι ἐδίωκον, καὶ μέση ἡ εὐχή. Καὶ οὐδὲν ἐλάλει Μωσῆς· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Θεός, Τί βοᾷς πρὸς με; Κἂν τὸ στόμα σου σιγᾷ, ἀλλ' ἡ καρδιά σου βοᾷ. Καὶ σὺ ὅταν παραστῆς δικαστῆ μεμνηνότες καὶ τυραννοῦντι, καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν δημίων, εὐχου τῷ Θεῷ. Εὐχομένου δέ σου, τὰ κύματα καταστέλλεται. Ὁ δικαστής ἐπὶ σέ; πρὸς τὸν Θεὸν φεῦγε· Ὁ ἄρχων πλησίον σου; σὺ τὸν Δεσπότην παρακάλεσον. Μὴ γὰρ ἄνθρωπός ἐστιν; αἰεὶ ἐγγύς ἐστι, καὶ πανταχοῦ ἐστι, καὶ πάντα πληροῖ. Ἐὰν θέλῃς παρακαλέσαι ἄνθρωπον, καὶ μαθεῖν τί ποιεῖ, διακονῶν οὐκ ἀποκρίνεται. Ἐπὶ δὲ τοῦ Θεοῦ οὐδὲν τοιοῦτον. Ὅπου δ' ἂν ἀπέλθῃς καὶ καλῆς, ἀκούει. Οὐ θυρωρὸς, οὐκ οἰκονόμος, οὐ μεσίτης, οὐ διάκονος, οὐδὲν τούτων. Εἶπέ· Ἐλέησόν με, καὶ ὁ Θεὸς παραγίνεται. Ἐτιλαοῦντός σου ἐρεῖ· Ἴδου ἀρείμι. ὦ ῥῆμα ἡμε 95.1452 ρότητος γέμον, οὐκ ἀναμένον τελέσαι τὴν εὐχὴν. Οὐδέπω τελεῖς τὴν εὐχὴν, καὶ λαμβάνεις τὴν δόσιν. Ἐλέησόν με· ταύτην μιμησώμεθα τὴν Χαναanaίαν. Ἐλέησόν με· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Καὶ τί ἤκουσεν; ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Ἐξηπορήθης, ὑβρίσθης παρ' ἐμοῦ. Ἀπεδίωξά σε, καὶ οὐκ ἀνεχώρησας, ἀλλὰ παρέμεινας. Ἀληθῶς,

Ἦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις. Ἀπέθανεν ἡ γυνή, καὶ τὸ ἐγκώμιον αὐτῆς μένει διαδήματος λαμπρότερον εἰς ὄσσην ἥλιος ἐφορᾷ γῆν. Ἀκούεις τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Ἦ γύναι, Μεγάλη σου ἡ πίστις γεννηθήτω σοι ὡς θέλεις σύ. Καὶ ἐξῆλθε τὸ δαιμόνιον, καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς. Πότε; ἀπὸ ὥρας ἐκείνης. Οὐκ ἐξ ἧς ἦλθεν ἡ μήτηρ αὐτῆς, ἀλλ' ἐξ ἧς ἤκουσε παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, Ἦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γεννηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ λοιπὸν ἦλθεν προσδοκοῦσα εὐρεῖν δαιμονιζομένην, καὶ εὗρεν ὑγιαίνουσαν, τῷ θελήματι αὐτῆς θεραπευθεῖσαν κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ Δεσπότου. Ἄει προσεύχεσθαι δεῖ, καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀγῶσι, καὶ τὴν ἄνωθεν ἐπικουρίαν αἰτεῖν. Ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων, χρὴ εὐχεσθαι πρότερον σωτηρίας, εἴθ' οὕτως ὑπὲρ ἑαυτῶν. Ἐπὶ γὰρ κοινωνίαν γεγόναμεν, καὶ ταύτην ὁ προτιμῶν τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἰδίου, μάλιστα εἶη Θεῷ κεχαρισμένος. Προσέταξε Κύριος, ἵνα ἐπικαλέσῃ αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως. Διὸ οὐ χρὴ κατοκνεῖν, ἀλλὰ παντὶ μὲν καιρῷ ἐπικαλεῖσθαι τὸν Θεὸν, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς καιροῖς τῶν θλίψεων, ἵνα δεῖξωμεν τοῖς ἐχθροῖς, ὅτι κατεπόθημεν ὑπὸ τῶν περιστάσεων, ἀλλὰ μετὰ πεποιθήσεως πρὸς τὸν Θεὸν ἄνω βλέπομεν. Πλειστάκις δεηθεῖς, καὶ ἀποτυχῶν, μὴ ἀποκάμῃς, μηδὲ ἀπελπίσῃς, ἀλλὰ ἀνακαινίσας τοὺς πρὸς τὸν Θεὸν λιβέλλους, πάλιν πρόσελθε ἀναιδῶς τῷ δεσπότη. Προτιμᾶται γὰρ ἐν ταῖς ἀνάγκαις τῆς αἰδοῦς ἢ ἀναίδεια. Διὰ γὰρ τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ ὅσον θέλει, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος. Ὡσπερ τὸ ἀναπνεῖν οὐδέποτε ἄκαιρον, οὕτως οὐδὲ τὸ αἰτεῖσθαι παρὰ Κυρίου τὰ αἰτήματα μυστικά, μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς. Ἡμέρας, φησὶν, ἐκέκραξα, καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντίον σου, Κύριε ὁ Θεός μου. Ὁρᾷς πῶς Δαβὶδ ὁ θεσπέσιος ὑποτύπωσις ὑμῖν γίνεται πρὸς τὸ ἀδιαλείπτως εὐχεσθαι, καὶ μὴ καταφέρεσθαι εἰς ἀκηδίαν. 95.1453 Εἰ πλεονάκις ὠφελήθημεν ἀνδρὶ ἀγαθῷ συντυχόντες, πηλικά κερδανοῦμεν καθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ προσδιαλεγόμενοι δι' εὐχῆς, καὶ ψαλμωδίας τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων! Οὐ τὸ τυχὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ ἄγαν μέγα τὸ πάντοτε διὰ τῆς ἰκετείας ἑαυτοῦς τῷ κρείττονι παρατίθεσθαι. Οὐ μικρὸν τοῖς ἐλαχίστοις καὶ τὸ μίαν βαθμίδα τῆς τῶν ἀρετῶν κλίμακος ἀναθῆναι, καὶ τέως ἄνω γενέσθαι τῆς γῆς. Τόλμησον προσελθεῖν μετὰ κλαυθοῦ τῷ οὐρανίῳ ἀρχιάτρῳ Ἰησοῦ, καὶ πάντα τῆς ψυχῆς ἀπογυμνῶσαι τὰ τραύματα. Οὐδὲν γὰρ ἂν εἶη πάθος, ὅπερ μὴ ἰσχύει θεραπεῦσαι Χριστὸς ὁ φιλανθρωπότατος. Τοὺς σκώληκας τῆς διανοίας ἐξαφανίζειν σπεύδε δι' εὐχῆς, καὶ νηστείας, καὶ ἀγρυπνίας εὐτόνου. Εὖ ἴσθι, καὶ εἰς τὸ γῆρας αὐτὸ ἐλληλακότας τινὰς ἔγνωμεν, δι' εὐχῆς καὶ ἐλπίδος μέγιστον λελογχότας ἐπουρανίου χαρίσματος. Οὐδὲν παντελῶς ἀντιτάξασθαι δύναται τῷ Κυρίῳ, οὐ χρόνος, οὐ τόπος, οὐ πρᾶγμα, οὐ διάβολος βρέμων, οὐ δαίμονες πολεμοῦντες, οὐκ ἀσθένεια ψυχικὴ ἢ σωματικὴ, οὐ λογισμῶν στειρώσεις, οὐ νόμος μελῶν σαρκός τε καὶ αἵματος, ὧν κατακαυχᾶται ὁ Σατανᾶς καὶ δράκων, ὁ τὴν ἰσχὴν ἐπ' ὀσφύος κεκτημένος, τὴν δὲ δύναμιν αὐτοῦ τὴν μεστήν βδελυγμίας, ἐπ' ὀμφολοῦ τῆς γαστρός· οὐχ ἕξις κακίστη πολυπαθῆς· οὐ συνήθεια πολυετῆς τε καὶ χρόνιος. Οὐ περιποιητέον ἡμῖν τοὺς ἀρέσκοντας τῷ διαβόλῳ λογισμοὺς, ἀλλὰ ἀναιρετέον τῆ τοῦ Θεοῦ λόγου παραξιφίδι. Ἡ ψυχὴ ἡμῶν, φησὶν, ὡς στρουθίον ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων δαιμόνων. Ὡσπερ γὰρ τὰ στρουθία διὰ τῆς τῶν πτερῶν κινήσεως μετάρσια γίνεται ἄνω τῆς γῆς, οὕτω καὶ ὁ θεοσεβὴς ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν ἐπιγείων πρὸς τὰ ἐπουράνια διὰ προσευχῶν μετατίθησιν ἑαυτόν. Τὴν δύναμιν πληροῦτε τῆς προσευχῆς. Εἴτε γὰρ ἐσθίετε, φησὶν, εἴτε πίνετε, εἴτε τί ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. Καθεζόμενος ἐπὶ τραπέζης, προσεύχου· προσφερόμενος τὸν ἄρτον, τῷ δεδωκότι τὴν χάριν ἀποπλήρου. Παρῆλθεν ἡ χρεια τῶν βρωμάτων; ἡ μέντοι μνήμη τοῦ εὐεργέτου μὴ παρερχέσθω. Τὸν χιτῶνα ἐνδυόμενος, εὐχαρίστει τῷ δεδωκότι. Τὸ ἱμάτιον περιβαλλόμενος, αὐξήσον τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην, ὃς καὶ χειμῶνι, καὶ θέρει ἐπιτήδεια ἡμῖν σκεπάσματα ἐχαρίσατο, τὴν τε ζωὴν ἡμῶν συντηροῦντα, καὶ τὸ ἄσχημον περιτέλλοντα.

Ἐπληρώθη ἡ ἡμέρα; εὐχαρίσται τῷ τὸν ἥλιον εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἡμερινῶν ἔργων χαρισαμένῳ ἡμῖν, πῦρ δὲ παρασχομένῳ τοῦ φωτίζειν τὴν νύκτα, καὶ ταῖς λοιπαῖς χρείαις ταῖς κατὰ τὸν βίον ὑπηρετεῖν. Ὅταν ἀναβλέψῃς πρὸς οὐρανὸν, καὶ πρὸς τὰ τῶν ἀστέρων ἐνατενίσῃς κάλλη, προσεύχου τῷ Δεσπότη τῶν ὁρωμένων, καὶ προσκύνει τὸν ἀριστοτέχνην τῶν ὄλων Θεὸν, ὃς ἐν σοφίᾳ τὰ πάντα ἐποίησεν. Ὅταν περὶ τινος ἀγαθοῦ παρακαλέσῃς τὸν Θεὸν, 95.1456 καὶ μὴ εἰσακούσῃ σου παραυτίκα, μὴ ὀλιγωρήσῃς, 95.1456 μὴδὲ μικροψυχήσῃς. Πολλάκις γὰρ πρὸς τὸ παρὸν οὐ συμφέρει σοὶ τὸ αἴτημα. Πᾶς ὁ αἰτῶν λαμβάνει, φησί. Λαμβάνει δὲ, εἴπερ ζητοῖ τὰ συμφέροντα τῆ ψυχῆ. Μὴ πλοῦτον ἐν προσευχῇ ζητήσῃς, μὴ υἰεῖαν, μὴ τῶν ἐχθρῶν ἄμυναν, μὴ δόξαν ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ μόνον τὰ συντελοῦντα πρὸς σωτηρίαν ψυχῆς. Ἐὰν κακῶς καὶ ἀξυμφόρως αἰτεῖς, καθάπερ ὁ πυρέττων ἀνθρώπος παρακαλεῖ παρασχεῖν αὐτῷ οἶνον, προσβλέπων ὁ Θεὸς τὰ μέλλοντα, οὐ ποιεῖ τὸ θέλημά σου· οὐ παρέχει τὴν ἀλόγιστον αἴτησιν. Μνησθῶμεν τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ μὴ ἐξέλθωμεν τῆς ἐκκλησίας. Ἐκείνῳ γὰρ ἀρχὴ ἀπωλείας γέγονε, τὸ μὴ παραμένειν τῇ εὐχῇ. Λαβὼν γὰρ τὸν ἄρτον πρῶτος τῶν λοιπῶν ἐξήλθε, καὶ εὐθέως ἐχώρησεν εἰς αὐτὸν ὁ Σατανᾶς, καὶ εἰς τὴν προδοσίαν ἐσπούδασεν. Ἐὰν οὖν τις πρὸ τῆς ἀπολύσεως ἐξέλθῃ, τὰς τοῦ Ἰούδα εὐθύνας ἀποτίσει. Μὴ οὖν διὰ μίαν ὥραν μέλλωμεν μετὰ Ἰούδα κατακρίνεσθαι. Οὐδὲν ἡμᾶς βαρῆσει ἢ παραμονή· οὐ χειμῶνας ἔνδον ἔχει, οὐ πῦρ, οὐχ ἕτερα κολαστήρια. Εἰ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ ὁ Κύριος ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις, ὅτι, Παντὶ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου τὴν ἐλεημοσύνην, πολλῶ μᾶλλον αὐτὸς ὁ Κύριος παντὶ τῷ δεομένῳ δώσει πλοῦσια τὰ ἐλέη, καὶ τῶν ἀμαρτημάτων τὴν ἄφεσιν, καὶ τῶν λυπηρῶν τὴν λύσιν, τὰ μυρία καλά. Χριστὸς ὁ παμβασιλεὺς Θεὸς οὐδαμῶς ἀποστρέφεται τοὺς πρὸς αὐτὸν κεχηνότας, καὶ ἀπὸ βάθους καρδίας στεναζόντας, κἂν πολλοῖς ἀμαρτήμασι πεφορτισμένοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ καὶ προσίεται, καὶ καθαρίζει τούτους, τῆς υἰοθεσίας δωρεῖται χάρισμα, καὶ ἀρετῶν ἐργάτας ἀποφαίνει προϊόντος τοῦ χρόνου.

ΤΙΤΛ. Η΄. –Περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ εὐποιΐας τῶν πτωχῶν.

Οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἐνδεὴς ἀπὸ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο ἐγὼ σοὶ ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο, λέγων· Ἀνοίγων ἀνοίξεις τὰς χεῖράς σου τῷ ἀδελφῷ σου, τῷ πένητι τῷ ἐπιδεομένῳ. –Οὐκ ἀποστρέψεις τὴν χεῖρά σου ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ. Ἐγὼ σοὶ ἐντέλλομαι ἀγαπᾶν τὸν προσήλυτον, δοῦναι αὐτῷ ἄρτον καὶ ἱμάτιον. Ἡ θύρα μου παντὶ ἐλθόντι ἠνέωκτο. Ἀδύνατοι χρεῖαν ἦν ποτε εἶχον, οὐκ ἀπέτυχον· χήρας δὲ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέτηξα. Εἰ δὲ καὶ τὸν ἄρτον μου ἔφαγον μόνος, καὶ οὐχὶ καὶ ὀρφανῶ μετέδωκα; εἰ δὲ καὶ παρεῖδον γυμνὸν ἀπολλύμενον, καὶ οὐκ ἠμφίασα; ἀδύνατοι δὲ εἰ μὴ ἠλόγησάν με, ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὦμοι αὐτῶν. Ὁφθαλμὸς ἤμην τυφλῶν, ποὺς δὲ χωλῶν· ἐγὼ ἤμην Πατὴρ ἀδυνάτων. 95.1457 Ὁ δίκαιος οἰκτεῖρει, καὶ δίδωσι. Μακάριος ὁ συνιών ἐπὶ πτωχῶν καὶ πένητα. Χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτεῖρων καὶ κυχρῶν· ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν, καὶ τὰ λοιπά. Ἐλεημοσύνη καὶ πίστις μὴ ἐκλειπετώσαν σε· ἔφαψαι δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῶ τραχήλῳ, καὶ εὐρήσεις χάριν. Μὴ ἀπόσχῃ εὐποιεῖν ἐνδεεῖ, ἠνίκα ἂν ἔχη ἢ χεῖρ σου βοηθεῖν. Μὴ εἴπῃς· Ἀπελθὼν ἐπανῆκε, καὶ αὖριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος εὐποιεῖν. Οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἢ ἐπιούσα. Εὐλογία εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος. Τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθοποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων. Λύτρον ψυχῆς ἀνδρὸς, ὁ ἴδιος πλοῦτος. Δίκαιοι οἰκτεῖρουσι καὶ ἐλεοῦσιν. Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν, μακαριστός. Ἐλεημοσύνη καὶ πίστειν ἀποκαθαίρονται ἀμαρτίαι. Ὁ σπλαγχνιζόμενος ἐλεηθήσεται. Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν, δανερίζει Θεῷ· κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ. Ὅσοι διδοῦσι πτωχοῖς, οὐκ ἐνδεθηθήσονται. Ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὐρήσει ζωὴν καὶ δόξαν. Ἄνδρα ἰλαρὸν καὶ δότην ἀγαπᾶ ὁ Θεός. Πᾶν ὃ ἐὰν εὐρη χεῖρ σου τοῦ ποιῆσαι, ὅση δύναμις σου ποιήσον.

Ἔγνωσθε ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς, εἰ μὴ τοῦ εὐφρανθῆναι, καὶ τοῦ ποιῆσαι ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐτοῦ. Τὸ κρίμα μου ὡς φλόξ ἐξελεύσεται, διότι ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν. Διάθρυπτε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, περίβαλε. Ἐὰν δῶς πεινῶντι τὸν ἄρτον σου ἐκ ψυχῆς, καὶ ψυχὴν τεταπεινωμένην ἐμπλήσῃς, τότε ἀνατελεῖ ἐν τῷ σκότει τὸ φῶς σου, καὶ τὸ σκότος σου ὡς μεσημβρία, καὶ ἔσται ὁ Θεὸς μετὰ σοῦ διὰ παντός. Βασιλεῦ, ἡ βουλή μου ἀρεσάτω σοι· τὰς ἀμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀνομίας σου, ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων. Παντὸς δυνατωτέρα ἐστὶν ἡ εὐσέβεια. Πῦρ φλογιζόμενον κατασβέσει ὕδωρ, καὶ ἐλεημοσύνη ἐξιλάσκει ἀμαρτίας. Τέκνον, τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ ἀποστερήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ ἐνδεεῖς. Ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν ἐπιδομένου. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ 95.1460 πτωχοῦ, καὶ ἀπὸ δεομένου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμόν σου. Κλῖνον πτωχῷ τὸ οὖς σου, καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ ἐν πραότητι. Ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μὴ παρίδῃς. Πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου, ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία σου. Εὖ ποιήσον εὐσεβεῖ, καὶ εὐρήσεις ἀνταπόδομα, καὶ εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Ὑψίστου. Ἐὰν εὖ ποιῆς, γνώθι τίτι ποιεῖς, καὶ ἔσται χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου. Ἐλεημοσύνη ἀνδρὸς ὡς σφραγὶς μετ' αὐτοῦ. Ὁ ποιῶν ἔλεον δανιεῖ τῷ πλησίον· καὶ ὁ ἐπισχύων τῇ χεῖρὶ αὐτοῦ, τηρήσει ἐντολάς. Ἐπὶ ταπεινῶ μακροθύμησον, καὶ ἐπὶ ἐλεημοσύνην μὴ παρελκύσῃς αὐτόν. Σύγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν τοῖς ταμείοις σου, καὶ αὕτη σε ἐξελεῖται ἐκ πάσης κακώσεως· κατέναντι ἐχθροῦ πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. Ἐλεημοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα μένει. Ἀδελφοὶ καὶ βοήθεια ἐν καιρῷ θλίψεως· καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρω ἐλεημοσύνη ρύεται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς. Εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ Πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποιούντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Πορευθέντες μάθετε τί ἐστὶν· Ἐλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν. Ὅς ἐὰν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰωάννης λέγει αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα, οὕτως ποιείτω. Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Κύριος· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἐξ ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν αὐτὸς ἐποίησεν; πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν. Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. Ὅπου 95.1461 γάρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται. Ἐλεγεν ὁ Κύριος τῷ κεκληκῶτι αὐτόν· Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μήποτε καὶ αὐτοὶ σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γενήσεται σοι ἀνταπόδομα. Ἀλλ' ὅταν ποιῆς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χολοὺς, τυφλοὺς· καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι. Ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. Αὐτοὶ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρεῖαις μου, καὶ τοῖς οὔσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρές μου. Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν δὲ τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, ὅτι αὐτὸς εἶπε· Μακάριόν ἐστι μᾶλλον δίδοναι, ἢ λαμβάνειν. Ὁ μεταδιδὸς ἐν ἀπλότῃ·

ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι. Ὁ σπεύρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· ὁ σπεύρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. Ἐκαστος ὡς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης, ἢ ἐξ ἀνάγκης. Ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύετε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καθὼς γέγραπται· Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησι. Τῶν πτωχῶν, ἵνα μνημονεύωμεν. Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἐπαγγέλλω μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μὴ ἐλπίζειν ἐπὶ πλούτου ἀδηλόγητι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ παρέχοντι πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν· ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον. Ὑμεῖς, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακεῖτε καλοποιούντες. Τῆς εὐποιίας καὶ τῆς κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. Τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός. Κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως. Πλούσιός ἐστιν ἐκεῖνος ὁ πολλοὺς ἐλεῶν, καὶ ὁ κατὰ Θεοῦ μίμησιν ἐπιδοὺς ἐξ ὧν ἔχει. Θεὸς γὰρ παντάπασιν ἔδωκεν ἐκ τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. Σύνετε δὴ πλούσιοι, ὅτι διακονεῖν ὀφείλετε, λαβόντες πλείονα ὧν αὐτοὶ χρῆζετε· μάθετε ὅτι ἐτέροις λείπει τὰ ὑμῖν περισσεύοντα. Αἰσχύνθητε κατέχοντες τὰ ἀλλότρια· μιμήσασθε ἰσότητα Θεοῦ, καὶ οὐδεὶς ἔσται πένης. Μίμησαι τὴν γῆν, ἄνθρωπε, καρποφόρησον ὡς ἐκείνη. Μὴ χεῖρων φανῆς τῆς ἀψύχου. Ἐκείνη μὲν γὰρ τοὺς καρποὺς οὐκ εἰς ἑαυτῆς ἀπόλαυσιν, ἀλλ' εἰς τὴν σὴν ὑπηρεσίαν ἐξέθρεψεν· Σὺ δὲ ὄν ἂν ἐπιδείξῃ τῆς εὐποιίας καρπὸν, σεαυτῷ τοῦτον συνάγεις. Διότι τῶν ἀγαθῶν ἔργων αἱ χάριτες ἐπὶ τοὺς διδόντας ἐπὶ 95.1464 αναστρέφουσιν. Ἔδωκας τῷ πεινῶντι, καὶ σὸν γίνεται τὸ δοθὲν μετὰ προσθήκης ἐπανελθόν. Ὡσπερ γὰρ ὁ σῖτος πεσὼν εἰς τὴν γῆν, κέρδος τῷ προιεμένῳ γίνεται, οὕτως ὁ ἄρτος εἰς τὸν πεινῶντα καταβληθεὶς, πολύχουν τὴν ὠφέλειαν εἰς ὕστερον ἀναδίδωσιν. Ἔστω οὖν σοι τὸ πέρας τῆς γεωργίας διὰ τῆς τῶν δεομένων μεταλήψεως ἀρχὴ τῆς ἐπουρανίου σπορᾶς. Σπεύρατε γὰρ ἑαυτοῖς, φησὶν, εἰς δικαιοσύνην. Τί οὖν ἀδημονεῖς; τί κόπτεις σεαυτὸν, πηλῶ καὶ πλίνθοις τὸν πλοῦτον ἀποκλεῖσαι φιλονεικῶν; Κρεῖσσον ὄνομα καλὸν ὑπὲρ πλοῦτον πολύν. Εἰ δὲ θαυμάζεις τὰ χρήματα διὰ τὴν αὐτῶν τιμὴν, σκόπει πόσον πρὸς δόξαν λυσιτελέστερον μυρίων παίδων πατέρα προσαγορεύεσθαι, ἢ μυρίους στατηῆρας ἔχειν ἐν βαλαντίῳ. Τὰ μὲν γὰρ χρήματα καταλείψεις ἐνταῦθα καὶ μὴ βουλόμενος, τὴν δὲ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις φιλοτιμίαν ἀποκομίσεις πρὸς τὸν Δεσπότην, ὅταν δῆμος ὅλος ἐπὶ τοῦ κοινοῦ κριτοῦ περιστάντες σε τροφέα καὶ εὐεργέτην, καὶ πάντα τὰ τῆς φιλανθρωπίας ἀποκαλῶσιν ὀνόματα. Θεός ἐστιν ὁ ἀποδεχόμενος· ἄγγελοι εὐφημοῦντες, οἱ ἀπὸ κτίσεως ἄνθρωποι μακαρίζοντες· δόξα αἰώνιος, στέφανοι δικαιοσύνης, βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἅθλά σοι ἔσται, τὰ φρέατα ἐξαντλούμενα, εὐρωότερα γίνεται· ἐναφιέμενα δὲ κατασῆπεται, καὶ πλούτου, τὸ μὲν στάσιμον ἄχρηστον, τὸ δὲ κινούμενόν τε καὶ μεταβαῖνον κοινωφελές καὶ εὐκαρπον. Δὸς χάριν τῷ εὐεργέτῃ, ὅτι οὐχὶ αὐτὸς διοχλεῖς θύρας ἐτέρων, ἀλλὰ τὰς σὰς ἄλλοι καταλαμβάνουσιν. Δάνεισον ὁ πλούσιος τῷ ἀπόρῳ. Θεῷ πιστευσον τῷ αἰεὶ εἰς πρόσωπον ἴδιον ὑπὲρ τοῦ θλιβομένου λαμβάνοντι, καὶ οἴκοθεν ἀποδιδόντι τὴν χάριν. Ἀξιόπιστος ἐγγυητής, πανταχοῦ γῆς καὶ θαλάσσης ἠπλωμένους ἔχων τοὺς θησαυρούς. Σκορπιζόμενος ὁ πλοῦτος, καθ' ὃν ὁ Κύριος ὑποτίθεται τρόπον, πέφυκε παραμένειν· συνεχόμενος δὲ, ἀλλοτριοῦται. Ἐὰν φυλάσσης, οὐκ ἔχεις· ἐὰν σκορπίσης, οὐκ ἀπολέσεις. Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἐν πανηγύρει οὐδεὶς λυπεῖται προιέμενος τὰ παρόντα, καὶ ἀντικτῶμενος τὰ δέοντα, ἀλλ' ὅσπερ ἂν ἐλάττονος τιμῆς τὰ πολυτίμητα πρίηται, τοσοῦτω χαίρει, ὡς λαμπροῦ αὐτοῦ τοῦ συναλλάγματος γενομένου. Σὺ δὲ λυπῆ χρυσίον καὶ ἀργύριον διδοὺς, τουτέστι χοῦν παρεχόμενος, ἵνα κτήσῃ τὴν μακαρίαν ζωὴν. Προλαβὼν ἐνταφίασον σεαυτὸν. Καλὸν ἐντάφιον ἢ εὐσέβεια. Πάντα περιβαλλόμενος ἄπελθε. Οἰκεῖον κόσμον τὸν πλοῦτον ποίησον. Ἔχε

αὐτὸν μετὰ σεαυτοῦ. Πείσθητι καλῶ συμβούλω, τῷ ἀγαπήσαντί σε Χριστῷ, τῷ δι' ἡμᾶς πτωχεύσαντι, ἵνα τὴν ἐκείνου πτωχείαν πλουτήσωμεν. 95.1465 Ὅταν πτωχῷ παρέχειν μέλλης διὰ τὸν Κύριον, τοῦτο καὶ δῶρόν ἐστι, καὶ δάνεισμα· δῶρον μὲν, διὰ τὴν ἀνελπιστίαν τῆς ἀπολαύσεως· δάνεισμα δὲ διὰ τὴν μεγαλοδωρεάν τοῦ ἀποτιννύντος ὑπὲρ αὐτοῦ, ὃς μικρὰ λαβὼν διὰ τοῦ πένητος, μεγάλα ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποδώσει· Ὁ γὰρ ἐλεῶν πτωχόν, Θεῷ δανεῖζει, φησὶν. Ὁ χρήματα διδούς, ἐλεημοσύνην αἰτεῖ παρὰ σοῦ διὰ τῆς χειρὸς τῶν πενήτων, κἂν λάβῃ τὰ ἑαυτοῦ, ἀκεραίαν σοι τὴν χάριν ὡς οἰκείαν ἀποπληροῖ. Ὁ πλούσιος οὐπὼ ζηλωτός ἐστι διὰ τὸν πλοῦτον· οὐχ ὁ δυνάστης διὰ τὸν ὄγκον τοῦ ἀξιώματος. Ὅργανα γὰρ ἐστὶ ταῦτα τῆς λοιπῆς ἀρετῆς τοῖς καλῶς κεχρημένοις, οὐκ αὐτὰ ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντα τὸ μακάριον. Ὁ μὲν οὖν κακῶς αὐτοῖς κεχρημένος ἐλεινός, ὡς ὁ τῷ ξίφει ὁ ἔλαβεν πρὸς τὴν τῶν πολεμίων ἄμυναν, τούτῳ ἐκουσίως ἑαυτὸν κατατιτρώσκων. Εἰ δὲ καλῶς, καὶ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, τὸν παρόντα μεταχειρίζεται, καὶ οἰκονόμος ἐστὶ τῶν παρὰ Θεοῦ δοθέντων, ἐπαινέσθαι καὶ ἀγαπᾶσθαι ὁ τοιοῦτος δίκαιός ἐστι διὰ τὸ φιλάδελφον καὶ κοινωνικὸν τοῦ τρόπου. Γενοῦ, ἄνθρωπε, ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, μηδέποτε γυμνούμενος τῆς ἐλπίδος, ἀλλ' αἰεὶ θάλλουσαν ἔχων περὶ σεαυτὸν τὴν διὰ πίστεως σωτηρίαν, οὕτω καὶ τὸ ἀειθαλὲς τοῦ φύλλου μιμήση, καὶ τὸ πολύκαρπον δὲ αὐτοῦ ζηλώσεις, ἄφθονον τὴν ἐλεημοσύνην παντὶ καιρῷ παρεχόμενος. Οὐκ οἶμαι, τῷ πόσῳ τῆς διδομένης ὕλης οὕσης ἔξωθεν, ταῖς δὲ προσφερούσαις γνώμαις μᾶλλον καὶ προαιρέσεσι τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ὁ ἱερὸς λόγος ἐσταθμίσατο. Οὐδενὶ τῶν πάντων οὕτως ὡς ἐλέω Θεὸς θεραπεύεται, ὅτι μηδὲ οἰκειότερον ἄλλο τούτου Θεῷ, οὐ ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύονται, καὶ ὧ προσοιστέον τὸν ἔλεον πρὸ τῆς κρίσεως. Οὐδὲ γὰρ ἄλλω τινὶ ὡς φιλανθρωπία τὸ φιλάνθρωπον ἀντιδίδοται παρὰ τοῦ δικαίως ἀντιμετρούντος ἐν ζυγῷ καὶ σταθμῷ τὸν ἔλεον. Δός τι Θεῷ χαριστήριον, ὅτι τῶν εὐποιεῖν δυναμένων ἐγένου, ἀλλ' οὐ τῶν εὐπαθεῖν δεομένων, ὅτι μὴ βλέπεις εἰς ἀλλοτρίας χεῖρας, ἀλλ' εἰς τὰς σὰς ἑτεροί. Πλούτησον μὴ περιουσίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ εὐσέβειαν· μὴ μόνον τὸ χρυσίον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρετὴν. Γενοῦ τοῦ πλησίον τιμιώτερος, ἐν τῷ φανῆναι χρηστότερος. Γενοῦ τῷ ἀτυχοῦντι Θεὸς, τὸν ἔλεον Θεοῦ μιμούμενος. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ὡς τὸ εὐποιεῖν ἄνθρωπος ἔχει Θεοῦ. Οἶει μὴ ἀνάγκην εἶναι σοι τῆς εὐεργεσίας, ἀλλὰ προαίρεσιν; Σφόδρα καὶ αὐτὸς ἐβουλόμην, καὶ ὑπελάμβανον ἀλλὰ φοβεῖ με ἡ ἀριστερὰ χεὶρ καὶ οἱ ἔριφοι, καὶ ἅ παρὰ τοῦ στήσαντος ὄνειδίζονται, οὐχ 95.1468 ὅτι διηρπάκασιν, οὐδ' ὅτι σεσυλήκασιν, ἢ μεμοιχεύκασιν, ἢ ἄλλο τι τῶν ἀπηγορευμένων πεποιήκασιν. ταύτην τὴν τάξιν καταψηφισθέντες, ἀλλ' ὅτι μὴ Χριστὸν διὰ τῶν δεομένων τεθεραπεύκασιν. –Οὐδεὶς μετέγνω τῶν Θεῷ τι προσενεγκάντων. Πολύς ἐστιν εἰς ἀνταπόδοσιν. –Ἐστω τὸ ἀγαθὸν ὑμῶν ἐκ τῆς χρείας, μὴ τοῦ περισσεύματος· ἢ μᾶλλον καρποφορία Θεὸς εὐφραίνεται, ἢ πλήθει τῆς εἰσφορᾶς, καὶ μεγέθει τῆς ἐπιδόσεως. –Φιλανθρωπία ἡμᾶς τὴν εἰς ἀλλήλους ἀπαιτεῖ ὁ Θεός, κἂν ὑπ' αὐτοῦ κολαζώμεθα. –Τὸ κάλλιστον καὶ φιλανθρωπότατον, ὅτι μὴ τῇ ἀξίᾳ τοῦ διδομένου, τῇ δὲ δυνάμει καὶ τῇ διαθέσει τοῦ καρποφοροῦντος μετρεῖ Θεὸς τὴν ἐπίδοσιν. –Μὴ ἀναμείνης γενέσθαι χρηστός, ἀλλ' ἤδη γενοῦ· μηδὲ ὅτι τῆς ἀξίας λείπει, τὸ πᾶν ἐλλείπης, ἀλλὰ τὸ μὲν εἰσένεγκε, τὸ δὲ προθυμήθητι. –Οὐδὲν οὕτως τῶν εἰσφερομένων Θεῷ, κἂν ἐλάχιστον, ἢ κἂν πολὺ τῆς ἀξίας λειπόμενον, ὃ μὴ προσίεται πάντως καὶ ἀποδέχεται, εἰ καὶ σταθμίζειν οἶδεν τῇ δικαίᾳ κρίσει τὸν ἔλεον. Καλόν τι σητῶν ἀρπάσαι, καὶ τοῦ φθόνου, Χριστὸν χρεώστην μᾶλλον, ἢ τὰ πάντα ἔχειν, Ὅς βασιλείαν κλάσματος χαρίζεται. Χριστὸν σκέπεις, τρέφεις τε, τὸν πτωχὸν τρέφων. Εἰ μηδὲν ὄφλεις τῷ Θεῷ τιμωρίας, Μηδ' αὐτὸς ἴσθι τοῖς ὄφλουσι συμπαθής. Εἰ δ' οἶδας ὄφλων, καὶ πρόχρησον τὸ πρᾶον. Οἴκτω γὰρ οἴκτος καὶ Θεῷ σταθμίζεται. Τί δεῖ θησαυρίζειν λησταῖς καὶ κλέπταις, καὶ καιρῶν μεταβολαῖς,

ἄλλοτε εἰς ἄλλους μετατιθέντων, καὶ ῥιπίζόντων τὴν ἄστατον εὐπορίαν, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀσφαλεῖς ἀποθήκας ἀποτίθεσθαι τῶν ἐπιβουλευόντων ἰσχυροτέρας. Βαρὺ τι χρῆμα τὸ χρυσίον ἐστὶ κοῦφον δέ τι καὶ ἀνωφερὲς πρᾶγμα ἢ ἀρετὴ. Ἄλλὰ μὴν ἀντίκειται ταῦτα ἀλλήλοις τὸ βάρος καὶ ἡ κουφότης. Εἰ οὖν χρή τοῖς ἄνω προσβαίνειν, τῶν καθελκόντων πτωχεύσωμεν, ἵνα ἐν τοῖς ἄνω γενώμεθα. Ἀμήχανον γὰρ κοῦφόν τινα γενέσθαι τὸν τῷ βάρει τῆς ὕλης ἑαυτὸν συνηλώσαντα. Τίς δὲ ὁ τρόπος ὑψηγεῖται ἢ ψαλμωδία; Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ὁ τῷ πτωχῷ τοίνυν κοινωνήσας, εἰς τὴν μερίδα τοῦ δι' ἡμᾶς πτωχεύσαντος ἑαυτὸν καταστήσει. Οὐκ ἔστι κώλυμα πρὸς ἐλεημοσύνην πενία. Καὶ μάρτυς ἡ χήρα, ἡ τὰ δύο λεπτὰ βαλοῦσα, καὶ τοὺς πολλὰ καταθέντας ὑπερακοντίσασα. –Τυφλὸς οἶδεν ἐλεούμενος εἰς οὐρανῶν βασιλείαν χειραγωγεῖν, καὶ ὁ τοίχοις προσκρούων, καὶ βόθροις ἐνολισθαίνων, οὗτος ὁδοποιὸς γίνεται τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναβάσεως. Διὰ πενήτων ὁ ἡμέτερος δικαστὴς δωροδοκεῖται· διὰ τῆς χειρὸς τοῦ πένητος τοῦ δικαστοῦ τὴν παράθυρον κρούσον. Δέχεται γὰρ σου τὰ δι' αὐτοῦ δῶρα, καὶ πα 95.1469 ραχαράττει τοὺς νόμους. Δέχεται, καὶ ἀντὶ δικαίου φιλάνθρωπος γίνεται. Δέχεται, καὶ τῆς ἀληθείας προτάττει τὸν ἔλεον, καὶ τῇ πλάστιγγι τῶν ἀμαρτημάτων ἀντικρεμᾶ τὴν χεῖρα τοῦ πένητος. –Ὅταν διαθρέψῃς τὸν πένητα, σαυτὸν νόμιζε διατρέφειν. Τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ πράγματος φύσις. Ἐξ ἡμῶν εἰς ἡμᾶς μεταχωρεῖ τὰ διδόμενα. Ὁ γὰρ φιλάνθρωπος ἡμῶν δεσπότης τὸ ἡμέτερον ἐπιδὼν μικρόψυχον, εἰς ὑπερβολὴν ἄμετρον ἀναπέμπει τὸ ἔργον, καὶ ἑαυτὸν χρεώστην τῆς ἐλεημοσύνης καλεῖ· Θεοῦ δάνεισμα τὴν εὐποιῖαν προσαγορεύει. Ὡ πόση τῆς ἐλεημοσύνης ἡ δύναμις! δύναμις τὸ θεῖον ὑπεισέρχεται δικαστήριον. Μὴ φοβηθῶμεν δικαστὴν πρὸ τοῦ δικαστηρίου τὴν χεῖρα προτείνοντα. Μὴ φοβηθῶμεν δικαστὴν οὐκ ἀρνούμενον τοῦ λαβεῖν. –Καθίσας ὁ Ἰησοῦς ἀπέναντι τοῦ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς οἱ ὄχλοι βάλλουσι χαλκόν. Παραδραμῶν τὸ θυσιαστήριον τῷ γαζοφυλακίῳ προστρέχει. Παραδραμῶν τοὺς θύοντας ἐπὶ τὸ τῆς εὐποιῖας ἐπιγίνεται θέατρον· δεικνὺς διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ὅτι μόνῳ Θεῷ τούτῳ ἐπιτέρπεται τῷ θεάματι· δεικνὺς ὅτι τὸν θεῖον ὀφθαλμὸν τούτου μόνου δυνατὸν ἀφομοιοῦσθαι τῷ πλάσαντι· δεικνὺς ὅτι τοῦτο μόνον ἄνθρωπον συνάπτει Θεῷ· δεικνὺς ὅτι τοῦτο μόνον τὸν πηλὸν προσπελάζει τῷ πλάσῃ. Γίνεσθε γὰρ, φησὶ, οἰκτίρμονες, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτίρμων ἐστίν. Μία γὰρ ἐστὶ τῆς θείας συγγενείας εἴσοδος ἢ εὐποιῖα. –Ὡ τῆς φιλανθρώπου ψυχῆς! ὦ τῆς ἐλεήμονος γνώμης! οὐκ ἐξέτεμεν ἢ πτωχεῖα τὸ τῆς προαιρέσεως συμπαθές. Οὐκ ἐξήλεγξεν ἢ πτωχεῖα τὸ τῆς γνώμης φιλότιμον. Οὐ συνέστειλεν ἢ ἔνδεια τὸ τῆς ψυχῆς δαψιλές. Τὸ τῆς ἐλεημοσύνης χρῆμα διασμήχει ἀμαρτίας, κατακαυχᾶται κρίσεως, ἡμεροῖ τὴν τῆς κολάσεως φλόγα, δυσωπεῖ τὸν δικάζοντα, μᾶλλον δὲ συνάπτει Θεῷ, τοῖς τῶν ἁγίων χοροῖς ἐναριθμίον ἀπεργάζεται· ἀποφέρει δὲ καὶ εἰς τὴν ἄνω πόλιν, βασιλείαν οὐρανῶν προξενεῖ, δόξαν ἀμάραντον, ἐλπίδα βεβαίαν καὶ ἐρηρυσμένην· καὶ τί γάρ; οὐχὶ τῶν τελειούντων εἰς ἀκλόνητον εὐθυμίαν; –Ὁ τοῖς ἐν ἐνδείᾳ καὶ πτωχευομένοις τὸν ἴδιον διανέμων πλοῦτον, οὐ πτωχεύει ποτέ. Ὁ γὰρ ἐλεῶν πτωχὸν Θεῷ δανεῖζει, φησὶν. Ἀξιόχρεως ὁ δανειζόμενος, πιστὸς ὁ δεχόμενος. Οἶδεν ἐκτίσαι σὺν τόκῳ τὸ δοθέν. Πλούσιος καὶ φιλότιμος, ὁ τὴν τοῦ φιλοκτίρμονος παρακαταθήκην λαβών. Μὴ ἀναμείνης γενέσθαι χρηστὸς, ἀλλ' ἤδη γενοῦ. Οὐκ ὀφθήσῃ, φησὶ, κενὸς ἐνώπιόν μου. Μηδεὶς ἔστω κενὸς, μηδὲ ὁ ἄκαρπος, μηδέ τις στεῖρα ψυχὴ καὶ ἄγονος. Ἐκαστος ἐκ τῶν παρόντων καρποφορεῖ τῷ Θεῷ, καὶ τῶν οἰκείων. –Μεταποιηθῶμεν τῆς ἐκεῖθεν λαμπρότητος· ἐν κόλποις Ἀβραάμ ἀντὶ τῆς ἐντεῦθεν εὐσπλαγχνίας ἀναπαυσώμεθα· Κρῖμα δὲ 95.1472 καιὸν κρίνωμεν· ἐξελώμεθα πένητα καὶ πτωχόν· χήραν καὶ ὄρφανὸν ἐλεήσωμεν· ἐκπριώμεθα κτεινομένους· μὴ παρίδωμεν τὸν δεόμενον ἡμῶν· μὴ παραδράμωμεν τὸν

ήλκωμένον· μὴ τρυφήσωμεν ἄλλων κακοπαθούτων· μὴ βδελυζώμεθα τὸν ὁμόδουλον· μὴ φίλοι καὶ ἀδελφοὶ γενώμεθα τῆς τοῦ πλουσίου μερίδος, μηδὲ ὀδυνηθῶμεν ἐν τῇ φλογί· μηδὲ τῷ χαρίσματι διαστῶμεν ἀπὸ τῶν ὀσίων· μηδὲ δεηθῶμεν Λαζάρου τοῦ πένητος ἄκρω δακτύλῳ καταψύξει τὴν γλῶσσαν ἡμῶν φλεγομένην. Γενώμεθα χρηστοὶ, εὖσπλαγχοι, συμπαθεῖς. Μιμησώμεθα τοῦ Δεσπότου τὴν ἀγαθότητα, ὃς ἀνατέλλει τὸν ἥλιον ἀγαθοῖς καὶ πονηροῖς, καὶ τρέφει τῇ βροχῇ πάντας ὁμοίως. Ζητήσωμεν τὴν ἐκεῖθεν ἀνάπαυσιν· ρίψωμεν τὴν ἐντεῦθεν περιουσίαν· ὃ καλὸν ἐστὶ ταύτης, τοῦτο μόνον κερδάνωμεν· κτησώμεθα τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἐν ἐλεημοσύναις· μεταδῶμεν τῶν ὄντων τοῖς πένησιν, ἵνα τὰ ἐκεῖθεν πλουτήσωμεν· δὸς μερίδα καὶ τῇ ψυχῇ, μὴ τῇ σαρκὶ μόνον· δὸς μερίδα καὶ τῷ Θεῷ, μὴ τῷ κόσμῳ μόνον· ὕφελέ τι τῆς γαστρὸς, τῷ πνεύματι καθιέρωσον· ἄρπασόν τι τοῦ πυρός· ἀπόθου μικρὸν ἀπὸ τῆς νεμομένης φλογός· ἄρπασον τοῦ τυράννου, καὶ πίστευσον τῷ Δεσπότη. Δὸς ὀλίγον παρ' οὗ τὸ πλέον ἔχεις· δὸς καὶ τὸ πᾶν τῷ πάντα χαρισαμένῳ. Οὐδέποτε νικήσεις μεγαλοδωρεᾶν Θεοῦ, ὅσον ἐὰν εἰσενέγκῃς, πλεῖον αἰεὶ τὸ λειπόμενον· καὶ οὐδὲν δώσεις ἴδιον, ὅτι τὰ πάντα παρὰ Θεοῦ. Καὶ ὥσπερ οὐκ ἔστιν ὑπερβῆναι τὴν ἑαυτοῦ σκιάν, οὐδὲ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν γενέσθαι σώματος μέγεθος, οὕτως οὐδὲ οἷς δίδομεν νικῆσαι Θεόν. Οὐ γὰρ ἔξω τι τῶν αὐτοῦ δίδωμεν. Πόθεν σοι ταῦτα πάντα, καὶ παρά τινος; Τίς δύναται νικῆσαι Θεὸν τοῖς χαρίσμασιν; Τίς ἔδωκέν σοι κάλλος οὐρανοῦ βλέπειν, ἡλίου δρόμον, σελήνης κύκλον, ἀστέρων πλῆθος, καὶ ἐν τούτοις πᾶσιν, ὥσπερ ἐν λύρᾳ, εὐαρμοστίαν καὶ τάξιν ὡσαύτως ἔχουσαν, ὥρων ἀλλαγὰς, μεταβολὰς καιρῶν, ἐνιαυτῶν περιόδους, ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἰσομοιρίαν, γῆς ἐκφύσεις, ἀέρος χύσιν, πλάτη θαλάσσης λελυμένης καὶ ἰσταμένης, βᾶθη ποταμῶν, ἀνέμων ρεύματα; Τίς ὑετοῦς, γεωργίαν, τροφὰς, τέχνας, οἰκίσεις, πόθεν σοι τῶν ζώων, τὰ μὲν ἡμέρωται καὶ ὑπέζευκται, τὰ δὲ τροφή παραδίδονται; Τίς σε Κύριον καὶ βασιλέα πάντων κατέστησεν ἐπὶ τῆς γῆς; εἶτα οὐκ αἰσχυρόμεθα εἰ τοσαῦτα παρ' αὐτοῦ, τὰ μὲν λαβόντες, τὰ δὲ ἐλπίζοντες, μηδὲ ἐν τοῦτο εἰσοίσωμεν τῷ Δεσπότη, τὸ φιλάνθρωπον; Εἰ ὁ ἀτιμάζων πένητα, παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτὸν, τιμᾷ τὸν ποιητὴν ὁ περιέπων τὸ ποίημα· Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν, Θεῷ δανεῖζει, φησὶν. Τίς οὐ δέχεται χρεώστην ἀποδώσοντα ἐν καιρῷ μετὰ τῆς ἐπικαρπίας τὸ δάνειον. Ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν 95.1473 ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι. Καθαρθῶμεν οὖν ἐλεήσαντες. Δυνατὸς ἦν ὁ Πατὴρ ποιῆσαι μηδένα πένητα· ἀλλ' εἰ τὸ εὐποιεῖν περιηρεῖτο, συμπάσχειν οὐδεὶς ἡξίου νῦν ἀλλήλων ἔνεκα. Καὶ εὐποροῦμεν, καὶ ἀποροῦμεν, ἵνα τόπος γενώμεθα τῇ εὐποιᾷ. Τὸν ἐναντίον τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις σεαυτῷ κατάλεξον στρατὸν, ἄοπλον, ἀπόλεμον, ἀναίμακτον, ἀόργητον, ἀμίαντον· γέροντας θεοσεβεῖς, ὄρφανοὺς θεοφιλεῖς, χήρας πραότητι ὀπλισμένας, ἄνδρας ἀγάπη κεκοσμημένους. Τοιούτους κτῆσαι τῷ σῶ πλούτῳ, καὶ τῷ σώματι, καὶ τῇ ψυχῇ δορυφόρους, ὧν στρατηγεῖ ὁ Θεός. Ἐλεήμονας εἶναι βούλεται, οὐ μόνον τοὺς ἔλεον ποιοῦντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς θέλοντας εὐποιεῖν, κἂν μὴ δύνωνται, οἷς κατὰ προαίρεσιν τὸ ἐνεργεῖν πάρεστι. Τῆς αὐτῆς οὖν μεθέξουσι τιμῆς τοῖς δυνηθεῖσιν οἱ βουλόμενοι, ὧν ἡ προαίρεσις ἴση, κἂν πλεονεκτῶσιν ἕτεροι τῇ περιουσίᾳ. –Ἐλεημοσύνας δεῖ ποιεῖν, ὁ λόγος φησὶν, ἀλλὰ μετὰ κρίσεως, καὶ τοῖς ἀξίοις. Καὶ ὥσπερ ὁ γεωργὸς σπεῖρει οὐκ εἰς ἀπλῶς τὴν γῆν, ἀλλ' εἰς ἀγαθὴν, ἵνα αὐτῷ καρποὺς κομίση, οὕτω δεῖ σπεῖρειν τὴν εὐποιᾶν εἰς χήρας, εἰς ὄρφανούς, εἰς τοὺς ἀπεριστάτους, ἵνα τῆς ἀπ' αὐτῶν εὐκαρπίας διὰ τῶν εὐχῶν ἐπιτύχῃς. Ἐν ᾧ ἂν τις δύναται εὐποιεῖν τῷ πλησίον, ἢ μὴ ποιῇ, ἀλλότριος τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου νομισθήσεται. Τοῦ ἐλεεῖν καὶ εὐεργετεῖν, οὔτε προτιμώτερον, οὔτε φιλανθρωπότερόν ἐστιν ἡμῖν τι ἕτερον, ἐπεὶ μηδὲ τῷ Θεῷ. Μακάριόν ἐστιν ἀληθῶς, εἰς πάντα πτωχὸν καὶ πένητα συνιέναι, ἵνα τις κατὰ σύνεσιν τὰ τῆς κοινωνίας πτωχῷ καὶ πένητι ποιήσῃται, μείζονα καὶ σπουδαιότερον τὴν ἐπιμέλειαν ποιούμενος

εἰς τοὺς δι' ἀρετὴν ἢ θεοσέβειαν πτωχεύσαντας ἢ πενομένους· ἄλλως εἰς τοὺς ἐκ νόσων ἢ συμπτωμάτων ἀποροῦντας, παρὰ τοὺς ἐκ κακοπραγίας ἢ ἀσωτίας πτωχεύσαντας. Ξένος καὶ πένης Θεοῦ κωλλύριον. Ὁ δεξάμενος αὐτοὺς, ταχέως ἀναβλέψει. –Λεία ὁδὸς ὑπὸ ἐλεημοσύνης γίνεται. Οἶδε τρέφεσθαι ὁ Δεσπότης τῶν ὄλων διὰ μεταδόσεως τῆς πρὸς τοὺς εὐποιομένους. –Ἦνπερ ποιεῖς εὐεργεσίαν ἐλεημοσύνης εἰς πάντας τοὺς δεομένους, ὁ Χριστὸς σφετερίζεται. Πεπεινάκα γὰρ, φησὶ, καὶ δεδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ πεποτίκατέ με. Πλούτου τὸ κάλλος οὐκ ἐν βαλαντίοις, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν χρηζόντων ἐπικουρίᾳ. 95.1476 ΤΙΤΛ. Θ'. –Περὶ τῶν ἐλεημοσύνην μὴ ποιούντων, ἀλλὰ πλεονεκτούντων, καὶ περὶ φειδώλων φιλοπλουτούντων καὶ φιλαργύρων. Ἀδίκου στόμα ἐφράχθη. Ἄ ἐκεῖνοι ἐθέρισαν, δίκαιοι ἔδονται· αὐτοὶ δὲ ἐκ κακῶν οὐκ ἐξαιρεθήσονται. Ἀσεβεῖς ὄριον ὑπερέβησαν, ποιμνιον σὺν ποιμένι ἀρπάσαντες ἀπήλθον, ὑποζύγιον ὄρφανῶν ἀπήγαγον, βούην χήρας ἐνεχυρίασαν. Ἐξέκλιναν δὲ ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας, ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐκύκλωσαν πραεῖς γῆς. Οἱ σπεύροντες τὰ ἄτοπα, ὀδύνας θεριοῦσιν ἑαυτοῖς, ἀπὸ προστάγματος Κυρίου ἀπολοῦνται, ἀπὸ δὲ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανισθήσονται. Αὐτὸς οἶδεν ἔργα ἀνόμων· ἰδὼν δὲ ἄτοπα οὐ παρόψεται. Οὐκ ἔστι τόπος τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ ἄνομα. Εἰς κενὰ καὶ μάταια ἐκοπίασε πλοῦτον, ἐξ οὗ οὐ γεύσεται. Πολλῶν γὰρ ἀδυνάτων οἴκους ἔθλασε. Δίαιταν δὲ ὄρφανῶν ἤρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν. Οὐκ ἔστιν αὐτοῦ σωτηρία τοῖς ὑπάρχουσιν· ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. Οὐκ ἀνθήσει αὐτοῦ τὰ ἀγαθὰ. Ὅταν δοκῆ ἤδη πεπληρωσθαι, σβεσθήσεται, πᾶσα δὲ ἀνάγκη ἐπ' αὐτὸν ἐπελεύσεται. –Φυλάττου μὴ πρᾶξαι ἄδικα. Ἐνεχυρίαζες τοὺς ἀδελφούς σου διακενῆς, ἀμφίασιν δὲ γυμνῶν ἀφέλου. Οὐδὲ ὕδωρ διψῶντας ἐπότισας, ἀλλὰ πεινῶντων ἐστέρησας ψωμόν. Χήρας δὲ ἐξαπέστειλας κενὰς, ὄρφανούς δὲ ἐκάκωσας. Τοιγαροῦν ἐκύκλωσάν σε παγίδες, καὶ ἐσπούδασέ σε πόλεμος ἐξαισίου. Ἦρπασαν ὄρφανὸν ἀπὸ μαστοῦ, πεπτωκότα δὲ ἔταπεινῶσαν, καὶ γυμνοὺς ἐξέβαλον ἀδίκως, πεινῶντων δὲ τὸν ψωμόν ἀφείλαντο. Ὅδὸν δικαιοσύνης οὐχ ὤδευσαν, οὐδὲ ἀτραποὺς αὐτῆς ἐπορεύθησαν. Γνοὺς δὲ αὐτῶν τὰ ἔργα, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς σκότος. Οὐαὶ καὶ ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ. Συντριβεῖη πᾶς ἄδικος ἴσα ξύλῳ ἀνιάτῳ. Πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται. Ἐὰν συναγάγη ὡσπερ γῆν ἀργύριον, ἴσα δὲ πηλῷ χρυσίον ἐτοιμάσῃ, ταῦτα πάντα περιποιηθήσονται, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ ἀληθινοὶ καθέξουσιν. Ἀπέβη δὲ ὁ οἶκος αὐτοῦ ὡσπερ σῆτες, καὶ ὡς ἀράχνη ὁ πλοῦτος αὐτοῦ, Πρόσωπον Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι καὶ τὰ λοιπά. Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθήσεται. Ἄνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει εἰς διαφθοράν. Εἶπεν Ἐλισσαιὲ πρὸς Γιεζέ· Πόθεν Γιεζέ; Καὶ εἶπεν Γιεζέ· Οὐ πεπόρευται ὁ δούλος σου. Καὶ εἶπεν Ἐλισσαιὲ πρὸς αὐτόν· Οὐχ ἡ καρδία μου μετὰ σοῦ ἐπορεύθη, ὅτε ἐπέστρεψεν ὁ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ἄρματος 95.1477 εἰς συνάντησίν σου; Καὶ νῦν ἔλαβες τὸ ἀργύριον καὶ τὰ ἱμάτια, καὶ νῦν λήψῃ ἑαυτῷ κήπους, καὶ ἐλαιῶνας, καὶ ἀμπελῶνας, καὶ πρόβατα, καὶ παιδας, καὶ παιδίσκας. Καὶ ἡ λέπρα Νεεμὰν κολληθήσεταιί σοι, καὶ τῷ σπέρματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας. Δώρων ὁ φειδόμενος, θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν. – Πλοῦτος προστίθησι φίλους πολλούς. – Πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι. –Σοφὸς παρ' ἑαυτῷ πλούσιος. –Ἦνπερ εἰς ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων γίνεται. –Οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμου. –Ὁς ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ πτωχοῦ, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται. – Ἐξολλύει τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεῆμων. –Τὰ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν ἀνελεήμονα. Ὁ ἀγαπῶν ἀργύριον, οὐ πλησθήσεται ἀργυρίου. Τοῦ ἀργυρίου ὑπακούσεται τὰ σύμπαντα. – Ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον· ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ Θεὸς πλοῦτον, καὶ ὑπάρχοντα, καὶ δόξαν, καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμεῖ· καὶ ὅτι ἀνὴρ ξένος φάγεται αὐτόν. Χαναὰν, ἐν χερσὶν αὐτοῦ ζυγὸς ἀδικίας· καταδυναστεύειν ἠγάπησεν. Οὐαὶ ὁ πληθύνων ἑαυτῷ τὰ οὐκ ὄντα

ἑαυτοῦ, καὶ βαρύνων τὸν κλοιὸν αὐτοῦ στιβαρῶς, ὅτι ἐξαίφνης ἀναστήσονται δάκνοντες αὐτὸν, καὶ ἐκνήψουσιν. Ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ τοῦ τάξαι νοσσιὰν αὐτοῦ. Οὐαὶ οἱ συνάπτοντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν ἐγγίζοντες, ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνται τι. Ἡ ἀρπαγὴ τοῦ πτωχοῦ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν. Τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαόν μου, καὶ τὸ πρόσωπον τῶν πτωχῶν καταισχύνετε, φησὶ Κύριος; –Ἐγὼ ἔδωκα εἰς τὴν χεῖρά σου· σὺ δὲ οὐ δέδωκας αὐτοῖς ἔλεος. –Ὅταν ἐκτείνητε τὰς χεῖρας ὑμῶν, ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀφ' ὑμῶν. Αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις. –Δι' ὑμᾶς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν. –Οἱ ἄδικοι ὡς θάλασσα ἀναβρασσομένη, οὕτως κλυδωνισθήσονται, καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ μὴ δύνανται. –Ἀπέχου ἀπὸ ἀδίκου, καὶ οὐ μὴ φοβηθῆσῃ, καὶ τρόμος οὐκ ἐγγιεῖ σοι. Τοῦτο τὸ ἀνόμημα Σοδόμων, ὅτι ἐν ὑπερηφανίᾳ, καὶ πλησμονῇ ἄρτων, καὶ ἐν εὐθηνίᾳ οἴνου ἐσπατάλα, αὕτη καὶ θυγατέρες αὐτῆς, καὶ χεῖρα πτωχοῦ καὶ πένητος οὐκ ἀντελάβοντο, καὶ ἐμεγαλεύχουν, καὶ ἐποίησαν ἀνόμημα ἐνώπιόν μου. Λαὸς ἐκπιέζοντες ἀδικίαν, καὶ ἀρπάζοντες ἄρπαγμα, πτωχὸν καὶ πένητα καταδυναστεύοντες, καὶ πρὸς τὸν προσήλυτον οὐκ ἀναστρεφόμενοι μετὰ κρίματος. Ἡ μήτηρ σου σκύμνος λεόντων, ἐγενήθη ἐν μέσῳ λεόντων· ἐπλήθυνε σκύμνους αὐτῆς, καὶ ἀνεπήδησεν 95.1480 εἰς τὸν σκύμνον αὐτῆς, λέων ἐγένετο· ἔμαθεν τὸ ἀρπάζειν ἄρπαγμα. Τάδε λέγει Κύριος· Σὺ εἶ ἡ γῆ ἡ οὐ βρεχομένη, οὐδὲ ὑετὸς ἐγένετο ἐπὶ σὲ ἐν ἡμέρᾳ ὄργης. Οἱ ἀφηγούμενοι ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς λέοντες ὠρυόμενοι, ἀρπάζοντες ἀρπάγματα, ψυχὰς κατεσθίοντες ἐν δυναστείᾳ. Πλεονέκτου ὀφθαλμὸς οὐκ ἐμπίπλαται μερίδι. –Συντρίψει Κύριος ὄσφυν ἀνελεημόνων. –Μὴ ἐπίχαιρε ἐπὶ χρήμασιν ἀδίκους. Οὐδὲν γὰρ ὠφελήσουσιν ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγωγῆς. –Οὐκ ἐκφεύξεται ἐν ἀρπάγματι ἀμαρτωλός. –Ὁ οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίου, ὡς ὁ συνάγων τοὺς λίθους αὐτοῦ εἰς τὸν χειμάρρουν. –Λέων θήραν ἐνεδρεύει, οὕτως ἀμαρτία τοὺς ἐργαζομένους ἄδικα. –Θυσιάζων ἐξ ἀδίκων, θυσία μεμιασμένη. –Χρήματα ἀδίκων, ὡς ποταμοὶ ξηρανθήσεται, καὶ ὡς βροντὴ μεγάλη ἐν ὑετῷ ἐξηχῆσει. –Θύων υἱὸν ἔναντι πατρὸς αὐτοῦ, ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χρημάτων πενήτων. –Οὐκ ἔσται ἀγαθὰ τῷ ἐνδεδεχίζοντι εἰς κακὰ, καὶ τῷ ἐλεημοσύνην μὴ χαριζομένῳ. –Ἄρτος ἐπιδεομένων ζωῆ πτωχῶν· ὁ ἀποστερῶν αὐτὴν, ἄνθρωπος αἱμάτων. –Ἀγαθὸς πλοῦτος ᾧ μὴ ἔστιν ἀμαρτία. Ἀγρυπνία πλοῦτου ἐκτῆκει σάρκας, καὶ ἡ μέριμνα αὐτοῦ ἀφιστᾷ ὕπνον. Ὁ ἀγαπῶν χρυσίον, οὐ δικαιωθήσεται. Πολλοὶ ἐδόθησαν εἰς πτώμα χρυσίου, καὶ ἐγενήθη ἡ ἀπώλεια αὐτῶν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Ξύλον προσκόμματός ἐστι τοῖς θυσιάζουσιν αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄφρων ἀλώσεται ἐν αὐτῷ. Κυνηγὸς λεόντων, ὄναγροι ἐν ἐρήμῳ, οὕτως νομαὶ πλουσίων οἱ πτωχοί. Πλουσίου σφαλέντος πολλοὶ ἀντιλήπτορες· ἐλάλησαν ἀπόρρητα, καὶ ἐδικαίωσαν αὐτόν. Πλούσιος ἐλάλησε, καὶ πάντες ἐσίγησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀνύψωσαν ἕως τῶν νεφελῶν. Κατὰ τὴν ἰσχύν τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως καὶ ὁ θυμὸς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον ἀνυψώσει ὄργην αὐτοῦ. Μακάριος πλούσιος, ὃς εὐρέθη ἄμωμος, καὶ ὃς ὀπίσω χρυσίου οὐκ ἐπορεύθη. Τίς ἐστι; καὶ μακαριοῦμεν αὐτόν. Ἐποίησε γὰρ θαυμάσια ἐν λαῷ αὐτοῦ. Τίς ἐδοκιμάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ἐτελειώθη; καὶ ἔστω εἰς καύχησιν. Τίς ἠδύνατο παραβῆναι, καὶ οὐ παρέβη, ποιῆσαι κακὰ, καὶ οὐκ ἐποίησε; Στερεωθήσεται τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, καὶ ἐλεημοσύνας αὐτοῦ ἐκδιηγῆσεται ἡ Ἐκκλησία. Ἔστι πλουτῶν ἀπὸ προσοχῆς καὶ σφιγγίας αὐτοῦ, καὶ καταλείπει αὐτὰ ἑτέροις, καὶ ἀποθανεῖται. Ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, συνάγει ἄλλοις, καὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ τρυφήσουσιν ἕτεροι. Ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ, τίνοι ἀγαθός; τέκνον, καθόσον ἔχεις, εὐποίει σεαυτῷ. Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς 95.1481 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν· Εὐκόπωτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσσοντο

σφόδρα, λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἄνθρωποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά. Ἄνθρωπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα, καὶ τὰ λοιπά. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπελησμένοι, ὅτι πεινάσετε. Οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες, ὅτι πενήθησθε καὶ κλαύσετε. Ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ, πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς ὀδόντων. Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλ' ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς. Ἡ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν; Ὁ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησε. Καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. Μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος ὁ Θεὸς περὶ πάντων τούτων. Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Οἱ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν, καὶ εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἄνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύνας πολλαῖς. Οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς τάλαιπωρίαῖς ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. Ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα ἐγένετο. Ὁ χρυσοῦς ὑμῶν, καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὁ ἰός. Ὡς πῦρ ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. Ἐὰν ὁ ἀδελφός, ἡ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχουσι, καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, εἶπη δέ τις ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε, καὶ χορτάζεσθε· μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί ὄφελος; Οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ τῶν πειρασμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν. Ὅστις ἔχει τὸν βίον τοῦ κόσμου τούτου, καὶ θεωρεῖ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα, καὶ κλείσει τὰ σπλάγχνα, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; Ἄκουσαι ἄνθρωπε, Σολομῶντος· Μὴ εἶπης, Ἐπανελθὼν ἐπάνηκε. καὶ αὔριον δώσω. Οὐ γὰρ 95.1484 οἶδας, τί τέξεται ἡ ἐπιούσα. Οἶων παραγγελμάτων ὑπερορᾶς! Καὶ κατηφῆς εἶ, καὶ δυσέντευκτος, ἐκκλίνων τὰς ἀπαντήσεις, μήπου τι, καὶ μικρὸν ἀναγκασθῆς τῶν χειρῶν ἐκβαλεῖν. Μίαν οἶδας φωνήν· Οὐκ ἔχω, οὐδὲ δώσω· πένης γὰρ εἶμι. Πένης εἶ τῷ ὄντι, καὶ ἐνδεὴς παντὸς ἀγαθοῦ· πένης ἀγάπης, πένης φιλανθρωπίας, πένης πίστεως εἰς Θεὸν, πένης ἐλπίδος τῆς αἰωνίου. Συμμεριστὰς ποιήσον τῶν σητῶν τοὺς ἀδελφούς σου. Τὸ αὔριον σηπόμενον, σήμερον μετάδος τοῖς δεομένοις. Πλεονεξίας εἶδος τὸ χαλεπώτατον, μηδὲν τῶν φθειρομένων τοῖς ἐνδεέσι καταμερίσαι. Τίνα, φησὶν, ἀδικῶ, συνέχων τὰ ἑμαυτοῦ; ποῖα, εἶπέ μοι, σαυτοῦ; Οὐχὶ γυμνὸς ἐξέπεσας τῆς γαστροῦ; οὐχὶ γυμνὸς πάλιν εἰς τὴν γῆν ἀποστρέφεις; τὰ δὲ παρόντα σοι πόθεν; Εἰ μὲν ἀπὸ ταυτομάτου λέγεις, ἄθεος εἶ, μὴ γνωρίζων τὸν Κτίσαντα, μηδὲ χάριν ἔχων τῷ δεδωκότι. Εἰ δὲ ὁμολογεῖς εἶναι παρὰ Θεοῦ, εἶπέ τὸν λόγον δι' ὃν ἔλαβες. Μὴ ἄδικος ὁ Θεός, ὁ ἀνίσως ἡμῖν διαιρῶν τὰ τοῦ βίου; διὰ τί σὺ μὲν πλουτεῖς, ἐκεῖνος δὲ πένεται, ἢ πάντως ἵνα καὶ σὺ χρηστότητος καὶ πιστῆς οἰκονομίας μισθὸν ὑποδέξῃ, κἀκεῖνος τοῖς μεγάλοις ἄθλοις τῆς ὑπομονῆς τιμηθῇ; Σὺ δὲ πάντα τοῖς ἀπληρώτοις τῆς πλεονεξίας κόλποις περιλαμβάνων, οὐδένα οἶει ἀδικεῖν τοσούτοις ἀποστερών; τίς ἐστὶν ὁ πλεονέκτης; Ὁ μὴ ἐμμένων τῇ αὐταρκεῖα. Τίς δὲ ὁ ἀποστερητῆς; ὁ ἀφαιρούμενος τὰ ἐκάστων. Σὺ δὲ ὁ πλεονέκτης, σὺ δὲ ἀποστερητῆς, ἢ πρὸς οἰκονομίαν ἐδέξω, ταῦτα ἴδια σεαυτοῦ ποιούμενος. Εἰ ὁ μὲν ἐνδεδυμένον ἀπογυμνῶν, λωποδύτης ὁμολογηθήσεται, ὁ δὲ γυμνὸν μὴ ἐνδύων, δυνάμενος τοῦτο ποιεῖν, ἄλλης προσηγορίας ἐστὶ ἄξιος; Τοῦ πεινῶντός ἐστὶν ὁ ἄρτος, ὃν σὺ κατέχεις· τοῦ γυμνητεύοντος, τὸ ἱμάτιον, ὃ σὺ φυλάττεις ἐν ἀποθήκαις· τοῦ ἀνυποδήτου, τὸ ὑπόδημα, ὃ παρὰ σοὶ κατασῆπεται. Τοῦ χρίζοντος τὸ ἀργύριον, ὃ κατώρυξας ἔχεις· ὥστε τοσούτοις ἀδικεῖς, ὅσον παρέχειν ἠδύνασο. Τί τὸ κωλύον, ὦ

ἄνθρωπε, πρὸς τὴν μετάδοσιν; ὁ πεινῶν τήκεται· ὁ γυμνητεύων πήγνυται, ὁ ἀπαιτούμενος ἄγχεται, καὶ σὺ τὴν ἐλεημοσύνην εἰς τὴν αὔριον ἀναβάλλεις; Εὐχῆ τὰ πάντα πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ φύσιν μεταβληθῆναι. Ποίαν δὲ μηχανὴν διὰ τὸν χρυσοῦ οὐκ ἐννοεῖς; ὁ σίτος χρυσός σοι γίνεται, ὁ οἶνος εἰς χρυσοῦ μεταπήγνυται, τὰ ἔριά σοι ἀποχρυσοῦται· πᾶσα ἐπίνοια χρυσοῦ σοι προσάγει. Αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ χρυσός ἀπογεννᾷ πολυπλασιαζόμενον ἐν δανείσμασι, καὶ κόρος οὐκ ἔστι, καὶ τὸ τέλος τῆς ἐπιθυμίας οὐκ ἐξευρίσκειται. Ὅσω πλεονάζεις τῷ πλούτῳ, τοσοῦτον ἐλλείπεις τῇ ἀγάπῃ. Διὰ τί ἀθυμεῖς, ὦ ἄνθρωπε, φθαρτὰ προϊέμενος, καὶ βασιλείαν οὐρανῶν ἀντιλαμβάνων; Διὰ τί ἀρνῆ τὸν αἰτοῦντα, καὶ ἀπαναίνῃ τὴν δόσιν, μυρίας προφάσεις ἀναλωμάτων ἐπινοῶν; Τί ἀποκριθῆσθαι τῷ κριτῇ, ὁ τοὺς τοίχους ἀμφιεννύων, ἄνθρω 95.1485 πον οὐκ ἐνδύεις; ὁ τοὺς ἵππους κοσμῶν, τὸν ἀδελφὸν ἀσχημονοῦντα περιορᾷς; ὁ κατασῆπων τὸν σῖτον, τοὺς πεινῶντας οὐ τρέφεις; ὁ τὸν χρυσοῦ κατορύσσων, τοῦ ἀγχομένου καταφρονεῖς; Ὡσπερ οἱ τὰς κλίμακας ἀναβαίνοντες, ἀεὶ πρὸς τὴν ὑπερκειμένην βαθμίδα τὸ ἴχνος αἴροντες, οὐ πρότερον ἴστανται, πρὶν ἂν τῆς ἀρχῆς ἐφίκωνται, οὕτω οὐδὲ οἱ πλούσιοι παύονται, ἕως ἂν ὑψωθέντες, ἀπὸ τοῦ πτώματος ἑαυτοὺς καταρρήξωσιν. Ὅσα βλέπει ὁ ὀφθαλμὸς, τσαῦτα ἐπιθυμεῖ ὁ πλεονέκτης. Οὐ πλησθήσεται ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ὄραν, καὶ οὐ κορεσθήσεται φιλάργυρος τοῦ λαμβάνειν. Ὁ ἄδης οὐκ εἶπεν· Ἄρκεϊ, οὐδὲ ὁ πλεονέκτης εἶπέ ποτε τὸ, Ἄρκεϊ. Πότε χρῆσι τοῖς παροῦσιν; πότε δὲ ἀπολαύσης αὐτῶν, ἀεὶ τοῖς πόνοις τῆς κτίσεως συνεχόμενος; Οὐαὶ τοῖς συνάπτουσιν οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν ἐγγίζουσιν, ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνται τι. Σὺ δὲ τί ποιεῖς; Οὐ προφασίζῃς μυρία, ἵνα λάβῃς τὰ τοῦ πλησίον; Ἐπισκοτεῖ μοι, φησὶ, τοῦ γείτονος ἢ οἰκία, θορύβους ἐνίησιν, ἢ τὸ πεπλανημένον ὑποδέχεται· ἢ ὅτι ἂν τύχοι αἰτιασάμενος, περιελαύνων, καὶ ἐξωθῶν, καὶ ἔλκων ἀεὶ, καὶ σπαράσσων, οὐ πρότερον παύσεται, πρὶν ἂν ἐπαγάγῃ αὐτοῖς ἀνάγκην ἐπαναστάσεως. Τί τοίνυν Ναβουθὲ τὸν Ἰσραηλίτην ἀπέκτεινεν; οὐχὶ τοῦ Ἀχαάβ ἐπιθυμία τοῦ ἀμπελῶνος; Πονηρὸς ἐν πόλει σύνοικος, πονηρὸς ἐν ἀγροῖς ὁ πλεονέκτης. Ἡ θάλασσα οἶδε τὰ ὄρια ἑαυτῆς, ἢ νύξ οὐχ ὑπερβαίνει ὀροθεσίας ἀρχαίας· ὁ πλεονέκτης οὐκ αἰδεῖται χρόνον, οὐ γνωρίζει ὄρον, οὐ συγχωρεῖ ἀκολουθίᾳ διαδοχῆς, ἀλλὰ μιμεῖται τοῦ πυρὸς τὴν βίαν· πάντα ἐπιλαμβάνεται, πάντα ἐπινέμεται. Καὶ ὡσπερ οἱ ποταμοὶ ἐκ μικρᾶς τῆς πρώτης ἀρχῆς ὀρμηθέντες, εἶτα ταῖς κατ' ὀλίγον προσθήκαις ἀνυπόστατον λαβόντες τὴν αὔξησιν, τῷ βιαίῳ τῆς φορᾶς τὸ ἐνιστάμενον παρασύρουσι. Τί οὖν μετὰ ταῦτα; Οὐχὶ τρεῖς σε πήχεις ἀναμένουσιν οἱ πάντες; οὐχὶ λίθων ὀλίγων βάρος ἀρκέσει πρὸς φυλακὴν τῇ δυστήνῳ σαρκί; ὑπὲρ τίνος μοχθεῖς; ὑπὲρ τίνος παρανομεῖς; τί συνάγεις χερσὶν ἀκαρπίαν; εἶθε ἀκαρπίαν, καὶ μὴ ὕλην αἰωνίῳ πυρί. Οὐ νήψεις ποτὲ ἀπὸ τῆς μέθης ταύτης; οὐχ ὕγιανεις τοὺς λογισμούς; οὐ σεαυτοῦ γενήσῃ; οὐ πρὸ ὀφθαλμῶν λήψῃ τὸ τοῦ Χριστοῦ δικαστήριον; Τί ἀπολογῆσθαι, ἐπειδὴν σε κύκλῳ περιστάντες οἱ ἡδικημένοι καταβοῶσι ἐπὶ τοῦ δικαίου κριτοῦ; Τί οὖν ποιήσεις; ποίους συνηγόρους μισθώσεις; ποίους μάρτυρας παραστήσεις; πῶς παραπέσεις τὸν ἀπαραλόγιστον δικαστήν; οὐκ ἔνι ῥήτῳ ἐκεῖ οὐκέτι πιθανότης ῥημάτων κλέψαι δυναμένη τοῦ δικαστοῦ τὴν ἀλήθειαν. Οὐκ ἀκολουθοῦσι κόλακες, οὐ τὰ χρήματα, οὐδ' ὄγκος ἀξιώματος. Ἐρημος φίλων, ἔρημος βοηθῶν, ἀσυνηγόρητος, ἀναπολόγητος, κατησχυμμένος ἀπολειφθήσῃ, σκυθρωπὸς, κατηφῆς, μεμονωμένος, ἀπαρῆρσιαστος. Ὅπου γὰρ ἂν περιαγάγῃς τὸν ὀφθαλμὸν, ἐναργεῖς ὄψει τῶν κακῶν τὰς 95.1488 εἰκόνας· ἐνθεν τοῦ οὐρανοῦ τὰ δάκρυα, ἐκεῖθεν τῆς χήρας τὸν στεναγμὸν, ἐτέρωθεν τοὺς κατακονδυλισθέντας ἀπὸ σοῦ πένητας, τοὺς οἰκέτας οὐς κατέξαινες, γείτονας οὐς παρῶργιζες, πάντα σοι ἐπαναστήσεται· πονηρὸς χορὸς τῶν κακῶν σου πράξεων περιστοιχίσειταί σοι. Ὡσπερ γὰρ ἢ σκιά τῷ σώματι, οὕτω ταῖς ψυχαῖς ἀμαρτίαι παρέπονται, ἐναργῶς τὰς πράξεις εἰκονίζουσαι. Διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἄρνησις ἐκεῖ,

ἀλλὰ φράσσεται στόμα ἀναίσχυντον. Αὐτὰ γὰρ ἐκάστου καταμαρτυρεῖ τὰ πράγματα, οὐ φωνὴν ἀφιέντα, ἀλλὰ τοιαῦτα φαινόμενα, οἷα ὑφ' ἡμῶν κατεσκευάσται. Πῶς σοι δυνηθῶ ὑπ' ὄψιν ἀγαγεῖν τὰ φρικτά; Ἐὰν ἄρα ἀκούσης, ἐὰν ἄρα ἐνδῶς, μνήσθητι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐν ἧ ἀποκαλύπτεται ἔνδοξος τοῦ Χριστοῦ παρουσία. Τότε ἀναστήσονται, οἱ μὲν τὰ ἀγαθὰ πράξαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Τότε αἰσχύνῃ αἰώνιος τοῖς ἀμαρτωλοῖς, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλων τοὺς ὑπεναντίους. Ἐκεῖνα λυπεῖτω σε, καὶ μὴ λυπεῖτω σε ἡ ἐντολή. Πῶς σε δυσωπήσω; τί φθέγξομαι; Βασιλείας οὐκ ἐπιθυμεῖς· γέενναν οὐ φοβῆ. Πόθεν εὐρεθῆ ἴασις τῆ ψυχῆ σου; Εἰ τὰ φρικτὰ οὐ πτοεῖ, τὰ φαιδρὰ οὐ προτρέπεται, λιθίνῃ καρδίᾳ διαλεγόμεθα. Διάβλεψον, ἄνθρωπε, πρὸς τὴν φύσιν τοῦ πλούτου. Τί τοσοῦτον ἐπτόησαι περὶ τὸν χρυσόν; λίθος ἐστὶν ὁ χρυσός· λίθος ὁ ἄργυρος· λίθος ὁ μαργαρίτης· λίθος τῶν λίθων ἕκαστος, χρυσόλιθον, καὶ βηρύλλιον, καὶ ἀχάτης, καὶ ὑάκινθος, καὶ ἀμέθυσος, καὶ ἴασις. Ταῦτα δὴ τοῦ πλούτου τὰ ἄνθη, ὧν σὺ, τὰ μὲν ἀποτιθῆ κατακρύπτων, καὶ τοὺς διαφανεῖς τῶν λίθων τῷ σκότει κατακρύπτεις· τοὺς δὲ περιφέρεις τῶν βαρυτίμων, ἐναβρυνόμενος αὐτῶν τῆ αὐγῆ. Εἶπε, τί σοι ὄφελος λίθοις λαμπομένην περιστρέφειν τὴν χεῖρα; Οὐκ ἐρυθριᾷς λιθιδίων κισσῶν, ὡς γυναῖκες ὅταν κύωσιν; καὶ γὰρ ἐκεῖνα λιθίδια περιτρώγουσιν, καὶ σὺ λίχνως ἔχεις περὶ τὰ ἄνθη τῶν λίθων, σαρδόνυχας, ἰάσπιδας, καὶ ἀμεθύσους ἐπιζητῶν. Τίς καλλωπισθεῖς, μίαν ἡμέραν ἠδυνήθη τῷ βίῳ προσθεῖναι; τίνος ἐφείσατο θάνατος διὰ τὸν πλοῦτον; τίνος ἀπέσχετο νόσος διὰ τὰ χρήματα; Ἔως πότε χρυσός, τῶν ψυχῶν ἡ ἀγχόνη, τοῦ θανάτου τὸ ἄγκιστρον, τὸ τῆς ἀμαρτίας δέλεαρ; ἔως πότε πλοῦτος, ἡ τῶν πολέμων ὑπόθεσις, δι' ὧν χαλκεύεται ὄπλα; διὸ ἀκονᾶται ξίφη; διὰ τοῦτο συγγενεῖς ἀγνοοῦσι τὴν φύσιν, ἀδελφοὶ κατ' ἀλλήλων φονικὸν βλέπουσιν. Διὰ τὸν πλοῦτον αἱ ἐρημίαι τοὺς φονευτὰς τρέφουσι, θάλασσα τοὺς καταποντιστὰς, αἱ πόλεις τοὺς συκοφάντας. Τίς ἐστὶν ὁ ψεύδους πατήρ; τίς ὁ πλαστογραφίας δημιουργός; τίς ὁ τὴν ἐπιτοκίαν γεννήσας; Οὐχ ὁ πλοῦτος; οὐχ ἡ περὶ τοῦτον σπουδή; τί πάσχετε, ἄνθρωποι; τίς ὑμῖν τὰ ὑμέτερα εἰς τὴν καθ' ὑμῶν ἐπιβουλήν περιέτρεψε, συνεργὰ πρὸς τὸ ζῆν; Μὴ γὰρ ἀφορμὴ ἀπωλείας, ἀλλ' ἀναγκαῖος ὁ πλοῦτος διὰ τοὺς παῖδας. Εὐπρόσωπος ἀφορμὴ πλεονεξίας αὕτη· τοὺς γὰρ παῖδας προβάλλεσθε, τὴν δὲ καρδίαν πληροφορεῖτε. Μὴ αἰτιῶ τὸν ἀναίτιον· ἴδιον ἔχει δεσπότην, ἴδιον οἰκονόμον. Παρ' ἄλλου τὴν ζωὴν ἐδέξατο, καὶ παρ' αὐτοῦ τὰς ἀφορμὰς ἀναμένει τοῦ 95.1489 βίου. Μὴ τοῖς γεγαμηκόσιν οὐκ ἐγράφη τὰ εὐαγγέλια; Εἰ θέλεις εἶναι τέλειος, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς. Ὅτε ἦτε παρὰ Κυρίου τὴν εὐπαιδίαν, ὅταν ἠξίους γενέσθαι τέκνων πατῆρ, ἄρα προσέθηκας τοῦτο· Δός μοι τέκνα, ἵνα πλεονέκτης γενόμενος τῆ προφάσει τῶν παιδῶν τῆ γέννη παραδοθῶ· δός μοι παῖδας, ἵνα τοῦ εὐαγγελίου καταφρονήσω; Δεῖξον τὰ ἔργα, καὶ ἀπαίτει τὰς ἀντιδόσεις. Οὐδεὶς μετὰ τὸ λυθῆναι τὴν πανήγυριν πραγματεύεται, οὐδὲ μετὰ τοὺς ἀγῶνας ἐπελθὼν στεφανοῦται, οὐδὲ μετὰ τοὺς πολέμους ἀνδραγαθεῖ· οὐ τοίνυν μετὰ τὴν ζωὴν εὐσεβεῖ δηλονότι. Ἐν μέλανι καὶ γράμμασι κατεπαγγέλλη τὰς εὐπορίας. Τίς οὖν ἀναγγελεῖ σοι τὸν καιρὸν τῆς ἐξόδου, τίς ἐγγυητὴς ἔσται τοῦ τρόπου τῆς τελευτῆς; Πόσοι ἀπὸ βιαίων ἠρπάσθησαν συμπτωμάτων, οὐδὲ φωνὴν ῥῆξαι συγχωρηθέντες ὑπὸ τοῦ πάθους; πόσους πυρετὸς ἐποίησεν ἔκφρονας; Τί οὖν ἀναμένεις καιρὸν, ἐν ᾧ πολλάκις οὐδὲ τῶν σεαυτοῦ λογισμῶν ἔση; Νύξ βαθεῖα, καὶ νόσος βαρεῖα, καὶ ὁ βοηθῶν οὐδαμοῦ, καὶ ὁ ἐφεδρεύων τῷ κλήρῳ ἔτοιμος. Πάντα πρὸς τὸ ἑαυτοῦ δόκιμον χρησάμενος ἄπρακτὰ σου τὰ βουλευματα ποιῶν. Εἶτα περιβλεψάμενος ὧδε καὶ ὧδε, καὶ ἰδὼν τὴν περιεστῶσάν σε ἐρημίαν, τότε αἰσθήσῃ τῆς ἀβουλίας, τότε στενάξεις τὴν ἄνοιαν, εἰς οἷον καιρὸν ἐταμιεύου τὴν ἐντολήν· ὅτε ἡ μὲν γλῶσσα παρεῖται, ἡ δὲ χεὶρ ὑπότρομος ἤδη κλονουμένη ταῖς συνολκαῖς, ὡς μήτε φωνῆ, μήτε γράμμασι διασημᾶναι τὴν γνώμην. Καίτοι εἰ καὶ πάντα φανερώς

ἐγγράπτο, καὶ πᾶσα φωνὴ διαρρήδην κεκήρυκτο, ἔν γράμμα παρεντεθὲν ἱκανὸν ἦν πᾶσαν μεταποιῆσαι τὴν γνώμην. Οἶδα πολλοὺς νηστεύοντας, προσευχομένους, στενάζοντας, πᾶσαν τὴν ἀδάπανον εὐλάβειαν ἐπιδεικνυμένους, ὀβολὸν δὲ ἓνα μὴ προἰεμένους τοῖς θλιβομένοις. Τί ὄφελος τούτοις τῆς λοιπῆς ἀρετῆς; οὐ γὰρ παραδέχεται αὐτοὺς ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, ἵνα ἔχῃς ἐφόδιον πρὸς αἰωνίαν ἀπόλαυσιν. Ἀπέρχῃ λυπούμενος; Ἐὰν δὲ ἀκούσης, δὸς χρήματα γυναιξὶ χλιδῶσαις, δὸς λιθοξόοις, τέκτοσι, ψηφοθέταις, ζωγράφοις, χαίρεις ὡς δὴ τι χρημάτων τιμιώτερον κατακτώμενος. Οὐχ ὄρας τοὺς τοίχους τούτους, τοὺς ὑπὸ τοῦ χρόνου καταρρύνοντας, ὧν τὰ λείψανα ὡσπερ σκόπελοι τινες διὰ τῆς πόλεως πάσης ἀνέχουσι; Πόσοι ἦσαν κατὰ τὴν πόλιν πένητες τούτων ἐγειρομένων, οἱ διὰ τὴν περὶ ταῦτα σπουδὴν, ὑπὸ τῶν τότε πλουσίων παρεωρῶντο; Ποῦ τοίνυν ἡ λαμπρὰ τῶν ἔργων κατασκευὴ; ποῦ δὲ ὁ ἐπὶ τούτων μεγαλουργία ζηλούμενος; Οὐ τὰ μὲν συγκέχυται καὶ ἠφάνισται. 95.1492 ὡσπερ αἱ κατὰ παιδιὰν ἐν ταῖς ψάμμοις ὑπὸ τῶν παίδων φιλοτεχνούμεναι; Ὁ δὲ ἐν τῷ ἄδι κεῖται, ἐπὶ τῇ σπουδῇ τῶν ματαίων μεταμελόμενος; Μεγάλην ἔχε τὴν ψυχὴν. Τοῖχοι δὲ, καὶ μικροὶ, καὶ μεγάλοι τὴν αὐτὴν χρεῖαν πληροῦσιν. Ὅταν παρέλθω εἰς οἰκίαν ἀνδρὸς ἀπειροκάλου, καὶ ἴδω αὐτὴν παντοίοις γεγανωμένην ἄνθεσιν, οἶδα ὅτι οὗτος οὐδὲν τῶν ὀρωμένων τιμιώτερον κέκτηται· ἀλλὰ τὰ μὲν ἄψυχα καλλωπίζει, τὴν δὲ ψυχὴν ἀκόσμητον ἔχει. Ποῖαν, εἶπέ μοι, χρεῖαν περισσοτέραν παρέχουσιν ἀργυραῖ κλίνας, καὶ τράπεζαι ἀργυραῖ, ἐλεφάντιναι στιβάδες, καὶ ἐλεφάντινοι δίφροι, ὥστε τὸν πλοῦτον διὰ ταῦτα μὴ διαβαίνειν πρὸς τοὺς πτωχοὺς, καίτοι μυρίοι ἐφεστήκασιν τῇ θύρᾳ ἅπασαν ἀφιέντες ἐλεεινὴν φωνὴν, σὺ δὲ ἀρνῆ τὴν δόσιν, ἀδύνατον εἶναι λέγων ἐπαρκεῖν τοῖς αἰτουῦσι· καὶ τῇ μὲν γλώσσει ἐξόμνυσαι, ὑπὸ δὲ τῆς χειρὸς διελέγῃ· σιωπῶσα γὰρ ἡ χεὶρ σου τὴν ψευδολογίαν σου κηρύσσει, περιαστραπτομένη ὑπὸ τῆς τοῦ δακτυλίου σφενδόνης. Πόσους δύναται εἶς σου δακτύλιος χρεῶν ἀπολῦσαι! πόσους οἴκους καταπίπτοντας ὀρθῶσαι! μία σου κιβωτὸς ἱματίων δύναται δῆμον ὅλον ῥιγοῦντα περιβαλεῖν· ἀλλ' ὑπομένεις ἄπρακτον ἀποπέμψαι τὸν πένητα, οὐ φοβούμενος τὸ δίκαιον τῆς ἀνταποδόσεως τοῦ κριτοῦ. Οὐκ ἠλέησας; οὐκ ἐλεηθήσῃ. Οὐκ ἤνοιξας τὴν οἰκίαν; ἀποπεμφθήσῃ τῆς βασιλείας. Οὐκ ἔδωκας ἄρτον τῷ πεινῶντι; οὐκ λήψῃ τὴν αἰωνίαν ζωὴν. Ἀλλὰ πένητα λέγεις σαυτόν; κἀγὼ συντίθημι. Πένης γὰρ ἐστὶν ὁ πολλῶν ἐνδεής. Πολλῶν δὲ ὑμᾶς ἐνδεεῖς ποιεῖ τὸ τῆς ἐπιθυμίας ἀκόρεστον. Τοῖς δέκα ταλάντοις, δέκα ἔτερα προστιθέναι σπουδάσεις. Ἐπειδὰν εἴκοσι γένηται, ἄλλα τοσαῦτα ζητεῖς. Καὶ αἰεὶ σοι τὸ προστιθέμενον, οὐχὶ τὴν ὀρμὴν ἴστησιν, ἀλλὰ ἀναφλέγει τὴν ὄρεξιν. Ὡσπερ γὰρ τοῖς μεθύουσιν ἀφορμὴ τοῦ πίνειν ἢ προσθήκη τοῦ οἴνου γίνεται, οὕτω καὶ οἱ νεόπλουτοι, πολλὰ κτησάμενοι, πλειόνων ἐπιθυμοῦσιν. Πλούτῳ κομᾶς, καὶ ἐπὶ προγόνους μέγα φρονεῖς; καὶ ἐπαγάλλη πατρίδι, καὶ κάλλει σώματος, καὶ ταῖς παρὰ πάντων τιμαῖς; Πρόσεχε σεαυτῷ, ὅτι θνητὸς εἶ· ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. Περίβλεψαι τοὺς πρὸ σοῦ ἐν ταῖς ὁμοίαις ἐξετασθέντας. Ποῦ οἱ τὰς πολιτικὰς δυνάμεις περιβεβλημένοι; Ποῦ οἱ δυσμαχώτατοι ῥήτορες; ποῦ οἱ τὰς πανηγύρεις διατιθέντες; οἱ λαμπροὶ ἵπποτρόφοι, οἱ στρατηγοὶ, οἱ τύραννοι; Οὐ πάντα κόνις; οὐ πάντα μῦθος; οὐκ ἐν ὀλίγοις ὀστέοις τὰ μνημόσυνα τῆς ζωῆς αὐτῶν; Ἐγκυψον τοῖς τάφοις, εἰ δυνήσῃ διακρίναι, τίς ὁ οἰκέτης, καὶ τίς ὁ δεσπότης· ποῦ ὁ πτωχὸς, καὶ τίς ὁ πλούσιος. Διάκρινον εἴ τίς σοι δύναμις τὸν δέσμιον ἀπὸ τοῦ βασιλέως, τὸν ἰσχυρὸν ἀπὸ τοῦ ἀσθενοῦς, τὸν εὐπρεπῆ ἀπὸ τοῦ δυσειδοῦς. Μεμνημένος οὖν τῆς φύσεως οὐκ ἐπαρθήσῃ ποτέ. Τὸν πλεονέκτην τί δύναται ἐπισχεῖν; πυρὸς ἐστὶ χαλεπώτερος, πάντα διὰ συνεχείας νεμόμενος Ἐλαβε 95.1493 τὰ τοῦ πλησίον· ἄλλος ἀνεφάνη γείτων, καὶ τὰ ἐκείνου ἐξιδιοποιήσατο. Οὐ τοῖς κατόπιν προσέχει, ἀλλὰ λυπεῖ τὰ λειπόμενα. Οὐ τῇ ἀπολαύσει τῶν συναχθέντων προσέχει, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκδανᾶ τῇ

ἐπιθυμία τῆς τοῦ πλείονος κτήσεως. Εἶτα ἀγρυπνίαι, ἐντεῦθεν αἱ μέριμναι, καὶ αἱ φροντίδες· ὅσον αὔξει ὁ πλοῦτος, τοσοῦτον φέρει τοῦ βίου τὸ μεριμνητικόν. Δικαστῆς προσδοκᾶται, καὶ ὁ πλεονέκτης περισκοπεῖ μὴ εἰς δικαστήρια κατασυρῆ, μὴ ὀρφανὸς τὸ δάκρυον αὐτοῦ ἐπὶ δικαστηρίου δημοσιεύῃ. Βουλευέται ἐν νυκτὶ, τίνας τῶν πικρῶν συνηγῶρων παραστήσει, ἵνα ψευδεῖς μαρτυρίας ἐκμισθώσῃται, πῶς ἐκπολιορκήσῃ τὸν ἐν ἐρημίᾳ, καταδυναστεύσει δὲ τούτου, καὶ ἐν δικαστηρίῳ τὴν ἀλήθειαν κλέψας, ἀμφοτέρους δὲ ἀναλώσει, καὶ τὸν δικαστὴν παρακρουσάμενος, καὶ τὸ νήπιον πλεονεκτήσας. Αὐταὶ αἱ μέριμναι δαπανῶσι τοῦ πλεονέκτου τὴν ψυχὴν. Κύων ὑλακτεῖ; καὶ ὁ πλούσιος νομίζει κλέπτην εἶναι. Μυὸς ψόφος, καὶ τοῦ πλουσίου ἡ καρδία πηδᾷ. Πάντα δι' ὑποψίας ἔχει. Υἱοὺς ἀξανομένους ὥσπερ ἐπιβούλους ὄρᾳ, ὅτι ἡ ἡλικία αὐτῶν τὴν διαδοχὴν κατεπέγει. Ἀνθρώπου γὰρ, φησὶ, πλουσίου ἠυφόρησεν ἡ χώρα, καὶ διελογίζετο καθ' ἑαυτόν· Τί ποιήσω; Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω. Διὰ τί οὖν ἠυφόρησεν ἡ χώρα ἀνθρώπου μηδὲν ἀγαθὸν ἐκ τῆς εὐφορίας ποιήσῃν μέλλοντος; ἵνα μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία διαφανῆ, καὶ μέχρι τῶν τοιούτων ἐκτεινομένης αὐτοῦ τῆς χρηστότητος. Βρέχει γὰρ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, καὶ ἀνατέλλει τὸν ἥλιον ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς. Ἡ δὲ τοιαύτη ἀγαθότης μείζονα συνάγει τοῖς πονηρευομένοις τὴν κόλασιν. Ἦνεγκε τοῖς ὄμβροις ἐπὶ τῶν πλεονεκτικῶν χειρῶν γεωργομένην γῆν. Ἔδωκε τὸν ἥλιον ἐκθάλλειν τὰ σπέρματα, καὶ πολυπλασιάζειν τοὺς καρποὺς διὰ τῆς εὐφορίας. Καὶ τὰ μὲν παρὰ τοῦ Θεοῦ τοιαῦτα· γῆς ἐπιτηδειότης, ἀέρων εὐκρατοὶ καταστάσεις, σπερμάτων ἀφθονία, βοῶν συνεργαίαι, τᾶλλα οἷς γεωργία πέφυκεν εὐθηνεῖσθαι. Τὰ δὲ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου οἷα; τὸ πικρὸν τοῦ ἥθους ἢ μισανθρωπία, τὸ δυσμετάδοτον, ταῦτα τῷ εὐεργέτῃ ἀντεπεδείκνυτο. Οὐκ ἐμνήσθη τῆς κοινῆς φύσεως. Οὐχ ἠγήσατο χρῆναι τὸ περιττεῦον τοῖς ἐνδεέσι καταμερίσαι. Οὐκ ἔσχε τινὰ λόγον τῆς ἐντολῆς· Μὴ ἀπόσχη εὐποιεῖν ἐνδεῆ· καὶ, ἐλεημοσύνη καὶ πίστις μὴ ἐκλείπτωσάν σε· καὶ Διάθρυπτε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου. Καὶ πάντες προφηταὶ, καὶ πάντες διδάσκαλοι ἐκβοῶντες οὐκ εἰσηκούοντο, ἀλλ' αἱ μὲν ἀποθήκαι διερρήγγυντο τῷ πλήθει τῶν ἀποκειμένων στενοχωρούμεναι. Ἡ φειδωλὸς δὲ καρδία οὐκ ἐνεπίμπλατο. Ἀεὶ γὰρ τὰ νέα τοῖς παλαιοῖς προστιθεῖς, καὶ ταῖς κατ' ἔτος προσθήκαις τὴν εὐπορίαν προσαύξων, εἰς τὴν ἀδιεξόδευτον ταύτην ἀμηχανίαν ἐνέπεσεν. Ὑποχωρεῖν μὲν τοῖς παλαιοῖς διὰ τὴν πλεονεξίαν μὴ συγχωρῶν, ὑποδέχεσθαι δὲ τὰ νέα διὰ τὸ πλῆθος μὴ ἔξαρκῶν. Διὰ τοῦτο ἀνήνυτα μὲν αὐτῶν τὰ βουλευόμενα, ἄποροι δὲ αἱ φροντίδες. Τί ποιήσω; τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειε τὸν ὄντως πολιορκούμενον; δειλαῖος τῆς εὐφορίας, ἐλεεινὸς τῶν 95.1496 παρόντων ἀγαθῶν, ἐλεεινότερος τῶν προσδοκωμένων. Μὴ γὰρ προσόδους αὐτῷ φέρει ἡ γῆ; στεναγμοὺς αὐτῷ φύει. Μὴ γὰρ καρπῶν εὐφορίαν συνάγει; φροντίδας, καὶ λύπας, καὶ ἀμηχανίαν δεινήν. Ὅμοια τοῖς πενομένοις ὀδύρεται. Ἡ οὐχὶ ταύτην ἀφήσῃ τὴν φωνὴν καὶ ὁ διὰ πενίαν στενοχωρούμενος; Τί ποιήσω; πόθεν τροφαί; πόθεν ἐνδύματα; Ταῦτα καὶ ὁ πλούσιος φθέγγεται. Ὁδυνάται τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς μερίμνης διεσθιόμενος. Ὁ γὰρ τοὺς ἄλλους εὐφραίνει, τοῦτο τήκει τὸν πλεονέκτην. Οὐ γὰρ χαίρει πάντων αὐτῷ πεπληρωμένων τῶν ἔνδον, ἀλλὰ νύσσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιρρέων ὁ πλοῦτος, καὶ τῶν ταμιείων ὑπερχεόμενος, μήπου καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν παρακύψας ἀγαθοῦ τινος ἀφορμὴ τοῖς ἐνδεέσι γένηται. Καί μοι δοκεῖ τὸ πάθος αὐτοῦ τῆς ψυχῆς τῷ τῶν γαστριμάργων προσεοικέναι, οἷ διαρραγῆναι μᾶλλον ὑπὸ λαιμαργίας αἰροῦνται, ἢ τῶν λειψάνων μεταδοῦναι τοῖς ἐνδεέσι. Σύνες, ἄνθρωπε, τοῦ δεδωκότος· μνήσθητι σεαυτοῦ τίς εἶ· τί οἰκονομεῖς; παρὰ τίνος ἔλαβες; διὰ τί τῶν πολλῶν προεκρίθης. Ἀγαθοῦ Θεοῦ γέγονας ὑπηρέτης, οἰκονόμος τῶν ὁμοδούλων. Μὴ πάντα οἴου τῇ γαστρὶ τῇ σῆ παρεσκευάσθαι. Ὡσπερ ἀλλοτρίων βουλευοῦ τῶν ἐν χερσὶ. Μικρὸν εὐφραίνει σε χρόνον, εἶτα διαρρύνετα οἰχίσεται, τὸν δὲ ἐπ' αὐτοῖς λόγον ἀπαιτηθῆσθαι μετὰ ἀκριβείας. Σὺ δὲ πάντα ὁμοῦ

θύραις καὶ μοχλοῖς ἐναποκλείσας ἔχεις, καὶ καταδήσας σφραγῖσιν ἐναγρυπνεῖς ταῖς μερίμναις, καὶ βουλευῆ κατὰ σαυτὸν, ἄφρονι συμβούλῳ σεαυτῷ κεχρημένος. Τί ποιήσω; ἔτοιμον ἦν εἶπεῖν, ὅτι Ἐμπλήσω τὰς ψυχὰς τῶν πεινῶντων· ἀνοιξὼ τὰς ἀποθήκας, καὶ πάντας καλέσω τοὺς ἔνδεεῖς. Μιμήσομαι τὸν Ἰωσήφ τῷ τῆς φιλανθρωπίας κηρύγματι. Φθέγγομαι φωνὴν μεγαλόψυχον· Ὅσοι ὑστερεῖσθε ἄρτων, ἔλθετε πρὸς με, τῆς παρὰ Θεοῦ δεδομένης χάριτος τὸ ἄρκοῦν ἕκαστος, οἷον ἐκ κοινῶν πηγῶν, συμμεθέζοντες. Ἄλλ' οὐ τοιοῦτος σύ· πόθεν ὡς γε βασκαίνεις τοῖς ἀνθρώποις τῆς ἀπολαύσεως, πονηρὸν δὲ βουλευτήριον ἐν τῇ ψυχῇ συγκροτήσας, φροντίζεις οὐχ ὅπως μεταδῶς ἐκάστῳ τὰ πρὸς τὴν χρείαν, ἀλλ' ὅπως πάντα ὑποδεξάμενος, πάντας τῆς ἀπ' αὐτῶν ὠφελείας ἀποστερήσῃς; παρέστησαν οἱ τὴν ψυχὴν ἀπαιτοῦντες, κάκεῖνος περὶ βρωμάτων τῇ ψυχῇ ἐλέγετο. Ταῦτη τῇ νυκτὶ παρελαμβάνετο, καὶ εἰς ἔτη πολλὰ τὴν ἀπόλαυσιν ἐφαντάζετο. Συνεχωρήθη πάντα βουλευσασθαι, καὶ φανερὰν ἑαυτοῦ ποιῆσαι τὴν γνώμην, ἵνα ἀξίαν τῆς προαιρέσεως δέξεται τὴν ἀπόφασιν. Ἄξια γὰρ καθαιρέσεως τὰ ταμιεῖα τῆς ἀδικίας. Κατάσκαπτε ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶν ἃ κακῶς ὠκοδόμησας. Λύε τὰ σιτοδοχεῖα, ὅθεν οὐδεὶς ἀπῆλθέ ποτε παραμυθίας τυχῶν. Ἀφάνισον πάντα οἶκον πλεονεξίας φύλακα. Ἀποσκεύασον ὀρόφους, περίελε τοίχους, δεῖξον ἡλίῳ τὸν εὐρωτιῶντα σῖτον. Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὸν δέσμιον πλοῦτον, θριάμβευσον τὰ σκοτεινὰ τοῦ μαμωνᾶ καταγῶγια. 95.1497 Διὰ σὲ καὶ τὴν συμφορὰν κατεδίκασεν, ὅτι ἔχων οὐκ ἐδίδως· ἐπειδὴ παρέτρεχες τοὺς πεινῶντας· ἐπειδὴ πρὸς τοὺς ὀδυρομένους οὐκ ἐπεστρέφου· ἐπειδὴ προσκυνοῦμενος οὐκ ἠλέεις. Ἔρχεται καὶ δι' ὀλίγους ἐπὶ δῆμον κακὰ, καὶ μοχθηρίας ἐνὸς παραπήλαυσε δῆμος. Ἀχὰρ ἱεροσύλησεν, καὶ ὅλη ἡ παράταξις ἐμαστιζέτο. Ὁ Ζαμβρὶ πάλιν εἰς τὰς Μαδιανίτιδας ἐξεπόρνευσε, καὶ ὁ Ἰσραὴλ ἔπιπτεν εἰς δίκην. Πάντες τοίνυν, καὶ ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ τοὺς βίους ἑαυτῶν ἐξετάσωμεν. Λαοὶ ἀκούσατε· Χριστιανοὶ ἐνωτίσασθε, ὅτι τάδε λέγει Κύριος, οὐ δημηγορῶν αὐτοφώνως, τοῖς δὲ τῶν δούλων στόμασιν ἐνηχῶν ὡς ὄργανοις· μὴ φανῶμεν οἱ λογικοὶ τῶν ἀλόγων ὠμότεροι. Ἐκεῖνα γὰρ τοῖς ἐκ τῆς γῆς φυομένοις παρὰ τῆς φύσεως ὡς κοινῇ κέχρηται, καὶ προβάτων ἀγέλαι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ καταβόσκονται ὄρος. Ἴπποι δὲ παμπληθεῖς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατανέμονται πεδιάδα, καὶ πάντα τὰ καθ' ἕκαστον οὕτως ἀλλήλοις ἀντιπαραχωρεῖ τῆς ἀναγκαίας τῶν χρειῶν ἀπολαύσεως. Ἡμεῖς δὲ ἐγκολπιαζόμεθα τὰ κοινὰ· τὰ τῶν πολλῶν μόνοι ἔχομεν. Αἰδεσθῶμεν Ἑλλήνων φιλάνθρωπα διηγήματα. Παρὸ τισιν ἐκείνων νόμος φιλάνθρωπος, μία τράπεζα, καὶ κοινὰ τὰ σιτία, μία ἐστία σχεδὸν τὸν πολυάνθρωπον δῆμον ἀπεργάζεται. Καταλείψωμεν τοὺς ἔξωθεν, καὶ ἀπέλθωμεν εἰς τὸ τῶν τρισχιλίων ὑπόδειγμα· τὸ πρῶτον τῶν Χριστιανῶν ζηλώσωμεν σύνταγμα, ὅπως ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινὰ· ὁ βίος, ἡ ψυχὴ, ἡ συμφωνία, ἡ τράπεζα κοινή· ἀδιαίρετος ἀδελφότης, ἀγάπη ἀνυπόκριτος, τὰ πολλὰ σώματα ἐν ἐργαζόμενα, τὰς διαφόρους ψυχὰς εἰς μίαν ὁμόνοιαν συναρμυῖσα. Πολλὰ τῆς φιλαδελφίας ἔχεις ἐκ Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἐκ τῆς Νέας τὰ ὑποδείγματα. Πρεσβύτην ἐὰν ἴδῃς λιμώττοντα, μετάστειλαι καὶ θρέψον ὡς Ἰωσήφ τὸν Ἰακώβ. Ἐχθρὸν ἐὰν εὕρῃς στενούμενον, μὴ ἐπιβάλλῃς τῇ ὀργῇ τῇ κατεχούσῃ τὴν ἄμυναν, ἀλλὰ θρέψον αὐτὸν ὡς ἐκεῖνος τοὺς ἀδελφούς τοὺς πωλήσαντας. Ἐὰν ἐντύχῃς νεωτέρῳ καταπονουμένῳ, οὕτως δάκρυσον ὡς ἐκεῖνος τὸν Βενιαμὶν τὸν τοῦ γήρωσ υἱόν· πειράζει καὶ σὲ τυχόν ἢ πλεονεξία, ὡς τὸν Ἰωσήφ ἢ δέσποινα εἶλκυσε τῶν ἱματίων, ἵνα τῆς ἐντολῆς καταφρονήσῃς; πρόσριψον τὰ ἱμάτια· φύλαξον τῷ Κυρίῳ τὴν πίστιν, ὡς ἐκεῖνος τῷ Πετεφρῇ. Ἐν ἐνιαυτῷ τὴν ἔνδειαν οἰκονόμησον, ὡς ἐκεῖνος ἐν τοῖς ἑπτὰ. Τί ὑποτίθη ἀφορμὴν εὐπρόσωπον εἰς τὴν ἁμαρτίαν; ὁ τὸν παῖδα ποιήσας, καὶ σὲ ἐποίησεν. Ὁ σοὶ τὰς ἀφορμὰς παρεχόμενος, καὶ τῷ παιδί παρέξει τὰς τοῦ βίου διεξαγωγὰς. Μὴ προφασίζου τοὺς παῖδας, ὁ πλεονέκτης. Παῖδες εἰσιν; θησαύριζε αὐτοῖς θησαυρὸν αἰώνιον. Θησαυρὸς

δέ ἐστιν εὐσέβεια χρημάτων. Κατάλειπε παισὶν ἀγαθὴν μνήμην, ἢ πλοῦτον πολύν. Πάντας 95.1500 ποιήσον τοῦ παιδὸς τοῦ σοῦ πατέρας διὰ τῆς εὐνοίας. Ἀνάγκη σέ ποτε ἀπελθεῖν τοῦ βίου· εἶτα τὸν σὸν παῖδα ἐν τῇ ἀνηλικίᾳ καταλείψεις τῶν προεστώτων δεόμενον. Ἐὰν καλὸς ᾦς καὶ ἀγαθὸς, ἕκαστος τὸν σὸν ἕγγονον ὡσπερ ἴδιον ἐκθρέψει. Μεμνήσεται, γὰρ ὅτι καὶ σὺ ὄρφανῶν ἐγένου πατήρ. Ἐὰν δὲ ἐν πονηρίᾳ ζήσας, καὶ πολλοὺς λυπήσας, καὶ παντὸς θηρίου χαλεπώτερος γενόμενος τοῖς συντυγχάνουσιν, εἶτα ὑπεξῆλθες τοῦ βίου, κατέλιπες τὸν σὸν ἕγγονον κοινὸν ἐχθρὸν τῶν ζώντων. Ὡσπερ γὰρ τέκνον σκορπίου ὁ θεασάμενος φοβεῖται, μήποτε εἰς ἡλικίαν ἐλθὼν μιμήσῃται τὸν πατέρα, οὕτω καὶ τὰ σὰ ἕγγονα πονηρίας πατρικῆς εἶναι κληρονόμα, πρὶν εἰς ἡλικίαν ἐλθεῖν παρὰ πάντων ἐπιβουλευθήσονται. Τί οὖν πολλοὺς ἐπιβούλους καὶ ἐχθροὺς συνάγεις τοῖς σεαυτοῦ τέκνοις; Δούλοι ὄντες ἐλευθερούμεθα, καὶ τοὺς ὁμοδούλους οὐκ οἰκτείρομεν. Πεινῶντες τρεφόμεθα, καὶ τὸν ἐνδεῆ παρατρέχομεν ἀνευδεῆ, χορηγὸν καὶ ταμίαν Θεὸν ἔχοντες, φειδωλοὶ ἐγενόμεθα καὶ ἀκοινωνήτοι πρὸς τοὺς πένητας. Πολύτοκα ὑμῶν τὰ πρόβατα, καὶ οἱ γυμνοὶ τῶν προβάτων πλείους. Αἱ ἀποθήκαι τῶν ἀποκειμένων στενοῦνται, καὶ τὸν ἐστενωμένον οὐκ ἐλεοῦμεν. Διὰ τοῦτο ἡμῖν ἀπειλεῖ τὸ δίκαιον κριτήριον· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς οὐκ ἀνοίγει τὴν χεῖρα, ἐπειδὴ τὴν φιλαδελφίαν ἡμεῖς ἀπεκλείσαμεν· διὰ τοῦτο ξηραὶ αἰ ἄρourke, ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη ἐψύχη. Ὁ δεῖνα τὸν πλοῦτον θηριομάχοις προσαναλίσκων. καὶ ταῖς ματαίαις τῶν δήμων φωναῖς ἐπαγαλλόμενος, φυσᾶται τοῖς ἐπαίνοις, καὶ μεγαλοφρονεῖ, τὴν δόξαν ἔχων ἐν τῇ αἰσχύνη αὐτοῦ. Διδάσκαλον λέγεις, καὶ τῶν μαθητῶν οὐ φρονεῖς. Ἀγαθὸν ὁμολογεῖς, καὶ τὰ διδόμενα παραπέμπῃ. Τί ἰδέ σοι χαλεπὸν, ἢ βαρὺ, ἢ ὑπέρογκον ῥῆμα ὁ διδάσκαλος προετείνατο· Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς; Εἴ σοι προέβαλε πόνους γεωργικούς, ἢ τοὺς ἐξ ἐμπορίας κινδύνους, καὶ ὅσα τοῖς χειμαζομένοις ἐπίποννα πρόσεστιν, ἔδει σε λυπηθῆναι. Εἰ δὲ οὕτως διὰ ῥαδίας ὁδοῦ, καὶ οὐδένα πόνον ἐχούσης, οὐδὲ ἰδρώτα, ἐπαγγέλλεται σε κληρονόμον τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀποδείξειν, οὐ χαίρεις τῇ εὐκολίᾳ τῆς σωτηρίας, ἀλλ' ἀπέρχη ὀδυνώμενος τῇ ψυχῇ καὶ πενθῶν, καὶ ποιεῖς σεαυτῷ ἄχρηστα πάντα ὅσα σοι προπεπόνηται. Εἰ γὰρ οὐκ ἐφόνευσας, ὡς σὺ ἔφης, οὐδὲ ἐμοίχευσας, οὔτε ἔκλεψας, οὔτε κατεμαρτύρησάς τινος μαρτυρίαν ψευδῆ, ἀνόνητον σεαυτῷ ποιεῖς τὴν περὶ πάντων σπουδὴν, μὴ προστιθεῖς τὸ λείπον, δι' οὗ μόνου δυνήσῃ εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καὶ εἰ μὲν ἰατρὸς ἐπηγγείλατο κολοβώματα μελῶν ἐκ φύσεως ἢ ἀρρώστιας προσόντα σοι διορθώσασθαι, οὐκ ἂν ἠθύμεις ἀκούων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας τῶν ψυχῶν ἰατρὸς τέλειόν σε βούλεται ποιῆσαι τοῖς καιριωτάτοις ἐλλείποντα, οὐδὲ ἔχη τὴν χάριν, ἀλλὰ πενθεῖς καὶ σκυθρωπάζεις, ἐκείνης τῆς ἐντολῆς δὴ 95.1501 λον μακρὰν ὑπάρχων, καὶ ψεῦδος ἑαυτῷ προσμαρτυρήσας, ὅτι ἠγάπησας τὸν, πλησίον ὡς σεαυτὸν, καὶ ὅτι ἐφύλαξας ἐκ νεότητος τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης, καὶ τοσοῦτον ἀπέδωκας ἐκάστω. Πόθεν σοι ἡ τῶν χρημάτων αὕτη περιουσία; δαπανητικὸν γὰρ πλούτου, ἢ θεραπεία τῶν δεομένων. Τί πάσχετε, ἄνθρωποι; τίς ὑμῖν τὰ ὑμέτερα εἰς τὴν καθ' ἡμῶν ἐπιβουλήν περιέτρεψεν, συνεργὰ πρὸς τὸ ζῆν; μὴ γὰρ ἐφόδια κακῶν ἐδόθη τὰ χρήματα, λύτρον ψυχῆς; μὴ γὰρ ἀφορμὴ ἀπωλείας; ὅρα μὴ μετὰ μυρίων πόνων πλοῦτον ἀθροίσας, ὕλην ἀμαρτημάτων ἑτέροις παρασκευάσης, εἶτα εὐρεθῆς διπλᾶ τιμωρούμενος. Πάντα χρυσὸν βλέπεις· πάντα χρυσὸν φαντάζῃ. Τοῦτό σοι καθεύδοντι ἐνύπνιον, καὶ ἐγρηγορότι ἐνθύμιον. Ὡσπερ γὰρ οἱ ἀπὸ μανίας παράφοροι, οὐ τὰ πράγματα βλέπουσιν, ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ πάθους φαντάζονται, οὕτως σου ἡ ψυχὴ τῇ φιλοχρηματίᾳ κατασχεθεῖσα, πάντα χρυσὸν, πάντα ἄργυρον βλέπει. Ἦδιον ἂν ἴδοις τὸν χρυσὸν, ἢ τὸν ἥλιον. Ἀλληλοφάγοι τῶν ἰχθύων οἱ πλεῖστοι, καὶ ὁ μικρότερος παρ' ἐκείνοις βρῶμά ἐστι τοῦ μείζονος. Κἂν ποτε συμβῆ τὸν τοῦ ἐλάττονος κρατήσαντα ἐτέρου γενέσθαι θήραμα, ὑπὸ τὴν μίαν ἄγονται γαστέρα τοῦ

τελευταίου. Τί οὖν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἄλλο τι ποιούμεν τῇ καταδυναστεία τῶν ὑποδεεστέρων; τί διαφέρει τοῦ τελευταίου ἰχθύος ὁ τῇ λαιμάργῳ φιλοπλουτία τοῖς ἀπληρώτοις τῆς πλεονεξίας αὐτοῦ κόλποις ἐναποκρύπτων τοὺς ἀσθενεῖς; ἐκεῖνος εἶχε τὰ τοῦ πένητος, σὺ τούτων λαβῶν μέρος ἐποίησω τῆς περιουσίας, ἀδίκων ἀδικώτερος, πλεονέκτου πλεονεκτικώτερος. Ὅρα μή σε τὸ αὐτὸ πέρασ ἐκδέξεται, ἄγκιστρον που, ἢ κύρτος, ἢ δίκτυον. Πάντως γὰρ καὶ ἡμεῖς πολλὰ τῶν ἀδίκων διεξεληθόντες, τὴν τελευταίων τιμωρίαν οὐκ ἀποδρασόμεθα. Ὁ τὸν ἐξ ἀδικίας ἠθροισμένον πλοῦτον, ἱκανὴν ἑαυτῷ πρὸς τὸ ἰσχύειν καὶ κρατεῖν ἀφορμὴν εἶναι κρίνων, ὁμοίος ἐστὶν ἀρρώστῳ ἐν τῇ περυσία τῆς νόσου τὴν εὐεξίαν τιθεμένῳ. Ἐὰν ἴδῃς τινὰ τῶν ὑπερπλουτούντων, μὴ μακαρίσης τὴν ζωὴν. Ἐὰν πολλαχόθεν ἐξ ἀφθόνων πηγῶν περιρρέηται χρήματα, μὴ προσδέξῃ αὐτοῦ τὴν περιουσίαν. Ῥευστὴ ἢ φύσις τοῦ πλοῦτου, χειμάρρου ὀξύτερον τοὺς ἔχοντας παρατρέχει· ἄλλοτε ἄλλον πέφυκε παραμείβεσθαι. Ὡσπερ ποταμὸς ἀφ' ὑψηλοῦ φερόμενος, ἐγγίζει μὲν τοῖς παρεστῶσι τῇ ὄχθῃ, ὁμοῦ δὲ ἠψατο, καὶ εὐθύς ἀπεχώρησεν, οὕτω καὶ ἡ τοῦ πλοῦτου εὐκολία, ὀξυτάτην ἔχει καὶ ὀλισθηρὰν τὴν παρουσίαν, ἄλλους ἐξ ἄλλων παραμείβεσθαι πεφυκυῖα. Σήμερον τοῦδε ὁ ἀγρὸς, καὶ αὔριον ἐτέρου, καὶ μετ' ὀλίγον ἐτέρου. Ἀπόβλεψον πρὸς τὰς ἐν τῇ 95.1504 πόλει οἰκίας, πόσα ἤδη ἀφ' οὗ γεγόνασιν ὀνόματα μετελήφασιν, ἄλλοτε ἐπ' ἄλλου τῶν κεκτημένων ὀνομαζόμενα, καὶ χρυσὸς ἀεὶ τὰς τοῦ ἔχοντος χειρὰς διαβρέων ἐφ' ἕτερον διαβαίνει, καὶ ἀπ' ἐκείνου πρὸς ἄλλον. Μᾶλλον δύνασαι ὕδωρ τῇ χειρὶ περιβαλὼν κατασχεῖν, ἢ πλοῦτον σεαυτῷ διαρκῶς συντηρῆσαι Πᾶς ὁ ἀδικῶν, εἰς ἀπολογίαν ἔτοιμος Πένης προσήλθεν, εἶτ' ἀπῆλθε μὴ τυχόν. Δέδοικα, Χριστέ, μὴ κάγῳ τῆς σῆς χερὸς, Χρηζῶν ἀπέλθοιμ' ἐνδεῖς ἐμοῖς νόμοις Ὅ γὰρ τις οὐ δέδωκε, μηδ' ἐλπίζετω Μὴ ἀγαπήσης τὸν πλοῦτον, εἰ μὴ βοθηεῖν πένησι. Μὴ μίζωμεν τὸν ἡμέτερον πλοῦτον ἀλλοτρίοις δάκρυσιν, ὑφ' ὧν ὡς ἰοῦ καὶ σητὸς δαπανηθήσεται, ἢ, τὸ τῆς Γραφῆς εἰπεῖν, ἐξεμεθήσεται. Ὁ τὰ πολλὰ ἔχων, ἴσως καὶ παρ' ἐλπίδα· τοῦτο γὰρ ἤδη τὸ ἀδικώτατον· καὶ ταῖς πολλαῖς ἀποθήκαις στενοχωρούμενος, καὶ τὰς μὲν πληρῶν, τὰς δὲ καθαιρῶν, ἵνα τοῖς μέλλουσι καρποῖς οἰκοδομήσῃ μείζονας, ἀγνοῶν ὅτι τῶν ἐλπίδων προαναρπάζεται, καὶ λόγον ὑφέξει τῆς εὐπορίας καὶ τῆς φαντασίας, κακὸς οἰκονόμος ἀγαθῶν ἀλλοτρίων γενόμενος. Ἐπιγνώμεν τοῦ κακοῦ τὴν ὑπόθεσιν· πόθεν ἐξηράνθησαν γεωργαί, ἠσχύνθησαν ἀποθήκαι, καὶ νομὴ ποιμνίων ἐξέλιπεν· ὠλιγώθη τὰ ὠραῖα τῆς γῆς· οὐκ ἐπλήσθη τὰ πεδία πίπτου, ἀλλὰ κατηφείας· οὐκ ἐπλήθυναν αἱ κοιλάδες σῖτον, ἀλλ' ἐκλαύσθησαν· οὐκ ἐστάλαξαν τὰ ὄρη γλυκασμὸν ὡς ὕστερον τοῖς δικαίοις, ἀλλὰ τὴν Γελβουὲ κατάραν ἐκ τῶν ἐναντίων ἐδέξατο. Τοιοῦτος ὁ πλοῦτος τῶν ἀσεβῶν. Τοιαῦτα τῶν κακῶς σπειρόντων τὰ γεώργια. Ὁ μέντοι ἡμῶν ἐξέθλιψε πένητα, καὶ μοῖραν γῆς παρεσπάσατο, καὶ ὄριον ὑπερέβη κακῶς, ἢ κλέψας, ἢ τυραννήσας, καὶ συνῆψεν οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν, ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέληται τι, καὶ μηδένα ἔχειν ἐφιλονείκησε, ὡς μόνως οἰκήσων ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ δὲ τόκοις, καὶ πλεονασμοῖς τὴν γῆν ἐμίανε, συνάγων ὅθεν οὐκ ἔσπειρεν, καὶ θερίζων ὅπου μηδ' ἐσκόρπισε· γεωργῶν, οὐ τὴν γῆν, ἀλλὰ τὴν χρεῖαν τῶν δεομένων· ὁ δὲ ἀπαρχὰς ἄλωνος καὶ ληνοῦ τὸν πάντα δεδωκότα Θεὸν ἀπεστέρησε, καὶ γέγονεν ἀχάριστος τε ὁμοῦ καὶ ἀνόητος, μήτε ὑπὲρ ὧν ἔσχεν εὐχαριστήσας, οὐδὲ τὸ μέλλον διὰ τῆς εὐγνωμοσύνης πραγματευσάμενος. Ὁ δὲ χήραν καὶ ὀρφανὸν οὐκ ἠλέησεν, οὐδὲ μετέδωκεν ἄρτου καὶ τροφῆς ὀλίγης τῷ δεομένῳ, μᾶλλον δὲ Χριστῷ τῷ τρεφομένῳ διὰ τῶν μικρῶν τρεφομένων. Ὁ δὲ ὁδὸν ταπεινῶν ἐξέκλιπε, καὶ ἐπλαγίασεν ἐν ἀδίκοις δίκαιον. Ὁ δὲ ἔθυσσε τῇ ἑαυτοῦ σαγήνῃ πολλὰ συναγούση, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ πτωχοῦ ἐν τοῖς οἰκοῖς 95.1505 ἔχων, ἢ οὐκ ἐμνήσθη Θεοῦ, ἢ κακῶς ἐμνήσθη. Εὐλογητὸς Κύριος, εἰπὼν, ὅτι πεπλουτήκαμεν· καὶ ὑπέλαβεν ἀνομίαν ὡς παρ' αὐτοῦ πάντα ἔχων, ἐξ ὧν κολασθήσεται. Διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ

ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. Διὰ ταῦτα ἢ κλείεται ὁ οὐρανὸς, ἢ κακῶς ἀνοίγεται. Τί πρὸς ταῦτα οἱ προσκυνοῦντες τὸν χρυσοῦν καὶ τὸν ἄργυρον ὡς τὴν Βαᾶλ; Οἱ περιέποντες τῶν λίθων τὰς πολυτελείας καὶ διαυγείας, καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν μαλακὴν τε καὶ περιρρέουσιν, σιτῶν δαπάνην καὶ ληστῶν, καὶ τυράννων, καὶ κλεπτῶν θησαυρίσματα; οἱ πλήθει γαυριῶντες ἀνδραπόδων καὶ τετραπόδων; οἱ τοῖς πεδίοις ἐμπλατυνόμενοι, καὶ τοῖς ὄρεσι, καὶ τὰ μὲν ἔχοντες, τὰ δὲ προσλαμβάνοντες; Τί δὲ οἱ τοῖς ὑψηλοῖς θρόνοις ἐπικαθεζόμενοι, καὶ τὴν ἀρχικὴν σκηνὴν αἴροντες, καὶ μὴ λογιζόμενοι τὸν ἐπὶ πᾶσι Θεόν, καὶ τὸ ἀπρόσιτον ὕψος τῆς ἀληθινῆς βασιλείας, ἵνα ὡς ὁμοδούλων τῶν ὑπηκόων ἄρχωσιν, οἱ τῆς ἴσης δεόμενοι φιλανθρωπίας; σκόπει δέ μοι καὶ τοὺς κατασπαταλῶντας ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντίνων, ὧν καλῶς ὁ θεῖος Ἀμῶς καθάπτεται, καὶ τὰ πρῶτα μύρα χρισμένους. Ἄξιόν σοι τῆς σπορᾶς τὸ θέρος; Πικρίαν ἔσπειρας; δρέπου τὰ δράγματα· τὸ ἀνελεές ἐτίμησας; ἔχε ὅπερ ἠγάπησας. Ἐφυγες τὸν ἔλεον; φεύζεταιί σε τὸ ἔλεος. Ἐβδελύξω τὸν πτωχόν; βδελύσεταιί σε ὁ δι' ἡμᾶς πτωχεύσας. Οὐδεὶς πότε κερδαίνειν γίνεται κόρος, ἀλλὰ τὸ ἀεὶ λαμβανόμενον, ὕλη καὶ ὑπέκκαυμα τῆς τοῦ πλείονος ἐπιθυμίας καθίσταται. Μὴ ἀπόρει τοὺς πένητας. Εἰσέρχεται ὁ πένης εἰς τὴν αὐλήν σου ζητῶν ἐντολήν, καὶ ἀναλίσκει δύο ὥρας μηδὲν λαβών. Καὶ ἐνίστε ἐπιτάττεις τῷ δούλῳ σου βαλεῖν αὐτὸν ἕξω. Οὐκ ἤκουσας τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχεσθε ἢ οἰκίαν, εἴπατε τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ· Εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ ἂν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία εἰρήνης, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· εἰ δὲ μὴ, ἐκτινάξατε καὶ τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ. Εἰσέρχεται πένης εἰς τὴν αὐλήν σου, καὶ ἐπιτάττεις τῷ δούλῳ σου βαλεῖν αὐτὸν ἕξω. Ἄλλ' οὐκ οἶδας, ὅτι ἐὰν βάλῃς τὸν πένητα ἕξω, τὸν Χριστὸν ἐδίωξας; Αὐτὸς γὰρ εἶπεν· Ὁ τι ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Ὁρᾶς, ὅτι ἐὰν ὑβρίσης τὸν πένητα, τὸν Χριστὸν ἠτίμασας; Ταῦτα λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι· ἐμοὶ μὲν τὸ λέγειν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. Οὐ παύσομαι ὑμᾶς παιδεύων, ἕως οὗ βελτίους γίνεσθε. Βλέπεις πένητα, καὶ οὐκ ἔλεεῖς; Πῶς εἰσέρχῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εὐχῆ; πῶς τὸ στόμα σου ἀνοίγεις, καὶ ἐπικαλῆ τὸν Θεόν σου; Οὐ φοβῆ; οὐ τρέμεις; οὐ δέδοικας; Εἰσέρχῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν 95.1508 εὐξασθαι; ποιήσον ἐλεημοσύνην, ἵνα ὑπογραφῇ σου ἡ δέησις. Ἐνίστε τινες εἰσβάλλουσι δέησιν βασιλέως καὶ ἀναλίσκουσι διακοσίους ἢ τριακοσίους χρυσίνους, καὶ πολλάκις εἰς οὐδὲν αὐτοῖς προχωρεῖ, ἀλλ' ὡς χιδάριον κατέχουσιν αὐτόν· καὶ σὺ δύο ὀβολῶν οὐ θέλεις ὑπογραφήναι τὴν δέησίν σου; Ἐνταῦθα μὲν βασιλεὺς ὁ ἐπίγειος ὑπογράφε καὶ πολλάκις ἐναντία ἐστὶν ἡ ὑπογραφή· ὁ δὲ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων ἐὰν ὑπογράψῃ, κεκύρωται καὶ βεβεβαίωται. Εἶδες δέησιν δύο ὀβόλων ὑπογραφομένην; διὰ τοῦτο δύο κρατῆρες πρὸ τῶν θυρῶν εἰσι τῆς ἐκκλησίας, μία τοῦ ὕδατος, ἐν ἣ νίπτῃ τὰς χεῖρας, καὶ ἕτερα ἡ χεὶρ τοῦ πένητος, ἐν ἣ ἀποσμήχεις τὴν ψυχὴν σου. Εἰσέρχῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νίπτῃ τὰς χεῖράς σου· ἐπίδος εἰς χεῖρα τοῦ πένητος ὀβόλον, καὶ ἀποσμήχεις τὴν ψυχὴν σου. Ἐὰν εἰσέλθῃς, καὶ εὐξῆ, καὶ νίψῃ, τῷ δὲ πένητι μὴ δῶς, τί ὄφελος; πλοῦτον ἔχεις, καὶ κρύπτεις αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐνίστε ἔρχονται νυκτὸς κλέπται, καὶ ὀρύσσουσι, καὶ κλέπτουσι τὸν θησαυρόν· καὶ ἀνίστασαι πρωῒ, καὶ βλέπεις αὐτὸν σεσυλημένον. Θέλεις μὴ συληθῆναι; ὃ λέγω σοι, τοῦτο ποιήσον, καὶ οὐδέποτε συλαῖσαι εἰς τὸν αἰῶνα. Χῶσον αὐτὸν εἰς τὴν κοιλίαν τῶν πτωχῶν τῷ κινδύνῳ μου, καὶ οὐδέποτε δύναται συληθῆναι. Ἐὰν δὲ χῶσης αὐτὸν εἰς τὴν γῆν, ἀπολεῖς αὐτόν. Καὶ ἐὰν ἀπολέσης, φυλαχθήσεται· καὶ ἐὰν μετὰ τὴν τελευταίαν σου ἐκτὸς αὐτοῦ ἦς, τί σοι τὸ ὄφελος; τί κάμνεις καὶ πλουτεῖς; καὶ ἄλλοι εἰσέρχονται εἰς τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ κατατροφῶσιν. Οὐκ ἤκουσας τοῦ προφήτου λέγοντος· Θησαυρίζει ὁ πλούσιος, καὶ οὐκ οἶδεν τίνι συνάξει αὐτά; Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ λέγει· Ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται· καὶ καταλείψουσιν ἄλλοτριῶν τὸν πλοῦτον αὐτῶν. Ὁρᾶς τί πάσχουσιν

οί θησαυρίζοντες ἐπὶ τῆς γῆς; ἀλλὰ θησαυρίζετε ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὐκ ἔστιν ἡ σῆς, οὐδὲ σκώληξ κατεσθίων, οὐδὲ ληστής διορύσσων. Ὡ ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε· τῇ γῆ πιστεύεις τὸν θησαυρόν σου, καὶ τῷ Θεῷ οὐ πιστεύεις τῷ εἰπόντι· Ὁ ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν σου ἐποίησατε, ἐμοὶ ἐποίησατε; Ποίαν συγγνώμην ἔξεις; Χρυσὸν φιλεῖς τὸν αἰμοβόρον, τὸν πᾶσι πολέμιον, καὶ πᾶσι ποθεινὸν, τὸν ὑπὸ πάντων φιλούμενον, καὶ πᾶσιν ἐπιβουλεύοντα, τὸν δραπέτην, τὸν οἰκέτην, τὸν ἀγνώμονα; Οὐκ οἶδας οἷός ἐστιν ὁ πλοῦτος; καθάπερ πόρνη ἀσυνείδητος, τούτῳ ὀμιλεῖ, ἐκεῖθεν ἐκείνῳ νεύει, ἄλλῳ συντίθεται. Τί εἶ, ἄνθρωπε; Σήμερον ἄρχων, καὶ αὔριον ἀρχόμενος· σήμερον πλούσιος, καὶ αὔριον πένης· σήμερον δικάζεις, καὶ αὔριον δικάζη. Ὁρᾷς τὴν τοῦ βίου μεταβολήν· οὐχ ὡς σκιά παρατρέχει; οὐ κάπνου εὐτελέστερος; οὐχ ὡς ἀράχνη διασπάται; Οὐ παύσομαι ὑμᾶς παιδεύων; κἄν τε μὴ ποιῆτε. Γέγραπται γάρ· Λάλει εἰς ὦτα ἀκουόντων. Παρακοὴ θάνατον ἐργάζεται. Μιμήσασθε καὶ τὴν χήραν ἐκείνην τὴν τοὺς δύο ὀβολοὺς δώσασαν, πῶς ἐδικαιώθη. Δύο ὀβολοὺς οὐκ ἔχεις; ἓνα δός. Ὁ ἔχεις, κἄν ἄρτον· κἄν στέναξον ἰδὼν τὸν πένητα, καὶ δέδεκται ἡ δέησις. Ὁ γὰρ ἐπιστάμενος τὰ ἀπόρρητα τῆς διανοίας ἐκάστου, ὁ τὰ πάντα ἐπιγνοὺς πρὶν γενέσεως, οἶδεν ὅτι εἰ εἶχες, ἐδίδους. 95.1509 Τὴν γὰρ καρδίαν ἐξερευνᾷ καὶ οἶδεν. Ἄνθρωπος γὰρ ὄψεται εἰς πρόσωπον, Θεὸς δὲ εἰς καρδίαν. ματαιοπονεῖς, ὦ πλούσιε, τὰ τῶν πενήτων ἐν τοῖς σοῖς ἀποκρύπτων; τί αἰτούμενος παρ' αὐτῶν, ἀγανακτεῖς ὡς οἴκοθεν ἀναλίσκων; τὰ πατρῶα θέλουσιν, οὐ τὰ σά· τὰ ἐγχειρισθέντα σοι δι' αὐτοὺς, οὐ μετὰ σοῦ γεννηθέντα ἔλαβες. Δὸς καὶ τὴν χρῆσιν· κέρδανον, καὶ ἀρκεῖ σοι, ὅτι διδόναι οὐ λαμβάνειν προσετάχθης. Αὐτοῦ αἰ ἀρπαγαὶ καὶ ἄλλων αἰ ἡδοναί. Αὐτοῦ αἰ κατάραι, καὶ ἄλλων αἰ θεραπείαι. Κατ' αὐτοῦ οἱ στεναγμοὶ, καὶ παρ' ἑτέροις οἱ πλεονασμοί. Κατ' αὐτοῦ τὰ δάκρυα, καὶ παρ' ἑτέροις τὰ χρήματα· Αὐτὸς ἐν ἄδη κολάζεται, καὶ ἄλλοι πολλάκις ἐν τοῖς αὐτοῦ τρυφῶντες ψάλλουσιν. Λέοντες μὲν, καὶ ἄρκτοι, καὶ παρδάλεις, ἐν μέσαις ταῖς πόλεσι, τίνος χάριν φιλοτίμως σιτίζονται, ὁ δὲ πτωχὸς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἔρπει συντετηκῶς; Καὶ ὁ λέων θαλπόμενος τῶν δημοσίων κρεῶν τὴν κνίσσαν ἐρεύγεται. Οὕτινος τὴν χρεῖαν ἐὰν ἐρωτήσω, μᾶλλον ἐγκαλυφθήσομαι. Θηρίων γὰρ ὀδόντας ἀκονῶσιν οἱ ἄνθρωποι κατὰ ἀνθρώπων. Μή μοι λέγε, ὅτι Πενίαν φοβοῦμαι. Πενίαν φοβῆ, καὶ ἀμαρτίαν οὐ φοβῆ; Πενίαν μὴ φοβηθῆς, ἀλλ' ἀμαρτίαν τὴν μητέρα τῆς κολάσεως. Ὁ Δεσπότης αἰτεῖ ἐντολήν, καὶ οὐ δίδως αὐτῷ. Ὅταν γὰρ ἀκούσης αὐτοῦ λέγοντος· Ὁ τι ἐνὶ ἐκ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου ἐποίησατε, ἐμοὶ ἐποίησατε, ὅρα, ὅ τι ἂν δῶς τῷ πένητι, τῷ Χριστῷ δίδως. Ἐὰν οὖν μὴ δῶς αὐτῷ, πῶς σὺ αἰτήσῃ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἵνα ἐλεήσῃ σε; Ἄρα σοι οὐκ ἐγκαλεῖ, ὅτι Πεινῶντά με εἶδες, καὶ οὐκ ἔθρεψας; Διψῶντά με εἶδες, καὶ οὐκ ἐπότισας; γυμνὸν με εἶδες, καὶ οὐκ ἐνέδυσας; Τί ἄρα ἐρεῖς αὐτῷ, ἢ ποίαν συγγνώμην ἔχεις; Σὺ μὲν σηρικὰ, καὶ λαγῶα, καὶ αἴγεια περιβέβλησαι, καὶ ὁ πένης ῥάκος οὐκ ἔχει. Καὶ σὺ τρώγεις φασιανοὺς καὶ χήνας, καὶ ὅσα εἰσὶν ἐν ἐδέσμασι, καὶ ὁ πένης οὐκ ἰσχύει τὴν ἑαυτοῦ κοιλίαν ἄρτων χορτάσαι. Σὺ ἔχεις τοίχους χρυσορόφους καὶ μάρμαρα Λακεδαιμόνια ποικίλα, καὶ κίονας, καὶ περικεφαλαίας κίωνων χρυσᾶς, καὶ ὁ πένης καλύβην οὐκ ἔχει. Καὶ ἐνίοτε ἔχεις τὸν οἶκον ἀπὸ ἀρπαγῆς, ἀπὸ πλεονεξίας. Καὶ συντελευτᾶς, καὶ ἀπάγεις μηδὲν ἔχων, καὶ μένει ὁ οἶκός σου διηνεκῆς κατήγορος, ἐλέγχων τὰς σὰς πράξεις. Ἐκαστος γὰρ ὁ παρερχόμενος μέλλει λέγειν· οὗτος ὁ οἶκος τοῦ ἄρπαγος, τοῦ πλεονέκτου. Πόσας χήρας ἐκάκωσε; πόσους ὀρφανοὺς ἐποίησε; πόσα ὑπάρχοντα καθήρπασε; πόσους πένητας ἐπλεονέκτησε; Μή μοι λέγε, ὅτι Ὑπατός εἰμι, ἢ ὅτι Ὑπαρχός εἰμι. Οὐκ οἶδα ἀξίωμα· οὐ διαβάλλω πλοῦτον· ἀλλὰ τοὺς τῷ καλῷ 95.1512 κακῶς κεχρημένους. Οὐ γὰρ κακὸν τὸ πλουτεῖν· εἴ τι γὰρ ἐποίησεν ὁ Θεός, καλὰ λίαν Διὰ τὰ χρήματα τὰ ἐλεύθερα στοιχεῖα πεπράκαμεν. Αἱ ὁδοὶ τελωνοῦνται· τὰ ὕδατα δεσποτεύονται· ὁ ἀῆρ φωναῖς ὑποβάλλεται. Πολυλόγοι, καὶ φορολόγοι, καὶ τελῶναι, τὰς πόλεις συνέχουσιν. Οἱ

πλούσιοι ταῖς φροντίσιν ἐκτήκονται· οἱ δανεισταὶ ταῖς μερίμναις μαραίνονται· οἱ ἄρπαγες τὸν βίον ταρασσοῦσιν· οἱ φιλοχρήματοι τὰ δικαστήρια κατατρίβουσιν· οἱ συκοφάνται τὸ ψεῦδος πιπράσκουσιν· οἱ κερδέμποροι τὰς συμφορὰς πραγματεύονται, ἀλλήλους ψευδόμενοι τοὺς ὄρκους ἀνηλώσαμεν, εἰς τὸ ὀμνύειν μόνον τὸν Θεὸν ἐπιστάμενοι. Ἡ γῆ λοιπὸν τὰ κακὰ βαστάζειν οὐ δύναται. Ὁ ἀήρ μέχρις αὐτοῦ τοῦ αἰθέρος μεμόλυνται. Οὕτω δὴ πάντων ἐν κακοῖς σεσοβημένων ἡμῶν, ὁ προφήτης τὸν βίον ἐκπτύόμενος βοᾷ λέγων· Πλὴν μάτην ταρασσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. Ἄνθρωπος μόνον, ὃ προφήτα, ταρασσεται; ἢ λογικὴ μόνον πλάσις κατηγορεῖται, ὃ προφήτα; Οὐδὲν ἕτερον τῶν ἐν ζώοις ταρασσόμενον εὖρες; Ναί, ταρασσεται, φησὶ, καὶ τὰ ὕδατα, καὶ πάλιν ἀποκαθίσταται. Σαλεύεται ἡ γῆ, καὶ πάλιν ἐδράζεται. Κινουῦνται οἱ ἄνεμοι, καὶ πάλιν ἡσυχάζουσι. Θοβυρεῖται πᾶν θηρίον, καὶ κορεννύμενον παύεται. Διεγείρεται φλόξ, καὶ τὴν ὑποκειμένην ὕλην ἀναλώσασα σβέννυται· ἄνθρωπος δὲ ταρασσόμενος ἐπὶ χρήμασι οὐδέποτε παύεται. Ἔλαβε τοῦτο, καὶ πρὸς ἕτερον ἀποβλέπει. Ἐκράτησεν ἐκεῖνο, καὶ προσέτι κέχηεν. Τὰ ἑκατὸν διπλασιάζειν ἐπείγεται, καὶ τὰ διαπλασιασθέντα πάλιν δεκαπλασιάζειν φιλονεικῶν, ἐπὶ τοσοῦτοις αὔθις τοσαῦτα σωρεύειν ἐπειγόμενος, καὶ οὐδέποτε σωρεύων παύεται, ἕως τὸ τέλος αὐτοῦ σωρευθῆ. Κατάδικός ἐστι, τῷ πυρετῷ τῆς φιλαργυρίας συνεχόμενος, ὠχρότερος τοῦ χρυσοῦ περιέρχεται, διὰ τὸν πολυπόθητον πλοῦτον, τὸν ἀβέβαιον φίλον, πλοῦτον τὸν ἄπιστον σύνοικον, τὸν ἐπίβουλον πόθον, τὸν ὑποδέσποτον ἐμπαίκτην, τὸν πολυέραστον χλευαστὴν, τὸν ἔτοιμον μεταβάτην, τὸν ὑπόπτερον δέσμιον, τὸν πάσης ὀνειρῶν φαντασίας κουφότερον, τὸν πολεμοποιὸν, τὸν πάσης ἐλπίδος ὀξυτέρως φεύγοντα, τὸν ἐν τῷ κρατεῖσθαι ἀφιπτάμενον ἄνεμον, πλοῦτον τὸν πάσης ἀσωτίας γεννήτορα τὸν πάσης ἀκολασίας συνήγορον, τὸν πάσης κακίας εὐρέτην, τὸν συνεργὸν πάσης ψυχοφθόρου τροφῆς, τὸν ἀντίπαλον τῆς ἐγκρατείας, τὸν πολέμιον τῆς σωφροσύνης, τὸν πάσης ἀρετῆς λανθάνοντα κλέπτην. Ἀλλὰ τί, φησὶ, διαβάλλω τὸν πλοῦτον τοὺς κεκτημένους ἀφείς; ἀδικεῖται καὶ αὐτὸς ὁ πλοῦτος, δέσμιος ὑπ' αὐτῶν καὶ πεπηδημένος κατεχόμενος. Ἔοικέ μοι πρὸς αὐτοὺς τοιαύτην ἀφιέναι φωνήν· Τί με τὸν πλοῦτον, ὃ φιλοχρήμονες, συμποδίζετε; τί με καθάπερ δραπετήν μυρίοις δεσμοῖς περισφίγγετε; ἀπὸ μετάλλων εἰς μέταλλα, εἰς τὰς ὑμῶν χεῖρας παραπέμπετε εἰ θέλετέ με κἂν μικρὸν εἰς τὸ φῶς ἀνανεῦσαι, ἐάσατέ με κἂν μικρὸν εἰς τὰς τῶν πενήτων δεξιὰς μεταβῆναι ἐπειγόμενον. Ἀλλὰ, φησὶ, τέκνοις συνάγω τὸν θησαυρὸν, ἵνα μὴ πενίας γένωνται κληρονό 95.1513 μοι. Καλῶς, ὁ πολυφάνταστος πλούσιος τὰ παρόντα οὐκ οἶδε, καὶ περὶ τῶν μελλόντων φροντίζει. Τὰ κατ' αὐτὸν ἀγνοεῖ, καὶ τὰ περὶ τῶν τέκνων ψηφίζει· εἰ θάπτεται, οὐκ ἐπίσταται, καὶ περὶ κληρονόμων βουλεύεται. Ἄφρον, εἶπέ μοι τὸ σὸν τέλος, καὶ τότε περὶ τῶν τέκνων ἀσφάλισαι. Εἶπέ μοι τὰ τῆς σήμερον, καὶ τότε σοι πιστεύσω τὰ τῆς αὔριον. Τί σεαυτὸν καὶ μετὰ θάνατον ἀπατᾷς; τί θέλεις εἶναι νεκρὸς χλευαζόμενος; Τί διορίζεις τοῦ Θεοῦ τὰ πρακτέα; τί νομοθετεῖς τὴν πρόνοιαν; Τὰ σοὶ δεδομένα, αὐτὰ μερίμνα. Οὐδὲν πρὸς σέ περὶ τῶν μετὰ σέ. Οὐ δύνασαι καὶ νεκρὸς εἶναι, καὶ διοικέτης ζώντων. Οὐδεὶς τῶν ἐν ἄδου τῶν ὑπὲρ γῆς ἐπετρόπευσεν. Εἷς ἐστὶν ὁ ζώντων καὶ νεκρῶν κριτής, καὶ ζυγιστατῶν ἐκάστου τὸ δίκαιον. Θησαυρίζει γὰρ, φησὶν ὁ προφήτης, καὶ οὐ γινώσκει τίνα συνάγει αὐτά. Τί τῶν πενήτων ὡς ὀρφανῶν κατατρέχεις; τί αἰτούμενος παρ' αὐτῶν ἀγανακτεῖς, ὡς οἴκοθεν ἀναλίσκων. Τὰ πατρῶα θέλουσιν, οὐχὶ τὰ σά· τὰ πιστευθέντα σοι δι' αὐτοῦς, καὶ οὐχὶ μετὰ σοῦ γεννηθέντα. Ἄ ἔλαβες, δὸς, καὶ τὴν χρῆσιν κέρδανον. Ἄρκεῖ σοι, ὅτι διδόναι, οὐ λαμβάνειν προσετάχθης. Ἄρκεῖ σοι, ὅτι διὰ πτωχοῦ ὁ Θεὸς τὴν δεξιάν σοι προτείνει. Βρέχων τὴν ὑπ' οὐρανὸν χαλκοῦ ψεκάδα σε προσαιτεῖ. Ὁ βροντῶν καὶ ἀστράπτων, Ἐλέησον, σοὶ λέγει. Ὁ περιβάλλον τὸν οὐρανὸν νεφέλαις, ῥάκιον αἰτεῖ παρὰ σοῦ. Ἄρκεῖ σοι, ὅτι οἱ πένητες ὡς Θεὸν σε λιτανεύουσι καὶ ἰκετεύουσιν· Οἰκτίρμων ἐλέησον· ἐλεήμων οἴκτειρον. Σὺ

δὲ τὰς ὀφρῦας ἀνασπᾶς, καὶ μόγις λιτανευόμενος ἐπικάμπτη. Δὸς αὐτοῖς τὰ αὐτῶν, πρὶν ἐπιστῆς τῷ λογοθεσίῳ. Δὸς αὐτοῖς τὰ αὐτῶν· πατέρα ἔχουσι βασιλέα. Δὸς αὐτοῖς τὰ αὐτῶν, καὶ λάβε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἀμεριμνίαν. Ποίαν ἀμεριμνίαν, φησὶν; Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Ὁ γὰρ ἐλεῶν πτωχόν, δανεῖζει Θεῷ, φησὶν ὁ προφήτης. Ἴδετε τὸν πλοῦτον, τὸν δραπέτην· οὐ δραπέτην δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδροφόνον. Οὐ γὰρ καταλιμπάνει μόνον τοὺς ἔχοντας αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ σφάζει αὐτούς. Πίστιν γὰρ οὐκ ἔχει. Θηρίον ἐστὶν ὁ πλοῦτος ἰοβόλον· ἐὰν κατέχεται, φεύγει· ἐὰν σκορπίζεται, παραμένει. Ἐσκορπίσεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Σκόρπισον οὖν αὐτὸν, ἵνα μένη. Θησαυρίσατε αὐτὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. Ποῦ οἱ πλουτήσαντες πρὸ ἡμῶν; ἐλησμονήθησαν. Ἡδέως ἂν ἐροίμην τοὺς ἀποθανόντας, καὶ ἠρώτων αὐτούς· Ποῦ ὁ πλοῦτος, καὶ οἱ στρατιῶται, καὶ τὰ ξίφη τὰ ἀστράπτοντα ἐκ τῆς ἀκόνης; Ποῦ τὰ ἀργυρώματα, καὶ αἱ κλίνας αἱ ἀργυραῖ; ποῦ οἱ οἰκέται; ποῦ οἱ εὐνοῦχοι; ποῦ οἱ φίλοι; ποῦ αἱ οἰκίαι; Τί κατέχεις πλοῦτον τὸν ἐν καιρῷ ἀνάγκης οὐδὲν σε ὠφελοῦντα; Ἐγὼ οὐ κεκόλλημαι τοῖς πλουσίοις, ἀλλὰ τοῖς κακῶς τῷ πλούτῳ κεχηρμένοις. Οὐ τὸν πλούτου 95.1516 σιον διαβάλλω ἢ λοιδορῶ, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ τὸν ἄρπαγα. Ἄλλο πλούσιος, ἄλλο ἄρπαξ, καὶ ἄλλο πλεονέκτης. Δίελε τὰ πράγματα· μὴ μίσηγε τὰ ἄμικτα. Πλούσιος εἶ; οὐ κωλύω, οὐ ζηλεύω. Ἀρπάζεις τὰ ἀλλότρια; κατηγορῶ. Ἔχεις τὰ σά; ἀπόλαυε αὐτῶν. Λαμβάνεις τὰ ἀλλότρια; οὐ σιωπῶ, ἀλλὰ κράζω. Θέλεις με λιθάσαι; ἔτοιμός εἰμι. Ἀποτεμεῖν τὴν κεφαλὴν θέλεις; οὐ παραιτοῦμαι. Τὸ αἷμα ἔτοιμός εἰμι ἐκχεῖν, μόνον τὴν ἁμαρτίαν σου κερδήσω, καὶ κωλύσω αὐτὴν ἀπὸ σοῦ. Ἐμοὶ μέλει, ἐπειδὴ σε βλάπτει· ἐνός μοι μόνον μέλει, τῆς προκοπῆς τῶν ἀκουόντων. Καὶ οἱ πένητες ἐμὰ τέκνα, καὶ οἱ πλούσιοι ἐμὰ τέκνα εἰσίν. Ἡ αὐτὴ γὰρ γαστήρ ἀμφοτέρους ὠδίνησεν· αἱ αὐταὶ ὠδίνες, καὶ οἱ αὐτοὶ πόνοι ἀμφοτέρους ἔτεκον. Ἐὰν κεκόλλησαι τῷ πένητι, κατηγορῶ σου, οὐ τοῦ πένητος τοσοῦτον ὅσον τοῦ πλουσίου. Ὁ πένης γὰρ οὐδὲν μέγα ἀδικεῖται. Τί ἔχεις γὰρ αὐτοῦ ἀρπάσαι, εἰ μήτιγε ἐὰν εἶχε χρήματα; Σὺ δὲ εἰς τὴν ψυχὴν σου ἐπιβουλεύεις τὴν βλάβην, ἀρπάζων πένητα. Μέχρι πότε χρήματα; μέχρι πότε ἀργυρώματα; μέχρι πότε κολακεῖαι οἰκετῶν; μέχρι πότε οἶνος ἐκχεόμενος; μέχρι πότε κρατῆρες ἐστεμμένοι; μέχρι πότε συμπόσια Σατανικὰ, καὶ διαβολικῆς γέμοντα ἐνεργείας; Οὐκ οἶσθα, ὅτι ὁ παρῶν βίος ὁδός ἐστιν; οὐκ οἶσθα ὅτι ἀποδημοῦμεν; μὴ γὰρ πολίτης εἶ; ὁδίτης εἶ. Οὐκ ἐσμέν πολῖται, ἀλλ' ὁδίται καὶ ὁδοιπόροι. Μὴ εἴπης, Ἔχω τήνδε τὴν πόλιν· οὐκ ἔχεις οὐδὲν ἐνταῦθα. Ἡ πόλις ἡμῶν ἄνω ἐστί. Τὰ παρόντα οὐδὲν ἐστίν· ὁδός εἰσι τὰ παρόντα. Ὀδεύομεν καθ' ἡμέραν. Ἡ φύσις τρέχει. Ἔστι τις ἐν ὁδῷ οἰκοδομῶν οἰκίαν; Ἔστι τις ὁδῷ χρήματα ἀποτιθέμενος; Ὅταν ὁδεύης, καὶ εἰσέρχῃ εἰς πανδοχεῖον, μὴ τὸ πανδοχεῖον καλλωπίζεις ἢ κτιζεις; οὐ, φησὶν· ἀλλὰ τρώγεις, πίνεις, καὶ ἐπέιγῃ τοῦ ἐξελθεῖν; Πανδοχεῖον οὖν ἐστὶν ὁ παρῶν βίος. Οὕτως εἰσήλθομεν, καὶ καταλύομεν εἰς τὸν παρόντα βίον· σπεύσωμεν ἐξελθεῖν μετὰ καλῆς ἐλπίδος. Μηδὲν ἀφῶμεν, οὐδὲ μὴ ἀπολέσωμεν. Ὅτε εἰσέλθῃς εἰς τὸ πανδοχεῖον, λέγεις· Ποίησον ἡμῖν ἔτοιμα τὰ ψυκτὰ, ὅτι τὴν νύκτα ὁδεύομεν. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ παιδαρίῳ· Ἀσφάλισαι τὰ ἱμάτια, ἵνα μηδὲν λησμονήσης, μή τι ἀπόληται, ἀλλὰ πάντα εἰς τὴν οἰκίαν ἐπαγάγωμεν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς βλέπωμεν πανδοχεῖον τὸν παρόντα βίον. Μηδὲν ὧδε καταλίπωμεν ἐν τῷ πανδοχεῖῳ· πάντα εἰς τὴν μητρόπολιν ἀπενέγκωμεν. Ὅδίτης εἶ καὶ ὁδοιπόρος, μᾶλλον δὲ καὶ ὁδίτου εὐτελέστερος. Πῶς ἐγὼ λέγω; Ὁ ὁδίτης οἶδεν πότε εἰσέρχεται ἐν τῷ πανδοχεῖῳ, καὶ οἶδεν πότε ἐξέρχεται. Ἐγὼ δὲ εἰσέρχομαι εἰς τὸ πανδοχεῖον τοῦ βίου τούτου, καὶ οὐκ οἶδα πότε ἐξέρχομαι. Ἐνίστε δὲ καὶ ἐτοιμάζομαι πολλοῦ χρόνου διὰ τροφᾶς, καὶ ὁ δεσπότης μου παραχρῆμα καλεῖ με· Ἄφρον, ἃ ἠτοίμασας, τί νι ἔσται; τὴν νύκτα ταύτην λαμβάνουσι τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ σοῦ. Ἄδηλος ἡ ἔξοδος

ἡμῶν ἄστατος ἢ κτίσις· ἐπίβουλος ἢ ἀπόλαυσις· μυρίοι κρημνοὶ, καὶ πανταχόθεν κύματα. Τί μένη, καὶ θορυβεῖς σε περὶ τὰς σκιάς; 95.1517 Τί ἄφεις τὴν ἀλήθειαν, καὶ τρέχεις ἐπὶ τὴν σκιάν; μίσησον χρήματα, καὶ ἀγάπα σου τὴν ζωὴν. Ῥίψον τὰ ὄντα τοῦ βίου κακὰ, ἵνα τὰ ἐκεῖ ἀγαθὰ κληρονομήσης. Οἷόν τι λέγω· Μὴ ἀρπάσης πένητα, μὴ ἐπιθυμήσης τὰ τοῦ πλησίον· τὴν χήραν μὴ γυμνώσης· τὸν ὄρφανὸν μὴ ἀρπάσης· τὴν οἰκίαν μὴ λάβῃς τοῦ πένητος. Εἴ τινος ἐπιλαμβάνεται τὸ συνειδὸς, αὐτὸς ἐστὶν ὁ αἴτιος. Τί ἀρπάξεις πένητα; τί ἀρπάξεις, ὅπου φθόνος καὶ κατάραι, Ἄρπασον ὅπου στέφανος ἀφθαρσίας. Μὴ ἄρπαζε τὰ τῆς γῆς, μηδὲ τὴν γῆν, ἀλλὰ ἄρπασον τὸν οὐρανόν. Βιασθὴ γὰρ ἐστὶ, φησὶν, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. Ἀρπάξεις τὸν πένητα, τὸν ἐντυγχάνοντα κατὰ σοῦ τῷ Θεῷ νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ βοῶντα; Ἄρπασον τὸν Χριστὸν, τὸν ἐπαινοῦντά σε. Τὴν κάτω βασιλείαν ἐὰν ζητήσης ἀρπάσαι, κὰν νοηθῆς, κολάζει· τὴν δὲ ἄνω ἐὰν μὴ ἀρπάσης, τότε χεῖρον κολάζει. Ἦψας λύχνον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ; ἀλλ' εἰσηλθεν ὁ πένης ὁ ὑπὸ σοῦ ἀδικηθεὶς, καὶ διὰ τῶν δακρύων κατεντυγχάνων τῷ Θεῷ, ἔσβεσε τὸν λύχνον σου. Ἔδωκας τῷ πένητι ἄρτον; ἀλλ' ἡ ἀγέλη τῶν βοῶν καὶ τῶν προβάτων σου ὀλόκληρον θέρος τοῦ πένητος κατενεμήσατο. Μὴ ἀδικήσης πολλὰ, καὶ καλλοποιήσης ὀλίγα. Μὴ ἀδικήσης τὸν πλησίον σου· μὴ κονδυλίσης τὸν ὄρφανόν· μὴ καταδυναστεύσης τὴν χήραν· μὴ φθονήσης τὸν γείτονα. Ὁ πρὸς τοὺς ἐν ὑπεροχῇ βλέπων, τῆς οὔσης αὐτῷ εὐπορίας οὐ δυνήσεται λαβεῖν αἴσθησιν· οἷον ὁ κεκτημένος ἑκατὸν χρυσίνους, ἐὰν νοήσῃ τὸν διακοσίους ἔχοντα, οὐδὲν ἠγήσεται ἔχειν, τῆς ἐπιθυμίας τῶν πλειόνων αὐτὸν κεντούσης. Κὰν αὐτὰ λάβῃ, τὴν ἐπιθυμίαν οὐδὲ οὕτως ἀποθήσεται, ἐτέρων πλειόνων ἐφιέμενος. Καὶ ἡ τῶν οὐδέπω κτησθέντων ἐπιθυμία διηνεκῶς αὐτὸν ἐνοχλοῦσα, τῶν ἤδη συνηγμένων τὴν ἡδονὴν οὐκ ἀφήσι φαίνεσθαι. Ἐπισφαλῆς ὁ βίος τοῖς πλουτοῦσι, καὶ δυσμεταχειρίστος ἢ μεταβολή. Ἔτι δὲ λέγεις· πολλοὺς οἰκέτας περιάγει, καὶ πολλὰ κέκτηται πλῆθρα γῆς ὁ πλουτῶν. Πρῶτον μὲν χαλεπὰς ἔξει τὰς εὐθύνας, πάντων τῷ Θεῷ τὸν λόγον ὑπέχων. Οὐ γὰρ ὅπως ἀπολαύσειε, μόνον ἔλαβεν, ἀλλ' ὅπως καὶ ἐτέροις γένοιτο χρήσιμος. Δεύτερον δὲ, ὅτι πλέον οὐδὲν ἀπὸ τῆς περιουσίας αὐτῷ γίνεται ταύτης, ἢ φροντίδες, καὶ μέριμναι, καὶ ὄργαι καθημεριναί, καὶ ἀγανακτήσεις, καὶ τὸ διὰ παντὸς εἶναι ἐν ταραχαῖς καὶ θορύβοις. Οὗτος μὲν γὰρ μυρίας πληροῖ γαστέρας· ὁ δὲ πένης μίαν πληροῖ μόνον· ἀλλὰ καὶ οὗτος κάκεϊνος μίαν, καὶ ἐν ἀμφοτέροις θεραπεύουσι σῶμα· ἀλλ' ὁ μὲν χωρὶς ἀγωνίας καὶ δέους, ὁ δὲ μετὰ τοῦ τρέμειν καὶ δεδοικέναι τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ μυρίων δεῖσθαι τῶν συνεφαπομένων αὐτῷ τῆς τῶν πραγμάτων οἰκονομίας. Μὴ τοίνυν εἶδε, ὡς πολλὴν ἔχει 95.1520 περιουσίαν, ἀλλ' εἰ πλέον τι τῆς πολλῆς ταύτης ἀπολαύει. Ὁ καταμαλακισθεὶς, καὶ τοῖς παροῦσιν ἑαυτὸν προσηλώσας, ἀποσπώμενος καὶ χωριζόμενος, μειζόνως δάκνεται, καὶ μᾶλλον ὀδύρεται καὶ θρηνεῖ. Ὁ δὲ πένης οὐχ οὕτως, ἀλλὰ πολλὰ φιλοσοφήσας κατὰ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον, οὐ μετὰ τοσαύτης δέξεται τῆς ἀθυμίας τὸν θάνατον, ὥστε καὶ παρῶν, καὶ προσδοκώμενος, ἐκείνῳ μᾶλλον ἐστὶ φοβερὸς ἢ τούτῳ. Πάντως ὁ ἀδικούμενος, καταφλέγεται μὲν ὑπὸ λύπης, ἀμύνασθαι δὲ οὐκ ἔχων, ἢ διὰ τῶν ἴσων ἐλθεῖν, ἔσθ' ὅτε διὰ τοῦτο τῆς ἄνωθεν δίκης τὸ κέντρον καλεῖ πρὸς ἐπικουρίαν. Πέφυκεν ἕκαστος τῶν κακουργῶν ἀνδρῶν, τὸ δίκαιον εἶναι νομίζειν κακόν. Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα. Τί οὐ προχείρως δέχονται τινες τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἀπορρίψαι, τὴν πρὸς αὐτὰ συμπάθειαν, τὴν ὑπεράγαν ἐπιθυμίαν, τὴν περὶ αὐτὴν ἀγρυπνίαν, τὴν νόσον, τὰς μερίμνας, τὰς ἀκάνθας τοῦ βίου, αἱ τὸ σπέρμα τῆς ζωῆς συμπνίγουσιν; Μέγα τοῖς πρὸς ἀρετὴν ἐπειγομένοις ἐμπόδιον ἢ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων συμπάθεια, καὶ ψυχῇ καὶ σώματι πολλάκις ὄλεθρον προξενούσα. Τί γὰρ Ναβουθαὶ τὸν Ἰσραηλίτην ἀπώλεσεν; οὐκ ἄμπελος ἐπίφθονος αἴτιος αὐτῷ θανάτου γεγένηται, πρὸς φόνον αὐτοῦ κινήσας τὸν γείτονα Ἀχαάβ; Τί δὲ τὰς δύο ἡμισυ φυλάς ἔξω τῆς ἐπαγγελλομένης γῆς μεῖναι

παρεσκεύασεν; οὐ πλῆθος κτηνῶν; Τί δὲ καὶ τὸν Λῶτ ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ ἐχώρισεν; οὐχ ὁ τῶν βοσκημάτων πολὺς ἀριθμὸς, συνεχεῖς τοῖς ποιμέσι κινήσας τὰς ἔριδας, ἕως αὐτοὺς τέλεον ἀπέβρηξεν ἀπ' ἀλλήλων; Πᾶσαν ἀθέμιτον ὁδὸν ποιεῖ τὸ κέρδος. Ἴσως οὐκ ἐπέστησας τῷ προσφυῶς χρησιμοδοτοῦντι, καὶ λέγοντι· Μὴ σπεῦδε πλουτεῖν, μὴ ταχὺ πένης γένη. Τοῖς τὴν ἄκραν φιλοχρηματίαν καὶ φειδωλίαν ἐξησηκόσιν ἀνθρώποις, πολλὰς πρὸς ζημίαν ἀφορμὰς ἢ Πρόνοια περιποιεῖν εἴθωθεν. Πλούτου τὸ κάλλος οὐκ ἐν βαλαντίοις, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν χρηζόντων ἐπικουρίᾳ. Οὐδὲν πάμπαν σπουδάζεται παρὰ σοῦ, οὐ βίος λαμπρὸς, οὐ λόγος ὀρθὸς, οὐ προστασία τῶν θλιβομένων, οὐ τὰ ἐξῆς, πλὴν τοῦ φιλεῖν, καὶ δι' εὐχῆς ποιεῖσθαι, καὶ συλλέγειν τὰ ὀλοκωνίτιδα

ΤΙΤΛ. Γ'. -Περὶ ἔργων καὶ πράξεων· καὶ ὅτι ὅποιά τις δρᾷ, τοσαῦτα καὶ ὑφίσταται· καὶ ὡς κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν καὶ ὁ μισθὸς ἐξομοιοῦται παρὰ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Ἐάν τις δῶ μῶμον τῷ πλησίον, ὡς ἐποίησεν αὐτῷ, ὡσαύτως ἀντιποιηθήσεται αὐτῷ· σύντριμμα ἀντὶ συντρίμματος· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ· ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Καθότι ἂν δῶ μῶμον ἀνθρώπῳ, οὕτω δοθήσεται αὐτῷ. Κατέδραμον ὀπίσω Ἀδωνιβεζέκ, καὶ κατέλαβον αὐτὸν, καὶ ἀπέκοψαν τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν Ἀδωνιβεζέκ· Ἐβδομήκοντα βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν καὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἀποκεκομμένοι, ἦσαν συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου. Καθὼς οὖν ἐποίησα, οὕτως ἀνταπέδωκέν μοι ὁ Θεός. Οἱ σπεύροντες τὰ ἄτοπα, ὀδύνας θεριοῦσιν ἑαυτοῖς. Ἀποδοθεῖα αὐτῷ ἃ ἔπραξεν. Κενὰ κενοῖς ἀποβήσεται. Ἀνταπόδομα χειλέων αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ. Ἔδονται τῆς ἑαυτῶν ὁδοῦ τοὺς καρπούς, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται. Ἐξετασμός γὰρ ἀσεβεῖς ὀλεῖ. Τεκταινόμενος ἀγαθὰ, ζητεῖ χάριν· ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐτόν. Ὁ σπεύρων φαῦλα, θερίσει κακὰ· ματαιότητα δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. Δότε αὐτῇ ἀπὸ τῶν καρπῶν χειρῶν αὐτῆς. Ὁν τρόπον ἐποίησας, οὕτως ἔσται σοι. Τὸ ἀνταπόδομά σου ἀνταποδοθήσεται εἰς κεφαλὴν σου. Τὰ γεννήματα τῶν ἔργων αὐτῶν φάγονται. Οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ· πονηρὰ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ. Ἐγὼ Κύριος ἐτάζων καρδίας, καὶ δοκιμάζων νεφροῦς, τοῦ δοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοὺς καρπούς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ. Καθὼς ἐποίησε, ποιήσατε αὐτῇ. Κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ τοῖς κρίμασιν αὐτῶν ἐκδικήσω αὐτούς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ Κύριος. Δι' ὧν τις ἀμαρτάνει, διὰ τούτων κολάζεται. Οἱ φυλάξαντες ὀσιότητα, ὀσιωθήσονται. Μὴ ποιεὶ κακὰ, καὶ οὐ μὴ σε καταλάβῃ κακὰ. Ἀπόστηθι ἀπὸ ἀδίκου, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ ἀμαρτίας. Ἀγαθὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἐκτίσθη ἀπ' ἀρχῆς· οὕτω τοῖς ἀμαρτωλοῖς κακὰ. Ἄνδρα κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ κρινεῖ, καὶ ἕκαστος κατὰ ἔργα αὐτοῦ εὐρήσει. 95.1524 Ὁ ὀρύσσων βόθρον, ἐμπεσεῖται, καὶ ὁ ἰστῶν παγίδα, ἐν αὐτῇ ἀλώσεται. Ὁ ποιῶν πονηρὰ, εἰς αὐτὰ ἐγκυλισθήσεται, καὶ οὐ μὴ ἐπιγνῶ πόθεν ἦκει αὐτῷ. Μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. Ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. Δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν. Μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον, καὶ σεσαλευμένον, καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Ὡ γὰρ μέτρῳ μετρήτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Μὴ πλανᾶσθε· Θεὸς οὐ μκκτηρίζεται. Ὁ γὰρ ἂν σπεύρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. Ὅτι ὁ σπεύρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπεύρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. Ἐκαστος ὁ ἂν ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. Ἀγαθὸν ἐλπίς τοῦ ἐλέους. Τὸ γὰρ κράτος τοῦ Θεοῦ, καὶ παρ' αὐτοῦ τὸ ἔλεος· ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὡ μέτρῳ, φησὶ, μετρήτε, μετρηθήσεται ὑμῖν. Ἐθλιψας τὸν ἀδελφόν; ἐκδέχου τὸ ἴσον. Ἦρπασας τὰ τῶν ὑποδεεστέρων; κατεκονδύλισας πένητας; κατήσχυνας ἐν λοιδορίαις;

ἔσυκοφάντησας; κατεψεύσω; ἄλλοτρίοις ἐπεβούλευσας γάμοις; ἐπιώρκησας; ὄρια πατέρων μετέθηκας; κτήμασιν ὀρφανῶν ἐπῆλθες; χήρας ἐξέθλιψας; τὴν παροῦσαν ἡδονὴν τῶν ἐν Εὐαγγελίοις ἀγαθῶν προετίμησας; ἐκδέχου τούτων τὴν ἀντιμέτρησιν. Οἷα γὰρ σπείρει ἕκαστος, τοιαῦτα καὶ θερίσει. Καὶ εἰ μὲν τι τῶν ἀγαθῶν πέπρακται σοι, κάκεινων ἐκδέχου πολυπλασίως τὰς ἀντιδόσεις. Ἡ τοῦ Θεοῦ δικαιοκρισία ταῖς ἡμετέραις διαθέσεσιν ἐξομοιοῦται, καὶ οἷα περ ἂν τὰ παρ' ἡμῶν ἦ, τοιαῦτα ἡμῖν ἐκ τῶν ὁμοίων ἀντιπαρέχεται. Χρὴ γὰρ πάντως θερίσαι τινὰ ἄπερ ἔσπειρεν, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλως. Σπορὰ δ' ἐστὶν ἡ ἀνθρωπίνη προαίρεσις· θέρος δὲ, ἡ ἐπὶ προαιρέσει ἀνταπόδοσις. Ἄξιόν σοι τῆς σπορᾶς τὸ θέρος. Πικρίαν ἔσπειρας, δρέπου τὰ δράγματα.

ΤΙΤΛ. ΙΑ΄. –Περὶ εὐπραγίας, καὶ δυσπραγίας· καὶ ὅτι οὐ χρὴ ἐπαίρεσθαι ἐν ταῖς εὐπραγίαις, καὶ συστέλλεσθαι ἐν τῇ δυσπραγίᾳ.

Πλοῦτον καὶ πενίαν μὴ μοι δῶς· σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐταρκῆ, ἵνα μὴ πλησθεῖς, ψευδῆς γένωμαι, καὶ εἴπω, Τίς με ὄρα; ἢ πενηθεὶς κλέψω, καὶ ὁμόσω τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν μὴ ἀμνημονήσης κακῶν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν, μὴ ἀμνημονήσης ἀγαθῶν. Μνήσθητι καιρὸν λιμοῦ ἐν καιρῷ πλησμονῆς· πτωχεῖαν καὶ ἔνδειαν ἐν ἡμέρᾳ πλούτου. Ἀποπρωΐθεν ἕως ἑσπέρας μεταβαλεῖ καιρός· καὶ πάντα ἐστὶ ταχινὰ 95.1525 ἔναντι Κυρίου. Ἄνθρωπος γὰρ σοφὸς ἐν παντὶ εὐλαβηθήσεται. Ἐν ἀγαθοῖς ἀνδρὸς οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐν λύπῃ, καὶ ἐν κακοῖς αὐτοῦ καὶ ὁ φίλος διαχωρισθήσεται. Πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι, δέξαι, καὶ ἐν ἀλαλάγματι ταπεινώσεώς σου μακροθύμησον, ὅτι δοκιμάζεται ἐν πυρὶ χρυσὸς, καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως. Κυβερνήτου χρεῖα, ἵνα καὶ ἐν γαλήνῃ τοῦ βίου πάντων αὐτῷ κατὰ ῥοὺν προϊόντων, τὰς μεταβολὰς ἐκδέχηται, καὶ μὴ ὡς ἀθανάτοις ἐπαναπαύηται τοῖς παροῦσι, καὶ ἐν ταῖς σκυθρωποτέραις καταστάσεσι μὴ ἀπελπίζῃ ἑαυτὸν, μηδὲ τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθεῖς ὑποβρύχιος φέρηται. Οὔτε γὰρ ὑγεία σώματος, οὔτε νεότητος ἄνθος, οὔτε εὐθύνεια οἴκου, οὐχ ἡ λοιπὴ τοῦ βίου εὐημερία ἐπιπολὺ διαμένει. Ἄλλ' ἐν τῇ εὐδίᾳ ταύτῃ τοῦ βίου ἐκδέχου ποτὲ καὶ χειμῶνα πραγμάτων. Ἦξει γὰρ νόσος, καὶ ἦξει πενία, οὐκ ἀεὶ κατὰ πρύμναν ἰσταμένου τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ τὸν ὑπέρβλεπτον ἐν πᾶσι, ζηλωτὸν ἀδόκητοι πολλακίς ἀδοξία καταλαμβάνουσι, καὶ πᾶσαν εὐημερίαν βίου, οἷον σπιλάδες τινὲς περιστάσεις ἀβουλήτοις συνετάραξαν. Καὶ συνέχεια τῶν κακῶν ὡς περ κύματά ἐστιν, ἄλλα ἐπ' ἄλλοις ἐπειγόμενα, τραχύνοντά σου τὸν βίον, καὶ περιϊστῶντα φοβερόν σοι τῆς ζωῆς τὸν κλυδῶνα, ἀλλ' ὄψει ποτὲ καὶ τοῦτον παραδραμόντα πρὸς ἰλαρότητα, καὶ λευκὴν ὄντως εἰς γαλήνην τὸν βίον μεταβληθέντα. Οὗτος οὖν ἐστὶν ὁ νοήμων κυβερνήτης, ὁ στοχαζόμενος τῆς ὑποκειμένης φύσεως, μεταχειριζόμενος τὰ συμπίπτοντα, καὶ ὅμοιος ἑαυτῷ διαμένων, μήτε ἐπαίρομενος ἐν ταῖς εὐθυμίαις, μήτε καταπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς. Νόσον, καὶ πενίαν, καὶ ἀδοξίαν, καὶ θάνατον, καὶ ὅσα λυπηρὰ τοῖς ἀνθρώποις, οὕτω ἐν τῇ μοίρᾳ τῶν κακῶν καταλογίζεσθαι ἄξιον, διὰ τὸ μηδὲ τὰ ἀντικείμενα τούτοις ἐν τοῖς μεγίστοις ἡμᾶς τῶν ἀγαθῶν ἀριθμεῖν, ὡς τὰ μὲν ἐκ φύσεώς ἐστι, τὰ δὲ καὶ συμφερόντως πολλοῖς ἀπαντήσαντα φαίνεται. Ἄνω νεύωμεν, ἀδελφοί· ἐν παντὶ καιρῷ καὶ περιστάσει πάσῃ προβαλλώμεθα τὴν καλὴν ἐλπίδα, μήτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις ἀποβάλλωμεν τὸν φόβον, μήτε ἐν τοῖς λυπηροῖς τὸ εὐέλπι. Μνησθῶμεν καὶ ἐν εὐδίᾳ τῆς ζάλης, καὶ ἐν χειμῶνι τοῦ κυβερνήτου. Ἄλλὰ μὴ ταῖς θλίψεσιν ἐκκακήσωμεν, μηδὲ γενώμεθα δοῦλοι κακοί. Ἀγαθύνοντι μὲν ἐξομολογούμενοι τῷ Δεσπότῃ, παιδεύοντι δὲ μὴ προστιθέμενοι· καίτοι ποτὲ κρείστων ὑγείας νόσος, καὶ ὑπόμνησις ἀνέσεως, καὶ ἐπίσκεψις ἀμελείας, καὶ ἐπιστροφή συγχωρήσεως. Μήτε διὰ τὰς συμφορὰς πίπτωμεν, μήτε διὰ τὸν κόρον ὑβρίζωμεν. Μήτε ὑγείαν πᾶσαν θαυμάζωμεν, μήτε νόσον δια 95.1528 πτύωμεν, μηδὲ

πλούτῳ ῥέοντι προστιθώμεθα, μήτε πενίας κατεξανιστώμεθα, ὡς ἀποπτύστου πάντη, καὶ κατακρίτου, καὶ τῆς μισουμένης μερίδος· ἀλλ' εἶδωμεν καὶ ὑγείαν περιφρονεῖν ἀσύνητον, ἧς καρπὸς ἀμαρτία, καὶ νόσον τιμᾶν ὅσιαν, αἰδούμενοι τοὺς διὰ πάθους νικήσαντας. Μήτε ἀθυμῶν ἀπελπίσης εὐημερίαν, μήτε εὖ καὶ καλῶς πράττων, ἀθυμίαν. Εἷς ἑνιαυτὸς τέσσαρας ὥρας φέρει, καὶ μία ῥοπή καιροῦ πολλὰς πραγμάτων μεταβολάς. Ἔως ἐξουρίας πλεῖς, φοβήθητι τὸ ναυάγιον, καὶ ἦττον ναυαγήσεις, τῇ δειλίᾳ βοηθῶ χρώμενος. Μὴ μέγα εἴπης εὐπλοῶν πρὸ πείσματος. Πολλοῖς πρὸς ὄρμον εὐπλοοῦν ἔδω σκάφος Πολλοὶ προσωρμίσθησαν ἐκ τρικυμίας. Μήτε τὸ ἀλγεινὸν ἀπαραμύθητον, Μήτε τὸ εὖ πράττειν ἀπαιδαγωγῆτον. Ὅτ' εὐπλοεῖς μάλιστα μέμνησο ζάλης. Μὴ σφόδρα ἐπαίνει τοῦ βίου τὸ εὐδρομον, Ὁ μεῖζον εἰδῶς τῶν ὀρωμένων φρονεῖν, Μήπως ἐμοὶ μὲν ὕψος ἦ τὸ δύσβατον, Σοὶ δὲ ἐπίκρημνον τοῦ βίου τὸ εὐπετές. Ἐμοῦ τὸ λυπηρὸν κρεῖσσον ἢ τὸ σὸν καλόν. Βοῶν ποτε ἴδες, τὸν μὲν ἐν φάτνῃ μέγαν, Ἐπηρμένον, στίλβοντα τῇ εὐπραγίᾳ. Τραχηλιῶντα, τὸν κάτω νενευκότα. Ῥικνὸν δὴ συμβόλοις γεωργίας· Ἐπειτα τὸν μὲν εἰς σφαγὴν τηρούμενον, Τὸν δὲ τρέφοντα αὐτὸν τε καὶ δεσπότην. Τούτων τίς ἐστὶν εὐτυχέστερος, Εἰπέ. Οὐχ ὁ στενός τε καὶ ζυγῶ τετριμμένος; Εὐδηλον· ἀλλὰ σοί γε τὸ πλάτος φίλον, Κἂν ἦ κακόν τε καὶ κακῶς συγκείμενον. Ἡ καὶ τὸν ὄγκον ὑδερῶντος αἰνέσεις, Ἡ καὶ φρενοπλήξ ἰσχύειν σοὶ φαίνεται. Τὸ δὲ ἡδὺ πάντων φάρμακον σωτήριον, Οὗ καὶ τὸ πικρὸν ἐξέωσε πολλάκις. Τὸ δὲ ἡδὺ πρὸς τὸ χεῖρον ὡς τὰ πολλὰ ἄγει, Δέον μὴ δέχεσθαι πᾶσαν οἶακος στροφήν, Ἔως ἂν ὄρμοις εὐδίῳι προσορμίση. Τάφος, καὶ φθορά, καὶ κόνις, τὸ τῆς βιωτικῆς εὐημερίας συμπέρασμα. Χρὴ μήτε ἀγαθὰ τινα προστεθεικέναι τούτοις ἀνθρώποις οὖσιν, μήτε αὖ κακὰ ἀπεχθάνεσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐπάνω εἶναι ἀμφοῖν, τὰ μὲν πατοῦντα, τὰ δὲ τοῖς δεομένοις παραπέμποντα. Πλέκει ταῦτα δι' ἀλλήλων ὁ Θεὸς, ἐμοὶ δοκοῦν, ἵνα μήτε τὸ λυποῦν ἀθεράπευτον ἦ, μήτε τὸ εὐφραῖνον ἀπαιδαγωγῆτον· καὶ ἵνα τὸ τούτοις ἄστατον καὶ ἀνώμαλον θεωρήσαντες, πρὸς αὐτὸν μόνον βλέπωμεν. Αἰσχρὸν εὐλογεῖν μὲν ἡμᾶς ἐπὶ τοῖς χρηστοτέροις, σιωπᾶν δὲ ἐπὶ τοῖς σκυθρωποτέροις καὶ ἐπιπόνοις 95.1529 πράγμασιν· ἀλλὰ τότε καὶ πλέον εὐχαριστεῖν δεῖ, εἰδότας, ὅτι ὄν ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν, ὄν παραδέχεται. Τάφος διαδέξεται τὸ τῆς δόξης τέλος. Ὡσπερ ἀπειροκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐσπλαγχνίαις, οὕτως ἀνάνδρων τὸ καταπτήσσειν ἐν τοῖς πταισίμασιν. Ὁξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἢ μεταβολή. Καθάπερ ἴδιόν ἐστι τοῦ φωτὸς τὸ φωτίζειν, οὕτως ἴδιον Θεοῦ τὸ ἐλεεῖν καὶ οἰκτεῖρειν τὰ οἰκεῖα ποιήματα. Ἐλεήμων γὰρ καὶ οἰκτίμων ὁ Κύριος, κατὰ τὴν φωνὴν Δαβίδ. Μήτε οὖν ἀπογνῶς, μήτε καταφρονήσης. Πάντων σου τῶν πραγμάτων κατευοδουμένων, ἐκδέχου μεταβολήν. Καὶ πάλιν ὑπὸ ἀπροσδοκῆτων συμφορῶν κυκλούμενος, φαντάζου τὰ χρηστὰ, καὶ τὰ κρεῖττονα. Οὐ χρὴ δυσφορεῖν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιθυμεῖν ἐπὶ ταῖς πολλαῖς θλίψεσι. Διὰ τοῦτο γὰρ, φησὶν, ἔθλιψά σε καὶ ἐλιμαγχόνησά σε, ἵνα ψωμισθῆς τὸ μάννα τῆς γνώσεως, καὶ ἐπ' ἐσχάτων εὖ σε ποιήσω. Ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ὁμοιούμενος πελάγει, κυματώσεις καὶ στροφὰς παντοίας προσδέχεται, κατὰ τε εὐπραγίας καὶ κακοπραγίας. Ἰδρυται γὰρ οὐδὲν τῶν γηγενῶν, ἀλλὰ ὧδε κάκεισε διαφέρεται, οἷα σκάφος θαλαττεῦον ὑπ' ἐναντίων πραγμάτων.

ΤΙΤΛ. ΙΒ'. -Περὶ εὐθηνίας καὶ εὐπορίας· καὶ ὅτι ἐν ταῖς εὐπορίαις φιλεῖ τὰ ἀμαρτήματα γίνεσθαι.

Ἔφαγεν Ἰακώβ, καὶ ἐνεπλήσθη, καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ἡγαπημένος. Φαγὼν καὶ ἐμπλησθεὶς, πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ ἐπιλάθῃ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου. Μὴ φαγὼν, καὶ ἐμπλησθεὶς, καὶ οἰκίας καλὰς οἰκοδομήσας, καὶ κατοικήσας ἐν αὐταῖς, καὶ τῶν προβάτων σου, καὶ τῶν βοῶν σου πληθυνθέντων, ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ πληθυνθέντων σοὶ, μὴ ὑψωθῆς ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Φαγὼν καὶ πίων πρόσεχε σεαυτῷ,

μη πλανηθῆ ἢ καρδίᾳ σου, μη ἀπατηθῆς ἐν χορτασίᾳ κοιλίας. Ἐμεγαλύνθησαν καὶ ἐπλούτησαν· ἐλιπάνθησαν, ἐστεατώθησαν, καὶ παρέβησαν λόγους μου εἰς πονηρόν. Τοῦτο ἀνόμημα Σοδόμων, ὅτι ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ πλησμονῇ ἄρτων, καὶ ἐν εὐθηνίᾳ οἴνου ἐσπατάλων αὕτη καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, καὶ χειρὸς πτωχοῦ, καὶ πένητος οὐκ ἀντελαμβάνοντο, καὶ ἐποίησαν ἀνόμημα ἐνώπιόν μου. Πρόσεχε μη ἀποπλανηθῆς, καὶ ταπεινωθῆς ἐν εὐφροσύνῃ σου. Αἱ εὐθηνίαι τοῦ βίου ἀντὶ πειρατηρίων γίνονται τοῖς πολλοῖς. 95.1532 Φιλοῦσι τὰ ἀμαρτήματα ἐκ πλήθους ὄχλων, καὶ εὐθηνίας τῶν ἀναγκαίων τίκτεσθαι.

ΤΙΤΛ. ΙΓ΄. –Περὶ ἐπιβουλῆς, καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων τοῖς πλησίον.

Λάκκον ὥρυξεν, καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον. Ἐν παγίδι ταύτῃ ἢ ἔκρυψαν, συνελήφθη ὁ ποῦς αὐτῶν. Ὦρυξαν πρὸ προσώπου μου βόθρον, καὶ ἐνέπεσαν εἰς αὐτόν. Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρω αὐτῶν οἱ ἀμαρτωλοί. Ὁ ὀρύσσω βόθρον τῷ πλησίω, ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλιεῖ. Ὅς παρασκευάζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου δίκτυον, περιβάλλει τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν. Ὁ ὀρύσσω βόθρον, εἰς αὐτόν ἐμπεσεῖται, καὶ καθαιροῦντα φραγμὸν, δήξεται αὐτόν ὄφις· ἐξαιρῶν λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς. Ὁ ὀρύσσω βόθρον εἰς αὐτόν ἐμπεσεῖται, καὶ ὁ ἰσῶν παγίδα, ἐν αὐτῇ ἀλώσεται. Ὁ ποιῶν πονηρὰ, εἰς αὐτὰ κυλισθήσεται, καὶ οὐ μὴ ἐπιγνῶ πόθεν ἦκει. Διὰ τί μαθητῆς; διὰ τί καὶ ἐπίβουλος, τῷ ἰδίῳ διδασκάλῳ ἐπιβουλεύων, καὶ τὸν Ἰούδα ἐκεῖνον μιμούμενος, τοῦ ἰδίου διδασκάλου προδότην γενόμενος;

ΤΙΤΛ. ΙΔ΄. –Περὶ ἐχθρῶν καὶ πτώσεως αὐτῶν· καὶ ὅτι οὐ δεῖ χαίρειν ἐπὶ τῇ κακοπραγίᾳ τῶν ἐχθρῶν.

Ἐὰν πέση ὁ ἐχθρός σου, μη ἐπιχαρῆς αὐτῷ, ἐν δὲ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μη ἐπαίρου. Ὅτι ὄψεται Κύριος, καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Μη ἐπίχαιρε ἐπὶ κακοποιοῖς. Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν, καὶ ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν. Τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ Κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθὰ. Μη ἐπίχαιρέ μοι, ἢ ἐχθρά μου, ὅτι πέπτωκα· καὶ γὰρ ἀναστήσομαι. Μη ἐπίχαιρε ἐπὶ τοῖς υἱοῖς Ἰούδα ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν, καὶ μη μεγαλορῥημονήσης ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως. Τάδε λέγει Κύριος· Ἄνθ' ὧν ἐπεκρότησας τῇ χειρὶ σου, καὶ ἐπεσόφησας τῷ ποδί σου, καὶ ἐπέχαρας ἐκ ψυχῆς σου ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτενῶ τὴν χειρὰ μου ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σε εἰς διαρπαγὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐξολοθρεύσω σε ἐκ τῶν λαῶν, καὶ ἀπολέσω σε ἀπωλείᾳ. Τάδε λέγει Κύριος· Ἄνθ' ὧν ἐπεχάρητε ἐπὶ τὰ ἅγια μου, ὅτι ἐβεβηλώθη, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα ὅτι ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ· διὰ τοῦτο ἐγὼ δίδωμι ὑμᾶς τοῖς υἱοῖς Κέδεμ εἰς κληρονομίαν, καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν σοὶ σὺν τῇ ἀπαρτίᾳ αὐτῶν, καὶ δώσουσιν ἐν σοὶ τὰ σκηνώματα αὐτῶν. Αὐτοὶ φάγονται τοὺς καρπούς σου, καὶ αὐτοὶ πίνονται τὴν πιό 95.1533 τητὰ σου. Καὶ δώσω τὴν πόλιν τοῦ Ἀμὼν εἰς νομὰς καμήλων, καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀμὼν εἰς νομέας προβάτων. Νουθετεῖσθαι δεῖ τῇ τῶν πλησίων πληγῇ, καὶ διὰ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν τὰ οἰκεῖα εὖ τίθεσθαι. Φύλασσε σαυτὸν, πτώμα δ' ἄλλου μη γέλα. Μη γελάσης πτώμα τοῦ πέλας. Διάβαινε δὲ ἀσφαλῆς, ὄση σοι δύναμις, ἀλλὰ καὶ δίδου χεῖρα χαμαὶ κειμένῳ. Χρηστοὺς εἶναι χρή τοῖς προεμπεσοῦσι, καὶ τῷ ἐλέῳ κτᾶσθαι τὸν ἔλεον. Ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις συμφοραῖς τὰ οἰκεῖα εὖ τίθεσθαι χρή, καὶ δανεῖζειν Θεῷ τὸν ἔλεον ἐλέους χρήζοντας, καὶ μη καταφρονεῖν τῶν ἀνθρώπων, ἀνθρώπους ὄντας. Ὅταν ἴδῃς τὸν ἐχθρὸν ἐμπεσόντα εἰς τὰς χεῖρας τὰς σὰς, μη νόμιζε τιμωρίας, ἀλλὰ σωτηρίας ἐκεῖνον εἶναι τὸν καιρόν. Διὰ τοῦτο τότε μάλιστα φεῖδεσθαι δεῖ τῶν ἐχθρῶν, ὅταν αὐτῶν γενώμεθα κύριοι. Πολλοὶ βασιλεῖς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐλθόντες, τοὺς πάλαι

λελυπηκότας λαβόντες, ἄξιον αὐτῶν εἶναι ἐνόμισαν δίκην μὴ ἀπαιτῆσαι τῶν πεπλημμελημένων, καὶ τῆς ἐξουσίας ἢ περιουσία καταλλαγῆς ὑπόθεσις γέγονεν. Οὐδὲν ἀσφαλέστερον τοῦ φεῖδεσθαι τῶν ἐχθρῶν· οὐδὲν σφαλερώτερον τοῦ βούλεσθαι διεκδικεῖν ἑαυτὸν καὶ ἀμύνεσθαι. Πολλῶ μείζον καὶ κερδαλεώτερον τὸ φείσασθαι τοῦ διαφθεῖραι. Ὁ μὲν γὰρ διαφθεῖρας τὸν ἐχθρὸν, καὶ καταγνώσεται πολλάκις ἑαυτοῦ, καὶ πονηρὸν ἕξει συνειδὸς, καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ὥραν ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας ἐκείνης διωκόμενος. Ὁ δὲ φεισάμενος, μικρὸν καρτερήσας χρόνον, γάννυται μετὰ ταῦτα καὶ τρυφᾷ, χρηστὰς καὶ ἀμείνους κτησάμενος ἐλπίδας, καὶ τὰς ἀμοιβὰς τῆς ἀνεξικακίας παρὰ τοῦ Θεοῦ προσδοκᾷ. Καὶ εἴ ποτε παραπέση τινὶ δεινῶ, μετὰ πολλῆς παρρησίας ἀπαιτήσῃ τὸν Θεὸν τὴν ἀντίδοσιν. Περιφανῆς καὶ ἀξιοζήλωτος ἀγαθότης ἐστίν, δηλαδὴ τὸ ὀρέγειν ἔλεον τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς αἰρουμένοις, καὶ τὴν χεῖρα φέρειν ἐπίκουρον· βούλεσθαι δὲ καὶ σώζειν αὐτούς, οὐκ ἐμβαίνοντας μᾶλλον, καὶ οἷον κειμένοις ἐποχουμένους, καὶ τῆς ἐνούσης αὐτοῖς ἀθλιότητος καταμειδιῶντας ἀφιλοικτιρμόνως, δρῶντας δὲ μᾶλλον ἐκεῖνα, τὰ δι' ὧν ἕξω γένοιτο παγίδος, ποιουμένους δὲ καὶ λιτὰς ὑπὲρ αὐτῶν πρὸς τὸν τῶν ὄλων ἐξουσιάζοντα. Τὰς συμφορὰς ἐλεεῖν, οὐ μισεῖν προσῆκεν. Οὐ χρὴ ἐπὶ παντὶ πτώματι καὶ πάσῃ ἀμαρτίᾳ ἀνθρώπου ἐπαίρεσθαι, οὐδὲ ἐπιχαίρειν ποτὲ τῷ ὑποσχετλιασθέντι, κἀνεὶ δοκῇ ὁ τοιοῦτος ἐχθρὸς φόνιος εἶναι· μᾶλλον δὲ συμπάσχειν καὶ συναλγεῖν, καὶ εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεὸν ποιεῖσθαι, δεδιότα, καὶ πεφρικότα, καὶ διαλογιζόμενον, μήποτε ὁ μὲν 95.1536 ὑποσκελισθεὶς, τροπαιοφόρος ἀναδειχθῆ, ὁ δὲ νομίσας ἴστασθαι, ἐξαίσιον ὕστερον πτῶμα καταρῥαγῆ παρὰ τὴν προσδοκίαν, καὶ ἐναποθάνῃ τῷ πτώματι. Διὰ τοῦτο τότε μάλιστα δεῖ φεῖδεσθαι τῶν ἐχθρῶν, ὅταν αὐτῶν γενόμεθα κύριοι. Κἄν πού τινα σπανίως συμβῆ ἀποκλίνει τῆς ἀρετῆς, καὶ τῷ διαβόλῳ παραπεσεῖν, μὴ θέλε τοῦτον δικάζειν, καὶ κατακρίνειν. Φοβοῦ δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ συμπτωματοσιθῆς. Χαίρειν ἐπὶ ταῖς τῶν ἐχθρῶν ἀτυχίαις, εἰ καὶ δίκαιόν ποτε, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπινον.

ΤΙΤΛ. ΙΕ΄. –Περὶ εὐεργεσίας, ἢ προσφορᾶς ἐξ ἀδίκων γινομένης.

Εἶπεν Δαβὶδ τῷ Ὁρνᾶ· Δός μοι τόπον τῆς ἄλλω, καὶ οἰκοδομήσω ἐν αὐτῇ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ· ἀργυρίου δός μοι αὐτὸν, καὶ παύσεται ἡ πληγὴ ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ εἶπεν Ὁρνᾶ πρὸς Δαβὶδ· Λάβε σεαυτῶ, καὶ ποιησάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Οὐχί· ἀλλ' ἢ ἀγοράσω ἀργυρίου ἀξίου, ὅτι οὐ μὴ λάβω τὰ σὰ τῷ Κυρίῳ ἀνενεγκεῖν ὀλοκαύτωσιν δωρεὰν Κυρίῳ τῷ Θεῷ. Καὶ ἔδωκε Δαβὶδ τῷ Ὁρνᾶ περὶ τόπου αὐτοῦ σίκλους χρυσοῦ ὀλκῆς ἑξακοσίους. Θυσιάζων ἐξ ἀδίκων θυσία μεμωκημένη, καὶ οὐκ εἰς εὐδοκίαν δωρήματα ἀνόμων. Θύων υἰὸν ἔναντι πατρὸς αὐτοῦ, οὕτως ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χρημάτων πενήτων. Εἰς οἰκοδομῶν, καὶ εἰς καθαιρῶν· τίς ὠφέλεια πλέων ἢ κόπος; εἰς εὐχόμενος, καὶ εἰς καταρῶμενος· τίνος φωνῆς εἰσακούσεται ὁ Δεσπότης; Ὁ τὰ ἐτέρου λαμβάνων, καὶ ἐτέρῳ διδοὺς οὐκ ἠλέησεν, ἀλλὰ καὶ ἠδίκησεν ἀδικίαν τὴν ἐσχάτην. Εἰ μὲν γὰρ ἐλεεῖς ἐξ ὧν ἀδικεῖς, ἐλέησον οὐς ἀδικεῖς. Εὐσεβῆς γὰρ ἐκεῖνος, οὐχ ὁ πολλοὺς ἐλεῶν, ἀλλ' ὁ μηδὲν ἀδικῶν. Ἔτι [φ. εἴ τι] δὲ καὶ πάλιν ἐλεεῖν βούλη, ἐλέησον ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης. Εἰ σπεῖρεις πτωχοῖς, τὰ σεαυτοῦ σπεῖρον. Τὰ γὰρ ἀλλότρια ζιζανίων πικρότερα· γεωργεῖς γὰρ ἄγρον, ὃν θερίσαι οὐ δύνασαι.

ΤΙΤΛ. ΙΣ΄. –Περὶ ἐργολαβῶν, καὶ ἐντολέων, εἰς ἀλλοτρίας δίκας ἑαυτοῦς ἐμβαλλόντων.

Ὡσπερ ὁ κρατῶν κέρκου κυνὸς, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως. Βουλὴ τῶν πονηρῶν ἄνομα βούλεται, καταφθεῖραι ταπεινοὺς ἐν λόγοις ἀδίκους, καὶ

διασκεδάσαι λόγους πενήτων ἐν κρίσει. Ὁ διώκων ἐργολάβειαν, ἐμπεσεῖται εἰς κρίσιν. Περὶ πράγματος οὗ οὐκ ἔστι σοι χρεία, μὴ ἐρέθιζε.

ΤΙΤΛ. ΙΖ'. –Περὶ ἐπισκόπων χρηστῶν, καὶ φυλαττόντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Πᾶς ἄνθρωπος, ὃς ἂν ἦ μῶμος ἐν αὐτῷ, οὐ προσελεύσεται προσφέρειν. Ἄνθρωπος τυφλὸς, ἢ χωλὸς, 95.1537 ἢ κολοβόριν, ἢ ἀπότμητος, ἢ ὃς ἂν ἦ σύντριμμα χειρὸς ἢ ποδὸς, ἢ κυρτὸς, ἢ ἔφηλος τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἢ πτιλλὸς, ἢ ὃς ἂν ἦ ἐν αὐτῷ ψώρα ἀγρία, ἢ λειχήν, ἢ μονόρχις, οὐ προσεγγιεῖ τοῦ προσενεγκεῖν θυσίας Κυρίῳ, ὅτι μῶμος ἐν αὐτῷ. Ἀπὸ τῶν δώρων τῶν ἁγίων φάγεται, πλὴν πρὸς τὸ καταπέτασμα οὐ προσελεύσεται, καὶ πρὸς τὸ θυσιαστήριόν μου οὐκ ἐγγίξει. Γυναῖκα πόρνην καὶ βεβηλωμένην οὐ λήψονται, ὅτι ἅγιοι εἰσίν. Οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ ὅσιοί σου ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται. Γνωστῶς ἐπιγνώση ψυχὰς ποιμνίου σου, καὶ ἐπιστήσεις καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις. Ποιμαίνετε τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς, ἃ οἱ κτησάμενοι κατέσφαζον, καὶ οὐ μετεμελοῦντο, καὶ οἱ πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον· Εὐλογητὸς Κύριος, καὶ πεπλουτήκαμεν, καὶ οἱ ποιμένες αὐτῶν οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς. Υἱὲ ἀνθρώπου, σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, καὶ ἀκοῦσαι ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον, καὶ διαστεῖλαι αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ. Ἐν τῷ λέγειν με τῷ ἀνόμῳ, ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ τοῦ ζῆν αὐτόν· ἐὰν ὁ ἄνομος ἐκεῖνος τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθάνηται, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς σου ἐκζητήσω. Καὶ σὺ ἐὰν διαστείλῃ τῷ ἀνόμῳ, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ σὺ τὴν ψυχὴν σου ῥύσῃ. Καὶ ἐν τῷ ἀποστρέφειν δίκαιον, καὶ ποιήσει παράπτωμα, ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ ἀποθανεῖται, διότι οὐ μὴ μνησθῶσιν αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ, καὶ τὸ αἷμα ἐκ τῆς χειρὸς σου ἐκζητήσω. Ἐὰν δὲ διαστείλῃ τῷ δικαίῳ τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν, σὺ τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν ῥύσῃ. Οἶνον οὐ μὴ πίωσι πᾶς ἱερεὺς ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτόν εἰς τὴν αὐλὴν ἐσωτέραν. Ἐκ πάντων τῶν ἀπαρχῶν ὑμῶν τοῖς ἱερεῦσιν ἔσται. Οἱ φυλάξαντες ὁσίως τὰ ὅσια, ὀσιωθήσονται, καὶ οἱ διδαχθέντες αὐτὰ, εὐρήσουσιν ἀπολογία. Μὴ ζῆτει παρὰ κυρίου κηδεμονίαν, μηδὲ παρὰ βασιλέως καθέδραν δόξης. Ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου εὐλαβοῦ τὸν Κύριον, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε, Ἐν ὅλῃ δυνάμει σου δόξαζε τὸν ποιήσαντά σε, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλίπη. Φοβοῦ τὸν Κύριον, καὶ δόξασον ἱερέα, καὶ δὸς τὴν μερίδα αὐτῶν, καθὼς ἐνετείλατό σοι. Ἠγούμενόν σε κατέστησαν; μὴ ἐπαίρου. Γίνου ἐν αὐτοῖς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν. Φρόντισον αὐτῶν, καὶ οὕτως κάθισον, καὶ πᾶσαν τὴν χρείαν σου ποιήσας ἀνάπεσον, ἵνα εὐφρανθῆς δι' αὐτούς, καὶ εὐδοκίας χάριν λάβῃς τὸν στέφανον. Ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, καὶ τὰ λοιπά. Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Πέτρῳ· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾶς με; Ἐγένετο φιλονεικία ἐν τοῖς μαθηταῖς, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἔθνων κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ 95.1540 οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργεταὶ καλοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλὰ ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος· Ἐγὼ δὲ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται, καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. Εἶπε δὲ Κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος, αὐτόν εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως. Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Διαμαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων ὑμῶν. Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ. Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν

περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Καὶ τανῦν παρατίθημι ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, τῷ Θεῷ, καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις. Οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. Οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, Θεὸς μάρτυς, οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν, οὔτε ἀπὸ ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλ' ἐγενήθημεν ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα. Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλ' ἐπιεικῆ μᾶλλον, ἀφιλάργυρον, τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ πολλῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς Ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; Οὐ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθῆς, εἰς κρίμα ἐμπέση τοῦ διαβόλου. Δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ἐμπέση καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίας ἄλλοτρίαις. Ἐαυτὸν ἀγνὸν τήρει. Δεῖ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Χριστοῦ ἀπόστολον καὶ οἰκονόμον· μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλὰ 95.1541 φιλόξενον, φιλάγαθον σώφρονα, δίκαιον, ὄσιον, ἐγκρατῆ. Μηδεὶς σου περιφρονεῖτω τῆς νεότητος. Ὑπομίμησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάττεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς εἶναι. Ἐπισκοποῦντες, μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως, μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως κατὰ Θεόν· μηδὲ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύπος γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. Τὸν προεστῶτα μὴ ἐπαιρέτω τὸ ἀξίωμα, ἵνα μὴ ἐκπέση τοῦ μακαρισμοῦ τῆς ταπεινοφροσύνης, ἣ καὶ αὐτὸς τυφλωθῆς εἰς κρίμα ἐμπέση τοῦ διαβόλου. Ἄλλ' ἐκεῖνο πεπεῖσθω, ὅτι ἡ τῶν πλειόνων ἐπιμέλεια πλειόνων ἐστὶν ὑπηρεσία. Ὡς οὖν ὁ πολλοῖς μὲν ὑπηρετῶν τετραυματισμένοις, καὶ ἀποξύνων μὲν τοὺς ἰχῶρας ἐκάστου τραύματος, προσάγων δὲ τὰ βοηθήματα κατὰ τὴν ιδιότητα τῆς ὑποκειμένης κακώσεως, οὐχὶ ἐπάρσεως ἀφορμὴν τὴν ὑπηρεσίαν λαμβάνει, ἀλλὰ μᾶλλον ταπεινώσεως καὶ ἀγωνίας· καὶ πολὺ πλέον οὗτος ὁ τὰ ἀσθενήματα ἰᾶσθαι τῆς ἀδελφότητος πιστευθεῖς, ὡς πάντων ὑπηρετής, καὶ ὑπὲρ πάντων λόγον ἔχων δοῦναι, διανοεῖσθαι καὶ ἀγωνιᾶν ὀφείλει. Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ κατορθωθήσεται ὁ σκοπὸς τοῦ Κυρίου εἰπόντος· Εἴ τις θέλει ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος. Ὁ τὴν κοινὴν φροντίδα πεπιστευμένος, ὡς ὀφείλων λόγον δοῦναι περὶ ἐκάστου τῶν ἐμπεπιστευμένων, οὕτω διακεῖσθω. Μανθάνειν ἀνεπαισχύντως, καὶ διδάσκειν ἀνεπιφθόνως, καὶ εἴ τι παρ' ἑτέρου δεδίδακται, μὴ ἐπικρύπτειν, ὥσπερ αἱ φαῦλαι τῶν γυναικῶν, αἱ τὰ νόθα ὑποβαλλόμεναι· ἀλλὰ κηρύσσειν εὐγνωμόνως τὸν Πατέρα τοῦ Λόγου. Ἀνθρώπῳ, χαλεποῦ ὄντος τοῦ εἰδέναι ἄρχεσθαι, κινδυνεύει μᾶλλον χαλεπότερον εἶναι τὸ εἰδέναι ἄρχειν ἀνθρώπων· καὶ μάλιστα ἀρχὴν ταύτην τὴν ἡμετέραν, τὴν ἐν νόμῳ θείῳ καὶ πρὸς Θεὸν ἄγουσαν, ἧς ὅσον τὸ ὕψος καὶ τὸ ἀξίωμα, τοσοῦτον καὶ ὁ κίνδυνος. Αὕτη μοι φαίνεται τῷ ὄντι τέχνη τις εἶναι τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν, ἄνθρωπον ἄγειν τὸ πολυτροπώτατον ζῶον καὶ ποικιλώτατον. Ὡσπερ τοῖς σώμασιν, οὐ τὴν αὐτὴν φαρμακείαν καὶ τροφήν προσφέρονται ἅπαντες, ἄλλοι δὲ ἄλλην, ἢ εὐεκτοῦντες, ἢ κάμνοντες, οὕτω καὶ τὰς ψυχὰς διαφόρῳ λόγῳ καὶ ἀγωγῇ θεραπευτέον. Μάρτυρες δὲ τῆς θεραπείας, ὧν καὶ τὰ πάθη. Τοὺς μὲν ἄγει λόγος, οἱ δὲ ῥυθμίζονται παραδείγματι. Οἱ μὲν δέονται κέντρου, οἱ δὲ χαλινοῦ. Καὶ οἱ μὲν γὰρ εἰσι νωθεῖς καὶ δυσκίνητοι πρὸς τὸ καλόν, οὓς τῇ πληγῇ τοῦ λόγου διεγερτέον, οἱ δὲ θερμότεροι τοῦ μετρίου τῷ 95.1544 πνεύματι καὶ δυσκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς, καθάπερ πῶλοι γενναῖοι ἔξω τῆς νύσσης θεόντες. Τοὺς μὲν ἔπαινος ὥνησεν, τοὺς δὲ ψόγος· ἀμφοτέρα μετὰ

τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ λόγου. Τοὺς μὲν παράκλησις κατορθοῖ, τοὺς δὲ ἐπιτίμησις· καὶ αὐθις, τοὺς μὲν ἐν τῷ κοινῷ διελεγομένους, τοὺς δὲ κρύβδην. Φιλοῦσι γὰρ οἱ μὲν καταφρονεῖν τῶν ἰδίων νουθετημάτων, πλήθους καταγνώσει σωφρονιζόμενοι· οἱ δὲ πρὸς ἐλευθερίαν τῶν ἐλέγχων ἀναισχυντεῖν, τῷ τῆς ἐπιτιμήσεως μυστηρίῳ παιδαγωγούμενοι, καὶ ἀντιδιδόντες τῆς συμπαθείας τὴν εὐπάθειαν. Τῶν μὲν παρατηρεῖν ἐπιμελῶς ἀναγκαῖον, μέχρι καὶ τῶν σμικροτάτων, ὅσον τὸ οἶσθαι λανθάνειν· τῶν δὲ ἔστιν ἃ καὶ παρορᾶν ἄμεινον, ὥστε ὀρώντας μὴ ὀρᾶν, καὶ ἀκούοντας μὴ ἀκούειν· μήτε τῇ χρηστότητι μαλακίζειν, μήτε τραχύνειν τῇ χαλεπότητι. Οὗτος ὁρος πάσης πνευματικῆς προστασίας, πανταχοῦ τὸ καθ' ἑαυτὸν παρορᾶν πρὸς τὸ τῶν ἄλλων συμφέρον. Παίδων φείδεσθαι πατρικὸς νόμος. Τροφή καὶ τοῦ τρέφοντός ἐστιν ἡ δίδαξις. Ἐπιτιμῆσαι γαληνῶς, ἐπαινέσαι παιδευτικῶς, καὶ μηδέτερον τῇ ἀμετρίᾳ λυμαίνεσθαι, ἀλλὰ ποιῆσαι καὶ τὴν ἐπιτίμησιν πατρικὴν, καὶ τὸν ἔπαινον ἀρχικόν· μήτε τὸ ἀπαλὸν ἔκλυτον, μήτε στύφον τὸ αὐστηρόν· ἀλλὰ τὸ μὲν ἐπιείκειαν, τὸ δὲ φρόνησιν, καὶ φιλοσοφίαν ἀμφοτέρα. Ὅσον τὸ ὕψος καὶ τὸ ἀξίωμα, τοσοῦτον καὶ ὁ κίνδυνος. Οἱ ἱερεῖς, ἐνδύσασθε δικαιοσύνην. Μὴ διασπεύρωμεν τὰ πρόβατα τῆς νομικῆς, καὶ διαφθεύρωμεν, ὑπὲρ ὧν ἔθηκε τὴν ψυχὴν ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, ὁ γινώσκων τὰ ἴδια, καὶ γινωσκόμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων, καὶ καλῶν κατ' ὄνομα, καὶ εἰσάγων αὐτὰ, καὶ ἐξάγων ἀπὸ τε ἀπιστίας εἰς πίστιν, καὶ ἀπὸ τῆς ζωῆς ταύτης εἰς τὴν ἐκεῖθεν ἀνάπαυσιν· φοβηθῶμεν μὴ ἀφ' ἡμῶν ἄρξηται τὸ κρίμα καὶ τὴν ἀπειλήν· μὴ λάβωμεν ἐκ χειρὸς Κυρίου διπλᾶ τὰ ἀμαρτήματα, αὐτοὶ τε οὐκ εἰσιόντες, καὶ τοὺς εἰσελθεῖν δυναμένους κωλύοντες. Τὰ πρόβατα, μὴ ποιμαίνετε τοὺς ποιμένας, μηδὲ ὑπὲρ τοὺς ἑαυτῶν ὅρους ἐπαίρεσθε. Ἀρκεῖ γὰρ ὑμῖν ἂν καλῶς ποιμαίνησθε. Μὴ κρίνετε τοὺς κριτὰς, μηδὲ νομοθετῆτε τοῖς νομοθέταις. Οὐ γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς ἀκαταστασίας καὶ ἀταξίας, ἀλλ' εἰρήνης καὶ τάξεως. Καὶ ὀφθαλμὸς παιδευτοῦ σιωπῶσα διδασκαλία. Ὅσον κρείττων ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, τοσοῦτω τιμιώτερος τῶν τὰ σώματα θεραπευόντων ὁ τὰς ψυχὰς ἐξιώμενος. Τοσοῦτον ἀνώτερον βασιλείας ἔστηκεν ἱερωσύνη, ὅσον πνεύματος καὶ σαρκὸς τὸ μέσον. 95.1545 Οὐ γὰρ ἔστι τὰ τῶν ἱερέων κρύπτεσθαι ἐλαττώματα, ἀλλὰ καὶ τὰ σμικρότατα ταχέως κατάδηλα γίνεται. Οὐ χρὴ τὴν σύνεσιν ἡλικία κρίνειν, οὐδὲ τὸν πρεσβύτην ἀπὸ τῆς πολιᾶς δοκιμάζειν, οὐδὲ τὸν νέον πάντως ἀπείργειν τῆς τοιαύτης διακονίας, ἀλλὰ τὸν νεόφυτον. Πολὺ δὲ ἀμφοτέρων τὸ μέσον.